

Helsingin hallinto-oikeus

Radanrakentajantie 5

00520 Helsinki

Puhelin: 029 564 2000

Faksi: 029 564 2079

helsinki.hao@oikeus.fi

Helsingin hallinto-oikeudelle

Asia: valitus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksestä 10.12.2024 (§ 61/2024) koskien vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman hyväksymistä.

Vaatimus

Pyydän kohteliaimmin, että Helsingin hallinto-oikeus kumoaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston päätöksen 10.12.2024, § 61 (liite 1) koskien vuoden 2025 talousarviota ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelman hyväksymistä. Päätös on lainvastainen, koska talousarviossa ei ole osoitettu riittävää määrärahaa HUS-yhtymälle Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaiden tarvitsemien erikoissairaanhoidon palvelujen toteuttamiseen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on näin laiminlyönyt sille sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) annetussa laissa sekä terveydenhuoltolaissa (1326/2010) määrätyn velvollisuutensa huolehtia riittävien erikoissairaanhoidon palvelujen järjestämisestä alueensa asukkaille.

Perusteet

1. Perustuslain 19 § edellyttää, että julkinen valta turvaa jokaiselle riittävät terveyspalvelut. Palvelujen riittävyttä arvioitaessa lähtökohtana on perustuslakimme perusoikeussäännösten esitöiden mukaan, että palvelujen tulee olla sellaisia, että ne mahdollistavat jokaiselle toimimisen yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä (Hallituksen esitys 309/1993 vp. Eduskunnalle perustuslakien perusoikeussäännösten muuttamisesta).
2. Terveyspalvelujen tarkemmasta sisällöstä on säädetty terveydenhuoltolaissa, jossa määrätään hoitoon pääsystä erikoissairaanhoidon. Terveyspalvelulain 52 § mukaan lääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito ja neuvonta on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa, kuitenkin kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu.
3. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon palvelut tuottaa pääosin HUS-yhtymä Uudenmaan järjestämissopimuksen mukaisesti (liite 2). Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen tilastojen mukaan HUS-yhtymässä on vuoden 2024 lopussa hoitojonossa useita

tuhansia sellaisia potilaita, joiden osalta terveydenhuoltolain mukainen 6 kk hoitoon pääsyn määräaika on ylittynyt (ks. Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa - THL ja liite 3)

4. HUS-yhtymän toiminnan rahoittavat HUS-yhtymän perussopimuksen (liite 4) mukaisesti Uudenmaan neljä hyvinvointialuetta (ml. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue) sekä Helsingin kaupunki, jotka saavat oman rahoituksensa valtion kunkin kalenterivuoden budjetista.
5. HUS-yhtymä hoitaa potilaat yhtenäisin lääketieteellisin perustein eikä erillisiä hyvinvointialuekohtaisia potilasjonoja ole. HUS-yhtymän toimitusjohtaja ja hallitus ovat tuoneet toistuvasti julki, että HUS-yhtymän rahoitus vuodelle 2025 on riittämätön, jotta hoitojonot voidaan purkaa ja hoidon saatavuus saattaa terveydenhuoltolain edellyttämälle tasolle (liite 5). HUS-yhtymän laskelmien mukaan rahoituksen vuodelle 2025 tulisi olla ainakin 100 milj. euroa budjettiraamissa määriteltä suurempi, jotta hoitojonot voidaan purkaa ja erikoissairaanhoidon saatavuus saattaa lain edellyttämälle tasolle.
6. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvion mukaan HUS-yhtymän tuottamaa erikoissairaanhoidoa rahoitetaan vuonna 2025 n. 643 miljoonalla eurolla (liite 6). Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvion mukaan erikoissairaanhoidon palveluihin on varattu vain 32,8% hyvinvointialueelle ohjatusta valtion rahoituksesta (liite 6, s. 42). Talousarvioasiakirjasta ei käy ilmi, miksi tähän lukuun on päädytty. On kuitenkin ilmeistä, että tuota prosenttiosuutta päätettäessä, ei päätöksen pohjana ole ollut ajantasainen tieto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaiden erikoissairaanhoidon palvelutarpeesta.
7. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ilmoittaa talousarviossaan vuodelle 2025, että se painottaa terveydenhuollon rahoituksessa perusterveydenhuoltoa. OECD:n tilastojen mukaan perusterveydenhuollon osuus terveystaloudesta on OECD-maissa keskimäärin kuitenkin vain n. 15 % (liite 7, s. 167), kun taas erikoissairaanhoidon palvelujen tuottamiseen tarvitaan selvästi suurempi rahoitusosuus. Suomessa perusterveydenhuollon osuus on suurempi ja erikoissairaanhoidon osuus pienempi, kuin muissa Pohjoismaissa, mikä heikentää väestön mahdollisuuksia saada riittäviä erikoissairaanhoidon palveluja, vaikka nämä palvelut ovat usein välttämättömiä hengen turvaamiseksi ja vammautumisen estämiseksi. Erikoissairaanhoidon rahoitusosuus Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 talousarviossa on riittävien erikoissairaanhoidon järjestämisen kannalta näin ollen selvästi liian pieni.
8. Suomessa julkinen terveydenhuolto rahoitetaan valtion talousarviossaan tähän tarkoituksen osoittamalla määrärahalta. Rahoitus perustuu laissa määriteltäviin tarvetekijöihin sekä julkisen talouden suunnitelmaan, jolla pyritään pienentämään julkisen talouden alijäämää. Järjestämislakia säädettäessä oli tiedossa, että sosiaali- ja terveyspalveluihin talousarviossa osoitettu rahoitus voi jäädä pienemmäksi, kuin mitä väestön tarve palveluille todellisuudessa edellyttää. Eduskunnan perustuslakivaliokunta totesi osaltaan sote-uudistusta ja terveydenhuollon rahoitusta arvioidessaan, että jotta jokaisen oikeus perustuslain 19 §:n turvaamiin riittäviin terveystalouteen tulee turvatuksi, tulee valtiovalan jälkikäteen kattaa rahoituksen ja riittävien palvelujen tuotantokustannuksen mahdollinen erotus ja näin varmistaa, että jokainen saa hänelle perustuslain mukaan kuuluvat palvelut (PeVL 17/2021 vp., ks. myös Lehtonen L: Terveysoikeus, Alma Talent 2024. s. 61-63).
9. Vaikka hyvinvointialueista annetun lain (611/2021) 115 § velvoittaa hyvinvointialueet huolehtimaan myös alijäämien kattamisesta kahden vuoden määräajassa, ei ao. säännös lain esitöiden taikka perustuslakivaliokunnan terveydenhuollon rahoituksesta antaman lausunnon mukaan voi oikeuttaa niitä jättämään väestölle kuuluvat riittävät palvelut järjestämättä, rahoittamatta taikka tuottamatta. Hyvinvointialueen alijäämä voi vain johtaa hyvinvointialueen arviointimenettelyyn, jossa hyvinvointialueen kykyä järjestää lainmukaiset palvelut väestölle arvioidaan. Rikosoikeudellisen asiantuntija-arvion mukaan

palvelujen riittämätön rahoittaminen ja tuottaminen väestölle voi jopa osaltaan täyttää rikoksen tunnusmerkistön (ks. liite 8, prof. Matti Tolvasen lausunto Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle), jos riittämättömien terveyspalvelujen seurauksena ihmisiä kuolee, vammautuu tai heille aiheutuu kipua ja kärsimystä.

Espoossa, 6.1.2025

Kunnioittavasti,



Lasse Lehtonen. OTT
terveysoikeuden professori
Kiiltokalliontie 6 B
02180 Espoo,
puh: 050 427 2468, s-posti: lasse.lehtonen@helsinki.fi

Liitteet

Liite 1: Länsi-Uudenmaan aluevaltuuston kokouksen 10.12.2024 päätös § 61

Liite 2: HUS-järjestämissopimus

Liite 3: HUS-perussopimus

Liite 4: THL: Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa

Liite 5: HUS-yhtymähallituksen pöytäkirja 2.12.2025

Liite 6: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2027

Liite 7: OECD: Health at a Glance 2023

Liite 8: Prof. (emeritus) Matti Tolvasen lausunto Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle 19.11.2024

Aluevaltuusto

10.12.2024

Kokoustiedot

Aika 10.12.2024 klo 17:30 - 21:39
Kokoustauko klo 20:29 - 20:40
Paikka Sivistyskampus Siuntion sydän, Puistopolku 2, Siuntio

Läsnä	Limnéll Jarno	puheenjohtaja	
	Katainen Mervi	3. varapuheenjohtaja	
	Aavaparta Tiina	valtuutettu	poistui klo 20.03
	Ahjoniemi Heli	valtuutettu	
	Aintila Anna	valtuutettu	
	Aittakumpu Birgit	valtuutettu	
	Alaviiri Kaisa	valtuutettu	
	Ampuja Ari	valtuutettu	
	Backman Ralf	valtuutettu	
	Braskén Peter	valtuutettu	
	Castrén Heidi	valtuutettu	
	Cederlöf Karin	valtuutettu	
	Elo Simon	valtuutettu	
	Frantsi-Lankia Marjut	valtuutettu	
	Grönroos Simo	valtuutettu	
	Gästrin Eva-Lena	valtuutettu	
	Haapaniemi Timo	valtuutettu	
	Havu Isto	valtuutettu	
	Hietanen-Tanskanen Ira	valtuutettu	
	Hiila Eeva	valtuutettu	
	Hukari Hanna	valtuutettu	
	Jaatinen Anja	valtuutettu	
	Järvenpää Kaarina	valtuutettu	
	Kajava Henna	valtuutettu	
	Karimäki Johanna	valtuutettu	
	Karjalainen Tapio	valtuutettu	
	Kauma Pia	valtuutettu	poistui klo 20.29
	Knaapi Emilia	valtuutettu	
	Kokko Elina	valtuutettu	
	Koponen Noora	valtuutettu	
	Kurri Vanessa	valtuutettu	
	Laakso Ville	valtuutettu	
	Laine Aino	valtuutettu	
	Laitinen Veli-Matti	valtuutettu	
	Lassus Johan	valtuutettu	
	Leivo Tomi	valtuutettu	poistui klo 21.01
	Marttila Helena	valtuutettu	
	Mollgren Satu	valtuutettu	
	Mönttinen Ari	valtuutettu	

Noro Tiina	valtuutettu	
Nummelin Petra	valtuutettu	
Paakkunainen Lotta	valtuutettu	
Partanen Henna	valtuutettu	
Pelkonen Anna	valtuutettu	
Piirtola Mikko	valtuutettu	
Rehn-Kivi Veronica	valtuutettu	
Räf Marika	valtuutettu	
Räsänen Joona	valtuutettu	poistui klo 21.02
Sahiluoma Anna	valtuutettu	
Salovaara Taru	valtuutettu	
Skaffari Laura	valtuutettu	
von Smitten Karl	valtuutettu	
Stenvall Nora	valtuutettu	
Thure-Toivanen Tiina	valtuutettu	
Uotila Kari	valtuutettu	
Valle Jaana	valtuutettu	
Vehmanen Emma-Stina	valtuutettu	
Wejberg Otto	valtuutettu	
Westerholm Anita	valtuutettu	
Wickström Henrik	valtuutettu	
Värmälä Johanna	valtuutettu	
Pajuojä Matti	aluehallituksen edustaja, varavaltuutettu	
Aaltonen Juri	varavaltuutettu	
Aitamurto Pasi	varavaltuutettu	
Båsk Gustav	varavaltuutettu	
Dookie Gyan	varavaltuutettu	
Fagerström Noora	varavaltuutettu	
Hakulinen Emmi	varavaltuutettu	
Harinen Ari	varavaltuutettu	
Hertell Sirpa	varavaltuutettu	
Järvinen Hannu	varavaltuutettu	
Kerola Hannele	varavaltuutettu	
Laakso Mikko	varavaltuutettu	
Koskinen Jussi	varavaltuutettu	
Laaksonen Merja	varavaltuutettu	
Liinalampi Tommi	varavaltuutettu	
Malme Laura	varavaltuutettu	
Nevanlinna Risto	varavaltuutettu	
Saari Leena	varavaltuutettu	
Valtonen Marsa	vammaisneuvoston edustaja	
Männikkö Olli	vanhusneuvoston edustaja	
Määttä Fanny	nuorisovaltuuston edustaja	
Svahn Sanna	hyvinvointialuejohtaja	
Pälve Matias	palvelutuotannon johtaja	
Syrjänen Markus	konsernipalvelujen johtaja	
Ahlström Mari	palvelualuejohtaja, lasten, nuorten ja perheiden palvelut	
Hokkanen Timo	palvelualuejohtaja, vammaispalvelut	
Ihamäki Veli-Pekka	pelastusjohtaja	

	Paananen Markus	palvelualuejohtaja, yhteiset sosiaali- ja terveystalvet
	Suominen Tuula	palvelualuejohtaja, ikääntyneiden talvet
	Kuukka Tommi	digipalvelujohtaja
	Rajahalme Ville	talousjohtaja
	Rosvall Matti	arviointipäällikkö
	Anttila Eliisa	viestintäpäällikkö
	Sarekoski Kimmo	henkilöstöjohtaja
	Wennerkoski Jyri	raportointi- ja analyytikkojohtaja
	Päivärinta Ari	taloussuunnittelupäällikkö
	Hirvilammi Markus	päätöksenteon tuen päällikkö, sihteeri
	Kotila Jenna	hallinnon asiantuntija, tekninen sihteeri
Poissa	Hyrkkö Saara	1. varapuheenjohtaja
	Vuornos Henrik	2. varapuheenjohtaja
	Ekholm Torbjörn	valtuutettu
	Felipe Sini	valtuutettu
	Grönberg Cia	valtuutettu
	Guzenina Maria	valtuutettu
	Hiilamo Henna	valtuutettu
	af Hällström Nina	valtuutettu
	Juvonen Arja	valtuutettu
	Laiho Mia	valtuutettu
	Myllyniemi Markus	valtuutettu
	Rasinsalo Anu	valtuutettu
	Rukko Anna	valtuutettu
	Seppälä Peppi	valtuutettu
	Sistonen Markku	valtuutettu
	Uusitalo Arja	valtuutettu
	Viljanen Eerikki	valtuutettu
	Kuusela Pirkko	vammaisneuvoston edustaja
	Moisala Jarno	hallintojohtaja, sihteeri
	Kortelainen Emilia	hankintajohtaja
	Ojaniemi Pasi	tukipalvelujohtaja
	Purmonen Elina	toimitilajohtaja

Allekirjoitukset

Jarno Limnell
puheenjohtaja

Markus Hirvilammi
sihteeri

Pöytäkirja tarkastettu ja hyväksytty

Veli-Matti Laitinen
pöytäkirjantarkastaja

Heli Ahjoniemi
pöytäkirjantarkastaja

Pöytäkirjan nähtävänäolo

Tämä pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa 17.12.2024

Käsitellyt asiat

Pykälä	Liite	Otsikko	Sivu
§ 57		Aluevaltuuston kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen	6
§ 58		Aluevaltuuston työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjan tarkastajien valinta	8
§ 59		Katsaus ajankohtaisiin asioihin	9
§ 60	1	Osavuositarkastuksen 1.1.-30.9.2024 merkitseminen tiedoksi ja talousarviomuutosten hyväksyminen	10
§ 61	2 - 5	Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman hyväksyminen	15
§ 62	6	Aluevaltuuston 12.12.2023 § 71 päätöksen tarkistaminen koskien vuosien 2025-2028 investointisuunnitelman hyväksymistä	34
§ 63	7	Vuosien 2026-2029 investointisuunnitelman hyväksyminen	43
§ 64	8, 9	Sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksujen tarkistaminen 1.1.2025 alkaen	51
§ 65	10	Pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksujen tarkistaminen 1.1.2025 alkaen	57
§ 66	11	Lausunnon antaminen aluevaltuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus antaa aihetta	64
§ 67	12	Omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen hyväksyminen	72
§ 68	13	Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen hyväksyminen	75
§ 69		Vuoden 2024 sidonnaisuusilmoitusten merkitseminen tiedoksi	81
§ 70		Eron myöntäminen luottamustoimesta ja täydennysvaali (Drotár)	84
§ 71		Eron myöntäminen luottamustoimesta ja täydennysvaali (Guzenina)	87
§ 72		Eron myöntäminen luottamustoimesta ja täydennysvaali (Ylisiurua)	90
§ 73		Eron myöntäminen luottamustoimesta (Grönberg)	93
§ 74		Luottamustoimen toteaminen päättyneeksi (Kivekäs)	95
§ 75	14	Vastauksen antaminen valtuutettu Wickströmin, valtuutettu Westerholmin ja valtuutettu Cederlöfin ja 24 muun valtuustoaloitteeseen Säilyttää ympärivuorokautinen päivystys Raaseporin sairaalassa	97
§ 76	15, 16	Vastauksen antaminen valtuutettu Alaviirin ja 15 muun valtuustoaloitteeseen Perhepalveluiden kehittäminen hyvinvointialueella	115
§ 77	17	Vastauksen antaminen valtuutettu Salovaaran ja 26 muun valtuustoaloitteeseen Terveystalouden takaisinsoiton kehittäminen	117
§ 78	18 - 26	Aluevaltuuston kokouksessa jätetyt aloitteet ja aluehallitukselle osoitetut kysymykset	130

§ 57

Aluevaltuuston kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen**Päätösehdotus**

Puheenjohtaja päättää todeta kokouksen läsnäolijat sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi hallintosäännön 15 § mukaisesti.

Käsittely**Päätös**

Puheenjohtaja totesi kokouksen läsnäolijat sekä kokouksen lailliseksi ja päätösvaltaiseksi hallintosäännön 71 § mukaisesti.

Selostus

Hallintosäännön 15 § mukaan nimenhuudon päätyttyä puheenjohtajan on todettava, onko aluevaltuusto laillisesti kokoon kutsuttu ja päätösvaltainen.

Hyvinvointialuelain 108 § mukaan aluevaltuusto on päätösvaltainen, kun vähintään kaksi kolmasosaa valtuutetuista on läsnä. Aluevaltuustossa on 79 valtuutettua, joten läsnä tulee olla vähintään 52 valtuutettua tai varavaltuutettua. Hallintosäännön 15 § mukaan läsnä oleviksi katsotaan myös valtuutetut, jotka osallistuvat kokoukseen sähköisesti

Hallintosäännön 9 § mukaan kutsu aluevaltuuston kokoukseen on vähintään neljä päivää ennen kokousta lähetettävä erikseen kullekin valtuutetulle sekä niille, joilla on kokouksessa läsnäolo- ja puheoikeus. Kutsu lähetetään myös tiedoksi varavaltuutetuille. Samassa ajassa on kokouksesta annettava yleisesti tieto hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat. Kokouskutsu voidaan lähettää sähköisesti. Kokouskutsun antaa aluevaltuuston puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja.

Hallintosäännön 7 § mukaan aluevaltuuston kokous voidaan päättää pitää sähköisenä tai yksittäiset valtuutetut voivat osallistua kokoukseen sähköisesti hyvinvointialueilla säädetyllä tavalla, edellyttäen että sähköisessä kokouksessa on huolehdittu tietoturvallisuudesta ja siitä, etteivät salassa pidettävät tiedot ole ulkopuolisen saatavissa.

Puheenjohtaja päättää sähköisen kokouksen pitämisestä.

Yleisöllä tulee olla mahdollisuus seurata aluevaltuuston julkista kokousta. Yleisö voi seurata aluevaltuuston kokousta verkosta tai vaihtoehtoisesti paikan päällä kokouskutsussa ilmoitetusta paikasta.

Edustus aluevaltuuston kokouksessa

Hallintosäännön 12 § mukaan aluehallituksen puheenjohtajan, hyvinvointialuejohtajan ja palvelualuejohtajien on oltava läsnä aluevaltuuston kokouksessa. Heidän poissaolonsa ei estä asioiden käsittelyä.

Aluehallituksen jäsenillä on läsnäolo-oikeus.

Edellä mainituilla henkilöillä on oikeus ottaa osaa keskusteluun, mutta ei päätöksen tekemiseen, jollei hän ole samalla valtuutettu.

§ 58

Aluevaltuuston työjärjestyksen hyväksyminen ja pöytäkirjan tarkastajien valinta

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä kokouksen työjärjestyksen ja
2. valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti

1. hyväksyä kokouksen työjärjestyksen ja
2. valita pöytäkirjan tarkastajiksi valtuutetut Veli-Matti Laitinen ja Heli Ahjoniemi.

Selostus

Hallintosäännön 17 § mukaan asiat käsitellään esityslistan mukaisessa järjestyksessä, jollei aluevaltuusto puheenjohtajan esityksestä toisin päättä.

Hallintosäännön 40 § mukaan aluevaltuuston pöytäkirjan tarkastaa kaksi kullakin kerralla sitä varten valittua valtuutettua, ellei aluevaltuusto ole päättänyt, että pöytäkirja kokonaisuudessaan tai jonkin asian kohdalla tarkastetaan muulla tavalla.

Jos pöytäkirja ei sitä tarkastamaan valitun valtuutetun mielestä vastaa kokouksen kulkua, hänen tulee ilmoittaa siitä viipymättä sihteerille, joka tarvittaessa tarkistaa muotoilun puheenjohtajan kanssa. Puheenjohtajan kanssa käydyn keskustelun perusteella sihteeri joko korjaa pöytäkirjan ja toimittaa aluevaltuuston puheenjohtajalle ja pöytäkirjan tarkastajille uuden version tai ilmoittaa pöytäkirjan tarkastajille, että pöytäkirja vastaa puheenjohtajan käsitystä kokouksen kulusta.

Jos pöytäkirjaa tarkastamaan valittu valtuutettu ei hyväksy aluevaltuuston pöytäkirjaa joltakin osin, pöytäkirjan oikeellisuus tarkastetaan tältä osin seuraavassa aluevaltuuston kokouksessa.

§ 59

Katsaus ajankohtaisiin asioihin

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää merkitä ajankohtaiset asiat tiedoksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana esiteltiin seuraavia asioita:

- Valtuustokauden päätösvalmistelun keskeisimmät prosessit
- Hyvinvointialueneuvottelut
- Talousarvio vuodelle 2025
- Investointisuunnitelma vuosille 2026–2029.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Kokouksessa annetaan katsauksia hyvinvointialuetta koskevista ajankohtaisista asioista mm. seuraavasti:

1. Hyvinvointialuejohtajan ajankohtaiset asiat

2551/02.00.00/2023

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 60

§ 60

**Osavuositarkastuksen 1.1.-30.9.2024 merkitseminen tiedoksi ja
talousarviomuutosten hyväksyminen**

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Rajahalme Ville
Päivärinta Ari
Vehmas Nico

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

- merkitä tiedoksi osavuositarkastuksen 1.1.-30.9.2024 ja
- seuraavien aluevaltuuston nähden sitovien erien talousarviomuutoksista:

(1000 euroa)			
Sitovuustaso	Alkuperäinen TA	TA-muutos	Muutettu TA
Toimintakate	-1 765 479	-35 649	-1 801 128
Investointimenot (brutto)	-26 709	11 789	-14 920
Yleiskatteinen rahoitus	1 770 649	-1 321	1 769 328
Nettorahoitustuotot/-kulut	-3 000	5 000	2 000

Käsittely**Päätös**

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus**Liitteet**

1 Osavuositarkastus 1.1.-30.9.2024

Oheismateriaali

Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 182

§ 182

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. merkitä tiedoksi osavuosikatsauksen 1.1.-30.9.2024 ja esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi osavuosikatsauksen 1.1.-30.9.2024.

2. esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää seuraavien aluevaltuuston nähdén sitovien erien talousarviomuutoksista:

(1000 euroa)

Sitovuustaso	Alkuperäinen TA	TA-muutos	Muutettu TA
Toimintakate	-1 765 479	-35 649	-1 801 128
Investointimenot (brutto)	-26 709	11 789	-14 920
Yleiskatteinen rahoitus	1 770 649	-1 321	1 769 328
Nettorahoitustuotot/-kulut	-3 000	5 000	2 000

Käsittely

Jäsen Uusitalo oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.26-13.27.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Aluevaltuusto on 12.12.2023 § 70 hyväksynyt talousarvion ja -suunnitelman vuosille 2024–2026. Hyvinvointialueen talousarvio perustuu asetettuun hyvinvointialuestrategiaan sekä siitä johdettuihin palvelustrategiaan ja pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Osavuosikatsauksessa raportoidaan strategian valtuustokauden tavoitteiden toteutuminen, käyttötalouden toteutuminen palvelualueittain, lisäksi kuitenkin HUS omana kokonaisuutenaan, sekä investointiosan, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutuminen. Lisäksi annetaan tilinpäätösennuste. Myös mahdolliset talousarvion muutostarpeet esitetään osavuosikatsausten yhteydessä.

Vuoden 2024 talousarvion yhteydessä päätettiin noin 50 miljoonan euron suuruudesta talouden tasapainotustoimenpiteiden kokonaisuudesta, jonka tavoitteena on varmistaa, että hyvinvointialueen palvelut pystytään järjestämään rahoitukseen nähden kestäväällä tavalla nykyisessä taloussuunnitelmassa sekä pitkällä aikavälillä.

Hyvinvointialueen talouden tasapainoa ohjataan valtakunnallisesti lain hyvinvointialueesta (611/2021) 115 §:n mukaisesti. Tämän perusteella vuodelta 2023 kertynyt alijäämä, noin 120 miljoonaa euroa, tulee kattaa vuoden 2026 loppuun mennessä. Alijäämän kattamattomuus annetussa määräajassa voi johtaa valtion arviointimenettelyn käynnistymiseen, jossa tarkastellaan hyvinvointialueen kykyä suoriutua taloudellisesti sille laissa säädetyistä tehtävistä sekä tarvittaessa ohjataan hyvinvointialueen sopeutustoimia valtiojohtoisesti.

Toiminnan ja talouden toteutuminen 1.1.-30.9.2024

Kuluva vuosi on ollut hyvinvointialueelle tapahtumarikas. Hyvinvointialueen kärkihankkeet ovat edenneet kolmannen vuosineljänneksen aikana suunnitellusti. Digitaalisen asiainnin käyttöönoton on määrä tapahtua keväällä 2025. Asiakasohjausta kehitetään tavoitteena selkeämmät yhteydenottoväylät asukkaille.

Hallintosäännön tarkistamisesta päätettiin aluevaltuustossa lokakuun alussa. Keskeiset muutokset liittyvät palvelualueiden tehtävien määrittelyyn ja hyvinvointialueen johtamisrakenteeseen sekä lautakuntien rooleihin.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on onnistunut tasapainottamaan talouttaan maan kärkivauhtia. Esimerkiksi vuokratyön määrää on onnistuttu vähentämään vuoden takaisesta yli 70 prosentilla.

Kolmen ensimmäisen kvartaalin palvelutuotannon nettomenot (=toimintakate) on ollut 1 336 miljoonaa euroa, mikä on 75,7 % koko vuoden talousarviosta. Toimintatuottoja on kertynyt 133,4 miljoonaa euroa (81,5 % talousarviosta) ja toimintakuluja 1 469 miljoonaa euroa (76,1 % talousarviosta). Valtion yleiskatteinen rahoitus on toteutunut syyskuun loppuun mennessä ennakoidusti ollen 1 327 miljoonaa euroa (74,9 % talousarviosta).

Onnistumisia talouden tasapainotustoimenpiteiden toimeenpanossa on tapahtunut muun muassa vuokratyövoiman vähentämisen osalta. Myös valtaosa päätöspäätöksistä on saatu pantua täytäntöön suunnitellusti. Osassa toimenpiteitä toimeenpanossa oli viiveitä alkuvuonna, ja näiden toteutuminen on vauhditettu toisen ja kolmannen vuosineljänneksen aikana.

Tilinpäätösennuste vuodelle 2024

Käyttötalous

Hyvinvointialueen tilinpäätösennuste vuodelle 2024 on laadittu tammi-syyskuun toteumatietojen perusteella. Alijäämäennuste kuluvalle vuodelle on 30 miljoonaa euroa talousarviota heikompi, eli yhteensä 33,8 miljoonaa euroa alijäämäinen. Ennuste on hieman parantunut edellisestä osavuositarkastuksesta, jolloin alijäämäennuste oli 37,4 miljoonaa euroa.

Alijäämäennuste selittyy palvelujen ostoilla, joissa ylitysennustetta on erityisesti erikoissairaanhoidossa, noin 26 miljoonaa euroa. Myös hyvinvointialueen omassa tuotannossa asumispalveluiden ostot ovat olleet ennakoitua suurempaa.

Vaikka hyvinvointialueen tulosennuste ei toteudu talousarvion mukaisesti, näyttää alijäämien kattaminen hyvinvointialuelain edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä edelleen realistiselta. Joulukuussa 2024 aluevaltuustoon päätettäväksi tuleva vuosien 2025–2027 taloussuunnitelma on laadittu niin, että vuosina 2023-2024 kertyneet alijäämät pystytään kattamaan vuoden 2026 loppuun mennessä. Tämä kuitenkin edellyttää hyvinvointialueelta systemaattista toiminnan sopeuttamista, jolla varmistetaan menojen kasvun riittävä hidastuminen suhteessa kasvavaan rahoituskehikseen.

Investoinnit ja rahoitus

Hyvinvointialueen investointiennuste on 14,9 miljoonaa euroa eli 11,8 milj. euroa talousarviota pienempi. Erityisesti ICT-investointeja on toteutumassa budjetoitua vähemmän johtuen hankkeiden toteutumisaikataulujen täsmentymisestä siirtäen investointeja vuodelle 2025.

Hyvinvointialueen rahoituksen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisesti. Lainakannan arvioidaan nousevan 22,9 miljoonalla eurolla. Talousarviossa arvioitiin, että hyvinvointialue nostaisi pitkäaikaista lainaa vuonna 2024, mutta rahoitustarve tullaan kattamaan lyhytaikaisen lainan nostolla. Lyhytaikainen laina pystytään maksamaan takaisin vuoden 2025 alussa.

Talousarviomuutokset

Hyvinvointialuelain 22 § mukaan aluevaltuusto päättää talousarviosta ja taloussuunnitelmasta. Em. säännöksen nojalla aluevaltuuston tehtävänä on päättää myös talousarviomuutoksista talousarviokirjassa määriteltyjen sitovuustasojen mukaisesti.

Talousarviomuutokset koskevat käyttötalousosassa hyvinvointialueen toimintakatetta (muutos: -35,6 miljoonaa euroa), investointiosassa hyvinvointialueen investointimenoja (+ 11,8 miljoonaa euroa) sekä tuloslaskelmaosassa yleiskatteista rahoitusta (-1,3 miljoonaa euroa) ja nettorahoitustuottoja ja -kuluja (+5,0 miljoonaa euroa).

Aluehallitus
Aluevaltuusto

§ 182
§ 60

25.11.2024
10.12.2024

Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus

§ 164

28.10.2024

Aluehallitus

§ 202

04.12.2024

Aluevaltuusto

§ 61

10.12.2024

3877/02.02.00/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 61

§ 61

Vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman hyväksyminen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Rajahalme Ville

Syrjänen Markus

Wennerkoski Jyri

Päivärinta Ari

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2027 ja
2. merkitä tiedoksi liitteenä olevan taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirjan 29.11.2024.

Käsittely

Pöydälle tuotiin uusi liite "Talousarvioaloitteet ja niihin annetut vastaukset vuoden 2025 talousarvioon ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaan liittyen."

Käsittelyn aikana puheenjohtaja ehdotti, että käsittelyn selkeyttämiseksi § 61 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelman hyväksyminen, § 62 Aluevaltuuston 12.12.2023 § 71 päätöksen tarkistaminen koskien vuosien 2025-2028 investointisuunnitelman hyväksymistä § 63 vuosien 2026–2029 investointisuunnitelman hyväksyminen, § 64 sosiaali- ja terveystalouden asiakasmaksujen päivittäminen 1.1.2025 alkaen sekä § 65 pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksujen päivittäminen 1.1.2025 alkaen käsitellään ja keskustellaan yhtenä kokonaisuutena talousarviopykälän aikana. Muihin pykäliin kirjataan erikseen, että niitä koskeva keskustelu on käyty osana talousarviopykälää. Mahdolliset muutosehdotukset käsitellään kuitenkin kunkin pykälän yhteydessä.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Käsittelyn aikana valtuutettu Wickström teki seuraavan ensimmäisen muutosehdotuksen, jota valtuutettu Rehn-Kivi kannatti:

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

"Siuntion vuodeosaston toimintaa jatketaan vuoden 2025 aikana. Hyvinvointialue käy yhdessä Siuntion kunnan kanssa neuvotteluita vuodeosastotoiminnan jatkamisesta kunnassa vireillä olevan sote-keskus hankkeen yhteydessä."

Käsittelyn aikana valtuutettu Wickström teki seuraavan toisen muutosehdotuksen, jota valtuutettu Rehn-Kivi kannatti:

"Raamivarauksen korottaminen (+2,0 milj.) HUS:ille. HUS-yhtymän yhtymäkokoukseen, jossa käsitellään ensi vuoden talousarviota. Edellytyksenä on HUSin sitoutuminen hoitojonojen purkuun sekä neuvottelujen käyminen HUS:in kanssa Raaseporin sairaalan tiettyjen lähipalveluiden turvaamiseen."

Käsittelyn aikana valtuutettu Wickström teki seuraavan kolmannen muutosehdotuksen, jota valtuutettu Rehn-Kivi kannatti:

"-Omaishoidon tukeen +3,5 miljoonaa euroa- Villa Charlotta +0,3 miljoonaa euroa
-Ruotsinkieliset palvelut 0,07 miljoonaa euroa
-Koulupsykologien saatavuuden parantaminen, +0,13 miljoonaa euroa
-Hyte-palvelupisteet joka kuntaan sekä hoitoonpääsyn parantaminen, +0,13 miljoonaa
-Ikääntyneiden ennaltaehkäisevät terveystarkastukset -pilotti +0,14 miljoonaa euroa
-Kohdentamattomat menot sosiaalitoimeen ja asiakasmaksuihin + 0,15
Yhteensä: 4,32 miljoonaa euroa

Sopeuttamiset (-0,225 miljoonaa euroa):

-Päätöksenteon kustannusten sopeuttaminen -0,075 miljoonaa euroa ja
-Johdon ja hallinnon kustannusten sopeuttaminen -0,15 miljoonaa euroa.
Sopeuttaminen myöhemmin (-4,0 miljoonaa euroa):

Erilliset toimet, jotka hyväksytään viimeistään toukokuun loppuun mennessä -2,0 miljoonaa euroa

-HUSin raamin kattamiseen vaadittavat toimet -2,0 miljoonaa euroa tehdään syyskuun loppuun mennessä, kun on arvioitu, miten HUSin kustannukset ovat alkuvuoden aikana toteutuneet ja mikäli raamia saadaan korotettua HUS-yhtymäkokouksen yhteydessä.

Kokonaisuus:

Lisämenot: 5,625 milj + 2 milj = 7,625 milj

Sopeuttamiset: 0,225 milj + 4 milj = 4,225 milj

Yhteensä: 3,4 miljoonaa

RKP:n ensi vuoden talousarviota ohjaavat linjaukset, jotka liitetään osaksi talousarviota

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

RKP yhtyy muiden puolueiden pöytäkirjamerkintöihin ja esittää näitä lisättäväksi

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti hyvinvointialue selvittää mahdollisuuden käynnistää 24/7 päivystystoiminnan Raaseporin sairaalassa 1.1.2026 alkaen. Asiasta tehdään päätös seuraavan syksyn budjettineuvotteluiden yhteydessä.

Hyvinvointialue pilotoi ennaltaehkäiseviä terveystarkastuksia ikäihmisille kohdennetusti. Samalla laaditaan suunnitelma seniorineuvolan käyttöönotossa. (Toimenpidekortti)

Palvelut ja henkilöstö -lautakunta saa tehtäväksi laatia toimenpidesuunnitelman henkilöstön hyvinvoinnin sekä veto- ja pitovoiman parantamiseksi seuraavan syksyn talousarvioneuvotteluita varten. Samassa yhteydessä arvioidaan toimia, joilla edistetään henkilöstön saatavuutta etenkin harvaan asutuilla seuduilla. (toimenpidekortti).

Ylimääräinen panostus koulupsykologeihin varmistaa koulupsykologipalvelut lähipalveluna.

Jokaisen lähiterveysaseman muutoksen yhteydessä arvioidaan mahdollisuus omalääkäri- tai ammatinharjoittamallin käynnistämiseen.

Hyvinvointialue laatii suunnitelman sille, miten ruotsinkielinen henkilöstö voidaan kohdentaa paremmin palvelemaan juuri ruotsinkielistä väestöä.

Hyvinvointialue neuvottelee HUS-yhtymän kanssa riittävästä ambulanssiresursseista läntiselle sairaala-alueelle, jotta vähennykset ensihoitopalveluluissa Raaseporissa ja Inkoossa ei toteuteta.

Hyvinvointialue selvittää mahdollisuuden sille, että Raaseporin sairaalan röntgen ja laboratoriopalvelut ovat auki iltaisin klo 20 asti.

Siuntion Villa Charlotan jatko arvioidaan kevään aikana samaan aikaan, kun tehdään päätös Siuntion sote-kiinteistöiden rakentamisesta. Samassa yhteydessä arvioidaan tarve julkiselle palvelutuotannolle Siuntiossa.

Hyvinvointialue neuvottelee välittömästi HUS-yhtymän kanssa siitä, miten voidaan turvata alueen asukkaiden näkökulmasta tärkeitä lähipalveluita Raaseporin sairaalassa. Mahdollinen ratkaisu tulee tuoda ylimääräiseen neuvottelutoimikunnan kokoukseen, ennen kuin aluehallitus antaa ohjeensa yhtymäkokoukseen 16.12.

Hyvinvointialue ottaa kantaa jokaiseen kunnan tällä hetkellä vireillä olevaan sotepe-kiinteistöhankeeseen. investointiohjelman yhteydessä tammikuussa 2025.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Ikäihmisten päivätoiminnan suhteen tehdään selkeä palvelukuvaus siten, että päivätoiminnan tehtävänjako kuntien ja hyvinvointialueen kesken on selkeää.

Hyvinvointialue laatii yhdessä jokaisen kunnan kanssa erikseen kuntakohtaiset hyvinvointia edistävät yhteistyösuunnitelmat, jotka tuodaan aluehallitukselle tiedoksi viimeistään kesäkuussa 2025.

Hyvinvointialue arvioi mahdollisuuden kehittää liikkuvia palveluita Pohjan, Bromarfin ja Tenholan alueilla.

Hyvinvointialue on aloitteellinen muita hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia kohti neuvotellakseen muutoksista rakenteisiin, jolla yhteistyö erikoisairaanhoidon järjestämisessä saadaan paremmaksi.

Aluehallitukselle tuodaan selvitys liittyen kuljetuspalveluiden toimivuuteen toukokuun 2025 mennessä."

Käsittelyn aikana valtuutettu Ampuja teki seuraavan muutosehdotuksen, jota valtuutettu Grönroos kannatti:

" Kohta 1: Talousarviokirja s.3 kohta 1 Yleisperustelut: Ryhmäraha poistetaan seuraavalla valtuustokaudella kokonaan. Säästö 434.500 euroa. Kohta 2: Talousarviokirja s. 26 kohta 4.1: Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue tarjoaa laittomasti maassa oleville henkilöille vain lakisääteiset minimipalvelut. Arvio säästöstä vähintään 100.000 euroa. Kohta 3: Dokumentti nimellä "Kooste talouden tasapainottamisen toimenpiteistä ja vaikutuksenarvioinneista." PS muutosesitykset: 3a) Sivu 22 kohta A6.1: Omaishoidon palkkioita ei leikata. Kulut lisääntyvät arviolta korkeintaan miljoona euroa budjettisovussa valtuuston enemmistön sopimasta. 3b) s. 53 kortti D3.2. Lastensuojeluun liittyen pohjassa on näin: "Toimenpiteitä aloitettu ja niitä jatkokehitetään siten, että kokonaisuutena voidaan toteuttaa 2025 alkaen. Tavoite on ehkäistä 15 lapsen sijoitus ostolaitokseen. Järjestämistapamuutoksen kokonaissäästöksi arvioidaan 1,9M€ vuonna 2025." Muutetaan: "Tuetaan perheitä ennaltaehkäisevästi siten, että vähennetään huostaanoton tarvetta. Tavoite ehkäistä 30 lapsen sijoitus ostolaitokseen." Säästö arviolta miljoona euroa."

Käsittelyn aikana valtuutettu Frantsi-Lankia teki seuraavan muutosehdotuksen, jota valtuutettu Paakkunainen kannatti:

" Esitämme, että omaishoidon palkkioiden leikkaukset perutaan eli omaishoidon palkkiot säilyvät vuoden 2024 tasolla (kustannusvaikutus on 1,8 me) sekä lasten, nuorten ja perheiden palveluihin lisätään 1,3 me kohtaan henkilöstön tehokas kohdistaminen lasten, nuorten ja perheiden palveluissa. Lisäksi esitämme neuvotteluja kunnan kanssa järkevistä tilaratkaisuista, joilla voidaan turvata ikäihmisten asumispalvelupaikkoja Siuntion alueella jatkossakin. Osastotoiminta ja Villa Charlotta jatkavat

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

kunnes neuvotteluissa on löytynyt yhteinen näkemys (kustannusvaikutus 1,5 me)."

Käsittelyn aikana valtuutettu Rehn-Kivi teki seuraavan aluehallitukselle osoitetun toivomuksen, jota varavaltuutettu Båsk kannatti:

" Seniorineuvolatoimintaa kokeillaan hyväksytyn talousarvion puitteissa esim. yhden pienemmän terveyskeskuksen piiriin kuuluvien, yksin asuvien 70-vuotiaiden ikäluokalle."

Käsittelyn aikana valtuutettu Salovaara teki seuraavan aluehallitukselle osoitetun toivomuksen, jota valtuutettu Laine kannatti:

"Aluevaltuusto toivoo, että hyvinvointialue selvittää kaikista pienituloisimpien, kuten takuueläkettä ja perustoimeentulotukea saavien sekä velkajärjestelyssä olevien asukkaiden mahdollisuutta saada maksuvapautus terveydenhuollon tasasuuruksista maksuista, ja näiden maksuvapautusten kustannuksista hyvinvointialueelle."

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja ehdotti käsittelyjärjestykseksi, että ensin käsitellään muutosehdotukset aluehallituksen pohjaesitystä vastaan ja sen jälkeen toivomukset.

Niiden, jotka kannattivat aluehallituksen pohjaesitystä, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat valtuutettu Ampujan muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä aluehallituksen pohjaesitys sai 57 JAA-ääntä ja valtuutettu Ampujan muutosehdotus sai 7 EI-ääntä. Lisäksi annettiin 13 tyhjää ääntä.

JAA-äänen antoivat puheenjohtaja Limnell ja 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aittakumpu, Alaviiri, Braskén, Castrén, Elo, Haapaniemi, Hiila, Hietanen-Tanskanen, Hukari, Havu, Jaatinen, Järvenpää, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Kurri, Laakso, Laine, Leivo, Marttila, Mollgren, Mönttinen, Noro, Nummelin, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Salovaara, Skaffari, Stenvall, Thure-Toivanen, Uotila, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aaltonen, Dookie, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Kerola, Koskinen, Laakso, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajuoja ja Saari.

EI-äänen antoivat valtuutetut Ampuja, Grönroos, Kajava, Laitinen ja Valle sekä varavaltuutetut Aitamurto ja Järvinen.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Tyhjää äänestivät valtuutetut Aintila, Backman, Cederlöf, Frantsi-Lankia, Gästrin, Lassus, Paakkunainen, Rehn-Kivi, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Båsk ja Laaksonen.

Koska aluehallituksen päätösesitys oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Ampujan muutosehdotusta.

Seuraavaksi äänestettiin valtuutettu Frantsi-Lankian muutosehdotuksesta. Niiden, jotka kannattivat aluehallituksen pohjaesitystä, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat valtuutettu Frantsi-Lankian muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä aluehallituksen pohjaesitys sai 56 JAA-ääntä ja valtuutettu Frantsi-Lankian muutosehdotus sai 3 EI-ääntä. Lisäksi annettiin 18 tyhjää ääntä.

JAA-äänien antoivat puheenjohtaja Limnéll ja 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aittakumpu, Alaviiri, Castrén, Elo, Haapaniemi, Havu, Hiila, Hietanen-Tanskanen, Hukari, Jaatinen, Järvenpää, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Kurri, Laakso, Laine, Leivo, Marttila, Mollgren, Mönttinen, Noro, Nummelin, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Salovaara, Skaffari, Stenvall, Thure-Toivanen, Uotila, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aaltonen, Dookie, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Kerola, Koskinen, Laakso, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajujoja ja Saari.

EI-äänien antoivat valtuutetut Ampuja, Frantsi-Lankia ja Paakkunainen.

Tyhjää äänestivät valtuutetut Aintila, Backman, Braskén, Cederlöf, Gästrin, Grönroos, Kajava, Laitinen, Lassus, Rehn-Kivi, Valle, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Aitamurto, Båsk, Järvinen ja Laaksonen.

Koska aluehallituksen päätösesitys oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Frantsi-Lankian muutosehdotusta.

Seuraavaksi äänestettiin valtuutettu Wickströmin ensimmäisestä muutosehdotuksesta. Niiden, jotka kannattivat aluehallituksen pohjaesitystä, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat valtuutettu Wickströmin muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä aluehallituksen pohjaesitys sai 57 JAA-ääntä ja valtuutettu Wickströmin muutosehdotus sai EI-14 ääntä. Lisäksi annettiin kuusi tyhjää ääntä.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

JAA-äänien antoivat puheenjohtaja Limnell ja 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aittakumpu, Alaviiri, Ampuja, Castrén, Elo, Haapaniemi, Hiila, Hietanen-Tanskanen, Hukari, Havu, Jaatinen, Järvenpää, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Kurri, Laakso, Laine, Leivo, Marttila, Mollgren, Mönttinen, Noro, Nummelin, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Salovaara, Skaffari, Stenvall, Thure-Toivanen, Uotila, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aaltonen, Dookie, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Kerola, Koskinen, Laakso, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajuoja ja Saari.

EI-äänien antoivat valtuutetut Aintila, Backman, Braskén, Cederlöf, Frantsi-Lankia, Gästrin, Lassus, Paakkunainen, Rehn-Kivi, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Båsk ja Laaksonen.

Tyhjää äänestivät valtuutetut Grönroos, Kajava, Laitinen ja Valle sekä varavaltuutetut Aitamurto ja Järvinen.

Koska aluehallituksen päätösesitys oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Wickströmin ensimmäistä muutosehdotusta.

Seuraavaksi äänestettiin valtuutettu Wickströmin toisesta muutosehdotuksesta. Niiden, jotka kannattivat aluehallituksen pohjaesitystä, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat valtuutettu Wickströmin muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritussa äänestyksessä aluehallituksen pohjaesitys sai 57 JAA-ääntä ja valtuutettu Wickströmin muutosehdotus sai 12 EI-ääntä. Lisäksi annettiin kahdeksan tyhjää ääntä.

JAA-äänien antoivat puheenjohtaja Limnell ja 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aittakumpu, Alaviiri, Ampuja, Castrén, Elo, Haapaniemi, Hiila, Hietanen-Tanskanen, Hukari, Havu, Jaatinen, Järvenpää, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Kurri, Laakso, Laine, Leivo, Marttila, Mollgren, Mönttinen, Noro, Nummelin, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Salovaara, Skaffari, Stenvall, Thure-Toivanen, Uotila, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aaltonen, Dookie, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Kerola, Koskinen, Laakso, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajuoja ja Saari.

EI-äänien antoivat valtuutetut Aintila, Backman, Braskén, Cederlöf, Gästrin, Lassus, Rehn-Kivi, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Båsk ja Laaksonen.

Tyhjää äänestivät valtuutetut Frantsi-Lankia, Grönroos, Kajava, Laitinen, Paakkunainen ja Valle sekä varavaltuutetut Aitamurto ja Järvinen.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Koska aluehallituksen päätösesitys oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Wickströmin toista muutosehdotusta.

Seuraavaksi äänestettiin valtuutettu Wickströmin kolmannesta muutosehdotuksesta. Niiden, jotka kannattivat aluehallituksen pohjaesitystä, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat valtuutettu Wickströmin muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä aluehallituksen pohjaesitys sai 56 JAA-ääntä ja valtuutettu Wickströmin muutosehdotus sai 12 EI-ääntä. Lisäksi annettiin yhdeksän tyhjää ääntä.

JAA-äänen antoivat puheenjohtaja Limnell ja 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aittakumpu, Alaviiri, Castrén, Elo, Haapaniemi, Hiila, Hietanen-Tanskanen, Hukari, Havu, Jaatinen, Järvenpää, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Kurri, Laakso, Laine, Leivo, Marttila, Mollgren, Mönttinen, Noro, Nummelin, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Salovaara, Skaffari, Stenvall, Thure-Toivanen, Uotila, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aaltonen, Dookie, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Kerola, Koskinen, Laakso, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajujoja ja Saari.

EI-äänen antoivat valtuutetut Aintila, Backman, Braskén, Cederlöf, Gästrin, Lassus, Rehn-Kivi, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Båsk ja Laaksonen.

Tyhjää äänestivät valtuutetut Ampuja, Frantsi-Lankia, Grönroos, Kajava, Laitinen, Paakkunainen ja Valle sekä varavaltuutetut Aitamurto ja Järvinen.

Koska aluehallituksen päätösesitys oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto ei hyväksynyt valtuutettu Wickströmin kolmatta muutosehdotusta.

Seuraavaksi puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko valtuutettu Salovaaran toivomus hyväksyä yksimielisesti. Koska ei voitu, totesi puheenjohtaja, että asiasta suoritetaan äänestys.

Niiden, jotka kannattivat toivomuksen hyväksymistä, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka eivät kannattaneet toivomuksen hyväksymistä, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä toivomuksen hyväksyminen sai 58 JAA-ääntä ja toivomuksen hylkääminen 13 EI-ääntä. Lisäksi annettiin viisi tyhjää ääntä.

JAA-äänen antoivat puheenjohtaja Limnell ja 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aittakumpu, Alaviiri, Castrén, Cederlöf, Elo, Frantsi-Lankia, Gästrin, Haapaniemi, Hiila, Hietanen-

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Tanskanen, Hukari, Havu, Jaatinen, Järvenpää, Kajava, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Kurri, Laakso, Laine, Marttila, Mollgren, Noro, Nummelin, Paakkunainen, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Rehn-Kivi, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Salovaara, Skaffari, Stenvall, Uotila, Valle, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aitamurto, Dookie, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Kerola, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajuja ja Saari.

Ei-äänen antoivat valtuutetut Aintila, Ampuja, Backman, Braskén, Grönroos, Laitinen, Lassus, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Järvinen, Laakso ja Laaksonen.

Tyhjää äänestivät valtuutetut Leivo, Mönttinen ja Thure-Toivanen sekä varavaltuutetut Båsk ja Koskinen.

Varavaltuutettu Aaltonen ei antanut ääntänsä.

Koska toivomuksen hyväksyminen oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto hyväksyi toivomuksen.

Lopuksi puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko valtuutettu Rehn-Kiven toivomus hyväksyä yksimielisesti. Koska ei voitu, totesi puheenjohtaja, että asiasta suoritetaan äänestys.

Niiden, jotka kannattivat toivomuksen hyväksymistä, tuli äänestää ”JAA”. Niiden, jotka eivät kannattaneet toivomuksen hyväksymistä, tuli äänestää ”EI”.

Suoritetussa äänestyksessä toivomuksen hyväksyminen sai 24 JAA-ääntä ja toivomuksen hylkääminen 47 EI-ääntä. Lisäksi annettiin neljä tyhjää ääntä.

JAA-äänien antoivat puheenjohtaja Limnell sekä valtuutetut Ahjoniemi, Aintila, Alaviiri, Ampuja, Backman, Braskén, Cederlöf, Frantsi-Lankia, Gästrin, Laitinen, Lassus, Nummelin, Paakkunainen, Rehn-Kivi, von Smitten, Westerholm ja Wickström sekä varavaltuutetut Aitamurto, Båsk, Dookie, Järvinen, Kerola ja Laaksonen.

Ei-äänien antoivat 3. varapuheenjohtaja Katainen sekä valtuutetut Castrén, Elo, Grönroos, Haapaniemi, Hiila, Hietanen-Tanskanen, Hukari, Havu, Jaatinen, Järvenpää, Kajava, Karimäki, Karjalainen, Knaapi, Kokko, Koponen, Laakso, Laine, Marttila, Mollgren, Mönttinen, Noro, Partanen, Pelkonen, Piirtola, Räf, Räsänen, Sahiluoma, Skaffari, Stenvall, Valle, Vehmanen, Värmälä ja Wejberg sekä varavaltuutetut Aaltonen, Fagerström, Hakulinen, Harinen, Hertell, Koskinen, Laakso, Liinalampi, Malme, Nevanlinna, Pajuja ja Saari.

Tyhjää äänestivät valtuutetut Aittakumpu, Salovaara, Thure-Toivainen ja Uotila.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Valtuutettu Kurri ei antanut ääntänsä.

Koska toivomuksen hylkääminen oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto ei hyväksynyt toivomusta.

Valtuutettu Aavaparta poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 20.03. Aluehallituksen jäsen Pajuoja siirtyi tilalle varavaltuutetuksi tämän asian käsittelyn aikana klo 20.03.

Valtuutettu Kauma poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 20.29.

Tämän asian käsittelyn aikana pidettiin kokoustauko klo 20.29–20.40.

Valtuutettu Leivo poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 21.01.

Valtuutettu Räsänen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 21.02.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen.

Lisäksi aluevaltuusto päätti osoittaa aluehallitukselle seuraavan toivomuksen hallintosäännön 25 § mukaisesti:

”Aluevaltuusto toivoo, että hyvinvointialue selvittää kaikista pienituloisimpien, kuten takuueläkettä ja perustoimeentulotukea saavien sekä velkajärjestelyssä olevien asukkaiden mahdollisuutta saada maksuvapautus terveydenhuollon tasasuuruuksista maksuista, ja näiden maksuvapautusten kustannuksista hyvinvointialueelle.”

Selostus

Liitteet

- 2 Talousarvio vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2025-2027
- 3 Valtuustoryhmien välisten taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirja 29.11.2024
- 4 Talousarvioesityksen liite: Kooste talouden tasapainottamisen toimenpiteistä ja vaikutuksenarvioinneista - Bilaga till budgetförslaget: Sammanställning av åtgärder och konsekvensbedömningar för att balansera ekonomin
- 5 Talousarvioaloitteet ja niihin annetut vastaukset vuoden 2025 talousarvioon ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmaan liittyen

Oheismateriaali

- Kansalliskielilautakunnan lausunto vuoden 2025 talousarviosta ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmasta

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

- Palvelut ja resurssit -lautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi
- Nuorisovaltuuston lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2025
- Vammaisneuvoston lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2025
- Vanhusneuvoston lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2025
- Tiivistelmät lautakuntien ja vaikuttamistoimielinten lausunnoista liittyen vuoden 2025 talousarvioon ja vuosien 2025 - 2027 taloussuunnitelmaan

Tiedoksi Täytäntöönpano

Talusojohtaja, taloussuunnittelupäällikkö

Päätöshistoria

Aluehallitus 04.12.2024 § 202

§ 202

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2027 ja

2. merkitä tiedoksi liitteenä olevan taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirjan 29.11.2024.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijän muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

"Aluehallitus päättää, että

Liitteen "Hyvinvointialuejohtajan esitys talousarvioksi vuodelle 2025 ja taloussuunnitelmaksi vuosille 2025-2027" vuoden 2026 toimintakatetta korjataan siten, että toimintakate on - 1 941 295 560 euroa. Tämä muutos päivitetään vastaavasti kaikkiin kyseessä olevan liitteen taulukoihin ja teksteihin.

sekä

Liitteen "Talousarvioesityksen liite: Kooste talouden tasapainottamisen toimenpiteistä ja vaikutuksenarvioinneista" sivun "C3.1 Omaishoidontuen 1. maksuluokan kriteerien muutos: Nykytilanne ja vaikutusten arviointi" kustannusvaikutusta korjataan siten, että kustannusvaikutus on 0,7 miljoonaa euroa.

Lisäksi aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan talousarvion vuodelle 2025 ja taloussuunnitelman vuosille 2025-2027 ja

2. merkitä tiedoksi liitteenä olevan taloussuunnitteluneuvottelujen yhteenvetopöytäkirjan 29.11.2024.

Käsittelyn aikana jäsen Juvonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Omaishoidontukea ei lasketa hoitoisuusluokassa 2 esityksen mukaisesti 848,99 euroon vaan se pidetään vuoden 2024 tasolla. Omaishoidontuki on 1.1.2025 alkaen hoitoisuusluokassa 2 määrältään 923,99 euroa."

Käsittelyn aikana jäsen Juvonen teki seuraavan muutosehdotuksen:

"Omaishoidontukeen tehdään esityksen mukaan indeksikorotus hoitoisuusluokissa 1 ja 3. Indeksikorotus tehdään myös omaishoidon 2 hoitoisuusluokkaan 1.1.2025 alkaen."

Käsittelyn aikana jäsen Wickström teki seuraavan muutosehdotuksen, jota 2. varapuheenjohtaja Rehn-Kivi kannatti:

"- Omaishoidon tukeen +3,5 miljoonaa euroa-Siuntion vuodeosasto ja Villa Charlotta +1,5 miljoonaa euroa
- Ruotsinkieliset palvelut 0,07 miljoonaa euroa
- Koulupsykologien saatavuuden parantaminen, +0,13 miljoonaa euroa

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

- Hyte-palvelupisteet joka kuntaan sekä hoitoonpääsyn parantaminen, + 0,13 miljoonaa
- Ikääntyneiden ennaltaehkäisevät terveystarkastukset -pilotti +0,14 miljoonaa euroa
- Kohdentamattomot menot sosiaalitoimeen ja asiakasmaksuihin + 0,15

Yhteensä: 5,62 miljoonaa euroa

HUSin raami: Raamivaruksen korottaminen 16.12. yhtymäkokouksen yhteydessä +2,0 miljoonaa euroa. Edellytyksenä on HUSin sitoutuminen hoitojonojen purkuun ja Raaseporin sairaalan tiettyjen lähipalveluiden turvaamiseen.

Sopeuttamiset (-0,225 miljoonaa euroa):

- Päätöksenteon kustannusten sopeuttaminen -0,075 miljoonaa euroa ja
- Johdon ja hallinnon kustannusten sopeuttaminen -0,15 miljoonaa euroa.

Sopeuttaminen myöhemmin (-4,0 miljoonaa euroa):

Erilliset toimet, jotka hyväksytään viimeistään toukokuun loppuun mennessä - 2,0 miljoonaa euroa

- HUSin raamin kattamiseen vaadittavat toimet -2,0 miljoonaa euroa tehdään syyskuun loppuun mennessä, kun on arvioitu, miten HUSin kustannukset ovat alkuvuoden aikana toteutuneet ja mikäli raamia saadaan korotettua HUS-yhtymäkokouksen yhteydessä.

Lisämenot: 5,625 milj + 2 milj = 7,625 milj

Sopeuttamiset: 0,225 milj + 4 milj = 4,225 milj

Yhteensä: 3,4 miljoonaa

RKP:n ensi vuoden talousarviota ohjaavat linjaukset, jotka liitetään osaksi talousarviota. RKP yhtyy muiden puolueiden pöytäkirjamerkintöihin ja esittää näitä lisättäväksi:

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti hyvinvointialue selvittää mahdollisuuden käynnistää 24/7 päivystystoiminnan Raaseporin sairaalassa 1.1.2026 alkaen. Asiasta tehdään päätös seuraavan syksyn budjettineuvotteluiden yhteydessä.

Hyvinvointialue pilotoi ennaltaehkäiseviä terveystarkastuksia ikäihmisille kohdennetusti. Samalla laaditaan suunnitelma seniorineuvolan käyttöönotossa. (Toimenpidekortti)

Palvelut ja henkilöstö -lautakunta saa tehtäväksi laatia toimenpidesuunnitelman henkilöstön hyvinvoinnin sekä veto- ja pitovoiman parantamiseksi seuraavan syksyn talousarvioneuvotteluita varten. Samassa yhteydessä arvioidaan toimia, joilla edistetään henkilöstön saatavuutta etenkin harvaan asutuilla seuduilla. (Toimenpidekortti)

Aluehallitus

§ 164

28.10.2024

Aluehallitus

§ 202

04.12.2024

Aluevaltuusto

§ 61

10.12.2024

Ylimääräinen panostus koulupsykologeihin varmistaa koulupsykologipalvelut lähipalveluna.

Jokaisen lähiterveysaseman muutoksen yhteydessä arvioidaan mahdollisuus omalääkäri- tai ammatinharjoittamallin käynnistämiseen.

Hyvinvointialue laatii suunnitelman sille, miten ruotsinkielinen henkilöstö voidaan kohdentaa paremmin palvelemaan juuri ruotsinkielistä väestöä.

Hyvinvointialue neuvottelee HUS-yhtymän kanssa riittävästä ambulanssiresursseista läntiselle sairaala-alueelle.

Hyvinvointialue selvittää mahdollisuuden sille, että Raaseporin sairaalan röntgen ja laboratoriopalvelut ovat auki iltaisin klo 20 asti.

Siuntion Villa Charlotan jatko arvioidaan kevään aikana samaan aikaan, kun tehdään päätös Siuntion sote-kiinteistöiden rakentamisesta. Samassa yhteydessä arvioidaan tarve julkiselle palvelutuotannolle Siuntiossa.

Hyvinvointialue neuvottelee välittömästi HUS-yhtymän kanssa siitä, miten voidaan turvata alueen asukkaiden näkökulmasta tärkeitä lähipalveluita Raaseporin sairaalassa. Mahdollinen ratkaisu tulee tuoda ylimääräiseen neuvottelutoimikunnan kokoukseen, ennen kuin aluehallitus antaa ohjeensa yhtymäkokoukseen 16.12.

Hyvinvointialue ottaa kantaa jokaiseen kunnan tällä hetkellä vireillä olevaan sotepe-kiinteistöhankeeseen. Investointiohjelman yhteydessä tammikuussa 2025.

Ikäihmisten päivätoiminnan suhteen tehdään selkeä palvelukuvaus siten, että päivätoiminnan tehtävänjako kuntien ja hyvinvointialueen kesken on selkeää.

Hyvinvointialue laatii yhdessä jokaisen kunnan kanssa erikseen kuntakohtaiset hyvinvointia edistävät yhteistyösuunnitelmat, jotka tuodaan aluehallitukselle tiedoksi viimeistään kesäkuussa 2025.

Hyvinvointialue arvioi mahdollisuuden kehittää liikkuvia palveluita Pohjan, Bromarfin ja Tenholan alueilla.

Hyvinvointialue on aloitteellinen muita hyvinvointialueita ja Helsingin kaupunkia kohti neuvotellakseen muutoksista rakenteisiin, jolla yhteistyö erikoisairaanhoidon järjestämisessä saadaan paremmaksi.

Aluehallitukselle tuodaan selvitys liittyen kuljetuspalveluiden toimivuuteen toukokuun 2025 mennessä."

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Koska kukaan ei kannattanut jäsen Juvosen tekemiä muutosehdotuksia, totesi puheenjohtaja, että ne raukesivat kannattamattomina.

Koska jäsen Wickströmin tekemää muutosehdotusta ei voitu hyväksyä yksimielisesti, totesi puheenjohtaja, että asiasta suoritetaan äänestys.

Niiden, jotka kannattivat esittelijän muutettua päätösehdotusta, tuli äänestää "JAA". Niiden, jotka kannattivat jäsen Wickströmin tekemää muutosehdotusta, tuli äänestää "EI".

Suoritetussa äänestyksessä esittelijän muutettu päätösehdotus sai 13 JAA-ääntä ja jäsen Wickströmin muutosehdotus 3 EI-ääntä. Lisäksi annettiin yksi tyhjä ääni.

JAA-äänen antoivat puheenjohtaja Laiho, 1. varapuheenjohtaja Guzenina sekä jäsenet Hukari, Laakso, Myllyniemi, Pajuoja, Pelkonen, Piirtola, Räsänen, Sahiluoma, Uusitalo, Vehmanen ja Värmälä.

EI-äänen antoivat 2. varapuheenjohtaja Rehn-Kivi sekä jäsenet Lassus ja Wickström.

Tyhjän äänen antoi jäsen Juvonen.

Koska esittelijän muutettu päätösehdotus oli saanut äänestyksessä eniten ääniä, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen.

Lisäksi aluehallitus päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Selostus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Lisäksi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee olla katettuna taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä. Siten taloussuunnitelman 2025–2027 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

suunnitelmavuoden 2026 loppuun mennessä, siten että vuosina 2023–2024 syntynyt alijäämä tulee tähän mennessä katettua.

Hyvinvointialueen taloussuunnitelman perustuu aluevaltuuston vahvistamaan hyvinvointialuestrategiaan ja palvelustrategiaan sekä pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluehallitus on kokouksessaan 10.6.2024 § 88 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2025–2027 laadinnalle. Suunnittelukehyksen lisäksi talousarviovalmistelussa on huomioitu osavuosikatsauksen 1.1.-30.6.2024 tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 23.9.2024 päivitetty vuoden 2025 rahoitusennuste.

Hyvinvointialuetalouden valtakunnalliset haasteet näyttävät nykyennusteiden mukaan jatkuvan kuluva vuosikymmenen puolivälin ylitse ja valtaosa hyvinvointialueista ei tule kattamaan alijäämiään vuoden 2026 loppuun mennessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on onnistunut vuonna 2024 poikkeuksellisen hyvin alijäämäkehityksen taittamisessa, mutta lähivuodet tulevat näyttäytymään niukkoina. Menojen kasvua tulee hidastaa perusurasta tuntuvasti, jotta riittävä tulos saavutetaan alijäämien kattamiseksi. Vuodesta 2025 alkaen tulos kääntyy positiiviseksi ja vuoden 2026 jälkeen hyvinvointialueen taloudellinen tilanne tulee nykyennusteen mukaan helpottamaan. Tällöin myös perusuran mukainen eli palvelutarpeen kasvusta ja inflaatiosta johtuvan menojen kasvu käyttötaloudessa mahdollistuu.

Hyvinvointialueen talouden tilanteen perusteella talousarvio sisältää merkittäviä sopeutustoimia. Sopeuttaminen perustuu palvelustrategian tavoitteistoon. Lähivuosien talouden sopeutusten rinnalla oleellista on panostaa palveluiden tärkeisiin rakennemuutoksiin ja perustason vahvistamiseen, millä varmistetaan vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut pidemmällä aikavälillä. Näiden teemojen ympäriltä on tunnistettu tulevien vuosien kärkihankkeet, joiden toimeenpanoon on varauduttu talousarviossa määrärahavarauxsin mm. avosairaanhoidon ja digipalveluihin.

Talousarvion ja -suunnitelman käsittely hyvinvointialueella

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuoden 2025 talousarvioksi ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi merkittiin tiedoksi aluehallituksen kokouksessa 28.10.2024 § 164.

Palvelut ja resurssit -lautakunta, tulevaisuus- ja kehittämislautakunta, valmius- ja turvallisuuslautakunta ja kansalliskielilautakunta sekä nuorisovaltuusto, vammaisneuvosto ja vanhusneuvosto ovat lausuneet talousarvioesityksestä omien vastualueidensa näkökulmasta kokouksissaan 29.-31.10.2024. Lausunnot on toimitettu aluevaltuuston neuvottelutoimikunnalle tiedoksi taloussuunnitteluneuvotteluihin. Lautakuntien ja vaikuttamistoimielinten lausunnot ovat esitetty oheismateriaalina.

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnassa edustetun viiden valtuustoryhmän neuvottelutulos 29.11.2024

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan taloussuunnitteluneuvottelut käynnistyivät 4.11.2024. Neuvotteluita jatkettiin 7.11.2024 ja 8.11.2024. Viimeinen neuvottelupäivä pidettiin 11.11.2024 ja neuvottelutulos saatiin 29.11.2024. Neuvottelutuloksessa olivat mukana Sosiaalidemokraattinen, Kokoomuksen, Vihreiden, Vasemmistoliiton ja Länsi-Uudenmaan Kristillisdemokraattien valtuustoryhmät.

Aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan neuvottelutulos on liitteenä olevassa yhteenvetopöytäkirjassa. Aluevaltuuston on määrä päättää vuoden 2025 talousarviosta ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta kokouksessaan 10.12.2024.

Hyvinvointialuejohtajan esitys 4.12.2024 aluehallitukselle sisältää taloussuunnitteluneuvotteluiden neuvottelutuloksen mukaiset muutokset hyvinvointialuejohtajan alkuperäiseen 23.10.2024 esitykseen nähden.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 22 § mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen talousarviosta ja taloussuunnitelmasta. Hallintosäännön 42 § kohdan 2 mukaan aluehallitus vastaa aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta, minkä perusteella aluehallituksen tehtävänä on esittää talousarvio ja taloussuunnitelma aluevaltuuston hyväksyttäväksi.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 164

§ 164

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. merkitä tiedoksi hyvinvointialuejohtajan esityksen vuoden 2025

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

talousarviosta ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta ja

2. antaa esityksen aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan käsiteltäväksi.

Käsittely

Käsittelyn aikana esittelijä muutti päätösehdotustaan seuraavasti:

Aluehallitus päättää

1. merkitä tiedoksi hyvinvointialuejohtajan esityksen vuoden 2025 talousarviosta ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelmasta;

2. antaa esityksen aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan käsiteltäväksi ja

3. pyytää aluevaltuuston neuvottelutoimikuntaa keskustelemaan HUS-yhtymän taloudellisesta raamista vuodelle 2025.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi esittelijän muutetun päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Lisäksi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee olla katettuna taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä. Siten taloussuunnitelman 2025–2027 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään suunnitelmavuoden 2026 loppuun mennessä, siten että vuosina 2023–2024 syntynyt alijäämä tulee tähän mennessä katettua.

Hyvinvointialueen taloussuunnitelman perustuu aluevaltuuston vahvistamaan hyvinvointialuestrategiaan ja palvelustrategiaan sekä pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluehallitus on kokouksessaan 10.6.2024 § 88 hyväksynyt suunnittelukehyksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2025–2027 laadinnalle. Suunnittelukehyksen lisäksi talousarviovalmistelussa on huomioitu osavuositarkastuksen 1.1.-30.6.2024 tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 23.9.2024 päivitetty vuoden 2025 rahoitusennuste.

Hyvinvointialuetalouden valtakunnalliset haasteet näyttävät nykyennusteiden mukaan jatkuvan kuluvan vuosikymmenen puolivälin

Aluehallitus	§ 164	28.10.2024
Aluehallitus	§ 202	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 61	10.12.2024

ylitse ja valtaosa hyvinvointialueista ei tule kattamaan alijäämiään vuoden 2026 loppuun mennessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on onnistunut vuonna 2024 poikkeuksellisen hyvin alijäämäkehityksen taittamisessa, mutta lähivuodet tulevat näyttäytymään niukkoina. Menojen kasvua tulee hidastaa perusurasta tuntuvasti, jotta riittävä tulos saavutetaan alijäämien kattamiseksi. Vuodesta 2025 alkaen tulos kääntyy positiiviseksi ja vuoden 2026 jälkeen hyvinvointialueen taloudellinen tilanne tulee nykyennusteen mukaan helpottamaan. Tällöin myös perusuran mukainen eli palvelutarpeen kasvusta ja inflaatiosta johtuvan menojen kasvu käyttötaloudessa mahdollistuu.

Hyvinvointialueen talouden tilanteen perusteella talousarvio sisältää merkittäviä sopeutustoimia. Sopeuttaminen perustuu palvelustrategian tavoitteistoon. Lähivuosien talouden sopeutusten rinnalla oleellista on panostaa palveluiden tärkeisiin rakennemuutoksiin ja perustason vahvistamiseen, millä varmistetaan vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut pidemmällä aikavälillä. Näiden teemojen ympäriltä on tunnistettu tulevien vuosien kärkihankkeet, joiden toimeenpanoon on varauduttu talousarviossa määrärahavaroisin mm. avosairaanhoidon ja digipalveluihin.

Talousarvion ja -suunnitelman käsittely hyvinvointialueella

Vaikuttamistoimielimet, palvelut ja resurssit -lautakunta, tulevaisuus- ja kehittämislautakunta, valmius- ja turvallisuuslautakunta sekä kansalliskielilautakunta lausuvat talousarvioesityksestä lautakuntien strategisten vastuualueiden näkökulmasta kokouksissaan 29.-31.10.2024. Aluevaltuuston neuvottelutoimikunta käynnistää taloussuunnitteluneuvottelut 4.11.2024. Neuvotteluita jatketaan 7.11.2024 ja 8.11.2024.

Neuvotteluiden perusteella hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitykseen tehdään tarvittaessa täsmennykset, jonka jälkeen aluehallituksen on määrä käsitellä talousarvio ja -suunnitelma kokouksessaan 25.11.2024.

Aluehallitus antaa esityksensä siten, että aluevaltuusto päättää talousarviosta ja -suunnitelmasta kokouksessaan 10.12.2024.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

5476/02.02.00/2023

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 62

§ 62

Aluevaltuuston 12.12.2023 § 71 päätöksen tarkistaminen koskien vuosien 2025-2028 investointisuunnitelman hyväksymistä

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Rajahalme Ville

Päivärinta Ari

Syrjänen Markus

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää tarkistaa 12.12.2023 § 71 päätöstään ja

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen päivitetyn investointisuunnitelman vuosille 2025-2028;
2. lähettää sen hyväksyttäväksi valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle ja
3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset investointisuunnitelmaan sekä tarvittaessa tekemään vähäiset täsmennykset investointisuunnitelmaan hyvinvointialueen ja ministeriöiden kanssa käytävien keskustelujen niin edellyttäessä.

Käsittely

Investointisuunnitelman päivittämistä koskeva keskustelu käytiin § 61 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelman hyväksymisen aikana.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus**Liitteet**

6 Päivitetty investointisuunnitelma vuosille 2025-2028

Oheismateriaali

- Investointisuunnitelma vuosille 2025-2028

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

- Palvelut ja resurssit -lautakunnan lausunto investointisuunnitelman luonnoksesta 23.11.2023 § 39
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan lausunto investointisuunnitelman luonnoksesta 16.11.2023 § 56
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan lausunto investointisuunnitelman luonnoksesta 21.11.2023 § 32

Tiedoksi Täytäntöönpano

Talousjohtaja, taloussuunnitelupäällikkö, konsernipalvelujen johtaja

Päätöshistoria

Aluehallitus 04.12.2024 § 203

§ 203

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää tarkistaa 12.12.2023 § 71 päätöstään ja

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen päivitetyn investointisuunnitelman vuosille 2025-2028;
2. lähettää sen hyväksyttäväksi valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle ja
3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset investointisuunnitelmaan sekä tarvittaessa tekemään vähäiset täsmennykset investointisuunnitelmaan hyvinvointialueen ja ministeriöiden kanssa käytävien keskustelujen niin edellyttäessä.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lisäksi aluehallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Selostus

Taustaa

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

Hyvinvointialueesta annetun lain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista (taseinvestoinnit) ja investointia vastaavista sopimuksista (sitoumukset). Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa valtioneuvoston myöntämän hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa.

Aluevaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 12.12.2023 §71 alustavan investointisuunnitelman vuosille 2025-2028. Investointisuunnitelma oli yhteensä 246,7 milj. euroa.

Valtioneuvosto on päättänyt 6.6.2024 (VM/2024/94), ettei Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue saa lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Valtioneuvoston lainanottovaltuuspäätöksen perusteella vuosien 2025-2028 investointisuunnitelmaa on päivitetty syksyn 2024 aikana siten että investointisuunnitelma sisältää vain sellaiset hankkeet, jotka ovat vuodelta 2023 siirtyneitä tai monivuotiset hankkeet, jotka ovat käynnistyneet vuonna 2023. Nämä hankkeiden toteuttamisessa sovelletaan vuoden 2023 lainanottovaltuutta.

Investointisuunnitelman 2025-2028 päivitys on tehty samanaikaisesti valmisteltaessa hyvinvointialueen talousarviota ja taloussuunnitelmaa 2025-2027 sekä investointisuunnitelmaa 2026-2029.

Investointisuunnitelman 2025-2028 keskeiset muutokset

Aluevaltuuston 12.12.2023 hyväksymän alustavan investointisuunnitelman 2025-2028 kokonaissumma oli 246,7 milj. euroa. Päivitettävä investointisuunnitelma 2025-2028 on yhteensä 391,6 milj. euroa.

Suurin muutos on tapahtunut investointeja vastaavissa sopimuksissa, joita on päivitettyssä investointisuunnitelmassa 2025-2028 yhteensä 269,6 milj. euroa eli 151,1 milj. euroa joulukuussa 2023 hyväksyttyä alustavaa suunnitelmaa enemmän.

Rakennusten vuokrasitoumuksia siirtyy vuodelta 2024 myöhemmille vuosille ja se nostaa investointeja vastaavien sopimuksien määrää erityisesti vuosina 2025-2026 viime vuoden lopun tilanteesta. Rakennuksiin liittyvät vuokrasitoumukset ovat tarkentuneet ajankohtien lisäksi myös euromääriltään. Pohjana päivitettyssä suunnitelmassa on aluevaltuuston kesäkuussa 2024 hyväksymä palveluverkkosuunnitelma. Tarkempi toimitilaohjelma on tarkoitus käsitellä ja päättää vuoden 2025 alkupuolella.

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

Taseinvestointien osalta vuoden 2023 lopussa hyväksytty alustava investointisuunnitelma 2025-2028 oli 128,2 milj. euroa ja nyt päivitettävä suunnitelma on yhteensä 122,0 milj. euroa.

Lainanottovaltuus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle ei ole myönnetty lainanottovaltuutta vuodelle 2025. Päivitetyssä investointisuunnitelmassa 2025-2028 vuoden 2025 suunnitelma on valmistelu niin, että vuodelta 2023 siirtyvä lainanottovaltuus kattaa suunnitellut vuoden 2025 investoinnit.

Vuodelle 2025 on budjetoitu investointeja vastaavia sopimuksia (rakennusten vuokrasitoumuksia) 111,1 milj. euroa. Vuoden 2025 sitoumus katetaan vuodelta 2023 siirtyvällä lainanottovaltuudella. Vuodelle 2023 oli alun perin budjetoitu rakennusten vuokrasitoumuksia 128,9 milj. euroa, jolle on saatu lainanottovaltuus vuodelle 2023. Vuodelle 2023 budjetoidut rakennusten vuokrasitoumukset ovat siirtyneet eteenpäin seuraaville vuosille. Siirtyneitä rakennusten vuokrasitoumuksia ennustetaan toteutuvan 12,1 milj. euroa vuonna 2024 ja 111,1 milj. euroa vuonna 2025. Vuosien 2024-2025 rakennusten vuokrasitoumukset katetaan vuodelta 2023 siirtyneellä lainanottovaltuudella.

Vuodelle 2025 taseinvestointeja on budjetoitu 35,2 milj. euroa sekä vuonna 2025 tehtävien taseinvestointien ja vuokrasitoumusten jatkoinvestointeja 27,2 milj. euroa vuosille 2026-2029. Vuoden 2024 taseinvestointien ennuste on 18,1 milj. euroa. Vuodelta 2023 siirtyi lainanottovaltuutta tuleville vuosille taseinvestointien osalta 90,2 milj. euroa. Vuosien 2024-2025 taseinvestoinnit katetaan vuodelta 2023 siirtyneellä lainanottovaltuudella.

Investointisuunnitelmassa ei ole mukana voimaanpanolain mukaan hyvinvointialueelle vuonna 2023 siirtyneiden vuokrasopimusten uusimisia. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan voimassa olevien vuokrasopimusten uusimiseen ei tarvita lainanottovaltuutta, koska ne eivät kasvata toiminnan volyymia, rahoitustarve ei lisäännä nykyisestä tilanteesta ja hyvinvointialueen käyttämiin toimitiloihin ei tule tosiasiallisia muutoksia. Vuonna 2023 hyvinvointialueelle siirtyneitä vuokrasopimuksia uusitaan noin 21,8 milj. eurolla (vuosivuokrataso) vuonna 2025.

Suunnitelmassa on huomioitu leasing-sopimukset siltä osin kuin tosiasiallisesti leasing-vastuut kasvavat suunnitelmakaudella. Suunnitelmassa 2025-2028 ei ole autojen ja laitteiden leasing-sopimuksia, koska hyvinvointialueen tavoitteena on pienentää leasing-sopimusten määrää nykyisestä tasosta ja siksi leasing-sopimukseen ei tarvita uutta lainanottovaltuutta.

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

Rahoitus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ei ole nostamassa uutta lyhytaikaista tai pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi vuonna 2025.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluevaltuusto 12.12.2023 § 71

§ 71

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman vuosille 2025-2028;
2. esittää sen edelleen valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle hyväksyttäväksi ja
3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset investointisuunnitelmaan sekä tarvittaessa tekemään vähäiset täsmennykset investointisuunnitelmaan hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisten neuvotteluiden niin edellyttäessä.

Käsittely

Vuosien 2025–2028 investointisuunnitelman hyväksymistä koskeva keskustelu käytiin vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2024–2026 taloussuunnitelman hyväksymisen aikana.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

Päätöshistoria

Aluehallitus 04.12.2023 § 200

§ 200

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman vuosille 2025-2028;
2. esittää sen edelleen valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle hyväksyttäväksi ja
3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset investointisuunnitelmaan sekä tarvittaessa tekemään vähäiset täsmennykset investointisuunnitelmaan hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisten neuvotteluiden niin edellyttäessä.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Investointisuunnitelman valmistelun lähtökohdat

Lain hyvinvointialueesta (611/2021, myöh. hyvinvointialuelaki) 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

Ministeriöt hyväksyvät investointisuunnitelman 2025–2028 keväällä 2024. Hyväksytyn investointisuunnitelman pohjalta laaditaan hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2025–2027 investointiosa, jossa täsmennetään investointihankkeita sekä investointien toimeenpanon sitovuusperiaatteita.

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

Aluevaltuusto päättää vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmasta loppuvuonna 2024.

Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymisestä päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä tekee päätöksen sisäministeriö. Investointisuunnitelman hylkäysperusteet on kuvattu tarkemmin investointisuunnitelma liitteessä.

Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Investointeja vastaavilla sopimuksilla tarkoitetaan pitkäaikaisia toimitilojen vuokrasopimuksia sekä muita sopimuksia, joissa on kysymys sitoutumisesta useampaa vuotta koskevaan sopimukseen kuten leasingvuokrasopimuksia. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

Hyvinvointialueen on omistajaohjauksella huolehdittava, että hyvinvointialuekonsernin investointi tai investointia vastaava sopimus taikka pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutus ei ole ristiriidassa hyväksytyn osasuunnitelman kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmissa on otettava huomioon hyvinvointialueiden yhteistyösopimus.

Hyvinvointialueen on huolehdittava investointien suunnittelussa lainanottovaltuuden riittävydestä investointien toteuttamiseen. Valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esityksestä vuosittain hyvinvointialueiden pitkäaikaisen lainanottovaltuuksista. Vuoden 2025 lainanottovaltuudesta on määrä tehdä päätös keväällä 2024. Hyvinvointialuejohtajan vuoden 2024 talousarvioesityksen perusteella suunnitelmavuosille 2025–2026 on muodostumassa ennakoidun vuosikatteen perusteella lainanottovaltuutta hankkeiden toteuttamista varten. Investointisuunnitelman 2025–2028 hankkeita arvioidaan suhteessa lainanottovaltuuteen vuoden 2024 alussa, kun tilinpäätöksen ennakkotiedot vuodelta 2023 ovat valmistuneet sekä vuosien 2024–2026 taloussuunnitelma on vahvistettu valtuustossa 12.12.2023.

Vuosien 2025–2028 investointisuunnitelman luonnoksen keskeiset nostot

Hyvinvointialueen investointihankkeiden suunnittelun perustan muodostavat hyvinvointialuestrategia, palvelustrategia sekä pelastustoimen palvelutasopäätös.

Aluehallituksen 12.6.2023 § 89 vahvistaman suunnittelukehyksen perusteella vuosien 2024–2026 taloussuunnitelma valmistellaan tasoon, jolla saadaan katettua vuonna 2023 syntyneet alijäämät vuoteen 2026

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

mennessä, ja että hyvinvointialueen investoinnit valmistellaan hyvinvointialueen kokonaistalouden tasapainovaatimukset huomioiden. Hyvinvointialueen haastava taloudellinen tilanne edellyttää poistojen, rahoituskulujen ja käyttötalousmenojen minimointia tulevina vuosina, jonka perusteella resursseja on tarve fokusoida erityisesti kriittisiin investointihankkeisiin.

Luonnos vuosien 2025–2028 investointisuunnitelmasta kokonaisuutena on laadittu siten, että se mahdollistaa palveluiden kehittämisen palvelustrategian mukaisella tavalla. Investointisuunnitelma on ylätasoinen, jota on määrä täsmentää vuosien 2025–2027 taloussuunnitelman investointiosassa.

Investointisuunnitelman tilahankkeissa on varauduttu tulevan palveluverkkosuunnitelman mukaisiin tilatarpeisiin sekä erinäisiin pienimuotoisempiin tilojen käytettävyyttä parantaviin muutostöihin. Tilakannan kehittäminen on teemoiteltu investointisuunnitelmassa kampuskehitykseen, palveluasumiseen, pelastustoiminnan kohteisiin sekä muihin tilahankkeisiin. Kohdetasoinen tilaverkko tulee sisältymään myöhemmässä vaiheessa valmisteltavaan palveluverkkosuunnitelmaan.

ICT-investoinneissa on varauduttu palvelustrategiaan sisältyvän digitiekartan mukaisiin hankkeisiin. Merkittävin yksittäinen hanke on asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta. ICT-hankkeita on ryhmitelty tarkemmin investointisuunnitelmassa. Koneet, kalusto ja laitteet sisältävät pääasiassa ylläpitäviä elinkaarihankintoja. Näihin hankintoihin on varauduttu yleisvarauksen muodossa. Merkittävimpiä hyödykeryhmiä ovat pelastuslaitoksen ajoneuvot, suun terveydenhuollon hoitoyksiköt sekä tilojen ensikertainen kalustaminen.

Molemmat osasuunnitelmat huomioiden taserahoitteisten hankkeiden arvo yhteensä vuosina 2025–2028 on 128 milj. euroa. Taserahoitteisia hankkeita ennakoidaan realisoituvan suhteellisen tasaisesti vuosina 2025–2028.

Investointeja vastaavien sopimusten arvoksi on ennakoitu yhteensä 118,5 milj. euroa vuosina 2025–2028. Valtaosa tilahankkeista on ennakoitu toteutettavan vuokramallilla palveluverkkopäätösten jälkeen. Tästä johtuen sitoumukset hankkeisiin kohdentuvat toimitilojen osalta vuoteen 2025. Toimitilojen käyttöönotot ajoittuisivat pääasiassa vuoden 2025 jälkeiseen aikaan.

Investointisuunnitelmat tulevat tarkentumaan merkittävästi vuoden 2024 aikana, kun tilaverkkoratkaisut on tehty, asiakas- ja potilastietojärjestelmän rahoitusmuoto ja kustannusten ajoittuminen on täsmentynyt sekä kalusto- ja laitekannan elinkaarisuunnitelmat ovat täsmentyneet.

Aluehallitus	§ 200	04.12.2023
Aluevaltuusto	§ 71	12.12.2023
Aluehallitus	§ 203	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 62	10.12.2024

Oheismateriaali
Tiedoksi
Päätöshistoria

Aluehallitus

§ 165

28.10.2024

Aluehallitus

§ 204

04.12.2024

Aluevaltuusto

§ 63

10.12.2024

4162/02.00.00/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 63

§ 63

Vuosien 2026-2029 investointisuunnitelman hyväksyminen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Rajahalme Ville

Syrjänen Markus

Päivärinta Ari

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman vuosille 2026-2029;
2. esittää sen edelleen valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle hyväksyttäväksi ja
3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset investointisuunnitelmaan sekä tarvittaessa tekemään vähäiset täsmennykset investointisuunnitelmaan hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisten neuvotteluiden niin edellyttäessä.

Käsittely

Vuosien 2026-2029 investointisuunnitelman hyväksymistä koskeva keskustelu käytiin § 61 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman hyväksymisen aikana.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus**Liitteet**

- 7 Investointisuunnitelma vuosille 2026-2029

Oheismateriaali

- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan lausunto vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmasta
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan lausunto vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmasta

Aluehallitus

§ 165

28.10.2024

Aluehallitus

§ 204

04.12.2024

Aluevaltuusto

§ 63

10.12.2024

Tiedoksi**Täytäntöönpano**

Talousjohtaja, taloussuunnittelupäällikkö, konsernipalvelujen johtaja

Päätöshistoria

Aluehallitus 04.12.2024 § 204

§ 204

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevan Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen investointisuunnitelman vuosille 2026-2029;

2. esittää sen edelleen valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle hyväksyttäväksi ja

3. valtuuttaa talousjohtajan tekemään mahdolliset tekniset korjaukset investointisuunnitelmaan sekä tarvittaessa tekemään vähäiset täsmennykset investointisuunnitelmaan hyvinvointialueen ja ministeriöiden välisten neuvotteluiden niin edellyttäessä.

Käsittely**Päätös**

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lisäksi aluehallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Selostus**Investointisuunnitelman valmistelun lähtökohdat**

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta.

Aluehallitus	§ 165	28.10.2024
Aluehallitus	§ 204	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 63	10.12.2024

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

Ministeriöt hyväksyvät investointisuunnitelman 2026-2029 keväällä 2025. Hyväksytyn investointisuunnitelman pohjalta laaditaan hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2026-2028 investointiosa, jossa täsmennetään investointihankkeita sekä investointien toimeenpanon sitovuusperiaatteita. Aluevaltuusto päättää vuosien 2026-2028 taloussuunnitelmasta loppuvuonna 2025.

Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymisestä päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä tekee päätöksen sisäministeriö. Investointisuunnitelman hylkäysperusteet on kuvattu tarkemmin investointisuunnitelma liitteessä.

Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Investointeja vastaavilla sopimuksilla tarkoitetaan pitkäaikaisia toimitilojen vuokrasopimuksia sekä muita sopimuksia, joissa on kysymys sitoutumisesta useampaa vuotta koskevaan sopimukseen kuten leasingvuokrasopimuksia. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

Hyvinvointialueen on omistajaohjauksella huolehdittava, että hyvinvointialuekonsernin investointi tai investointia vastaava sopimus taikka pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutus ei ole ristiriidassa hyväksytyn osasuunnitelman kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmissa on otettava huomioon hyvinvointialueiden yhteistyösopimus.

Hyvinvointialueen on huolehdittava investointien suunnittelussa lainanottovaltuuden riittävydestä investointien toteuttamiseen. Valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esityksestä vuosittain hyvinvointialueiden pitkäaikaisen lainanottovaltuuksista. Vuoden 2026 lainanottovaltuudesta on määrä tehdä päätös keväällä 2025. Hyvinvointialuejohtajan vuoden 2025 talousarvioesityksen perusteella suunnitelmavuosille 2026-2029 on muodostumassa ennakoidun vuosikatteen perusteella lainanottovaltuutta hankkeiden toteuttamista varten. Investointisuunnitelman 2026-2029 hankkeita arvioidaan suhteessa lainanottovaltuuteen vuoden 2025 alussa, kun tilinpäätöksen ennakkotiedot vuodelta 2024 ovat valmistuneet sekä vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma on vahvistettu valtuustossa 10.12.2024.

Vuosien 2026-2029 investointisuunnitelman luonnoksen keskeiset nostot

Aluehallitus	§ 165	28.10.2024
Aluehallitus	§ 204	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 63	10.12.2024

Hyvinvointialueen investointihankkeiden suunnittelun perustan muodostavat hyvinvointialuestrategia, palvelustrategia, pelastustoimen palvelutasopäätös ja palveluverkkosuunnitelma.

Aluehallituksen 10.6.2024 § 88 vahvistaman suunnittelukehyksen perusteella vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma on valmisteltu tasoon, jolla saadaan katettua vuosina 2023-2024 syntyneet alijäämät vuoteen 2026 mennessä. Lisäksi päätöksessä on todettu, että hyvinvointialueen investoinnit valmistellaan hyvinvointialueen kokonaistalouden tasapainovaatimukset huomioiden.

Luonnos vuosien 2026-2029 investointisuunnitelmasta kokonaisuutena on laadittu siten, että se mahdollistaa palveluiden kehittämisen palvelustrategian mukaisella tavalla. Investointisuunnitelma on ylätasoinen, jota on määrä täsmentää vuosien 2026-2028 taloussuunnitelman investointiosassa.

Investointisuunnitelman tilahankkeissa on varauduttu palveluverkkosuunnitelman mukaisiin tilatarpeisiin sekä erinäisiin pienimuotoisempiin tilojen käytettävyyttä parantaviin muutostöihin. Tilakannan kehittäminen on teemoiteltu investointisuunnitelmassa kampuskehitykseen, palveluasumiseen, pelastustoiminnan kohteisiin sekä muihin tilahankkeisiin. Tarkempi kohdetasoinen tilaverkko tulee sisältymään valmisteltavaan toimitilasuunnitelmaan.

ICT-investoinneissa on varauduttu palvelustrategiaan sisältyvän digitiekartan mukaisiin hankkeisiin. Merkittävin yksittäinen hanke on asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta. ICT-hankkeita on ryhmitelty tarkemmin investointisuunnitelmassa. Koneet, kalusto ja laitteet sisältävät pääasiassa ylläpitäviä elinkaarihankintoja. Näihin hankintoihin on varauduttu yleisvarauksen muodossa. Merkittävimpiä hyödykeryhmiä ovat pelastuslaitoksen ajoneuvot, suun terveydenhuollon hoitoyksiköt sekä tilojen ensikertainen kalustaminen.

Molemmat osasuunnitelmat huomioiden taserahoitteisten hankkeiden arvo yhteensä vuosina 2026-2029 on 106,7 milj. euroa.

Investointeja vastaavien sopimusten arvoksi on ennakoitu yhteensä 158,6 milj. euroa vuosina 2026-2029. Valtaosa tilahankkeista on ennakoitu toteutettavan vuokramallilla ja sitoumukset hankkeisiin kohdentuvat toimitilojen osalta vuosiin 2026-2027. Toimitilojen käyttöönotot ajoittuisivat vuoden 2027 jälkeiseen aikaan.

Investointisuunnitelmassa ei ole mukana voimaannpanolain mukaan hyvinvointialueelle vuonna 2023 siirtyneiden vuokrasopimusten uusimisia. Hyvinvointialueen näkemyksen mukaan voimassa olevien vuokrasopimusten uusimiseen ei tarvita lainanottovaltuutta, koska ne eivät kasvata toiminnan volyymia ja rahoitustarve ei lisäännä nykyisestä tilanteesta. Vuonna 2023 hyvinvointialueelle siirtyneitä vuokrasopimuksia

Aluehallitus	§ 165	28.10.2024
Aluehallitus	§ 204	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 63	10.12.2024

uusitaan noin 28,9 miljoonalla eurolla (vuosivuokrataso) vuosina 2026-2029.

Suunnitelmassa ei ole esitetty myöskään autojen ja laitteiden leasing-sopimuksia, koska hyvinvointialueen tavoitteena on pienentää leasing-sopimusten määrää nykyisestä tasosta ja siksi leasing-sopimukseen ei tarvita uutta lainanottovaltuutta.

Investointisuunnitelman 2026-2029 käsittely hyvinvointialueella

Hyvinvointialuejohtajan esitys vuosien 2026-2029 investointisuunnitelmaksi merkittiin tiedoksi aluehallituksen kokouksessa 28.10.2024 § 165.

Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta sekä valmius- ja turvallisuuslautakunta ovat lausuneet investointisuunnitelmasta 2026-2029 lautakuntien strategisten vastuualueiden näkökulmasta kokouksissaan 31.10.2024. Lautakuntien lausunnot ovat esityksen oheismateriaalina.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 165

§ 165

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. merkitä tiedoksi luonnoksen vuosien 2026 - 2029 investointisuunnitelmasta ja

2. antaa luonnoksen aluevaltuuston neuvottelutoimikunnan käsiteltäväksi

Käsittely

Nuorisovaltuuston edustaja Määttä poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.02.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Aluehallitus

§ 165

28.10.2024

Aluehallitus

§ 204

04.12.2024

Aluevaltuusto

§ 63

10.12.2024

Selostus

Investointisuunnitelman valmistelun lähtökohdat

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta.

Investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä.

Ministeriöt hyväksyvät investointisuunnitelman 2026-2029 keväällä 2025. Hyväksytyn investointisuunnitelman pohjalta laaditaan hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2026-2028 investointiosa, jossa täsmennetään investointihankkeita sekä investointien toimeenpanon sitovuusperiaatteita. Aluevaltuusto päättää vuosien 2026-2028 taloussuunnitelmasta loppuvuonna 2025.

Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymisestä päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä tekee päätöksen sisäministeriö. Investointisuunnitelman hylkäysperusteet on kuvattu tarkemmin investointisuunnitelma liitteessä.

Investointisuunnitelman tulee sisältää tiedot investoinneista ja investointia vastaavista sopimuksista. Investointeja vastaavilla sopimuksilla tarkoitetaan pitkäaikaisia toimitilojen vuokrasopimuksia sekä muita sopimuksia, joissa on kysymys sitoutumisesta useampaa vuotta koskevaan sopimukseen kuten leasingvuokrasopimuksia. Lisäksi sen tulee sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

Hyvinvointialueen on omistajaohjauksella huolehdittava, että hyvinvointialuekonsernin investointi tai investointia vastaava sopimus taikka pitkävaikutteisen hyödykkeen luovutus ei ole ristiriidassa hyväksytyn osasuunnitelman kanssa. Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen osasuunnitelmissa on otettava huomioon hyvinvointialueiden yhteistyösopimus.

Hyvinvointialueen on huolehdittava investointien suunnittelussa lainanottovaltuuden riittävydestä investointien toteuttamiseen. Valtioneuvosto päättää valtiovarainministeriön esityksestä vuosittain hyvinvointialueiden pitkäaikaisen lainanottovaltuuksista. Vuoden 2026 lainanottovaltuudesta on määrä tehdä päätös keväällä 2025. Hyvinvointialuejohtajan vuoden 2025 talousarvioesityksen perusteella suunnitelmavuosille 2026-2029 on muodostumassa ennakoidun vuosikatteen perusteella lainanottovaltuutta hankkeiden toteuttamista

Aluehallitus	§ 165	28.10.2024
Aluehallitus	§ 204	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 63	10.12.2024

varten. Investointisuunnitelman 2026-2029 hankkeita arvioidaan suhteessa lainanottovaltuuteen vuoden 2025 alussa, kun tilinpäätöksen ennakkotiedot vuodelta 2024 ovat valmistuneet sekä vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma on vahvistettu valtuustossa 10.12.2024.

Vuosien 2026-2029 investointisuunnitelman luonnoksen keskeiset nostot

Hyvinvointialueen investointihankkeiden suunnittelun perustan muodostavat hyvinvointialuestrategia, palvelustrategia, pelastustoimen palvelutasopäätös ja palveluverkkosuunnitelma.

Aluehallituksen 10.6.2024 § 88 vahvistaman suunnittelukehyksen perusteella vuosien 2025-2027 taloussuunnitelma valmistellaan tasoon, jolla saadaan katettua vuosina 2023-2024 syntyneet alijäämät vuoteen 2026 mennessä, ja että hyvinvointialueen investoinnit valmistellaan hyvinvointialueen kokonaistalouden tasapainovaatimukset huomioiden.

Luonnos vuosien 2026-2029 investointisuunnitelmasta kokonaisuutena on laadittu siten, että se mahdollistaa palveluiden kehittämisen palvelustrategian mukaisella tavalla. Investointisuunnitelma on ylätasoinen, jota on määrä täsmentää vuosien 2026-2028 taloussuunnitelman investointiosassa.

Investointisuunnitelman tilahankkeissa on varauduttu palveluverkkosuunnitelman mukaisiin tilatarpeisiin sekä erinäisiin pienimuotoisempiin tilojen käytettävyyttä parantaviin muutostöihin. Tilakannan kehittäminen on teemoiteltu investointisuunnitelmassa kampuskehitykseen, palveluasumiseen, pelastustoiminnan kohteisiin sekä muihin tilahankkeisiin. Tarkempi kohdetasoinen tilaverkko tulee sisältymään valmisteltavaan toimitilasuunnitelmaan.

ICT-investoinneissa on varauduttu palvelustrategiaan sisältyvän digitiekartan mukaisiin hankkeisiin. Merkittävin yksittäinen hanke on asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta. ICT-hankkeita on ryhmitelty tarkemmin investointisuunnitelmassa. Koneet, kalusto ja laitteet sisältävät pääasiassa ylläpitäviä elinkaarihankintoja. Näihin hankintoihin on varauduttu yleisvarauksen muodossa. Merkittävimpiä hyödykeryhmiä ovat pelastuslaitoksen ajoneuvot, suun terveydenhuollon hoitoyksiköt sekä tilojen ensikertainen kalustaminen.

Molemmat osasuunnitelmat huomioiden taserahoitteisten hankkeiden arvo yhteensä vuosina 2026-2029 on 106,7 milj. euroa.

Investointeja vastaavien sopimusten arvoksi on ennakoitu yhteensä 158,6 milj. euroa vuosina 2026-2029. Valtaosa tilahankkeista on ennakoitu toteutettavan vuokramallilla ja sitoumukset hankkeisiin kohdentuvat toimitilojen osalta vuosiin 2026-2027. Toimitilojen käyttöönotot ajoittuisivat vuoden 2027 jälkeiseen aikaan.

Aluehallitus	§ 165	28.10.2024
Aluehallitus	§ 204	04.12.2024
Aluevaltuusto	§ 63	10.12.2024

Investointisuunnitelmassa ei ole mukana voimaanpanolain mukaan hyvinvointialueelle vuonna 2023 siirtyneiden vuokrasopimusten uusimisia. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan voimassa olevien vuokrasopimusten uusimiseen ei tarvita lainanottovaltuutta, koska ne eivät kasvata toiminnan volyymia ja rahoitustarve ei lisäännä nykyisestä tilanteesta. Vuonna 2023 hyvinvointialueelle siirtyneitä vuokrasopimuksia uusitaan noin 28,9 miljoonalla eurolla (vuosivuokrataso) vuosina 2026-2029.

Suunnitelmassa ei ole esitetty myöskään autojen ja laitteiden leasing-sopimuksia, koska hyvinvointialueen tavoitteena on pienentää leasing-sopimusten määrää nykyisestä tasosta ja siksi leasing-sopimukseen ei tarvita uutta lainanottovaltuutta.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

314/02.05.00/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 64

§ 64

Sosiaali- ja terveystalvelujen asiakasmaksujen tarkistaminen 1.1.2025 alkaen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Jansson Hermann

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti ja
2. vahvistaa asiakasmaksujen alentamisen ja maksuista vapauttamisen perusteet 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti.

Käsittely

Sosiaali- ja terveystalveluiden asiakasmaksujen tarkistamista koskeva keskustelu käytiin § 61 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman hyväksymisen aikana.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus**Liitteet**

- 8 Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2025 alkaen
- 9 Asiakasmaksujen alentamisen ja maksuista vapauttamisen perusteet 1.1.2025 alkaen

Oheismateriaali

- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen muutokset 1.1.2025 alkaen
- Taulukko asiakasmaksulaissa (734/1992) ja -asetuksessa (912/1992) olevien maksujen euromääristä sekä asetusmuutoksella korotettujen asetustasojen maksujen korotusprosentista
- Valtioneuvoston asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta 23.9.2024

Aluehallitus
Aluevaltuusto

§ 205
§ 64

04.12.2024
10.12.2024

- Nuorisovaltuuston lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025–2027 taloussuunnitelmaksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista
- Vammaisneuvoston lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025- 2027 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2025
- Vanhusneuvoston lausunto hyvinvointialuejohtajan ehdotuksesta vuoden 2025 talousarvioksi sekä vuosien 2025- 2027 taloussuunnitelmasta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin esitettävistä muutoksista vuodelle 2025

Tiedoksi Täytäntöönpano

Asiakasmaksu- ja laskutuspäällikkö

Päätöshistoria

Aluehallitus 04.12.2024 § 205

§ 205

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. vahvistaa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti ja

2. vahvistaa asiakasmaksujen alentamisen ja maksuista vapauttamisen perusteet 1.1.2025 alkaen liitteen mukaisesti.

Käsittely

Aluevaltuuston puheenjohtaja Limnell poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 8.52.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lisäksi aluehallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Selostus

Aluevaltuusto hyväksyi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksut 1.1.2024 alkaen 12.12.2023 § 72.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja sääntelevät laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992) ja asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992).

Asiakasmaksulain 1 §:n mukaan sosiaali- ja terveystalvaeluista voidaan periä maksu palvelun käyttäjältä, jollei lailla toisin säädetä. Maksu voidaan periä henkilön maksukyvyn mukaan. Palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Maksujen enimmäismääristä säädetään asiakasmaksulaissa ja -asetuksessa. Hyvinvointialue voi päättää periä asiakasmaksut lain määrittelemien reunaehtojen puitteissa. Maksut voidaan periä lain määrittämällä tasolla tai tätä pienempinä. Hyvinvointialue voi päättää myös palvelun maksuttomuudesta.

Julkisen terveydenhuollon asiakasmaksuissa on kalenterivuositainen maksukatto. Maksukattoon lasketaan mukaan esimerkiksi terveystakeskuksen avosairaanhoidon lääkäripalvelujen maksut, fysioterapiamaksut, sairaalan poliklinikkamaksut, lyhytaikaisen laitoshoidon ja laitospalvelun maksut terveydenhuollon ja sosiaalihuollon laitoksissa sekä suun terveydenhuollon maksut. Maksukattoa kerryttävät myös toimeentulotuella maksetut maksut. Maksukaton täytyttyä asiakas saa maksukaton piiriin kuuluvat palvelut pääsääntöisesti maksutta.

Asiakasmaksulain 11 §:n mukaan sosiaalihuollon palvelusta määrätty maksu ja terveydenhuollon palvelusta henkilön maksukyvyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Alentamisen ja perimättä jättämisen mahdollisuudesta on annettava tieto palvelun asiakkaalle ymmärrettävästi ja viimeistään maksua perittäessä. Hyvinvointialue voi päättää jättää perimättä tai alentaa myös muita kuin edellä mainittuja maksuja tai jättää maksuja perimättä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.

Asiakasmaksuihin esitetään vuodelle 2025 päivityksiä, jotka perustuvat hyvinvointialueella valmisteltuihin maksujen muutoksiin sekä asiakasmaksulain ja asetuksen mukaisten asiakasmaksujen enimmäismäärien korotuksiin. Osa esitettävistä muutoksista on tekstimuutoksia Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen asiakasmaksuja koskevien asiakirjojen muotoiluihin ja muutoksia, jotka perustuvat 1.1.2025 voimaan tulevan vammaispalvelulain (675/2023), edellyttämiin muutoksiin hyvinvointialueen asiakasmaksuissa. Uuden vammaispalvelulain mukaiset kansalliset ohjeistukset asiakasmaksuista ovat osittain keskeneräisiä, ja tämän vuoksi vammaispalvelujen maksuja on tarpeen tarkastella uudestaan ja täsmentää ohjeistuksen ja tulkinnan selkiytyessä vuoden 2025 puolella. Kaikki 1.1.2025 asiakasmaksuihin esitettävät muutokset ilmenevät liitteistä ja oheismateriaalista.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen valtioneuvoston asetuksella säädeltyjä enimmäismääriä korotetaan vuoden 2025 alusta lähtien. Korotukset vaikuttavat pääasiassa terveydenhuollon maksuihin, mutta myös joihinkin sosiaalipalveluiden maksuihin. Perusterveydenhuollon maksuja korotetaan 22,5 prosentilla. Erikoissairaanhoidon maksut nousevat 45 prosentilla. Korotukset on kohdistettu laajasti eri asiakasmaksuihin, jotta maksut pysyisivät kohtuullisina kaikissa palveluissa. Asiakasmaksujen enimmäismäärää rajoittava maksukaton summa ei nouse vuodelle 2025. Tämä suojaa osaltaan asiakkaita kasvavalta maksurasituksesta.

Asiakasmaksuasetuksen mukaiset maksujen enimmäismäärien korotukset esitetään vahvistettavaksi asiakasmaksuihin sellaisenaan, lukuun ottamatta mielenterveys- ja päihdepalveluiden lyhytaikaisen laitoshoidon ja yksilökohtaisten terapioiden käyntimaksuja.

Ikääntyneiden palvelut

Kotiin vietävien palvelujen osalta esitetään korotettaviksi esimerkiksi tilapäisen kotihoidon, tilapäisen kotisairaanhoidon kotikuntoutuksen sekä kotihoidon tukipalvelujen maksuja liitteestä ja oheismateriaalista tarkemmin ilmenevillä eurosummilla. Kuntouttavan päivätoiminnan maksuja esitetään muutettaviksi vastaamaan paremmin tuotettuja päivätoiminnan palveluja. Ikääntyneiden yhteisöllisen asumisen ateriamaksuja ja tukipalvelujen maksuja esitetään korotettaviksi ja yhteisölliseen asumiseen esitetään otettavaksi käyttöön erillinen palvelun perusmaksu.

Sairaalapalveluissa esitetään asiakasmaksuasetuksen enimmäismäärien korotuksen mukaisia muutoksia esimerkiksi lääkärin vastaanoton, kotikäyntien, sarjahoidon ja lyhytaikaisen laitoshoidon asiakasmaksuihin sekä geriatrisen poliklinikan maksuihin.

Yhteiset sosiaali- ja terveysterveyst

Suun terveydenhuollossa ja avosairaanhoidon palveluissa esitetään asiakasmaksujen muuttamista vastaamaan pääosin asiakasmaksuasetuksen muutoksen mukaisia palveluista perittäviä maksujen enimmäissumma. Esimerkiksi lääkärin vastaanottomaksu esitetään korotettavaksi 23 eurosta 28,20 euroon käyntikerralta. Yksilökohtaisten terapioiden maksuja esitetään kuitenkin korotettaviksi asetuksen mukaisia enimmäismääriä maltillisemmin. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa lyhytaikaisen laitoshoidon maksuja ja niihin rinnastettavia osastovieroituksen ja päihdehuollon kuntouttavan laitoshoidon maksuja ei koroteta asiakasmaksuasetuksen mukaiseen enimmäismäärään.

Vammaispalvelut

Esitetään korotuksia vammaispalveluissa perittäviin ylläpito- ja ateriamaksuihin liitteestä ja oheismateriaalista tarkemmin ilmenevällä tavalla.

Vuoden 2025 alussa tulee voimaan uudistunut vammaispalvelulaki jonka myötä vammaisten henkilöiden päivätoiminnan kuljetuksista ei saa periä erillistä maksua. Esitetään, että vammaisten päivätoiminnassa peritään jatkossa vain muuttuneen lainsäädännön mukaisen ateriamaksut. Lisäksi esitetään liitteenä olevaan asiakasmaksuasiakirjaan eräitä muita vammaislainsäädännön muutoksen vuoksi välttämättömiä muutoksia esimerkiksi lakiviittausten osalta.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Esitetään laajennettavaksi käyttämättä jätetystä perittävän maksun soveltamisalaa siten, että maksu peritään jatkossa myös käyttämättä jäävästä äitiysneuvolan, ehkäisyneuvonnan, opiskeluterveydenhuollon ja oppilashuollon psykologipalvelun vastaanottokäynneistä.

Tuloihin perustuvien asiakasmaksujen muutokset

Esitetään muutettavaksi palvelun keskeytyksen vaikutusta asiakasmaksuun ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, yhteisöllisessä asumisessa ja pitkäaikaisessa laitoshoidossa liitteestä ja oheismateriaalista tarkemmin ilmenevällä tavalla. Lisäksi esitetään edunvalvojan palkkio ja tilintarkastusmaksu huomioitavaksi tuloihin perustuvien asiakasmaksujen määrittämisessä enintään kulloinkin voimassa olevan edunvalvojan palkkiosta annetun asetuksen (696/2021) mukaisena.

Muutokset asiakasmaksujen alentamisessa ja perimättä jättämisessä

Esitetään muutoksia asiakasmaksujen alentamisen ja maksuista vapauttamisen perusteisiin siten, että Asiakasmaksun alentamisessa tai perimättä jättämisen hakemuksien käsittelyssä huomioitavat vähimmäiskäyttövarat tai perusosat vastaavat jatkossa asiakasmaksulain voimassa olevia vähimmäiskäyttövaroja tai perustoimeentulotuen perusosien määrää. Lisäksi esitetään, että asiakasmaksujen alentamisessa huomioidaan jatkossa vakituisessa käytössä olevan asunnon asuntolainan korot ja opintolainan korot.

Muutokset liikkumista tukevien palvelujen omavastuuosuuksissa

Sosiaalihuoltolain- ja vammaispalvelulain mukaisesti järjestettävien liikkumista tukevien palvelujen osalta esitetään, että liikkumista tukevien palvelujen omavastuuosuuksina peritään palvelun käyttäjiltä koko hyvinvointialueella HSL:n vuoden 2025 lipun hintoja vastaavat omavastuuosuudet liitteestä tarkemmin ilmenevällä tavalla. Muutos yhdenmukaistaa alueella perittävät liikkumista tukevien palvelujen omavastuuosuudet ja hyvinvointialueella peritään omavastuuosuudet

asiakkailta jatkossa samoin perustein riippumatta siitä missä kunnassa palvelun käyttäjä asuu. Nykytilanteeseen nähden muutos tarkoittaa palveluiden asiakkaiden kannalta selkeämpää ja yhdenvertaisempaa omavastuuosuuksien laskutuskäytäntöä.

Esityksen taloudelliset vaikutukset

Esitettävä muutokset lisäävät hyvinvointialueen maksutuottoja vuositasolla yhteensä noin 5,72 miljoonaa euroa. Näistä maksutuottojen lisäyksistä ikääntyneiden palveluihin kohdentuu noin 2,1 miljoonaa euroa, yhteisiin sosiaali- ja terveystalouteen noin 3,49 miljoonaa euroa ja vammaispalveluihin 0,13 miljoonaa euroa.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 22 § 8 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

221/02.05.00/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 65

§ 65

Pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksujen tarkistaminen 1.1.2025 alkaen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Ihamäki Veli-Pekka
Piela-Tallberg Nina
Markkanen Kimmo

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. ottaa käyttöön liitteenä olevat Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksut 1.1.2025 alkaen ja
2. oikeuttaa pelastusjohtajan sopimaan tarvittaessa ei-lakisääteisten tehtävien hoitamisesta perittävän maksun suuruuden tilaajan kanssa.

Käsittely

Pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksujen tarkistamista koskeva keskustelu käytiin § 61 vuoden 2025 talousarvion ja vuosien 2025–2027 taloussuunnitelman hyväksymisen aikana.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

10 Pelastuslaitoksen maksut 1.1.2025 alkaen

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Pelastusjohtaja

Päätöshistoria

Aluehallitus 04.12.2024 § 206

§ 206

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. ottaa käyttöön liitteenä olevat Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksut 1.1.2025 alkaen ja
2. oikeuttaa pelastusjohtajan sopimaan tarvittaessa ei-lakisääteisten tehtävien hoitamisesta perittävän maksun suuruuden tilaajan kanssa.

Käsittely**Päätös**

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lisäksi aluehallitus tarkasti pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa.

Selostus

Aluevaltuusto hyväksyi pelastuslaitoksen valvonta- ja palvelumaksut 1.1.2024 alkaen 12.12.2023 § 73. Maksuja on tarpeen tarkistaa kustannusten nousun vuoksi sekä kansallisesti yhteisten perusteiden mukaisesti.

Uudenmaan pelastuslaitoksilla on ollut käytössä yhdenmukaiset maksut 1.1.2020 lähtien asiakaspalvelun yhdenmukaistamiseksi. Yhdenmukaiset maksut koskevat onnettomuuksien ehkäisyn valvontatoiminnasta ja erheellisistä paloilmoituksista perittäviä maksuja. Maksut on laskettu yhdenmukaisilla määräytymisperusteilla ja niiden korotusesityksistä on sovittu yhteisesti. Täysin yhteiseen hinnoitteluun ei olla pääsemässä eri pelastuslaitoksissa vuoden 2025 osalta.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa on laadittu valvontamaksujen yhteiset perusteet pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisyn maksujen laadintaan (<https://www.pelastuslaitokset.fi/julkaisut/taksaopas>). Pelastuslaitosten kumppanuusverkostossa on aiemmin laadittu opas erheellisten paloilmoitusten vähentämiseksi (<https://pelastuslaitokset.fi/julkaisut/erheasiakasohje>).

Pelastuslain (379/2011) 96 §:n mukaisesti hyvinvointialueen pelastusviranomaisen voi periä eräistä suoritteista maksuja. Pelastuslain mukaisesti maksuja voi periä:

- 1) pelastuslain 79 §:ssä tarkoitetun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta;
- 2) tehtävästä, jonka on aiheuttanut hätäkeskukseen liitetyn paloilmoittimen toistuva erheellinen toiminta;
- 3) tehtävästä, joka on muussa laissa erikseen säädetty maksulliseksi. (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta, 390/2005 131 §).

Pelastuslain 96 §:ssä tarkoitetut maksut saadaan periä kohteen omistajalta, haltijalta tai toiminnan harjoittajalta. Paloilmoittimen erheellisen toiminnan perusteella tarkoitetun maksun perimisen edellytyksenä on, että paloilmoitin on aikaisemmin aiheuttanut erheellisen ilmoituksen ja hyvinvointialueen pelastusviranomaisen on kirjallisesti kehottanut kohteen omistajaa, haltijaa tai toiminnanharjoittajaa korjaamaan laitteen tai ryhtymään muihin tarpeellisiin toimenpiteisiin erheellisten paloilmoitusten estämiseksi.

Pelastuslain 96 §:ssä tarkoitetuista hyvinvointialueen pelastusviranomaisen suoritteiden maksullisuudesta ja perittävien maksujen suuruudesta päättämisestä säädetään hyvinvointialueesta annetussa laissa. Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 22 §:n mukaisesti hyvinvointialueen aluevaltuusto päättää palveluista ja muista suoritteista perittävien maksujen yleisistä perusteista sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Uudenmaan pelastuslaitosten onnettomuuksien ehkäisyn ohjausryhmä päivitti valvontatoiminnan hinnoittelutaulukon ja eri valvontatehtävistä perittävien maksujen kokonaishinnat (liite). Taulukon mukaiset perittävät maksut ovat perusteiltaan yhdenmukaisia koko Uudenmaan alueella. Maksu sisältää kohteen asiakirjoihin tutustumisen, matkat kohteeseen, tehtyyn valvontakäyntiin käytetyn ajan sekä pöytäkirjan laatimiseen ja siihen liittyvään kuulemiseen käytettävän ajan. Laskennassa käytettyyn tuntiveloitukseen on tehty hyvinvointialueindeksin (3,00 %) mukainen korotus vuodelle 2025.

Kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukaisissa maksuissa on erikseen ilmoituksen käsittelyyn, päätökseen ja päätöksen valmisteluun liittyvät tehtävät ja tämä on määritelty kohteen vaativuuden ja arvioitun ajankäytön mukaan kolmeen luokkaan. Käyttöönottoon liittyvästä tarkastuksesta peritään maksu erikseen. Aina suunniteltu toiminta ei käynnistykään ja tarkastusta ei siten ole tarvetta tehdä.

Luokkaan 1 menevät tapaukset, kun yksi seuraavista toteutuu:

- ilmoittajalla on yksi ilmoitusrajan ylittävä vaarallinen kemikaali, jonka lisäksi voi olla vähäisissä määrin enintään kahta muuta vaarallista kemikaalia (muiden kemikaalien määrä enintään 20 % niiden ilmoitusrajasta).
- tilapäinen kemikaalipäätös, esimerkiksi työmaat tai yleisötapaukset
- aikaisemman kemikaalipäätöksen päivitys muuttuneiden kemikaalien tai prosessin osalta.

Luokkaan 2 menevät tapaukset, kun yksi seuraavista toteutuu:

- ilmoittajalla on useampi vaarallinen kemikaali, joista vähintään yksi nimetty kemikaali ylittää ilmoitusrajan
- tai yhteenlaskettuna useat vaaralliset kemikaalit ovat suhdeluvultaan ≥ 1 .
- tai yksi ilmoitusrajan ylittävä vaarallinen kemikaali ja vähintään yksi kohta seuraavista luokitteluperusteista
 - o toiminta vaatii paloilmoitinjärjestelmän ja/tai sammutuslaitteiston
 - o toiminta on luokiteltu palovaarallisuusluokkaan 2
 - o toiminta edellyttää vähäistä poikkeamaa standardeista
 - o toiminta edellyttää pieniä rakenteellisia muutoksia, esimerkiksi erillisen ilmanvaihdon asennusta.

Luokkaan 3 menevät tapaukset, kun:

- ilmoittajalla on yksi tai useampi ilmoitusrajan ylittävä nimetty vaarallinen kemikaali TAI yhteenlaskettuna useat vaaralliset kemikaalit ovat suhdeluvultaan ≥ 1
- ja edellisten lisäksi
 - o toiminta vaatii paloilmoitinjärjestelmän ja yhden tai useamman eri sammutuslaitteiston
 - o rakennus vaatii kiinteän sammutusvesiputkiston huomioimisen kemikaalien säilytyksessä (esim. rakennusvaatimus tai veteen reagoivat kemikaalit)
 - o rakennus vaatii erityisen sammutusjärjestelyn, joka vaikuttaa kemikaaleihin
 - o P0-paloluokan rakennus, kun kemikaaliturvallisuus vaikuttaa oleellisesti
 - o henkilö- tai ympäristöturvallisuuden näkökulmasta erittäin haastava kohde/vaativan rakentamisen kohteet.
 - o erillistä sammutusjätevesisuunnittelua vaativa kohde
 - o pohjavesialueella oleva toiminta, jossa käsitellään tai varastoidaan ympäristölle vaarallisia kemikaaleja
 - o mm. suojellut rakennukset, kulttuurihistorialliset omaisuuskohteet, jotka vaativat erityishuomiointia kemikaalipäätöksessä.
 - o käytetään kansallisella tasolla uutta teknologiaa tai uusi prosessi.
 - o edellyttää muiden lupaviranomaisten osallistamista kemikaalipäätöksen perusteella.

- selkeät poikkeamat standardeista tai standardeja ei ole vielä laadittu.
- toiminta vaatii rakenteellisia muutoksia, esimerkiksi uuden palo-osaston rakentamisen.

Luokan 2 kohteet ovat tyypillisimpiä.

Käytön aikainen kemikaaliturvallisuuslainsäädännön mukainen valvonta tapahtuu pääosin osana yleistä palotarkastusta, samoin yleisötapahtumiin liittyvän tilapäisen käytön osalta sisältyy yleisötapahtuman palotarkastukseen.

Erheellisestä paloilmoituksesta perittävän maksun suuruus on laskettu tehtävään keskimääräisesti kuluvan ajan ja osallistuva resurssin mukaisesti.

Liitteenä olevaan maksutaulukkoon on tehty seuraavat päivitykset:

- 1) Palotarkastuksen tuntimaksun osalta esitetty uusi tuntimaksu on 55 euroa / alkava tunti ja perusmaksu muodostuu viidestä tunnista (vuonna 2024 kaksi tuntia).
- 2) Erhe-maksun osalta esitetty uusi maksu on 1 950 euroa (1237 euroa v. 2024)
- 3) Maksut on pyöristetty tehdyn korotuksen jälkeen tasaeuroihin.

Palotarkastukseen käytettävän ajan arviointi perusmaksua varten sisältää ajankäytön alkaen kohteen kontaktoinnista päättyen jälkivalvontaan. Eli ennen varsinaista tarkastuskäyntiä, palotarkastuksen suorittaja ottaa yhteyttä kohteen yhteyshenkilöön, sopii käynnistä sekä pyytää tarvittavia materiaaleja ja tutustuu saatuihin dokumentteihin, aiempiin palotarkastuspöytäkirjoihin sekä mahdollisesti kohteessa olleisiin pelastustoimen tehtäviin.

Varsinainen palotarkastuskäynti matkoineen on noin kaksi tuntia. Palotarkastuskäynnin jälkeen palotarkastuksen toimittaja kirjaa tiedot palotarkastusjärjestelmään, laatii ja lähettää asiakkaalle kuulemispöytäkirja sekä syöttää laskutukseen tarvittavat tiedot. Osana palotarkastusprosessia on myös jälkivalvonta ja tähän liittyy yhteydenotto asiakkaaseen, jossa varmistetaan, että tarvittavat toimenpiteet on tehty ja laaditaan ratkaisupöytäkirja sekä päätetään asia.

Aiemmin palotarkastusten laskutuksessa on laskettu käytännössä vain kohteessa käytetty aika siirtymisineen, mutta nykyisen palotarkastusprosessin mukaan laskutettavaan toiminaan siis kuuluu myös etukäteistyöt ja jälkityöt. Laskutettavia valvontakäyntejä on vuosittain noin 2 000 kappaletta Länsi-Uudellamaalla.

Erheellisten paloilmoitusten osalta pyritään vaikuttamaan siihen, että niitä ei tulisi ja maksu tai maksun uhka vaikuttaa siihen, että tulokertymä ei merkittävästi nouse, vaikka hinta nousee. Erheellisiä paloilmoituksia tapahtuu Länsi-Uudenmaan alueella noin 1 300 kappaletta vuodessa.

Vuosittain valvontamaksuja on kerätty asiakkailta noin 180 000 euroa ja erheellisistä paloilmoituksista on laskutettu yli 160 000 euroa. Esitetyillä korotuksilla tuotot valvontamaksujen osalta kasvavat noin 250 000 euroa ja erhemaksujen osalta kasvua tulee noin 110 000 euroa.

Vertailun vuoksi esimerkiksi Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes perii kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaisesta tarkastuksesta 490 euroa perusmaksun ja tarvittaessa lisämaksu 104 euroa/tunti. (<https://finlex.fi/data/sdliite/liite/7938.pdf> kohta 14.1). Espoon rakennusvalvonnan perimä maksu maankäyttö -ja rakentamislain (1999/132) 182 § mukaisesta jatkuvasta valvonnasta on 158 euroa/tunti (<https://admin.espoo.fi/sites/default/files/2022-12/Espoon%20kaupungin%20rakennusvalvonnan%20taksa%201.1.2023.pdf>).

Muut maksut

Pelastuslain 99 §:n perusteella, öljyvahingon ja aluskemikaalivahingon torjumisesta vastaavalla viranomaisella sekä siihen osallistuneella tai siihen virka-apua antaneella viranomaisella on oikeus saada vahingon torjunnasta aiheutuneista kustannuksista korvaus vahingosta vastuulliselta tai hänen vakuutuksenantajaltaan sen mukaisesti kuin ympäristövahinkojen korvaamisesta annetussa laissa (737/1994), merilaissa (674/1994), liikennevakuutuslaissa (460/2016), raideliikennevastuulaissa (113/1999) tai muussa laissa säädetään

Öljyvahinkoihin liittyvissä maksutuotoissa on merkittävää vuotuista vaihtelua riippuen siitä, millaisia öljyvahinkoja on kyseiseen vuoteen osunut. Pelastuslaitoksen tulokseen ei öljyvahingon aiheuttajalta perittävästä kustannuksista ole vaikutusta, koska vastaava määrä on ollut kokonaan ylimääräisiä menoja.

Lakisääteisten tehtävien lisäksi pelastuslaitos voi hoitaa myös sellaisia ei-kiireellisiä tehtäviä, jotka eivät vaaranna hälytysvalmiutta. Tällaisista tehtävistä voidaan periä pelastuslaitoksen hinnaston mukainen maksu. Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos esittää, että maksujen rakenne säilytetään ennallaan niin, että kalusto- ja henkilöstövuokrausta koskeva osuus on erillisessä liitteessä, joka toimitetaan vain pyynnöstä vuokraamiseen oikeutetuille tahoille. Kalusto- ja henkilöstövuokrauksen maksujen osalta tunti- ja vuokraushintoihin esitetään hyvinvointialueindeksin (3,00 %) mukaista korotusta vuodelle 2025.

Tyypillisiä pelastuslaitokselle esitettyjä tehtäviä ovat mm. erilaisista vika- tai häiriötilanteista johtuvat turvavartiointit, joista toiminnanharjoittaja on itse vastuussa, mutta hänellä ei ole tarvittavaa osaamista ja kalustoa. Lisäksi pelastuslaitoksella on käytössä sellaista kalustoa, jota voi olla hankala muutoin saada ja jota tällöin voidaan vuokrata asiakkaalle lyhytaikaista käyttöä varten. Vuokraustilanteita syntyy myös tehtävissä, joissa pelastuslaitoksen kalustoa on tarkoituksenmukaista jättää jälkivahingontorjuntakäyttöön, jolloin vahingontorjuntatyö ei keskeydy.

Joissakin tilanteissa pelastuslaitos on oikeutettu korvaukseen vahingonaiheuttajalta, tällöin käytetään maksuperusteena pelastuslaitoksen maksutaulukon liitteen mukaisia yksikköhintoja.

Koulutustapahtumista ja turvavartiointeista voidaan tilaajan kanssa sopia kiinteää hinta tai muu maksuperuste, jolloin pelastusjohtaja vahvistaa hinnan.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 22 § 8 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvista palveluista perittävistä asiakasmaksuista.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

1244/00.02.05/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 66

§ 66

Lausunnon antaminen aluevaltuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus antaa aiheita

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Moisala Jarno

Rajahalme Ville

Vehmas Nico

Pälve Matias

Virtanen Toni

Paananen Markus

Öberg Benita

Sarekoski Kimmo

Koskela Jaana

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. merkitä tiedoksi annetun lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus antaa aiheita liitteen mukaisesti ja

2. antaa lausunnon tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

Käsittely**Päätös**

Aluevaltuuston hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus**Liitteet**

- 11 Aluehallituksen lausunto aluevaltuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023 antaa aiheita

Oheismateriaali

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

- Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023

Tiedoksi Täytäntöönpano

Tarkastuslautakunta

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 186

§ 186

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä tiedoksi annetun lausunnon niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus antaa aihetta liitteen mukaisesti ja

2. antaa lausunnon tarkastuslautakunnalle tiedoksi.

Käsittely

Jäsen Räsänen poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.49.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Lain hyvinvointialueesta (611/2021) 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla sekä arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyyttä talouden tasapainotuksen kannalta. Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa aluevaltuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

selvityksiä arvioinnin tuloksista. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on kokouksessaan 8.5.2024 § 28 hyväksynyt vuoden 2023 arviointikertomuksen. Aluevaltuusto päätti kokouksessaan 11.6.2024 § 33 lähettää tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen aluehallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten ja velvoittaa aluehallituksen tuomaan aluevaltuuston kokoukseen lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta esitti arviointikertomuksessaan suosituksia, jotka käsittelivät hyvinvointialueen:

- palvelustrategiaa
- osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksia
- asiakastyytyväisyyttä ja palveluiden saatavuutta
- digitaalisten palvelujen hyödyntämistä
- matalan kynnyksen palvelujen mahdollistamista
- mielenterveys- ja päihdepalvelujen uudistamista
- talouden tilaa
- työyhteisön hyvinvointia
- HUS-yhtymän kanssa tehtävää yhteistyötä
- ruotsinkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistä

Ehdotuksessa lausunnoksi selostetaan tulevia, tai jo käynnissä olevia toimenpiteitä, joiden avulla tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa esitettyihin huomioihin voidaan puuttua.

Ehdotus lausunnoksi aluevaltuustolle niistä toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomus antaa aihetta on esityslistan liitteenä.

Toimivalta

Hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluevaltuusto 11.06.2024 § 33

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

§ 33

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2023;
2. lähettää arviointikertomuksen aluehallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten ja
3. velvoittaa aluehallituksen tuomaan aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Käsittely

Käsittelyn aikana puheenjohtaja ehdotti, että käsittelyn selkeyttämiseksi § 33 Vuoden 2023 arviointikertomuksen merkitseminen tiedoksi, § 34 Vuoden 2023 tilinpäätöksen hyväksyminen ja vastuuvapauden myöntäminen sekä § 35 Osavuositarkastuksen 1.1.-31.3.2024 merkitseminen tiedoksi käsitellään ja keskustellaan yhtenä kokonaisuutena vuoden 2023 arviointikertomuksen tiedoksi merkitsemisen aikana. Muihin pykäliin kirjataan erikseen, että niitä koskeva keskustelu on käyty osana arviointikertomuspykälää. Mahdolliset muutosehdotukset käsitellään kuitenkin kunkin pykälän yhteydessä.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Valtuutettu Alaviiri, joka toimii myös tarkastuslautakunnan puheenjohtajana, selosti asian valmistelua.

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 08.05.2024 § 28

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

§ 28

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Arviointipäällikkö Rosvall Matti

Tarkastuslautakunta hyväksyy arviointikertomuksen vuodelta 2023 ja päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. merkitä tiedoksi arviointikertomuksen vuodelta 2023;
2. lähettää arviointikertomuksen aluehallitukselle tarvittavia toimenpiteitä varten ja
3. velvoittaa aluehallituksen tuomaan aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Käsittely

Jäsen Aaltola saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 17.05.

Päätös

Tarkastuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Esitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseksi vuodelta 2023 jaetaan lautakunnan jäsenille esityslistan mukana. Arviointikertomus tulee julkiseksi, kun se on valmis käyttötarkoitukseensa (Laki 621/1999 6.1 § kohta 9). Arviointikertomus tulee julkiseksi, kun se on viimeistelty julkaisua varten, kuitenkin viimeistään aluevaltuuston kesäkuun kokouksen esityslistan julkaisuun mennessä.

Liitteet**Oheismateriaali****Tiedoksi****Täytäntöönpano****Päätöshistoria**

Tarkastuslautakunta 24.04.2024 § 24

§ 24

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Arviointipäällikkö Rosvall Matti

Tarkastuslautakunta hyväksyy tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksen valmisteluvaiheen tekstin sekä antaa ulkoisen tarkastuksen yksikölle ohjeet arviointikertomuksen jatkovalmistelulle.

Käsittely

Jäsen Aaltola saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 17.07.

Jäsen Ala-Reinikka poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 18.48.

Varapuheenjohtaja af Hällström poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 19.31.

Päätös

Tarkastuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen käsittelyä.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 27.03.2024 § 15

§ 15

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Arviointipäällikkö Rosvall Matti

Tarkastuslautakunta hyväksyy tarkastuslautakunnan vuoden 2023 arviointikertomuksen valmisteluvaiheen tekstin sekä antaa ulkoisen tarkastuksen yksikölle ohjeet arviointikertomuksen jatkovalmistelulle.

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

Käsittely

Päätös

Tarkastuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Vuonna 2021 hyväksytyn hyvinvointialuelain 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tulee muun muassa arvioida sitä, ovatko aluevaltuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet hyvinvointialueella ja hyvinvointialuekonserneissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan on arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä taloussuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden riittävyttä talouden tasapainotuksen kannalta.

Hyvinvointialuelain mukaisesti tarkastuslautakunta antaa aluevaltuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään aluevaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Aluehallitus antaa aluevaltuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen hallintosäännön § 50 mukaan lautakunta antaa aluevaltuustolle vähintään viikkoa ennen tilintarkastuskertomuksen valtuustokäsittelyä koskevan esityslistan julkaisemista arviointikertomuksensa, jossa annetaan arvio aluevaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta edellisenä vuonna sekä siitä, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman mukaisesti arviointikertomus kohdistuu hyvinvointialueen strategian painopisteiden mukaisiin kohteisiin, joista tarkastellaan lähemmin Yhteisten sosiaali- ja terveystalouden sekä Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden palvelualueita. Lisäksi käsitellään muun muassa strategista johtamista sekä talouden tilaa ja talouden tasapainoa.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta	§ 15	27.03.2024
Tarkastuslautakunta	§ 24	24.04.2024
Tarkastuslautakunta	§ 28	08.05.2024
Aluevaltuusto	§ 33	11.06.2024
Aluehallitus	§ 186	25.11.2024
Aluevaltuusto	§ 66	10.12.2024

470/00.01.01/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 67

§ 67

Omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen hyväksyminen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Rajahalme Ville

Päivärinta Ari

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevat omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen ja

2. että ne tulevat voimaan 1.1.2025 alkaen.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

12 Omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohje

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Talousjohtaja, taloussuunnittelupäällikkö

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 166

§ 166

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. hyväksyä liitteenä olevat omistajaohjauksen periaatteet ja konserniohjeen ja

2. että ne tulevat voimaan 1.1.2025 alkaen.

Käsittely

Käsittelyn aikana jäsen Värmälä teki seuraavan muutosehdotuksen:

Liitteen "2 Omistajaohjauksen periaatteet" -osion lause

Hyvinvointialue voi perustellusta syystä toimia osakkaana myös markkinoilla toimivissa yhtiöissä tai säätiöissä.

muutetaan muotoon

Hyvinvointialue voi perustelluista syistä ja vaarantamatta hyvinvointialueen järjestämisvastuuta toimia osakkaana myös markkinoilla toimivissa yhtiöissä tai säätiöissä.

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi. Koska kukaan ei kannattanut jäsen Värmälän tekemää muutosehdotusta, totesi puheenjohtaja, että se raukesi kannattamattomana.

Nuorisovaltuuston edustaja Määttä saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 13.11.

Kansalliskielilautakunnan puheenjohtaja Westerholm poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 13.15.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Jäsen Värmälä jätti päätökseen eriävän mielipiteen.

Selostus

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan aluevaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Hyvinvointialueen omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta säännellään lisäksi hyvinvointialuelain §:issä 4 ja 48-50. Hyvinvointialuekonsernin taloudesta

sekä hallinnon ja talouden tarkastuksesta on annettu määräykset hyvinvointialuelain luvuissa 13 ja 14.

Hyvinvointialueen hallintosäännössä on määritelty konsernijohto sekä konserniohjauksen ja -valvonnan järjestämiseen ja omistajaohjaustehtävien hoitamiseen liittyvät toimivaltuudet.

Omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen tehtävänä on luoda puitteet hyvinvointialueen asettamien strategisten päämäärien toteuttamiselle ja hyvinvointialuekonsernin tulokselliselle johtamiselle.

Omistajaohjauksen periaatteet määrittelevät milloin hyvinvointialue järjestää toimintoja konsernimuotoisesti. Omistajaohjauksen periaatteisto ottaa kantaa myös siihen, miten omistajatavoitteet asetetaan ja miten niiden toteutumista seurataan. Periaatteissa on määritelty lisäksi, miten käytännössä hyvinvointialue tekee omistajaohjausta.

Konserniohje osaltaan määrittelee tavat konserniyhteisöjen ohjaukselle. Konserniohjeen toimintaperiaatteilla pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, hyvinvointialueen yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen. Konserniohjetta noudatetaan hyvinvointialueen määräysvallassa oleviin tytäryhtiöihin ja säätiöihin sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöihin ja hyvinvointiyhtiöihin.

Hyvinvointialueen konsernissa ei ole tällä hetkellä tytäryhtiöitä tai säätiöitä, jossa hyvinvointialueen omistus olisi vähintään 50 prosenttia. Hyvinvointialueen niin sanottuun toiminnallisen konserniin kuuluvat kuitenkin osakkuusyhteisöt (omistus vähintään 20 prosenttia mutta alle 50 prosenttia) ja HUS-yhtymä. Hyvinvointialueella on kaksi osakkuusyhtiötä Uudenmaan Vammaispalvelut Oy ja Uudenmaan Työterveys Oy. Lisäksi hyvinvointialueella on useita yhtiösakkuuksia, joissa hyvinvointialueen osakeomistus on pieni, mutta yhtiö toiminnallisesti voi olla merkityksellinen hyvinvointialueen palveluiden järjestämiselle. Tällaiset matalan omistuksen osakkuudet jäävät konserniohjeen soveltamisalan ulkopuolelle, mutta omistajaohjausta tehdään aktiivisesti eri keinoin yhteisöstä riippuen.

Omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen on aluevaltuuston käsittelyn jälkeen määrä astua voimaan 1.1.2025 alkaen.

1303/00.02.05/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 68

§ 68

Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen hyväksyminen

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Koskela Jaana

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää hyväksyä liitteenä olevan Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

13 Ehdotus Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimukseksi

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Etelä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueet, HUS-yhtymä

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 183

§ 183

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto hyväksyy liitteenä olevan Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen.

Käsittely

Jäsen Piirtola poistui esteellisenä kokouksesta tämän asian käsittelyn ajaksi klo 13.40-13.41 (esteellisyyden peruste: hallintolaki 28.1 § kohta 5).

Kansalliskielilautakunnan puheenjohtaja Westerholm poistui esteellisenä kokouksesta tämän asian käsittelyn ajaksi klo 13.40-13.41 (esteellisyyden peruste: hallintolaki 28.1 § kohta 3).

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Sopimuksen laatimisen oikeudellinen perusta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) 35 §:n mukaan hyvinvointialueiden järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon alueellista yhteensovittamista, kehittämistä ja yhteistyötä varten on viisi sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöaluetta (YTA), joihin kuuluvat hyvinvointialueet säädetään valtioneuvoston asetuksella. Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaan Etelä-Suomen yhteistyöalueeseen kuuluvat Etelä-Karjalan hyvinvointialue, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Kymenlaakson hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Päijät-Hämeen hyvinvointialue ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialue.

Järjestämislain 36.1 §:n mukaan samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden on tehtävä yhteistyösopimus valtuustokausittain. Lainkohdan mukaan yhteistyösopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi.

Järjestämislain 36.2 §:n mukaan yhteistyösopimuksen on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, tuottavuutta, laatua, asiakas- ja potilasturvallisuutta, tarpeenmukaisuutta, yhdenvertaista saatavuutta, kielellisiä oikeuksia sekä palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuutta. Sopimuksessa on lisäksi varmistettava, että yhteistyösopimuksen perusteella sosiaali- ja terveydenhuoltoa antavassa toimintayksikössä on tehtävän hoitamiseksi riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat sekä osaaminen.

Lainkohdan 3 momentissa on puolestaan lueteltu ne asiakokonaisuudet, joissa tapahtuvasta työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta sopimuksessa tulee ainakin sopia. Nämä ovat seuraavat:

- 1) väestön palvelutarpeen arviointi ja ennakointi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen seuranta ja arviointi
- 2) sosiaalipäivystys ja terveydenhuollon päivystys
- 3) ensihoitokeskuksen tehtävien järjestäminen ja ensihoidon yhteensovittaminen muun toiminnan kanssa
- 4) lääkinnällisten tukipalvelujen ja muiden tukipalvelujen järjestäminen ja tuottaminen
- 5) erikoissairaanhoidon henkilöstön ja osaamisen varmistaminen erikoisaloittain palvelujen tarkoituksenmukaisen saatavuuden ja saavutettavuuden turvaamiseksi
- 6) sellaisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäminen ja tuottaminen, jotka harvoin tarvittavina tai erityisen vaativina edellyttävät toistettavuutta tai laaja-alaista erityisosaamista riittävän taidon ja osaamisen saavuttamiseksi ja sen ylläpitämiseksi tai merkittäviä investointeja laitteistoihin, välineisiin tai toimitiloihin
- 7) koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan strateginen suunnitelma ja sen toteuttaminen sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävät näissä toiminnoissa
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon menetelmien käyttöönoton, käytön ja käytöstä poistamisen alueellisten periaatteiden määrittely niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen
- 9) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ja sähköisten palvelujen kehittäminen, asiakas- ja potilastietojen käyttö sekä julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain mukaiset velvoitteet niitä koskevat valtakunnalliset linjaukset huomioon ottaen
- 10) häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin varautuminen sekä laissa tarkoitetun valmiuskeskuksen toiminnan järjestäminen
- 11) vaikutuksiltaan laajakantoisia ja taloudellisesti merkittäviä investointeja ja investointia vastaavat sopimukset siltä osin kuin se on tarpeellista edellä tarkoitettujen asioiden kannalta.

Järjestämislain 36.4 §:n mukaan yhteistyösopimuksessa tulee sopia myös siinä tarkoitettuihin vastuisiin liittyvästä kustannusten jaosta sikäli kuin siitä ei säädetä järjestämislain 57 §:ssä. Yhteistyösopimuksessa voidaan sopia myös muusta kuin edellä kuvatussa (3 mom) työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisessä ja tuottamisessa. Yhteistyösopimus tulee yhteensovittaa lain tarkoittaman kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen kanssa.

Sopimuksen sisällöstä ja valmistelusta on annettu lisäksi lakitekstiä tarkentava valtioneuvoston asetus

Valmisteluprosessin kuvaus

Eteläisen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen valmistelu käynnistyi lokakuussa 2023 pidetyllä sopimusvalmistelun ohjausryhmän kokouksella. Sopijapuolet nimesivät ohjausryhmään edustajan viranhaltijajohdostaan. Ohjausryhmän puheenjohtajana on toiminut HUS-yhtymän johtajaylilääkäri Markku Mäkijärvi. Ohjausryhmä organisoii sopimusvalmistelun neljään työryhmään, jotka vastasivat sopimusluonnoksen valmistelusta. Kullekin työryhmälle annettiin valmisteltavaksi kolmesta neljään järjestämislain 36.3 §:ssa tarkoitettua asiakokonaisuutta. Työryhmät muodostuivat sopijapuolten nimeämistä asiantuntijoista.

Sopimuksen valmisteluprosessin etenemistä ja odotuksia valmistelun suhteen käsiteltiin STM:n 19.12.2023 järjestämässä Eteläisen alueen yhteistyöaluneuvottelussa. Sopijapuolten lisäksi neuvotteluissa oli mukana edustus STM:stä, VM:stä, SM:stä ja THL:stä. Neuvotteluissa pidettiin tärkeänä lähtökohtana sitä, että sopimus ei rajoitu vain erikoissairaanhoidon, vaan kattaa myös perusterveydenhuollon, sosiaalipalvelut ja toiminnan integraation. Neuvotteluiden pöytäkirjassa todettiin lisäksi, että Eteläisellä yhteistyöalueella on tehty jo pidempään yhteistyötä tukipalveluissa, eikä helppoja synergiaetuja ole yhtä helposti tunnistettavissa kuin muilla yhteistyöalueilla. Ohjausryhmän ja työryhmien valmistelemasta sopimusluonnoksesta on kuultu järjestämislain 37.3 §:n edellyttämällä tavalla sosiaali- ja terveysministeriötä. STM:n 12.6.2024 sopimusluonnoksesta antama lausunto on otettu huomioon lopullisessa sopimustekstissä. Sopimusluonnos on ollut sopijapuolten organisaatioissa kahdesti laajalla kommenttikierroksella, sekä keväällä että alkusyksystä 2024, ja myös näin saadut kommentit on huomioitu lopullisessa sopimusversiossa.

Järjestämislain 37.2 §:n mukaan yhteistyösopimusta valmisteltaessa on kuultava sosiaali- ja terveysalan koulutusta antavia korkeakouluja sovittaessa koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnasta. Valmistelun aikana mainittuja korkeakouluja on kuultu 9.2.2024 järjestetyssä kuulemistilaisuudessa, ja korkeakouluilla on ollut myös mahdollisuus antaa kirjalliset kommenttinsa huomioitavaksi sopimusvalmistelussa. Lisäksi järjestämislain 37.2 §:n mukaisesti sopimusluonnos on valmisteltu valmiuden ja varautumisen tehtävien osalta yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön kanssa.

Sopimusluonnoksen valmisteluprosessin aikana on huomioitu myös yhteensopivuus kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksen kanssa.

Sopimuksen yleinen kuvaus ja sopimuksen seurantarakenteet

Esityslistan liitteenä on ehdotus eteläisen yhteistyöalueen ensimmäiseksi yhteistyösopimukseksi. Varsinainen sopimusteksti on pituudeltaan noin 50

sivua, ja lisäksi sopimukseen kuuluu neljä liitettä. Sopimusteksti jakautuu kahteenkymmeneen lukuun, joista kaksitoista lukua on varsinaista sopimuksen sisältöä, seitsemän lukua sopimusjuridiikkaa ja sopimusteknisiä kirjauksia on yksi luku koskien sopimuksen toimeenpanoa ja seuranta.

Tarkoituksena on, että yhteistyösopimus toimii luonteeltaan pääsopimuksena, jonka nojalla voidaan tarkemmin sopia kahden tai useamman sopijapuolen välisestä yhteistyöstä erillisillä sopimuksilla, joita kutsutaan YTA-alasopimuksiksi. Sopijapuolet hyväksyvät YTA-alasopimukset omien sisäisten ohjeidensa mukaisesti. Olemassa olevia yhteistyöjärjestelyjä koskevia sopimuksia (esim. diagnostiikkapalveluihin liittyen) pidetään jatkossa tässä tarkoitettuina yhteistyösopimukseen perustuvina YTA-alasopimuksina.

Sopimus ei sisällä olennaisia muutoksia sopijapuolten väliseen työnjakoon. Sopimus on laadittu niistä lähtökohdista, että se mahdollistaa sopijapuolten välisen yhteistyön ja luo sille juridisia edellytyksiä ja huomioi sopijapuolia koskevat lakisääteiset velvoitteet (esim. sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus). Sopimus ei suoraan velvoita tietynlaiseen yhteistyöhön. Koska tarpeet ja tilanteet voivat muuttua nopeastikin, ei yksittäistä yhteistyömuotoa kannata sitoa yhdeksän sopijapuolen väliseen sopimukseen, jonka muuttaminen on hallinnollisesti pitkäkestoinen prosessi. Huomattavasti tarkoituksenmukaisempaa on perustaa tarkempi yhteistyö edellä mainituille YTA-alasopimuksille, joiden mahdollinen muuttaminen on yksinkertaisempaa.

Yhteistyösopimuksessa määritellään myös sen seurantarakenteet, jotka muodostuvat viranhaltijoista koostuvasta yhteistyöalueen ohjausryhmästä (YTA-ohjausryhmä) ja sen nimittämistä työryhmistä. Näiden toiminta ja tehtävät määritellään myös sopimuksessa.

Sopimuksen hyväksyminen

Sopimus esitetään nyt sopijapuolten aluevaltuustojen, Helsingin kaupunginvaltuuston ja HUS-yhtymän yhtymäkokouksen hyväksyttäväksi. Tarkoituksena on, että sopimus hyväksyttäisiin kuluvan vuoden loppuun mennessä. Sopimus tulee voimaan, kun kaikki sopijapuolet ovat hyväksyneet sopimuksen. Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta annetun lain (616/2021) 1 §:n mukaan hyvinvointialueiden yhteistyösopimus tulee laatia vuoden 2025 loppuun mennessä, eli sopimus valmistuu nyt vuotta ennen lain asettamaa takarajaa. Myös sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt toiveen, että sopimus hyväksyttäisiin laissa säädettyä nopeammassa aikataulussa.

Esteellisyyskysymysten huomiointi päätöksenteossa

Hallintolain 11 §:n mukaan hallintoasiassa asianosainen on se, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta asia koskee. YTA-sopimuksen hyväksymistä koskevassa asiassa asianosaisia ovat sopimuksen sopijapuolet.

Hallintolain 28 §:n mukaan virkamies ja vastaavasti monijäsenisen toimielimen jäsen on esteellinen, jos hän on palvelussuhteessa asianosaiseen (palvelussuhdejäävi, 4 k.) tai jos hän on asianosaisen yhteisön hallituksen jäsen taikka toimitusjohtajaa vastaavassa asemassa asianosaisessa yhteisössä (yhteisöjäävi, 5 k.)

Hyvinvointialuelain 102.4 §:ssä on säädetty poikkeuksesta yhteisöjääviin, jonka mukaan yhteisöjääviä ei sovelleta hyvinvointialueen palveluksessa oleviin tai luottamushenkilöihin, vaikka he olisivat edellä mainitussa asemassa hyvinvointiyhtymässä. Esteellisyys syntyy kuitenkin, jos hyvinvointialueen ja hyvinvointiyhtymän välillä on intressiristiriita. Sopimuksen hyväksymisessä katsotaan aina vallitsevan intressiristiriidan, vaikka sopimus olisi neuvoteltu hyvässä yhteisymmärryksessä.

Edellä mainitusta seuraa, että yhden YTA-sopimuksen sopijapuolen palveluksessa olevat, hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä toimitusjohtajaa vastaavassa asemassa olevat ovat esteellisiä osallistumaan YTA-sopimuksen käsittelyyn toisen osapuolen päätöksenteossa.

Toimivalta

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 37.3 §:n mukaan kunkin hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyy yhteistyösopimuksen.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

4001/00.03.00/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 69

§ 69

Vuoden 2024 sidonnaisuusilmoitusten merkitseminen tiedoksi

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Rosvall Matti

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää merkitä tiedoksi vuoden 2024 sidonnaisuusilmoitukset.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Arviointipäällikkö

Päätöshistoria

Tarkastuslautakunta 27.11.2024 § 50

§ 50

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Arviointipäällikkö Rosvall Matti

Tarkastuslautakunta päättää

1. merkitä tiedokseen hyvinvointialuelain 89 §:n tarkoittamat sidonnaisuusilmoitukset;
2. saattaa sidonnaisuusilmoitukset edelleen aluevaltuustolle tiedoksi sekä
3. kehottaa sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole tehneet sidonnaisuusilmoitustaan tekemään sidonnaisuusilmoituksen ja
4. kehottaa sellaisia henkilöitä, joiden tiedot ovat selviteltävänä, korjaamaan sidonnaisuusilmoitustaan.

Käsittely

Esityslistan asioiden käsittelyjärjestyksestä poiketen tämä asia käsiteltiin §:nä 50.

Päätös

Tarkastuslautakunta hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Hyvinvointialuelain 89 § mukaan tiettyjen hyvinvointialueen luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden on tehtävä sidonnaisuusilmoitus johtotehtävistään ja luottamustoimistaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja muissa yhteisöissä, merkittävästä varallisuudesta sekä muistakin sidonnaisuuksista, joilla voi olla merkitystä luottamus- ja virkatehtävien hoitamisessa. Viranhaltijoiden tulee lisäksi ilmoittaa sivutoimiluvat ja -ilmoitukset.

Hyvinvointialueilla on määritelty ilmoitusvelvolliset. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella sidonnaisuusilmoitusvelvollisuus koskee aluevaltuuston puheenjohtajistoa, aluehallituksen sekä aluehallituksen yksilöasioiden jaoston varsinaisia jäseniä ja varajäseniä, tarkastuslautakunnan puheenjohtajistoa, kansalliskielilautakunnan puheenjohtajistoa, aluevaalilautakunnan puheenjohtajistoa, palvelut- ja resurssit -lautakunnan puheenjohtajistoa, tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan puheenjohtajistoa sekä valmius- ja turvallisuuslautakunnan puheenjohtajistoa, hyvinvointialuejohtajaa sekä kaikkien edellä mainittujen toimielinten esittelijöinä toimivia viranhaltijoita.

Hyvinvointialueen on pidettävä sidonnaisuuksista rekisteriä yleisessä tietoverkossa hyvinvointialueen verkkosivustolla, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Hallintosäännön 49 § mukaan tarkastuslautakunta on hyvinvointialuelain mukaisen sidonnaisuusrekisterin rekisterinpitäjä. Tarkastuslautakunta valvoo ilmoitusvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset aluevaltuustolle tiedoksi vuosittain sekä huolehtii sidonnaisuusrekisterin julkisten tietojen julkistamisesta

hyvinvointialueen verkkosivuilla. Tarkastuslautakunta voi tarvittaessa kehottaa ilmoitusvelvollista tekemään uuden ilmoituksen tai täydentämään jo tehtyä ilmoitusta.

Sidonnaisuusilmoitus on tehtävä kahden kuukauden kuluessa siitä, kun henkilö on tehtävänsä valittu. Henkilön on myös viivytyksettä ilmoitettava sidonnaisuuksissa tapahtuneet muutokset ja tehtävän päätyminen tarkastuslautakunnalle. Samalla henkilöä koskevat tiedot poistetaan yleisesti nähtäviltä tietoverkosta. Sidonnaisuusilmoitukset ovat pysyvästi säilytettäviä asiakirjoja.

Sidonnaisuusilmoitusten tilanne syksy 2024

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuusto on merkinnyt sidonnaisuusilmoitukset tiedokseen tarkastuslautakunnan valmistelusta kokouksessaan 14.2.2023. Aluevaltuusto merkitsi tiedokseen myös, että tarkastuslautakunta valmistele vuoden 2023 aikana hyvinvointialueelle tarkemman ohjeen sidonnaisuuksien ilmoittamisesta. Samalla sähköinen ilmoituslomake muokattiin vastaamaan nykyistä lainsäädäntöä. Tarkastuslautakunta on tämän jälkeen käsitellyt kokouksessaan 1.11.2023 (§56) hyvinvointialueella käyttöön otettavaa sidonnaisuusilmoitusmallia ja sen vaatimia toimenpiteitä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen uusi sähköinen sidonnaisuuksien ilmoituslomake ja julkaisujärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2024 alussa. Tämän jälkeen tarkastuslautakunnan alainen ulkoisen tarkastuksen yksikkö on lähestynyt ilmoitusvelvollisia sidonnaisuuksien ilmoittamisen vaatimista toimenpiteistä. Uuden sidonnaisuusilmoitusmallin käyttöönotto edellytti kaikilta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ilmoitusvelvollisilta muun muassa uutta ilmoitusta. Tarkasteluhetkellä suuri osa ilmoitusvelvollisista on tehnyt vuoden 2024 mukaisen sidonnaisuusilmoituksen ja osalla on voimassa vuonna 2023 tehty sidonnaisuusilmoitus.

Sidonnaisuudet Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen internetissä:

<https://www.luvn.fi/fi/tietoa-meista/paatoksenteko/sidonnaisuusilmoitukset>

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

130/00.00.01/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 70

§ 70

Eron myöntäminen luottamustoimesta ja täydennysvaali (Drotár)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. myöntää eron Kristiina Drotárille aluevaalilautakunnan varajäsenen tehtävästä (sijaantulojärjestyksessä 3. varajäsen) sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi ja

2. valita Laura Suvilehdon uudeksi varajäseneksi aluevaalilautakuntaan (sijaantulojärjestyksessä 3. varajäsen).

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Eronnut luottamushenkilö, valittu luottamushenkilö

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 193

§ 193

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. myöntää eron Kristiina Drotárille aluevaalilautakunnan varajäsenen tehtävästä (sijaantulojärjestyksessä 3. varajäsen) sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi ja
2. valita Laura Suvilehdon uudeksi varajäseneksi aluevaalilautakuntaan (sijaantulojärjestyksessä 3. varajäsen).

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Kristiina Drotár (kd.) on pyytänyt eroa aluevaalilautakunnan varajäsenen tehtävästä (sijaantulojärjestyksessä 3. varajäsen) vedoten siihen, että hän on asettumassa ehdolle vuoden 2025 aluevaaleihin.

Vaalilain 12 a § mukaan aluevaalilautakunnan jäsen tai varajäsen, joka aluevaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi aluevaaleissa, ei voi osallistua aluevaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Hyvinvointialueen 75 § mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin, joka on aluevaltuusto.

Vaalilain 12 a § mukaan aluevaltuuston on asetettava hyvinvointialueelle toimikaudekseen aluevaalilautakunta. Siihen kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa hyvinvointialueella edellisissä aluevaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Vaalikelpoisuus aluevaalilautakuntaan

Vaalikelpoinen aluevaalilautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen aluevaltuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen hyvinvointialueen palveluksessa oleva henkilö;

2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, hyvinvointialueen määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa; tai

3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a § 1 momentin perusteella hyvinvointialueen toimielimeen tulee valita sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 %. Tasa-arvovaatimus koskee erikseen varsinaisia jäseniä ja varajäseniä, joten kiintiön on toteuduttava sekä jäsenten että varajäsenten kohdalla.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

128/00.00.01/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 71

§ 71

Eron myöntäminen luottamustoimesta ja täydennysvaali (Guzenina)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. myöntää eron Maria Guzeninalle aluehallituksen jäsenen sekä 1. varapuheenjohtajan tehtävästä sekä todeta edellä mainitut luottamustoimet päättyneiksi;
2. valita uuden jäsenen aluehallitukseen ja
3. valita uuden 1. varapuheenjohtajan aluehallitukseen.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti

1. myöntää eron Maria Guzeninalle aluehallituksen jäsenen sekä 1. varapuheenjohtajan tehtävästä sekä todeta edellä mainitut luottamustoimet päättyneiksi;
2. valita Elina Kokon uudeksi jäseneksi aluehallitukseen;
3. valita Sini Felipen uudeksi henkilökohtaiseksi varajäseneksi Elina Kokolle aluehallitukseen ja
4. valita uudeksi aluehallituksen 1. varapuheenjohtajaksi Johanna Värmälän.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

**Tiedoksi
Täytäntöönpano**

Eronnut luottamushenkilö ja valitut luottamushenkilöt

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 194

§ 194

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. myöntää eron Maria Guzeninalle aluehallituksen jäsenen sekä 1. varapuheenjohtajan tehtävästä sekä todeta edellä mainitut luottamustoimet päättyneiksi;
2. valita uuden jäsenen aluehallitukseen ja
3. valita uuden 1. varapuheenjohtajan aluehallitukseen.

Käsittely**Päätös**

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Maria Guzenina (sd.) on pyytänyt 18.11.2024 päivätyllä sähköpostillaan eroa aluehallituksen 1. varapuheenjohtajan ja aluehallituksen jäsenen luottamustehtävästään henkilökohtaisiin syihin vedoten.

Hyvinvointialuelain 75 § mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Eron myöntämisestä päättää luottamushenkilön valinnut toimielin. Aluevaltuusto myöntää eron aluehallituksen jäsenille.

Hyvinvointialuelain 84 § mukaan kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö.

Vaalikelpoisuus aluehallitukseen

Hyvinvointialuelain 78 § mukaan vaalikelpoinen aluehallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen aluevaltuustoon, ei kuitenkaan:

- 1) välittömästi aluehallituksen alaisena toimiva hyvinvointialueen palveluksessa oleva henkilö;
- 2) hyvinvointialueen määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa oleva henkilö, joka toimii 1 kohdassa tarkoitettuun tehtävään rinnastuvassa tehtävässä;
- 3) hyvinvointialueen palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa aluehallituksen käsiteltäviksi tulevien asioiden valmistelusta;
- 4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle aluehallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisella hyvinvointialueella huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen aluehallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa sen edunvalvonnasta.

Enemmistön aluehallituksen jäsenistä on oltava muita kuin hyvinvointialueen tai hyvinvointialueen määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Edellä 1 momentin 4 kohtaa ei sovelleta hyvinvointialueen määräysvallassa olevan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäseniin.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta aluevaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

130/00.00.01/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 72

§ 72

Eron myöntäminen luottamustoimesta ja täydennysvaali (Ylisiurua)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. myöntää eron Katja Ylisiurualle aluevaalilautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi ja

2. valita Birgitta Granian uudeksi varajäseneksi aluevaalilautakuntaan.

Käsittely

Käsittelyn aikana päätösesitykseen tehtiin seuraavat tekniset korjaukset:

- Birgitta Granin nimi muutettiin oikeaan muotoon
- lisättiin tieto Birgitta Granin sekä Katja Ylisiuruan sijaantulojärjestyksestä. Katja Ylisiurualle myönnetään ero aluevaalilautakunnan sijaantulojärjestyksessä 1. varajäsenen tehtävästä. Birgitta Gran valitaan aluevaalilautakunnan sijaantulojärjestyksessä 1. varajäseneksi.

Päätös

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti

1. myöntää eron Katja Ylisiurualle (sijaantulojärjestyksessä 1. varajäsen) aluevaalilautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi ja

2. valita Birgitta Granin (sijaantulojärjestyksessä 1. varajäsen) uudeksi varajäseneksi aluevaalilautakuntaan.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

**Tiedoksi
Täytäntöönpano**

Eronnut luottamushenkilö, valittu luottamushenkilö

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 173

§ 173

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. myöntää eron Katja Ylisiurualle aluevaalilautakunnan varajäsenen tehtävästä sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi ja

2. valita Birgitta Granian uudeksi varajäseneksi aluevaalilautakuntaan.

Käsittely**Päätös**

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Katja Ylisiurua (vas.) on pyytänyt 16.10.2024 päivätyllä sähköpostillaan eroa luottamustehtävästään aluevaalilautakunnan varajäsenenä vedoten siihen, että hän ei ole enää hyvinvointialueen asukas. Lain hyvinvointialueesta (611/2021) 76 §:n mukaan vaalikelpoinen hyvinvointialueen luottamustoimeen on henkilö, joka on kyseisen hyvinvointialueen asukas. Näin ollen Ylisiurua ei ole enää vaalikelpoinen aluevaalilautakuntaan

Hyvinvointialuelain 83 §:n mukaan, jos luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa, hänet valinnut toimitelin toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Hyvinvointialuelain 84 §:n mukaan kesken toimikautta avoimeksi tulleeseen luottamustoimeen on valittava jäljellä olevaksi toimikaudeksi uusi luottamushenkilö. Aluevaltuusto myöntää eron aluevaalilautakunnan jäsenille.

Vaalikelpoisuus aluevaalilautakuntaan

Aluevaalilautakuntaan valittavien vaalikelpoisuuden osalta sovelletaan hyvinvointialuelain 79 §:ää, jonka mukaan valittavan henkilön tulee olla vaalikelpoinen aluevaltuustoon, ei kuitenkaan:

1. asianomaisen lautakunnan alainen hyvinvointialueen palveluksessa oleva henkilö;
2. henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, hyvinvointialueen määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa tai
3. henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen, hyvinvointiyhtymän ja hyvinvointialueiden välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta aluevaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

127/00.00.01/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 73

§ 73

Eron myöntäminen luottamustoimesta (Grönberg)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää myöntää eron Cia Grönbergille valtuutetun tehtävästä sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Eronnut luottamushenkilö

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 171

§ 171

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus
Aluevaltuusto

§ 171
§ 73

28.10.2024
10.12.2024

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää myöntää eron Cia Grönbergille valtuutetun tehtävästä sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Cia Grönberg (Bellator) on pyytänyt 5.10.2024 päivätyllä sähköpostillaan eroa valtuutetun luottamustehtävästään, vedoten siihen, että hän ei ole enää 7.10.2024 alkaen hyvinvointialueen asukas.

Lain hyvinvointialueesta (611/2021) 76 §:n mukaan vaalikelpoinen hyvinvointialueen luottamustoimeen on henkilö, joka on kyseisen hyvinvointialueen asukas. Näin ollen Grönberg ei ole 7.10.2024 alkaen vaalikelpoinen aluevaltuustoon.

Hyvinvointialuelain 75 § mukaan luottamustoimesta voi erota pätevästä syystä. Aluevaltuusto myöntää eron valtuutetulle ja varavaltuutetulle.

Hyvinvointialuelain 25 § mukaan, jos valtuutetun on todettu menettäneen vaalikelpoisuutensa, hänet on vapautettu toimestaan tai hän on edesmennyt, aluevaltuuston puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan järjestyksessä ensimmäisen vielä valtuutetuksi kutsumattoman varavaltuutetun.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

127/00.00.01/2022

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 74

§ 74

Luottamustoimen toteaminen päättyneeksi (Kivekäs)

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Moisala Jarno

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää todeta, että Liisa Kivekäs on menehdyttyään menettänyt vaalikelpoisuutensa sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 172

§ 172

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus
Aluevaltuusto

§ 172
§ 74

28.10.2024
10.12.2024

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää todeta, että Liisa Kivekäs on menehdyttyään menettänyt vaalikelpoisuutensa sekä todeta luottamustoimen päättyneeksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Liisa Kivekäs (sd.) on menehtynyt. Hyvinvointialuelain 84 § mukaan, jos luottamushenkilö menettää vaalikelpoisuutensa, hänet valinnut toimitus toteaa luottamustoimen päättyneeksi. Valtuutetun osalta päätöksen tekee aluevaltuusto. Päätös pannaan täytäntöön heti

Hyvinvointialuelain 25 § mukaan, jos valtuutetun on todettu menettäneen vaalikelpoisuutensa, hänet on vapautettu toimestaan tai hän on edesmennyt, aluevaltuuston puheenjohtaja kutsuu hänen sijaansa jäljellä olevaksi toimikaudeksi asianomaisen vaaliliiton, puolueen tai yhteislistan järjestyksessä ensimmäisen vielä valtuutetuksi kutsumattoman varavaltuutetun.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus

§ 144

16.09.2024

Aluehallitus

§ 169

28.10.2024

Aluevaltuusto

§ 75

10.12.2024

777/00.01.02/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 75

§ 75

Vastauksen antaminen valtuutettu Wickströmin, valtuutettu Westerholmin ja valtuutettu Cederlöfin ja 24 muun valtuustoaloitteeseen Säilyttäkää ympärivuorokautinen päivystys Raaseporin sairaalassa

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Paananen Markus

Suominen Tuula

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan ja päivystyksen järjestämisvastuusta

Raaseporin yhteispäivystys lakkautettiin 30.9.2020. Sen jälkeen Raaseporin sairaalassa on toiminut HUS Akuutin ylläpitämä ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. HUS-yhtymä on ylläpitänyt päivystystä sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvalla, joka päättyy 31.12.2024. HUS-yhtymä ei ole hakemassa jatkoa poikkeusluvalle, vaan on luopumassa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämisestä (HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokous 12.2.2024 § 13).

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) 5 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, että HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettua kiireellisestä hoidosta perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa lukuun ottamatta.

Perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n 2 momentissa sekä päivystysasetuksen (583/2017) 3 §:ssä. Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää vastaanottotoiminta kiireellisen hoidon antamista varten siten, että potilas saa arkipäivisin ilmoitettuna aikana välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon kiireellisissä tapauksissa lähellä asuinpaikkaansa, ellei potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellytä arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Hyvinvointialueen on järjestettävä myös terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto toiminta silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Ympäri vuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestäminen kuuluu siis Uudellamaalla HUS-yhtymän järjestämisvastuulle, minkä vuoksi hyvinvointialue ei voi hakea poikkeuslupaa ympäri vuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on velvollinen järjestämään perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanotto toiminnan virka-aikaan sekä ilta-aikana ja viikonloppuisin päiväsaikaan silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanotto toiminnan järjestämisestä Raaseporissa

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijat ovat yhteistyössä suunnitelleet Raaseporin virka-ajan ulkopuolisten palveluiden muutosta ympäri vuorokautisesta perusterveydenhuollon päivystyksestä laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotoksi.

Nykytilanteessa Raaseporin sairaalan ympäri vuorokautisessa perusterveydenhuollon päivystyksessä käy yöaikaan vähän potilaita: klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta ja klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta. Yöaikaan toiminnan kustannukset kuitenkin nousevat huomattavasti: henkilöstökustannukset klo 08–20 ovat noin 150 €/potilas, kun klo 20–08 ne ovat noin 500 €/potilas.

Perusterveydenhuollossa yleislääkäritasoisesti hoidettavat vaivat ja sairaudet eivät vaadi sellaista välitöntä hoitoa, että niitä olisi välttämätöntä hoitaa yöaikaan. Vakavammissa tilanteissa tarvitaan joka tapauksessa yhteispäivystyksen tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijoiden yhteinen näkemys on, että Raaseporissa ei ole tarvetta ympäri vuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämiselle. Tarkoituksenmukaisin tapa järjestää kiireelliset perusterveydenhuollon palvelut Raaseporin alueella on perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto, joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20.

HUS-yhtymän yhtymähallitus on hyväksynyt kokouksessaan 12.2.2024 § 13, että hoitopolkujen sujuvuuden ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi HUS-yhtymä siirtyy Raaseporissa laajan aukioloajan akuuttivastaanotto toimintaan jo syyskaudella 2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt 27.5.2024 § 67, että perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanotto toiminnan järjestämiseksi Raaseporin alueelle perustetaan 1.1.2025 alkaen yleislääkäritasoinen laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotto. Akuuttivastaanotto on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Samassa yhteydessä aluehallitus totesi, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitäminen ei ole tarpeellista sen jälkeen, kun Raaseporin alueelle on järjestetty perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto toiminta vuoden jokaisena päivänä.

Edelleen HUS-yhtymän yhtymähallitus kokouksessaan 19.8.2024 § 88 ja Länsi-Uudenmaan aluehallitus kokouksessaan 26.8.2024 § 109 ovat hyväksyneet sopimuksen Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

Kiireellisen perusterveydenhuoltotasaisen hoidon siirtyminen HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle on osa kokonaisuudistusta, johon kuuluvat vuodeosaston uudistaminen sekä kotisairaaloiminnassa ja liikkuvassa sairaalassa tehdyt muutokset. Osa-alueet liittyvät toisiinsa, ja toimintaa kehitetään kokonaisuutena. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vahvistaa kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden koteihin saamaa tukea, jotta entistä useampi kotihoidon asiakas ja hoivakodin asukas hoidettaisiin päivystyspoliklinikan sijaan kotona. Liikkuvan sairaalan palvelut ovat saatavana ympäri vuorokauden.

Erikoissairaanhoidon päivystys jatkuu Raaseporin alueella ennallaan. Lohjan sairaala on jatkossakin Raaseporin alueen asukkaiden ensisijainen hoitopaikka päivystyksellistä erikoissairaanhoidoa ja laajempia tutkimusmahdollisuuksia vaativissa asioissa.

HUS-yhtymän toiminnasta Raaseporin sairaalassa sekä Raaseporin kampuksen tiloista

HUS-yhtymän yhtymähallitus on käsitellyt Raaseporin kampuksen kehittämisen suuntaviivoja kokouksessaan 13.11.2023 § 146–147 ja suunnitelmaa Raaseporin sairaalan toimintojen muutoksista vuoden 2024 aikana kokouksessaan 12.2.2024 § 13.

HUS-yhtymä on selvittänyt yhdessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, miten työnjakoa Raaseporin kampuksella voisi kehittää kokonaisuutena. Tavoitteena on ollut Raaseporin sairaalan kehittäminen verkostomaiseksi osaamiskeskukseksi, jossa turvataan potilaiden oikea-aikainen hoito. Kehittämistyötä on tehty kotisairaalan, liikkuvan sairaalan (LiiSa), päivystyksen, vuodeosaston ja erikoissairaanhoidon polikliinisten toimintojen osalta.

HUS-yhtymän ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteiset työryhmät ovat käsitelleet kotisairaalan toimintaa, päivystystä ja vuodeosaston toimintaa. Kaikissa kolmessa työryhmässä on ollut mukana palveluista

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

vastaavat viranhaltijat, esihenkilöitä sekä klinistä työtä tekeviä työntekijöitä molemmista organisaatioista. Työryhmien työtä on ohjannut kerran kuussa kokoontuva yhteinen ohjausryhmä. Myös henkilöstön informointia ja viestintää on suunniteltu yhteistyössä.

Työryhmissä suunnitellut muutokset siirtävät Raaseporin kampuksella tuotettavien palveluiden painopistettä jonkin verran erikoissairaanhoidosta perustasolle. Kehittämishankkeen tarkoituksena ei ole kuitenkaan ollut tehdä olennaisia muutoksia kampuksen palveluvalikoimaan, vaikka tiettyjen palveluiden järjestäjätaho muuttuukin.

Ensimmäinen työnjaollinen muutos on toteutettu kotisairaaloiminnan siirryttyä HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2024, mistä päätettiin HUS-yhtymän yhtymähallituksessa 13.11.2023 § 146 ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksessa 13.11.2023 § 184. HUS-yhtymän hallituksen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen elokuussa 2024 tekemät päätökset Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen jatkavat työnjaon uudistamista Raaseporin kampuksella.

Erikoissairaanhoidon polikliiniset toiminnot ovat HUS-yhtymän järjestämisvastuulla, minkä vuoksi myös päätöksenteko toimintojen järjestämisestä tehdään HUS-yhtymässä. Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän hyvää yhteistyötä on tärkeää jatkaa Raaseporin kampuksen kehittämisessä.

Raaseporin kampuksen rakennukset ovat osittain HUS-yhtymän, osittain Raaseporin kaupungin omistamia. Tällä hetkellä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vuokraa tiloja muun muassa avopalveluille, vuodeosastotoiminnalle sekä kotisairaalalle. Hyvinvointialueen tilahankkeet perustuvat palvelujen verkoston kehittämisen strategisiin linjauksiin sekä investointisuunnitelman mukaisiin tilahankkeisiin. Uusia tilatarpeita arvioidaan tarveselvityksissä, joissa tarjolla olevat tilat kartoitetaan;

2. että aluehallitusta informoidaan säännöllisesti ja sille tuodaan selvitys vuoden 2025 aikana siitä, mitä vaikutuksia Raaseporin sairaalan päivystyksen supistetuilla aikatauluilla ja uudella kiirevastaanotolla on ollut palveluiden saatavuuden suhteen niin asukkaiden ja kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Samalla pyydetään HUS-yhtymästä arviota, miten profiilimuutos on vaikuttanut muiden päivystysten toimintaan.

ja

3. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Käsittelyn aikana valtuutettu Westerholm esitti seuraavan aluehallitukselle osoitettavan toivomuksen, jota valtuutettu Wickström kannatti:

"Aluehallitukselle vuoden 2025 aikana esitettävää selontekoa laadittaessa kuullaan viranomaisia, kuten poliisia ja Uudenmaan prikaatia, Raaseporin sairaalan perusterveydenhuollon päivystyksen sulkemisen vaikutuksista."

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi.

Puheenjohtaja tiedusteli aluevaltuustolta, voidaanko valtuutettu Westerholmin toivomus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluevaltuusto hyväksyi valtuutettu Westerholmin toivomuksen yksimielisesti

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Lisäksi aluevaltuusto päätti osoittaa aluehallitukselle seuraavan toivomuksen hallintosäännön 25 § mukaisesti:

"Aluehallitukselle vuoden 2025 aikana esitettävää selontekoa laadittaessa kuullaan viranomaisia, kuten poliisia ja Uudenmaan prikaatia, Raaseporin sairaalan perusterveydenhuollon päivystyksen sulkemisen vaikutuksista."

Selostus

Liitteet

- 14 Valtuutettu Wickströmin, valtuutettu Westerholmin ja valtuutettu Cederlöfin valtuustoaloite: Säilyttäkää ympärivuorokautinen päivystys Raaseporin sairaalassa / Ledamot Wickströms, ledamot Westerholms och ledamot Cederlöfs fullmäktigemotion: Bevara jourmottagningen dygnet runt vid Raseborgs sjukhus

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Valtuustoaloitteen ensimmäiset allekirjoittajat

Päätöshistoria

Aluehallitus 28.10.2024 § 169

§ 169

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan ja päivystyksen järjestämisvastuusta

Raaseporin yhteispäivystys lakkautettiin 30.9.2020. Sen jälkeen Raaseporin sairaalassa on toiminut HUS Akuutin ylläpitämä ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. HUS-yhtymä on ylläpitänyt päivystystä sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvalla, joka päättyy 31.12.2024. HUS-yhtymä ei ole hakemassa jatkoa poikkeusluvalla, vaan on luopumassa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämisestä (HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokous 12.2.2024 § 13).

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) 5 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, että HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitetusta kiireellisestä hoidosta perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa lukuun ottamatta.

Perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n 2 momentissa sekä päivystysasetuksen (583/2017) 3 §:ssä. Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää vastaanottotoiminta kiireellisen hoidon antamista varten siten, että potilas saa arkipäivisin ilmoitettuna aikana välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon kiireellisissä tapauksissa lähellä asuinpaikkaansa, ellei potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellytä arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Hyvinvointialueen on järjestettävä myös terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestäminen kuuluu siis Uudellamaalla HUS-yhtymän järjestämisvastuulle, minkä vuoksi hyvinvointialue ei voi hakea poikkeuslupaa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on velvollinen järjestämään perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan virka-aikaan sekä ilta-aikana ja viikonloppuisin päiväsaikaan silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestämisestä Raaseporissa

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijat ovat yhteistyössä suunnitelleet Raaseporin virka-ajan ulkopuolisten palveluiden muutosta ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon päivystyksestä laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotoksi.

Nykytilanteessa Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisessa perusterveydenhuollon päivystyksessä käy yöaikaan vähän potilaita: klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta ja klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta. Yöaikaan toiminnan kustannukset kuitenkin nousevat huomattavasti: henkilöstökustannukset klo 08–20 ovat noin 150 €/potilas, kun klo 20–08 ne ovat noin 500 €/potilas.

Perusterveydenhuollossa yleislääkäritasoisesti hoidettavat vaivat ja sairaudet eivät vaadi sellaista välitöntä hoitoa, että niitä olisi välttämätöntä hoitaa yöaikaan. Vakavammissa tilanteissa tarvitaan joka tapauksessa yhteispäivystyksen tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijoiden yhteinen näkemys on, että Raaseporissa ei ole tarvetta ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämiselle. Tarkoituksenmukaisin tapa järjestää kiireelliset perusterveydenhuollon palvelut Raaseporin alueella on perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto, joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20.

HUS-yhtymän yhtymähallitus on hyväksynyt kokouksessaan 12.2.2024 § 13, että hoitopolkujen sujuvuuden ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi HUS-yhtymä siirtyy Raaseporissa laajan aukioloajan akuuttivastaanottotoimintaan jo syyskaudella 2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt 27.5.2024 § 67, että perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestämiseksi Raaseporin alueelle perustetaan 1.1.2025 alkaen yleislääkäritasoinen laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotto. Akuuttivastaanotto on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20. Samassa yhteydessä aluehallitus totesi, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitäminen ei ole tarpeellista sen jälkeen, kun Raaseporin alueelle on järjestetty perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta vuoden jokaisena päivänä.

Edelleen HUS-yhtymän yhtymähallitus kokouksessaan 19.8.2024 § 88 ja Länsi-Uudenmaan aluehallitus kokouksessaan 26.8.2024 § 109 ovat hyväksyneet sopimuksen Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Kiireellisen perusterveydenhuoltotasaisen hoidon siirtyminen HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle on osa kokonaisuudistusta, johon kuuluvat vuodeosaston uudistaminen sekä kotisairaaloiminnassa ja liikkuvassa sairaalassa tehdyt muutokset. Osa-alueet liittyvät toisiinsa, ja toimintaa kehitetään kokonaisuutena. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vahvistaa kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden koteihin saamaa tukea, jotta entistä useampi kotihoidon asiakas ja hoivakodin asukas hoidettaisiin päivystyspoliklinikan sijaan kotona. Liikkuvan sairaalan palvelut ovat saatavana ympäri vuorokauden.

Erikoissairaanhoidon päivystys jatkuu Raaseporin alueella ennallaan. Lohjan sairaala on jatkossakin Raaseporin alueen asukkaiden ensisijainen hoitopaikka päivystyksellistä erikoissairaanhoidoa ja laajempia tutkimusmahdollisuuksia vaativissa asioissa.

HUS-yhtymän toiminnasta Raaseporin sairaalassa sekä Raaseporin kampuksen tiloista

HUS-yhtymän yhtymähallitus on käsitellyt Raaseporin kampuksen kehittämisen suuntaviivoja kokouksessaan 13.11.2023 § 146–147 ja suunnitelmaa Raaseporin sairaalan toimintojen muutoksista vuoden 2024 aikana kokouksessaan 12.2.2024 § 13.

HUS-yhtymä on selvittänyt yhdessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, miten työnjakoa Raaseporin kampuksella voisi kehittää kokonaisuutena. Tavoitteena on ollut Raaseporin sairaalan kehittäminen verkostomaiseksi osaamiskeskukseksi, jossa turvataan potilaiden oikea-aikainen hoito. Kehittämistyötä on tehty kotisairaalan, liikkuvan sairaalan (LiiSa), päivystyksen, vuodeosaston ja erikoissairaanhoidon polikliinisten toimintojen osalta.

HUS-yhtymän ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteiset työryhmät ovat käsitelleet kotisairaalan toimintaa, päivystystä ja vuodeosaston toimintaa. Kaikissa kolmessa työryhmässä on ollut mukana palveluista vastaavat viranhaltijat, esihenkilöitä sekä kliinistä työtä tekeviä työntekijöitä molemmista organisaatioista. Työryhmien työtä on ohjannut kerran kuussa kokoontuva yhteinen ohjausryhmä. Myös henkilöstön informointia ja viestintää on suunniteltu yhteistyössä.

Työryhmissä suunnitellut muutokset siirtävät Raaseporin kampuksella tuotettavien palveluiden painopistettä jonkin verran erikoissairaanhoidosta perustasolle. Kehittämishankkeen tarkoituksena ei ole kuitenkaan ollut tehdä olennaisia muutoksia kampuksen palveluvalikoimaan, vaikka tiettyjen palveluiden järjestäjätaho muuttuukin.

Ensimmäinen työnjaollinen muutos on toteutettu kotisairaaloiminnan siirryttyä HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2024,

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

mistä päätettiin HUS-yhtymän yhtymähallituksessa 13.11.2023 § 146 ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksessa 13.11.2023 § 184. HUS-yhtymän hallituksen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen elokuussa 2024 tekemät päätökset Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen jatkavat työnjaon uudistamista Raaseporin kampuksella.

Erikoissairaanhoidon polikliiniset toiminnot ovat HUS-yhtymän järjestämisvastuulla, minkä vuoksi myös päätöksenteko toimintojen järjestämisestä tehdään HUS-yhtymässä. Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän hyvää yhteistyötä on tärkeää jatkaa Raaseporin kampuksen kehittämisessä.

Raaseporin kampuksen rakennukset ovat osittain HUS-yhtymän, osittain Raaseporin kaupungin omistamia. Tällä hetkellä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vuokraa tiloja muun muassa avopalveluille, vuodeosastotoiminnalle sekä kotisairaalalle. Hyvinvointialueen tilahankkeet perustuvat palvelujen verkoston kehittämisen strategisiin linjauksiin sekä investointisuunnitelman mukaisiin tilahankkeisiin. Uusia tilatarpeita arvioidaan tarveselvityksissä, joissa tarjolla olevat tilat kartoitetaan;

2. että aluehallitusta informoidaan säännöllisesti ja sille tuodaan selvitys vuoden 2025 aikana siitä, mitä vaikutuksia Raaseporin sairaalan päivystyksen supistetuilla aikatauluilla ja uudella kiirevastaanotolla on ollut palveluiden saatavuuden suhteen niin asukkaiden ja kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Samalla pyydetään HUS-yhtymästä arviota, miten profiili muutos on vaikuttanut muiden päivystysten toimintaan.

ja

3. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Aluehallituksen päätöksen 16.9.2024 § 144 täytäntöönpanovaiheessa havaittiin, että aluehallitus ei ole toimivaltainen antamaan vastausta valtuutettu Wickströmin, valtuutettu Westerholmin ja valtuutettu Cederlöfin valtuustoaloitteeseen: ”Säilyttääkö ympärivuorokautinen päivystys Raaseporin sairaalassa”, joten asia tuodaan uudelleen aluehallituksen käsittelyyn.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

Aluehallitus 16.09.2024 § 144

§ 144

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan ja päivystyksen järjestämisvastuusta

Raaseporin yhteispäivystys lakkautettiin 30.9.2020. Sen jälkeen Raaseporin sairaalassa on toiminut HUS Akuutin ylläpitämä ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. HUS-yhtymä on ylläpitänyt päivystystä sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvalla, joka päättyy 31.12.2024. HUS-yhtymä ei ole hakemassa jatkoa poikkeusluvalle, vaan on luopumassa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämisestä (HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokous 12.2.2024 § 13).

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) 5 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, että HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu terveydenhuoltolain 50 §:ssä tarkoitettusta kiireellisestä hoidosta perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa lukuun ottamatta.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n 2 momentissa sekä päivystysasetuksen (583/2017) 3 §:ssä. Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää vastaanottotoiminta kiireellisen hoidon antamista varten siten, että potilas saa arkipäivisin ilmoitettuna aikana välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon kiireellisissä tapauksissa lähellä asuinpaikkaansa, ellei potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellytä arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Hyvinvointialueen on järjestettävä myös terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Ympäri vuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestäminen kuuluu siis Uudellamaalla HUS-yhtymän järjestämisvastuulle, minkä vuoksi hyvinvointialue ei voi hakea poikkeuslupaa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on velvollinen järjestämään perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan virka-aikaan sekä ilta-aikana ja viikonloppuisin päiväsaikaan silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestämisestä Raaseporissa

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijat ovat yhteistyössä suunnitelleet Raaseporin virka-ajan ulkopuolisten palveluiden muutosta ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon päivystyksestä laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotoksi.

Nykytilanteessa Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisessa perusterveydenhuollon päivystyksessä käy yöaikaan vähän potilaita: klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta ja klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta. Yöaikaan toiminnan kustannukset kuitenkin nousevat huomattavasti: henkilöstökustannukset klo 08–20 ovat noin 150 €/potilas, kun klo 20–08 ne ovat noin 500 €/potilas.

Perusterveydenhuollossa yleislääkäritasoisesti hoidettavat vaivat ja sairaudet eivät vaadi sellaista välitöntä hoitoa, että niitä olisi välttämätöntä hoitaa yöaikaan. Vakavammissa tilanteissa tarvitaan joka tapauksessa yhteispäivystyksen tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijoiden yhteinen näkemys on, että Raaseporissa ei ole tarvetta ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämiselle. Tarkoituksenmukaisin tapa järjestää kiireelliset perusterveydenhuollon palvelut Raaseporin alueella on perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto, joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20.

HUS-yhtymän yhtymähallitus on hyväksynyt kokouksessaan 12.2.2024 §

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

13, että hoitopolkujen sujuvuuden ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi HUS-yhtymä siirtyy Raaseporissa laajan aukioloajan akuuttivastaanottotoimintaan jo syyskaudella 2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt 27.5.2024 § 67, että perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestämiseksi Raaseporin alueelle perustetaan 1.1.2025 alkaen yleislääkäritasoinen laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotto. Akuuttivastaanotto on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20. Samassa yhteydessä aluehallitus totesi, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitäminen ei ole tarpeellista sen jälkeen, kun Raaseporin alueelle on järjestetty perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta vuoden jokaisena päivänä.

Edelleen HUS-yhtymän yhtymähallitus kokouksessaan 19.8.2024 § 88 ja Länsi-Uudenmaan aluehallitus kokouksessaan 26.8.2024 § 109 ovat hyväksyneet sopimuksen Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

Kiireellisen perusterveydenhuoltotasaisen hoidon siirtyminen HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle on osa kokonaisuudistusta, johon kuuluvat vuodeosaston uudistaminen sekä kotisairaaloiminnassa ja liikkuvassa sairaalassa tehdyt muutokset. Osa-alueet liittyvät toisiinsa, ja toimintaa kehitetään kokonaisuutena. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vahvistaa kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden koteihin saamaa tukea, jotta entistä useampi kotihoidon asiakas ja hoivakodin asukas hoidettaisiin päivystyspoliklinikan sijaan kotona. Liikkuvan sairaalan palvelut ovat saatavana ympäri vuorokauden.

Erikoissairaanhoidon päivystys jatkuu Raaseporin alueella ennallaan. Lohjan sairaala on jatkossakin Raaseporin alueen asukkaiden ensisijainen hoitopaikka päivystyksellistä erikoissairaanhoidoa ja laajempia tutkimusmahdollisuuksia vaativissa asioissa.

HUS-yhtymän toiminnasta Raaseporin sairaalassa sekä Raaseporin kampuksen tiloista

HUS-yhtymän yhtymähallitus on käsitellyt Raaseporin kampuksen kehittämisen suuntaviivoja kokouksessaan 13.11.2023 § 146–147 ja suunnitelmaa Raaseporin sairaalan toimintojen muutoksista vuoden 2024 aikana kokouksessaan 12.2.2024 § 13.

HUS-yhtymä on selvittänyt yhdessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, miten työnjakoa Raaseporin kampuksella voisi kehittää

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

kokonaisuutena. Tavoitteena on ollut Raaseporin sairaalan kehittäminen verkostomaiseksi osaamiskeskukseksi, jossa turvataan potilaiden oikea-aikainen hoito. Kehittämistyötä on tehty kotisairaalan, liikkuvan sairaalan (LiiSa), päivystyksen, vuodeosaston ja erikoissairaanhoidon polikliinisten toimintojen osalta.

HUS-yhtymän ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteiset työryhmät ovat käsitelleet kotisairaalan toimintaa, päivystystä ja vuodeosaston toimintaa. Kaikissa kolmessa työryhmässä on ollut mukana palveluista vastaavat viranhaltijat, esihenkilöitä sekä kliinistä työtä tekeviä työntekijöitä molemmista organisaatioista. Työryhmien työtä on ohjannut kerran kuussa kokoontuva yhteinen ohjausryhmä. Myös henkilöstön informointia ja viestintää on suunniteltu yhteistyössä.

Työryhmissä suunnitellut muutokset siirtävät Raaseporin kampuksella tuotettavien palveluiden painopistettä jonkin verran erikoissairaanhoidosta perustasolle. Kehittämishankkeen tarkoituksena ei ole kuitenkaan ollut tehdä olennaisia muutoksia kampuksen palveluvalikoimaan, vaikka tiettyjen palveluiden järjestäjätaho muuttuukin.

Ensimmäinen työnjaollinen muutos on toteutettu kotisairaaloiminnan siirryttyä HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2024, mistä päätettiin HUS-yhtymän yhtymähallituksessa 13.11.2023 § 146 ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksessa 13.11.2023 § 184. HUS-yhtymän hallituksen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen elokuussa 2024 tekemät päätökset Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen jatkavat työnjaon uudistamista Raaseporin kampuksella.

Erikoissairaanhoidon polikliiniset toiminnot ovat HUS-yhtymän järjestämisvastuulla, minkä vuoksi myös päätöksenteko toimintojen järjestämisestä tehdään HUS-yhtymässä. Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän hyvää yhteistyötä on tärkeää jatkaa Raaseporin kampuksen kehittämisessä.

Raaseporin kampuksen rakennukset ovat osittain HUS-yhtymän, osittain Raaseporin kaupungin omistamia. Tällä hetkellä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vuokraa tiloja muun muassa avopalveluille, vuodeosastotoiminnalle sekä kotisairaallalle. Hyvinvointialueen tilahankkeet perustuvat palvelujen verkoston kehittämisen strategiaan linjauksiin sekä investointisuunnitelman mukaisesti tilahankkeisiin. Uusia tilatarpeita arvioidaan tarveselvityksissä, joissa tarjolla olevat tilat kartoitetaan.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

Käsittely

Käsittelyn aikana jäsen Wickström teki seuraavan muutosehdotuksen, jota puheenjohtaja Laiho kannatti:

Päätökseen lisätään uusi kohta 2. seuraavasti:

”2. että aluehallitusta informoidaan säännöllisesti ja sille tuodaan selvitys vuoden 2025 aikana siitä, mitä vaikutuksia Raaseporin sairaalan päivystyksen supistetuilla aikatauluilla ja uudella kiirevastaanotolla on ollut palveluiden saatavuuden suhteen niin asukkaiden ja kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Samalla pyydetään HUS-yhtymästä arviota, miten profiilimuutos on vaikuttanut muiden päivystysten toimintaan.”

Puheenjohtaja julisti keskustelun päättyneeksi. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko jäsen Wickströmin ja puheenjohtaja Laihon kannattama muutosehdotus hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut, totesi puheenjohtaja, että aluehallitus hyväksyi muutosehdotuksen yksimielisesti.

Konsernipalvelujen johtaja Syrjänen oli poissa kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 12.25-12.26.

Palvelualuejohtaja Ahlström ja talousjohtaja Rajahalme poistuivat kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana klo 12.30.

Tämän asian käsittelyn jälkeen pidettiin kokoustauko klo 12.30-12.36.

Päätös

Aluehallitus päätti yksimielisesti

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan ja päivystyksen järjestämisvastuusta

Raaseporin yhteispäivystys lakkautettiin 30.9.2020. Sen jälkeen Raaseporin sairaalassa on toiminut HUS Akuutin ylläpitämä ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys. HUS-yhtymä on ylläpitänyt päivystystä sosiaali- ja terveysministeriön poikkeusluvalla, joka päättyy 31.12.2024. HUS-yhtymä ei ole hakemassa jatkoa poikkeusluvalla, vaan on luopumassa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämisestä (HUS-yhtymän yhtymähallituksen kokous 12.2.2024 § 13).

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) 5 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädetään, että HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu terveydenhuoltolain 50 §:ssä

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

tarkoitetusta kiireellisestä hoidosta perusterveydenhuollon kiireellistä vastaanottotoimintaa lukuun ottamatta.

Perusterveydenhuollon kiireellisestä vastaanottotoiminnasta säädetään terveydenhuoltolain (1326/2010) 50 §:n 2 momentissa sekä päivystysasetuksen (583/2017) 3 §:ssä. Hyvinvointialueella on velvollisuus järjestää vastaanottotoiminta kiireellisen hoidon antamista varten siten, että potilas saa arkipäivisin ilmoitettuna aikana välittömästi terveydenhuollon ammattihenkilön arvion ja hoidon kiireellisissä tapauksissa lähellä asuinpaikkaansa, ellei potilasturvallisuuden ja palveluiden laadun turvaaminen edellytä arvion ja hoidon keskittämistä päivystysyksikköön. Hyvinvointialueen on järjestettävä myös terveydenhuollon ilta-ajan ja viikonlopun päiväaikainen perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Ympäri vuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestäminen kuuluu siis Uudellamaalla HUS-yhtymän järjestämisvastuulle, minkä vuoksi hyvinvointialue ei voi hakea poikkeuslupaa ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen järjestämiseen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on velvollinen järjestämään perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan virka-aikaan sekä ilta-aikana ja viikonloppuisin päiväsaikaan silloin, kun palvelujen saavutettavuus sitä edellyttää.

Perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestämisestä Raaseporissa

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijat ovat yhteistyössä suunnitelleet Raaseporin virka-ajan ulkopuolisten palveluiden muutosta ympärivuorokautisesta perusterveydenhuollon päivystyksestä laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotoksi.

Nykytilanteessa Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisessa perusterveydenhuollon päivystyksessä käy yöaikaan vähän potilaita: klo 00–07 keskimäärin 1,9 potilasta ja klo 20–08 keskimäärin 7 potilasta. Yöaikaan toiminnan kustannukset kuitenkin nousevat huomattavasti: henkilöstökustannukset klo 08–20 ovat noin 150 €/potilas, kun klo 20–08 ne ovat noin 500 €/potilas.

Perusterveydenhuollossa yleislääkäritasoisesti hoidettavat vaivat ja sairaudet eivät vaadi sellaista välitöntä hoitoa, että niitä olisi välttämätöntä hoitaa yöaikaan. Vakavammissa tilanteissa tarvitaan joka tapauksessa yhteispäivystyksen tutkimus- ja hoitomahdollisuudet. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän viranhaltijoiden yhteinen näkemys on, että Raaseporissa ei ole tarvetta ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitämiselle. Tarkoituksenmukaisin tapa järjestää kiireelliset perusterveydenhuollon palvelut Raaseporin alueella on perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanotto, joka on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

HUS-yhtymän yhtymähallitus on hyväksynyt kokouksessaan 12.2.2024 § 13, että hoitopolkujen sujuvuuden ja potilasturvallisuuden varmistamiseksi HUS-yhtymä siirtyy Raaseporissa laajan aukioloajan akuuttivastaanotto toimintaan jo syyskaudella 2024.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallitus on päättänyt 27.5.2024 § 67, että perusterveydenhuollon kiireellisen vastaanottotoiminnan järjestämiseksi Raaseporin alueelle perustetaan 1.1.2025 alkaen yleislääkäritasoinen laajennetun aukioloajan akuuttivastaanotto. Akuuttivastaanotto on avoinna vuoden jokaisena päivänä klo 8–20. Samassa yhteydessä aluehallitus totesi, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen näkemyksen mukaan Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen ylläpitäminen ei ole tarpeellista sen jälkeen, kun Raaseporin alueelle on järjestetty perusterveydenhuollon kiireellinen vastaanottotoiminta vuoden jokaisena päivänä.

Edelleen HUS-yhtymän yhtymähallitus kokouksessaan 19.8.2024 § 88 ja Länsi-Uudenmaan aluehallitus kokouksessaan 26.8.2024 § 109 ovat hyväksyneet sopimuksen Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen.

Kiireellisen perusterveydenhuoltotasaisen hoidon siirtyminen HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle on osa kokonaisuudistusta, johon kuuluvat vuodeosaston uudistaminen sekä kotisairaalatoiminnassa ja liikkuvassa sairaalassa tehdyt muutokset. Osa-alueet liittyvät toisiinsa, ja toimintaa kehitetään kokonaisuutena. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vahvistaa kotihoidon asiakkaiden ja ympärivuorokautisen palveluasumisen asukkaiden koteihin saamaa tukea, jotta entistä useampi kotihoidon asiakas ja hoivakodin asukas hoidettaisiin päivystyspoliklinikan sijaan kotona. Liikkuvan sairaalan palvelut ovat saatavana ympäri vuorokauden.

Erikoissairaanhoidon päivystys jatkuu Raaseporin alueella ennallaan. Lohjan sairaala on jatkossakin Raaseporin alueen asukkaiden ensisijainen hoitopaikka päivystyksellistä erikoissairaanhoitoa ja laajempia tutkimusmahdollisuuksia vaativissa asioissa.

HUS-yhtymän toiminnasta Raaseporin sairaalassa sekä Raaseporin kampuksen tiloista

HUS-yhtymän yhtymähallitus on käsitellyt Raaseporin kampuksen kehittämisen suuntaviivoja kokouksessaan 13.11.2023 § 146–147 ja suunnitelmaa Raaseporin sairaalan toimintojen muutoksista vuoden 2024 aikana kokouksessaan 12.2.2024 § 13.

Aluehallitus	§ 144	16.09.2024
Aluehallitus	§ 169	28.10.2024
Aluevaltuusto	§ 75	10.12.2024

HUS-yhtymä on selvittänyt yhdessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, miten työnjakoa Raaseporin kampuksella voisi kehittää kokonaisuutena. Tavoitteena on ollut Raaseporin sairaalan kehittäminen verkostomaiseksi osaamiskeskukseksi, jossa turvataan potilaiden oikea-aikainen hoito. Kehittämistyötä on tehty kotisairaalan, liikkuvan sairaalan (LiiSa), päivystyksen, vuodeosaston ja erikoissairaanhoidon polikliinisten toimintojen osalta.

HUS-yhtymän ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteiset työryhmät ovat käsitelleet kotisairaalan toimintaa, päivystystä ja vuodeosaston toimintaa. Kaikissa kolmessa työryhmässä on ollut mukana palveluista vastaavat viranhaltijat, esihenkilöitä sekä kliinistä työtä tekeviä työntekijöitä molemmista organisaatioista. Työryhmien työtä on ohjannut kerran kuussa kokoontuva yhteinen ohjausryhmä. Myös henkilöstön informointia ja viestintää on suunniteltu yhteistyössä.

Työryhmissä suunnitellut muutokset siirtävät Raaseporin kampuksella tuotettavien palveluiden painopistettä jonkin verran erikoissairaanhoidosta perustasolle. Kehittämishankkeen tarkoituksena ei ole kuitenkaan ollut tehdä olennaisia muutoksia kampuksen palveluvalikoimaan, vaikka tiettyjen palveluiden järjestäjätaho muuttuukin.

Ensimmäinen työnjaollinen muutos on toteutettu kotisairaaloiminnan siirryttyä HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2024, mistä päätettiin HUS-yhtymän yhtymähallituksessa 13.11.2023 § 146 ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksessa 13.11.2023 § 184. HUS-yhtymän hallituksen ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluehallituksen elokuussa 2024 tekemät päätökset Raaseporin sairaalan vuodeosaston, päivystyksen ja tiettyjen tukipalveluiden toimintojen siirtämisestä liikkeenluovutuksella HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle 1.1.2025 alkaen jatkavat työnjaon uudistamista Raaseporin kampuksella.

Erikoissairaanhoidon polikliiniset toiminnot ovat HUS-yhtymän järjestämisvastuulla, minkä vuoksi myös päätöksenteko toimintojen järjestämisestä tehdään HUS-yhtymässä. Hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän hyvää yhteistyötä on tärkeää jatkaa Raaseporin kampuksen kehittämisessä.

Raaseporin kampuksen rakennukset ovat osittain HUS-yhtymän, osittain Raaseporin kaupungin omistamia. Tällä hetkellä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vuokraa tiloja muun muassa avopalveluille, vuodeosastotoiminnalle sekä kotisairaallalle. Hyvinvointialueen tilahankkeet perustuvat palvelujen verkoston kehittämisen strategisiin linjauksiin sekä investointisuunnitelman mukaisiin tilahankkeisiin. Uusia tilatarpeita arvioidaan tarveselvityksissä, joissa tarjolla olevat tilat kartoitetaan;

2. että aluehallitusta informoidaan säännöllisesti ja sille tuodaan selvitys vuoden 2025 aikana siitä, mitä vaikutuksia Raaseporin sairaalan

Aluehallitus

§ 144

16.09.2024

Aluehallitus

§ 169

28.10.2024

Aluevaltuusto

§ 75

10.12.2024

päivystyksen supistetuilla aikatauluilla ja uudella kiirevastaanotolla on ollut palveluiden saatavuuden suhteen niin asukkaiden ja kielellisten oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Samalla pyydetään HUS-yhtymästä arviota, miten profiilimuutos on vaikuttanut muiden päivystysten toimintaan.

ja

3. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Selostus

Valtuutettu Wickström, valtuutettu Westerholmin ja valtuutettu Cederlöf ja 24 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 13.2. § 14 seuraavan aloitteen "Säilyttääkö ympärivuorokautinen päivystys Raaseporin sairaalassa"

Valtuustoaloitteessa esitetään, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue hakee Raaseporin sairaalan ympärivuorokautiselle päivystykselle poikkeuslupaa sosiaali- ja terveysministeriöltä ennen toukokuun 2024 loppua, ja että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue vaatii, että HUS turvaa ja kehittää nykyisen poliklinikkatoiminnan Raaseporissa, ja että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue yhteistyössä HUS-yhtymän kanssa selvittää, miten sairaalan tyhjiä tiloja voisi hyödyntää.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi

Täytäntöönpano

Päätöshistoria

2652/00.02.00/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 76

§ 76

Vastauksen antaminen valtuutettu Alaviirin ja 15 muun valtuustoaloitteeseen Perhepalveluiden kehittäminen hyvinvointialueella

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Ahlström Mari

Päätösehdotus

Aluevaltuusto päättää

1. antaa liitteenä olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen, ja
2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti

Selostus

Liitteet

- 15 Luonnos vastaukseksi valtuutettu Alaviirin ja 15 muun valtuustoaloitteeseen Perhepalveluiden kehittäminen hyvinvointialueella
- 16 Valtuutettu Alaviirin valtuustoaloite Perhepalveluiden kehittäminen hyvinvointialueella / Ledamot Alaviiris fullmäktigemotion: Utveckling av familjetjänster inom välfärdsområdet

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Valtuustoaloitteen ensimmäinen allekirjoittaja

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 189

§ 189

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa liitteenä olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen, ja
2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Alaviiri sekä 15 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 11.6.2024 § 42 seuraavan aloitteen: "Perhepalveluiden kehittäminen hyvinvointialueella". Valtuustoaloitteessa esitetään, että Hyvinvointialueella on panostettava perhepalveluiden kehittämiseen, jotta voidaan varmistaa laadukkaat ja oikea-aikaiset palvelut perheille. Keskeisinä näkökulmina on nostettu 1) Varhaisen tuen ja ennaltaehkäisyn vahvistaminen 2) Monialainen yhteistyö 3) Sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen sekä kuntien palvelujen yhteensovittaminen.

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Päätöshistoria

2655/13.01.00/2024

Aluevaltuusto 10.12.2024 § 77

§ 77

**Vastauksen antaminen valtuutettu Salovaaran ja 26 muun
valtuustoaloitteeseen Terveysasemien takaisinsoiton kehittäminen**Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):
Puurunen Veli-Pekka**Päätösehdotus**

Aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tausta

Valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialueella ryhdytään välittömiin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena ovat takaisinsoiton saattaminen pikimmiten lakisääteiselle tasolle, ongelmakohtien tunnistaminen ja niihin reagoiminen väliaikaisilla ratkaisuilla jo ennen digitaalisten asiointikanavien käyttöönottoa sekä palvelun käyttäjien parempi informoiminen esimerkiksi ilmoittamalla jonossa olevien puhelujen määrä, takaisinsoittokerrat sekä arvioitu, realistinen takaisinsoittoaika.

Palvelualueen kanta aloitteessa esitettyihin seikkoihin

Takaisinsoiton saattamisesta pikimmiten lakisääteiselle tasolle

Hyvinvointialueen asukkaille on mahdollistettu yhdenvertainen yhteydenaanti terveysasemille arkisin virka-aikana puhelimitse tai asioimalla paikan päällä. Omaolo-oirearvio toimii myös yhteydenaantikanavana, joka mahdollistaa hoidon tarpeen mukaan suoran ajanvarauksen vastaanotolle tai yhteydenoton kiireettömissä asioissa. Lisäksi tekstiviestiasiointi mahdollistaa yhdenvertaisen yhteydenaannin kuulo- ja puhevammaisille sekä muille erityisryhmille, jotka eivät pysty asioimaan puhelimitse. Saapuneeseen tekstiviestiin vastataan viipymättä.

Terveysasemien hoidon tarpeen arvioinnin takaisinsoiton viiveet vaihtelevat viikkotasolla. Yksittäiselle terveysasemalle saapuvien yhteydenottojen määrä ei ole täysin ennustettavissa. Avosairaanhoidon

palvelulinjalla on käynnistetty puhelumäärien mallinnus, jonka avulla kysyntää voidaan ennakoida ja henkilöstövoimavaroja kohdentaa parhaalla mahdollisella tavalla. Ennakoinnista huolimatta ruuhkahuippuja kuitenkin syntyy. Hoidon tarpeen arvion henkilöstövoimavarat ovat rajalliset, eikä hyvinvointialueen taloustilanne tällä hetkellä salli pitää henkilöstössä niin suurta kapasiteettia, että kaikkiin äkillisiin kysynnän piikkeihin pystyttäisiin vastaamaan välittömästi.

Ruuhkahuippuihin ei ole helppoa vastata myöskään lisäämällä henkilöstöä tilapäisesti, sillä ammattitaitoista työvoimaa ei ole nopeasti saatavilla. Terveysasemalla tehtävä puhelin- ja vastaanottotyö vaativat henkilökunnalta syvällistä ammattiosaamista sekä sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimijoiden laajaa tuntemusta. Vuokratun työvoiman työpanos ei vastaa pysyvän ja paikallisiin oloihin perehdytetyn oman henkilöstön työpanosta. Oman henkilöstön veto- ja pitovoiman parantamisessa on kuitenkin onnistuttu aiempaa paremmin vuoden 2024 aikana, mikä on lyhentänyt myös takaisinsoittojonoja.

Puhelimitse tehtävän hoidon tarpeen arvion kysyntä on kasvanut jatkuvasti, mutta henkilöstömäärää ei ole kasvatettu samassa suhteessa. Olemme onnistuneet vastaamaan huomattavaan puhelumäärän lisääntymiseen nykyisellä henkilöstömäärällä, ja takaisinsoiton jono on pysynyt hallittavana viime kuukausina:

- kesäkuu 2024: 59 527 soitettua puhelua (vko 26: 1 398 puhelua soittamatta)
- elokuu 2024: 74 706 soitettua puhelua (vko 34: 898 puhelua soittamatta)
- syyskuu 2024: 83 351 soitettua puhelua (vko 39: 1 051 puhelua soittamatta).

Terveysasemien puhelinasiointi on yhtenäistetty kevään 2024 aikana niin, että kaikilla terveysasemilla on käytössä päivystyslinja, ja kiireellisissä asioissa soittopyyntöihin vastataan viipymättä saman päivän aikana. Kiireettömissä asioissa hoidon tarve arvioidaan takaisinsoiton yhteydessä. Kaikilla Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen terveysasemilla on käytössä sama takaisinsoittojärjestelmä. Takaisinsoittopalvelussa rekisteröidään kaikki asiakkaiden soittamat puhelut, ja asiakas saa takaisinsoiton terveysasemalta. Asiakkaalle soitetaan lähtökohtaisesti takaisin kaksi kertaa eri ajankohtina. Näin pyritään varmistamaan, että kaikki asiakkaat saavat yhdenvertaisen palvelun, eikä asiakkaan tarvitse odottaa puhelinlinjalla seuraavan ammattilaisen vapautumista. Linjojen ruuhkautumisen ja takaisinsoiton hidastumisen estämiseksi asiakkaille on tiedotettu, että kiireettömissä asioissa terveysasemalle puhelimitse tapahtuvaan yhteydenottoon riittää yksi soitto.

Välitön yhteydensaanti on varmistettu ohjeella saapua paikan päälle terveysasemalle, mikäli oire on päivystyksellinen eikä päivystyslinjalle soitettuun soittopyyntöön tule riittävän nopeasti takaisinsoittoa. Ohjeistus on hyvinvointialueen verkkosivuilla. Virka-ajan ulkopuolista akuuttivastaanottoa tarjotaan toistaiseksi vain osalla aluetta, mutta

toimintamallia ollaan laajentamassa koko alueen asukkaille. Virka-ajan ulkopuolella asukkaiden käytössä on Päivystysapu 116 117 -puhelinpalvelu.

Mikäli potilaalle ei voida puhelun aikana antaa soveltuvaa kiireetöntä vastaanottoaikaa, potilasta joudutaan pyytämään soittamaan uudelleen myöhemmin, jolloin tilanne arvioidaan uudelleen ja vastaanottoaika pyritään järjestämään. Potilasta ohjeistetaan joka tapauksessa hakeutumaan tilanteen vaatiessa päivystykselliseen arvioon.

Hoidon tarpeen arviota tekevän ammattihenkilön on mahdollista konsultoida moniammatillista tiimiä ja tehdä arvio potilaan tutkimusten tai hoidon tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee. Moniammatillisen konsultaation kehittäminen on yksi terveysasematoiminnan kehittämisen painopiste. Toimintamallin kehittämisellä pyritään ratkaisemaan yhteydensaannin ja hoitoon pääsyn ongelmia.

Ongelmakohtien tunnistamisesta ja niihin reagoimisesta

Tehdyt toimenpiteet

Avosairaanhoidon palvelulinja määritteli heti hyvinvointialueen toiminnan alkaessa eri johtamistasojen vastuut toiminnan johtamisesta. Avosairaanhoidossa panostetaan vahvasti suorituksen johtamiseen ja laadukkaaseen toiminnan mittaamiseen.

Avosairaanhoidossa on tehty aktiivisia henkilöstötoimenpiteitä, joilla yhteydensaantia turvataan:

- Vuoden 2023 yhteistoimintaneuvotteluiden myötä henkilöstöä siirtyi tukemaan niitä terveysasemia, joilla yhteydensaannissa oli ollut eniten haasteita.
- Välittömän yhteydensaamisen turvaamiseksi henkilökunnalle on tarjottu lisä- ja ylitöitä, ja hoidon tarpeen arvioinnin jonoa on purettu iltaisin ja viikonloppuisin.
- Riittävä henkilöstö on pyritty varmistamaan ensisijaisesti rekrytoimalla terveydenhuollon ammattilaisia suoriin työsuhteisiin. Avosairaanhoidossa on onnistuttu rekrytoinnissa, ja vaihtuvaa vuokratyövoimaa on pystytty vähentämään merkittävästi. Tammikuussa 2024 avosairaanhoidossa oli 20,2 vuokralääkäriyöpanosta ja elokuussa 2024 enää 7,3. Hoitohenkilöstössä tammikuussa 2024 vuokratyövoimaa oli 5,1 vuokrahoitajatyöpanosta ja elokuussa 2024 enää 0,5.
- Hyvinvointialueella suunnitellaan ja pilotoidaan uusia malleja terveysasematoiminnassa työskentelyyn, henkilöstön saatavuuden parantamiseen, veto- ja pitovoimatekijöiden ja työnantajakuvaan kehittämiseen sekä muun muassa oppilaitosyhteistyöhön.
- Avosairaanhoito on rakentanut lääkäreille uravalmennuskokonaisuuden, jolla tuetaan ammatillista kehittymistä rakenteellisesti. Vastaavan

kokonaisuuden rakentaminen hoitohenkilöstölle on aloitettu.

Avosairaanhoidossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia palvelupolkuja. Omaolo-palvelu laajennettiin kaikille terveysasemille maaliskuussa 2024. Omaolossa on 17 oirearviota sekä yleinen oirearvio, jota potilaat voivat käyttää silloin, kun oireet eivät sovi mihinkään tiettyyn oirearvioon. Omaolo on vaihtoehto puhelinyhteydenotolle. Omaolo on lääkinnällinen laite, joka antaa lievissä oireissa myös omahoito-ohjeita. Omahoito-ohjauksen jälkeen potilaan ei yleensä tarvitse olla yhteydessä terveysasemalle.

Terapiat etulinjaan -hankkeen yhteiskehittämisen tavoite on parantaa perustason psykososiaalisten menetelmien saatavuutta, oikea-aikaisuutta sekä vaikuttavuutta. Mielenterveyspalveluiden painopistettä siirretään raskaista kevyempiin palveluihin. Painopisteen muutos tapahtuu ottamalla käyttöön hoidon tarpeen arviointityökalu (terapianavigaattori), etulinjassa käytettävät psykoedukaatiomenetelmät (muun muassa ohjattu omahoito) sekä kouluttamalla kognitiivisen lyhytterapian osaajia. Terapiat etulinjaan -toimintamalli on otettu käyttöön elokuun 2024 loppuun mennessä kaikilla terveysasemilla. Toimintamallin juurruttamista jatketaan vielä vuonna 2025 käyttöönottoprojektin tukemana.

Potilastyössä käytettävät tieto- ja puhelinjärjestelmät ovat yhdenmukaistuneet:

- Avosairaanhoito on siirtynyt yhteen puhelinjärjestelmään (TeleQ). Tehokas muutosprojekti kesti maaliskuusta toukokuuhun 2024, minä aikana avosairaanhoito yhtenäisti omassa tuotannossa olevien terveysasemien puhelinvalikot ja puhelinpalvelun toimintatavat.
- Avosairaanhoidon yhteiseen TeleQ-puhelinjärjestelmään on rakennettu PowerBI-raportointityökalu, josta terveysasemien lähijohto, alueellinen johto sekä palvelulinjan johto voivat nähdä terveysaseman, alueen ja koko palvelulinjan puhelintilanteen. Raportointityökalu mahdollistaa saapuneiden ja hoidettujen puheluiden sekä takaisinsoittojonon päivätaoisen seurannan. Työkalun avulla seurataan myös takaisinsoiton viiveitä sekä onnistumisprosentteja.
- Puhelinjärjestelmän yhtenäistämisen yhteydessä kaikki puhelinnumerot muutettiin 09-alkuisiksi, jotta ne ovat luotettavammin saavutettavissa myös esimerkiksi prepaid-liittymistä.

Tulevat toimenpiteet

Terveysasematoimintaa uudistetaan kärkihankkeessa, jossa tavoitellaan parempaa yhteydensaantia, hoitoon pääsyä ja hoidon jatkuvuutta sekä luodaan mahdollisuudet tehokkaampaan ammattilaisten väliseen vuorovaikutukseen, osaamisen vahvistamiseen ja terveysasematoiminnan johtamiseen ja jatkuvaan kehittämiseen.

Hyvinvointialueella valmistellaan yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän sekä uuden digitaalisen asiointialustan hankintaa ja käyttöönottoa. Digitaalisen alustan avulla tarjotaan nopeaa, sujuvaa ja

usein ajasta ja paikasta riippumatonta asiointia. Digitaaliset palvelut on tarkoitus ottaa käyttöön avosairaanhoidossa kevään 2025 aikana. Avosairaanhoidossa valmistellaan uusiksi asiointikanaviksi chat-yhteyttä, kiireettömiä viestejä, videovastaanottoja ja digitaalisia lomakkeita. Asiakkaan on tulevaisuudessa mahdollista selata omia ajanvaraustietojaan ja lukea käyntimerkintöjä.

Uusien työkalujen käyttöönoton myötä terveysasemien toimintamalleja muokataan niin, että uusia tietojärjestelmiä ja yhteydenottokanavia voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Tavoitteena on varmistaa nopea yhteydensaanti ja hoitoon pääsy sekä ammattilaisten sujuva työ. Digitaalisella alustalla toimiessa on myös tärkeää varmistaa, että hoidon jatkuvuus toteutuu mahdollisimman hyvin.

Hoidon saatavuutta parannetaan laajentamalla akuuttivastaanottoja kattamaan koko hyvinvointialue. Kirkkonummella on jo vuosia toiminut perusterveydenhuollon akuuttivastaanotto vuoden jokaisena päivänä klo 08–20. Toimintamalli laajenee Raaseporiin 1.1.2025 alkaen. Akuuttivastaanotto perustetaan seuraavaksi Lohjalle ja sen jälkeen myös Espooseen. Tulevaisuudessa akuuttivastaanotot kattavat koko hyvinvointialueen ja tarjoavat perusterveydenhuollon kiirevastaanottoa myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Avosairaanhoidon operatiivisen johtamisen ja jatkuvan laadun parantamisen toimintamallin (OPTI) kehittämistä jatketaan. Tiedolla johtamiseen pohjautuvan toimintamallin käyttöönotto ja jalkauttaminen käynnistyi syksyn 2024 aikana. Toimintamallissa avosairaanhoidon palvelujen operatiivisen toiminnan seurannalle ja laadun jatkuvalle parantamiselle on määritelty yhteinen mittaristo, joka huomioi eri johtamisen tasot.

Jokaisen avosairaanhoidon alueen johtavat ylilääkärit ja terveysasemien johtotiimit seuraavat puhelutilannetta päivittäin ja reagoivat heikentyvään tilanteeseen välittömästi. Ruuhkaa voidaan esimerkiksi purkaa iltaisin ja viikonloppuisin vapaaehtoisuuden pohjalta. Tarvittaessa arvioidaan tilapäisen vuokratyövoiman tarvetta. Terveysasemien puhelutilannetta seurataan jatkuvasti myös avosairaanhoidon palvelulinjan johtoryhmässä.

Henkilöstön saatavuutta sekä henkilöstön veto- ja pitovoimaa parantavia toimenpiteitä jatketaan ja kehitetään edelleen.

Palvelun käyttäjien informoisesta

Nykyinen puhelinjärjestelmä ei mahdollista jonossa olevien puhelujen määrän tai takaisinsoiton arvioidun ajankohdan yksilöllistä tiedottamista asiakkaalle. Yksilöllinen tiedottaminen edellyttäisi väliaikaisten tietojärjestelmien tai tietojärjestelmäominaisuuksien käyttöönottoa sekä henkilöstövoimavaroja laajaan kehitysohjelmaan. Tällä hetkellä käytävissä olevat henkilöstövoimavarat on sidottu asiakas- ja potilastyöhön sekä jo vuoden sisällä toteutuvien uusien tietojärjestelmien

käyttöönottoihin, jotka edellyttävät merkittäviä muutoksia terveysasemien toimintaan. Myös puhelinjärjestelmä kilpailutetaan vuoden 2025 aikana. Järjestelmän vaatimusten määrittelyn yhteydessä voidaan vaikuttaa järjestelmän palveluominaisuuksiin.

Terveysasemien puhelujen ruuhkatilanteista tiedotetaan hyvinvointialueen verkkosivuilla (<https://www.luvn.fi/fi/ajankohtaista-lansi-uudenmaan-hyvinvointialueen-terveysasemilla>). Asiakkaalle soimitaan takaisin kaksi kertaa, mutta jos terveysaseman kiireelliset puhelut ruuhkautuvat merkittävästi, asiakkaalle voidaan soittaa takaisin vain kerran. Välitön yhteydensaanti on kuitenkin varmistettu myös ohjeella saapua fyysisesti terveysasemalle, mikäli oire on päivystyksellinen eikä kiireelliselle linjalle jätettyyn soittopyyntöön tule takaisinsoittoa riittävän nopeasti. Ohjeistus on hyvinvointialueen verkkosivulla.

Takaisinsoittopalvelussa asiakas valitsee soiton yhteydessä oman terveysasemansa sekä yhteydenoton aiheen. Mikäli asiakas ei jostain syystä pysty valitsemaan terveysasemaa tai aiheetta, takaisinsoiton voi jättää myös ilman valintoja. Asiakkaita ohjataan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Ääniviestillä on myös mahdollista jättää tieto tulkin tarpeesta.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsiteltyksi.

Käsittely

Päätös

Aluevaltuusto hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.

Selostus

Liitteet

- 17 Valtuutettu Salovaaran valtuustoaloite Terveysasemien takaisinsoiton kehittäminen / Ledamot Salovaaras
fullmäktigemotion: Utveckling av återuppringning på hälsostationer

Oheismateriaali

Tiedoksi Täytäntöönpano

Valtuustoaloitteen ensimmäinen allekirjoittaja

Päätöshistoria

Aluehallitus 25.11.2024 § 191

§ 191

Valmistelijat ja lisätiedot (etunimi.sukunimi@luvn.fi):

Päätösehdotus

Hyvinvointialuejohtaja Svahn Sanna

Aluehallitus päättää esittää aluevaltuustolle, että aluevaltuusto päättää

1. antaa seuraavan vastauksen valtuustoaloitteeseen:

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Tausta

Valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialueella ryhdytään välittömiin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena ovat takaisinsoiton saattaminen pikimmiten lakisääteiselle tasolle, ongelmakohtien tunnistaminen ja niihin reagoiminen väliaikaisilla ratkaisulla jo ennen digitaalisten asiointikanavien käyttöönottoa sekä palvelun käyttäjien parempi informoiminen esimerkiksi ilmoittamalla jonossa olevien puhelujen määrä, takaisinsoittokerrat sekä arvioitu, realistinen takaisinsoittoaika.

Palvelualueen kanta aloitteessa esitettyihin seikkoihin

Takaisinsoiton saattamisesta pikimmiten lakisääteiselle tasolle

Hyvinvointialueen asukkaille on mahdollistettu yhdenvertainen yhteydensaanti terveysasemille arkisin virka-aikana puhelimitse tai asioimalla paikan päällä. Omaolo-oirearvio toimii myös yhteydensaantikanavana, joka mahdollistaa hoidon tarpeen mukaan suoran ajanvarauksen vastaanotolle tai yhteydenoton kiireettömissä asioissa. Lisäksi tekstiviestiasiointi mahdollistaa yhdenvertaisen yhteydensaannin kuulo- ja puhevammaisille sekä muille erityisryhmille, jotka eivät pysty asioimaan puhelimitse. Saapuneeseen tekstiviestiin vastataan viipymättä.

Terveysasemien hoidon tarpeen arvioinnin takaisinsoiton viiveet vaihtelevat viikkotasolla. Yksittäiselle terveysasemalle saapuvien yhteydenottojen määrä ei ole täysin ennustettavissa. Avosairaanhoidon palvelulinjalla on käynnistetty puhelumäärien mallinnus, jonka avulla kysyntää voidaan ennakoida ja henkilöstövoimavaroja kohdentaa parhaalla mahdollisella tavalla. Ennakoinnista huolimatta ruuhkahuippuja kuitenkin syntyy. Hoidon tarpeen arvion henkilöstövoimavarat ovat rajalliset, eikä hyvinvointialueen taloustilanne tällä hetkellä salli pitää henkilöstössä niin suurta kapasiteettia, että kaikkiin äkillisiin kysynnän piikkeihin pystyttäisiin vastaamaan välittömästi.

Ruuhkahuippuihin ei ole helppoa vastata myöskään lisäämällä henkilöstöä tilapäisesti, sillä ammattitaitoista työvoimaa ei ole nopeasti saatavilla. Terveysasemalla tehtävä puhelin- ja vastaanottotyö vaativat henkilökunnalta syvällistä ammattiosaamista sekä sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän toimijoiden laajaa tuntemusta. Vuokratun työvoiman työpanos ei vastaa pysyvän ja paikallisiin oloihin perehdytetyn oman henkilöstön työpanosta. Oman henkilöstön veto- ja pitovoiman parantamisessa on kuitenkin onnistuttu aiempaa paremmin vuoden 2024 aikana, mikä on lyhentänyt myös takaisinsoittojonoja.

Puhelimitse tehtävän hoidon tarpeen arvion kysyntä on kasvanut jatkuvasti, mutta henkilöstömäärää ei ole kasvatettu samassa suhteessa. Olemme onnistuneet vastaamaan huomattavaan puhelumäärän lisääntymiseen nykyisellä henkilöstömäärällä, ja takaisinsoiton jono on pysynyt hallittavana viime kuukausina:

- kesäkuu 2024: 59 527 soitettua puhelua (vko 26: 1 398 puhelua soittamatta)
- elokuu 2024: 74 706 soitettua puhelua (vko 34: 898 puhelua soittamatta)
- syyskuu 2024: 83 351 soitettua puhelua (vko 39: 1 051 puhelua soittamatta).

Terveysasemien puhelinasiointi on yhtenäistetty kevään 2024 aikana niin, että kaikilla terveysasemilla on käytössä päivystyslinja, ja kiireellisissä asioissa soittopyyntöihin vastataan viipymättä saman päivän aikana. Kiireettömissä asioissa hoidon tarve arvioidaan takaisinsoiton yhteydessä. Kaikilla Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen terveysasemilla on käytössä sama takaisinsoittojärjestelmä. Takaisinsoittopalvelussa rekisteröidään kaikki asiakkaiden soittamat puhelut, ja asiakas saa takaisinsoiton terveysasemalta. Asiakkaalle soitetaan lähtökohtaisesti takaisin kaksi kertaa eri ajankohtina. Näin pyritään varmistamaan, että kaikki asiakkaat saavat yhdenvertaisen palvelun, eikä asiakkaan tarvitse odottaa puhelinihjalla seuraavan ammattilaisen vapautumista. Linjojen ruuhkautumisen ja takaisinsoiton hidastumisen estämiseksi asiakkaille on tiedotettu, että kiireettömissä asioissa terveysasemalle puhelimitse tapahtuvaan yhteydenottoon riittää yksi soitto.

Välitön yhteydensaanti on varmistettu ohjeella saapua paikan päälle terveysasemalle, mikäli oire on päivystyksellinen eikä päivystyslinjalle soitettuun soittopyyntöön tule riittävän nopeasti takaisinsoittoa. Ohjeistus on hyvinvointialueen verkkosivuilla. Virka-ajan ulkopuolista akuuttivastaanottoa tarjotaan toistaiseksi vain osalla aluetta, mutta toimintamallia ollaan laajentamassa koko alueen asukkaille. Virka-ajan ulkopuolella asukkaiden käytössä on Päivystysapu 116 117 -puhelinpalvelu.

Mikäli potilaalle ei voida puhelun aikana antaa soveltuvaa kiireetöntä vastaanottoaikaa, potilasta joudutaan pyytämään soittamaan uudelleen

myöhemmin, jolloin tilanne arvioidaan uudelleen ja vastaanottoaika pyritään järjestämään. Potilasta ohjeistetaan joka tapauksessa hakeutumaan tilanteen vaatiessa päivystykselliseen arvioon.

Hoidon tarpeen arviota tekevän ammattihenkilön on mahdollista konsultoida moniammatillista tiimiä ja tehdä arvio potilaan tutkimusten tai hoidon tarpeesta ja kiireellisyydestä sekä siitä, minkä terveydenhuollon ammattihenkilön tekemiä tutkimuksia tai antamaa hoitoa potilas tarvitsee. Moniammatillisen konsultaation kehittäminen on yksi terveysasematoiminnan kehittämisen painopiste. Toimintamallin kehittämisellä pyritään ratkaisemaan yhteydensaannin ja hoitoon pääsyn ongelmia.

Ongelmakohtien tunnistamisesta ja niihin reagoimisesta

Tehdyt toimenpiteet

Avosairaanhoidon palvelulinja määritteli heti hyvinvointialueen toiminnan alkaessa eri johtamistasojen vastuut toiminnan johtamisesta. Avosairaanhoidossa panostetaan vahvasti suorituksen johtamiseen ja laadukkaaseen toiminnan mittaamiseen.

Avosairaanhoidossa on tehty aktiivisia henkilöstötoimenpiteitä, joilla yhteydensaantia turvataan:

- Vuoden 2023 yhteistoimintaneuvotteluiden myötä henkilöstöä siirtyi tukemaan niitä terveysasemia, joilla yhteydensaannissa oli ollut eniten haasteita.
- Välittömän yhteydensaamisen turvaamiseksi henkilökunnalle on tarjottu lisä- ja ylitöitä, ja hoidon tarpeen arvioinnin jonoa on purettu iltaisin ja viikonloppuisin.
- Riittävä henkilöstö on pyritty varmistamaan ensisijaisesti rekrytoimalla terveydenhuollon ammattilaisia suoriin työsuhteisiin. Avosairaanhoidossa on onnistuttu rekrytoinnissa, ja vaihtuvaa vuokratyövoimaa on pystytty vähentämään merkittävästi. Tammikuussa 2024 avosairaanhoidossa oli 20,2 vuokralääkäriyöpanosta ja elokuussa 2024 enää 7,3. Hoitohenkilöstössä tammikuussa 2024 vuokratyövoimaa oli 5,1 vuokrahoitajatyöpanosta ja elokuussa 2024 enää 0,5.
- Hyvinvointialueella suunnitellaan ja pilotoidaan uusia malleja terveysasematoiminnassa työskentelyyn, henkilöstön saatavuuden parantamiseen, veto- ja pitovoimatekijöiden ja työnantajakuvan kehittämiseen sekä muun muassa oppilaitosyhteistyöhön.
- Avosairaanhoito on rakentanut lääkäreille uravalmennuskokonaisuuden, jolla tuetaan ammatillista kehittymistä rakenteellisesti. Vastaavan kokonaisuuden rakentaminen hoitohenkilöstölle on aloitettu.

Avosairaanhoidossa on otettu käyttöön uusia digitaalisia palvelupolkuja. Omaolo-palvelu laajennettiin kaikille terveysasemille maaliskuussa 2024. Omaolossa on 17 oirearviota sekä yleinen oirearvio, jota potilaat voivat

käyttää silloin, kun oireet eivät sovi mihinkään tiettyyn oirearvioon. Omaolo on vaihtoehto puhelinyhteydenotolle. Omaolo on lääkinällinen laite, joka antaa lievissä oireissa myös omahoito-ohjeita. Omahoito-ohjauksen jälkeen potilaan ei yleensä tarvitse olla yhteydessä terveysasemalle.

Terapiat etulinjaan -hankkeen yhteiskehittämisen tavoite on parantaa perustason psykososiaalisten menetelmien saatavuutta, oikea-aikaisuutta sekä vaikuttavuutta. Mielenterveyspalveluiden painopistettä siirretään raskaista kevyempiin palveluihin. Painopisteen muutos tapahtuu ottamalla käyttöön hoidon tarpeen arviointityökalu (terapianavigaattori), etulinjassa käytettävät psykoedukaatiomenetelmät (muun muassa ohjattu omahoito) sekä kouluttamalla kognitiivisen lyhytterapian osajia. Terapiat etulinjaan -toimintamalli on otettu käyttöön elokuun 2024 loppuun mennessä kaikilla terveysasemilla. Toimintamallin juurruttamista jatketaan vielä vuonna 2025 käyttöönottoprojektin tukemana.

Potilastyössä käytettävät tieto- ja puhelinjärjestelmät ovat yhdenmukaistuneet:

- Avosairaanhoidon on siirtynyt yhteen puhelinjärjestelmään (TeleQ). Tehokas muutosprojekti kesti maaliskuusta toukokuuhun 2024, minä aikana avosairaanhoidon yhtenäisti omassa tuotannossa olevien terveysasemien puhelinvalikot ja puhelinpalvelun toimintatavat.
- Avosairaanhoidon yhteiseen TeleQ-puhelinjärjestelmään on rakennettu PowerBI-raportointityökalu, josta terveysasemien lähijohto, alueellinen johto sekä palvelulinjan johto voivat nähdä terveysaseman, alueen ja koko palvelulinjan puhelintilanteen. Raportointityökalu mahdollistaa saapuneiden ja hoidettujen puheluiden sekä takaisinsoittojonon päivätasaisen seurannan. Työkalun avulla seurataan myös takaisinsoiton viiveitä sekä onnistumisprosentteja.
- Puhelinjärjestelmän yhtenäistämisen yhteydessä kaikki puhelinnumerot muutettiin 09-alkuisiksi, jotta ne ovat luotettavammin saavutettavissa myös esimerkiksi prepaid-liittymistä.

Tulevat toimenpiteet

Terveysasematoimintaa uudistetaan kärkihankkeessa, jossa tavoitellaan parempaa yhteydensaantia, hoitoon pääsyä ja hoidon jatkuvuutta sekä luodaan mahdollisuudet tehokkaampaan ammattilaisten väliseen vuorovaikutukseen, osaamisen vahvistamiseen ja terveysasematoiminnan johtamiseen ja jatkuvaan kehittämiseen.

Hyvinvointialueella valmistellaan yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän sekä uuden digitaalisen asiointialustan hankintaa ja käyttöönottoa. Digitaalisen alustan avulla tarjotaan nopeaa, sujuvaa ja usein ajasta ja paikasta riippumatonta asiointia. Digitaaliset palvelut on tarkoitus ottaa käyttöön avosairaanhoidossa kevään 2025 aikana. Avosairaanhoidossa valmistellaan uusiksi asiointikanaviksi chat-yhteyttä, kiireettömiä viestejä, videovastaanottoja ja digitaalisia lomakkeita. Asiakkaan on tulevaisuudessa mahdollista selata omia ajanvaraustietojaan

ja lukea käyntimerkintöjä.

Uusien työkalujen käyttöönoton myötä terveysasemien toimintamalleja muokataan niin, että uusia tietojärjestelmiä ja yhteydenottokanavia voidaan hyödyntää täysimääräisesti. Tavoitteena on varmistaa nopea yhteydensaanti ja hoitoon pääsy sekä ammattilaisten sujuva työ. Digitaalisella alustalla toimiessa on myös tärkeää varmistaa, että hoidon jatkuvuus toteutuu mahdollisimman hyvin.

Hoidon saatavuutta parannetaan laajentamalla akuuttivastaanottoja kattamaan koko hyvinvointialue. Kirkkonummella on jo vuosia toiminut perusterveydenhuollon akuuttivastaanotto vuoden jokaisena päivänä klo 08–20. Toimintamalli laajenee Raaseporiin 1.1.2025 alkaen. Akuuttivastaanotto perustetaan seuraavaksi Lohjalle ja sen jälkeen myös Espooseen. Tulevaisuudessa akuuttivastaanotot kattavat koko hyvinvointialueen ja tarjoavat perusterveydenhuollon kiirevastaanottoa myös iltaisin ja viikonloppuisin.

Avosairaanhoidon operatiivisen johtamisen ja jatkuvan laadun parantamisen toimintamallin (OPTI) kehittämistä jatketaan. Tiedolla johtamiseen pohjautuvan toimintamallin käyttöönotto ja jalkauttaminen käynnistyi syksyn 2024 aikana. Toimintamallissa avosairaanhoidon palvelujen operatiivisen toiminnan seurannalle ja laadun jatkuvalla parantamiselle on määriteltä yhteinen mittaristo, joka huomioi eri johtamisen tasot.

Jokaisen avosairaanhoidon alueen johtavat ylilääkärit ja terveysasemien johtotiimit seuraavat puhelutilannetta päivittäin ja reagoivat heikentyvään tilanteeseen välittömästi. Ruuhkaa voidaan esimerkiksi purkaa iltaisin ja viikonloppuisin vapaaehtoisuuden pohjalta. Tarvittaessa arvioidaan tilapäisen vuokratyövoiman tarvetta. Terveysasemien puhelutilannetta seurataan jatkuvasti myös avosairaanhoidon palvelulinjan johtoryhmässä.

Henkilöstön saatavuutta sekä henkilöstön veto- ja pitovoimaa parantavia toimenpiteitä jatketaan ja kehitetään edelleen.

Palvelun käyttäjien informoisesta

Nykyinen puhelinjärjestelmä ei mahdollista jonossa olevien puhelujen määrän tai takaisinsoiton arvioidun ajankohdan yksilöllistä tiedottamista asiakkaalle. Yksilöllinen tiedottaminen edellyttäisi väliaikaisten tietojärjestelmien tai tietojärjestelmäominaisuuksien käyttöönottoa sekä henkilöstövoimavaroja laajaan kehitysprojektiin. Tällä hetkellä käytettävissä olevat henkilöstövoimavarat on sidottu asiakas- ja potilastyöhön sekä jo vuoden sisällä toteutuvien uusien tietojärjestelmien käyttöönottoihin, jotka edellyttävät merkittäviä muutoksia terveysasemien toimintaan. Myös puhelinjärjestelmä kilpailutetaan vuoden 2025 aikana. Järjestelmän vaatimusten määrittelyn yhteydessä voidaan vaikuttaa järjestelmän palveluominaisuuksiin.

Aluehallitus
Aluevaltuusto

§ 191
§ 77

25.11.2024
10.12.2024

Terveysasemien puhelujen ruuhkatilanteista tiedotetaan hyvinvointialueen verkkosivuilla (<https://www.luvn.fi/fi/ajankohtaista-lansi-uudenmaan-hyvinvointialueen-terveysasemilla>). Asiakkaalle soimitaan takaisin kaksi kertaa, mutta jos terveysaseman kiireelliset puhelut ruuhkautuvat merkittävästi, asiakkaalle voidaan soittaa takaisin vain kerran. Välitön yhteydenaanti on kuitenkin varmistettu myös ohjeella saapua fyysisesti terveysasemalle, mikäli oire on päivystyksellinen eikä kiireelliselle linjalle jätettyyn soittopyyntöön tule takaisinsoittoa riittävän nopeasti. Ohjeistus on hyvinvointialueen verkkosivulla.

Takaisinsoittopalvelussa asiakas valitsee soiton yhteydessä oman terveysasemansa sekä yhteydenoton aiheen. Mikäli asiakas ei jostain syystä pysty valitsemaan terveysasemaa tai aihetta, takaisinsoiton voi jättää myös ilman valintoja. Asiakkaita ohjataan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Ääniviestillä on myös mahdollista jättää tieto tulkin tarpeesta.

ja

2. todeta valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Päätös

Aluehallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Selostus

Valtuutettu Taru Salovaara ja 26 muuta valtuutettua ovat jättäneet aluevaltuuston kokouksessa 11.6.2024 § 42 aloitteen takaisinsoiton kehittämisestä.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että hyvinvointialueella ryhdytään välittömiin toimenpiteisiin, joiden tavoitteena ovat takaisinsoiton saattaminen pikimmiten lakisääteiselle tasolle, ongelmakohtien tunnistaminen ja niihin reagoiminen väliaikaisilla ratkaisuilla jo ennen digitaalisten asiointikanavien käyttöönottoa sekä palvelun käyttäjien parempi informoiminen esimerkiksi ilmoittamalla jonossa olevien puhelujen määrä, takaisinsoittokerrat sekä arvioitu, realistinen takaisinsoittoaika.

Hallintosäännön 26§:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutusta ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään vähintään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Liitteet
Oheismateriaali
Tiedoksi
Täytäntöönpano

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Pöytäkirja

129/137

Aluehallitus
Aluevaltuusto

§ 191
§ 77

25.11.2024
10.12.2024

Päätöshistoria

§ 78

Aluevaltuuston kokouksessa jätetyt aloitteet ja aluehallitukselle osoitetut kysymykset

Päätösehdotus

Puheenjohtaja toteaa kokouksessa tehdyt aloitteet ja aluehallitukselle osoitetut kysymykset sekä päättää lähettää aloitteet ja kysymykset aluehallituksen valmisteltaviksi.

Käsittely

Puheenjohtaja totesi, että hallintosäännön 26 §:n mukaisina aloitteina kokouksen aikana oli jätetty seuraavat aloitteet:

Valtuutettu Mönttisen valtuustoaloite: Selvitys HUS-riippuvuuden vähentämiseksi

Valtuutettu Mönttisen valtuustoaloite: Työkykyarvioinnin yksikkö tarvitaan

Valtuutettu Kajavan valtuustoaloite ravitsemusreseptin käyttöönottamiseksi

Valtuutettu Wickströmin valtuustoaloite: Läntisen sairaala-alueen ensihoidon resurssien vahvistaminen

Valtuutettu Värmälän ja valtuutettu Hiilan valtuustoaloite: Siuntion sote-keskuksesta ja ikäihmisten palveluista huolehtimisesta

Varavaltuutettu Laaksosen valtuustoaloite: Siuntion sote-keskushankkeen edistäminen

Lisäksi puheenjohtaja totesi, että hallintosäännön 27 §:n mukaisina aluehallitukselle osoitettuina kysymyksinä kokouksen aikana oli jätetty seuraavat kysymykset:

Valtuutettu Wickströmin aluehallitukselle osoittama kysymys koskien Raaseporin sairaalan erikoissairaanhoidon

Valtuutettu Värmälän aluehallitukselle osoittama kysymys terveysasemapalvelujen ja suun terveydenhuollon kiireettömistä ajoista

Valtuutettu Karimäen aluehallitukselle osoittama kysymys koskien syömishäiriöiden hoitoa ja varhaista tunnistamista

Päätös

Puheenjohtaja totesi kokouksessa tehdyt aloitteet ja aluehallitukselle osoitetut kysymykset sekä päätti lähettää aloitteet ja kysymykset aluehallituksen valmisteltaviksi.

Selostus

Valtuutetun oikeus tehdä aloite

Hallintosäännön 26 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus tehdä aloitteita hyvinvointialueen toimintaan liittyvissä asioissa. Aloitteella on oltava otsikko, joka lyhyesti kuvaa aloitteen pääasiallisen sisällön.

Aloitteet on annettava puheenjohtajalle tai sähköiseen kokousjärjestelmään kirjallisena aluevaltuuston kokouksen aikana.

Tulevan vuoden talousarviovalmisteluun vaikuttavat aloitteet on jätettävä maaliskuun loppuun mennessä. Tämän jälkeen jätetyt talousarviota koskevat aloitteet käsitellään sitä seuraavan vuoden talousarvion yhteydessä.

Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut 1–14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa kirjallinen vastaus aloitteen ensimmäiselle allekirjoittajalle puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä. Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille vastauksen antamisesta seuraavan aluevaltuuston kokouksen esityslistan yhteydessä.

Aloitteeseen, jolla ei ole talousarviovaikutuksia ja jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, tulee aluehallituksen esitellä vastaus aluevaltuuston käsiteltäväksi ensi tilassa, viimeistään puolen vuoden kuluessa sen jättämisestä.

Valtuutetun oikeus osoittaa kysymys aluehallitukselle

Hallintosäännön 27 §:n mukaan valtuutetuilla on oikeus osoittaa kysymyksiä aluehallitukselle. Kysymys on annettava kirjallisena aluevaltuuston sihteerille tai sähköiseen kokousjärjestelmään.

Jos kysymys ei koske hyvinvointialueen tai hyvinvointialuekonsernin hallintoa, tulee aluehallituksen antaa yhdeksän viikon kuluessa kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta kysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle kirjallinen ilmoitus, että kysymykseen ei vastata.

Jos kysymyksen on allekirjoittanut 1–14 valtuutettua, tulee aluehallituksen antaa yhdeksän viikon kuluessa kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta kysymyksen ensimmäiselle allekirjoittajalle kirjallinen vastaus tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Vastaus toimitetaan muille valtuutetuille aluevaltuuston seuraavan kokouskutsun yhteydessä.

Jos kysymyksen on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua, aluehallituksen on annettava vastauksensa kysymykseen viimeistään siinä

kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua kysymyksen aluevaltuuston sihteerille antamisesta ensiksi pidetään, tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa. Kysymys ja siihen annettu vastaus tai ilmoitus vastauksen antamatta jättämisen syystä on otettava aluevaltuuston kokouksen esityslistalle.

Jos vastausta ei ole voitu antaa tai jos aluevaltuusto päättää palauttaa kysymyksen aluehallitukselle uudelleen vastattavaksi, vastaus on annettava viimeistään siinä kokouksessa, joka yhdeksän viikon kuluttua ensiksi pidetään vastauksen antamatta jättämisestä tai palauttamisesta tai ilmoitettava syy, minkä vuoksi vastausta ei ole voitu vielä antaa.

Kysymykseen annettu vastaus tai edellä mainittu ilmoitus on merkittävä aluevaltuuston kokouksessa tiedoksi, minkä lisäksi aluevaltuusto asiaa käsitellessään voi hyväksyä toivomuksia, joihin asia antaa aihetta.

Jos kysymystä käsiteltäessä tehdään ehdotus valiokunnan asettamiseksi tutkimaan kysymyksessä koskevaa asiaa, aluevaltuusto päättää tästä.

Liitteet

- 18 Valtuutettu Mönttisen valtuustoaloite: Selvitys HUS-riippuvuuden vähentämiseksi / Ledamot Mönttinens fullmäktigemotion: Utredning för att minska beroendet av HUS
- 19 Valtuutettu Mönttisen valtuustoaloite: Työkykyarvioinnin yksikkö tarvitaan / Ledamot Mönttinens fullmäktigemotion: Det behövs en enhet för bedömning av arbetsförmågan
- 20 Valtuutettu Kajavan valtuustoaloite ravitsemusreseptin käyttöönottamiseksi / Ledamot Kajavas fullmäktigemotion om införande av näringsrecept
- 21 Valtuutettu Wickströmin valtuustoaloite: Läntisen sairaala-alueen ensihoidon resurssien vahvistaminen / Ledamot Wickströms fullmäktigemotion: Förstärkning av resurserna för den prehospitäl akutsjukvården i det västra sjukhusområdet
- 22 Valtuutettu Värmälän ja valtuutettu Hiilan valtuustoaloite: Siuntion sote-keskuksesta ja ikäihmisten palveluista huolehtimisesta / Ledamot Värmäläs och ledamot Hiilas fullmäktigemotion om social- och hälsovårdscentret i Sjundeå och trygghet av tjänsterna för äldre
- 23 Varavaltuutettu Laaksosen valtuustoaloite: Siuntion sote-keskushankkeen edistäminen / Ersättare Laaksonens fullmäktigemotion: Främjande av projektet för social- och hälsovårdscentret i Sjundeå
- 24 Valtuutettu Wickströmin aluehallitukselle osoittama kysymys koskien Raaseporin sairaalan erikoissairaanhoidtoa / Ledamot Wickströms fråga till välfärdsområdesstyrelsen om den specialiserade sjukvården vid Raseborgs sjukhus
- 25 Valtuutettu Värmälän aluehallitukselle osoittama kysymys terveysasemapalvelujen ja suun terveydenhuollon kiireettömistä

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Pöytäkirja

133/137

Aluevaltuusto

§ 78

10.12.2024

- 26 ajoista / Ledamot Värmäläs fråga till välfärdsområdesstyrelsen om icke-brådiskande tider inom hälsostationstjänsterna och mun- och tandvården
- Valtuutettu Karimäen aluehallitukselle osoittama kysymys:
Syömishäiriöiden hoito ja varhainen tunnistaminen / Ledamot Karimäkis fråga till välfärdsområdesstyrelsen: Behandling och tidig identifiering av ätstörningar

Oheismateriaali

Muutoksenhakuohje koskee pykäläiä: § 57, § 58, § 59, § 60, § 66, § 69, § 75, § 77, § 78

Muutoksenhakukielto

Edellä mainitusta päätöksestä, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hyvinvointialuelain 141 §:n mukaan hakea muutosta.

Muutoksenhakuohje koskee pykälä: § 61, § 63, § 64, § 65, § 67, § 68, § 70, § 71, § 72, § 73, § 74, § 76

Aluevalitus

Tähän päätökseen saa hakea muutosta aluevalituksella.

Valituksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä hyvinvointialueen jäsen.

Oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen saa hakea muutosta aluevalituksella vain se, joka on tehnyt alkuperäistä päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen. Mikäli alkuperäinen päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa tähän päätökseen hakea muutosta aluevalituksella myös se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) ja hyvinvointialueen jäsen.

Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä aluevalituksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen.

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen.

Valitusviranomainen

Muutosta päätöksiin haetaan Helsingin hallinto-oikeudelta.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Hyvinvointialueen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on julkaistu yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää tai sitä päivää, jona päätös on julkaistu, ei oteta lukuun valitusaikaa laskettaessa. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituskirjelmän tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valituskirjelmä liitteineen tulee toimittaa hallinto-oikeudelle säädetyssä määräajassa, jotta valitus tulee vireille. Valitusasiakirjojen on oltava perillä hallinto-oikeudessa viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen kello 16.15.

Valituskirjelmän sisältö

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan valitusviranomaiselle, on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa.

Valituskirjelmä on valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen omakätisesti allekirjoitettava. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Valituskirjelmään on liitettävä

- päätös, johon haetaan muutosta valittamalla, alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Valituskirjelmän toimittaminen

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa Helsingin hallinto-oikeudelle osoitteella:

Helsingin hallinto-oikeus, kirjaamo
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000
Telekopio: 029 56 42079
Sähköposti: helsinki.hao@oikeus.fi
Virastoaika: 8.00–16.15

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Omalla vastuulla valituskirjelmän voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Omalla vastuulla valituksen voi toimittaa ennen valitusajan päättymistä myös telekopiona tai sähköpostilla. Määräajassa toimitettava asiakirja on lähetettävä ennen määräajan päättymistä lainkäyttöviranomaiselle siten, että asiakirja on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä.

Valituksen käsittelyn maksullisuus

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa valitusviranomaiselta.

HUS-JÄRJESTÄMISSOPIMUS

Sisällys

1	YLEISET SOPIMUSEHDOT	2
2	YHTEISTOIMINNAN JOHTAMINEN, OHJAUS JA PÄÄTÖKSENTEKO.....	4
3	RAHOITUS JA TALOUS	8
4	ALUEEN VÄESTÖN HYVINVOINTI JA TERVEYS.....	9
5	PERUSTERVEYDENHUOLLON VAHVISTAMINEN JA PALVELUKOKONAISUUKSIEN JA –KETJUJEN YHTEENSOVITTAMINEN UUDENMAAN ALUEELLA	13
6	ERIKOISSAIRAANHOIDON PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISVASTUU	16
7	TUTKIMUS-, KOULUTUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINTA.....	16
8	TUKIPALVELUT	19
9	ASIAKAS JA POTILASTIEDOT	20
10	VALMIUSSUUNNITTELU, VARAUTUMINEN JA POIKKEUSOLOT	21
11	OMAAVALVONTA JA LAATU	24
12	TIEDOLLA JOHTAMINEN	26
13	DIGITAALISET PALVELUT.....	27
14	LIITTEET	31

1 YLEISET SOPIMUSEHDOT

Sopijaosapuolet

Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue (jäljempänä yhdessä Uudenmaan hyvinvointialueet), Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä.

Sopimuksen tausta ja tarkoitus

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy kunnilta hyvinvointialueille 1.1.2023. Uudellamaalla terveydenhuollon järjestämisvastuu jakautuu kuitenkin laissa määriteltävällä tavalla Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kesken.

Järjestämisvastuulla tarkoitetaan hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n mukaista järjestämisvastuuta. Palvelujen järjestäjä voi lain 9 §:n mukaisesti tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden hyvinvointialueiden kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta taikka käyttäen palveluseteliä.

HUS-järjestämissopimus (jäljempänä järjestämissopimus) on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän keskinäinen sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi. Järjestämissopimuksen laatimisesta, sisällöstä, hyväksymisestä ja muuttamisesta säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021, jäljempänä Uusimaalaki).

Järjestämissopimusta valmisteltaessa on kuultu Helsingin yliopistoa 21.6.2022 ja Helsingin yliopisto on antanut myös kirjallisen lausunnon 15.8.2022.

Ennen järjestämissopimuksen hyväksymistä sopijaosapuolet ovat kuulleet sosiaali- ja terveysministeriötä 12.9.2022 ja saaneet kirjallisen lausunnon 12.12.2022.

Sopimuksen hyväksyminen ja voimaantulo

Järjestämissopimus on hyväksytty Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 6.6.2023, Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 25.5.2023, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 13.6.2023, Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen aluevaltuustossa 12.6.2023, Helsingin kaupunginvaltuustossa 24.5.2023 ja HUS-yhtymän yhtymäkokouksessa 15.6.2023.

Sopimuksen toteutumisen seuranta ja muuttaminen

Järjestämissopimus on tarkistettava vähintään kerran aluevaltuuston toimikauden aikana.

Osapuolten on seurattava ja arvioitava vuosittain järjestämissopimuksen toteutumista osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä järjestämissopimuslaki) 24 §:n mukaisia HUS-yhtymän neuvotteluja sosiaali- ja terveysministeriön kanssa. Järjestämissopimusta on tarvittaessa muutettava. Muutos voi perustua yhden tai useamman osapuolen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen. Järjestämissopimusta muutettaessa tulee noudattaa mitä Uusimaalain 10 §:ssä todetaan Helsingin yliopiston ja sosiaali-

ja terveysministeriön kuulemisesta. Sopijaosapuolet noudattavat muutoksen valmistelussa tämän sopimuksen yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko- luvussa sovittuja yhteistyön rakenteita.

Järjestämissopimuksen muutos tulee voimaan sen jälkeen, kun osapuolten ylintä päätösvaltaa käyttävät toimielimet ovat sen hyväksyneet.

Selvyyden vuoksi todetaan, että järjestämissopimuksen liitteet ovat osa järjestämissopimusta, joten muutoksen tekeminen liitteisiin on käsiteltävä sopimusmuutoksena.

Erimielisyyksien käsittely

Järjestämissopimuksesta aiheutuvat erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti neuvottelemalla. Ellei neuvotteluissa löydetä ratkaisua, osapuolten sopimusta koskevat erimielisyydet käsitellään hallintoriita-asioina hallinto-oikeudessa.

Muu osapuolten välinen yhteistoiminta

HUS-yhtymän ja sen jäsenorganisaation yhteistoiminnasta, joka ei kuulu järjestämissopimuksen piiriin, sovitaan HUS-yhtymän ja sen jäsenorganisaation välillä erillisellä sopimuksella, ottaen huomioon mitä HUS-yhtymän perussopimuksessa on todettu HUS-yhtymän tehtävistä. Yhteistoiminnasta sovittaessa tulee noudattaa jäsenorganisaatioiden yhdenvertaisen kohtelun periaatetta. Yhteistoiminnalla ei ole kaupallista luonnetta. Sen tarkoituksena ei ole tuottaa voittoa, ja sen toteuttamista tulee ohjata yleiseen etuun liittyvät näkökohdat. HUS-yhtymällä on oikeus saada korvaus niistä kustannuksista, jotka HUS-yhtymälle aiheutuvat ko. sopimuksessa sovittujen tehtävien hoitamisesta. Hinnat perustuvat omakustannushinnoitteluun ja määräytyvät jäsenorganisaatioille yhdenmukaisin perustein.

Kielellisten oikeuksien toteuttamisen edistäminen

Sopimuksen osapuolten on sovittava yhteistyöstä ja työnjaosta kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämiseksi. Kaksikielisillä hyvinvointialueilla, Helsingillä ja HUS-yhtymällä on velvollisuus järjestää palvelut on sekä suomeksi että ruotsiksi siten, että asiakkaan palveluketju toteutuu kokonaisuudessaan asiakkaan valitsemalla kielellä (järjestämislaki, 5 §). Sopijaosapuolet ottavat huomioon tässä sopimuksessa tarkoitettujen palveluiden järjestämisessä ja yhteensovittamisessa soveltuvien osin myös mitä järjestämislain 39 §:ssä tarkoitetuissa ja osapuolta/osapuolia koskevassa kaksikielisten hyvinvointialueiden yhteistyösopimuksessa on sovittu kaksikielisten hyvinvointialueiden työnjaosta ja yhteistyöstä ja mitä järjestämislain 33 §:ssä on todettu Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tehtävästä tukea ruotsinkielisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä koko maassa. Kielellisten oikeuksien toteutumisen edistämistä seurataan ja ohjataan osana sopimuksen seuranta ja ohjausta.

Sopimusasiakirjat

Sopimus muodostuu tästä sopimusasiakirjasta ja sen liitteistä. Sopimukseen kuuluvat sen erottamattomina osina seuraavat liitteet:

LIITE 1. Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit.

LIITE 2. Hyvinvointialue- ja Helsinki-kohtaiset nostot terveydestä, hyvinvoinnista ja palvelutarpeista.

2 YHTEISTOIMINNAN JOHTAMINEN, OHJAUS JA PÄÄTÖKSENTEKO

Uudenmaan terveydenhuollon palvelujen järjestämisen työnjaon, yhteistyön ja yhteensovittamisen ohjausta varten osapuolet luovat yhteisiä rakenteita ja järjestelmällisen toimintatavan.

Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välillä toteutetaan yhteistyötä eri organisaatiotasolla sekä yhdessä Uusimaa-tasoisesti että kahdenkeskisesti HUS-yhtymän ja yksittäisen hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin kesken. Tarvittaessa yhteistyötä voidaan toteuttaa myös HUS-yhtymän ja kahden tai useamman jäsenen kesken. Yhteistyöryhmien tarkoituksena on lisätä sopijaosapuolten välistä koordinaatiota, yhteistyötä ja vuorovaikutusta.

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä sitoutuvat kehittämään ohjaus- ja yhteistyömallia vaiheittain, huomioiden sekä kehittämisen että käyttöönoton. Koska kyseessä on uusi yhteistyön toimintatapa, rakenteita ja toimintatapaa kehitetään tarvittaessa saatujen kokemusten perusteella tässä sopimuksessa sovittujen periaatteiden mukaisesti. Varsinaiset päätökset tehdään kunkin sopijaosapuolen omien päätöksentekoprosessien mukaisesti.

TASO	YHTEISTYÖKOKOUKSET	TASON PÄÄTEHTÄVÄT
Strateginen	1. Johdon yhteistyökokous 2. Kahdenkeskiset yhteistyökokoukset	• Antaa raamit ja tavoitteet mallin toiminnalle Uudenmaan tasolla • Linjaa integraation strategisen tavoitetilan • Käsittelee suuret rajanvetokysymykset • Ohjaa taktisen tason toimintaa
Taktinen	1. Uusimaa-laajuiset segmenttitasoiset yhteistyökokoukset	• Ohjaa ja seuraa integraation toteuttamista Uudenmaan tasolla segmenttikohtaisesti • Jäsentää ja määrittelee tavoitteet toimenpiteiksi ja hankkeiksi, huomioiden operatiivisen tason esitykset • Ohjaa ja koordinoi operatiivisen tason toimintaa ja kokonaisuutta • Vastaa operatiivisen tason kehityshankkeiden resursoinnista ja mittaroinnista strategisen tason linjausten mukaisesti
Operatiivinen	1. Alue-HUS ja Uusimaatasoinen yhteistyö	• Vastaa päivittäisestä yhteistyöstä ja vie käytäntöön strategian mukaisia toimenpiteitä alue-HUS tasolla ja Uudenmaan tasolla • Muodostaa palvelunkäyttäjän tarpeista lähteviä konkreettisia kehitysehdotuksia sekä viestii ongelmista taktiselle tasolle • Toteuttaa yhteisen tavoitetilan muodostumista oman vastuualueen osalta

Kuva 1. Ohjaus- ja yhteistyömallin rakenteen kuvaus

Ohjaus- ja yhteistyömallilla tavoitellaan yhtenäistä tiedolla johtamisen mallia ja konkreettisia mittareita. Tiedolla johtamisen mallin tavoitteena on mahdollistaa tiedon läpinäkyvä liikkuminen ja hyödyntäminen eri tasojen ja toimijoiden välillä.

Toiminnan on palveltava potilaan ja asiakkaan tarpeita. Ohjausta ja yhteistyötä on pilottien kautta toteutettu vastuuparimallin avulla Uudenmaan alueellisessa yhteistyössä sekä kahdenkeskisessä toiminnassa.

Strateginen taso

Ylimmän johdon yhteistyötä varten perustetaan johdon yhteistyökokous. Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän ylimmän johdon keskustelevalta, taloutta ja toimintaa linjauksillaan ohjaava yhteistyökokous kokoontuu noin kuukausittain. Tarkemmin sen tehtäviä kuvataan HUS- hallintosäännössä, ja sen toimintaa konkretisoivat ohjeellinen vuosikello ja vahva yhteinen valmistelu.

HUS-järjestämissopimuksen osalta johdon yhteistyökokous antaa sopimuksen puitteissa tavoitteet palvelujen järjestämisen työnjaolle, yhteistyölle ja yhteensovittamiselle. Yhteistyökokous myös seuraa sopimuksen toimeenpanon toteutumista, sekä käsittelee ylimmän johdon linjauksia vaativat sopimuksen toimeenpanoon liittyvät rajanvetokysymykset. Lisäksi johdon yhteistyökokouksella on HUS-yhtymän hallintosäännössä kuvattu valmistelevalta rooli koskien HUS-yhtymän keskeisiä talouden ja toiminnan suunnittelun ja palvelujen järjestämisen päätöksiä. Yhteistyökokouksen HUS-yhtymän hallintosäännön mukaisiin tehtäviin ei liity toimivaltaa.

Johdon yhteistyökokous koostuu Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän nimeämistä johtavista viranhaltijoista. HUS-yhtymä kutsuu johdon yhteistyökokouksen koolle ja vastaa sen toiminnan järjestelyistä. Johdon yhteistyökokous valitsee keskuudestaan kokouksen puheenjohtajan.

Kunkin Uudenmaan hyvinvointialueen sekä Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän ylin johto tapaavat säännöllisesti kahdenkeskisissä yhteistyökokouksissa, Yhteistyökokouksissa käsitellään kunkin Uudenmaan hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välisiä asioita, joihin kuuluvat alueen käyttämien palveluiden kokonaiskuva, työnjako, prosessien integraatio ja yhteistyön parantaminen, sekä erilaisten poikkeamien läpikäynti ja tarvittavat toimenpiteet. Kahdenkeskisissä yhteistyökokouksissa linjattavien asioiden tulee olla yhteen sovitettavissa HUS-järjestämissopimuksessa ja johdon yhteistyökokouksessa tehtyihin Uusimaa-tason linjauksiin.

Kahdenkeskisen yhteistyökokouksen kutsuu koolle kukin hyvinvointialue tai Helsingin kaupunki. HUS-yhtymä voi ehdottaa kahdenkeskisen yhteistyökokouksen koolle kutsumista.

Taktinen taso

Taktinen taso viittaa keskipitkän aikavälin suunnitelmiin, ja siitä vastaa organisaatioiden linjajohto. Taktisella tasolla toimivat Uusimaa-tasoiset yhteistyökokoukset Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välillä. Yhteistyökokoukset koostuvat kunkin tahon nimeämistä, kyseisistä toiminnoista vastaavista henkilöistä. Taktisen tason edustajien tulee olla käsiteltävissä asioissa riittävän toimivaltaisia henkilöitä, jotta yhteistyökokouksissa kyetään tekemään kaikkia yhdessä sitovia linjauksia. Taktisen tason lähtökohtana on Uudenmaan tasoinen työskentely mutta tarvittaessa työskentelyä voidaan toteuttaa myös kahdenkeskisesti, tämän yhteistyörakenteen sisällä.

Taktisella tasolla yhteistyötä edistetään palveluteemoittain tai asiakasryhmien mukaisesti (jatkossa segmentointi). Nämä segmentit määritellään yhdessä, niin että ne muodostavat hallittavia kokonaisuuksia. Taktiset yhteistyökokoukset muodostetaan yhdessä sovittavalla segmentoinnilla (esimerkiksi lasten ja nuorten palvelut, työikäisten palvelut, ikääntyneiden palvelut, mielenterveys- ja päihdepalvelut). Segmentointitapa määritellään mallin käyttöönottoa suunniteltaessa ja sitä voidaan kehittää ja muokata tarpeiden mukaan myös

jatkossa. Linjaukset valittavasta tavasta ja sen muutoksista tekee ylimmän johdon yhteistyökokous, joka voi linjata perustettavaksi myös esimerkiksi tukipalveluiden ja hallinnollisten palvelujen vastuupareja tarpeen mukaan (esimerkiksi talous).

Taktisen tason toiminta tehostaa ja parantaa Uudenmaan laajuista toimintaa sekä ohjaa ja tukee operatiivisen tason vastuupareja. Tavoite on sujuvoittaa Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välistä yhteistyötä mm. vakioitujen työskentelytapojen avulla.

Segmenttikohtaiset yhteistyökokoukset vastaavat oman kokonaisuutensa yhteistyön Uusimaa-tasoisesta kehittämisestä. Lisäksi ne jäsentävät ja määrittelevät kyseessä olevaa kokonaisuutta koskevia tavoitteita toimenpiteiksi ja hankkeiksi johdon yhteistyökokouksen antamien tavoitteiden ja linjausten mukaisesti. Yhteistyöryhmistä päättää johdon yhteistyökokous.

Operatiivinen taso

Operatiivinen taso vastaa taktisella tasolla linjattujen toimenpiteiden käytäntöön viemisestä, päivittäisestä yhteistyöstä sekä toimenpiteiden vaikutusten seurannasta. Operatiivinen taso viestii asiakasrajapinnan kehityskohteet taktiselle tasolle. Operatiivisen tason johtamisesta ja suunnittelusta vastaavat käytännön työtä johtavat esihenkilöt tai tiimit.

Operatiivisen tason vastuuparit muodostetaan kunkin Uudenmaan hyvinvointialueen/Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välille, mutta ne voivat toimia myös yhdessä Uusimaa-tasolla tai useamman hyvinvointialueen/Helsingin kaupungin kesken. Tällaisen vastuuparin perustamisesta tulee informoida taktisen tason segmenttikohtaista yhteistyöryhmää, jonka alaiseen toimintaan ko. vastuuparin työskentely kuuluu. Vastuuparit raportoivat omasta toiminnastaan segmenttikohtaiselle yhteistyöryhmälle.

Taktisen tason segmenttikohtaisten yhteistyökokousten alla on pysyviä tai määräaikaista operatiivisen tason vastuupareja, jotka toimivat yksittäisten palveluketjujen toimenpiteitä tai yhteistyöhankkeita varten. Vastuuparin tehtävänä on kehittää kyseessä olevaan palveluketjuun liittyvää Uusimaa-tasoista tai kahdenkeskistä käytännön tason yhteistyötä ja työnjakoa segmenttikohtaisen yhteistyöryhmän antamien tavoitteiden ja suuntaviivojen mukaisesti.

Tässä kuvattuun yhteistyörakenteeseen voidaan tehdä tarkennuksia kokemusten ja jatkokehittämisen perusteella johdon yhteistyökokouksen yhteisellä päätöksellä. Mahdolliset muutokset tehdään HUS-järjestämissopimukseen sen seuraavan päivityksen yhteydessä.

Järjestämissopimuksen seurantaryhmä

HUS-järjestämissopimuksen valmistelun ohjausryhmänä toiminut alueellinen valmisteluryhmä (jäljempänä alueellinen seurantaryhmä) toimii jatkossa sopimuksen seurantaryhmänä. Alueellinen seurantaryhmä koostuu kunkin Uudenmaan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän nimeämistä jäsenistä. Alueellinen seurantaryhmä valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

Alueellisen seurantaryhmän keskeisenä tehtävänä on seurata sopimuksen toteutumista ja käsitellä sopimuksen muutostarpeita sekä raportoida edellä mainittujen kokonaisuuksien osalta johdon yhteistyökokoukselle. Muutos voi perustua yhden tai useamman osapuolen esitykseen tai sosiaali- ja terveysministeriön aloitteeseen.

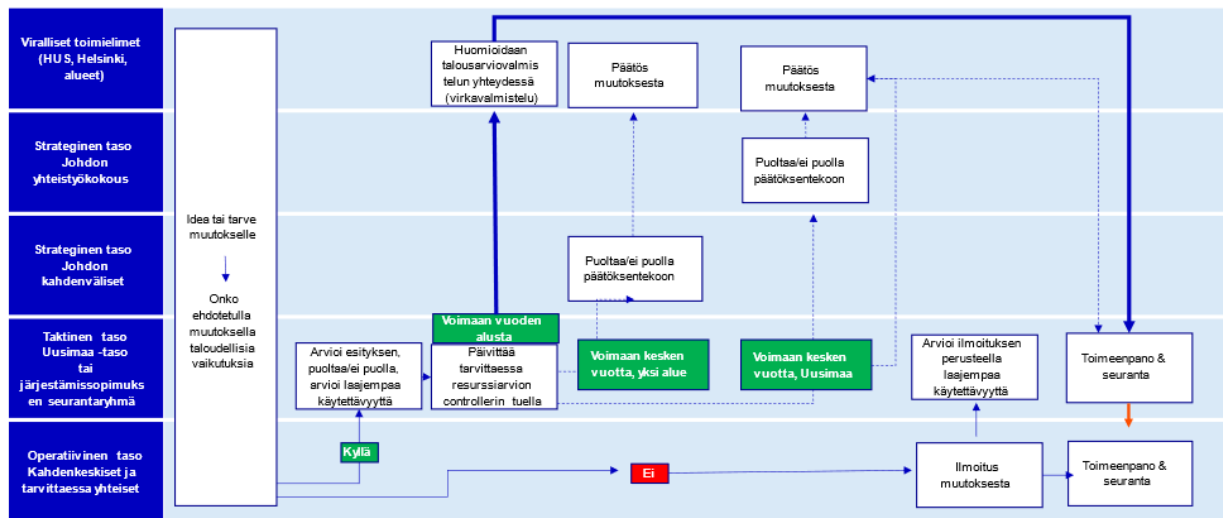
Sopijaosapuolten on ilmoitettava sopimusta koskeva seuraavan kalenterivuoden muutostarve alueellisen seurantaryhmän nimeämälle yhteyshenkilölle, jonka tehtävänä on saattaa muutosehdotukset alueellisen seurantaryhmän kokoukseen käsiteltäväksi. Alueellinen seurantaryhmä päättää tarkemmin sopimusmuutoksen valmistelun vastuutahosta ja menettelystä kunkin muutostarpeen käsittelyn yhteydessä.

Seurantaryhmä käsittelee myös osaltaan kesken vuoden tulleita pikaisia työnjaon muutosten tarpeita.

Työnjakojen muutokset ja seuranta

Oheisessa kaaviossa on kuvattu työnjakomuutosten perusprosessi. Työnjaot toimivat myös mm. rahoituksen kohdistamisen pohjana ja on tärkeää, että mahdollisista muutoksista työnjakoihin sovitaan aina yhdessä selkeän alla kuvatun prosessin mukaan.

Työnjaon muutosten prosessi



Kuva 2. Työnjaon muutosprosessi

Lähtökohtaisesti työnjakomuutokset ajoitetaan aina vuodenvaihteeseen ja huomioidaan talousarviossa. Mahdollisuus tehdä muutos tarvittaessa myös muussa yhteydessä on kuvattu prosessikaavioon. Talousarvioprosessin osalta ennakoimaton muutos, jolla on rahallisia seurauksia osapuolille, toteutetaan käytännössä yhteisen esityksen perusteella joko talousarviomuutosprosessin kautta tai sovitaan tapauskohtaisesti kuvassa 2 esitetyn prosessin mukaisesti.

Työnjakoa muutettaessa siitä on tehtävä ennakkoon joko ilmoitus tai esitys taktisen tason yhteistyökokoukselle tai järjestämissopimuksen seurantaryhmälle. Ilmoitus riittää, mikäli tarvetta siirtää rahoitusta tai muita resursseja osapuolelta toiselle ei synny. Ilmoitus tehdään, vaikka muutos koskisi vain HUS-yhtymää ja yhtä aluetta tai Helsingin kaupunkia. Taktisen tason yhteistyökokous arvioi mm. sen käytettävyyttä laajemmin Uudellamaalla.

Mikäli rahoitusta tai muuta resurssia siirryy, tehdään asiasta yhdessä sovittavalla pohjalla ja sisällöllä varustettu yhteinen esitys. Esitys sisältää laajemmat tiedot kuin edellä mainittu ilmoitus.

Esityksessä arvioidaan toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia, joita muutoksella voi olla mm. henkilöstöön, osaamiseen ja resursointiin. Lisäksi suunnitellaan aikataulu ja vaadittavat toimenpiteet esim. osaamisen siirtämiseen, tilamuutoksiin ja asiakasviestintään. Lomakkeeseen merkittävien henkilöstömuutosten arviointiin tarjoaa apua henkilöstöhallinto ja erilaisten kustannus/säästöjen euromääräisiin ja laskutukseen liittyviin arviointeihin taloushallinto.

Esitykset valmistellaan talousarvioprosessin aikataulujen mukaisesti ja toimitetaan taktisen tason kautta osaksi prosessia ohjeistuksen mukaan. Kesken budjettivuoden tehtävät esitykset viedään taktisen tason puolelta kautta linjattavaksi joko kahdenkeskisiin tai johdon yhteiseen strategiseen yhteistyökokoukseen sen vaikuttavuusalueesta riippuen. Tarvittaessa tehtävämuutoksesta tehdään erillinen määräaikainen sopimus, jossa sovitaan myös tehtävämuutosten rahoituksesta kustannusvaikuttavuus huomioiden.

Ennen sopimuskauden päättymistä on arvioitava, onko tehtävämuutos tarpeen sisällyttää pysyvästi järjestämissopimukseen ja osaksi seuraavan vuoden talousarviovalmistelua.

Viralliset päätökset tehdään aina kunkin sopijaosapuolen omien päätöksentekoprosessien mukaisesti ja niiden osalta säädetyn menettelyn mukaisesti (esim. talousarviomuutos).

3 RAHOITUS JA TALOUS

Talousarvio ja taloussuunnitelma

Taloussuunnitelma laaditaan kolmeksi vuodeksi. HUS-yhtymän talousarviokehys muodostetaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteistyönä. Talousarviokehysten laskennassa huomioidaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän strategia, työnjaolliset ja toiminnalliset muutokset, talouden ohjausta koskevat ohjelmat kuten, talous- ja tuottavuusohjelma, kustannusvaikuttavuus sekä valtion arvioitu kokonaisrahoitus ja sen laskennassa käytetyt parametrit.

Talousarviokehysten valmisteluperiaatteet ja aikataulu vahvistetaan vuosittain Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän johdon yhteistyökokouksessa. Investointisuunnitelma laaditaan valtion määrittelemällä tavalla osana taloussuunnittelua. Yhtymäkokous hyväksyy HUS-yhtymän kehysten.

Talousarvioesitystä tarkennetaan syksyn aikana tulevien valtion sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoituslaskelmien ja valtion budjettipäätösten perusteella. HUS-yhtymän talousarvio kohdennetaan toiminnan kausivaihteluiden mukaisesti kullekin kuukaudelle.

Mikäli valtion budjettipäätöksellä on merkittävää vaikutusta keväällä sovittuun talouskehykseen, voidaan tarkentaa HUS-yhtymän talousarviokehys valtion budjettipäätöksen mukaisesti. HUS-yhtymän talousarvioesitys käsitellään osana Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin talousarvioesitysten valmistelua niiden luottamuselimissä. HUS-yhtymän talousarvio hyväksytään yhtymäkokouksessa. HUS-yhtymän talousarvioesitys tulee olla Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin käytettävissä niiden päättäessä omista talousarvioistaan.

HUS-yhtymän rahoitus

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki maksavat talousarvioon perustuvat maksuosuudet HUS-yhtymälle siten, että maksu suoritetaan seuraavana pankkipäivänä Uudenmaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille maksettavan yleiskatteisen rahoituksen maksuajankohdasta laskettuna.

Talousarvion sitovuus ja talousarvion muuttaminen

HUS-yhtymän toiminnassa on noudatettava talousarviota. Talousarvion sitovuus (mm. käyttötalous, investointitalous, rahoituserät ja toiminnalliset tavoitteet) vahvistetaan talousarviossa.

Talousarviota on muutettava talousarviovuoden aikana tarvittaessa talouden ja toiminnan olosuhteiden muuttuessa. Talousarvion muuttamisesta on säädetty hallintosäännössä.

Jäsenmaksuosuuksien tasaus ja yli- ja alijäämän käsittely

Jäsenten maksuosuuksien tasauksesta ja yli- ja alijäämän käsittelystä määrätään perussopimuksessa.

Kuukausiseuranta ja tilinpäätösennuste

Toiminnan ja talouden raportointi- ja ennusteaikataulu sekä tilinpäätösaikataulu laaditaan yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kanssa.

Talousarvion toteutumista seurataan vuosittain sovittavan raportointisuunnitelman mukaisesti. HUS-yhtymän talousjohto raportoi toiminnan ja talouden tiedot sovituksessa muodossa Uudenmaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille.

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain. Toteutunutta palvelutuotantoa (mm. eurot ja lkm) verrataan jäsenmaksuosuuksien puitteissa kuukausikohdennettuun talousarvioon yhdessä sovittavalla tavalla ja HUS-yhtymä antaa selvityksen merkittävistä eroista.

4 ALUEEN VÄESTÖN HYVINVOINTI JA TERVEYS

Alueen väestön hyvinvointi ja terveys sekä niiden edistäminen

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki vastaavat Uusimaa-tasoisesta hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (HYTE) koordinoinnista tehden tiivistä yhteistyötä HUS-yhtymän kanssa. Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä toteuttavat yhdessä sovittuja tavoitteita toiminnassaan ja tekevät yhteistyötä keskenään ja kuntien kanssa. HUS-yhtymän nimeämänä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vastuutahona toimii HUS Pth-yksikkö (perusterveydenhuollon yksikkö). HUS-yhtymällä on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy muihin sille laissa säädettyihin tehtäviin. Pth-yksikkö edistää Uudenmaan tasoisessa HYTE-ryhmässä asetettuja tavoitteita HUS-yhtymän omassa toiminnassa, HUS-yhtymän yhdyspinnoilla Helsingin kaupunkiin ja Uudenmaan hyvinvointialueisiin sekä Uusimaa-tasoisesti, yhteistyössä Helsingin kaupungin ja Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa.

Uudenmaan alueelle muodostetaan HYTE-rakenne sen järjestämiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. HYTE-työn kokonaiskoordinoinnille perustetaan Uudenmaan tasoinen HYTE-ryhmä, jossa ovat mukana Helsingin kaupunki, Uudenmaan hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä. Ryhmän koordinoitavastuu jakautuu Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kesken kunkin tahon vuorotellessa puheenjohtajana vuosi kerrallaan.

Tiedolla johtaminen ja tiedon integraatio ovat keskeisenä kehittämiskohteena Uudenmaan tasoisessa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämistyössä peruspalvelujen ja erikoissairaanhoidon yhdyspinnoilla. Tässä kokonaisuudessa kaikilla organisaatiolla on tärkeä rooli. Tiedolla johtamisessa huomioidaan hyvinvointialuetaso ja sen linkittyminen kuntiin (alueellinen hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen hyvinvointialueilla) sekä integraatio erikoissairaanhoidon ja hyvinvointialueiden välillä. Uudenmaan hyvinvointialueiden alueelliset hyvinvointisuunnitelmat ja -kertomukset sekä Helsingin hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus ovat tärkeitä tiedolla johtamisen työkaluja osana tätä kokonaisuutta. Helsingin kaupunki ja kukin Uudenmaan hyvinvointialue laatii hyvinvointikertomuksensa ja -suunnitelmansa yhteistyössä HUS-yhtymän kanssa.

HYTE integroituu järjestämissopimus-kokonaisuuden johtamiseen ja toimintaan kiinteästi, jolloin HYTE-työtä toteutetaan ja seurataan osana muuta talouden ja toiminnan suunnittelun vuosikellon mukaista toimintaa. Myös järjestämislain mukaiset vuosittaiset HYTE-neuvottelut ovat osa tätä kokonaisuutta. HYTE-yhteistyötä tehdään niin strategisella, taktisella kuin operatiivisellakin tasolla.

HYTE-integraatio palveluketjutyöskentelyyn vahvistaa mahdollisuuksia järjestelmälliseen, asukaslähtöiseen yhteistyöhön (erityisesti ennaltaehkäisy, järjestö- ja kumppanuusyhteistyö ml. mahdolliset alueelliset yhteishankkeet, terveys- ja hyvinvointierot, kustannusvaikuttavuus) kaikkien toimijoiden välillä.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämis-yhteistyö (TKKIO) kytetään jatkossa yhdessä valittuihin, strategisiin Uusimaa-tasoihin ilmiöihin sekä hyvinvoinnin, terveyden ja

turvallisuuden edistämisen toimenpiteisiin. HUS-yhtymän HYTE-työhön liittyvää lakisääteistä TKKIO-toimintaa on kuvattu tarkemmin tämän sopimuksen tutkimusta, koulutusta, kehittämistä ja innovaatiota kuvaavassa osiossa (s.27).

Uudenmaan tasoisen HYTE-ryhmän tehtävät

- Otetaan käyttöön Uudenmaan HYTE-rakenteet. Osana yhteistyörakenteiden käyttöönottoa HYTE-verkostoissa tapahtuva yhteistyö uudistetaan vastaamaan nykyistä strategisemmin Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja koko Uudenmaan tarpeita.
- Tiedolla johtaminen ja sen integraatio on keskeinen kehittämiskohde Uudenmaan tasoisessa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä
 - Tunnistetaan HYTE-työn painotukset ja keskeiset ilmiöt nyt kerätyn tietopohjan perusteella sekä hyvinvointialueiden ja Helsingin hyvinvointisuunnitelmissa ja -kertomuksissa
 - Järjestämislain mukaisissa HYTE-neuvotteluissa tunnistetuille kehittämiskohteille määritellään Uudenmaan tasoiset toimenpiteet vastaamaan hyvinvointialueiden ja Helsingin tarpeisiin.
 - Seurataan toimintaympäristön muutoksia ja vastataan havaittuihin tarpeisiin. Vastuu tarpeiden tunnistamisesta on sekä kunnilla, hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla, että HUS-yhtymällä.
 - Ryhmä tukee Uudenmaan hyvinvointialueita ja Helsinkiä alueellisen ja yhdyspinnoilla tapahtuvan HYTE-työn kehittämisessä (ml. kunnat ja muut toimijat).
 - Uusimaa-tasoisen HYTE-yhteistyön varmistamiseksi HYTE-rakenteita ja rooleja määritellään tarkemmin HYTE-ryhmässä.
- Viestintä:
 - Vahvistetaan yhtenäistä HYTE-viestintää sen vaikuttavuuden parantamiseksi. Laaditaan viestintäsuunnitelma HYTE-viestinnän terävöittämiseksi. Sidotaan viestintäsuunnitelma viestinnän vuosikelloon.

HUS-järjestämissopimuksen HYTE-tietopohjan tarkoitus ja kuvaus valmisteluprosessista

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämistä Uudellamaalla koskevan lain (615/2021) 10 § velvoittaa HUS-järjestämissopimuksen osapuolia ottamaan huomioon väestön palvelutarpeet sekä väestön hyvinvoinnin ja terveyden seurantatiedot sopimusta laadittaessa.

Uudenmaan väestön hyvinvointia, terveyttä, arjen turvallisuutta sekä (erikoissairaanhoidon) palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan tarkoituksena on kuvata ja nostaa esiin Uudenmaan yhteisiä vahvuuksia, haasteita sekä hyvinvointialue- ja Helsinki-kohtaisia erityispiirteitä. Tavoitteena ei ole raportoida laajasti kaikkea HYTE-tietoa, vaan HUS-järjestämissopimuksen näkökulmasta keskeisiksi tunnistettuja tietoja. Kerätty tietopohja kuvaa Uudenmaan nykytilannetta, jota jatkossa täydentävät ja tarkentavat hyvinvointialueiden sekä Helsingin kaupungin hyvinvointisuunnitelmat ja -kertomukset. Tietopohja on kerätty koronapandemian aikana, ja tämä on hyvä huomioida tietopohjan tulkinnassa. Kootun tiedon pohjalta on mahdollista tunnistaa perustason ja erikoissairaanhoidon välisen yhteistyön ja yhteisten kehittämistarpeiden kärkiä.

Tietopohja valmisteltiin yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin sekä HUS-yhtymän kanssa, ja se hyväksyttiin valmisteluosapuolten kesken helmikuussa 2022. Tietopohja koostuu yhdeksästä teemaluokasta, jotka ovat 1) Uudenmaan väestö, 2) Koettu terveys, 3) Menetetyt elinvuodet, 4) Toimintakyky, 5) Mielen terveys, 6) Ylipaino, 7) Päihteet, 8) Arjen turvallisuus ja 9) Palvelujen käyttö. Tietopohjan indikaattorit on kuvattu teemaluokittain liitteessä 1. Tietopohjan päivittämiseen ja seurantaan liittyvät yksityiskohdat tarkentuvat tulevaisuudessa.

Indikaattoritiedot on kerätty valtaosin Sotkanet-palvelusta. Tietopohjan valmistelussa huomioitiin hyvinvointialueiden eroavaisuudet kyvykkyyksissä tuottaa tietoa väestön terveydestä, hyvinvoinnista sekä palvelutarpeista. Tietopohjaan sisällytetyt tiedot ovat keskenään vertailukelpoisia, ja tietoja on saatavilla hyvinvointialuetasoisina kaikilta alueilta sekä Helsingistä. Tietopohjan kokoamisessa hyödynnettiin muun muassa THL:n ehdotusta hyvinvointialueen hyvinvointikertomuksen minimitetietosisällöistä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusvaikuttavuusmittariston (KUVA-mittaristo) indikaattoreita. Tietopohjan valmistelussa tunnistettiin haasteita tietojen luotettavuudessa esimerkiksi FinSote-tutkimuksen pienistä otannoista johtuen, mutta vaihtoehtoisia tietolähteitä ei tunnistettu. Osallisuuden näkökulman vahvempi huomioiminen tunnistettiin myös mahdolliseksi kehittämiskohteeksi tulevaisuudessa.

Erikoissairaanhoidon palvelutarpeen näkökulman valmisteluun saatiin konsultaatiotukea THL:stä. Erikoissairaanhoidon palvelutarpeen mittaaminen kokonaisvaltaisesta ja kattavasta näkökulmasta on haasteellista, johtuen muun muassa erikoissairaanhoidon erikoisalojen suuresta määrästä. Valmiita nimenomaisesti ESH-palvelutarvetta kuvaavia indikaattoreita ei ole tällä hetkellä käytettävissä ja teemaan liittyvää kehitys- ja määrittelytyötä tehdään kansallisella tasolla tulevana vuosina eri hankkeissa.

Uudenmaan väestön terveys, hyvinvointi ja (erikoissairaanhoidon) palvelutarve

Väestörakenne ja -ennusteet sekä kieliryhmät ja ulkomaalaistaustaisuus

Taulukko 1. Uudenmaan hyvinvointialueiden väestö v. 2020–2021 ja väestöennuste v. 2030, Tilastokeskus

Väestö	31.12.2020	31.12.2021	Väestöennuste, 2030	Erotus (N), 2021–2020	Kasvu (%), 2021–2030
Helsinki	656920	658457	703540	1537	6,8
Itä-Uusimaan hyvinvointialue	98254	99073	101592	819	2,5
Keski-Uusimaan hyvinvointialue	199330	201854	210932	2524	4,5
Länsi-Uusimaan hyvinvointialue	473838	478919	511700	5081	6,8
Vantaa-Keravan hyvinvointialue	274336	276438	309052	2102	11,8
Uusimaa	1702678	1714741	1836816	12063	7,1
Koko maa	5533793	5548241	5598821	14448	0,9

Taulukko 2. Uudenmaan hyvinvointialueiden väestö ikäryhmittäin, %-osuus hyvinvointialueen väestöstä, Tilastokeskus

Väestö ikäryhmittäin, %-osuus hvan väestöstä, 31.12.2021	0–6-v.	7–15-v.	16–24-v.	25–64-v.	65–74-v.	75–84-v.	85+ v.
Helsinki	6,7	8,5	9,9	57,3	9,5	5,9	2,2
Itä-Uusimaan hyvinvointialue	6,5	11,1	8,6	51	12,6	7,5	2,6
Keski-Uusimaan hyvinvointialue	7	11,7	9,4	52,2	11,4	6,3	2
Länsi-Uusimaan hyvinvointialue	7,3	11,6	9,7	53,1	10,2	6,2	1,9
Vantaa-Keravan hyvinvointialue	7,5	10,5	10,4	55,3	9,3	5,5	1,6
Uusimaa	7,0	10,2	9,8	54,9	10,1	6,1	2,0
Koko maa	6,4	10,1	9,8	50,6	12,7	7,5	2,8

Taulukko 3. Uudenmaan hyvinvointialueiden väestön kieliryhmät ja ulkomaalaistaustaiset, Tilastokeskus

Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12. Tilastokeskus, 2020		Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta, Tilastokeskus, 2021		Ulkomaalaistaustaiset / 1 000 asukasta, Tilastokeskus, 2021	
Helsinki	5,6	Helsinki	173,3	Helsinki	176,2
Itä-Uusimaan hyvinvointialue	28,6	Itä-Uusimaan hyvinvointialue	64,1	Itä-Uusimaan hyvinvointialue	66,8
Keski-Uusimaan hyvinvointialue	1,2	Keski-Uusimaan hyvinvointialue	64,1	Keski-Uusimaan hyvinvointialue	64,5
Länsi-Uusimaan hyvinvointialue	12,1	Länsi-Uusimaan hyvinvointialue	150,2	Länsi-Uusimaan hyvinvointialue	151,4
Vantaa-Keravan hyvinvointialue	2,2	Vantaa-Keravan hyvinvointialue	217	Vantaa-Keravan hyvinvointialue	221,2
Uusimaa	7,7	Uusimaa	154,7	Uusimaa	157,0
Koko maa	5,2	Koko maa	82,6	Koko maa	84,6

Uudenmaan väestön terveyden, hyvinvoinnin ja (erikoissairaanhoidon) palvelutarpeen kuvaus

Uudellamaalla väestö voi monessa suhteessa Suomen keskiarvoa paremmin ja elinvuosia menetetään muuhun maahan verrattuna vähemmän. Väestön terveyttä, hyvinvointia ja palvelutarvetta arvioitaessa on kuitenkin huomioitava pääkaupunkiseudulla korostuvat urbaaniympäristön ilmiöt. Uudenmaan erityispiirteinä on myös muunkielisten ja ulkomaalaistaustaisten merkittävästi keskimääräistä suurempi osuus väestöstä, mikä edellyttää palveluilta ja niiden järjestämiseltä erityishuomiota.

Kaupunkiympäristössä korostuvat alkoholin ongelmakäyttö, alkoholiin liittyvät kuolemat ja laittomien huumeiden käyttö, sekä erityisesti nuorilla laittomien huumeiden kokeilut. Myönteisenä kehityksenä Uudenmaan nuoret yhä harvemmin juovat alkoholia humalahakuisesti tai käyttävät tupakkatuotteita. Uudellamaalla korostuu valitettavan yleiset seksuaalisen häirinnän kokemukset. Nuorista naisista jopa puolet on kokenut seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana.

Pitkäaikaistyöttömien osuus on kasvanut kaikilla Uudenmaan hyvinvointialueilla vuosien 2020 ja 2021 välillä, osuuden ollen hiukan Suomen keskiarvoa suurempi. Nuorisotyöttömyys on vähentynyt, mutta 17–24-vuotiaista koulutuksen ulkopuolelle jäi Uudellamaalla vuonna 2019 koko maan keskiarvoa suurempi osa. Koulutusryhmien väliset erot elintavoissa ovat keskeisiä tekijöitä väestön terveys- ja hyvinvointierojen taustalla. Erot elintavoissa ovat Suomessa pysyneet ennallaan tai osin jopa kasvaneet 2000-luvun aikana ja näkyvät jo aikaisin. Uudellamaalla haasteina ovat ammattioppilaitoksissa opiskelevien nuorten merkittävästi yleisempi ylipainoisuus sekä tupakkatuotteiden käyttö lukio-opiskelijoihin verrattuna.

Viime aikoina aikuisten ja erityisesti vanhimpien ikäluokkien päivittäinen liikkuminen on vähentynyt ja yksinäisyyden tunne lisääntynyt. Myös nuorilla yksinäisyyden tunne, ja erityisesti tytöillä kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, ovat yleistyneet. Näiden voidaan tulkita liittyvän osin koronapandemiaan ja erityisesti nuorten ja vanhimpien ikäryhmien arkeen kohdistuneisiin rajoitustoimiin. Tämä mahdollisesti myös selittää havaittua nuorten koetun terveyden heikkenemistä. Lasten ja nuorten mielenterveyden haasteet näkyvät opiskeluhuollon palvelujen tarpeen lisääntymisenä ja erikoissairaanhoidon lähetemäärien kasvuna.

Lasten terveyden osalta fyysinen toimintakyky on Move-mittausten perusteella heikentynyt niin Uudellamaalla kuin koko Suomessa. Samaan aikaan erityisesti alakouluikäisten ylipaino on alkanut uudestaan yleistyä. Vaikka neuvola- ja kouluterveydenhuollon tuottaman Avohilmo-tiedon perusteella ylipainoisuus oli vuonna 2021 kaikissa lasten ikäryhmissä niin tytöillä kuin pojilla Uudellamaalla harvinaisempaa kuin koko maassa keskimäärin, ovat sen yleisyys ja kehityssuunnan muutos merkittäviä.

Ensihoitotehtäviä asukkaita kohden on HUS-piirissä vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Toisaalta ensihoidon tarpeeseen vaikuttavat terveydenhuollon järjestämisen tavat ja maantieteelliset erityispiirteet.

Näin ollen alueiden välinen vertailu on haastavaa. Myös päivystyskäyntien asukaslukuun suhteutetun kokonaismäärän perusteella on haastavaa tehdä tulkintoja.

Sähköisesti asioivien osuus sote-palvelujen käyttäjistä on Uudellamaalla merkittävästi suurempi kuin maassa keskimäärin. Esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä kokee kuitenkin työikäisistä jopa 70–80 % ja ikäihmisistä 90 %.

Uudenmaan tasaisen tarkastelun lisäksi havaintoja väestön terveydestä, hyvinvoinnista sekä (erikoissairaanhoidon) palvelutarpeesta on kuvattu hyvinvointialueittain sekä Helsingin kaupungin näkökulmasta teemoitain. Aluekohtaiset tarkastelut on kuvattu liitteessä 2.

5 PERUSTERVEYDENHUOLLON VAHVISTAMINEN JA PALVELUKOKONAISUUKSIEN JA –KETJUJEN YHTEENSOVITTAMINEN UUDENMAAN ALUEELLA

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla (615/2021) 9 §:n 3 momentin 3. ja 4. kohdat velvoittavat Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän sopimaan (i) yhteisistä toimenpiteistä perusterveydenhuollon vahvistamiseksi sekä (ii) yhteisistä toimenpiteistä osapuolten palveluiden yhteensovittamiseksi kokonaisuuksiksi sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluketjujen ja -kokonaisuuksien yhteisestä määrittelemisestä.

TOIMENPITEET PERUSTERVEYDENHUOLLON VAHVISTAMISEKSI

Perusterveydenhuollon vahvistamiseksi sopimusosapuolien tulee huomioida:

- yhteiskunnalliset ja yhteisölliset muutokset sekä toimenpiteet, jotka ehkäisevät terveysongelmia ennalta;
- riittävä rahoitus henkilökunnan määrän lisäämiseen, prosessien automatisaatioon ja digipalvelujen kehittämiseen, jotta palvelujen saatavuus paranee;
- lähipalvelujen tukeminen ja uusien palvelukanavien kehittäminen, jotta palvelujen saavutettavuus paranee;
- toiminnalliset muutokset, jotka parantavat hoidon jatkuvuutta;
- ammattilaisten osaamisen jatkuva kehittäminen, jotta hoidon laatu ja vaikuttavuus paranevat;
- tutkimus- ja kehitystoiminta, jotta hoidon vaikuttavuutta voidaan arvioida ja parantaa;
- selkeät roolit, vastuut ja yhteistyö palvelutuotannon eri osapuolten välillä, jotta asiakas saa oikean hoidon oikeassa paikassa oikeaan aikaan;
- palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen luominen yhteistyössä hoidon eri tasojen ja eri sektoreiden välillä, jotta asiakkaiden tarpeisiin vastataan parhaalla mahdollisella tavalla.

Sopimusosapuolilla on yhteinen näkemys ja tahtotila seuraavista yhteisistä toimenpiteistä perusterveydenhuollon vahvistamiseksi:

- Luodaan selkeitä palvelukokonaisuuksia ja -ketjuja potilaille, joiden hoito tai seuranta siirtyy HUS-yhtymän ja hyvinvointialueen tai Helsingin kaupungin välillä tai joiden auttamiseen tarvitaan monialaista ja monitasoista yhteistyötä.
- Kehitetään palvelukokonaisuuksia ja -ketjuja niin, että potilas pääsee tarvittaessa sairaala-alan erikoislääkärin arvioon lääketieteellisen kiireellisyyden puitteissa mahdollisimman nopeasti.
- Toteutetaan sote-rakenneuudistus- ja Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeissa valmistellut yhteistyöhankkeet, kuten Terapiat etulinjaan -hanke.
- Hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin lääkäreiden ja hammaslääkäreiden erikoistumis- ja täydennyskoulutusta suunnitellaan ja tuotetaan yhteistyössä Helsingin yliopiston sekä HUS-yhtymän perusterveydenhuollon yksikön ja erikoisalojen kanssa. Yleislääketieteeseen erikoistuville lääkäreille ja

erikoistuville hammaslääkäreille luodaan sujuvat koulutusväylät HUS-alueella, ja yleislääketieteen erikoislääkäreiden osaamista vahvistetaan väestön palvelutarpeen ja erikoislääkärin oman kiinnostuksen ja suuntautumisen mukaisesti. Perusterveydenhuollon suun terveydenhuollon vahvistamiseksi tehdään yhteistyötä erikoishammaslääkärikoulutuksen lisäämiseksi ja kouluttautumisedellytysten kehittämiseksi. Riittävä määrä erikoishammaslääkäreitä perusterveydenhuollossa mahdollistaa perusterveydenhuoltopainotteisten palveluketjujen rakentamisen suun terveydenhuoltoon. Koulutustoiminnasta sovitaan tarkemmin tämän sopimuksen luvussa tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta

- Kehitetään yhteisiä digitaalisia palveluita sekä perus- ja erityistasoa lähentäviä vuorovaikutteisia yhteistyömuotoja.

PALVELUKOKONAISUUKSIEN JA -KETJUJEN MÄÄRITTELEMINEN: KÄSITTEET JA KÄYTÄNNÖT

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän palveluiden yhteensovittamisessa on kysymys palvelukokonaisuuksista ja -ketjuista, joiden määrittelyyn ja toteuttamiseen sopimusosapuolet sitoutuvat.

Yleiset rakenteet, joiden puitteissa palveluja yhteensovitetaan, on esitetty tämän sopimuksen luvussa Yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko. HUS-yhtymässä on perusterveydenhuollon yksikkö, jossa on moniammatillinen terveysalan tuntemus ja joka tukee tässä sopimuksessa sovitulla tavalla palvelujen yhteensovittamista erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon sekä sosiaalihuollon välillä.

Palvelukokonaisuudella tarkoitetaan tässä sopimuksessa palvelujen kokonaisuutta, joka on määritelty tietyn asiakasryhmän palvelutarpeiden perusteella. Palvelukokonaisuudessa määritellään eri palvelujen tuottamisen periaatteet ja säännöt. **Palveluketjulla** tarkoitetaan tässä sopimuksessa eri palveluntuottajien yhteensovittavien palvelujen prosessia, joka on määritelty tietyn asiakasryhmän palvelutarpeiden perusteella ja jonka tavoitteena on saavuttaa asiakkaan terveydessä tai tilanteessa haluttu muutos. Palveluketjussa määritellään palveluntuottajien työnjako ja vastuut.

Palvelujen yhteensovittamisen tavoitteet:

- parantaa palvelujen laatua
- parantaa palvelujen jatkuvuutta
- varmistaa, että asiakas saa oikeaa palvelua, oikeassa paikassa ja oikea-aikaisesti
- edistää kielellisten oikeuksien toteutumista
- vähentää asiakkaan tarpeetonta siirtymistä organisaatioiden välillä
- lyhentää viiveitä palveluun pääsemiseen
- parantaa henkilöstön osaamista
- parantaa henkilöstön työhyvinvointia ja henkilöstön riittävyttä
- vähentää päällekkäisyyksiä ja osaoptimointia
- parantaa tiedon laatua ja saatavuutta ja
- hillitää kustannuksia.

Yhteiset toimenpiteet palveluiden yhteensovittamiseksi sekä palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien yhteiseksi määrittelemiseksi

Palvelukokonaisuuden tai -ketjun määrittelyprosessi voi käynnistyä Uudenmaan hyvinvointialueen, Helsingin kaupungin tai HUS-yhtymän toimijan aloitteesta. Määrittelyprosessin lähtökohtana on tietyn asiakasryhmän

palvelutarve. Palvelujen yhteensovittamisesta sovitaan palveluketjun tai -kokonaisuuden kaikkien osapuolten kesken. Mikään osapuoli ei voi yksipuolisesti määritellä palveluketjujen tai -kokonaisuuksien sisältöä tai sitovuutta. Palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen luomisessa huomioidaan palvelutuotantoon osallistuvien tahojen todelliset resurssit, jotta laadukas hoito ja seuranta voivat käytännössä toteutua kaikissa vaiheissa palvelukokonaisuutta tai -ketjua. Palveluketjujen ja -kokonaisuuksien luomisessa huolehditaan kielellisten oikeuksien toteutumisesta.

Palvelukokonaisuuden tai -ketjun määritelmään kirjataan hoitovastuu eri vaiheissa, jotta sekä ammattilaisille että asiakkaille on selkeää, mikä taho on kullakin hetkellä vastuussa palvelusta.

Palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen määrittelyssä priorisoidaan sellaisia palvelukokonaisuuksia ja -ketjuja, joilla on suuri kansanterveydellinen merkitys, toisin sanoen, jotka esimerkiksi koskevat suuria asiakasjoukkoja tai joiden käyttöönoton myötä on mahdollista saavuttaa merkittävää terveys- tai hyvinvointihyötyä tai hillitä kustannuksia.

Palvelukokonaisuudelle tai -ketjulle määritellään tavoitteet ja niiden mittarit, palveluiden sisältö, palveluiden järjestäjät ja tuottajat sekä palvelutuotannon periaatteet ja säännöt. Myös palvelukokonaisuuden tai -ketjun seuranta- ja ohjausvastuu määritellään. Seurantatiedon on oltava niin laadukasta, että se mahdollistaa tutkimuksen tekemisen ja palvelujen kehittämisen.

Osapuolet tavoittelevat teknisiä ratkaisuja, joilla palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen määrittelemistä, hallintointia ja talouden seurantaa edistetään.

Luvussa Yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko on sovittu sopijaosapuolien työnjaon ja yhteistyömallien muuttamiseen liittyvistä menettelyistä. Palveluketjujen ja -kokonaisuuksien kehittämisen tueksi pilottihankkeissa on kuitenkin mahdollista tilapäisesti poiketa muualla tässä sopimuksessa kuvatusta työnjaosta. Mikäli muutoksia ehdotetaan pilottihankkeen jälkeen pysyviksi, noudatetaan sopimuksen luvun yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko mukaista menettelyä.

Palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen tavoitteisiin pääsemiseksi sopijaosapuolilla on yhteinen tahtotila seuraavien kokonaisuuksien kehittämiseen:

- Kehitetään Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisiä tai yhteensopivia asiakkaille tarjottavia digitaalisia palveluja. Digitaaliset ratkaisut voivat mahdollistaa hoidon käynnistymisen suoraan oikeassa hoitopaikassa, mukaan lukien erikoissairaanhoidossa.
- Kehitetään Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän yhteisiä tai yhteensopivia talouden ja asiakasvirtojen seurannan sekä asiakasohjauksen järjestelmiä.
- Kehitetään lähete-palautejärjestelmää niin, että lähetteet ja palautteet ovat tarkoituksenmukaisia, laadukkaita ja viipymättä käytettävissä.
- Lisätään vuorovaikutteisia yhteistyömuotoja, jotka sujuvoittavat palveluja, lähentävät perus- ja erityistasoa, parantavat erikoissairaanhoidon saatavuutta ja vähentävät kirjallisen lähete-palautejärjestelmän merkitystä, esimerkiksi:
 - luodaan yhteisiä yksiköitä, kuten yhteisosastoja ja -kampuksia,
 - tuodaan perusterveydenhuoltoon ja sosiaalihuoltoon sairaaloiden erikoislääkäreiden ja muiden terveydenhuollon ammattihenkilöiden osaamista,
 - rakennetaan selkeät konsultaatiomallit perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon yhteistyöhön ja otetaan ne laajasti käyttöön.
- HUS-yhtymän terveyssosiaalityön yhteistyömuotoja uudistetaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin työtä tukevaksi.

6 ERIKOISSAIRAANHOIDON PALVELUIDEN JÄRJESTÄMISVASTUU

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavat Uudellamaalla ensisijaisesti Uudenmaan neljä hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki. HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa niistä erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädetään tai joista sovitaan järjestämissopimuksessa.

Järjestämissopimuksessa voidaan sopia Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin vastuulle kuuluvien terveydenhuollon palvelujen järjestämisvastuun siirtämisestä tarpeen mukaan HUS-yhtymälle. Osapuolet eivät voi kuitenkaan sopia 5 ja 6 §:ssä HUS-yhtymän järjestämisvastuulle säädetystä tehtävistä. Osana järjestämissopimusta eri hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki voivat tarvittaessa sopia eri tavalla työnjaostaan HUS-yhtymän kanssa. Järjestämissopimuksen lisäksi osapuolten on mahdollista sopia muusta työnjaosta, yhteistyöstä ja yhteensovittamisesta osana sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 36 §:n mukaista yhteistyösopimusta.

Järjestämisvastuun jako

HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa erikoissairaanhoidosta tiettyjä nykyisen työnjaon mukaisia poikkeuksia lukuun ottamatta. Nykytilaan nähden tehtävät muutokset sovitaan erikseen ja poikkeukset hyväksytään kunakin sopijaosapuolen päätöksentekokäytänteiden mukaisesti.

Järjestämisvastuun muutokset

Järjestämisvastuuseen liittyvä työnjaon muutosprosessi kuvataan luvussa yhteistoiminnan johtaminen, ohjaus ja päätöksenteko.

Palveluiden järjestämiseen liittyvät sen kaltaiset muutokset, joiden tarkoituksena on järjestämissopimuksessa osapuolten kesken sovittujen palveluiden järjestämiseen liittyvän työnjaon, yhteistyön ja toiminnan yhteensovittamisen vahvistaminen ja jo sovittujen palveluiden järjestämisvastuuseen kohdistuvat yksityiskohtia määrittävät muutokset, voidaan käsitellä ja ratkaista järjestämissopimuksen johtamismallin mukaisissa taktisen tason kokouksissa muuttamatta itse järjestämissopimusta ottaen huomioon lisäksi, mitä osapuolet ovat sopineet järjestämissopimuksen luvussa yhteistoiminnan johtamisesta, ohjauksesta ja päätöksenteosta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon päivystystoiminnan järjestämisen kehittämistä varten käynnistetään kehittämisprojekti, jonka ensisijaisena tavoitteena on kehittää kokonaisvaltaisesti päivystystoimintaa sen toimintaedellytysten turvaamiseksi. Kehittämisprojektin tavoitteena on mm. päivystystoimintaan liittyvän koulutuksen kehittäminen, yleislääkärien palkkaratkaisujen kehittäminen, konsultaatiokäytänteiden kehittäminen, kiirevastaanottotoiminnan kehittäminen, jatkohoitoprosessin kehittäminen ja 116117 toiminnan tarkastelu. Kehittämisprojekti käynnistetään alkuvuonna 2023 viiden alueen ja HUSin yhteistyöryhmän päätöksellä. Kehittämisprojektin projektiryhmä valmistelee tarkemmat tavoitteet, aikataulun sekä konkreettisia toimenpiteitä vuoden 2023 aikana.

7 TUTKIMUS-, KOULUTUS-, KEHITTÄMIS- JA INNOVAATIOTOIMINTA

Tässä järjestämissopimuksessa TKKI-toiminnalla tarkoitetaan tutkimus-, koulutus-, kehittämis- ja innovaatio-toimintaa. Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän TKKI-toiminta tukee yhteisiä alueellisia ja valtakunnallisia tavoitteita. TKKI-toiminnassa tulee huomioida myös Uudenmaan kaksikielisyys (suomi - ruotsi). TKKI-toiminta edellyttää pysyvää, turvattua ja merkittävää tarvevakiointikertoimesta riippumatonta valtion rahoitusta.

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki, HUS-yhtymä, Uudenmaan alueen sosiaalialan osaamiskeskusten kokonaisuus, Helsingin yliopisto (HY), Aalto-yliopisto ja Uudenmaan ammattikorkeakoulut (AMK) perustavat koordinoivan neuvottelukunnan, joka yhteensovittaa TKKI-toimintaa strategisiin painopisteisiin nähden. Neuvottelukunnan puheenjohtajuus on vuorotellen Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla. Neuvottelukunta voi muodostaa alatyöryhmiä.

Koulutustoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä osallistuvat yhteistyössä HY:n kanssa mm. lääketieteellisen tiedekunnan edustamien alojen ja soveltuvien osien muiden sosiaali- ja terveysalan opetustoiminnan järjestämiseen. HUS-yhtymä toimii yliopistosairaalaan koulutus- ja opetustoiminnassa tiiviissä yhteistyössä HY:n kanssa. Uudenmaan hyvinvointialueilla järjestetään perusopetusta, ammatillista jatkokoulutusta ja muuta koulutustoimintaa. Erikoissairaanhoidon käytännön oppiminen tapahtuu pääosin HUS-yhtymän organisaatiossa, jossa sitä koordinoidaan yhteistyössä HY:n lääketieteellisen tiedekunnan kanssa sen edustamilla koulutusaloilla. Perusterveydenhuollon lääketieteellisen ja hammaslääketieteellisen käytännön koulutuksen toteuttavat Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä, ja sitä koordinoi HUS-yhtymä yhteistyössä HY:n kanssa. Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on merkittävä rooli sote-alojen perusopetuksessa ja ammatillisessa jatkokoulutuksessa. Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä tekevät myös yhteistyötä AMK:iden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa Uudenmaan alueella. Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on myös itsenäistä koulutustoimintaa.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin perusterveydenhuollossa tapahtuvasta lääkäreiden ja hammaslääkäreiden sekä soveltuvien osien muiden alojen perusopetuksesta, siihen sisältyvästä harjoittelusta ja yleislääketieteen ammatillisesta jatkokoulutuksesta sekä erikoistuvien hammaslääkäreiden kouluttamisen yhteistyöstä sovitaan erillisillä sopimuksilla. HUS Perusterveydenhuollon yksikkö (HUS Pth-yksikkö) koordinoi ja tuottaa koulutusta tiiviissä yhteistyössä lääketieteellisen tiedekunnan kanssa perusterveydenhuollon jatkokoulutusvaiheessa oleville lääkäreille, kouluttaa perusterveydenhuollon kouluttaja- ja ohjaajalääkäreitä sekä ylläpitää yleislääketieteen ammatillisen jatkokoulutuksen verkostoja. Sopimuksiin kuuluvaa toimintaa rahoitetaan kanavoimalla Pth-yksikölle osa Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin valtiolta saamista lääkäreiden jatkokoulutusjaksojen koulutuskorvauksista.

Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on suun erikoishoidon yksiköitä, jotka osallistuvat erikoistuvien hammaslääkäreiden kouluttamiseen yhteistyössä yliopistojen ja yliopistosairaaloiden kanssa. Tavoitteena on lisätä sekä perustason että erikoistason suunterveydenhuollon koulutusta. Hammaslääkäreiden mahdollisuuksia erikoistumiskoulutukseen tulee lisätä hyvinvointialueiden asukkaiden hoidon tarpeen tyydyttämiseksi.

Sosiaali- ja terveystoimialalla harjoittelee vuosittain tuhansia sosiaali- ja terveysalan tutkintoa suorittavia opiskelijoita. Opiskelijoiden koulutukseen kuuluvat lakisääteiset harjoittelu- ja työssäoppimisjaksot sekä ammatillisen osaamisen näytöt työpaikoilla. Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä ovat sitoutuneet järjestämään opiskelijoille harjoittelu-, työssäoppimis- ja osaamisen näyttötilaisuuksia.

Tutkimustoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä tekevät laajaa tutkimus- ja kehittämissyhteistyötä, mm. HY:n, Aalto yliopiston, alueen AMK:iden ja yritysten kanssa. Tähän sisältyy monimuotoista tutkimusta, kuten opinnäytetöitä, väitöskirjoja, tutkijalähtöistä tutkimusta, sekä näistä nousevaa yritys yhteistyötä ja innovaatiotoimintaa. Tutkimusaiheet ovat usein lähtöisin käytännön tarpeista, ja tutkimus tukee yhdessä asetettuja Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja Uudenmaan strategisia tavoitteita. Yhteisiä rakenteita ja toimintamalleja muodostamalla mahdollistamme henkilöstön osaamisen kehittämisen ja eri toimijoiden verkostoitumisen.

HUS Pth-yksikkö tukee perusterveydenhuollossa tehtävää tutkimusta tiiviissä yhteistyössä HY:n kanssa. Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa tehtyjen sopimusten avulla yksikkö voi mahdollistaa tutkimusjaksoja perusterveydenhuollossa työskenteleville alan väitöskirjatutkijoille.

HUS-yhtymän keskeinen rooli on yhteistyökumppaneineen luoda kyvykkyyksiä, kouluttaa tieteellisen tutkimuksen osaajia sekä tuottaa laadukkaasti tutkittua tietoa. HUS-yhtymällä on johtava kansallinen ja merkittävä eurooppalainen rooli laite- ja lääketutkimuksessa. HUS-yhtymä luo, ylläpitää ja edistää monipuolisia tutkimusrakenteita, jotka täyttävät kansainväliset edellytykset mm. tutkimusrahoituksen hakemiseen EU:sta myös yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa.

Yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä alueen yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa HUS-yhtymä toteuttaa ja jatkaa tutkimustoimintaa tiiviissä vuorovaikutuksessa huomioiden myös monialainen sote-alan tutkimus. HUS-yhtymässä toimiva Hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus tuottaa hyvinvointialueiden potilaita hyödyttävää hoito- ja terveystieteellistä tutkimusnäyttöä ja soveltaa sitä sote-järjestelmän tehostamiseen. HUS-yhtymä vastaa lakisääteisen alueellisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan ja alueellisen tutkimustoimikunnan järjestämisestä. HUS-yhtymän tutkimusjohto vastaa HUS-yhtymän tutkimustoiminnasta ja tekee yhteistyötä mm. Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa; näissä tehdään myös itsenäistä tutkimusta.

Kehittämis- ja innovaatiotoiminnan yhteistyö, yhteensovittaminen ja työnjako

Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kehittämis- ja innovaatioyhteistyön (KI) tavoitteena on edistää Uudenmaan asukkaiden hyvinvointia, sote-palveluiden kustannusvaikuttavuutta ja laatua, lisätä potilasturvallisuutta ja parantaa palveluketjujen ja -kokonaisuuksien toimivuutta. HUS-yhtymän keskeisenä roolina on yhteistyökumppaneineen ylläpitää ja kehittää olemassa olevia monipuolisia innovaatorakenteita yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin sekä alueilla toimivien KI-toimintaa tekevien yliopistojen, AMK:iden, yritysten, kolmannen sektorin ja kansainvälisten yliopistoverkostojen kanssa. Näin muodostuva TKKI-yhteistyöverkosto mahdollistaa Uudenmaan aluetasoisien kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja eri toimijoiden yhteistyön mukaan lukien kansainväliset rahoitushaut. Integraation kehittäminen yhdessä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa sekä perusterveydenhuollon kehittämisen tuki kuuluvat myös Pth-yksikön vastuualueisiin. Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on myös itsenäistä KI-toimintaa.

Sosiaalihuollon TKKI-toiminta

Vuonna 2022 Uudenmaan alueella toimii useampi sosiaalialan osaamiskeskus: Socca pääkaupunkiseudulla, Sosiaalitaito Keski- ja Länsi-Uudellamaalla ja Verso Itä-Uudellamaalla. Lisäksi kaksikielisillä alueilla toimii FSKC (Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området). Sosiaalialan osaamiskeskusten lakisääteisinä tehtävinä on kehittää ja välittää sosiaalialan osaamista ja asiantuntemusta, kehittää sosiaalihuollon peruspalveluja sekä erityisosaamista vaativia erityis- ja asiantuntijapalveluja, turvata perus-, jatko- ja täydennyskoulutuksen ja käytännön työn monipuolinen yhteys, toteuttaa tutkimus-, kokeilu- ja kehittämis-toimintaa yhdessä hyvinvointialueiden kehittämistyön kanssa sekä ylläpitää yhteistyötä alueellisten erityis- ja asiantuntijapalveluiden tuottamiseksi.

Sosiaalityön osalta keskeisiä tavoitteita tuleviin TKKI-rakenteisiin ovat yliopistolliset sote-keskukset /tutkimus- ja opetuslinikat. HY:n Helsinki Practice Research Centreen sijoittuvan sosiaalityön käytäntötutkimuksen tavoitteena on tiivis ja koordinoitu tutkimus- ja opetusyhteistyö sekä käytännön opetuksen sijoittuminen myös sote-keskuksiin.

Yhteistoiminta-alueella on tarve mallintaa yhtenäinen sosiaalihuollon TKKI-rakenne, johon kytkeytyy myös yhteinen osaamis- ja tukikeskustoiminta (OT-keskustoiminta) sosiaalihuollon osalta. Uudellamaalla toimivat osaamiskeskukset (Socca, Sosiaalitaito ja Versosta Itäinen Uusimaa) yhdistyvät 1.1.2023 alkaen Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskukseksi, joka sijoittuu aluksi HUS-yhtymään. Ruotsinkielinen osaamiskeskus toimii valtakunnallisesti, mutta yhteistyö Uudenmaan osaamiskeskuksen kanssa on tiivistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä tutkimus- ja kehittämisyhteistyö

HUS-yhtymällä on lakisääteisiä TKKI-velvoitteita myös HYTE-työn osalta, mihin perustuen HUS Pth-yksikkö tarjoaa HYTE-työhön liittyvää koulutustoimintaa ja esimerkiksi verkostotyömahdollisuuksia tai kehittämispaikkoja yhteistyössä Helsingin kaupungin ja hyvinvointialueiden kanssa Uudenmaan-tason HYTE-työryhmässä sovittavalla tavalla. Lisäksi HUS Pth-yksikkö tukee alan tutkimus- ja kehittämistyötä yhteistyössä HY:n kanssa. Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on myös HYTE-työhön liittyvää omaa TKKI-toimintaa.

8 TUKIPALVELUT

Lääkinnällisten tukipalveluiden, lääkinällisen kuntoutuksen ja muiden vastaavien erityispalvelujen kehittämisestä ja laadun valvonnasta säädetään Uusimaa-lain 9 §:ssä. Tässä luvussa lääkinällisillä tukipalveluilla tarkoitetaan seuraavia palveluja: Diagnostiset tukipalvelut (laboratorio ja kuvantaminen) sekä lääkehuollon ja klinisen farmasian palvelut. Tukipalveluiden ensisijainen järjestämisvastuu on Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla. HUS-yhtymän järjestämisvastuulle kuuluvat ne tukipalvelut, jotka ovat välttämättömiä HUS-yhtymän järjestämisvastuun toteuttamiseksi.

Lääkinälliset tukipalvelut liittyvät kiinteästi Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän järjestämiin sosiaali- ja terveystalveluihin, ja ne integroidaan osaksi hoito- ja palveluketjuja.

Sopijaosapuolet sitoutuvat yhteistoimintaan tukipalveluiden järjestämisessä. HUS-yhtymä on ensisijainen tukipalvelujen tuottaja diagnostisten tukipalveluiden sekä lääkehuollon ja klinisen farmasian osalta. Mikäli Uudenmaan hyvinvointialueilla tai Helsingin kaupungilla suunnitellaan edellä mainittuja tukipalveluita koskien muita merkittäviä tuotantotapoja tai ulkoistuksia, niistä neuvotellaan sopijapuolten kesken ennen toiminnan muutosta. HUS-yhtymä voi tuottaa sopijaosapuolille myös muita tukipalveluita (kuten HUS Logistiikka, HUS Hankinnat ja HUS Asvia), jolloin niiden tuottamisesta sovitaan erillisin sopimuksin.

Tukipalvelut hinnoitellaan kustannusvastaavasti. Hinnoitteluperiaatteet ovat kaikille Uudenmaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille samat sekä samat kuin HUS-yhtymän omille yksiköille. Veloituserusteet palveluille ovat selkeät ja alueiden tiedossa. Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki varmistavat tiiviillä yhteistyöllä ja sopimusohjauksella, että tukipalvelut toteutuvat kustannustehokkaasti ja korkealaatuisina.

HUS-yhtymä kehittää kaikkien tukipalvelujen osalta alueille tuotettavaa säännöllistä raportointia. Tavoitteena on ajantasainen ja selkeä toiminnan ja kustannusten raportointi, joka sisältää vähintään tilausvolyymit sekä säännölliset suorituskyky-, kustannus- ja laaturaportit sekä muut osapuolten erikseen sopimat seurantaraportit.

Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tukipalvelujen tuotannosta vastaavat edustajat kokoontuvat säännöllisesti yhteistyökokouksiin. HUS-yhtymä toimii ensimmäisten kokousten koolle kutsujana. Lääkinällisten tukipalveluiden kehittämissuunnitelmista Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä sopivat yhdessä. Sopijaosapuolen henkilöstö voi käyttää toisen osapuolen toimitiloja, laitteita ja ohjelmistoja siten kuin erikseen sovitaan.

Diagnostiikkapalvelut

HUS-yhtymä tuottaa alueille kokonaispalveluna diagnostiset palvelut sekä niihin liittyvät asiantuntijapalvelut ja ylläpitää laboratorion ja kuvantamisen laatuja järjestelmää.

HUS Diagnostiikkakeskus tuottaa radiologian, klinisen fysiologian ja isotooppilääketieteen sekä neurofysiologian kuvantamistutkimukset ja tutkimuksiin liittyvät toimenpiteet ja palvelut sekä näytteenottopalvelut, klinisen kemian, klinisen mikrobiologian, patologian, klinisen farmakologian ja perinnöllisyyslääketieteen palvelut.

Kaikki HUS Diagnostiikkakeskuksen toimipisteet ovat käytettävissä Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin rajat ylittäen. Sopijapuolet huolehtivat siitä, että diagnostiset palvelut alueilla ovat yhteensopivia. HUS Diagnostiikkakeskuksen asiantuntijat tukevat osaltaan diagnostisten tutkimusmenetelmien valintaa ja asianmukaista käyttöä.

Päivystyksen ja kiireellisen hoidon diagnostisten mahdollisuuksien tulee olla tasapainossa klinisen osaamisen sekä konsultointi-, seuranta- ja hoitomahdollisuuksien kanssa.

Lääkehuolto ja klininen farmasia

HUS Apteekin lääkehuollon ja klinisen farmasian palveluiden kokonaisuudella varmistetaan, että Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla on saatavilla toimintaansa tarkoituksenmukaisia ja hinnoiteltua kilpailukykyisiä lääkkeitä, joita käytetään turvallisesti, vaikuttavasti ja taloudellisesti.

Palvelukokonaisuuteen kuuluvat lääkkeiden kilpailutus, hankinta, varastointi, käyttökuntoon saattaminen ja valmistus, lääkkeiden toimittaminen sekä muut lääkehuoltopalvelut. Lääkeinformaation, asiantuntijapalveluiden, hoitoyksiköissä toteutettavien farmaseuttisten palveluiden ja muiden klinisen farmasian palveluiden avulla HUS Apteekki edistää lääkehoidon turvallisuutta.

HUS Apteekki vastaa laatujärjestelmänsä ylläpidosta ja omavalvonnasta sekä varmistaa lääke- ja lääkitysturvallisuutta hoitoyksiköissä viranomaismääräysten ja -suositusten mukaisesti. Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki vastaavat järjestäjinä toimintayksiköidensä asiakas- ja potilasturvallisuudesta, mikä sisältää myös lääkehoidon turvallisuuden. Hoitoyksiköiden lääkitysturvallisuutta seurataan ja kehitetään alueen ja HUS Apteekin yhteistyönä.

9 ASIAKAS JA POTILASTIEDOT

1.1.2023 alkaen Uudenmaan alueella on kuusi erillistä potilasrekisteriä ja viisi sosiaalihuollon rekisteriä. Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä ovat rekisterinpitäjiä niiden järjestämisvastuulle kuuluvassa toiminnassa syntyneille sekä niille kuntien ja kuntayhtymien hallinnasta siirtyneille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastiedoille.

Kullakin rekisterinpitäjällä on käytössään useita tietojärjestelmiä, joihin rekisteröityjen tietoja on tallennettu. Lisäksi Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän käytössä on yli rekisterirajojen tapahtuvaan potilastietojen katseluun rakennettuja alueellisia järjestelmiä, joiden käyttö on perustunut terveydenhuoltolain (1326/2010) 9 §:n mukaiseen sairaanhoitopiirin yhteisrekisteriin. 1.1.2023 alkaen rekisterien väliset potilastietojen luovutukset perustuvat ns. voimaannpanolain (616/2021) 64 a §:n väliaikaiseen tiedonsaantioikeuteen. Luovutukset ovat mahdollisia, mikäli potilaalle on tallennettu uusi Kanta-informointi eikä potilas ole asettanut luovutuskieltoja. Väliaikainen tiedonsaantioikeus on voimassa 31.12.2025 saakka, jonka jälkeen luovutuksia on tarkoitus säädellä sote-tietojen lainsäädännön kokonaisuudistuksella.

Sosiaalihuollon asiakastietojen katseluun ei ole ollut käytössä alueellisia järjestelmiä.

1.1.2023 alkaen tietojen luovutukset tietojohdasta varten tehdään kulloinkin voimassa olevan toisilain (laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä 552/2019) sääntelyn mukaisesti.

Kukin rekisterinpitäjä vastaa 1.1.2023 alkaen henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Potilasturvallisuuden kannalta on oleellista, että hoitavalla henkilöstöllä on aina käytettävissä ajantasaiset ja kattavat tiedot.

Tietojohdaminen edellyttää kokonaiskuvan hahmottamista palveluiden käytöstä tai esimerkiksi potilasvirroista Uudenmaan eri toimijoiden välillä samalla tavalla kuin toiminnallisella integraatiolla muissa maakunnissa. Jokaisella Uudenmaan järjestämisvastuullisella viranomaisella tulee olla riittävät edellytykset vastata itsenäisesti tarvitsemastaan tietotuotannosta ja tietojohdamisesta. Keskeinen edellytys on tunnisteellisen

asiakas- ja potilastiedon liikkuminen Uudenmaan alueen rekisterinpitäjien kesken kaikkiin suuntiin; Uudenmaan hyvinvointialueilta ja Helsingin kaupungilta HUS-yhtymälle ja toisin päin ja myös Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kesken. Tunnisteellisen asiakas- ja potilastiedon tulee liikkua siinä laajuudessa kuin palvelujen järjestämistehtävää tukeva tietojohdaminen edellyttää, täydentäen kansallisia Kanta-palveluita tiedon rakenteisuuden ja kattavuuden osalta.

10 VALMIUSSUUNNITTELU, VARAUTUMINEN JA POIKKEUSOLOT

Järjestämissopimuksessa sovitaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin (sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala) ja HUS-yhtymän kesken tarvittavista varautumisen rakenteista ja yhteistyömalleista sikäli kuin niitä ei ole määritelty jo toimintaa ohjaavassa lainsäädännössä.

Termi sote-toimiala viittaa tässä sosiaalitoimeen ja kriisipäivystykseen sekä terveydenhuoltoon sisältäen perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja ympäristöterveydenhuollon. Pelastustoimi on oma kokonaisuutensa.

Yhteistyörakenteet

Jokaisella sopijaosapuolella on määriteltynä varautumisen ja valmiuden vastuutaho, joka toimii yhteistyötahona muille Uudenmaan hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle. HUS-yhtymän Valmiuskeskus toimii Uudenmaan alueella järjestämislain 51 §:n tarkoittamana yhteistyöalueen (YTA) valmiuskeskuksena (Etelä-Suomen sosiaali- ja terveystoimen valmiuskeskus) hoitaen sille asetettuja tehtäviä valtakunnallisten ohjeiden ja tämän sopimuksen mukaisesti.

Uudenmaan alueen varautumisen ja valmiusjärjestelyjen tulee olla yhteensopivia sekä kunkin yhteistyöalueen hyvinvointialueiden että viiden yhteistyöalueen valmiusjärjestelyjen ja yhteistoimintaviranomaisten järjestelyjen kanssa siten, että ne muodostavat hyvin yhteen toimivan kokonaisuuden. Tavoitteena on luoda joustava verkostomaiseen työhön perustuva yhteistoimintarakenne, joka pohjautuu toimijoiden omiin suunnittelu-, johtamis- ja tilannekuvatoimintoihin kuitenkin siten, että ne muodostavat ohjattavan ja monenlaisiin normaaliolojen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin vastaamaan kykenevän kokonaisuuden. Yhdessä muiden yhteistyöalueiden kanssa tavoitteena on siten sekä alueellinen että valtakunnallinen valmiuden kokonaisuus.

HUS-yhtymä on alueellaan velvollinen osaltaan osallistumaan pelastuslaitosten kanssa yhteistyöhön siten kuin pelastuslaissa yhteistyöstä määritetään. Yhteistyövelvoite koskee onnettomuustilanteita, pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevaa suunnittelua sekä väestönsuojeluun, evakuointiin tai väestön siirtämiseen varautumista.

Valmiussuunnittelu

Kukin Uudenmaan hyvinvointialue, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä vastaa itse omasta valmiussuunnittelustaan valtakunnallisten ohjeistusten mukaisesti sekä hyödyntää sosiaali- ja terveydenhuollon osalta valmiussuunnittelualustana valtakunnallista valmiussuunnitteluportaalia. Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki vastaavat yhteistoiminnasta alueensa kuntien kanssa ja suunnitelmien yhteensovittamisesta muilta osin kuin järjestämislain 50 ja 51 §:ssä tai tartuntatautilaissa ei ole todettu. HUS-yhtymä vastaa oman toimintansa varautumisen osalta yhteydenpidosta tarvittaviin kunnallisiin toimijoihin.

Kukin sopimusosapuoli vastaa itse oman henkilöstönsä asevelvollisuuslain mukaisesta varaamisesta kriittisiin tehtäviin myös poikkeusoloissa (VAP) ja niiden ajantasaisuudesta sekä mahdollisista ajoneuvovaroauksista.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin on varautumisessaan varmistettava palvelujen jatkuvuuden turvaaminen myös silloin, kun palveluja toteutetaan hankkimalla niitä yksityisiltä palveluntuottajilta.

Alueellinen yhteensovittaminen ja rakenteet

HUS-yhtymä koordinoi Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän sote-valmiussuunnittelua siten, että ne muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden Uudenmaan alueelle. Suunnittelussa hyödynnetään Uudenmaan alueella sote-varautumisessa mm. HUS Valmiusohjetta, HUS Lääkinnän valmiussuunnitelmaa ja sosiaalihuollon alueellista valmiussuunnittelua. Muodostuvassa Uudenmaan sote-varautumisen suunnitelmassa todetaan mm. varautumisen periaatteet, häiriötilanteiden hallinnollinen ja operatiivinen Uusimaa-tasoinen johtamisjärjestelmä, yhteisen tilannekuvan muodostamisen periaatteet sekä eri toimijoiden varautumisvelvoitteet.

Alueellisessa yhteistyöryhmässä mahdollisesti sovittavista asioista tavoitellaan yksimielisyyttä.

Uudenmaan hyvinvointialueet ja HUS-yhtymä nimeävät alueellisen yhteistyöryhmän, jonka tehtävänä on mm:

- Yhteensovittaa Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sote-toimintojen sekä HUS-yhtymän suunnitelmia ja sote-varautumista sekä valmiussuunnittelua siten että ne muodostavat yhteisen toiminnallisen kokonaisuuden.
- Tunnistaa yhteiseen sote-varautumiseen vaikuttavia lainsäädännöllisiä, hallinnollisia ja toimintaympäristön muutoksista nousevia tekijöitä ja varmistaa että nämä huomioidaan asianmukaisesti alueen sote-valmiussuunnitelmissa.
- Varmistaa osaltaan sote-valmiussuunnittelun ajantasaisuus Uudenmaan alueella.
- Koordinoida viranomaisyhteistyötä alueen sote-varautumisessa siltä osin kuin asialla on merkitystä Uusimaa-tasoiseen varautumiseen.
- Varmistaa riittävä yhteinen harjoitustoiminta Uudenmaan alueella.

Muita yhteistoimintaviranomaisia ja yhteistoimintatahoja kutsutaan osallistumaan alueellisen yhteistyöryhmän työskentelyyn asia- ja tapauskohtaisesti. Yhteistyöryhmään voidaan myös nimittää asiantuntijajäseniä.

Alueellisen yhteistyöryhmän puheenjohtajana toimii HUS-yhtymän johtajaylilääkäri ja varapuheenjohtajana Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan nimeämä henkilö. Alueelliselle yhteistyöryhmälle nimetään viranhaltijasihteeristö valmistelevaan käsiteltävät asiat.

HUS-yhtymä ylläpitää laajoja epidemioita ja erityisen vakavia tartuntatauteja koskevaa infektiöhälytysohjeistoa. HUS-yhtymä vastaa myös erityisen vakaviin tartuntatauteihin (esim. verenvuotokuumeet) varautumisesta ja tämän suunnittelun koordinaatiosta ja ylläpitää osaltaan valtakunnallista infektiopotilaiden hoito- ja siirtokapasiteettia (esim. infektiotambulanssi/t ja potilaiden siirtokuljetusten eristyskukat).

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki vastaavat omalla alueellaan sote-toimialan varautumisen yhteensovittamisesta, alueensa epidemiasuunnittelusta sekä yhteistoiminnasta alueensa kuntien kanssa (vrt. opetus ja sivistystoimi). Kukin sopimusosapuoli osoittaa omasta organisaatiostaan riittävät resurssit suunnittelu-, analyysi- ja torjuntatoimintaan.

Sosiaalitoimen varautuminen ja valmiussuunnittelu

Sosiaalitoimi johtaa omaa toimintaansa toimien osana suuronnettomuus- ja häiriötilanteiden paikallista ja alueellista johtamisjärjestelmää. Sosiaalitoimen toimijat sitoutuvat toimittamaan Poikkeusolojen sosiaali- ja terveydenhuollon neuvottelukunnassa (PONK) määritellyt sosiaalihuollon tilannekuvatiedot (sis. järjestöiltä saadut tilannekuvat) Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tilannekeskukselle. Toimitettavista tilannekuvatiedoista ja niiden teknisestä muodosta ja päivitystaajuudesta sovitaan järjestämislain 51 §:n mukaisesti erikseen.

Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys on sosiaali- ja terveysministeriön nimeämä (STM/77/2103) terveydenhuoltolain (2010/1326) 38 §:n mukainen valtakunnallinen psykososiaalisen tuen toimija. Toimeksiannon aikaisesta toiminnasta raportoidaan suoraan sosiaali- ja terveysministeriön valmiusyksikköön. Psykososiaalisen

tuen valtakunnallisena toimijana Vantaan sosiaali- ja kriisipäivystys osallistuu HUSin ylläpitämän lääkinnällisen evakuoitivalmiuden järjestelyihin.

Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus

HUS Valmiuskeskus toimii yhteistyöalueellaan järjestämislain 51 §:n mukaisena Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksena ja suorittaa sille laissa määrätty tehtävät. Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus koordinoi sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden kohottamista ja ohjaa valmiuden säätelyä alueellaan.

Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuksen tilannekeskus

Valmiuskeskuksen osana toimiva tilannekeskus toimii edellä olevien toimintojen operatiivisena yksikkönä ja päivystyksellisenä yhteyspisteenä muille viranomaisille ja sidosryhmille sosiaali- ja terveydenhuollon häiriötilanteissa. Se ottaa vastaan Uudenmaan hyvinvointialueilta, Helsingin kaupungilta ja yhteistoiminta-alueen hyvinvointialueilta yhteisesti määritellyt tiedot sote-toimialojen resursseista ja valmiuksista ja koostaa niistä alueellisen tilannekuvaraportin valtakunnallisesti erikseen sovittavalla tavalla ja aikataululla. Tilannekuva sisältää mm. sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden ja laitosten kapasiteetti- ja resurssitietoja, päivystystoimintojen kuormitus- ja häiriötilannetietoja ja ensihoitopalvelun tilannekuvatietoja. Tilannekeskus toimii Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän toimintayksiköiden johdon ja ensihoitopalvelun operatiivisena tukena. Tilannekeskus jakaa tilannekuva yhteistyöalueensa toimijoille sekä toimii hälyttäjänä erikseen valmiussuunnitelmissa todetuin periaattein ja ohjein.

Sopimusosapuolten tavoitteena on yhteisen ja vuorovaikutteisen sote-tilannekuvan ylläpito koko yhteistyöalueella. Tilannekuva kootaan Etelä-Suomen sote valmiuskeskuksen tilannekeskuksessa ja jaetaan eteenpäin Sosiaali- ja terveysministeriölle sekä takaisin Uudenmaan hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille.

Pelastustoimella on oma tilanne- ja johtokeskusjärjestelmä, joka tuottaa ja hyödyntää Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin aluekohtaista tilannekuva. HUS Valmiuskeskuksen ja pelastustoimen tilanne- ja johtokeskusten välille on tarkoituksenmukaista muodostaa reaaliaikainen molempia hyödyntävä tiedonvaihto ja yhteistyö.

Korkean varautumisen tietojärjestelmien pääkäyttötoiminnot

Valtakunnallisen (STM) ohjausrakenteen mukaan korkean varautumisen tason tieto- ja viestintäjärjestelmien (viranomaisradioverkko Virve, hätäkeskustietojärjestelmä Erica ja viranomaisten yhteinen kenttäjohtojärjestelmä Kejo) pääkäyttö on järjestetty siten, että järjestelmillä on sosiaali- ja terveydenhuollon osalta sote-aluepääkäyttäjät kussakin yliopistollisessa sairaanhoitopiirissä. HUS Valmiuskeskus vastaa korkean varautumisen tietojärjestelmien aluepääkäyttötoiminnoista koko yhteistyöalueella (YTA) ja tuottaa sote-sektorille järjestelmien mahdollistamat palvelut. Sopimusosapuolet sitoutuvat osaltaan osoittamaan riittävät henkilöstö- ja laiteresurssit valtakunnallisiin päivitys- ja käyttöönottohankkeisiin. Aluepääkäyttäjät koordinoivat ja tukevat käyttöönottoa ja varmistavat, että nämä toiminnot toteutuvat valtakunnallisia ohjeistuksia noudattaen.

Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus laskuttaa pääkäyttöpalveluista vuosittain siten kuin Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän laskutusperiaatteista on sovittu.

Ensihoidon valmius

HUS-yhtymällä on ensihoitopalvelun järjestämisvastuu, ja se vastaa toiminnan operatiivisesta johtamisesta koko Uudenmaan alueella. Ensihoitopalvelun tuottamisesta HUS-yhtymä sopii Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kanssa siten, että Uudellemaalle rakentuu HUS-yhtymän oma, pelastustoimen ja yksityisten palveluntuottajien muodostama yhteneväinen toiminnallinen kokonaisuus. HUS-yhtymä määrittelee palvelun normaaliolojen valmiustason STM:n ensihoitopalvelusta annetun asetuksen määritelmien mukaan ja yhdessä palveluntuottajien kanssa tekee suunnitelmat valmiuden kohottamiseksi häiriötilanteiden varalta. HUS-yhtymä ylläpitää merkittävien onnettomuuksien ja terveydenhuollon erityistilanteiden varalta

valtakunnallista terveydenhuollon asiantuntija- ja potilasevakuointivalmiutta ja toimii tällöin STM:n toimeksiannosta toiminnan yhteensovittavana tahona.

Taktinen ensihoito osana varautumista

HUS-yhtymä järjestää sopimusperusteisesti taktisen ensihoidon TEMS- (Tactical Emergency Medical Support) palvelut koko Uudenmaan alueella.

Materiaalisen valmiuden ja huoltovarmuuden järjestelyt

Yleiset velvoitteet

Kukin sopimusosapuoli vastaa itse omista materiaalisen valmiuden (mm. tarvikkeet, laitteet, lääkkeet ja rokotteet) ja huoltovarmuuden järjestelyistä, ellei tästä ole muuta sovittu.

Sopimusperusteinen varautuminen

Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tulee laatiessaan sopimuksia sen järjestämisvastuulla olevasta toiminnasta yksityisten palveluntuottajien kanssa sopia tilannekuvan ylläpitämisestä ja välittämisestä hyvinvointialueen lisäksi Etelä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskuskelle sekä ilmoitusmenettelystä häiriötilanteissa. Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän tulee edellyttää palveluntuottajalta suunnitelmaa valmiudesta ja jatkuvuudenhallinnasta.

Harjoitustoiminta ja koulutukset

Vastuu harjoitustoiminnasta ja koulutuksesta

Jokainen organisaatio vastaa itse omasta koulutus- ja harjoitustoiminnastaan. Uudenmaan alueellisessa yhteistyöryhmässä sovitaan yhteisestä harjoitustoiminnasta sekä siihen liittyvistä harjoituksen valmistelu- ja johtovastuista. Yhteisissä harjoitus- ja koulutustoiminnoissa kustannusten jakautumisesta sovitaan tapauskohtaisesti.

11 OMAVALVONTA JA LAATU

Sosiaali- ja terveystalvelujen omavalvonnan tarkoitus

Omavalvonnalla varmistetaan laadukkaat talvelut ja hyvinvointialueen potilaiden ja asiakkaiden oikeuksien, toiminnan laillisuuden, sopimusten, palvelustrategian sekä palvelulupauksen toteutuminen. Lisäksi omavalvonnalla ohjataan ja valvotaan palvelukokonaisuuksien ja -ketjujen sekä palveluintegraation toteutuminen, asukkaiden, potilaiden ja asiakkaiden osallisuuden toteutuminen, asiakas- ja potilasrekisterien laillisuus ja niiden asianmukainen käyttö, ja palveluntuottajien riittävät toimitilat, välineet ja osaaminen. Omavalvonnalla on myös seurattava markkinatilannetta ja palveluntuottajien elinvoimaisuutta sekä sitä, että omavalvontaohjelma ja -suunnitelmat ovat ajantasaisia ja toteutuvat käytännössä. Palvelunjärjestäjän ja palveluntuottajan on laadittava tehtävistään ja palveluistaan omavalvontaohjelma ja julkaistava se julkisesti. Palveluja on kehitettävä omavalvontaohjelman toteutumisen seurannassa tehtyjen havaintojen perusteella. Omavalvontaohjelman osana on myös päivittäisen toiminnan sisältävä palveluuyksikön omavalvontasuunnitelma ja lääkehoitosuunnitelma.

Omavalvonnan lainsäädännön nykytilanne Uudenmaan hyvinvointialueilla ja Helsingin kaupungilla

Asiakas- ja potilasturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä on lukuisissa laeissa. Näitä ovat muun muassa terveydenhuoltolaki (1326/2010), sosiaalihuoltolaki (1301/2014), laki yksityisestä terveydenhuollosta (152/1990), laki yksityisistä sosiaalipalveluista (922/2011), vanhuspalvelulaki (980/2012), potilaan asemaa ja oikeuksia koskeva laki (785/1992), sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskeva laki (812/2000), laki terveydenhuollon ammattihenkilöstä (559/1994), laki sosiaalihuollon ammattihenkilöstä (817/2015), asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annettu laki (784/2021), tartuntatautilaki (1227/2016), potilasvakuu-

tuslaki (948/2019), työturvallisuuslaki (738/2002), lääkelaki (395/1987), lääkinnällisiä laitteita koskeva asetus (EU) 2017/745 (MDR), EU-asetuksia täydentävä lääkinnällisistä laitteista annettu laki (719/2021), kielilaki (423/2003).

Hyvinvointialuelaki

Hyvinvointialueissa (611/2021) 10 §:ssä säädetään, että Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin tulee varmistaa, että sen järjestämisvastuulle kuuluvia palveluja tuottavalla muulla palveluntuottajalla on riittävät ammatilliset, toiminnalliset ja taloudelliset edellytykset huolehtia palveluiden tuottamisesta. Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin tulee ohjata ja valvoa sen järjestämisvastuulle kuuluvaa palvelutuotantoa. Siltä osin kuin laissa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) 1 §:ssä säädetään, niin edellä mainitut velvoitteet koskevat myös HUS-yhtymää.

Omavalvonnan sisältö

Omavalvonnassa on ennakoiden ohjattava ja valvottava palvelutuotantoa sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden että henkilöstöturvallisuuden näkökulmista. Omavalvonta sisältää seuraavia asiakokonaisuuksia: työturvallisuus ja työhyvinvointi, turvallisuus ja laatu yleisellä tasolla, terveydenhuollon vaaratapahtumat ja sosiaalihuollon epäkohdat, lääkehoidon turvallisuus, toimitilaturvallisuus, laiteturvallisuus, infektioiden ehkäisy sekä riskienhallinta ja tietoturvallisuus. Omavalvontaohjelma edellyttää, että ulkopuolinen valvonta (aluehallintovirastot, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Säteilyturvakeskus STUK, Tietosuojavaltuutetun toimisto, eduskunnan oikeusasiamies) toteutuu säädösten mukaisesti.

Riskien hallinnasta ja tietoturvallisuudesta on ennakoivasti määritetty omavalvontasuunnitelmassa kuten työturvallisuusriskien hallinnassa. Etä- ja digipalveluiden turvallisuus tulee varmistaa ja tietoturvallisuussuunnitelma on pidettävä ajantasaisena. Erityisenä näkökulmana on huolehdittava siirtymävaiheen riskeistä toiminnan jatkuvuuden hallitsemiseksi.

Seuraavilla seitsemällä näkökulmalla seurataan yhteisesti Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän palvelutoiminnan kokonaislaatua:

1) Palvelujen saatavuus

Omavalvonnalla seurataan palvelujen saatavuutta, jolla tarkoitetaan lakisääteisten määräaikojen toteutumista. Lisäksi seurataan eri hyvinvointialueiden ja Helsingin asukkaiden yhdenvertaista asemaa palvelujen saamisessa, esim. potilaan pitää tulla ymmärretyksi omalla äidinkielellään. Valvontavastuu koskee järjestämisvastuulla olevaa omaa ja ostettua palvelutuotantoa. Omavalvonnalla seurataan potilaan oikeutta saada palvelua suomeksi ja ruotsiksi.

2) Potilas- ja asiakasosallisuus

Potilas- ja asiakasosallisuutta vahvistetaan palveluiden kehittämisessä, asiakaspalautteen systemaattisessa keräämisessä ja raportoinnissa järjestämisvastuulla olevista palveluista. Asiakkaiden ja potilaiden osallisuutta mahdollistetaan monimuotoisesti. Keinoja ovat muun muassa asukaskehittäjätoiminta, asiakasraadit, kokemusasiantuntijat, monikanavainen asiakaspalautejärjestelmä, geneerinen ja sairausspesifi elämänlaadun mittaaminen digitaalisin menetelmin ja potilaan ja asiakkaan vaaratapahtuma- ja epäkohtailmoitukset.

3) Henkilöstö, osaaminen

Suomen ja ruotsin kielen taitoisen työvoiman riittävyys ja ammattipätevyys varmistetaan mahdollisuuksien mukaan täydennyskoulutuksella omavalvonnasta, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä tietoturvallisuuden osaamisesta sekä turvallisuuskulttuurin edistämisestä ja kehittämisestä.

4) Tiedolla johtaminen

Tiedolla johtaminen varmistetaan tuottamalla tarvittavaa tietoa toiminnasta. Lisäksi seurataan omavalvonnan tilannekuvatietoa ja sitä julkaistaan kunkin tahon verkkosivuilla. Valvontakokonaisuus kytketään kansallisiin sekä järjestäjän laadun-, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä tietoturvallisuuden tavoitteisiin. Palvelujen kustannusvaikuttavuutta seurataan vertailuilla muihin terveydenhuollon palveluja järjestävien ja tuottavien kanssa.

5) Viestintä

Viestintä omavalvonnasta on saavutettavaa ja yhdenvertaista, oikea-aikaista ja avointa ja siinä toteutuu kielellinen yhdenvertaisuus. Julkaisuja on tuotettava painopisteittäin ja raportit vuosittain. Viestinnässä edellytetään toimivuuden kuvailua konkreettisesti.

6) Palvelujen yhdenmukainen valvonta

Valvontaprosessit luodaan kattaviksi ja mahdollisimman yhteneviksi. Tämä koskee omaa palvelutuotantoa, ostopalveluita, palvelusetelipalveluita, alihankintoja sekä palvelujen yhdyspintoja. Digitaalisten palvelujen valvonta kuvataan huomioiden palvelumuodon erityispiirteet.

7) Potilasturvallisuus

Omavalvonnassa seurataan eri kanavista saatavaa tietoa potilasturvallisuutta heikentävistä tapahtumista, esim. HaiPro-ilmoituksia, muistutusten ja kantelujen käsittelyprosessien toimivuutta sekä potilasasiamiesten raportteja. Lisäksi seurataan kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian toimeenpanoa esim. TEAS-mittareiden avulla. Lisäksi seurataan myös Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän oman omavalvonnan vuosiraportointia.

Valvontarakenteet Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välillä

Kukin taho vastaa omalla järjestämisvastuullaan olevan tuotannon valvonnasta.

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä nimeävät edustajat asiantuntijaryhmään, jonka tehtävänä on seurata kuvatun omavalvonnan sisällön toteutumista sekä vastata yhtenäisten mittareiden määrittelystä kansallisten suositusten mukaan. Omavalvonnan asiantuntijaryhmä raportoi ja vie kehitysehdotukset strategisella tasolla kokoontuvaan Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän ylimmän johdon yhteistyökokoukseen. Asiantuntijaryhmän tuottaman seurannan perusteella toimintaa kehitetään tämän foorumin hyväksymänä.

Yhteistyötä tehdään Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin asiakasraatien ja järjestöjen kanssa. Asiantuntijaryhmä koordinoi Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän omavalvontaan liittyvää yhteistä koulutusta. Asiantuntijaryhmä seuraa koulutuksen toteutumista, edistää yhdenmukaisten ilmoitus- ja raporttipohjien käyttöönottoa sekä yhtenäistä tiedon tuotantoa ja seuranta-mahdollisuuksia. Tavoitteena on julkaista yhteistoimintaan liittyvä omavalvontatieto samankaltaisesti kunkin järjestäjän verkkosivulla.

12 TIEDOLLA JOHTAMINEN

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä kehittävät tiedolla johtamisen valmiuksia perustuen sopijaosapuolten väliseen tiedonjakoon. Tiedolla johtamisen perustana on sopijaosapuolten yhteinen tahto tasavertaiseen tiedonsaantiin yhteisesti sovituissa tietosisällöissä. Tiedon jakamisessa ja hyödyntämisessä noudetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Osapuolet kehittävät tiedolla johtamisen teknisiä valmiuksia mittareiden, luokitusten ja käsitteiden osalta yhdensuuntaisesti järjestämislain ja sitä tukevien asetusten, erityisesti nk. vähimmäistietosisältöasetuksen

kanssa. Lähtökohtaisesti osapuolten yhteisen tietotuotannon tulee tuottaa kansallisesti vertailukelpoista tietoa. Lisäksi ylläpidetään ja kehitetään jo käytössä olevia raportointikanavia.

Tiedolla johtamisen painopisteet

Tiedolla johtamisen yhteistyön painopisteinä ovat Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välisten ohjausmekanismien sekä yhteisesti määriteltyjen palveluketjujen- ja kokonaisuuksien toiminnan tukeminen laadukkaalla tiedolla. Lisäksi tiedolla tuetaan alueellisesti koordinoitua hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä.

Uudenmaan hyvinvointialueet, Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä käynnistävät tietoaineistojen jakamiseen perustuvan tiedolla johtamisen kehityshankkeen. Sen tavoitteena on palvelujen käytön, organisaatorajat ylittävien palveluketjujen sekä potilaiden hoitoon pääsyn laajan tarkastelun mahdollistaminen ja tiedon hyödyntäminen johtamisessa eri organisaatioissa ja hoidon eri tasoilla. Tietoja täydennetään osapuolten sopimilla tietosisällöillä. Osana kehityshanketta arvioidaan tarve testata tuotettavan tiedon konvertointia OMOP-tietomalliin (Observational Medical Outcomes Partnership).

Alueellinen yhteistyö

Osapuolet tekevät tiedolla johtamisen osalta yhteistyötä, jonka tavoitteena on tukea tiedolla johtamisen kehittymistä alueellisesti yhdenmukaiseksi kokonaisuudeksi. Lisäksi tavoitteena on, että osapuolet kykenevät tuottamaan lainsäädännössä mainittujen teemojen, kuten esimerkiksi palvelujen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden, osalta kansallisesti yhdenmukaista tietoa järjestämistään palveluista ja jakamaan tätä tietoa sopijaosapuolten kesken.

Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän välisessä yhteistyössä käytetään mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaisia ja nykyaikaisia teknisiä ratkaisuja. Raportointitiedon jakamisessa suositetaan tietoturvallisia rajapintoja, joiden avulla tuotettavia tietoja voidaan integroida vaivattomasti erilaisiin raportointijärjestelmiin.

13 DIGITAALISET PALVELUT

Erilaiset digitaaliset ja ICT-palvelut osaltaan mahdollistavat Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän vastuulle kuuluvien palvelujen asiakaslähtöistä, kustannustehokasta, laadukasta ja potilasturvallista tuotantoa sekä HUS-yhtymän tehtävien toteutusta.

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin yhdessä HUS-yhtymän kanssa tuottamat palvelut, sekä yhteistyössä yhteistyöalueen hyvinvointialueiden kanssa tuottamat digitaaliset palvelut tukevat terveydenhuollon erikoistason, perustason ja soveltuvien osin sosiaalipalvelujen palveluintegraatiota sekä mahdollistavat asiakkaiden sujuvat ja saavutettavat palvelupolut.

ICT-yhteistyötä ohjaamaan perustetaan ICT-ohjausryhmä, johon nimetään puheenjohtaja ja jäsenet jokaiselta Uudenmaan hyvinvointialueelta, Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen toimialalta ja HUS-yhtymästä. Jäsenet nimetään organisaatioiden ICT-johdosta. ICT-ohjausryhmän tehtävänä on seurata digitaalisten ja ICT-palvelujen määrällisiä, laadullisia ja taloudellisia vuositavoitteita ja analysoida niitä osana palvelutuotannon tiedolla johtamista. Ohjausryhmä myös ylläpitää yhteisiä digi- ja ICT-palveluiden periaatteita, yleisiä päämääriä ja linjauksia. ICT-ohjausryhmä voi kutsua kokouksiinsa asiantuntijoita esittelemään asioita ja voi tarvittaessa nimetä valmistelevan työryhmän valmistelemaan asioita käsiteltäväksi kokouksissa.

Palveluissa syntyvää tietoa hyödynnetään Uudenmaan asukkaiden elinolojen, hyvinvoinnin ja terveyden seurannassa sekä ennustemallien tuottamisessa siltä osin kuin hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kytkeytyy HUS-yhtymän tehtäviin.

Digitaalisten ja ICT-palvelujen kehittämisessä tehdään alueellista yhteistyötä ja osallistutaan yhdessä erilaisiin erillisrahoitushankkeisiin.

Digi- ja ICT-palveluiden periaatteet, yleiset päämäärät ja linjaukset

Palvelu- ja tarvelähtöisyys:

Kehitettäessä ja tuotettaessa erilaisia asiakkaiden ja potilaiden hoitoihin ja palveluihin liittyviä digipalveluja johtavana lähtökohtana on asiakas- ja ammattilaislähtöisyys:

- Yhteisten asiakkaiden ja potilaiden parhaaksi
- Ammattilaisten työn tukemiseksi ja työkaluiksi
- Palvelumuotoilun ja osallistamisen menetelmien hyödyntäminen asiakas- ja käyttäjäkokemuksen kehittämiseksi käyttämällä yhteisiä asiakas- ja ammattilaisraateja
- Tutkimukseen perustuvien palveluketjujen ja -polkujen toiminnallisiin prosessimallinnuksiin ja kuvauksiin perustuminen
- Perus- ja erityistason palveluintegraation, sujuvien palvelupolkujen ja monikanavaisen asioinnin mahdollistaminen. Digitaalisten palvelupolkujen ja -palvelujen tulee toimia siten, että kielelliset oikeudet toteutuvat.

Laatu, tehokkuus ja vaikuttavuus:

- Digi- ja ICT-palveluilla tavoitellaan laadullista vaikuttavuutta, taloudellista tehokkuutta ja turvallisuutta. Eri palveluille asetetaan vuosittaiset tavoitteet ja mittarit. Esimerkiksi digipalvelujen osalta seurataan, kuinka paljon asiakkailla on itsepalveluasiointia eri sähköisillä kanavilla sekä digitaalisissa palveluissa itsehoitoa, omaseuranta, etähoivaa ja PTH- ESH yhteisten ammattilaisten digipalveluiden käyttöä. Lisäksi seurataan tutkimuksen avulla vaikuttavuutta ja mahdollistetaan jatkuva parantaminen
- Digitaaliset palvelut ovat osa eri hoitopalveluita ja niiden tuotteistusta (esim. etäkäynnit, hoitokokonaisuuksien, hoito-ohjelmat, valmennus, etäseuranta)
- Digi- ja ICT-palveluissa huomioidaan digilain ”velvoitteet”, joiden mukaan asiakas voi valita tarjolla olevia digitaalisia palveluja. Eri palveluissa tarkastellaan saavutettavuutta WGA-AA- kriteereitä noudattaen ja tarjolla on tarpeen mukaiset kieliversiot suomeksi ja ruotsiksi (englanti, venäjä, arabia sovituin osin)
- Digi- ja ICT-palvelujen arvioinnissa hyödynnetään kansallisia digipalveluiden arviointikriteereitä (THL)
- Digitaalista palveluiden käyttäjätyytyväisyyttä (esim. NPS:ää) seurataan ja kerätään asiakaspalautetta. Mahdollistetaan eri digitaalisten palvelujen analytiikka ja raportointi saataville eri hyvinvointialueilla. Digitaalisten palvelujen avulla seurataan mahdollisuuksien mukaan Uudenmaan asukkaiden elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin.
- Luodaan digitaalisten palvelujen tietämyskanta, jonka sisältö on näyttöön perustuvaa ja ajantasaista.
- Digitaalisten palveluiden yhteiskehittämistä, käyttöönottoa ja hyvien käytänteiden jakamista tuetaan digiverkoston avulla
- Palvelujen kehittämisessä ja tuottamisessa pyritään korkeaan tuotantotehokkuuteen skaalautuvuuden avulla ja hyödyntäen yhteishankintoja ja yhteistyötä
- Riittävällä resurssoinnilla turvataan digi- ja ICT-palvelujen potilasturvallisuutta ja palveluiden saatavuutta

Arkkitehtuurit:

- Tunnistetaan kansallisen SotePela (sosiaali- ja terveydenhuolto ja pelastustoimi) -kokonaisarkkitehtuurin ohjausasema ja hyödynnetään sen mahdollisuuksia
- Tuotetaan ja ylläpidetään Uudenmaan ja HUS YTA- alueen laajuinen yhteinen viitearkkitehtuuri, periaatteet (esim. mikropalveluarkkitehtuuri) ja käsitteet

- Tuotetaan ja ylläpidetään Uudenmaan ja HUS YTA- alueen digi- ja ICT-palvelukatalogia, jossa kuvataan mm. eri toimijoiden käyttämät digitaaliset palvelut ja niiden yhteiskäyttömahdollisuudet
- Sovitaan yhteiset integraatiolinjaukset (HL7 ja muut mahdolliset kansalliset linjaukset) ja niihin liittyvät alueelliset tietomallit ja alueelliset koodistot

Tietosuoja- ja tietoturvallisuus:

- Tietoturvallisuuden kehittämisessä ja jatkuvassa toiminnassa noudatetaan kansallisia linjauksia ja ohjeistuksia
- Ylläpidetään kyberturvallisuutta koskevaa tilannekuvaa ja uhka-arviota
- Tietoturvan kehittämisessä sovelletaan ja hyödynnetään standardeja ja menettelyjä, joilla varmistetaan vaadittu tietoturvan taso (esim. ISO 27001/27002 standardia tai vastaavia menettelyjä)
- Digi- ja ICT-palvelut testataan ennen käyttöönottoa tietoturvan osalta ja niiden tietoturvaa seurataan jatkuvasti
- Digipalveluiden käyttämisessä kansalaisten tunnistautumisessa tukeudutaan suomi.fi- palveluihin (Digi- ja väestötietoviraston suositukset) ja edistetään kertakirjautumiseen perustuvaa tunnistautumista
- Tietosuojalainsäädännöstä luodaan yhtenäiset tulkinnot ja sopimuspohjat. Henkilötietojen käsittelyn yhtenäinen liite osaksi ohjelmistosopimuksia.
- Kukin organisaatio vastaa oman henkilöstönsä riittävän hyvän tietosuoja- ja turvaosaamisen ja ohjeistuksen ylläpitämisestä ja tarvittavan tietosuoja- ja turvakoulutuksen järjestämisestä.

Lääkintälaitelainsäädäntö:

- Lääkinnällisiksi laitteiksi katsottavien ohjelmistojen kehitys ja palvelujen elinkaarihallinta perustuu ISO 13485 standardiin tai vastaavaa menettelyyn
- Sovitaan, mikä organisaatio toimii sellaisten ohjelmistojen valmistajana, joka edellyttää rekisteröintiä EU-tasoiseen lääkelaiterekisteriin (Eudamed) ja elinkaarenhallinnan mukaisia toimenpiteitä.

ICT- linjaukset:

- Digitaalisissa palveluissa tavoitellaan kustannustehokkuutta
- Pyritään yhteneviin ja yhteen toimiviin teknologisiin ratkaisuihin ja sopimusmalleihin
- Suositetaan yhteiskehitystä
- Optimoidaan lisenssi- ja palvelukustannukset eri sopimuksissa

Määritelmiä:

- Etäkäynti = asiointi / käynti ammattilaisen antamassa palvelussa teknisen apuvälineen avulla ilman fyysistä kohtaamista asiakkaan ja ammattilaisen välillä
- Etäseuranta = asiakkaan / potilaan tilan seuranta laitteella, joka lähettää seurantatiedot ammattilaiselle tai tietojärjestelmälle etäyhteyttä käyttäen siten, että asiakkaan ei tarvitse itse käydä palvelun toimipaikassa
- Monikanavainen asiointi = asiointi on mahdollista useampaa erilaista yhteydenottokanavaa käyttäen, esim: puhelin, applikaatio (sovellus), verkkosivu tai fyysinen asiointi
- WCAG eli Web Content Accessibility Guidelines = kansainvälisen World Wide Web -konsortion (W3C) kehittämä ja ylläpitämä ohjeistus. Sitä käytetään monien maiden lainsäädännön saavutettavuusvaatimusten perustana.
 - A on ns. perustaso, joka parantaa saavutettavuutta osalle käyttäjistä, joilla on erityisiä haasteita verkkopalvelujen käytössä. Esimerkiksi videoiden tekstitysvaatimus on A-tason kriteeri.
 - AA-tason kriteerit parantavat saavutettavuutta entistä laajemmalle joukolle käyttäjiä. Esimerkiksi kuvailutulkauksen (ääniselitteen) tarjoaminen videoille on AA-tason kriteeri.

- Kokonaisarkkitehtuuri (KA) tai yritysarkkitehtuuri (englanniksi *Enterprise Architecture* eli EA) = tapa kehittää organisaation toimintaa kokonaisuutena, joka ottaa huomioon niin prosessit, tietojärjestelmät kuin niitä tukevat teknologiat, esimerkiksi IT-infrastruktuurin.
- Viitearkkitehtuuri kuvaa yhteisen viitekehyksen organisaation toiminnan suunnittelemiseksi
- HL7 = yhdysvaltalainen voittoa tavoittelematon terveydenhuollon standardeja kehittävä organisaatio
- HL7 FHIR Fast Healthcare Interoperability Resources = standardoitu rajapinta terveydenhuollon tuottaman datan välittämiseen
- ISO, International Organization for Standardization = kansainvälinen standardoimisjärjestö
- ISO 27001 = Standardi tuoteturvallisuuden hallintaan, ISO 27002 = Tietoturvallisuuden hallintaa koskeva menettelyohje
- ISO 13485 = laadunhallintajärjestelmä lääkinällisille laitteille ja ohjelmistoille

14 LIITTEET

LIITE 1. Uudenmaan väestön terveyttä, hyvinvointia ja (erikoissairaanhoidon) palvelutarvetta kuvaavan tietopohjan indikaattorit.

Uudenmaan väestö:

Väestö 31.12. [info ind. 127](#)
Väestöennuste 2030 (laskettu 2021) [info ind. 746](#)
0 - 6-vuotiaat, % väestöstä [info ind. 7](#)
7 - 15-vuotiaat, % väestöstä [info ind. 167](#)
16 - 24-vuotiaat, % väestöstä [info ind. 168](#)
25 - 64-vuotiaat, % väestöstä [info ind. 169](#)
65 - 74-vuotiaat, % väestöstä [info ind. 170](#)
75 - 84-vuotiaat, % väestöstä [info ind. 1069](#)
85 vuotta täyttäneet, % väestöstä [info ind. 675](#)
Huoltosuhde, demografinen [info ind. 761](#)
Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta [info ind. 187](#)
Ruotsinkielinen väestö, % väestöstä 31.12. [info ind. 2343](#)
Ulkomaalaistaustaiset / 1 000 asukasta [info ind. 5102](#)
Kunnan yleinen pienituloisuusaste [info ind. 3099](#)
Pitkäaikaistyöttömät, % työvoimasta [info ind. 3562](#)
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä [info ind. 3219](#)
Nuorisotyöttömät, % 18 - 24-vuotiaasta työvoimasta [info ind. 189](#)
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL) [info ind. 3563](#)

Koettu terveys:

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) [info ind. 4817](#)
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista [info ind. 286](#)
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 3931](#)
Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 3916](#)
Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) [info ind. 4333](#)
Tuntee itsensä usein yksinäiseksi, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) [info ind. 4816](#)
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) [info ind. 4712](#)
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) [info ind. 4713](#)
Tuntee itsensä yksinäiseksi, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) [info ind. 4714](#)
Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus (%) [info ind. 4284](#)
Niiden osuus, jotka uskovat, että todennäköisesti eivät jaksaa työskennellä vanhuuseläkeikään saakka (%) [info ind. 4386](#)

Menetetyt elinvuodet:

Menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0 - 80 vuotta / 100 000 asukasta [info ind. 3138](#)
Keuhkosairauksien vuoksi menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25 - 80 vuotta / 100 000 vastaavanikäistä [info ind. 4193](#)
Alkoholikuolemat, menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25 - 80 vuotta / 100 000 vastaavanikäistä [info ind. 3961](#)
Verenkiertoelinten tautien vuoksi menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25 - 80 vuotta / 100 000 vastaavanikäistä [info ind. 4184](#)
Tapaturmien vuoksi menetetyt elinvuodet (PYLL) ikävälillä 25 - 80 vuotta / 100 000 vastaavanikäistä [info ind. 4190](#)

Toimintakyky:

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky [info ind. 5477](#)
Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky [info ind. 5478](#)
Toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, osuus (%) [info ind. 5555](#)
Itsestä huolehtimisessa vähintään suuria vaikeuksia kokevien osuus (%), 75 vuotta täyttäneet [info ind. 4536](#)
Säännöllisen kotihoidon piirissä olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä [info ind. 5513](#)
Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat 31.12. [info ind. 2722](#)

Mielenterveys:

Mielialaan liittyviä ongelmia kahden viime viikon aikana, % 4. ja 5. luokan oppilaista (2017-) [info ind. 4818](#)
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. luokan oppilaista [info ind. 328](#)
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 346](#)
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 337](#)
Psyykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus (%) [info ind. 4354](#)
Positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) -mittarin pistemäärä asteikolla 7-35p (keskiarvo) [info ind. 5562](#)
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä [info ind. 2345](#)
Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat, % 16 - 64-vuotiaista [info ind. 3218](#)

Ylipaino:

Ylipaino, % 8. ja 9. luokan oppilaista [info ind. 3906](#)
Ylipaino, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 3940](#)
Ylipaino, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 3925](#)
Lihavien osuus (kehon painoindeksi BMI ≥ 30 kg/m²) (%) [info ind. 4459](#)
Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutetut, % väestöstä [info ind. 3206](#)

Päihteet:

Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) [info ind. 4411](#)
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) [info ind. 4730](#)
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) [info ind. 4731](#)
Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2017-) [info ind. 4732](#)
Päivittäin tupakkatuotteita tai nikotiinipitoisia sähkösavukkeita käyttävien osuus (%), (tieto haettu: terveytemme.fi)
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % 8. ja 9. luokan oppilaista [info ind. 290](#)
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 3937](#)
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista [info ind. 3922](#)
Kannabista 12 viime kuukauden aikana käyttäneiden osuus (%), 20 - 64-vuotiaat [info ind. 4551](#)

Arjen turvallisuus:

Päivittäisen elämänsä turvatomaksi kokeneiden osuus (%) [info ind. 5576](#)
Lonkkamurtumat 65 vuotta täyttäneillä, % vastaavanikäisestä väestöstä [info ind. 699](#)
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitotaksot 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavanikäistä [info ind. 3959](#)
Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (%) [info ind. 5583](#)
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2019-) [info ind. 4938](#)
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) [info ind. 4939](#)
Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista (2019-) [info ind. 4940](#)
Ensihoitotehtävät / 1 000 asukasta [info ind. 5269](#)

Palvelujen käyttö:

Päivystyskäynnit perusterveydenhuollossa (ml. yhteispäivystys) / 1 000 asukasta [info ind. 5081](#)
Päivystyskäynnit erikoissairaanhoidossa / 1 000 asukasta [info ind. 5077](#)
Asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa, (%) palveluja käyttäneistä [info ind. 5548](#)
Asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa, (%) palveluja käyttäneistä, 20 - 64-vuotiaat [info ind. 5549](#)
Asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa, (%) palveluja käyttäneistä, 65 vuotta täyttäneet [info ind. 5550](#)
Asioinut sähköisesti sosiaali- ja terveystieteiden palveluissa, (%) palveluja käyttäneistä, 75 vuotta täyttäneet [info ind. 5551](#)
Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%) [info ind. 5541](#)
Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%), 20 - 64-vuotiaat [info ind. 5542](#)
Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%), 65 vuotta täyttäneet [info ind. 5543](#)
Kokenut esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä (%), 75 vuotta täyttäneet [info ind. 5544](#)

LIITE 2. Hyvinvointialue- ja Helsinki-kohtaiset nostot terveydestä, hyvinvoinnista ja (erikoissairaanhoidon) palvelutarpeista.

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Uudenmaan väestö	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- Nuorisotyöttömyys on laskussa ja osuus on matalin verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin. - Kodin ulkopuolelle sijoitettujen 0–20-vuotiaiden osuus koko maan keskiarvoa matalammalla tasolla ja lähellä Keski-Uudenmaan tasoa. - Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden osuus lähellä koko maan tasoa ja selkeästi Helsinkiä ja Vantaa-Keravaa matalammalla tasolla. - Kuntien yleinen pienituloisuusaste on koko maan keskiarvon alapuolella, vastaavasti muillakin Uudenmaan hyvinvointialueilla.	- Pitkäaikaistyöttömien määrä noussut, kuten kaikilla muillakin Uudenmaan hyvinvointialueilla.
Keski-Uusimaa	- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien lapsiperheiden osuus on matalin muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin verrattuna. - Nuorisotyöttömyys on keskivertotasoa muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden. - Pienituloisuusaste on matalampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden.	- Pitkäaikaistyöttömyys on muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden tapaan kasvussa, ollen kuitenkin matalin muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden.
Vantaa-Kerava	- Pienituloisuusaste keskivertotasoa muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden.	- Nuorisotyöttömyys korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden, pitkäaikaistyöttömyys kasvussa. - Kodin ulkopuolelle sijoitettujen alle 20-vuotiaiden osuus Uudenmaan muita hyvinvointialueita ja koko maata korkeampi. - Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden määrä selvästi muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata korkeampi. - Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17–24-vuotiaiden määrä selkeästi muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata korkeampi.
Itä-Uusimaa	- Kodin ulkopuolelle sijoitetut alle 20-vuotiaita on vähiten Itä-Uudellamaalla, kun verrataan muihin alueisiin. - Samoin toimeentulotukea saavien lapsiperheiden määrä on pienin Itä-Uudellamaalla. - Koulutuksen ulkopuolelle jääneitä 17–24-vuotiaita on Itä-Uudellamaalla vähiten verrattuna muihin Uudenmaan alueisiin.	- Sekä pitkäaikaistyöttömien, että nuorisotyöttömien määrä on suuri Itä-Uudellamaalla.
Helsinki	- Nuorisotyöttömyys on vähäisempää kuin Uudellamaalla sekä koko maassa keskimäärin.	- Pitkäaikaistyöttömyys on yleisempää Uuteenmaahan sekä koko maahan nähden. - Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden osuus 17–24-vuotiaista on koko maan osuutta suurempi. - Kodin ulkopuolelle sijoitettujen alle 20-vuotiaiden osuus on hieman koko maan keskiarvoa suurempi, ja toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiden lapsiperheiden osuus on selvästi suurempi. - Helsingin yleinen pienituloisuusaste on suurempi verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin, mutta kuitenkin hieman koko maan keskiarvoa pienempi.
Uusimaa	- Uudenmaan pienituloisuusaste on koko maata pienempi. - Muunkielisten ja ulkomaalaistaustaisten osuus Uudellamaalla merkittävästi suurempi kuin maan keskiarvo. Hyvinvointialueiden väliset erot merkittäviä (Vantaa-Kerava 207, Keski-Uusimaa 60/1000).	- Lapsiperheistä suurempi osa saanut pitkäaikaisesti toimeentulotukea kuin koko maassa (Hyvinvointialueiden väliset erot suuria). - Pitkäaikaistyöttömien osuus on Uudellamaalla hiukan Suomen keskiarvoa suurempi (4,8% ja 4,1%) ja kaikilla hyvinvointialueilla kasvussa. - Uudellamaalla nuorista suurempi osa on jäänyt koulutuksen ulkopuolelle kuin koko maassa keskimäärin.

		- Muunkielisten ja ulkomaalaistaustaisten osuus Uudellamaalla merkittävästi suurempi kuin maan keskiarvo. Hyvinvointialueiden väliset erot merkittäviä (Vantaa-Kerava 207, Keski-Uusimaa 60/1000).
--	--	--

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Koettu terveys	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee - o 4. ja 5. (11%) sekä 8. ja 9. luokan oppilaista (26%), joka on samaa luokkaa kuin koko maan keskiarvo. - o jopa noin kolmannes aikuisista, joka on samaa luokkaa Helsingin kanssa; osuus on silti pienempi verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin. - Yksinäiseksi itsensä kokevien osuus on maan keskiarvon tasolla muilla yllä mainituilla ikäryhmillä, mutta lukiolaisilla (17%) hieman maan keskiarvon alapuolella ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoilla (19%) hieman maan keskiarvon yläpuolella.	- Terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokee lähes 32% ammatillisten oppilaitosten ja 27% lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoista; lukiolaisten osuus on maan keskiarvon tasolla ja ammatillisten oppilaitosten osuus on maan keskiarvon yläpuolella.
Keski-Uusimaa	- Aikuisväestön koettu yksinäisyys on vähäisempää muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin verrattuna. - Niiden koululaisten ja opiskelijoiden osuus, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on samaa tasoa muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa.	- Peruskoulun oppilaiden ja toisen asteen opiskelijoiden koettu yksinäisyys samalla tasolla tai hieman korkeampi muihin hyvinvointialueisiin verrattuna. - Joka neljäs työkäinen kokee, ettei jaksaa työskennellä vanhuseläkeikään saakka.
Vantaa-Kerava	- 8. ja 9. luokkalaisten sekä ammattioppilaitosten 1. ja 2. luokkalaisten osuus, jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, on matalampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden, 4. ja 5. luokkalaisten sekä lukion 1. ja 2. luokkalaisten osuus samaa tasoa muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa.	- Itsensä yksinäiseksi tuntevien aikuisten osuus selvästi korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Itsensä yksinäiseksi tuntevien 4. ja 5. luokkalaisten osuus hieman korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden - Neljäsosa työkäisistä kokee, ettei jaksaa työskennellä vanhuseläkeikään asti.
Itä-Uusimaa	- Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus Itä-Uudellamaalla on pieni. - Alakoululaisilla ja ammattikoululaisilla itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus on Itä-Uudellamaalla pieni.	- Yläkoululaisilla ja lukiolaisilla yksinäiseksi itsensä tuntevien osuus on päinvastoin erittäin suuri. - Niiden osuus, jotka eivät koe jaksavansa työskennellä eläkeikään, on suurin Itä-Uudellamaalla verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin. - Itä-uusmaalaiset kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi useammin kuin muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla.
Helsinki	- Helsinkiläisestä aikuisväestöstä pienempi osuus kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kuin Uudenmaan muilla hyvinvointialueilla ja koko maassa keskimäärin. - Niiden osuus, jotka uskovat, että eivät jaksaa työskennellä vanhuseläkkeeseen saakka, on selvästi Uudenmaan muita hyvinvointialueita ja koko maan tasoa pienempi.	- Aiempaa useampi helsinkiläislapsi tai -nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi. - Nuorten kokema yksinäisyys on yleistynyt Helsingissä ja on yleisempää kuin koko maassa ja Uudellamaalla keskimäärin.
Uusimaa	- Aikuisista reilu kolmannes koki 2020 terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, kuitenkin Uudellamaalla hiukan harvemmin kuin koko maassa. - Uudellamaalla viidennes ei usko jaksavansa työskennellä eläkeikään, koko maassa neljännes. Parempi tilanne Helsingissä ja Länsi-Uudellamaalla (2020).	- Yläaste/ammattikoulu/lukio -opiskelijoista kolmannes koki 2021 terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi ja 15–20 % tunsikin yksinäisyyttä.

HYVINVOINTI-ALUE	INDIKAATTORITEEMA: Menetetyt elinvuodet (PYLL)	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- Alkoholikuolemien, keuhkosairauksien ja verenkiertoelinten tautien vuoksi menetetyt elinvuodet ovat koko maan keskiarvon alapuolella sekä matalammat verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin. - Tapaturmien vuoksi menetettyjen elinvuosien lukumäärä on matalin verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin.	- Menetettyjen elinvuosien määrä on kasvanut Länsi-Uudellamaalla.
Keski-Uusimaa	- Menetetyt elinvuodet keskimäärin samalla tasolla kuin muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla.	- Tapaturmien vuoksi menetettyjen elinvuosien osuus hieman korkeampi muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden tasoon nähden.
Vantaa-Kerava	- Menetetyt elinvuodet keskimäärin samalla tasolla kuin muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla ja koko maassa. - Alkoholikuolemien, keuhkosairauksien ja verenkiertoelinten tautien vuoksi menetettyjen elinvuosien osuus koko maahan nähden matalampi.	- Tapaturmien vuoksi menetettyjen elinvuosien osuus hieman muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata korkeampi. - Alkoholikuolemien ja verenkiertoelinten tautien vuoksi menetettyjen elinvuosien osuus Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden hieman korkeampi.
Itä-Uusimaa	- Menetettyjä elinvuosia on Itä-Uudellamaalla vähiten muihin Uudenmaan alueisiin verrattuna. - Myös tapaturmien vuoksi menetettyjä elinvuosia on vähän.	- Keuhkosairauksien vuoksi Itä-Uudellamaalla menetetään eniten elinvuosia muihin Uudenmaan alueisiin verrattuna.
Helsinki	- Menetetyt elinvuodet ikävälillä 0–80 vuotta ovat Helsingissä kokonaisuudessaan samalla tasolla kuin koko maassa keskimäärin. - Keuhkosairauksien ja tapaturmien johdosta menetetään saman verran elinvuosia kuin koko maassa ja Uudellamaalla.	- Alkoholikuolemien johdosta menetetään selvästi enemmän elinvuosia verrattuna muihin Uudenmaan alueisiin ja koko maahan. - Verenkiertoelinten sairauksien vuoksi elinvuosia menetetään vähemmän kuin koko maassa keskimäärin, mutta enemmän kuin Uudenmaan muilla hyvinvointialueilla.
Uusimaa	- Uudellamaalla menetetään keskimäärin vähemmän elinvuosia kuin koko maassa keskimäärin, mutta Helsingissä ja Vantaa-Keravalla ollaan koko maan tasolla.	

HYVINVOINTI-ALUE	INDIKAATTORITEEMA: Toimintakyky	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- -MOVE!-mittaustulosten mukaan niiden 5. (34%) ja 8. (35%) luokkalaisten osuus, joilla on heikko fyysinen toimintakyky, on pienempi kuin muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla ja koko maassa. - -Terveystietojen vuoksi toimintarajoitteisten aikuisten osuus (28%) on pienempi kuin muilla hyvinvointialueilla ja koko maassa. - -75 vuotta täyttäneistä muistinsa huonoksi kokevien osuus (7%) on samaa luokkaa kuin koko maassa; tehostetun asumispalvelujen asiakkuudet (6%) jäävät	

	alle koko maan keskiarvon kuten muillakin Uudenmaan hyvinvointialueilla; itsensä huolehtimisessa kokee vähintään suuria vaikeuksia olevien osuus (8%) on vähemmän kuin koko maassa tai muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla.	
Keski-Uusimaa	-	- Muistinsa huonoksi kokevien osuus korkea hyvinvointialueisiin ja koko maan tasoon verrattuna. - Tehostetun palveluasumisen osalta käyttöä eniten Uudenmaan hyvinvointialueiden osalta. - Lasten ja nuorten, joiden fyysinen toimintakyky heikko, osuus on hieman korkeampi kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin.
Vantaa-Kerava	- Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen osalta käyttö vähäisempää Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Säännöllisen kotihoidon piirissä olleiden osuus selkeästi matalampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Muistinsa huonoksi kokevien osuus hieman matalampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden.	- Noin 40 % 5. luokan oppilaista on heikko fyysinen toimintakyky, 8. luokkalaisten osuus selkeästi muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata korkeampi 45 %.
Itä-Uusimaa	- Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky on 5. luokalla heikoin koko Uudenmaan alueella, mutta paranee hieman 8. lk mennessä, kun se muilla alueilla heikkenee.	- Niiden asukkaiden osuus, joilla on toimintarajoitteita terveysongelman vuoksi, on suurin Itä-Uudellamaalla verrattuna muuhun Uuteenmaahan. - Itä-Uudellamaalla on eniten yli 75-vuotiaita henkilöitä, joilla on vaikeuksia huolehtia itsestään. Myös säännöllisen kotihoidon piirissä olevien yli 75-vuotiaiden osuus on suurin Itä-Uudellamaalla.
Helsinki	- Toimintarajoitteita terveysongelmien vuoksi kokevien osuus on hieman matalampi verrattuna koko maahan ja useimpiin Uudenmaan hyvinvointialueisiin. - 75 vuotta täyttäneillä helsinkiläisillä on hieman vähemmän toimintarajoitteita terveysongelmien vuoksi koko maahan ja Uudenmaan keskiarvoon verrattuna.	- Noin kolmanneksella 5. luokan oppilaista on heikko fyysinen toimintakyky, 8. luokkalaisten osuus on 40 %. - Muistinsa huonoksi kokevien 75-vuotta täyttäneiden osuus on suurempi verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin sekä koko maan keskiarvoon.
Uusimaa		- Aikuisista toimintarajoitteisia on Uudellamaalla kolmannes. Ei kuitenkaan merkittäviä eroja muuhun maahan tai hyvinvointialueiden välillä. - Lapsista ja nuorista 40 %:lla on Move-mittauksen perusteella heikko fyysinen toimintakyky niin Uudellamaalla, kuin keskimäärin koko maassa. Lapsilla Helsingissä ja Länsi-Uudellamaalla parempi tilanne, nuorilla Länsi-Uudellamaalla. - Ikääntyneiden toimintakyvyssä ei ole oleellisia eroja muuhun Suomeen tai hyvinvointialueiden välillä, mutta muiden indikaattoreiden perusteella koronapandemian aikana päivittäinen liikunta on vähentynyt, +75-vuotiailla jopa yli 30 %:lla (Helsinki ja Vantaa-Kerava).

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Mielenterveys	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- Mielialaan liittyviä ongelmia 4. ja 5. luokan oppilaista (23%) raportoidaan vähemmän muuhun Uuteenmaahan verrattuna, mutta silti enemmän kuin koko maassa keskimäärin. - Aikuisten merkittävä psyykinen kuormittuneisuus (13%) jää alle maan keskiarvon ja Uudellamaalla - ainoastaan Keski-Uudellamaalla voidaan paremmin.	

	- Mielenterveysperusteisesti sairaspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden määrä (21/1000) ja mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus (2%) ovat matalinta tasoa Uudellamaalla ja alle maan keskiarvon.	
Keski-Uusimaa	- Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on matalampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden. - Positiivisen mielenterveyden mittari on samaa tasoa muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden ja koko maan kanssa.	- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden sekä mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien 16–64-vuotiaiden osuudet ovat korkeammat muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin verrattuna. - Lasten ja nuorten mielenterveyteen liittyvät haasteet ovat samalla tasolla Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden, mutta hieman korkeammat koko maahan verrattuna.
Vantaa-Kerava	- Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevien 8. ja 9. luokkalaisten sekä ammatillisten oppilaitosten ja lukion 1. ja 2. luokkalaisten osuus samalla tasolla muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneiden 25–64-vuotiaiden osuus samalla tasolla keskimäärin muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa, koko maahan nähden matalampi.	- Mielialaan liittyviä ongelmia kokeneiden 4. ja 5. luokkalaisten osuus hieman korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus hieman ylärajoilla muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden ja hieman korkeampi koko maahan nähden.
Itä-Uusimaa	- Positiivisen mielenterveyden mittari on korkea, kuten muillakin alueilla. - Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on Uudenmaan ja koko maan keskitasoa.	- Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus ja mielialaan liittyvät ongelmat ovat korkealla tasolla oppilaitoksissa, paitsi ammattikoulussa.
Helsinki	- Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa ja mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavien osuus työikäisillä on Helsingissä muun Uudenmaan tapaan hieman pienempi kuin koko maassa. - Aikuisten positiivinen mielenterveys (SWEMWBS) on Helsingissä samalla tasolla koko maan keskiarvon kanssa.	- Lasten ja nuorten kokemat mielen hyvinvoinnin haasteet (esim. kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, masennusoireilu) ovat olleet pitkään korkeammalla tasolla Helsingissä kuin koko maassa keskimäärin tai muualla pk-seudulla. - Psykkisesti merkittävästi kuormittuneiden osuus on Helsingissä korkeammalla tasolla verrattuna koko maahan ja muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin.
Uusimaa	- Uudellamaalla aikuisten psyykinen kuormittuneisuus ja positiivinen mielenterveys ovat koko maan keskiarvon tasoa, mielenterveyssyistä sairaspäivärahaa tai työkyvyttömyyseläkettä saavia on kuitenkin hiukan koko maata vähemmän. Missään näistä ei merkittäviä hyvinvointialueiden välisiä eroja.	- Ala-asteikäisillä mielialaan liittyviä haasteita on viimeisen kahden viikon aikana ollut neljänneksellä. Taso Uudellamaalla koko maan keskiarvon mukainen eikä merkittäviä hyvinvointialueiden välisiä eroja, mutta merkittävä nousu vuoteen 2017 ja 2019 verrattuna. Uudellamaalla 14 % -> 16 % -> 24 %. - Yläastelaisista, ammattiin opiskelevista ja lukiolaisista noin 20 % koki 2021 kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta, Uudellamaalla hiukan maan keskiarvoa enemmän. Tässä merkittävä nousu vuodesta 2019 (alle 15 %), ja erityisesti tytöillä, joilla nousu noin 20 %:sta selkeästi yli 30 %:iin.

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Ylipaino	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- Ylipaino 8. ja 9. luokan oppilaista (15%) sekä lukion (13%) ja ammattioppilaitosten (23%) 1. ja 2. vuoden oppilaista on vähäisempää kuin muualla Uudellamaalla ja jää selvästi alle maan keskiarvon. - Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettujen osuus (5%) sekä lihavien osuus (20%) pienempi kuin koko maassa ja Uudellamaalla; ainoastaan Helsingissä osuus pienempi.	

Keski-Uusimaa		- Ylipainoisten 8. ja 9. luokkalaisten sekä lukion 1. ja 2. luokkalaisten osuus on korkein muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden. Ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. luokkalaisten kohdalla osuus on muiden Uudenmaan alueiden tasoa. - Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettujen osuus on korkeampi kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin. - Lihavien osuus on korkeampi kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin.
Vantaa-Kerava	- Ylipainoisuus 8. ja 9. luokkalaisten sekä lukion 1. ja 2. luokkalaisten osalta samalla tasolla muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin nähden, hieman koko maan tasoa matalammat. - Erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettujen osuus Uudenmaan hyvinvointialueiden tasolla.	- Ylipainoisuus ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. luokkalaisten osalta hieman muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata korkeammalla tasolla.
Itä-Uusimaa		- Diabeteksen vuoksi erityiskorvattavia lääkkeitä saavien osuus on korkein alueella ja maan keskitasoa. - Lihavien osuus on korkein koko alueella, yli joka neljäs Itä-uusimaalainen täyttää lihavuuden kriteerin (BMI > 30 kg/m²). - Ylipainoisten osuus on korkea myös kouluissa, erityisen hankala tilanne on ammattikouluissa.
Helsinki	- Lasten ja nuorten itseraportoitu ylipainoisuus on koko maata alhaisemmalla tasolla Helsingissä, mutta silti ylipainoisuus on yleistynyt Helsingissä jonkin verran viime vuosien aikana. - Aikuisväestöstä joka kuudes henkilö on lihava. Niin ylipainoisten kuin lihavien osuus on kuitenkin Helsingissä selvästi koko maan keskiarvoa pienempi. Tämä heijastuu myös siihen, että erityiskorvattaviin lääkkeisiin diabeteksen vuoksi oikeutettujen osuus pienempi verrattuna koko maahan ja muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin.	
Uusimaa		- Avohilmon perusteella neuvola- ja alakouluikäisten ylipainoisuus on yleistynyt, vuonna 2020 merkittäväällä hyppäyksellä sekä koko maassa että Uudellamaalla. Koko maan ja Uudenmaan keskiarvoissa neuvolaikäisillä pojilla lisäystä edellisvuoteen on 3 %-yksikköä. 13–16-vuotiaiden ylipainoisten määrässä ei merkittävää muutosta. Uudellamaalla ylipainoisuus kaikissa lasten ikäryhmissä kuitenkin vähäisempää kuin koko maassa keskimäärin. - Ammattioppilaitosten nuorilla ylipainoisuus on merkittävästi yleisempää kuin lukioissa opiskelevilla niin koko maassa kuin Uudellamaalla. - Aikuisten lihavuuden yleisyydessä on Uudellamaalla isoja hyvinvointialueiden välisiä eroja (Länsi-Uusimaa ja Helsinki vs. Itä-Uusimaa) vaihdellen koko maan keskiarvon ala- ja yläpuolella.

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Päähteet	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	- Päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta käyttävien osuus jää alle maan keskiarvon ja on muihin uusimaalaisiin verrattuna myös vähäisempää 8. ja 9. luokan oppilaiden (5%) sekä	- Sellaisten 8. ja 9. luokan oppilaiden (10%) sekä lukion (17%) tai ammatillisten oppilaitosten (25%) 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden osuus, jotka ovat kokeilleet laittomia huumeita ainakin kerran, on suurempaa kuin

	- lukion (4%) tai ammatillisten oppilaitosten (20%) 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden keskuudessa. - Aikuisista alkoholia liikaa käyttävien osuus (27%) jää selvästi alle maan keskiarvon ja on vähäisintä muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin verrattuna. - Kannabista viimeisen 12 kuukauden aikana käyttäneiden osuus (4%) 20–64-vuotiaista on matalampi kuin Suomessa keskimäärin ja matalampi kuin muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla.	koko maassa keskimäärin – sama tulos muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla.
Keski-Uusimaa	Lukiolaisten ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden osalta laittomia huumeita kokeilleiden osuus on matalampi Uudenmaan hyvinvointialueiden keskiarvon nähden.	- Päivittäin tupakkatuotteita käyttävien 8. ja 9. luokkalaisten osuus on selvästi korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin verrattuna. - Yläkoulun oppilaiden osalta huumeikokeilut ovat Uudenmaan hyvinvointialueiden yläpäässä ja koko maan lukuja korkeammat. - Alkoholia liikaa käyttävien aikuisten osuus hieman korkeampi Uudenmaan hyvinvointialueen keskiarvoon nähden.
Vantaa-Kerava	8. ja 9. luokkalaisten osalta tupakointi matalimmasta päästä Uudenmaan hyvinvointialueista ja koko maahan nähden. - Alkoholia liikaa käyttävien aikuisten osuus samalla tasolla muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden.	Huumeikokeilut keskimäärin samalla tasolla muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden kanssa, hieman korkeammalla tasolla koko maahan nähden.
Itä-Uusimaa	Alkoholia käyttävien osuus Itä-Uudellamaalla on toiseksi pienin alueella ja selvästi maan keskiarvon alapuolella.	- Tupakoivien tai sähkösavukkeita käyttävien osuus on toiseksi korkein alueella itä-uusmaalaisen 8./9. luokkalaisten, ammattikoululaisten ja aikuisten joukossa. - Laittomia huumeita ainakin kerran kokeilleiden osuus 8./9. luokkalaisista on Itä-Uudellamaalla suurin muihin alueisiin verrattuna ja kannabista käyttäneiden 20–64-vuotiaiden osuus on toiseksi suurin.
Helsinki	- Nuorten päihteiden käytössä on tapahtunut myönteistä kehitystä viime vuosina eli esimerkiksi aiempaa harvempi tupakoi, käyttää alkoholia humalahakuisesti tai on kokeillut kannabista tai huumeita. - Tupakointi on vähentynyt nopeasti, ja on hieman vähäisempää kuin koko maassa keskimäärin. Eri-tyisesti 8. ja 9.luokkaisista sekä ammatillisen oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista matalampi osuus käyttää päivittäin tupakkatuotteita tai sähkösavuketta verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin sekä koko maahan.	- Myönteisestä kehityksestä huolimatta nuorten kannabis- ja huumeikokeilut ovat selkeästi koko maata tai muuta pääkaupunkiseutua yleisempiä sekä päihteiden yhteiskäyttöä esiintyy. - Aikuisväestön alkoholin ongelmakäyttö on Helsingissä yleisempää verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maan keskiarvoon. - Aikuisväestön kannabiksen käyttö on yleisempää verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maan keskiarvoon.
Uusimaa	Yläasteikäisten tupakkatuotteiden käyttö on Uudellamaalla hiukan koko maata vähäisempää, Helsingissä paras tilanne. Tupakkatuotteiden käytössä on merkittävä ero ammattioppilaitosten ja lukion opiskelijoiden välillä, kuten valtakunnallisestikin.	- Laittomien huumeiden kokeilut yläasteikäisillä Uudellamaalla hiukan muun maan keskiarvoa yleisempiä. Ammattioppilaitoksissa ja lukioissa opiskelevilla merkittävästi muuta maata yleisempää, Helsingissä kaikkein yleisintä. - Aikuisilla kannabista viimeisen vuoden aikana käyttäneiden osuus on Uudellamaalla muun maan keskiarvoon verrattuna hiukan yleisempää, mutta ollut vuodesta 2013 tasainen ja jopa hiukan laskussa.

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Arjen turvallisuus	
	VAHVUUDET	HAASTEET
Länsi-Uusimaa	Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokevien aikuisten osuus (2,5 %) jää hieman alle koko maan keskiarvon ja on vähäisempää	Häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua kokevien oppilaiden ja opis-

	kuin muualla Uudellamaalla; ainoastaan keskiuusimaalaiset tunsivat olonsa turvallisemmaksi. - Kaatumisiin ja putoamisiin liittyviä hoitojaksoja 65-vuotta täyttäneillä (197/10000) on selvästi vähemmän koko maan keskiarvoon verrattuna; Uudellamaalla ainoastaan Vantaa-Keravan tulos matalampi.	kelijoiden osuus on suuri (30 % tuntumassa) ja lähellä koko maan keskiarvoa. Uudenmaan keskiarvoon nähden se on kuitenkin vähäisempää. - Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus (4 %) on suurempi kuin koko maassa. Uudellamaalla Vantaa-Keravan osuus oli vielä suurempi.
Keski-Uusimaa	- Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus on matalampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan verrattuna.	- Oppilaiden ja opiskelijoiden kokemus seksuaalinen häirintä yleisintä Uudenmaan hyvinvointialueista ja huolestuttavassa kasvussa.
Vantaa-Kerava	- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvien hoitojaksojen osuus vähäisin muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden.	- Noin kolmasosa, ammatillisessa oppilaitoksessa hieman yli, kokee seksuaalista häirintää, keskimäärin samalla tasolla muiden Uudenmaan hyvinvointialueiden ja koko maan kanssa. - Lähisuhdeväkivallan tai uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus selvästi korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokeneiden määrä hieman korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden.
Itä-Uusimaa	- Lähisuhdeväkivaltaa tai sen uhkaa kokeneiden osuus Itä-Uudellamaalla on alueen matalin. - Seksuaalista ahdistelua tai häiritsevää ehdottelua kokeneiden määrä on alhainen kaikissa tutkituissa ikäluokissa.	- Päivittäin elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus on Itä-Uudellamaalla toiseksi suurin muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan. - Lonkkamurtumien, kaatumisten ja putoamisten määrä on suuri Itä-Uudellamaalla.
Helsinki	- Lähisuhdeväkivallan tai -uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus on hieman pienempi kuin koko maassa tai Uudellamaalla.	- Lasten ja nuorten kokemus turvallisesta kasvuympäristöstä ja olosuhteista on heikentynyt. Esimerkiksi joka kolmas nuori on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua edeltävän vuoden aikana. - Päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokeneiden osuus on hieman suurempi kuin koko maassa - Katumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä ovat Helsingissä yleisempiä kuin muilla Uudenmaan hyvinvointialueilla, mutta hieman koko maan keskiarvoa vähäisempiä.
Uusimaa	- Uudellamaalla, kuten koko maassa, päivittäisen elämänsä turvattomaksi kokevien määrä ollut hyvin alhainen 2020 (3 %), nähtäväksi jää muuttuuko tämä mm. maailmantilanteen muutosten perusteella. - Ensihoitotehtäviä asukkaita kohden on HUS-piirissä merkittävästi vähemmän kuin koko maassa keskimäärin. Suomessa sairaanhoitopiirien välinen alueellinen vaihtelu on suurta.	- Merkittävä osa eli kolmannes yläasteikäisistä, ammattiin opiskelevista ja lukiolaisista on kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeisen vuoden aikana. Lukiolaisista vielä hiukan suurempi osa. Naisista jopa puolet. Tämä on koko maan tasoa.

HYVINVOINTIALUE	INDIKAATTORITEEMA: Palvelujen käyttö	
	VAHVUUDET	HAASTEET

Länsi-Uusimaa	- Päivystyskäynneillä erikoissairaanhoidossa käydään vähemmän kuin koko maassa keskimäärin; miehet (145/1000) käyvät myös erikoissairaanhoidon päivystyskäynneillä harvemmin kuin naiset (167/1000); muuhun Uuteenmaahan verrattuna käyntiosuudet jäävät alle kaikkien muiden hyvinvointialueiden paitsi Vantaa-Keravan. - Sähköiset asiointit sote-palveluissa toteutuvat useammin kuin koko maassa keskimäärin; miehet (36%) käyttävät sähköistä asiointia useammin kuin naiset (32%); molempien tulokset Uudenmaan keskiluokkaa kaikissa ikäryhmissä. Nuoremmat (20-64v) käyttävät sähköistä asiointia useammin kuin 65 ja 75v täyttäneet.	- Päivystyskäynneillä perusterveydenhuollossa käyvät naiset (405/1000) selvästi useammin kuin miehet (318/1000), molempien tulos jää alle maan keskiarvon mutta on suurempaa kuin millään muulla Uudenmaan hyvinvointialueella. - Sähköisten palveluiden käytössä on koettu suuria esteitä tai huolia niin Länsi- kuin koko Uudellamaalla ja koko Suomessa; miehet (77%) kokevat esteitä tai huolia vain hieman naisia (78%) vähemmän; tulokset ovat samansuuntaisia kaikissa ikäluokissa.
Keski-Uusimaa	- Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä on vähemmän kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin. - Yli 65-vuotiaiden miesten sähköinen asiointi on yleisempää kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin.	- Perusterveydenhuollon päivystyskäyntejä on enemmän kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin. - 20–64-vuotiaiden sähköinen asiointi on vähäisempää kuin Uudenmaan hyvinvointialueilla keskimäärin. - Sukupuolten väliset erot sähköisessä asiointissa ovat merkittäviä.
Vantaa-Kerava	- Päivystyskäynnit perusterveydenhuollossa muita Uudenmaan hyvinvointialueita ja koko maata alhaisemmat. - Sähköinen asiointi sote-palveluissa 20–64-vuotiaiden naisten osalta Uudenmaan hyvinvointialueiden yläpäässä. - Yli 65-vuotiaiden miesten sähköinen asiointi sote-palveluissa Uudenmaan hyvinvointialueiden yläpäässä.	- Koetut esteet ja huolet sähköisten palveluiden käytössä samalla tasolla Uudenmaan hyvinvointialueiden ja koko maan kanssa, kokonaisluku noin 75 %. Lähisuhteiden välillä tai uhkailun kohteeksi joutuneiden osuus selvästi korkeampi muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maahan nähden. - Lähes 80 % 20–64-vuotiaista miehistä, 70 % naisista, kokee esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytössä. - Noin 85 % 65 vuotta täyttäneistä kokee esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytössä. - Yli 90 % 75 vuotta täyttäneistä naisista kokee esteitä ja huolia sähköisten palveluiden käytössä, miesten osalta noin 85 %.
Itä-Uusimaa		- Päivystyskäyntien määrä on korkea erityisesti Itä-Uusimaalaisten naisten joukossa. - Sähköisten palvelujen käyttö Itä-Uudellamaalla on vähäistä kaikissa ikäluokissa, osassa alueen vähäisintä.
Helsinki	- Perusterveydenhuollon päivystyskäyntien määrä on selvästi alhaisempi verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin. - Helsingissä asioidaan eniten sähköisissä sosiaali- ja terveyspalveluissa Uudellamaalla, ja sähköisten palvelujen käyttö on runsaampaa myös koko maan tasoon verrattuna. 65 vuotta ja sitä vanhempien ikäryhmien osalta miehet käyttävät sähköisiä palveluja selvästi naisia enemmän. - Helsingiläiset kokevat vähemmän huolia sähköisten palvelujen käytössä verrattuna muihin Uudenmaan hyvinvointialueisiin ja koko maan tasoon. Eroja ei enää havaita kuitenkaan 75 vuotta täyttäneiden tarkastelussa, sillä Helsingissäkin yli 90 % tästä ikäryhmästä kokee esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käyttöön liittyen.	- Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä on Uudenmaan hyvinvointialueittain tarkasteltuna toiseksi eniten.
Uusimaa	- Erikoissairaanhoidon päivystyskäyntejä Uudellamaalla on koko maan keskiarvoa vähemmän ja hyvinvointialueiden välistä vaihtelua on vähän. Perusterveydenhuollon päivystyskäynneissä on suuria alueellisia eroja Uudellamaalla, varmasti monenlaisista taustasyistä johtuen. - Uudellamaalla sähköisesti sote-palveluissa asioivien osuus palveluja käyttäneistä on merkittävästi maan keskiarvoa suurempaa.	- Esteitä ja huolia sähköisten palvelujen käytössä kokee kuitenkin työikäisistä jopa 70–80 % ja ikäihmisistä 90 %.



Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa 31.08.2024

Kiireettömään erikoissairaanhoidoon odottaneiden määrä on pysynyt suurena

PÄÄLÖYDÖKSET

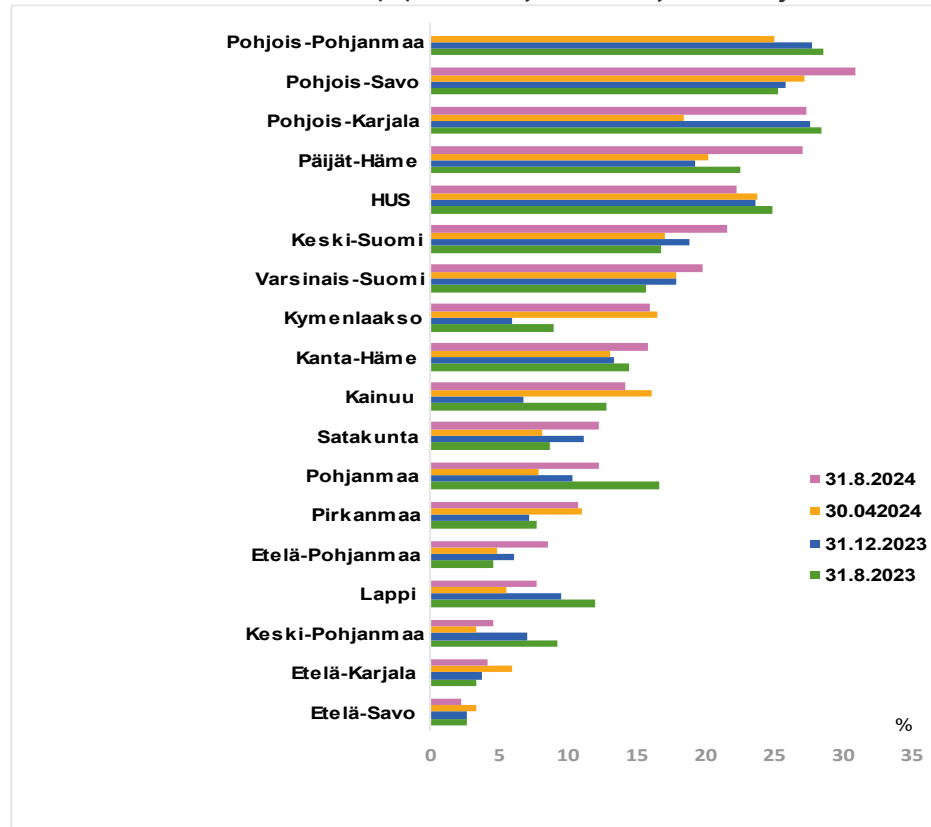
- Elokuun 2024 lopussa odottaneiden määrä kiireettömään erikoissairaanhoidoon oli samalla tasolla kuin huhtikuussa 2024.
 - Elokuussa 2024 yli puoli vuotta hoitoa odottaneita potilaita oli 18,0 % kaikista odottaneista.
 - Suhteellisesti eniten yli puoli vuotta odottaneita potilaita oli Pohjois-Savon sekä Pohjois-Karjalan hyvinvointialueilla ja vähiten Etelä-Savon sekä Etelä-Karjalan hyvinvointialueilla.
 - Elokuun lopussa 2024 polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottajien kokonaismäärä pysyi samalla tasolla verrattuna huhtikuuhun 2024. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä nousi yli 500 odottajalla verrattuna huhtikuuhun 2024.
 - Elokuun lopussa 2024 kaiholeikkaukseen odottavien määrä hiukan kasvoi. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä oli kasvanut yli 600 odottajalla verrattuna huhtikuuhun 2024.
- Yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneiden lasten ja nuorten määrä oli noussut elokuussa 2024 yli 200 odottajalla verrattuna huhtikuuhun 2024.

Elokuun 2024 lopussa yli 166 000* potilasta odotti pääsyä kiireettömään erikoissairaanhoidoon hyvinvointialueiden yksiköissä. Kiireettömään erikoissairaanhoidoon odottaneiden määrä vastasi huhtikuussa 2024 odottaneiden määrää. Elokuussa hoitoa odottaneista liki 31 000 (18,0 %) oli odottanut hoitoonpääsyä yli puoli vuotta. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä on hiukan kasvanut huhtikuuhun 2024 verrattuna, jolloin odottajia oli yli 29 000 (16,7 %). (Kuvio 1, Taulukko 1, Taulukko 2.)

Hyvinvointialueiden välillä oli isoja eroja yli puoli vuotta odottaneiden määrässä. Yli puoli vuotta kiireetöntä erikoissairaanhoidoa elokuun 2024 lopussa odottaneiden osuus kaikista odottavista oli suurin Pohjois-Savon (31,0 %), Pohjois-Karjalan (27,4 %) ja Päijät-Hämeen (27,1 %) hyvinvointialueilla. Yli puoli vuotta odottaneiden osuus oli pienin Etelä-Savon (2,2 %) ja Etelä-Karjalan (4,1 %) hyvinvointialueilla. (Kuvio 1, Taulukko 1.)

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen luvut puuttuivat kokonaan elokuulta 2024. Puute johtui teknisistä ongelmista. Hoitoonpääsyn tilanne kuvataan hyvinvointialueittain vain saatujen tietojen osalta. Koko maata koskevien yhteensä lukujen osalta on käytetty Pohjois-Pohjanmaan kohdalla edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Kuvio 1. Yli puoli vuotta kiireetöntä hoitoa odottaneiden osuus kaikista hyvinvointialueiden sairaaloihin odottavista (%) 31.8.2023, 31.12.2023, 30.4.2024 ja 31.8.2024*



Sisällysluettelo

Kiireettömään erikoissairaanhoidoon odottaneiden määrä on pysynyt suurena	1
Hoitoa yli 180 vrk odottaneet suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain	7
Lähetteet.....	6
Hoidon tarpeen arviointi.....	8
Hoitoa odottvat erikoisaloittain	9
Lasten ja nuorten psykiatriaan yli 90 vrk odottavien määrä laskenut	10
Hoitoa odottavat jonoryhmittäin	13
Kaihileikkaukseen odottavia liki 15 000	15
Polven tai lonkan tekonivellaikkaukseen odottavien määrä yli 12 000	18
Käsitteet ja määritelmät.....	19
Laatuseloste (SVT)	19

Taulukko 1. Hoitoa odottaneiden lukumäärät 31.8.2024 sekä 31.8.2023 yli 180 vrk odottaneet hyvinvointialueittain*

Hyvinvointialueet	Hoitoa odottaneet yhteensä	Hoitoa odottaneet 1–90 vrk	Hoitoa odottaneet 91–180 vrk	Hoitoa odottaneet yli 180 vrk	Hoitoa odottaneet yli 180 vrk %	Jäsenkuntien hoitoa yli 180 vrk odottaneet/ 10 000 as, lkm.	31.08.2023 hoitoa yli 180 vrk odottaneet lkm.	Hoitoa yli 180 vrk odottaneiden muutos 08/2023–08/2024 lkm.
Etelä-Karjala	2 376	1 934	344	98	4,1	7,7	56	42
Etelä-Pohjanmaa	6 320	3 897	1 881	542	8,6	26,9	292	250
Etelä-Savo	5 306	4 018	1 169	119	2,2	7,7	144	-25
HUS	36 132	18 949	9 108	8 075	22,3	46,0	9 245	-1 170
Kainuu	2 592	1 710	515	367	14,2	37,5	468	-101
Kanta-Häme	8 443	5 305	1 804	1 334	15,8	77,3	1 270	64
Keski-Pohjanmaa	4 352	3 038	1 114	200	4,6	22,9	452	-252
Keski-Suomi	11 190	5 559	3 212	2 419	21,6	87,0	1 894	525
Kymenlaakso	3 852	2 367	870	615	16,0	36,0	356	259
Lappi	3 977	2 479	1 186	312	7,8	17,1	546	-234
Pirkanmaa	15 830	9 455	4 681	1 694	10,7	26,0	1 648	46
Pohjanmaa	3 060	1 739	945	376	12,3	20,0	609	-233
Pohjois-Karjala	5 318	2 192	1 667	1 459	27,4	89,0	1 403	56
Pohjois-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	4 589	-
Pohjois-Savo	9 071	3 731	2 530	2 810	31,0	102,8	2 538	272
Päijät-Häme	5 115	2 178	1 552	1 385	27,1	64,7	1 149	236
Satakunta	9 893	6 044	2 634	1 215	12,3	56,4	877	338
Varsinais-Suomi	19 474	11 431	4 182	3 861	19,8	75,8	2 911	950
Yhteensä	166 739	92 469	43 216	31 055	18,0	51,3	30 447	+608

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023. Hoitoonpääsytiedot on siitä alkaen toimitettu hyvinvointialuejaon mukaisesti. Poikkeuksena on HUS, joka toimittaa koko Uudenmaan alueen hyvinvointialueiden tiedot lukuun ottamatta Helsingin tuottamaa erikoissairaanhoitoa. Helsingillä on ollut haasteita tuottaa tietoa potilasjärjestelmä vaihdoksen takia. Ennen tämän vaihdoksen tuottamia haasteita, Helsingin tuottaman erikoissairanhoidon odottajien määrä oli tasolla 200–500 odottajaa. Hyvinvointialueiden ilmoittamat hoitoonpääsytiedot eivät ole suoraan verrannollisia sairaanhoitopiireittäin ilmoitettuihin hoitoonpääsytietoihin, koska aluejaot joillakin alueilla muuttuivat. Uudet aikasarjat tilastoista alkavat 1.1.2023. Terveystieteiden haasteet, kuten organisaatiouudistus ja henkilökuntapula, ovat yhteydessä kiireetöntä hoitoa odottavien potilaiden kokonaismäärään.

Yli puoli vuotta odottaneiden määrä on pysynyt samalla tasolla viimeisen 12 kuukauden aikana. Elokuussa 2024 oli yli puoli vuotta odottaneita yli 31 000 potilasta. Aikaisempien vuosien tapaan yli puoli vuotta odottaneiden määrät kasvoivat kesän aikana. (Taulukko 1, Taulukko 2.)

Viimeisen 12 kuukauden aikajaksoa tarkastellessa kiireettömään erikoissairaanhoitoon odottajien määrä vaihtelee kuukausittain. Eniten odottajia on ollut tällä jaksolla syyskuussa 2023 (yli 176 000 odottajaa). Syyskuun 2023 jälkeen odottajien määrä on pysynyt melko tasaisena. Kuitenkin verrattuna huhtikuuhun 2024 tietoihin on kiireettömään erikoissairaanhoitoon odottajien määrä kasvanut kesän 2024 aikana. (Taulukko 3.)

Taulukko 2. Yli puoli vuotta hoitoa odottaneiden lukumäärän kuukausittainen kehitys viimeisen 12 kuukauden aikana hyvinvointialueittain*

Hyvinvointi- alue	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12	2024-01	2024-02	2024-03	2024-04	2024-05	2024-06	2024-07	2024-08
Etelä-Karjala	59	62	61	66	65	64	71	92	88	77	80	98
Etelä-Pohjanmaa	253	309	348	368	288	271	300	300	272	271	464	542
Etelä-Savo	147	118	41	147	136	127	161	176	205	171	168	119
HUS	8 869	8 709	8 377	8 325	7 374	8 075	7 339	8 136	7 449	7 112	8 164	8 075
Kainuu	362	278	374	177	278	187	368	384	416	389	390	367
Kanta-Häme	1 244	1 150	1 140	1 205	1 176	1 089	1 132	1 203	704	616	1 201	1 334
Keski-Pohjanmaa	445	402	305	315	219	194	216	149	134	138	210	200
Keski-Suomi	1 999	2 077	2 078	2 164	1 894	1 697	1 756	1 822	1 827	1 894	2 321	2 419
Kymenlaakso	375	276	251	225	983	1 000	687	551	611	601	722	615
Lappi	469	461	423	405	311	261	273	224	166	151	236	312
Pirkanmaa	1 525	1 509	1 451	1 476	1 252	1 239	-	1 742	1 600	1 513	1 746	1 694
Pohjanmaa	518	593	365	371	277	258	238	257	205	201	325	376
Pohjois-Karjala	1 365	1 409	1 389	1 467	1 320	1 126	1 051	893	864	856	1 226	1 459
Pohjois-Pohjanmaa	4 357	4 097	4 134	4 247	4 002	3 835	4 143	3 623	3 794	3 677	4 174	-
Pohjois-Savo	2 618	2 633	2 647	2 744	2 382	2 262	2 288	2 404	2 417	2 273	2 802	2 810
Päijät-Häme	1 025	980	949	996	944	1 002	1 052	1 074	1 054	1 063	1 425	1 385
Satakunta	854	921	921	1 133	913	847	815	796	829	770	1 204	1 215
Varsinais-Suomi	2 960	3 038	3 175	3 430	3 090	3 090	3 198	3 213	3 354	-	3 854	3 861
Yhteensä	29 444	29 022	28 429	29 261	26 904	26 624	25 088	27 039	25 989	21 773	30 712	31 055

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota. Kesäkuun 2024 osalta tiedot puuttuvat Varsinais-Suomen osalta ja maaliskuulta 2024 puuttuvat Pirkanmaan tiedot.

Tilastossa huomioitavaa

Tilastoissa on mukana perusterveydenhuollon yksiköitä, jotka tuottavat erikoissairaanhoidon palveluita. Näitä yksiköitä oli toiminnassa sairaanhoitopiirien toimiessa 14 eri sairaanhoitopiirissä. Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa, on näiden yksiköiden määrä vähentynyt kymmeneen. Näiden yksiköiden hoitoonpääsytiedot ilmoitetaan osana hyvinvointialueen tietoja.

Lisäksi osa hyvinvointialueista muodostui useammasta sairaanhoitopiiristä sekä perusterveydenhuollon yksiköistä, jotka tuottavat erikoissairaanhoitoa. Nämä kaikki tiedot on yhdistetty hyvinvointialueiden lukuihin. Data ei ole tämän vuoksi vertailukelpoista sairaanhoitopiirien ilmoittamaan dataan. Vuoden 2023 alusta alkoivat uudet vertailukelpoiset tilastosarjat. Hyvinvointialueiden sekä sairaanhoitopiirien mukainen data löytyy erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn sivuilta:

[Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy](#)

Tietokantaraportit on uudistettu vuoden 2024 alussa. Löydät uudet tietokantaraportit täältä:

[Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat](#)

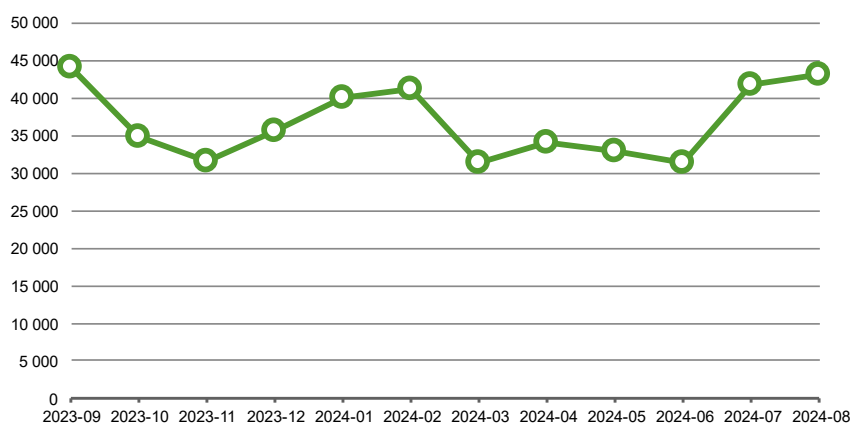
[Hoitoa odottavat jonoryhmittäin](#)

[Psykiatrian erikoisalalle hoitoa odottavat alle 23-vuotiaat lapset ja nuoret](#)

[Lähetteet](#)

Kolmesta kuuteen kuukautta hoitoonpääsyä odottaneita oli hyvinvointialueilla elokuun 2024 lopussa lähes 45 000. Kolmesta kuuteen kuukautta hoitoa odottaneiden määrä on lisääntynyt verrattuna huhtikuuhun 2024 jolloin odottaneita liki 35 000. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Hoitoa 91–180 vuorokautta odottaneiden määrän kehitys viimeisen 12 kuukauden aikana, hyvinvointialueet yhteensä*



*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota. Kesäkuun 2024 osalta tiedot puuttuvat Varsinais-Suomen osalta ja maaliskuulta 2024 puuttuvat Pirkanmaan tiedot.

Taulukko 3. Kaikkien hoitoa odottaneiden lukumäärä kuukausittainen kehitys vuonna hyvinvointialueittain*

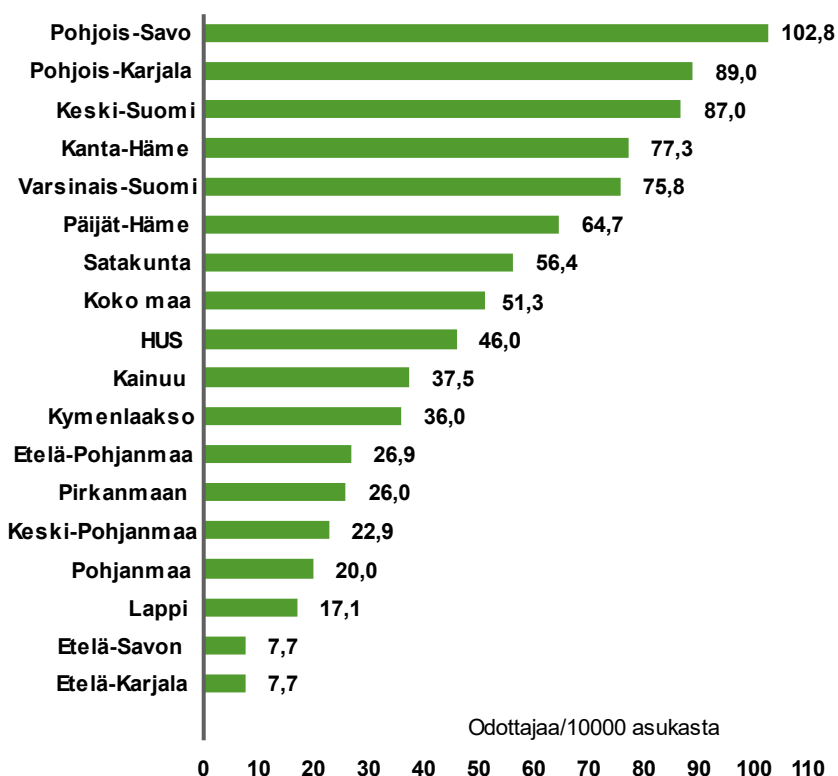
Hoitoa odotta- neet yh- teensä	2023–09	2023–10	2023–11	2023–12	2024–01	2024–02	2024–03	2024–04	2024–05	2024–06	2024–07	2024–08
Etelä-Kar- jala	1 564	1 599	1 692	1 766	1 809	1 766	1 765	1 550	2 007	1 979	2 254	2 376
Etelä-Poh- janmaa	6 213	6 217	6 044	5 990	5 847	6 146	6 145	6 145	5 980	6 132	6 614	6 320
Etelä-Savo	5 523	5 523	5 403	5 544	4 790	5 169	5 239	5 287	5 350	5 245	5 589	5 306
HUS	35 978	35 356	34 682	35 158	35 321	36 132	34 442	34 232	35 740	34 994	37 086	36 132
Kainuu	4 399	3 357	4 280	2 617	2 346	2 217	2 365	2 386	2 598	2 763	2 958	2 592
Kanta- Häme	9 147	9 103	8 532	9 016	8 969	9 006	9 219	9 193	7 696	7 736	8 649	8 443
Keski-Poh- janmaa	4 694	4 612	4 548	4 513	4 497	4 511	4 367	4 462	4 208	4 424	4 605	4 352
Keski- Suomi	11 249	11 328	11 201	11 493	10 988	10 890	10 846	10 666	10 728	10 972	11 308	11 190
Kymen- laakso	3 857	3 996	3 027	3 730	5 925	5 869	5 531	3 403	3 888	4 350	4 249	3 852
Lappi	4 525	4 562	4 401	4 285	4 115	4 015	4 044	3 971	3 830	3 833	4 044	3 977
Pirkanmaa	21 288	21 183	20 533	20 409	19 954	19 778	-	15 978	15 461	15 538	15 844	15 830
Pohjan- maa	3 599	3 604	3 503	3 594	3 442	3 453	3 252	3 244	3 250	3 019	3 207	3 060
Pohjois- Karjala	4 910	4 955	5 185	5 323	5 372	5 183	5 242	4 826	4 630	4 673	4 988	5 318
Pohjois- Pohjan- maa	15 654	15 264	14 966	15 291	15 550	15 409	15 412	14 479	14 413	14 147	14 439	-
Pohjois- Savo	10 206	10 372	10 208	10 595	8 844	8 662	8 889	8 847	8 513	8 035	8 911	9 071
Päijät- Häme	5 059	5 061	5 112	5 162	5 415	5 369	5 312	5 321	5 210	5 177	5 297	5 115
Satakunta	10 051	10 183	10 071	10 218	10 016	9 703	9 814	9 661	9 604	9 825	10 323	9 893
Varsinais- Suomi	18 421	18 592	18 207	19 195	18 304	18 425	18 436	17 980	18 131	-	19 979	19 474
Yhteensä	176 340	174 870	171 600	173 900	171 500	171 700	150 320	161 630	161 240	142 840	170 340	166 739

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustu-
vaa arviota. Kesäkuun 2024 osalta tiedot puuttuvat Varsinais-Suomen osalta ja maaliskuulta 2024 puuttuvat Pirkanmaan tiedot.

Hoitoa yli 180 vrk odottaneet suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain

Elokuun lopussa 2024 koko maassa erikoissairaanhoidon kiirettömässä hoidossa oli yli puoli vuotta hoitoa odottavia keskimäärin 51,3 odottajaa 10 000 asukasta kohden, kun vastaava luku huhtikuussa 2024 oli 44,2 odottajaa 10 000 asukasta kohden. Hoitoa yli puoli vuotta odottaneiden määrä suhteutettuna alueiden asukaslukuun vaihtelee paljon alueittain. Pohjois-Savon hyvinvointialueella yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 102,8 odottajaa/ 10 000 asukasta. Vastaava suhdeluku oli pienin Etelä-Karjalan ja Etelä-Savon hyvinvointialueilla ollen 7,7 odottajaa/ 10 000 asukasta. (Kuvio 3.)

Kuvio 3. Yli 180 vuorokautta odottaneiden lukumäärä suhteutettuna asukaslukuun hyvinvointialueittain 31.8.2024*



*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Lähetteet

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn lähetteen määrä esitetään kumulatiivisena lukuna. Lähetetietojen saamisessa hyvinvointialueilta on ollut erilaisia haasteita. Alueiden järjestelmäpäivitysten ja uuden toimitustapaan siirtymisen myötä tietojen poiminnassa on haasteita. Lähetteen osalta tietoja saatetaan täydentää tietokanta raportteihin loppu vuonna 2024.

Lähetteitä käsiteltiin vuonna 2024 elokuun loppuun mennessä yli 860 000. Käsiteltyjen lähetteen määrä vuonna 2023 elokuun lopussa oli yli 900 000. Vuonna 2024 ollaan samassa tasossa lähetteen määrässä, kun huomioidaan puuttuvat tiedot. (Taulukko 4.)

Kiireettömään erikoissairaanhoitoon tulleet lähetteet tulee käsitellä 21:n vuorokauden kuluessa. Lähetteen käsittelyaikoja seurataan hyvinvointialueittain, ja ne tilastoidaan kolmessa vuorokaudessa käsiteltyihin, 4–21 vuorokaudessa käsiteltyihin ja yli 21 vuorokaudessa käsiteltyihin lähetteisiin. Kolmessa vuorokaudessa lähetteitä oli käsitelty yli 650 000 kappaletta. Hyvinvointialueilla lähetteen käsittelyajat (yli 21 vrk) ylittyivät 1,5 prosentissa lähetteistä. (Taulukko 5.)

Taulukko 4. Käsiteltyjen kiireettömien läheteiden lukumäärä hyvinvointialueilla vuonna 2024 ja elokuu 2023*

Hyvinvointialue	2024–01	2024–02	2024–03	2024–04	2024–05	2024–06	2024–07	2024–08	2023–08
Etelä-Karjala	2 937	5 538	8 049	11 036	14 233	16 610	19 509	22 570	21 728
Etelä-Pohjanmaa	4 973	9 917	20 502	20 502	25 913	31 443	35 905	40 845	36 203
Etelä-Savo	3 752	7 926	11 546	15 582	19 659	22 878	26 057	29 426	31 857
HUS	28 863	308 330	89 204	120 130	220 890	179 460	193 480	220 220	228 400
Kainuu	2 029	4 063	5 916	7 453	8 541	12 008	13 528	15 345	16 613
Kanta-Häme	5 402	10 813	15 806	21 401	24 545	28 509	32 068	35 007	39 835
Keski-Pohjanmaan hyvinvointi- alue	2 430	4 852	6 985	9 479	11 678	13 829	15 573	17 744	19 532
Keski-Suomi	6 659	12 360	18 029	6 751	29 508	32 719	38 655	43 953	43 531
Kymenlaakso	4 444	8 581	12 804	13 846	17 167	19 815	21 991	23 972	30 790
Lappi	3 536	6 997	10 338	13 771	17 079	19 939	22 703	25 061	26 776
Pirkanmaa	10 116	21 205	-	39 324	47 893	53 996	58 534	60 451	82 594
Pohjanmaa	4 714	9 287	13 969	18 821	24 010	27 894	31 392	35 443	36 195
Pohjois-Karjala	3 449	6 916	10 169	13 586	16 971	20 035	22 931	26 078	27 355
Pohjois-Pohjanmaa	8 634	17 850	26 364	35 408	44 389	51 746	58 144	-	73 598
Pohjois-Savo	6 476	13 121	19 055	26 039	32 782	35 949	44 125	50 220	58 475
Päijät-Häme	4 696	9 341	14 053	18 787	23 486	27 742	31 583	36 027	37 077
Satakunta	5 843	10 873	16 343	22 172	27 919	33 273	38 104	42 957	43 627
Varsinais-Suomi	9 426	18 891	27 137	37 785	47 538	-	64 118	72 934	73 375
Yhteensä	118 380	486 860	326 270	451 880	654 200	627 840	768 400	864 544	927 560

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuva arviota. Kesäkuun 2024 osalta tiedot puuttuvat Varsinais-Suomen osalta ja maaliskuulta 2024 puuttuvat Pirkanmaan tiedot.

Taulukko 5. Kiireettömien läheteiden lukumäärä ja niiden käsittelyajat hyvinvointialueilla 31.08.2024.*

Hyvinvointialue	Lähetteet yhteensä	Lähetteitä käsitelty yhteensä	Lähete käsitelty 3 vrk:ssa	Lähete käsitelty 4–21 vrk:ssa	Lähete käsitelty yli 21 vrk:ssa	Lähete käsitelty yli 21 vrk:ssa, %
Etelä-Karjala	22 541	22 570	18 210	4 195	165	0,7
Etelä-Pohjanmaa	41 332	40 845	28 754	11 601	490	1,2
Etelä-Savo	29 376	29 426	22 610	6 562	254	0,9
HUS	224 520	220 220	160 480	53 832	5 912	2,7
Kainuu	15 252	15 345	11 304	3 968	73	0,5
Kanta-Häme	35 007	35 007	31 387	3 580	40	0,1
Keski-Pohjanmaa	17 725	17 744	12 822	4 487	435	2,5
Keski-Suomi	43 963	43 953	35 633	8 105	215	0,5
Kymenlaakso	23 972	23 972	19 087	4 511	374	1,6
Lappi	25 736	25 061	20 797	4 114	150	0,6
Pirkanmaa	60 451	60 451	44 831	14 683	937	1,6
Pohjanmaa	33 920	35 443	27 314	7 692	437	1,2
Pohjois-Karjala	26 082	26 078	19 418	6 249	411	1,6
Pohjois-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-
Pohjois-Savo	56 297	50 220	34 305	15 253	662	1,3
Päijät-Häme	35 987	36 027	29 700	6 307	20	0,1
Satakunta	42 800	42 957	32 612	9 918	427	1,0
Varsinais-Suomi	72 798	72 934	56 738	15 494	702	1,0
Yhteensä	872 357	864 544	654 900	194 550	11 984	1,5

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Hoidon tarpeen arviointi

Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erikoislääkärin arviointia tai erityisiä tutkimuksia, on ne terveydenhuoltolain (2010/1326) mukaan toteutettava kolmen kuukauden kuluessa lähetteen saapumisesta sairaalaan. Esimerkiksi leikkaushoidon tarvetta selvitetään usein erilaisilla tutkimuksilla ja erikoislääkärin arvioinnilla ennen varsinaista hoitopäätöstä.

Elokuun lopussa 2024 hoidon tarpeen arviointia odotti yli 95 000 potilasta. Hyvinvointialueiden ilmoittamien tietojen mukaan yli kolme kuukautta hoidon tarpeen arviointia odottaneiden määrät vaihtelivat suuresti. Näistä hoidon tarpeen arviointia odottavista potilaista yli kolme kuukautta odottaneita oli liki 29 000 (28,6 %). (Taulukko 6.)

Hoidon tarpeen arvioinnin toteutumista tulkitaan ja hoidon tarpeen arviointia odottavien tietoja ilmoitetaan eri tavoin eri hyvinvointialueilla. Joillakin alueilla ei ole käytössä vielä hoidon tarpeen arviointia lainkaan, vaan potilaat laitetaan suoraan odottamaan hoitoa, kuten Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Kirjaamisen käytäntöjä ja ohjeistusta hoidon tarpeen arvioinnissa on yhtenäistetty kansallisesti, ja työ jatkuu edelleen. Hoidon tarpeen arvioinnin ja hoitoonpääsyn ohjeita käydään läpi ja päivitetään yhteistyössä hyvinvointialueiden kanssa.

Taulukko 6. Hoidon tarpeen arviointia odottavat 31.8.2024 odotusaikoiheen sekä 30.4.2024 yhteensä*

Hyvinvointialue	Yhteensä	1–90 vrk.	91–180 vrk.	yli 180 vrk.	yli 90 vrk.	Yli 90 vrk. %	Yhteensä 30.04.2024
Etelä-Karjala	430	341	72	17	89	20,7	438
Etelä-Pohjanmaa	2 914	2 047	616	251	867	29,8	2 493,0
Etelä-Savo	103	99	4	0	4	3,9	119,0
HUS	40 301	27 835	7 411	5 055	12 466	30,9	31 068,0
Kainuu	1 086	373	217	496	713	65,7	1 165,0
Kanta-Häme	41	25	5	11	16	39,0	42,0
Keski-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	-
Keski-Suomi	2692	1699	835	158	993	36,9	2819
Kymenlaakso	429	267	152	10	162	37,8	356,0
Lappi	3 923	3 631	242	50	292	7,4	3 790,0
Pirkanmaa	12 601	7 481	3 222	1 898	5 120	40,6	11 557,0
Pohjanmaa	4 089	2 502	755	832	1 587	38,8	4 191,0
Pohjois-Karjala	4 715	3 552	848	315	1 163	24,7	4 981,0
Pohjois-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	9 779,0
Pohjois-Savo	6 244	4 894	753	597	1 350	21,6	5 376,0
Päijät-Häme	278	210	61	7	68	24,5	158,0
Satakunta	1 136	960	169	7	176	15,5	1 186,0
Varsinais-Suomi	3 244	2 558	423	263	686	21,1	2 648,0
Yhteensä	95 368	66 480	18 017	10 871	28 888	28,6	82 166,0

*Keski-Pohjanmaalla ei käytössä hoidon tarpeen arviointia. Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Hoitoa odottavat erikoisaloittain

Elokuun 2024 lopussa hoitoa odottavien määrä pysyi suurena monella erikoisalalla. Kirurgian erikoisaloilla hoitoa odottavien määrä on pysynyt tasaisena, suuria muutoksia ei ole nähtävissä suuntaan tai toiseen. Myös muilla erikoisaloilla hoitoa odottavien määrä on pysynyt tasaisena. (Taulukko 7.)

Taulukko 7. Hoitoa odottaneiden lukumäärän kehitys erikoisaloittain vuonna 2024*

Erikoisala	2023– 09	2023– 10	2023– 11	2023– 12	2024– 01	2024– 02	2024– 03	2024– 04	2024– 05	2024– 06	2024– 07	2024– 08
Sisätaudit	13 638	13 353	12 514	13 040	12 076	11 764	9 790	10 058	10 128	8 078	10 881	9 628
Anestesiologia ja tehohoito	322	303	324	331	358	234	353	326	341	266	270	264
Akuutti lääketiede	4	4	2	-	1	2	2	1	1	1	-	-
Kirurgia	75 592	74 580	74 471	74 636	74 036	73 604	64 564	70 078	68 612	63 911	72 294	64 867
20 Kirurgia	1 626	1 589	1 534	1 606	1 507	1 565	1 453	1 455	1 440	1 084	1 570	1 555
20G Gastroenterologin kirurgia	16 933	16 184	16 022	16 363	16 715	16 027	15 721	16 210	15 454	14 112	16 083	14 126
20J Käsikirurgia	5 585	5 608	5 578	5 845	6 082	6 647	6 213	6 486	6 827	6 460	6 952	6 224
20 L Lastenkirurgia	1 790	1 667	1 557	1 576	1 578	1 466	1 259	1 317	1 400	1 385	1 497	1 435
20O Ortopedia ja traumatologia	31 395	31 548	31 201	31 402	30 700	30 917	25 094	27 462	26 785	25 344	28 525	25 728
20P Plastiikkakirurgia	5 525	5 600	5 534	5 590	5 508	5 054	5 025	5 168	4 908	4 429	5 131	4 468
20R Sydän- ja rintaelin-kirurgia	801	815	789	861	842	807	780	850	807	754	813	705
20U Urologia	6 361	6 222	7 048	6 378	6 148	6 367	5 104	6 554	6 552	6 107	6 909	6 290
20V Verisuonikirurgia	3 462	3 491	3 389	3 262	3 211	3 121	2 656	2 867	2 841	2 595	2 858	2 711
20Y Yleiskirurgia	2 114	1 856	1 819	1 753	1 745	1 633	1 259	1 709	1 598	1 641	1 956	1 625
Neurokirurgia	3 437	3 347	3 215	3 323	3 230	2 789	2 697	2 977	2 821	2 065	2 745	2 207
Naistentaudit ja synnytukset	8 316	8 413	8 130	8 114	8 153	8 671	7 399	7 226	7 666	7 481	8 269	7 704
Lastentaudit	2 055	2 088	1 949	2 088	2 044	1 916	1 809	1 925	1 932	1 461	1 966	1 649
Silmätaudit	29 381	29 001	28 619	28 798	28 655	29 785	26 926	29 272	29 648	26 243	31 899	29 533
Korva-nenä- ja kurkkutaudit	18 419	18 701	18 900	19 140	19 204	19 342	16 891	18 350	17 785	14 092	18 494	16 376
Foniatria	317	339	350	384	335	263	309	372	363	211	338	302
Hammas- suu- ja leukasairaudet	3 463	3 309	3 147	3 142	3 107	3 401	3 193	2 926	2 978	2 766	3 249	2 830
Ihotaudit ja allergologia	3 893	3 975	3 625	3 935	3 667	3 660	2 972	2 762	2 951	2 135	3 329	3 018
Syöpätaudit	488	563	594	613	596	598	640	525	628	643	619	533
Psykiatria	3 981	3 948	3 727	3 751	4 196	4 166	2 893	3 462	3 885	3 126	4 128	2 946
Nuorisopsykiatria	593	593	670	723	613	486	531	524	523	385	536	479
Lastenpsykiatria	486	470	532	608	378	384	297	289	270	227	216	191
Neurologia	2 455	2 458	2 240	2 381	2 326	2 402	1 874	2 348	2 440	2 276	2 655	2 526
Lasten neurologia	464	455	490	551	553	644	442	552	614	612	649	595
Keuhkosairaudet	5 368	5 265	4 765	4 889	4 600	4 447	3 810	3 948	3 978	3 212	4 093	3 257
Liikuntalääketiede	2	11	8	16	11	11	11	12	13	2	14	3
Perinnöllisyyslääketiede	1 625	1 531	1 423	1 420	1 419	1 096	1 011	1 640	1 618	1 463	1 508	1 316
Työlääketiede ja työterveyshuolto	67	68	56	58	36	48	23	57	47	48	58	55
Fysiatria	1 142	1 293	1 118	1 262	1 292	1 355	1 259	1 418	1 493	1 630	1 644	1 586
Geriatia	351	311	304	334	362	377	347	286	281	256	247	235
Yleislääketiede	478	488	422	362	256	258	277	297	221	252	243	201
Hoitoa odottaneet yhteensä	176 340	174 870	171 600	173 900	171 500	171 700	150 320	161 630	161 240	142 840	170 340	166 739

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Lasten ja nuorten psykiatriaan yli 90 vuorokautta odottavien määrä on noussut kesän aikana

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden hoitoonpääsyn enimmäisajat on määritelty terveydenhuoltolain 53§:n mukaan. Tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä alle 23-vuotiaille hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioiden kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluita (alle 23-vuotiaat) odottaneita oli yhteensä elokuun 2024 lopussa yli 1 600. Tarkasteltaessa viimeisten 12 kuukauden ajanjaksoa, on odottajien määrä hiukan laskenut. (Taulukko 8.)

Yli kolme kuukautta mielenterveyspalveluita odottaneiden lasten ja nuorten (alle 23-vuotiaat) määrä oli elokuussa 2024 yli 650 odottajaa. Verrattuna huhtikuuhun 2024 yli kolme kuukautta odottaneiden määrä on noussut yli 200 odottajalla. Tilastoissa on huomioitavaa, että alle 23- vuotiaita hoidetaan osittain myös aikuispsykiatrian puolella. (Taulukko 9.)

Taulukko 8. Alle 23-vuotiaiden lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluja (psykiatrian erikoisaloille) hoitoa odottavat kuukausittain viimeisen 12 kuukauden ajan

Hyvinvointialueet	2023–09	2023–10	2023–11	2023–12	2024–01	2024–02	2024–03	2024–04	2024–05	2024–06	2024–07	2024–08
Etelä-Karjala	5	3	3	10	6	12	13	4	5	4	11	11
Etelä-Pohjanmaa	40	44	43	43	44	45	53	53	54	51	36	40
Etelä-Savo	43	54	63	79	87	90	70	80	81	59	53	50
HUS	120	100	119	127	110	135	113	82	152	145	183	135
Kainuu	16	14	11	15	21	22	19	23	18	31	28	17
Kanta-Häme	79	73	88	111	94	96	117	99	69	58	63	68
Keski-Pohjanmaa	75	50	57	53	64	48	41	59	36	40	45	23
Keski-Suomi	19	15	13	25	12	15	16	26	28	-	14	14
Kymenlaakso	9	15	6	18	42	54	58	9	11	17	21	13
Lappi	29	25	20	18	12	10	30	35	40	40	41	38
Pirkanmaa	525	557	521	510	441	443	-	282	253	254	249	216
Pohjanmaa	56	59	59	65	71	55	44	55	41	38	44	38
Pohjois-Karjala	14	19	21	42	37	34	25	13	33	19	27	24
Pohjois-Pohjanmaa	418	426	450	505	569	586	610	493	590	557	553	-
Pohjois-Savo	43	92	112	107	48	43	47	46	49	60	48	35
Päijät-Häme	81	75	81	97	80	95	106	102	94	85	80	79
Satakunta	74	73	88	107	89	81	95	81	77	56	55	48
Varsinais-Suomi	179	164	182	172	166	170	191	173	195	-	245	240
Yhteensä	1 825	1 858	1 937	2 104	1 993	2 034	1 648	1 715	1 826	1 514	1 796	1 641

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota. Kesäkuun 2024 osalta tiedot puuttuvat Varsinais-Suomen osalta ja maaliskuulta 2024 puuttuvat Pirkanmaan tiedot.

Taulukko 9. Alle 23-vuotiaiden lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluja (psykiatrian erikoissaloille) yli 90 vuorokautta hoitoa odottaneiden määrän kehitys viimeisen 12 kuukauden ajan

Erikois- alat	2023-09	2023-10	2023-11	2023-12	2024-01	2024-02	2024-03	2024-04	2024-05	2024-06	2024-07	2024-08
70 Psyki- atria	403	511	455	446	447	439	221	253	312	286	331	176
74 Nuori- sopsyki- atria	141	65	48	71	86	82	85	76	108	96	187	126
75 Las- tenpsyki- atria	160	108	94	96	92	116	118	90	101	108	120	28
Yh- teensä	704	684	597	613	625	637	424	419	521	490	638	658

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustu-
vaa arviota. Kesäkuun 2024 osalta tiedot puuttuvat Varsinais-Suomen osalta ja maaliskuulta 2024 puuttuvat Pirkanmaan tiedot.

Jonoryhmissä huo-
mioitavaa

Lisätietoa jonoryhmistä ja
erikoissairaanhoidon hoi-
toonpääsyn määrittelyistä ja
tiedonkeruusta:

[THL-toimenpideluokitus](#)

[Terveystieteiden laaki, hoi-
toonpääsy](#)

Hoitoa odottavat jonoryhmittäin

Jonoryhmä kuvaa yleisimpiä elektiivisiä leikkausryhmiä ja yleisimpiä konservatiivisia jo-
noryhmiä. Kuhunkin jonoryhmään poimitaan yhteisesti määritelty toimenpidekoodi leik-
kaustoimenpiteistä tai konservatiivisesta hoidosta. Toimenpidekoodit löytyvät tietojen
toimittamisen oppaasta. Jonoryhmiä on yhteensä 27.Toimenpidekoodit perustuvat THL-
Toimenpideluokitukseen. [Kiireettömän erikoissairaanhoidon tietojen toimittamisen opas](#)

Näissä jonoryhmissä eniten yli puoli vuotta odottaneita oli rintarauhasen pienennys- tai
muovausleikkaukseen (43,1 %) ja peräpukamakeikkaukseen (39,5 %). Vähiten yli puoli
vuotta odottaneita oli jonoryhmissä rytmihäiriöiden hoito (2,9 %) ja sepelvaltimoiden ku-
vaus (3,8 %). Lukumääräisesti eniten hoitoa odottaneita oli kaihileikkaukseen 14 898 ja
lonkan- tai polven tekoniivelleikkaukseen 13 551. (Taulukko 10.)

Taulukko 10. Hoitoa odottaneiden lukumäärät jonoryhmien mukaisesti 31.8.2024. *

Jonoryhmä	Yhteensä	1–90 vrk	91–180 vrk	Yli 180 vrk	Yli 180 vrk %	Yli 90 vrk	Yli 90 vrk %
Rintarauhasen pienennys- tai muovausleikkaus	1 399	340	410	569	43,1	979	74,2
Peräpukamaleikkaus	578	145	106	164	39,5	270	65,1
Ranne- tai käsinivelen muovaus- tai luudutusleikkaus	945	253	237	315	39,1	552	68,6
Polven tai lonkan tekonivelleikkaus	13 551	4 118	3 553	4 386	36,4	7 939	65,8
Nivus-, napa- tai arpytyräleikkaus	5 712	1 806	1 422	1 830	36,2	3 252	64,3
Käden pehmytkudosleikkaus	1 069	314	342	309	32,0	651	67,5
Sappileikkaus	1 845	737	435	524	30,9	959	56,5
Eturauhasen liikakasvun toimenpide	1 205	467	302	330	30,0	632	57,5
Kaula- tai selkärangan luudutusleikkaus	1 208	441	259	279	28,5	538	55,0
Isovarpaan tyvinivelen ongelmien leikkaus	1 733	562	496	397	27,3	893	61,4
Yhteensä	57 231	24 469	18 152	14 606	24,1	32 762	56,1
Polvinivelen tähytys tai leikkaus	892	373	224	181	23,3	405	52,1
Rannekanava-ahtauman leikkaus	1 387	595	411	260	20,5	671	53,0
Suonikohjujen hoito	1 238	498	418	226	19,8	644	56,4
Hampaiden poistoleikkaus	1 085	483	346	181	17,9	527	52,2
Gynekologinen laskeumaleikkaus	1 507	651	455	212	16,1	667	50,6
Olkapään tähytys tai leikkaus	950	360	226	103	14,9	329	47,8
Sepelvaltimoiden ohitusleikkaus	62	22	16	6	13,6	22	50,0
Kilpirauhasleikkaus	672	345	176	78	13,0	254	42,4
Kaihileikkaus	14 898	7 111	5 727	1 907	12,9	7 634	51,8
Naisen virtsankarkailuleikkaus	167	78	52	18	12,2	70	47,3
Kohdunpoisto	941	487	262	96	11,4	358	42,4
Nenän sivuonteloiden leikkaus	976	443	347	85	9,7	432	49,4
Sepelvaltimoiden pallolaajennus tai stentti	33	29	1	3	9,1	4	12,1
Ruokatorven, mahalaukun tai suoliston tähytys	943	714	168	40	4,3	208	22,6
Kitarisaleikkaus tai tärykalvon putkitus	622	383	160	24	4,2	184	32,5
Sepelvaltimoiden kuvaus	1 026	729	54	31	3,8	85	10,4
Rytmihäiriöiden hoito	587	404	68	14	2,9	82	16,9

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Kaihileikkaukseen odottavia liki 15 000

Kaihileikkausta odottavia potilaita oli yhteensä 14 898 elokuussa 2024. Yli kolme kuukautta odottaneita oli 51,8 prosenttia, joista yli puoli vuotta odottaneita oli 12,9 prosenttia. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä oli kasvanut elokuussa 2024 yli 600 odottajalla verrattuna huhtikuun lopun 2024 tilanteeseen. Yli puoli vuotta odottaneita oli eniten Varsinais-Suomen hyvinvointialueella (60,7 %) ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella (40,4 %) kaikista odottaneista. Etelä-Karjalan ja Päijät-Hämeen hyvinvointialueilla kaikki odottajat pystyttiin hoitamaan alle puolessa vuodessa. (Taulukko 11.)

Taulukko 11. Kaihileikkaukseen odottaneet (lukumäärä) hyvinvointialueittain 31.8.2024 sekä yli 180 vuorokautta odottaneet 30.4.2024*

Hyvinvointialue	Yhteensä	1–90 vrk	91–180 vrk	Yli 180 vrk	Yli 180 vrk %	Yli 90 vrk	Yli 90 vrk %	Yli 180 vrk 30.4.2024
Etelä-Karjala	418	271	147	0	0,0	147	35,2	0
Etelä-Pohjanmaa	898	351	488	59	6,6	547	60,9	13
Etelä-Savo	792	405	368	19	2,4	387	48,9	1
HUS	2 916	2 078	819	19	0,7	838	28,7	74
Kainuu	348	129	101	118	33,9	219	62,9	105
Kanta-Häme	580	223	231	126	21,7	357	61,6	119
Keski-Pohjanmaa	343	159	162	22	6,4	184	53,6	0
Keski-Suomi	1 194	284	495	415	34,8	910	76,2	184
Kymenlaakso	399	191	191	17	4,3	208	52,1	19
Lappi	372	274	97	1	0,3	98	26,3	0
Pirkanmaa	1 506	766	730	10	0,7	740	49,1	1
Pohjanmaa	461	159	184	118	25,6	302	65,5	63
Pohjois-Karjala	1 072	283	356	433	40,4	789	73,6	357
Pohjois-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	-	13
Pohjois-Savo	1 100	535	402	163	14,8	565	51,4	174
Päijät-Häme	698	353	345	0	0,0	345	49,4	0
Satakunta	1 386	564	594	228	16,5	822	59,3	40
Varsinais-Suomi	262	86	17	159	60,7	176	67,2	82
Yhteensä	14 898	7 163	5 824	1 911	12,9	7 735	51,8	1245

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Polven tai lonkan tekonivelleikkaukseen odottavien määrä yli 13 000

Polven tai lonkan tekonivelleikkausta odottavien kokonaismäärä on samalla tasolla kuin huhtikuussa 2024. Elokuun lopussa odottajia oli 13 551 potilasta, joista 65,9 prosenttia oli odottanut pääsyä leikkaukseen yli kolme kuukautta. Yli puoli vuotta hoitoa odottaneita oli 36,4 prosenttia. Yli puoli vuotta odottaneiden määrä on noussut yli 500 odottajalla verrattuna huhtikuuhun 2024. Eniten yli puoli vuotta odottaneita oli Pohjois-Savon (62,7 %), Päijät-Hämeen (53,7 %) hyvinvointialueilla kaikista odottajista. Vähiten yli puoli vuotta odottaneita oli Pohjanmaan (2,3 %) ja Keski-Pohjanmaan (3,7 %) hyvinvointialueilla kaikista odottajista. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Polven tai lonkan tekonivelleikkausta odottaneet (lukumäärä) hyvinvointialueittain 31.8.2024 sekä yli 180 vrk. odottaneet 30.4.2024

Hyvinvointialue	Yhteensä	1–90 vrk	91–180 vrk	Yli 180 vrk	Yli 180 vrk %	Yli 90 vrk	Yli 90 vrk %	Yli 180 vrk 30.04.2024
Etelä-Karjala	245	99	56	90	36,7	146	59,6	130
Etelä-Pohjanmaa	374	106	158	110	29,4	268	71,7	49
Etelä-Savo	317	173	120	24	7,6	144	45,4	9
HUS	3 679	864	1 037	1 778	48,3	2 815	76,5	1 604
Kainuu	200	82	63	55	27,5	118	59,0	47
Kanta-Häme	216	44	136	36	16,7	172	79,6	29
Keski-Pohjanmaa	163	110	47	6	3,7	53	32,5	5
Keski-Suomi	482	131	194	157	32,6	351	72,8	107
Kymenlaakso	55	22	16	17	30,9	33	60,0	17
Lappi	383	218	124	41	10,7	165	43,1	13
Pirkanmaa	1 736	1 137	509	90	5,2	599	34,5	60
Pohjanmaa	132	85	44	3	2,3	47	35,6	5
Pohjois-Karjala	506	140	119	247	48,8	366	72,3	45
Pohjois-Pohjanmaa	-	-	-	-	-	-	-	926
Pohjois-Savo	1 164	228	206	730	62,7	936	80,4	749
Päijät-Häme	655	171	132	352	53,7	484	73,9	198
Satakunta	821	252	321	248	30,2	569	69,3	224
Varsinais-Suomi	929	256	271	402	43,3	673	72,4	493
Yhteensä	13 551	4 411	3 874	5 266	36,4	9 140	65,8	4710

*Pohjois-Pohjanmaan Hyvinvointialueen tiedot puuttuvat elokuulta 2024. Koko maan luvuissa (yhteensä) on käytetty Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviota.

Käsitteet ja määritelmät

Kiireetön hoito: tarkoittaa lääketieteellisesti, hammaslääketieteellisesti tai terveystieteellisesti tarpeelliseksi todettua hoitoa ja neuvontaa, joka on järjestettävä ja aloitettava hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kohtuullisessa ajassa. Erikoissairaanhoidossa hoito tulee kuitenkin antaa kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hoidon tarve on todettu ja lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa viimeistään kolmen kuukauden kuluessa. (Terveystieteellisen lain 2010/1326 § 51 c, 52, 53.)

Hoitoa odottavat: lääkäri tai muu terveydenhuollon ammattihenkilö on hoidon tarpeen arvioinnin perusteella päättänyt ottaa potilaan hoitoon ja potilas on asetettu sairaalasta johtuvista syistä (resurssit) hoitojonoon tai hänelle on varattu aika polikliniseen hoitoon. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä lääketieteellisistä syistä tiettyyn ajankohtaan esim. vuoden päähän sovittuja hoidon antamispäiviä. Hoitoa odottaviin ei sisällytetä myöskään toistuvaa hoitoa tai sairauden seurantaa tietyin määrajoin.

Pitkään hoitoa odottaneet: tarkoittaa tässä tilastoraportissa yli puoli vuotta hoitoa odottaneita.

Hoitojonoon asettamispäivä: on se päivä, jolloin potilas asetetaan jonoon odottamaan vuodeosasto-, päiväkirurgista tai poliklinista hoitoa.

Hoidon odotusaika: on hoitojonoon asettamispäivän tai käynnin varauspäivän ja hoitoon odottamisen välinen aika.

Odotusajan mediaani: on suuruusjärjestyksessä asetettujen havaintojen keskimääräinen arvo.

Hoidon tarpeen arviointia odottavat: Potilas odottaa hoidon tarpeen arviointia. Hoidon tarpeen arvioinnissa selvitetään yhteydenoton syy, sairauden oireet ja niiden vaikeusaste sekä kiireellisyys yhteydenottajan kertomien esitetietojen tai lähetteen perusteella. Jos hoidon tarpeen arviointi edellyttää erityisiä kuvantamis- tai laboratoriotutkimuksia tai lääkärin tai muun terveydenhuollon ammattihenkilön arviointia, asetetaan potilas hoitojonoon odottamaan hoidon tarpeen arviointia. Terveystieteellisen lain mukaan (52 §) arviointi ja siihen liittyvät tarvittavat tutkimukset on toteutettava kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön. Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa arviointi ja tarvittavat tutkimukset on toteutettava kuuden viikon kuluessa siitä, kun lähete on saapunut hyvinvointialueen sairaalaan tai muuhun erikoissairaanhoitoa toteuttavaan toimintayksikköön (Terveystieteellisen lain 2010/1326 § 53).

Hoidon tarpeen arvioinnin tuloksena voi olla jokin seuraavista:

1. Potilas ei tarvitse erikoissairaanhoitoa. Lähettävälle taholle annetaan palaute, tarvittaessa hoito-ohjein.
2. Potilas asetetaan hoitojonoon odottamaan hoitoa, hoitopäätös tehty (jonottamisen syy sairaalan resurssit).
3. Potilaille varataan aika lisäselvityksiä tai lisätutkimuksia varten, jos sairaudesta tai diagnoosista johtuen kaikkia tarvittavia tutkimuksia ei ole mahdollista tehdä lakisääteissä kuuden viikon/kolmen kuukauden enimmäisajassa.
4. Potilas ei tarvitse nyt hoitoa, mutta hänen tilaansa seurataan, esim. vuoden välein (jonottamisen syy toistuva hoito tai seuranta).

Hoidon tarpeen arvioinnin odotusaika: tarkoittaa lähetteen saapumispäivän ja hoidon tarpeen arvioinnin odottamisen välistä aikaa.

Lähete: on määrämuotoinen asiakirja, jolla sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottaja esittää asiakasta koskevan palvelupyynnön toiselle palveluntuottajalle. Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytiedoissa ei ole mukana päivystyslähetteitä eikä konsultaatiolähetteitä.

Lähetteen käsittelypäivä: on se päivä, jolloin lääkäri ottaa kantaa lähetteeseen ja tekee suunnitelman jatkotoimista.

Käsitelty lähete: on lähete, johon lääkäri on ottanut kantaa ja jonka perusteella hän on tehnyt suunnitelman jatkotoimista.

Taulukoissa käytetyt symbolit

– tietoa ei ole saatu, se on liian epävarma esitettäväksi tai se on salassapitosäännön alainen

www.thl.fi/tilastot/hoitoonpaasy/esh

Tämän julkaisun viite:

Terveiden ja hyvinvoinninlaitos (THL). Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy 31.8.2024. Tilastoraportti 48/2024. Suomen virallinen tilasto (SVT).



Terveiden ja hyvinvoinnin laitos

ISSN 1798-0887

Laatuseloste (SVT)

Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa

Tilastojen relevanssi

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn raportointi sisältää tiedot hyvinvointialueiden erikoissairaanhoitoa tarjoavien yksiköiden hoitoonpääsyn toteutumisesta. Tietojen raportoinnin perusta on terveydenhuoltolain 2010/1326 § 51 c, 52, 53. Hoitoonpääsyn toteutumisista valvovina viranomaisina toimivat Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) ja aluehallintovirastot (AVI). Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tuottaa valvontaa varten tarvittavat tiedot Valviralle ja aluehallintovirastoille.

Tilastoraportti julkaistaan kolme kertaa vuodessa (30.4., 31.8. ja 31.12. ajankohdista). Vuodesta 2021 lähtien erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tiedot on kerätty ja julkaistu kuukausittain tietokantaraporteilla, vuoden jokaisen kuukauden viimeisen päivän tilanteesta.

Tiedot kerätään hyvinvointialueilta yksiköistä, joissa on erikoissairaanhoidon toimintaa. Hoitoonpääsyn tiedot raportoidaan sähköisinä perusraportteina tiivistetyssä muodossa sekä laajemmin useassa eri tietokantaraportissa: Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat, Hoitoa odottavat ja odotusajat jonoryhmittäin, psykiatrista hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat lapset ja nuoret sekä lähetteet.

[Hoitoonpääsyn tietokantaraportit](#)

Tiedot esitetään absoluuttisina lukuina, prosentteina, mediaanina ja väestöön suhteutettuna.

Tiedot on tarkoitettu ensisijaisesti hoitoonpääsyä valvoville viranomaisille, terveyspalveluiden tuottajille, päätöksentekijöille ja tiedotusvälineille.

Menetelmäkuvaus

Hoitoonpääsy tiedot kerätään hyvinvointialueilta (pois lukien Ahvenanmaa). HUS ilmoittaa kaikkien Uudenmaan alueen hyvinvointialueen tiedot erikoissairaanhoidon hoitoonpääsystä. Tiedonkeruussa mukana olevat organisaatiot poimivat tiedot potilastietojärjestelmänsä ja ilmoittavat ne summatasolla THL:lle. Tilastoraportti tilanteesta 31.12.2022 oli viimeinen kerta, kun tiedot kerättiin sairaanhoitopiireittäin.

Tiedot kerätään tällä hetkellä agregaattitasolla. Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsystä ollaan siirtymässä henkilötason tiedontoimittamiseen 1.1.2026 mennessä.

Tilastoraportti julkaistaan kolme kertaa vuodessa ja sen tiedot perustuvat hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottaneiden 30.4., 31.8. ja 31.12. tilanteisiin. Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottaneiden tiedot julkaistaan tilastoraportin lisäksi kerran kuukaudessa Hoitoonpääsyn tietokantaraportissa. Jonoryhmäkohtaista tietoa kerätään myös toteutuneista hoidoista kumulatiivisesti vuoden alun ja poikkileikkauspäivän välisestä ajankohdasta. Kumulatiiviset tiedot kerätään myös lähetteen käsittelyajoista.

Kaikkien hyvinvointialueiden erikoissairaanhoitoa tarjoavista yksiköistä kerätään samat tiedot käyttäen Hilmo – Terveydenhuollon erikoisalajiluokitus pohjaista erikoisalajaottelea sekä hoitoa odottavien kohdalla myös jonoryhmäkohtaista jaottelea. Tiedot toimitetaan THL:lle joko Excel- tai CSV-muodossa.

Hyvinvointialueiden yksiköt, jotka tarjoavat erikoissairaanhoitoa toimittavat tiedot potilastietojärjestelmänsä. Tietojen toimittamisessa THL:ään noudatetaan erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seurannan ohjeistusta 2021. [Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn seuranta: Määrittely ja ohjeistus 2021](#)

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kohdalla kerätään tiedot alle 23-vuotiailta. Osa alle 23-vuotiaista hoidetaan aikuispsykiatrian puolella. Hoitoa odottavien sekä hoidon tarpeen arviointia odottavien odotusaikatiedoissa käytetään terveydenhuoltolain edellyttämiä aikarajoja.

Tietojen tarkkuus ja luotettavuus

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot poimitaan hyvinvointialueiden potilastietojärjestelmistä. Tietojen oikeellisuus riippuu tiedonantajista. Tarvittaessa hoitoonpääsy tietojen oikeellisuutta ja laatua tarkastellaan yhdessä hyvinvointialueiden sekä tietojärjestelmätoimittajien kanssa. Lisäksi tietoja tarkastellaan tarvittaessa myös valvontaviranomaisen kanssa. Kaikkien hyvinvointialueiden luvuissa saattaa olla lukuihin vaikuttaneita kirjaamisvirheitä.

Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Tämä 31.8.2024 tilanteesta oleva raportti on viides hyvinvointialueittain tehty raportti. Kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tiedot on päivitetty THL:n verkkosivuilla [Hoitoonpääsy erikoissairaanhoidossa](#) vuodesta 2021 lähtien kerran kuukaudessa. Tilastoraportti laaditaan 30.4., 31.8. ja 31.12. tilanteista.

Tilastojen yhtenäisyys ja vertailukelpoisuus

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tietoja on kerätty vuodesta 2005 lähtien, jolloin kiireettömään hoitoon pääsyn säännökset astuivat voimaan. Nykymuotoinen tiedonkeruu aloitettiin sairaanhoitopiireissä marraskuussa 2007, jolloin kysyttiin lokakuun 2007 lopun tilanteesta. Perusterveydenhuollon erikoissairaanhoitoyksiköt ovat tulleet vähitellen mukaan tiedonkeruuseen vuodesta 2008 lähtien.

Vuodesta 2013 alkaen on tietoja kerätty samojen ohjeiden mukaisesti sairaanhoitopiireittäin ja ovat näin vertailukelpoisia keskenään vuoteen 2023 asti. Vuoden 2023 alussa aloitti hyvinvointialueet, jolloin alkoi uusi vertailukelpoinen tilastosarja. Ohjeita on päivitetty vuonna 2021 pienin osin muun muassa on lisätty uusia erikoisaloja.

Vuodesta 2023 alkaen on tiedot kerätty hyvinvointialueittain. Yhden hyvinvointialueen alle siirtyi joissain alueella useampi sairaanhoitopiiri tai perusterveydenhuollon yksikkö, joka tuottaa erikoissairaanhoidon palveluja. Hyvinvointialueittain kerätyt tiedot eivät ole suoraan vertailukelpoisia ennen 1.1.2023 kerättyihin tietoihin. 1.1.2023 alkaen alkaa uusi vertailukelpoinen aikasarja. Poikkeuksen muodostaa lähetetiedot, tiedot kerätään kumulatiivisena lukuna aina vuoden alusta.

Hyvinvointialueiden hoitoonpääsy tiedot koostuvat alueilla toimivien erikoissairaanhoidon sairaaloiden sekä erikoissairaanhoitoa tuottavien perusterveydenhuollon yksiköistä. Järjestelmämuutokset ja versiovaihdokset sekä tietosisällön muutokset ovat aiheuttaneet tiedon laadun väliaikaista heikkenemistä aika ajoin ja tietojen puuttumista joltakin aikaväliltä. Perusterveydenhuollon erikoissairaanhoidon yksiköiden kohdalla tilanne vaihtelee, koska yksiköitä on poistunut tiedonkeruusta ja nämä yksiköt ovat siirtyneet hyvinvointialueiden alle.

Jonottamisen syylookitusten määrittelyä tarkennettiin vuonna 2021 mm tapauksissa, joissa potilas ei lääketieteellisistä tai muista perustelluista syistä ole voinut ottaa tarjottua hoitoa vastaan. Määrittelymuutoksilla voi olla vaikutusta kerättäviin tietoihin.

Hoidon tarpeen arviointia koskevat tiedot ovat osittain puutteelliset, koska kaikki tietojärjestelmät ja poimintaohjelmat eivät sisällä jonottamisen syykoodia: hoidon tarpeen arviointi. Kirjaamisessa on myös ongelmia, koska hoidon tarpeen arviointia tulkitaan eri tavalla eri sairaaloissa eikä se käsitteenä ole yksiselitteinen. Edellä mainituista syistä tiedot hoidon tarpeen arvioinnin osalta eivät ole vertailukelpoisia.

Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsy tiedot sisältävät hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavien määrää tietoja hyvinvointialueiden tuottamiin palveluihin. Hyvinvointialueet tuottavat tiedot THL:n ohjeistuksen mukaisesti. Tietojärjestelmillä ja osittain erilaisilla tulkinnoilla esim. hoitoon pääsyn arvioinnista on vaikutusta tietojen yhtenäisyyteen.

31.8.2024 tilannetta koskevat erityiskysymykset

Hyvinvointialueet

Tässä raportissa käsitellään alueita hyvinvointialueittain. HUS toimittaa Uudenmaan hyvinvointialueiden kiireettömän erikoissairaanhoidon hoitoonpääsytiedot lukuun ottamatta Helsinkiä. Helsingillä on ollut pitkään teknisiä haasteita tietojen toimittamisessa, ja Helsingin tiedot puuttuvat kokonaan toukokuusta 2021. Teknisten haasteiden takia Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen tiedot puuttuvat tästä tilastoraportista elokuun osalta. Tässä tilastoraportissa on käytetty koko maan luvuissa (yhteensä) Pohjois-Pohjanmaan osalta edellisiin kuukausiin perustuvaa arviointia. Heti kun tiedot saadaan, ne päivitetään tietokantaraportteihin ja päivitetyt luvut esitetään myös seuraavassa tilastoraportissa, joka tehdään 31.12.2024 tilanteesta. Myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Raahen seudun terveyskeskuksen tiedot puuttuvat Pohjois-Pohjanmaan luvuista vuodesta 2023, teknisten haasteiden vuoksi. Lisäksi Varsinais-Suomen hyvinvointialueen tiedot puuttuvat kesäkuulta, kun tiedot saadaan, ne päivitetään tietokantaraportteihin ja seuraavan tilaston aikasarjat korjataan kaikkien näiden osalta. Pirkanmaan hyvinvointialueen tiedot puuttuvat maaliskuulta 2024, teknisten haasteiden vuoksi ja näihin tietoihin ei saada päivitystä.

Erilaiset haasteet tiedon toimittamisessa ja tuottamisessa ovat jatkuneet vuoden 2024 aikana. Haasteet liittyvät hyvinvointialueiden toiminnan aloittamiseen ja eri järjestelmien päivittämiseen ja integroitumiseen. Erikoissairaanhoidon palveluita tuottavien perusterveydenhuollon yksiköiden määrä on vähentynyt vuosien 2023–2024 aikana. Yksiköt ovat vähentyneet ja niiden toiminnot on yhdistetty osaksi hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon toimintaan. Näiden yksiköiden tuottamat hoitoonpääsy tiedot raportoidaan osana hyvinvointialueen tietoja. Tällä hetkellä perusterveydenhuollon yksiköt, jotka tuottavat erikoissairaanhoidon palveluita, hoitoonpääsyn tietoja toimittavat: Forssan seudun terveyskeskus, Jämsän terveyskeskus, Kuopion terveyskeskus, Kuusamon terveyskeskus, Oulun terveyskeskus, Pietarsaaren sote, Raahen seudun terveyskeskus (teknisten ongelmien takia tietoa ei ole saatu), Turun terveyskeskus, Varkauden terveyskeskus ja Helsingin terveyskeskus (teknisten ongelmien takia ja tietoa ei ole saatu), näiden yksiköiden tiedot ovat mukana hyvinvointialueen tiedoissa.

Erikoissairaanhoidon hoitoonpääsyn tietojen ilmoittamisessa ollaan ottamassa käyttöön uutta tiedontoimitustapaa THL:n Tiedontoimituspalvelua. THL Tiedontoimituspalvelu (TTP) on REST API -pohjainen palvelu, jota käyttäen voidaan toimittaa eri sisältöisiä aineistoja THL:lle. Palvelu on toimitettavan aineiston tietosisällön näkökulmasta geneerinen, mutta aineiston rakenteellinen laatu varmistetaan aineistokohtaisilla skeemoilla. Tiedontoimituspalvelussa käytetään varmenteita sekä käyttäjän tunnistamisessa ja yhteyden salaamisessa, että lähetettävän aineiston salaamisessa ja allekirjoittamisessa. TTP:n tekninen ohjeistus kuvailee palvelun käyttöä teknisestä näkökulmasta. THL:n antaman hallintopäätöksen mukaisesti hyvinvointialueiden on otettava se käyttöön 1.1.2026 mennessä. Siihen asti tiedot voidaan toimittaa THL:lle nyt käytössä olevilla tiedontoimitustavoilla. Tällä hetkellä kaksi hyvinvointialuetta lähettävät jo tiedot tällä TTP:llä. Vuosien 2024–2025 aikana hoitoonpääsytietoja tulee kertymään kahdessa eri muodossa. Vanha tiedontoimitustapa on ollut aggregaattitason tietoa ja uusi tiedonkeruumenetelmä tulee koostumaan henkilötason tiedosta. Tämä aiheuttaa sen, että luotettava raportointi joidenkin mittareiden (esim. mediaaniodotuspäivät) ei tule olemaan mahdollista siirtymäkauden aikana. Mediaaniodotuspäivät pystytään raportoimaan, kun kaikki alueet ovat siirtyneet uuteen tiedontoimitustapaan.

[THL Tiedontoimituspalvelu - Tekninen ohjeistus](#)

[Tiedon toimitus lähdejärjestelmästä THL:lle](#)

[THL Tiedontoimituspalvelu Asiakassovellus](#)

164 § Vuoden 2025 talousarvioesityksen mahdollinen täydentäminen**Selostus**

Yhtymähallitus teki yhtymäkokoukselle 18.11.2024 § 143 esityksen vuoden 2025 talousarvioksi ja taloussuunnitelmaksi 2025-2027. Yhtymähallitus päätti tuolloin muun ohella todeta, että yhtymähallituksella ei ole talousarviota päätettäessä tietoa yhteistoimintaneuvotteluiden sisällöistä, ja että hallitukselle annetaan tieto neuvotteluista hallituksen kokouksessa 28.11, jolloin hallitus voi tarvittaessa täydentää talousarviota.

Toimitusjohtaja antoi yhtymähallitukselle 28.11.2024 § 153 katsauksen yhteistoimintaneuvottelujen lopputulokseen. Yhtymähallituksen pöytäkirjassa asian kohdalla todetaan, että yhtymähallitus oli talousarvioesityksen hyväksymisen yhteydessä 18.11.2024 § 143 päättänyt, että talousarvioesitystä täydennetään tarvittaessa yhteistoimintaneuvottelujen perusteella, ja asia tältä osin käsitellään yhtymähallituksen kokouksessa 2.12.2024 ylimääräisenä asiana.

Perussopimuksen 9 §:n mukaan yhtymäkokouksen kutsuu koolle HUS-yhtymän yhtymähallitus, ja kutsu on toimitettava HUS-yhtymän jäsenille vähintään kuukautta ennen kokousta, ellei erityisestä syystä ole tarpeen noudattaa lyhyempää kutsuaikaa. Kutsu 19.12.2024 pidettävään yhtymäkokoukseen on toimitettu 19.11.2024 yhtymähallituksen 18.11.2024 tekemän päätöksen mukaisesti.

Yhtymähallituksella on mahdollisuus täydentää yhtymäkokoukselle tehtyä päätösesitystä yhtymäkokouksen esityslistalla mainitussa asiassa. Yhtymäkokous päättää, ottaako se täydennetyn päätösesityksen käsittelyyn.

Käytännössä talousarvion numero-osien muuttamiseen ei ole tässä vaiheessa enää edellytyksiä. Pääsääntöisesti muutokset talousarvioesityksen numeroihin edellyttävät laajempaa talousarvion uudelleenlaskentaa, mihin ei ennen yhtymäkokousta ole riittävästi aikaa, koska lain mukaan talousarvio tulee hyväksyä ennen vuodenvaihdetta. Talousarvion tekstiosia on sen sijaan mahdollista täydentää.

Yhtymähallitus käy keskustelun asiasta kokouksessa. Mahdollinen täydennetty päätösesitys annetaan HUS-yhtymän jäsenille tiedoksi yhtymähallituksen pöytäkirjanotteella, ja jäsenet päättävät, otetaanko se yhtymäkokouksessa käsittelyyn.

Päätösesitys

Annetaan kokouksessa.

Asian käsittely

Asiassa käydyn keskustelun aikana Antti Kaajakari esitti, että yhtymähallitus tekisi seuraavan sisältöisen päätösesityksen täydennyksen yhtymäkokoukselle.

"Yhtymähallitus hyväksyi talousarvioesityksen 18.11.2024, ennen kuin sopeutusohjelman osana ollut koko HUSin laajuinen yt-menettely oli päättynyt.

Yhtymähallitus päätti tuolloin muun ohella todeta, että yhtymähallituksella ei ole talousarviota päätettäessä tietoa yhteistoimintaneuvotteluiden päätösten sisällöistä, ja että hallitukselle annetaan tieto neuvotteluista ja niiden päätöksistä hallituksen kokouksessa 28.11, jolloin hallitus voi tarvittaessa täydentää esitystään vuoden 2025 talousarviosta.

Yt-menettelyn tuloksista hallitus sai selostuksen torstaina 28.11.

Yhtymähallitus kantaa huolta henkilöstön jaksamisesta ja hoidon toteutumisesta sekä korostaa, että vuoden 2025 talousarvio ei mahdollista esimerkiksi erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn saattamista lainmukaiselle tasolle. Yhtymähallitus esittää vielä kerran, että yhtymäkokous osoittaisi kesäkuun 2024 yhtymäkokouksessa vähennetyn 43 miljoonan euron lisäyksen vuoden 2025 talousarvioon toimintakulujen kattamiseen."

Puheenjohtaja Risto Rautava kannatti Kaajakarin esitystä.

Todettuaan keskustelun päättyneeksi puheenjohtaja totesi, että keskustelun aikana oli tehty kannatettu päätösesitys yhtymäkokoukselle tehdyn, vuoden 2025 talousarviota koskevan esityksen täydentämisestä. Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko esitys hyväksyä yksimielisesti. Koska kukaan ei vastustanut esitystä, totesi puheenjohtaja, että Kaajakarin esitys vuoden 2025 talousarviota koskevan ehdotuksen täydentämisestä oli hyväksytty yksimielisesti.

Päätös

Yhtymähallitus päätti yksimielisesti tehdä yhtymäkokoukselle asiassa 19.12.2024 § 19 seuraavan esityksen täydennyksen:

"Yhtymähallitus hyväksyi talousarvioesityksen 18.11.2024, ennen kuin sopeutusohjelman osana ollut koko HUSin laajuinen yt-menettely oli päättynyt.

Yhtymähallitus päätti tuolloin muun ohella todeta, että yhtymähallituksella ei ole talousarviota päätettäessä tietoa yhteistoimintaneuvotteluiden päätösten sisällöistä, ja että hallitukselle annetaan tieto neuvotteluista ja niiden päätöksistä hallituksen kokouksessa 28.11, jolloin hallitus voi tarvittaessa täydentää esitystään vuoden 2025 talousarviosta. Yt-menettelyn tuloksista hallitus sai selostuksen torstaina 28.11.

Yhtymähallitus kantaa huolta henkilöstön jaksamisesta ja hoidon toteutumisesta sekä korostaa, että vuoden 2025 talousarvio ei mahdollista esimerkiksi erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn saattamista lainmukaiselle tasolle. Yhtymähallitus esittää vielä kerran, että yhtymäkokous osoittaisi kesäkuun 2024 yhtymäkokouksessa vähennetyn 43 miljoonan euron lisäyksen vuoden 2025 talousarvioon toimintakulujen kattamiseen."

Päätösvallan peruste

Lisätiedot

Talousjohtaja Jari Finnilä
Hallintojohtaja Lauri Tanner
etunimi.sukunimi@hus.fi

Tiedoksi

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki

[« Palaa edelliselle sivulle](#)



Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen talousarvio vuodelle 2025 ja taloussuunnitelma vuosille 2025–2027

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Västra Nylands välfärdsområde

**Hyväksytty: Aluevaltuusto 10.12.2024 § 61
Käsitelty: Aluehallitus 4.12.2024 § 202**

Sisällys

1.	Yleisperustelut	3
2.	Hyvinvointialuestrategia ja valtuustokauden tavoitteet	13
3.	Palvelustrategia	16
3.1	Palvelujen järjestämisen periaatteet	16
3.2	Yhteiset tavoitteemme	16
3.3	Yhteiset digipalveluihin liittyvät tavoitteet / Digitiekartta	22
4.	Käyttötalousosa	24
4.1	Yhteiset sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut	25
4.2	Ikääntyneiden palvelut	28
4.3	Lasten, nuorten ja perheiden palvelut	32
4.4	Vammaispalvelut	36
4.5	Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos	38
4.6	Erikoissairaanhoidon palvelut	42
4.7	Konsernihallinto	44
5.	Investointiosa	48
6.	Tuloslaskelmaosa	51
7.	Rahoitusosa ja lainanottovaltuus	52
8.	Tilivelvolliset tilikaudella 2025	54
9.	Liitteet	57

1. Yleisperustelut

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Hyvinvointialueiden rahoitus vuodelle 2025 on koko Suomen tasolla yhteensä noin 26,2 miljardia euroa. Tämä vastaa lähes kolmannesta valtion budjetista. Vuonna 2025 julkisen talouden tilanne jatkuu edelleen alijäämäisenä. Hyvinvointialueiden aktiivinen talouden tasapainottaminen on näin ollen muodostumassa aiempaakin tärkeämmäksi keinoksi koko valtiontalouden tasapainon saavuttamisen kannalta.

Vaikka keskustelu alueiden taloudesta on vilkasta, hyvinvointialueiden palvelut toimivat vahvasti. Monet hyvinvointialueiden palveluista ovat paremmalla tolalla kuin ennen sote-uudistusta. Sote-uudistuksen hyödyt ovat siis jo osin näkyvillä, mutta osa hyödyistä voidaan saavuttaa vasta, kun uudistus on edennyt pidemmälle.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on vakiinnuttanut roolin sote-uudistuksen edelläkävijänä. Alueemme on onnistunut tasapainottamaan taloutta maan kärkivauhdilla, ja uskon, että alueemme kustannusten on mahdollista saavuttaa valtion rahoituksen asettama taso laissa säädetyssä aikataulussa.

Alueemme asukkaiden palvelujen kannalta on oleellista, että olemme onnistuneet nopeuttamaan hoitoon pääsyä perusterveydenhuollossa ja vähentämään huomattavasti henkilöstöpulaa alueellamme. Lisäksi olemme esimerkiksi onnistuneet kehittämään ja kokeilemaan uusia toimintamalleja, kuten ammatinharjoittajamallia ja tekoälyn tukea potilaskirjauksissa.

Meillä on strategia ja palvelustrategia sekä pelastustoimen palvelutasopäätös, jotka ensimmäisen puolentoista vuoden perusteella vaikuttavat vievän meitä oikeaan suuntaan. Vuonna 2025 hyvinvointialueemme valtuusto vaihtuu ensimmäisen kerran. Ennen valtuuston vaihtumista on hyvä hetki arvioida nykyisten strategioidemme toimivuutta ja niissä asetettujen tavoitteiden etenemistä. Tavoitteenamme on yhdistää ja päivittää hyvinvointialueen strategia ja palvelustrategia yhdeksi strategiaksi, josta 1.6.2025 aloittava uusi valtuusto tulee päättämään.

Vuosi sitten tehdyssä työnantajamielikuvatutkimuksessa meille kävi selväksi, että moni työntekijöistämme ei vielä koe hyvinvointialuetta yhtenä työyhteisönä. Siksi vuonna 2025 meidän täytyy myös rakentaa uudenlaista yhteenkuuluvuutta. Olemme kaikki samalla hyvinvointialueella töissä, ja asukas ei näe organisaatiomme sisäisiä rajoja. Siksi tarvitsemme konkreettisia maamerkkejä yhteiselle identiteetille.

Hyvinvointialueena ja ammattilaisina olemme Muutoksen tekijöitä. Meillä töissä olevat ammattilaiset kohtaavat päivittäin ihmisiä, joiden elämää he muuttavat pienin tai suurin tavoin. Meidän tulee olla työpaikka, jossa on sallittua muuttaa omasta työstään sellaisia asioita, jotka eivät toimi riittävän hyvin. Lisäksi meidän tulee edelläkävijänä muuttaa maata ja uskaltaa tehdä uusia avauksia.

Strategian, palvelustrategian ja pelastustoimen palvelutasopäätöksen viitoittama hyvinvointialueen talousarvio antaa suunnan hyvinvointialueemme palvelujen ja toiminnan uudistamiselle. Strategioissa asetetut tavoitteet ja palvelujen järjestämisen periaatteet yhdessä asiakaslähtöisten kärkihankkeidemme kanssa auttavat meitä tukemaan ja edistämään alueemme asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Samalla toiminnan muutosten tulee tähdätä tärkeään talouden tasapainottamiseen ja kustannusten kasvun hillitsemiseen.

Olemme onnistuneet sote-uudistuksessa, koska olemme päässeet rakentamaan monia asioita tyhjältä pöydältä ja tehneet oikeita valintoja oikeina hetkinä. Alueemme luottamushenkilöt jakavat yhteisen tahtotilan onnistua ja viedä alueemme menestystarinaa eteenpäin. Meillä on erittäin taitava henkilöstö ja esihenkilöt, jotka kykenevät toteuttamaan muutoksen konkreettisesti arjen työssä. Kiitos kuuluu teille kaikille.

Kiitän omasta puolestani myös kaikkia tämän talousarvion ja taloussuunnitelman laatimiseen osallistuneita. Jatketaan yhdessä hyvinvointialueemme rakentamista – jotta länsi-uusimaalaiset voivat hyvin.

Länsi-Uudellamaalla 23.10.2024,

Sanna Svahn
hyvinvointialuejohtaja

Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Lisäksi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee olla katettuna taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä. Siten taloussuunnitelman 2025–2027 tulee olla tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään suunnitelmavuoden 2026 loppuun mennessä, siten että vuosina 2023–2024 syntynyt alijäämä tulee tähän mennessä katettua.

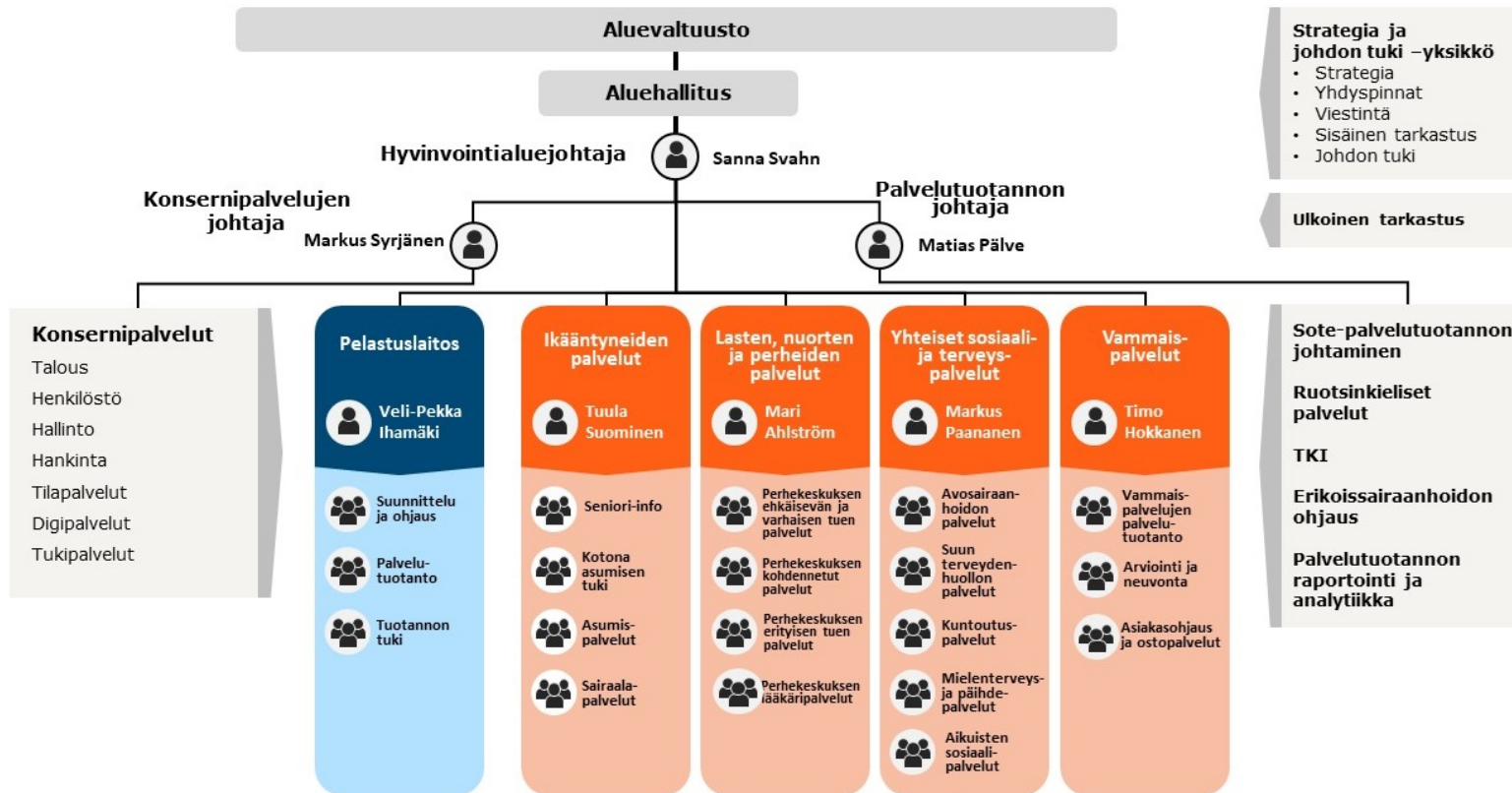
Hyvinvointialueen taloussuunnitelman perustuu aluevaltuuston vahvistamaan hyvinvointialuestrategiaan ja palvelustrategiaan sekä pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Aluehallitus on kokouksessaan 10.6.2024 § 88 hyväksynyt suunnittelukehityksen, jossa on linjattu periaatteet hyvinvointialueen taloussuunnitelman 2025–2027 laadinnalle. Suunnittelukehityksen lisäksi talousarviovalmistelussa on huomioitu osavuosikatsauksen 1.1.-30.6.2024 tilinpäätösennuste sekä valtiovarainministeriön 23.9.2024 päivitetty vuoden 2025 rahoitusennuste.

Hyvinvointialuetalouden valtakunnalliset haasteet näyttävät nykyennusteiden mukaan jatkuvan kuluvan vuosikymmenen puoliväin ylitse ja valtaosa hyvinvointialueista ei tule kattamaan alijäämiään vuoden 2026 loppuun mennessä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on onnistunut vuonna 2024 poikkeuksellisen hyvin alijäämäkehityksen taittamisessa, mutta tuleva lähivuodet tulevat näyttäytymään niukkoina. Menojen kasvua tulee hidastaa perusurasta tuntuvasti, jotta riittävä tulos saavutetaan alijäämien kattamiseksi. Vuodesta 2025 alkaen tulos kääntyy positiiviseksi ja vuoden 2026 jälkeen hyvinvointialueen taloudellinen tilanne tulee nykyennusteen mukaan helpottamaan. Tällöin myös perusuran mukainen eli palvelutarpeen kasvusta ja inflaatiosta johtuvan menojen kasvu käyttötaloudessa mahdollistuu.

Hyvinvointialueen talouden tilanteen perusteella talousarvio sisältää merkittäviä sopeutustoimia. Sopeuttaminen perustuu palvelustrategian tavoitteistoon.

Lähivuosien talouden sopeutusten rinnalla oleellista on panostaa palveluiden tärkeisiin rakennemuutoksiin ja perustason vahvistamiseen, millä varmistetaan vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut pidemmällä aikavälillä. Näiden teemojen ympäriltä on tunnistettu tulevien vuosien kärkihankkeet, joiden toimeenpanoon on varauduttu talousarviossa määrärahavaroituksen mm. avosairaanhoidon ja digipalveluihin.

Hyvinvointialueen organisaatio- ja johtamisrakenne



Kuva. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen tuotanto-organisaatio muodostuu viidestä palvelualueesta: Ikäntyneiden palvelut, lasten, nuorten ja perheiden palvelut, yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut, vammaispalvelut, sekä pelastuslaitos. Hyvinvointialueen viranhaltijaorganisaation ylintä päätösvaltaa käyttää hyvinvointialuejohtaja. Konsernihallinnon muodostavat hyvinvointialuejohtajan johtamat yksiköt, sekä konsernipalvelujen ja palvelutuotannon johtajan kokonaisuudet, jotka tukevat palvelualueita vaikuttavassa ja tehokkaassa palveluiden järjestämisessä.

Hyvinvointialueen toimielinorganisaatio

Lakisääteiset toimielimet

- Aluevaltuusto
- Aluehallitus
- Aluevaalilautakunta
- Tarkastuslautakunta
- Kansalliskielilautakunta
- Aluehallituksen asettamat vaikuttamistoimielimet
 - Nuorisovaltuusto
 - Vammaisneuvosto
 - Vanhusneuvosto

Ei-lakisääteiset toimielimet

- Palvelut ja henkilöstö -lautakunta
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunta
- Valmius- ja turvallisuuslautakunta
- Aluehallituksen yksilöasioiden jaosto
- Aluevaltuuston neuvottelutoimikunta
(aluevaltuuston valtuustoryhmien puheenjohtajat)
- Aluehallituksen asettama aluehallituksen
neuvottelutoimikunta (aluehallituksen hallitusryhmien puheenjohtajat)

Talousarvion ja -suunnitelman rakenne ja sitovuus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan talousarvion ja -suunnitelman tulee sisältää strategian tavoitteet, käyttötalous- ja investointiosan sekä tuloslaskelma- ja rahoitusosan.

Investointiosa pohjautuu investointisuunnitelmaan, joka esitetään aluevaltuuston hyväksyttäväksi talousarvion yhteydessä.

Hyvinvointialueen toiminnassa on noudatettava talousarviota ja siinä määriteltyjä sitoumuksia. Talousarvion sitovuus määrittelee käyttövaltuudet hyvinvointialueen toiminnan järjestämiselle. Aluevaltuustotason sitoumukset talousarvion keskeisille erille ja osille on kuvattu alla olevassa taulukossa:

Sitovuutta koskeva osa	Sitovuustaso
Hyvinvointialuestrategia ja valtuustokauden tavoitteet	Palvelustrategian yhteiset tavoitteet luvun 3.2 mukaan
Käyttötalousosa	Hyvinvointialueen toimintakate
Investointiosa	Hyvinvointialueen investointimenot (brutto)
Tuloslaskelmaosa	Yleiskatteinen rahoitus, nettorahoitustuotot/-kulut
Rahoitusosa	Lainakannan muutos

Talousarvion ja -suunnitelman toteutumisen raportointi ja talousarviomuutokset

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa. Osavuosikatsauksessa raportoidaan palvelustrategian yhteisten tavoitteiden toteutuminen, käyttötalouden toteutuminen palvelualueittain, lisäksi kuitenkin HUS omana kokonaisuutenaan, sekä investointitalouden, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutuminen. Lisäksi annetaan tilinpäätösennuste.

Talousarvion sitoviin eriin kohdistuvat muutostarpeet tuodaan aluevaltuuston käsiteltäväksi tilikauden aikana osavuosikatsausten yhteydessä. Kuitenkin kiireelliset talousarviomuutokset tuodaan aluevaltuuston käsiteltäväksi viipymättä, mikäli talousarviomuutosta ei pystytä aikataulusyistä käsittelemään osavuosikatsauksen yhteydessä.

Katsaus palvelutuotannon keskeisistä tunnusluvuista julkaistaan säännöllisesti hyvinvointialueen verkkosivuilla.

Hyvinvointialueiden talouden tilannekuva

Valtion vuoden 2025 talousarvioesityksen mukaisesti hyvinvointialueiden yleiskatteiseen rahoitukseen ehdotetaan yhteensä n. 26,2 mrd. euroa.

Yleiskatteinen rahoitus kasvaisi n. 1,6 mrd. euroa verrattuna vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon. Kasvu selittyy pääosin sillä, että rahoituksen lisätään lakisääteinen rahoitukseen jälkikäteistarkistus koskien vuotta 2023, n. 1,4 mrd. euroa. Koska vuoden 2024 budjetoituun rahoitukseen sisältyi 530 milj. euroa jälkikäteisen maksettua vuoden 2023 rahoitusta, hyvinvointialueiden rahoituksen määrän todellinen kasvu on n. 2,2 mrd. euroa v. 2025.

Hyvinvointialueiden rahoituksen indeksikorotus on 3,00 % v. 2025, ja se lisää hyvinvointialueiden rahoitusta n. 800 milj. euroa. Hyvinvointialueiden rahoituksessa otetaan huomioon myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen arvioitu vuosittainen kasvu, joka lisää rahoitusta n. 270 milj. euroa v. 2025. Vuoden 2025 siirtymätasaukset vähentävät rahoitusta n. 67 milj. euroa.

Hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavat päätösperäiset toimet

Rahoituksessa on otettu huomioon voimassa olevan hallitusohjelman sekä vuosia 2025–2028 koskevan julkisen talouden suunnitelman mukaisesti tehtävälainsäädännön ja asiakasmaksusäädösten muutokset. Muutokset vähentävät hyvinvointialueiden rahoitusta nettomääräisesti 288,5 milj. euroa vuoden 2024 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.

Vähennyksinä on huomioitu:

- hoitotakuun pysyttäminen 14 vuorokaudessa ja edelleen muuttaminen kolmeen kuukauteen / 121,2 milj. euroa
- terveydenhuollon asiakasmaksujen korottaminen 150 milj. euroa
- ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan henkilöstömitoituksen keventäminen 0,6:een / 45 milj. euroa
- lastensuojelun jälkihuollon ikärajan lasku 23 vuoteen, säästövaikutuksen kasvu / 12 milj. euroa
- ajokorttitarkastusten rajaaminen palveluvalikoiman ulkopuolelle / 5 milj. euroa
- lastensuojelun henkilöstön sijaisten kelpoisuusvaatimusten joustavoittaminen / 2 milj. euroa
- tahdosta riippumattomassa psykiatrisessa hoidossa olevien potilaiden oikeusturvan varmistamisen kustannusvaikutuksen muutos / 0,3 milj. euroa.

Lisäyksinä on huomioitu:

- vammaispalvelulain soveltamisalan muuttaminen / 24,8 milj. euroa.
- lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden vahvistaminen (terapiatakuu) / 22,2 milj. euroa.
- Nykyisen hallituksen toimia edeltäneisiin säädösmuutoksiin perustuva rahoituslisäys on / n. 17,1 milj. euroa.

Valtion vuoden 2025 talousarvioesitykseen sisältyvä hyvinvointialuelouden painelaskelma

Vuonna 2023 hyvinvointialueiden yhteenlaskettu tulos oli selvästi alijäämäinen, ja menojen kasvu oli nopeaa. Vuonna 2024 alueiden tuloksen ennustetaan olevan 1,5 mrd. euroa alijäämäinen, mikä tarkoittaa, että alijäämä kasvaa edellisvuodesta sopeutustoimista huolimatta. Vuonna 2025 alueiden tuloksen odotetaan paranevan rahoituksen jälkikätestarkistuksen myötä ja alijäämää ennakoidaan kertyvän noin 0,3 mrd. euroa.

Menojen kasvu ennustekaudella johtuu pääasiassa hintojen nopeasta noususta, jonka kasvuarvio v. 2025 on hieman yli 4 %. Erityisesti henkilöstömenot kasvavat suurten sopimuskorotusten ja palkkaohjelmien vuoksi yleistä ansiotasoa nopeammin. Ennusteessa on tehty oletus, että tulevat palkkasopimukset vastaavat yleistä ansiotasokehitystä. Lisäksi sovitut palkkaohjelmat toteutuvat. Ostojen kasvu on ollut nopeaa myös kuluvana vuonna. Menojen kasvua hillitsevät hallitusohjelman ja kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman päätökset sekä alueiden omat sopeutustoimet. Alueiden omiksi sopeutustoimiksi on ennusteessa arvioitu 0,4 mrd. euroa vuodelle 2024 sekä 0,2 mrd. euroa vuosille 2025 ja 2026. Alueiden investoinnit pysyvät korkealla tasolla.

Alueiden tulot koostuvat pääosin valtion rahoituksesta sekä asiakkailta saatavista maksutuotoista. Valtion rahoitus kasvaa merkittävästi v. 2025, kun siinä huomioidaan jälkikätestarkistus, joka perustuu vuoden 2023 alijäämään. Jälkikätestarkistus kasvattaa valtion rahoitusta 1,4 mrd. euroa. Seuraavien vuosien jälkikätestarkistus perustuu julkisen talouden suunnitelmaan. Hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikätestarkistus ei siis perustu painelaskelmien mukaiseen hyvinvointialueiden alijäämäkehitykseen, vaan valtion budjettiin tehtyyn kehysvaraukseen, jossa edellytetään alueilta voimakasta talouden tasapainotusta. Mikäli alueiden menot kehittyvät painelaskelman mukaisesti, rahoituslain mukainen jälkikätestarkistus olisi v. 2026 0,2 mrd. euroa suurempi, v. 2027 0,6 mrd. euroa suurempi ja v. 2028 1,8 mrd. euroa suurempi kuin mitä julkisen talouden suunnitelmassa on varattu. Vuoden 2025 hyvinvointialueindeksiksi arvioidaan 3,00 %. Maksutuottojen odotetaan kasvavan maksujen indeksitarkistusten ja sopeutustoimina tehtävien maksukorotusten vuoksi nopeasti vuosina 2024 ja 2025.

Vuosille 2025–2026 alueiden omia sopeutustoimia on arvioitu varovaisesti, sillä tarkkaa tietoa ei ole vielä saatavilla. Arvio sopeutustoimien määrästä perustuu käytettävissä oleviin tietoihin. Tietojen tarkentuessa sopeutustoimia voidaan huomioida enemmän. Verrattuna aiempiin ennusteisiin arviota vuoden 2024 sopeutustoimien määrästä on supistettu vuoden 2024 taloustietojen perusteella.

Hyvinvointialueiden lainakanta oli n. 5,8 mrd. euroa vuoden 2023 lopulla. Velan määrä kasvaa painelaskelmassa lähes 12 mrd. euroon vuoteen 2028 mennessä.

Ennusteeseen liittyy useita epävarmuuksia. Alueiden menot voivat kasvaa ennustettua nopeammin esimerkiksi hintojen nopeamman nousun tai henkilöstön palkkakilpailun vuoksi. Henkilöstöpula vaikeuttaa alueiden toimintaa ja vaikka se toisaalta vähentää henkilöstökuluja, se myös lisää palveluiden ostoja ja palkankorotuspaineita. Toisaalta menot voivat jäädä arvioitua pienemmiksi, jos alueet onnistuvat toteuttamaan säästöjä ja tehostamaan toimintaansa ennustettua paremmin, erityisesti vuoden 2024 jälkeen. Lähtökohtaisesti hyvinvointialueiden tulee sopeuttaa menokehityksensä valtion

rahoituksen asettamiin puitteisiin. Tätä tukevat myös hyvinvointialueiden taloutta koskevat säännökset, kuten kertyneen alijäämän kattamisvelvoite.

Hyvinvointialueen toiminta ja talous suunnitelmakaudella 2025–2027

Hyvinvointialueuudistuksen toimeenpanon valmistelu on käynnistynyt vuonna 2021 ja vuonna 2022 valmistelu keskittyi erityisesti kriittisen tason teknisten ja prosessuaalisten valmiuksien rakentamiseen. Tämä oli osa tuotannon turvallisen siirtymän varmistamista. Vuonna 2023 toiminnan pääpaino oli prosessien vakauttamisessa. Vuoden 2024 aikana toiminnassa on ruvennut painottumaan palveluiden uudistaminen, joka osaltaan liittyy hyvinvointialueuudistuksen valtakunnallisten tavoitteiden edistämiseen. Vuoden 2025 aikana toiminnallinen kehittäminen pohjautuu palvelustrategiaan ja sen pohjalta määriteltyihin operatiivisiin kärkihankkeisiin. Lisäksi palveluverkkopäätöksen mukaisia toimenpiteitä tullaan edistämään suunnitelmien mukaisesti. Isona kokonaisuutena toteutetaan strategioiden arviointi- ja päivitystyö, mikä ajoittuu valtuustokauden vaihteeseen.

Vuosilta 2023–2024 kertyvät alijäämät saadaan nykyennusteen mukaisesti katettua vuoden 2026 loppuun mennessä hidastamalla vuosittaista menojen kasvua samanaikaisesti, kun yleiskatteinen rahoitus kasvaa jälkikäteistarkastuksen myötä.

Hyvinvointialuetalouden nykyennusteen perusteella useammat hyvinvointialueet valtakunnallisesti eivät saa katettua alijäämiään määräaikaan mennessä. Tulevien jälkikäteistarkastusten myötä tämä johtanee siihen, että taloussuunnitelmakauden loppuun mennessä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoituksen kasvu suhteessa menojen kasvuun mahdollistaa maltillisen ylijäämäpuskurin syntymisen taseeseen. Tällä varaudutaan ennakkollisesti yksittäisiin vuosiin kohdistuviin rahoitusmuutoksiin ja yllättäviin kustannuseriin, mikä tukee pitkän aikavälin ennakoitavaa ja suunnitelmallista tuotannon suunnittelua.

Länsi-Uudenmaan kesäkuun osavuosikatsauksen ennusteen perusteella vuonna 2024 alijäämää ennakoidaan kertyvän 37 milj. euroa. Lisäksi vuonna 2023 alijäämää kertyi 122 milj. euroa, eli yhteensä katettavia alijäämiä vuosien 2025–2026 aikana on 159 milj. euroa. Käytännössä alijäämien kattaminen vuoteen 2026 mennessä edellyttää toimintamenojen kasvun merkittävää rajoittamista. Työ on aloitettu jo vuosien 2023–2024 aikana, ja oletettavaa on, että toteutettujen rakenteellisten toimenpiteiden hyötyvaikutukset vahvistuvat vuosi vuodelta. Tämä osaltaan helpottaa talouden tasapainottamisen taakkaa.

Vaikka taloussuunnitelmakausi 2025–2027 näyttäytyy edelleen talouden tasapainottamisen kautena, tehdään myös strategisia panostuksia palvelustrategian mukaisiin kohteisiin. Mikäli alijäämät saadaan suunnitellusti katettua vuoden 2026 loppuun mennessä, alkaa talouden tilanne helpottamaan vuodesta 2027 alkaen. Todennäköistä kuitenkin on, että julkisen talouden heikon tilanteen takia hyvinvointialueiden on pidettävä menojen kasvu matalalla tasolla myös tulevaisuudessa. Verrattuna moniin muihin hyvinvointialueisiin Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on toimeenpannut talouden tasapainotustoimenpiteitä etupainoisemmin, minkä myötä talouden tasapainotustarve Länsi-Uudellamaalla tullee olemaan muita hyvinvointialueita pienempi taloussuunnitelmakaudella.

Talouden saattaminen tasapainoiseksi edellyttää menojen kasvun hidastamista. Vuodelle 2025 mahdollistuisi noin 3,6 %:n nettokustannusten kasvu. Vuoden 2026 nettokustannustason kasvu on taloussuunnitelman mukaisesti edelleen pidettävä noin 4,0 %:ssa, jotta vuosina 2023–2024 kertyneet alijäämät saadaan katettua määräaikaan mennessä. Taloussuunnitelman ja nykyisten rahoitusennusteiden perusteella vuonna 2027 on mahdollista palata perusuran mukaiseen, noin 5,0 %:n vuotuisen nettokustannusten kasvuun.

2. Hyvinvointialuestrategia ja valtuustokauden tavoitteet

Hyvinvointialuestrategia

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue on syntynyt kymmenen kunnan sosiaali- ja terveyspalvelujen sekä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen perustalle. Hyvinvointialueemme väestö kasvaa, ja asukkaita on alueellamme jo 495 000. Organisaatiossamme on lähes 10 000 työntekijää.

Hyvinvointialueellamme on monia haasteita ratkottavana. Suomalaiset ikääntyvät, ja heitä hoitamaan tarvitaan työssään taitavia ammattilaisia. Koronapandemia on lisännyt hoitovelkaa yhä entisestään ja entisestään ja syrjäytyminen sekä yksinäisyys ovat kasvussa. Myös mielenterveyden ja päihdehuollon palvelujen kysyntä on kasvussa. Turvallisuuteemme vaikuttavat kriisit, ilmastonmuutos ja talouden heikko tilanne muuttavat maailmaa ympärillämme. Ura sosiaali-, terveys- ja pelastusalalla ei ole enää itsestään selvä valinta.

Länsiusimaalaisten terveys ja toimintakyky ovat muuta Suomea paremmalla tasolla. Tästä huolimatta myös Länsi-Uudenmaan huoltosuhde heikkenee ja palvelujen kysyntä kasvaa. Siksi tarvitsemme monipuolisia tapoja järjestää palvelut laadukkaasti ja vastuullinen talous huomioiden.

Olemme kaksikielinen hyvinvointialue. Asukkaistamme 12 % puhuu äidinkielenään ruotsia ja 15 % muuta kuin suomea tai ruotsia. Väestön kasvu ja ikärakenne vaihtelevat hyvinvointialueemme merkittävästi. Tästä syystä myös palvelutarve vaihtelee alueemme sisällä.

Hyvinvointialue on olemassa asukkaitaan varten. Tuemme ja edistämme yhdessä asukkaidemme ja asiakkaidemme kanssa hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta. Rakennamme yhdessä hyvinvointialuetta, joka järjestää palvelut oikea-aikaisesti ennaltaehkäiseviin ja perustason palveluihin panostaen.

Hyvinvointialueemme tarinan alussa meillä kaikilla on paljon töitä tehtävänä, mutta samalla ainutlaatuinen mahdollisuus tehdä yhdessä uutta.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen arvot ovat **asiakaslähtöisyys, yhdenvertaisuus ja vastuullisuus**.

Strategiset linjaukset ja valtuustokauden tavoitteet

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategia koostuu strategisista linjauksista ja päämääristä sekä valtuustokauden tavoitteista (sitovat vuositavoitteet). Näille tavoitteiden seurannalle on tässä dokumentissa määritetty mittarit.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen strategiset linjaukset ovat:

Edistämme asukkaidemme hyvinvointia ja turvallisuutta

- Varmistamme palvelujen oikea-aikaisuuden ja panostamme ennaltaehkäisyyn.
- Palvelumme ovat sujuvia ja saavutettavia.
- Palvelumme tukevat hyvää elämänlaatua ja toimintakykyä.
- Palvelumme vastaavat asiakkaidemme tarpeita.

Järjestämme ja uudistamme palveluja kestäväällä tavalla

- Sitoudumme tasapainoiseen ja kestävään talouteen.
- Vaikutamme aktiivisesti siihen, että hyvinvointialueen rahoitus on oikeudenmukainen ja että se takaa palvelujemme laadukkaan resursoinnin ja järjestämisen.
- Edistämme väestön yhdenvertaisuutta ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta.
- Uudistamme palveluitamme ja parannamme niiden kustannusvaikuttavuutta.

Teemme yhdessä hyvinvoivan ja halutun työyhteisön

- Huolehdimme yhdessä työhyvinvoinnista ja arvostamme henkilöstömme osaamista.
- Varmistamme palvelujen laadun riittävällä resursoinnilla ja työntekijöidemme osaamista kehittämällä.
- Edistämme työyhteisöä palvelevaa johtamiskulttuuria.

Saavutamme parhaat tulokset sujuvalla yhteistyöllä

- Yhteistyömme on tavoitteellista, ja siitä on hyötyä asiakkaalle.
- Haemme myös rohkeasti uusia ja merkityksellisiä kumppaneita.
- Luomme yhdessä toimivat rakenteet, kannustimet ja selkeät vastuujaoit hyvinvointialueen ja kuntien kesken.

Strategia luo reunaehdot hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin linjauksille ja periaatteille. Lokakuussa 2023 hyväksytty palvelustrategia ja pelastustoimen palvelutasopäätös toimeenpanevat strategiaa. Lisäksi palvelustrategian toimeenpanoon liittyvät oleellisesti esimerkiksi kesäkuussa 2024 päätetyt palvelujen verkoston kehittämisen strategiset linjaukset.

Vuonna 2025 hyvinvointialueemme valtuusto vaihtuu ensimmäisen kerran. Osana valtuuston vaihtumista on oikea hetki myös arvioida nykyistä strategiaamme.

Tavoitteenamme on yhdistää hyvinvointialueen strategiat uuden valtuuston aloittaessa työnsä.

Strategian ja palvelustrategian toimeenpanon seuranta ja raportointia tehdään osana osavuositarkastusta alla kuvattujen kokonaisuuksien avulla, jolloin toiminta ja taloudelliset reunaehdot muodostavat eheän kokonaisuuden.

3. Palvelustrategia

3.1 Palvelujen järjestämisen periaatteet

Hyvinvointialueellamme palvelujen järjestämistä ohjaavat kuusi yhteistä periaatetta. Nämä periaatteet auttavat meitä tekemään palvelujen järjestämistä koskevia päätöksiä yhdenmukaisesti ja kytkevät palvelustrategian arjen konkreettisiin valintoihin. Nämä periaatteet koskevat sekä sosiaali- ja terveystaloutta että pelastuslaitosta. Jatkossa peilaamme sekä isoja linjauksia että pienempiä palveluihin liittyviä päätöksiä periaatteisiimme: viekö päätös meitä kohti uudistumisemme tavoitteita?



3.2 Yhteiset tavoitteemme

Palvelustrategiassa olemme asettaneet sosiaali- ja terveystaloutta uudistamisen pitkän aikavälin tavoitteet. Tavoitteet ovat koko hyvinvointialueen yhteiset, ja ne ohjaavat toimintaamme kokonaisuutena. Yhteiset tavoitteet koskevat myös pelastuslaitosta, jonka palvelukohtaiset tavoitteet on kuvattu tarkemmin palvelutasopäätöksessä.

Yhteisten tavoitteiden toteuttamista arvioidaan liikennevalomallilla ja poikkeamaraportilla osavuositarkastuksien yhteydessä.

Asiakastavoitteet

1. Länsi-Uudenmaan asiakaskokemus on hyvinvointialueiden paras.	• Määritämme systemaattisen asiakaskokemusmallin, eli miten keräämme ja analysoimme asiakaspalautetta, ja miten toteutamme kerätyn tiedon pohjalta toimenpiteitä. • Asetamme asiakaskokemukselle tavoitteet palvelukokonaisuuksittain. • Asiointi on helppoa ja sujuvaa. Palveluihin saa yhteyden monella eri tavoin. Asiakkaan palvelupolku on sujuva asiakkuuden kaikissa vaiheissa.
2. Palvelumme vastaavat monimuotoisen ja muuttuvan väestömme tarpeisiin.	• Varmistamme, että palvelut kohdentuvat monikielisen ja -kulttuurisen väestömme osalta oikein. Tunnistamme palvelujen yli- tai alikäyttöä eri väestöryhmissä ja teemme tiedon pohjalta tarvittavia toimenpiteitä. • Kehitämme kanavia, jotka ottavat huomioon kasvavan monikielisen väestön tarpeet • Vastaamme alueemme väestön nopeaan ikääntymiseen ennakoivasti ja innovatiivisesti.
3. Kuntien ja muiden keskeisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö on toimivaa ja tavoitteellista.	• Luomme selkeän yhdyspintarakenteen, joissa eri toimijoiden vastuut ja roolit ovat määritelty. Toimintamallit ja yhteistyökäytännöt rakennetaan yhdessä asukkaita varten. Luomme yhteiset tavoitteet kuntien kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen, työllisyyden tukemiseen, maahanmuuttajien kotoutumisen tukemiseen ja sivistystoimen kanssa tehtävään yhteistyöhön. Käymme säännöllistä vuoropuhelua kuntakohtaisista erityispiirteistä. • Kehitämme yhteistä tietopohjaa kuntien kanssa alueen väestöstä, jonka avulla pystymme vastaamaan ennakoivasti palvelutarpeeseen. • Käymme avointa vuoropuhelua hyvinvointialueen toimitilojen omistus- ja toimitilasuunnittelusta kuntien kanssa. • Hyvinvointialueen hyvinvointikertomus – ja suunnitelma tehdään yhdessä kuntien ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella toimii alueen kuntien ja hyvinvointialueen yhteinen LU-hyte-verkosto. Verkosto toimii alustana alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman yhteistyössä.
4. Turvaamme sekä suomen- ja ruotsinkieliset palvelut alueellamme	• Työtä ohjaa ruotsinkielisten sote-palvelujen ohjelma. • Turvaamme suomen ja ruotsin kielen aseman palveluissamme ja toiminnassamme.
5. Hyvinvointialueen asukkaat, henkilöstö ja sidosryhmät ovat mukana palvelujemme suunnittelussa ja kehittämisessä.	• Hyvinvointialueella asuvat, työskentelevät ja vaikuttavat ihmiset, kunnat, yhteisöt ja yritykset tietävät palveluistamme, toiminnastamme ja suunnitelmistamme ja osallistuvat aktiivisesti hyvinvointialueen kehittämiseen. • Hyvinvointialueella on käytössä osallisuusohjelma, joka vahvistaa osallisuuden edistämistä ja toteutumista.

Henkilöstötavoitteet

6. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen henkilöstökokemus on hyvinvointialueiden paras.	• Mittaamme säännöllisesti henkilöstötyytyväisyyttä. • Tuemme henkilöstömme työhyvinvointia luottamukseen perustuvalla henkilöstöpolitiikalla. • Tuemme ja ohjaamme erityisesti uusia työntekijöitä ja opiskelijoita sujuvan työskentelyn varmistamiseksi. • Rakennamme valmentavaa johtamiskulttuuria. • Hyvinvointialueella on käytössä työhyvinvointiohjelma.
7. Jokainen työntekijä tuntee työnsä tavoitteet.	• Tavoitteiden toteutumista seurataan systemaattisesti. • Jokainen työntekijä pystyy vaikuttamaan omien tavoitteidensa asettamiseen ja toteutumiseen.
8. Osaamisen ja johtamisen kehittäminen on systemaattista.	• Kaikki uudet työntekijämme osallistuvat perehdytysvalmennukseen. • Kaikki hyvinvointialueen esihenkilöt osallistuvat hyvinvointialueen omaan henkilöstöjohtamisen valmennukseen. • Rakennamme tavoitteellisia urapolkuja. Luomme eri ammattilaisille sopivia malleja edetä urallaan. • Pyrimme aktiivisesti ja merkittävästi vähentämään vuokratyövoiman käyttöä • Luomme hyvinvointialueen omat johtamisen periaatteet ja tuemme esihenkilöitä heidän työssään. • Jokaisella työntekijällä on mahdollisuus oman osaamisen kehittämiseen. • Vahvistamme henkilöstön ruotsin kielen osaamista ja kaksikielistä organisaatiokulttuuria.
9. Onnistumme rekrytoimaan tarvitsemamme henkilöstön, eikä henkilöstöpula asetu palvelujen tuottamisen esteeksi.	• Toimimme rekrytoinnissa tavoitteellisesti ja hankimme myös ulkomaista työvoimaa. • Rakennamme aktiivista korkeakoulu- ja oppilaitosyhteistyötä ja kehitämme koulutuspolkuja eri ammattiryhmille • Luomme kannustavan palkkauksen malleja. • Henkilöstöetumme ovat alan keskiarvoa houkuttelevammat. • Pyrimme aktiivisesti ja merkittävästi vähentämään vuokratyövoiman käyttöä Jokainen yksikkö seuraa vuokratyövoiman käyttömääriä ja kustannuksia ammattiryhmäkohtaisesti. • Työntekijöiden kielitaito vastaa väestömme tarpeisiin. • Huolehdimme työntekijöidemme riittävästä suomen ja ruotsin kielen taidoista.
10. Varmistamme, että ammattilaisemme voivat keskittyä tekemään osaamistaan vastaavia työtehtäviä siellä missä heidän	• Kehitämme henkilöstön tehtävärakennetta siten, että työntekijämme voivat käyttää työaikaansa osaamistaan vastaaviin tehtäviin. • Optimoimme henkilöstön työaikaälykkäästi uuden sukupolven teknologisten ratkaisujen tukemana. • Vähennämme sairauspoissaoloja systemaattisesti ja tavoitteellisesti. • Keskitämme työvuorojen suunnittelua, jotta voimme sekä helpottaa esihenkilöiden työtä että nopeuttaa prosessia työntekijöiden näkökulmasta.

työpanostaan tarvitaan.	Otamme huomioon myös yksilölliset tarpeet ja hyödynnämme yhteisiä teknologisia ratkaisuja. • Luomme hyvinvointialueelle resurssipooleja, jotka mahdollistava oman henkilöstön käyttämisen myös keikkaluonteisissa tai väliaikaisissa töissä ja vähentävät siten tarvetta vuokratyövoiman käytölle • Vahvistamme henkilöstömme kykyä tehdä asiakastyötä etänä sekä työntekemisen joustavuutta ja liikkuvuutta. Kannustamme työntekijöitämme liikkumaan eri yksiköiden välillä.
-------------------------	--

Palvelutuotannon yhteiset tavoitteet

11. Yhtenäistämme ja uudistamme palvelutuotantoamme tavoitelähtöisesti.	Tuotteistamme kaikki hyvinvointialueen palvelut ja palvelutasot. Palvelujen, palvelutason ja kriteerien harmonisointi ei nosta kustannuksia nykytasosta Palvelut ovat laadukkaita ja vaikuttavia. Hyödynnämme hyvinvointialueemme mittakaavaetuja. Osaamisen ja johtamisen tarkoituksenmukainen keskittäminen on yksi keino tehostaa palvelujen kustannusvaikuttavuutta ja laatua. Päätökset pohjautuvat laajaan vaikutusten arviointiin. Palveluista ja toiminnoista luovutaan, ellei niiden vaikuttavuudesta ole selvää tieteellistä tai kokemuksellista näyttöä. Innovaatio-, tutkimus- ja kehittämistoimintamme on tuloksellista ja sen hyödyt näkyvät konkreettisesti. Toimeenpanoa ja tuloksia seurataan aktiivisesti palvelutuotannossa.
12. Vahvistamme perustason palveluihin pääsyä, kevennämme palvelurakennetta ja lisäämme sisäistä yhteistyötä.	Asetamme kaikissa palvelukokonaisuuksissa tavoitteet palvelurakenteen keventämiseksi. Parannamme perustason palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Määrittelemme palveluun pääsyn tavoitteet palveluittain. Vahvistamme sosiaali- ja terveyspalvelujen palveluohjausta huomioiden erilaisten ihmisten palvelutarpeet. Hyödynnämme kaikissa palvelukokonaisuuksissa sote-integraation mahdollisuuksia ja vahvistamme sisäistä yhteistyötä. Sovimme kuntien ja järjestöjen kanssa tehtävässä yhteistyössä painopisteet, jolla voimme tunnistaa eriarvoisuuteen, terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät riskitekijöitä Vahvistamme kumppanuuksia järjestöjen ja yritysten kanssa ennaltaehkäisevien palvelujen vaikuttavampaan hyödyntämiseen alueella Varmistamme, että alueen eri toimijoiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelut ovat helposti asiakkaiden ja henkilöstön löydettävissä ja hyödynnettävissä.
13. Pidämme toiminnan kustannukset korkeintaan nykytasolla.	Rahoitus mahdollistaa toiminnan kustannusten säilymisen korkeintaan nykyisellä tasolla. Sitoudumme talouden tasapainoon. Palvelutarpeen kasvuun vastataan toimintaa tehostamalla, palvelurakennetta keventämällä ja priorisoimalla. Tehostaminen tarkoittaa yksikkökustannusten laskua kaikissa palveluissa. Talouden hallinta perustuu selkeään ja aktiiviseen budjettivastuuseen. Budjettivastuullinen vastaa talousarvion toteutumisesta ja etsii aktiivisesti toteutuksen keinoja. Keinoja on kuvattu palvelujen järjestämisen periaatteissa (luku 2). Lähtökohtaisesti hyvinvointialueen henkilöstömäärä ei kasva. Henkilöstömäärän kasvu edellyttää aina erillistä analyysiä ja päätöstä. Jokainen uusi tai korvaava rekrytointi tehdään harkiten. Rekrytoinnilla pitää olla tuotannolliset ja numeeriset perustelut. Kustannuksia lisäävästä henkilöstövuokrauksesta luovutaan. Henkilöstövuokraus vähenee vähintään 20 prosenttia jokaisella palvelulinjalla jo vuoteen 2025 mennessä.

14. Toimintamme, päätöksemme ja palvelujen kehittäminen perustuvat tietoon.	Asiakas- ja potilastyötä tekevien tulee tiedostaa ja ottaa huomioon tekemiensä ratkaisujen taloudelliset vaikutukset. Jokaisella esihenkilöllä on tiedossa toimintansa avainluvut ja selkeät tavoitteet. Seuraamme aktiivisesti tavoitteiden toteutumista. Hyvinvointialueella on käytössä korkealaatuinen ja eri lähdejärjestelmät yhdistävä tietopohja ja automatisoitu raportointi. Edistämme ja kehitämme eri kumppanuuksien kanssa kansallista hyvinvointialueiden tarpeista lähtevää tilastointia ja tiedon tuotantoa. Vahvistamme perustason sosiaali- ja terveydenhuollon tieteellistä tutkimustoimintaa. Palvelujen kehittämisessä tunnistetaan väestön kehityksen ja palvelujen tarpeen muutokset sekä huomioidaan laajasti erilaiset yhteiskunnalliset muutokset sekä riskit.
15. Turvaamme väestöllemme kaikissa olosuhteissa terveyden ja toimintakyvyn kannalta keskeiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, terveellisen elinympäristön ja toimeentulon.	Valmiussuunnittelu perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin ja sitä tehdään yhdessä kuntien ja HUS-yhtymän kanssa. Hyvinvointialueella on käytössä laadukas ja organisaation laajuinen riskienhallintajärjestelmä, jota sisäiset riskienhallinnan palvelumme ja yhteistyörakenteemme tukevat. Palvelujen omavalvonnan organisoituminen ja linjakas toiminnan yhdenmukaisuus ovat palveluntuotannon keskeisimpiä riskienhallintakeinoja. Hyvinvointialueen riskienhallinta perustuu selkeään ohjaukseen ja näiden pohjalta toteutettavaan aktiiviseen riskienhallintatyöhön luontaisena osana toimintaa ja prosesseja.
16. Monituottajamallimme perustuu asiakaslähtöisyyden, kustannustehokkuuden ja yhteiskunnallisen vastuun huomioimiselle.	Tavoitteen tarkempi toimenpiteistö kuvattu aluevaltuuston 24.10.2023 § 60 vahvistaman palvelustrategian kohdassa ”Yhteiset hankistrategiset tavoitteet”.
17. Toimitilaverkostomme tukee palvelustrategisia tavoitteita.	Tavoitteen tarkempi toimenpiteistö kuvattu aluevaltuuston 24.10.2023 § 60 vahvistaman palvelustrategian kohdassa ”Palvelujen kehittämisen periaatteet”.

3.3 Yhteiset digipalveluihin liittyvät tavoitteet / Digitiekartta

18. Digitaalinen asiointi: Rakennamme asiakkaalle kattavan digitaalisen asiointin kokonaisuuden vuoteen 2026 mennessä.	• Tavoittelemme nopeasti ja laajasti eri palveluihin seuraavia digitaalisen asiointin kyvykkyyksiä: ○ digitaalinen oirearvio ○ digitaalinen palvelutarpeen arviointi ○ itseajanvaraus ○ kysely- ja lomaketyökalu ○ kiireetön viestintä ○ digitaaliset etävastaanotot ○ digitaaliset omahoitopolut ja valmennukset ○ omien sosiaali- ja terveystietojen selaaminen ○ itsehoito- ja itsepalveluohjeet ○ ilmoittautuminen vastaanotolle ○ suostumusten ja lokien hallinta • Digiasioinnin kehitystyö tehdään yhtenäisesti ja keskitetysti kaikki palvelulinjat kattaen. Jokaiselle palvelulinjalle tehdään digitaalisen asiointin toimeenpanosuunnitelma (yhteinen malli kuvattu palvelustrategian liitteessä 1). • Digitaalinen asiointi nousee ensisijaiseksi yhteydenottotavaksi vuoteen 2026 mennessä. • Laajennamme digitaalista asiointia kautta linjan hyödyntäen jo käytössä olevia tai ketterästi käyttöön otettavia digitaalisia ratkaisuja. Tämä mahdollistaa nopeat ja kustannustehokkaat hyödyt ja totuttaa ammattilaisia ja asiakkaita digitaaliseen asiointiin. • Digitaalisen asiointin ratkaisua edistetään riippumatta asiakas- ja potilastietojärjestelmien uudistamisratkaisuista.
19. Kotiin vietävä teknologia: Olemme Suomen kärkeä kotiin vietävässä teknologiassa vuoteen 2026 mennessä.	• Laajennamme kotihoidon digitaalista tukea: ○ nostamme etähoidon osuuden kotihoidossa 5 %:sta 20 %:iin asiakaskäynneistä ○ nostamme lääkeautomaatiikkaa käyttävien kotien määrän neljästä sadasta tuhanteen kotiin • Määritämme toimintamallin hyvinvointialueen innovaatioyhteistyölle ja uusien teknologioiden käyttöönnotolle.
20. Perusjärjestelmät: Perusjärjestelmien uusiminen käynnistetään priorisoidusti	• Uudistamme vaiheistetusti hyvinvointialueen perustietojärjestelmät aloittaen asiakas- ja potilastietojärjestelmistä sekä työvuorosunnittelujärjestelmistä.

	• Seuraavassa vaiheessa uudistamme muut perusjärjestelmät, kuten henkilöstöhallinnon, talouden, asiakkuudenhallinnan ja palvelunhallinnan järjestelmät. • Määritämme kokonaisarkkitehtuurin tavoitetilan ja kehitämme kokonaisuutta sitä kohden.
21. Arjen sujuvuus: Digitaaliset ratkaisut tukevat työntekijöidemme työtä ja asiakkaidemme arjen sujuvuutta.	• Korjaamme arjen ongelmakohtia kuten kuormittavia toimintamalleja, tehottomia prosesseja ja häiriöiden syntymistä digitaalisten ratkaisujen tuella ammattilaisten ja esihenkilöiden työn helpottamiseksi. • Parannamme kaikkien keskeisten ICT-palvelujen laatua ja kustannustehokkuutta hyödyntämällä uudistuksen tuomat mittakaavaedut. Uudelleenarvioimme tuotantotapoja ja toimintamalleja sekä haemme markkinoilta meille parhaimmat kumppanit ja teknologiat. • Arvioimme tekoälyn mahdollisuuksia arjen sujuvoittamisen kannalta. • Digitaalisia asiointien ratkaisuja edistetään ja kehitetään molemmilla kotimaisilla kielillä.

4. Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa on kuvattu palvelualueiden ja palvelulinjojen määrärahat ja tuloarviot taloussuunnitelman vuosille 2025–2027. Lisäksi käyttötalousosassa on esitetty kunkin palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus, palvelustrategian toimeenpano, talouden sopeuttamisen edellyttämät lisätoimenpiteet, sekä palvelualueen tuloslaskelma. HUS-yhtymältä hankittava erikoissairaanhoido on erotettu käyttötalousosassa omaksi kokonaisuudekseen sen merkittävydestä johtuen.

**) Tässä dokumentissa kaikki ENN 2024 -sarakkeet on tehty hyvinvointialueen toisen osavuosikatsauksen mukaisesti.*

1000 euroa (sis. vain ulkoiset erät)	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	181 345	182 043	176 583	183 670	193 483
MYYNITUOTOT	39 028	42 717	49 484	51 473	54 320
MAKSUTUOTOT	83 279	85 309	92 613	96 331	101 505
TUET JA AVUSTUKSET	43 520	41 586	18 978	19 737	20 724
MUUT TOIMINTATUOTOT	15 518	12 430	15 508	16 129	16 935
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN					
TOIMINTAKULUT	-1 951 216	-1 985 277	-2 049 882	-2 124 966	-2 235 414
HENKILÖSTÖKULUT	-527 837	-554 957	-600 416	-624 433	-655 654
PALVELUJEN OSTOT	-1 239 226	-1 244 995	-1 262 163	-1 305 826	-1 377 155
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-47 375	-40 321	-39 978	-41 578	-43 656
AVUSTUKSET	-39 064	-40 391	-40 763	-42 323	-42 602
MUUT TOIMINTAKULUT	-97 715	-104 614	-106 562	-110 806	-116 346
TOIMINTAKATE	-1 769 872	-1 803 234	-1 873 300	-1 941 296	-2 041 930

4.1 Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut

Palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus

Yhteisten sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelualue vastaa avosairaanhoidosta eli terveysasematoiminnasta, suun terveydenhuollosta, kuntoutuspalveluista, mielenterveys- ja päihdepalveluista sekä aikuisten sosiaalipalveluista.

Avosairaanhoidon palvelulinja vastaa terveysasemapalveluista, joihin kuuluvat lääkäreiden ja hoitajien vastaanottopalvelut sekä diagnostiset palvelut, seurantatutkimukset, rokotukset, tartuntatautien torjunta ja maksuttomien hoitotarvikkeiden jakelu.

Suun terveydenhuollon palvelulinja vastaa perustason hammaslääkäri- ja suuhygienistipalveluista sekä erikoishammaslääkäripalveluista suun erikoishoidon yksikössä. Palveluihin sisältyvät suun ja hammassairauksien tutkimus ja hoito, terveyden edistäminen, terveysneuvonta ja -tarkastukset sekä tarvittaessa jatkohoitoon lähettäminen.

Kuntoutuspalveluiden palvelulinja vastaa fysioterapiapalveluista, aikuisten puhe- ja toimintaterapiasta, apuvälinepalveluista ja kuntoutussuunnittelusta.

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden palvelulinja vastaa hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdeongelmiin liittyvistä vastaanottopalveluista, päihdehoidon erityispalveluista sekä asumispalveluista mielenterveys- ja päihdeasiakkaille.

Aikuisten sosiaalipalveluiden palvelulinja edistää työikäisen väestön arjessa selviytymistä ja antaa neuvontaa, ohjausta ja tukea esimerkiksi toimeentulon, kotoutumisen sekä työllistymisen haasteissa. Palvelulinja vastaa myös hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystyksestä.

Palvelustrategian toimeenpano

Palvelustrategiassa tavoittelemme välittömän yhteydensaannin, palveluihin pääsyn, palveluiden jatkuvuuden sekä paljon sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevien asiakkaiden palveluiden parantamista. Tavoittelemme myös painopisteen siirtämistä erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon, parempaa henkilöstötilannetta sekä talouden tasapainoa.

Sosiaalipalvelujen palvelutarpeen arviointi aloitetaan viipymättä ja saatetaan loppuun ilman aiheetonta viivytyä.

Välitöntä yhteydensaantia parannamme korjaamalla puhelinpalvelua ja monipuolistamalla asiakkaaksi tulon kanavia. Tavoitteemme on, että asiakkaat saavat kaikissa asioissa yhteyden ammattilaiseen monikanavaisesti saman arkipäivän aikana.

Kiireettömissä asioissa tavoittelemme hoitoon pääsyä terveysasemilla kahden viikon kuluessa ja suun terveydenhuollossa kolmen kuukauden kuluessa hoidon tarpeen toteamisesta. Tavoitteena on, että sosiaalihuollon ensiarvio tehdään viikon kuluessa ja palvelutarpeen arviointi kolmen kuukauden kuluessa asian vireilletulosta. Terapiat etulinjaan -toimintamallilla parannamme matalan kynnyksen mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta.

Avosairaanhoidossa hoidon saatavuuden parantaminen ja uusien asiakkaaksi tulon kanavien avaaminen edellyttävät voimavarojen lisäämistä. Suun terveydenhuollossa

Niittyporttiin avattava uusi suun terveydenhuollon yksikkö parantaa hoidon saatavuutta.

Palveluiden jatkuvuuden parantaminen on keskeinen tavoitteemme. Pyrimme kaikissa palveluissa siihen, että tuttu ammattilainen hoitaa asiakkaan asioita pitkäaikaisesti. Palveluiden jatkuvuus parantaa palveluiden laatua. Tavoittelemme myös paljon sosiaali- ja terveyspalveluita tarvitsevien asiakkaiden palveluiden parantamista. Kehitämme yhteyshenkilö- sekä omatyöntekijämalleja ja tuemme maahanmuuttajien kotoutumista. Tiivistämme myös yhteistyötä kuntien ja järjestöjen kanssa.

Painopisteen siirtäminen erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon on tärkeä tavoite. Parannamme yhteistyötä HUSin kanssa esimerkiksi lähete- ja konsultaatiokäytäntöjä kehittämällä. Palvelualueen tärkeä taloudellinen tavoite on hillitä myös omahoitotarvikkeiden kustannusten kasvua, missä tiivis yhteistyö HUSin kanssa on tärkeää.

Tavoitteenamme on onnistua henkilöstön rekrytoinnissa ja sitouttamisessa aiempaa paremmin. Vähennämme vuokratyövoiman käyttöä edelleen.

Tasapainotamme taloutta siten, että toimenpiteet vaikuttavat asiakkaiden saamiin palveluihin mahdollisimman vähän. Palvelustrategiaan kirjattujen toimenpiteiden avulla palveluita pystytään parantamaan useilla tavoilla myös tiukassa taloustilanteessa.

Järjestöavustusten myöntämistä kehitetään edelleen ja selkiytämme päällekkäisyyksiä, joita on kuntien järjestöavustustoiminnan kanssa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	39 678	40 277	45 363	47 183	49 700
MYYNITUOTOT	15 310	15 025	16 938	17 616	18 497
MAKSUTUOTOT	19 654	20 498	24 730	25 725	27 169
TUET JA AVUSTUKSET	2 566	1 519	1 099	1 143	1 200
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 149	3 235	2 596	2 700	2 835
TOIMINTAKULUT	-307 497	-316 048	-329 669	-341 817	-359 834
HENKILÖSTÖKULUT	-129 245	-134 619	-146 783	-152 655	-160 287
PALVELUJEN OSTOT	-116 020	-117 824	-119 543	-123 301	-130 759
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-28 051	-26 579	-27 273	-28 364	-29 782
AVUSTUKSET	-7 431	-8 235	-8 585	-8 914	-8 992
MUUT TOIMINTAKULUT	-26 749	-28 791	-27 485	-28 584	-30 013
TOIMINTAKATE	-267 818	-275 771	-284 306	-294 634	-310 135
POISTOT	-342		-429	-1 037	-1 227
TILIKAUDEN TULOS	-268 160	-275 771	-284 735	-295 671	-311 362

Toimintakatteen kehys kasvaa kuluvan vuoden viimeisimpään ennusteeseen nähden 3 %. Palvelualueen taloutta joudutaan kuitenkin sopeuttamaan vuonna 2025, sillä rahoituksen kasvu ei huomioi palkankorotusten lisäksi muiden kustannusten kasvua eikä mahdollista palvelustrategian toteuttamisen vaatimia panostuksia nykyiseen toimintaan.

Palvelualueen toimintatuottojen odotetaan kasvavan kokonaisuutena 13 %. Asiakasmaksuja esitetään nostettavaksi hallitusohjelman ja kehysriihen päätösten mukaisesti. Korotukset koskevat asiakasmaksuasetuksessa säädettyjä terveydenhuollon tasasuuruisten asiakasmaksujen enimmäismääriä, mutta korotuksia on kohtuullistettu yksilökohtaisten terapiamaksujen osalta ja jätetty toteuttamatta kokonaan mielenterveys- ja päihdepalvelujen lyhytaikaisen laitoshoidon asiakasmaksujen osalta. Korotukset kohdentuvat yhteisissä sosiaali- ja terveyspalveluissa erityisesti avosairaanhoidon, suun terveydenhuollon ja kuntoutuksen palvelulinjojen asiakasmaksuihin. Palvelualueen menoja lisäävät erityisesti palkankorotukset ja kustannustason nousu ostopalveluissa sekä aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa.

4.2 Ikääntyneiden palvelut

Palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus

Ikääntyneiden palvelut tukevat ikääntyneiden itsenäistä ja omatoimista selviytymistä ja mahdollistavat ikääntyneille turvallisen elämän omassa kodissaan tai kodinomaisessa ympäristössä.

Laadukkaiden ikääntyneiden palvelujen kivijalan muodostavat yleiset perustason palvelut. Ikääntyneiden palveluiden neuvonta ja palveluihin ohjautuminen toteutuu yhden yhteydenoton periaatteella. Palvelujen myöntäminen toteutuu koko alueella yhtenäisin periaattein.

Toteutamme ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämistä yhteistyössä järjestöjen, vapaaehtoistoimijoiden, kuntien ja seurakuntien kanssa. Ikääntyneiden palvelukeskukset tarjoavat hyvän alustan ikääntyneiden hyvinvointia edistävälle toiminnalle. Useat eri järjestöt sekä kunnat järjestävät ikääntyneille arjen aktiivisuutta ja toimintakykyä ylläpitävää toimintaa kuten senioriliikuntaa, kulttuuritoimintaa, kursseja, vapaaehtoistoimintaa sekä osallisuuden mahdollisuuksia.

Ikääntyneen kuntoutumista edistävät toimintamallit ovat käytössä kaikissa ikääntyneiden palveluissa. Arvioimme jatkuvasti kuntoutumista edistävän toiminnan vaikuttavuutta.

Lisäämme liikkuvia palveluja, kun niiden avulla voidaan välttää raskaamman palvelun tarvetta tai kun ne ovat kustannusvaikuttavaa toimintaa.

Vahvistamme asiakkaiden valinnanvapautta monituottajamallia hyödyntämällä ja kokonaistaloudellisuus huomioiden. Arvioimme jatkuvasti ostopalvelujen ja palvelusetelin käyttömahdollisuuksia.

Ikääntyneiden palvelujen palvelurakenne monipuolistuu ja on tarkoituksenmukainen siten, että palvelut vastaavat oikea-aikaisesti asiakastarpeita. Hyödynnämme RAI-järjestelmää ja sen tuottamaa tietoa palvelurakenteen jatkuvassa kehittämisessä.

Monipuolinen henkilöstörakenne tukee asiakkaiden ja asukkaiden aktiivista arkea ja varmistaa henkilöstön riittävyyden ikääntyneiden palveluissa. Vahvistamme ikääntyneiden palveluissa tarvittavaa monipuolista erityisosaamista ja huolehdimme henkilöstömme mahdollisuuksista osaamisen kehittämiseen.

Seniори-info tuottaa keskitetyn neuvontapalvelun ikääntyneille, heidän läheisilleen sekä muille yhteistyökumppaneille. Seniори-infon neuvonta ja asiakkuustiimit toteuttavat hyvinvointialueella hyväksyttyihin palvelujen myöntämisen kriteereihin perustuvaa ikääntyneiden palvelutarpeen arviointia. Se ohjaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella asiakkaita kolmannen sektorin, kuntien hyvinvointia edistävien palvelujen, hyvinvointialueen järjestämien sosiaalihuoltolain mukaisten tukipalvelujen ja kotona asumista tukevien palvelujen sekä asumispalvelujen piiriin. Ikääntyneiden omaishoidon sekä sotainvalidien ja -veteraanien palvelujen järjestäminen ovat osa Seniори-infon toimintaa.

Kotona asumista tukevien palvelujen tavoitteena on mahdollistaa asiakkaidensa turvallinen ja toimintakykyinen asuminen kotona. Palveluja järjestetään ja tuotetaan

ikäihmisille, vammaisille ja muille apua tarvitseville silloin, kun pärjääminen arjessa itsenäisesti, omaisten tai muiden palveluiden turvin ei ole mahdollista. Kotona asumista tukeviin palveluihin kuuluvat kotihoito, tukipalvelut, kuntouttava päivätoiminta, palvelukeskus – ja Olkkaritoiminta, etä- ja kotikuntoutus sekä ostopalveluna hankitut palvelut ja niiden valvonta.

Asumispalvelut järjestää sosiaalihuoltolain mukaista yhteisöllistä asumista sekä pitkä- ja lyhytaikaista ympärivuorokautista palveluasumista iäkkäille hyödyntäen monituottajamallia. Ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköitä valvotaan samoin periaattein riippumatta palveluntuottajasta.

Sairaalapalvelut vastaa hyvinvointialueen perusterveydenhuollon tasoisesta osastotoiminnasta, kotisairaalatoiminnasta, geriatrisesta poliklinisesta toiminnasta sekä kotihoidon ja ikääntyneiden asumispalveluiden lääkäripalveluista. Kotisairaala on aina sairaalahoidon ensisijainen tuottamistapa. Sairaالاتasoisen osastohoidon rinnalla Karkkilassa ja Hangossa sijaitsevilla arviointiyksiköissä tarjotaan pidempiaikaista hoitoa ja kuntoutusta tarvitseville potilaille arviointijaksoja.

Palvelustrategian toimeenpano

Kaikissa ikääntyneiden palveluissa asiakasmäärän kasvuun pyritään vastaamaan palvelujen tuottavuutta, kevyempien palvelujen ensisijaisuutta ja prosessien tehokkuutta lisäämällä.

Vuokratyövoiman käytön vähentämistä jatketaan edelleen kotona asumisen tuen, asumispalvelujen ja sairaalapalvelujen toiminnassa.

Seniöri-infön neuvonnan keskittämisellä sekä palvelutarpeen ja -ohjauksen yhtenäisten käytäntöjen mukaisella toiminnalla harmonisoidaan palvelujen käyttöä koko hyvinvointialueella. Vuoden 2025 alusta lukien seniöri-infön asiakasohjausta johdetaan yhtenä yksikkönä, mikä edistää yhtenäisten toimintamallien juurtumista koko alueelle. Perhehoidon laajentamista jatketaan valmentamalla uusia perhehoitajia sekä omaishoitajien vapaapäivien tuottajiksi että kotona asuvien ikääntyneiden tueksi. Tavoitteena on kasvattaa erityisesti kiertävien perhehoitajien määrää.

Ikääntyneiden palvelukeskus-, Olkkari- ja päivätoiminta yhdistetään yhdeksi kokonaisuudeksi. Yhdistämisellä pystytään tuottamaan koko Länsi-Uudenmaan alueen ikäihmisille ennaltaehkäisevää-, osallisuutta ja toimintakykyä edistävää toimintaa entistä laajemmin ja kustannustehokkaammin. Palveluita tuotetaan yksilö- ja ryhmämuotoisena lähi- ja etäpalveluna yhteistyössä 3. sektorin, oppilaitosten ja vapaaehtoisten kanssa.

Yksilöllistä palvelua kehitetään lisäämällä tukipalveluiden ja perhehoidon osuutta kotihoidon palvelutuotannossa. Kotiin vietävän teknologian kehittämisessä jatketaan lääkeautomaattien ja etähoivan osuuden kasvattamista, lisäksi eri teknologioiden hallintaa ja yhteensopivuutta kehitetään. Turvapalvelujen tuottamisessa tavoitellaan uudenlaista toimintamallia.

Hengityshalvauspotilaiden ostopalveluna tuotetut hoitoringit siirtyvät HUSilta kotona asumisen tuen palveluihin 1.1.2025 alkaen.

Asiakas- ja potilastietojärjestelmämuutos mahdollistaa palvelutuotannon rakenteiden (aluerajat) uudelleen tarkastelun ja optimoinnin. Vuoden 2025 aikana kotihoidon

palvelutuotannossa keskitytään tuottavuuden parantamiseen mm. kirjaamista kehittämällä, tavoitteena on pilotoida tekoälyn käyttöä kotihoidon kirjaamisessa.

Talousarviossa on huomioitu ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen aleneminen tasolta 0,65 työntekijää asukasta kohti tasoon 0,60 työntekijää asukasta kohti. Ikääntyneiden asumispalveluista yli 65 % hankitaan yksityisiltä palvelujen tuottajilta, joille maksettavassa korvauksessa huomioidaan henkilöstömitoituksen aleneminen.

Väestön ikääntymisen aiheuttama asumispalvelujen paikkojen tarve on huomioitu talousarviossa varautumalla noin 90 uuden paikan hankintaan.

Yhteisöllistä asumisen tarjontaa lisätään LUVN:in omissa yksiköissä, esimerkiksi Inkoossa Lönnebergassa ja Espoossa Kaukalahden elä ja asu –seniorikeskuksessa. Lisäksi yhteisöllistä asumista tullaan hankkimaan ostopalveluna yksityisiltä palveluntuottajilta.

Lyhytaikaisten asumispalvelupaikkojen käyttöasteen optimointia jatketaan edelleen. Tarvittaessa lyhytaikaista paikkoja otetaan pitkäaikaiskäyttöön, mikäli niille ei ole lyhytaikaiskäytön tarvetta.

Asumispalveluissa jatketaan aluevaltuuston palvelujen verkoston päätöksen toimeenpanoa selvittämällä palvelujen verkoston päätöksessä esitettyjen kohteiden jatkoa ja luopumalla pienistä, tiloiltaan epätarkoituksenmukaisista kiinteistöistä. Osana tätä palvelujen verkoston muutosta jatketaan myös Liljedahlinkadun asumisyksikön valmistelua.

Kotisairaaloiminta ja liikkuvan sairaalan palvelut ovat laajentuneet vuoden 2024 aikana koko hyvinvointialueelle. Vuonna 2024 on valmisteltu HUS Raaseporin sairaalassa sijaitsevan kombo-osaston liikkeenluovutusta HUSilta Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle. 21 paikkainen osasto siirtyy 1.1.25 osaksi hyvinvointialueen Sairaalapalveluiden palvelulinjaa Läntiselle sairaala-alueelle. Sairaalapalveluissa jatketaan aluevaltuuston päättämien palvelujen verkoston linjausten mukaisesti osastopaikkojen keskittämistä ja profiloimista alueellisesti väestön tarpeita vastaavaksi.

Tulevaisuudessa Sairaalapalveluissa pyritään kehittämään entistä laajemmin poliklinisiä palveluita, ja hillitsemään osastopaikkojen tarpeen ennakoitua kasvutarvetta. Suunnitelmissa on pilotoida vuoden 2025 aikana akuuttigeriatriasta poliklinikkaa jollain alueella Länsi-Uudellamaalla.

Vuoden 2025 aikana tehdään Ikääntyneiden taktisen tason työryhmässä selvitys sairaalatasoisten osastopaikkojen kokonaistarpeesta Uudenmaan alueella. Yhteistyötä HUSin kanssa pyritään tiivistämään esimerkiksi ortogeriatrinen potilaiden hoitoketjun suunnittelussa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	70 503	74 122	75 072	78 079	82 087
MYYNITUOTOT	2 933	2 801	1 834	1 907	2 003
MAKSUTUOTOT	54 409	59 448	61 992	64 475	67 804
TUET JA AVUSTUKSET	5 331	5 051	3 403	3 539	3 716
MUUT TOIMINTATUOTOT	7 830	6 822	7 843	8 157	8 564
TOIMINTAKULUT	-443 975	-463 814	-486 925	-504 907	-531 744
HENKILÖSTÖKULUT	-168 933	-179 530	-193 126	-200 851	-210 894
PALVELUJEN OSTOT	-217 284	-225 213	-232 754	-240 593	-254 823
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-5 692	-4 447	-3 936	-4 094	-4 298
AVUSTUKSET	-12 245	-10 415	-10 797	-11 206	-11 157
MUUT TOIMINTAKULUT	-39 820	-44 208	-46 311	-48 163	-50 571
TOIMINTAKATE	-373 471	-389 692	-411 853	-426 829	-449 656
POISTOT	-136		-219	-290	-327
TILIKAUDEN TULOS	-373 607	-389 692	-412 072	-427 119	-449 983

Toimintakate heikkenee kuluvan vuoden ennusteeseen nähden 6 %. Tähän tiukkaan kehykseen on päästy tiukoilla talouden tasapainottamistoimenpiteillä. Talousarvio sisältää edellä kuvattujen toimenpiteiden lisäksi asiakasmaksujen ja asukkailta perittävien vuokrien korotukset, etuisuuksien mitoittamisen vastaamaan hyvinvointialueen lähtötasoa, toiminnan uudelleen organisointia ja sen myötä henkilöstökulujen vähenemistä.

Tuottojen odotetaan kasvavan lähes 1 %. Henkilöstökulut kasvavat 8 %, mikä tulee palkankorotuksista ja palkkojen harmonisaatiosta sekä vuokratyövoiman vähentämisestä ja oman hoitohenkilöstön lisärekrytoinnista. Palvelualueen suuri kuluerä on asiakaspalvelujen ostot asumispalveluissa. Muissa toimintakuluissa kasvua aiheuttaa yleinen kustannusten nousu, mikä pitää sisällään mm. vuokratuloja. Uusina merkittävinä toimenpiteinä talousarvio pitää sisällään Raaseporin osastotoiminnan sekä hengityshalvauspotilaiden järjestämisvastuun siirron HUS-yhtymältä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.

4.3 Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus

Perhekeskustoiminnan palveluissa tavoitellaan lasten, nuorten ja perheiden hyvää arkea omaa osallisuutta ja vertaistukea vahvistaen. Yhteistyö lasten, nuorten ja perheiden arkiympäristöjen kanssa (mm. järjestöt, varhaiskasvatus, oppilaitokset, harrastukset) tukee arjen sujuvuutta. Tarvittavien palveluiden yhteensovittaminen asiakkaan tarpeen mukaisesti varmistaa niiden vaikuttavuuden.

Perhekeskuksen ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelut koostuvat äitiys- ja lastenneuvolasta sekä opiskeluhuollon palveluista (koulu- ja opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut). Palvelut ovat ennaltaehkäiseviä ja tarjoavat tukea varhaisessa vaiheessa lähellä lasten, nuorten ja perheiden arkea. Kaikissa ehkäisevän ja varhaisen tuen palveluissa toteutetaan lakisääteisiä palveluja, jotka kuuluvat kaikille opiskelijoille, lasta odottaville, sekä lapsille, nuorille ja heidän perheilleen. Palveluissa tavoitellaan oikea-aikaisuutta ja saatavuutta sekä muiden määriteltyjen tehtävien toteutumista. Kunnat (erityisesti varhaiskasvatus, koulut ja oppilaitokset) ovat merkittävin yhteistyökumppani muiden hyvinvointialueen toimijoiden lisäksi.

Perhekeskuksen kohdennetut palvelut sisältävät sosiaalihuoltolain mukaisia perhesosiaalityön, kasvatus- ja perheneuvonnan ja perheasioiden sovittelun palveluja sekä terveydenhuoltolain mukaisia lasten ja nuorten (alle 17v.) kuntoutus- ja mielenterveydenhoidon palveluja (alle 13v.). Perhekeskuksen kohdennettujen palvelujen kuntoutuspalveluissa järjestetään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lasten ja nuorten puheterapia-, toimintaterapia- ja alle kouluikäisten lasten psykologipalvelut. Perhekeskuksen kohdennetut palvelut ovat vapaaehtoisuuteen perustuvia osittain matalan kynnyksen palveluja, sekä myös sosiaalihuoltolain mukaiseen palvelutarpeeseen perustuvia ja terveydenhuollon lähetteeseen tai toisen ammattilaisen tekemään saatteeseen/ohjaukseen perustuvaa tarvekohtaista palvelun myöntämistä.

Perhekeskuksen erityisen tuen palvelut sisältävät perheoikeudelliset palvelut ja lastensuojelun. Perheoikeudellisissa palveluissa sovitaan lapsen mm. lapsen elatuksesta ja asumisesta sekä tuetaan perheitä erotilanteessa. Lastensuojelussa asiakkaana ovat lapset ja perheet, joissa kevyempi tuki ei riitä ja lapsen kasvu tai kehitys tarvitsee syystä tai toisesta suojelua. Lastensuojelussa avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia kodin ulkopuoliseen sijoitukseen nähden. Erityisen tuen palvelut ja niiden toteuttaminen ovat vahvasti laissa säädeltyjä.

Perhekeskuksen lääkäripalveluissa tuotetaan hyvinvointialueen lasten- ja nuorten kasvuun ja kehitykseen perehtyneitä lääketieteen asiantuntijapalveluita. Perhekeskuksen lääkäripalveluihin kuuluu neuvolan, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon sekä lasten erityisvastaanottojen lääkäripalveluita. Perhekeskuksen lääkäripalvelut tekevät tiivistä konsultaatio- ja verkostoyhteistyötä muiden toimijoiden kanssa. Neuvolan sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkäripalvelut ovat laissa säädettyjä ja sisältävät sekä terveystarkastuksia että erityisen tuen tarpeen arvioita ja hoidon suunnittelua. Lasten erityisvastaanottojen lääkäripalvelut tuottavat perustason lasten mielenterveyspalveluiden lääkäripalvelut ja perustason erityispalveluna kehityksellisten poikkeavuuksien lääketieteellisiä arvioita ja hoitosuunnitelmia.

Palvelustrategian toimeenpano

Palvelualueella yhteisenä painopisteenä on tiivistää yhteistyötä lapsiperheitoimijoiden välillä. Palveluihin haetaan vaikuttavuutta yhteisövaikuttamisen mallilla.

Yhteisövaikuttamisen lähtökohtana on ratkaista yhdessä monimutkaisia ongelmia, jotka vaativat systeemitason muutoksia. Monimutkaiseen ongelmaan liittyy usein monia toimijoita ja raskaiden palvelujen ylikysyntää. Yhteisövaikuttavuus syntyy näiden eri toimijoiden yhteiseen tavoitteeseen sitoutuneesta työstä. Mallin pilotti käynnistyy alkuvuodesta 2025 perhekeskuksen HIRSK- (Hanko, Inkoo, Raasepori, Siuntio, Kirkkonummi) alueella.

Asiakkaaksi tuloprosessia kehitetään osana Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen yhteistä asiakasohjauksen kärkihanketta, erityisesti neuvolatoiminnassa ja sosiaalipalveluissa. Yhdenmukaistamistyötä jatketaan mm. suorituksen johtamisen kautta. Lasten ja nuorten mielenterveystyötä kehitetään portaittaisen hoitomallin mukaan yhdessä erikoissairaanhoidon ja mielenterveys- ja päihdepalvelujen kanssa. Samalla valmistaudutaan lasten ja nuorten terapiatakuun voimaantumiseen 1.5.2025. Yhteistyön tiivistämistä jatketaan kuntien varhaiskasvatus-, koulu- ja nuorisotoimen sekä maahanmuuttajapalvelutoimijoiden kanssa. Yhteistyötä tiivistetään myös järjestöjen kanssa ja parannetaan asukasohjausta järjestöjen tarjoamien palvelujen piiriin. Konsultaatio- ja yhteistyörakenteita vahvistetaan palvelujen sujuvuuden ja vaikuttavuuden vahvistamiseksi.

Perhekeskuksen ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelujen

yhdenmukaistamistyössä on edistytty hyvinvointialueen tasolla ja työtä jatketaan edelleen tasalaatuisten palvelujen turvaamiseksi. Tiedolla johtamista vahvistetaan edelleen. Tällä hetkellä äitiys- ja lastenneuvolassa sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa ei pystytä toteuttamaan täysimääräisesti koko alueella asetusten edellyttämää toimintaa. Opiskeluhuollon psykologien määrää pyritään kasvattamaan nykyisestä. Keskitetyillä palveluilla pyritään täydentämään puuttuvia psykologipalveluita. Digitaalisia palveluita kehitetään edelleen eri palvelutarpeita huomioiden. Digitaalista tukea ja asiointia vahvistetaan, jolloin matalan kynnyksen tuen saatavuus paranee. Operatiivisen toiminnan mittareina seurataan muun muassa terveystarkastusten sekä palvelujen saatavuuden toteutumista kaikissa palveluissa. Alueellinen neuvolasuunnitelma laaditaan, jonka lisäksi jatketaan alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman sisältöjen toteuttamista. Opiskeluhoollon palveluissa keskinäistä moniammatillista yhteistyötä vahvistetaan edelleen. Matalan kynnyksen mielenterveyden tuen palveluja kehitetään yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Perhekeskuksen kohdennetuissa palveluissa on tavoitteena parantaa asiakkaiden pääsyä palveluihin ja saamaan tukea mahdollisimman sujuvasti ja oikea-aikaisesti. Tavoitteena on lisätä välitöntä asiakastyöhön käytettyä aikaa kaikissa palveluissa, sekä kehittää lähete-/saate- ja konsultaatiokäytänteitä. Maahanmuuttajaperheitä pyritään tavoittamaan ja palvelemaan aiempaa paremmin. Tavoitteena on, että kyetään hoitamaan asiakkaiden tuen ja hoidon tarvetta niin, että erikoissairaanhoidon tai erityisen tuen palvelujen tarve vähenee. Lasten ja nuorten terveydenhuollon palveluissa jatketaan hoidonpohjatuksen kehittämistä ja psykososiaalisten hoitomenetelmien käyttöönottoa ja käyttöä yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Lasten mielenterveyspalveluiden saatavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan. Lisäksi on tavoitteena vähentää ostopalveluja, onnistua oman henkilöstön rekrytoinnissa ja sitouttamisessa aiempaa paremmin.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut toteutetaan ensisijaisesti lähitapaamisina.

Perhekeskuksen erityisen tuen palvelujen lastensuojelun sosiaalityössä vaikuttavuutta kehitetään suhdeperustaisella työotteella, yhteistyössä asiakkaan verkoston kanssa ja asiakkaiden osallisuutta vahvistamalla. Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen asiakasohjausta kehitetään yhdessä muiden palvelulinjojen ja varmistetaan lastensuojelun osaaminen asiakasohjauksessa. Perheitä autettaessa varmistetaan, että ei ole useita päällekkäisiä palveluja. Tavoitteena on, että lapsen ja perheen tilanne kohenee, tukea tarvitaan vähemmän ja lastensuojelun asiakkuus voidaan päättää.

Lastensuojelun sosiaalityössä ja palveluissa tavoitteena on lisätä suoran asiakastyön määrää. Avohuollon palvelujen järjestämisessä on käytössä yhteiset palvelujen järjestämisen periaatteet. Sijaishuoltopaikan valinnassa perhehoito on aina etusijalla. Vastaanottoperheiden rekrytointiin panostetaan ja tavoitteena on kaksinkertaistaa nykyinen paikkamäärä. Sijoituksen aikana työskennellään lapsen ja vanhempien kuntouttamiseksi. Vanhempien kuntouttamisessa yhteistyö aikuisten palvelujen kanssa on keskeistä. Tavoitteena on lapsen kotiutuminen. Kehitämme monialaisessa yhteistyössä moniammatillisia toimintatapoja rikollisuuden ennaltaehkäisemiseksi.

Perheoikeudellisissa palveluissa asiakkaan sujuvaa palvelua kehitetään ottamalla käyttöön sähköinen allekirjoitus.

Perhekeskuksen lääkäripalveluissa tavoitteena on oikea-aikaisen ja oikeanlaisen tuen varmistaminen lapselle ja hänen perheelleen, mikä vähentää ongelmien komplisoitumista ja tarvetta raskaampiin palveluihin. Lähestymistapa on kokonaisvaltainen, moniammatillinen verkostomainen työskentely. Lääkäripalveluiden erityisosaaminen tuodaan ensikontaktin tueksi konsultaatorakenteiden avulla. Erityisosaamista keskitetään ensisijaisesti asiaan perehtyneille yleislääkäreille, mikä mahdollistaa monipuolista osaamista vaativan työnkuvan ja vähentää erikoislääkäriresurssin tarvetta. Tällä on vaikutusta sekä resurssien riittävyyteen, työntekijöiden veto- ja pitovoimaan, että asiakkaan saaman palvelun oikea-aikaisuuteen. Uudenlaisia palveluiden järjestämistapoja luomalla parannetaan asiakkaiden hoitoon pääsyä ja vähennetään erikoissairaanhoidon tarvetta perustason osaamisen vahvistuessa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	6 263	5 337	6 030	6 271	6 585
MYYNITUOTOT	3 600	2 826	3 355	3 489	3 663
MAKSUTUOTOT	2 465	2 457	2 513	2 614	2 744
TUET JA AVUSTUKSET	108	23	158	164	173
MUUT TOIMINTATUOTOT	91	32	4	4	4
TOIMINTAKULUT	-207 949	-213 057	-217 824	-225 760	-237 646
HENKILÖSTÖKULUT	-78 908	-85 967	-94 419	-98 195	-103 105
PALVELUJEN OSTOT	-112 389	-109 363	-105 856	-109 313	-115 376
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-1 103	-1 333	-1 255	-1 305	-1 370
AVUSTUKSET	-950	-725	-870	-905	-950
MUUT TOIMINTAKULUT	-14 598	-15 668	-15 425	-16 042	-16 844
TOIMINTAKATE	-201 686	-207 720	-211 794	-219 489	-231 061
POISTOT	-549		-197	-16	-21
TILIKAUDEN TULOS	-202 235	-207 720	-211 991	-219 505	-231 082

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat suurimmaksi osaksi maksuttomia palveluja. Palvelualueen toimintatuotot perustuvat pääasiallisesti lastensuojelusta saatavista valtionkorvauksista, hyvinvointialueiden välisestä laskutuksesta sekä hoidon korvauksesta perittävistä maksuista. Varsinaisia asiakasmaksuja muodostuu pienehkö määrä lapsiperheiden kotipalvelusta sekä peruttamattomista poisjääntikäyntimaksuista yli 18-vuotiaille ehkäisy- ja äitiysneuvoloissa, opiskeluterveydenhuollossa sekä opiskeluhuollon psykologipalveluissa.

Toimintakulujen suurimmat erät koostuvat omista henkilöstökuluista ja palvelujen ulkoisista ostoista, erityisesti asiakaspalvelujen ostoista. Talouden reunaehdoista johtuen on jouduttu sopeuttamaan sekä palvelujen ostoja että henkilöstökuluja. Lasten sijaishuollon järjestämistapamuutoksella pyritään vähentämään laitostoa lisäämällä perhehoidon osuutta ja omaa laitospalvelua. Lasten, nuorten ja perheiden vakavat ja monimuotoiset ongelmat, jotka usein ajoittuvat lapsen teini-ikään, haastavat järjestämistapamuutoksen onnistumista. Henkilöstökulujen sopeutus toteutetaan sekä tuottavuutta lisäämällä että tehtäviä priorisoimalla, lakisääteisten ja suosituksiin perustuvien henkilöstömitoitusten parantamiseksi.

Palveluverkon tiivistämisen suunnittelu jatkuu, isompien ja vähemmän haavoittuvien kokonaisuuksien muodostamiseksi.

4.4 Vammaispalvelut

Palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus

Tuemme vammaisten henkilöiden itsenäistä, yksilöllistä ja merkityksellistä elämää. Vammaispalvelujen tärkein tehtävä on auttaa vammaisia henkilöitä elämään merkityksellistä elämää vammastaan riippumatta. Vaikka asiakaskuntamme on monimuotoinen, heitä yhdistää sairaus tai vamma, josta ei pysty täysin kuntoutumaan. Tuemme vammaispalvelun asiakkaiden itsenäistä elämää hyvillä peruspalveluilla ja vammaisille kohdennetuilla palveluilla.

Vammaispalvelujen palvelualue koostuu **sosiaalityön arvioinnin ja neuvonnan, asiakasohjauksen ja ostopalvelujen** sekä **oman palvelutuotannon kolmesta palveluyksiköstä**. Vammaispalvelujen asiakasmäärä on noin 7500 asiakasta.

Arvioinnin ja neuvonnan palveluyksikkö vastaa asiakkaiden palvelutarpeen arvioinnista, asiakkaiden neuvonnasta sekä palvelusuunnitelmien laatimisesta.

Asiakasohjauksen ja ostopalvelujen palveluyksikkö vastaa asiakkaiden asumispalvelujen ja päiväaikaisen toiminnan järjestämisen ratkaisuista.

Oman palvelutuotannon palveluyksiköt vastaavat asumisen tuen, asumisvalmennuksen, päivä- ja työtoiminnan sekä asumispalvelujen tuottamisesta.

Vammaispalvelulain uudistuksen yhteydessä on määritelty lain soveltamisala tarkemmin. Vammaisten henkilöiden palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain, terveydenhuoltolain, ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain, varhaiskasvatuslain ja perusopetuslain perusteella. Vammaispalveluin mukaisia palveluja järjestetään vammaiselle henkilölle vain, jos hänen välttämätön avun ja tuen tarpeensa poikkeaa siitä, mikä on henkilön elämänvaiheessa tavanomainen tarve.

Varmistetaan, ettei vammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivähoitoon tule missään tilanteessa palvelukatkoksia, vaikka sopimuksia pyritään muuttamaan kuntien kanssa.

Palvelustrategian toimeenpano

Vammaispalvelujen palvelujen myöntämiskäytäntöjen harmonisointia jatketaan ja vammaissosiaalityön arvioinnin ja neuvonnan kuntakohtaisesta jaosta luovutaan. Ensivaiheen neuvontaa kehitetään yhdessä muiden palvelualueiden kanssa. Liikkumista tukevilla palveluilla edistetään kilometri- ja eurokukkaron käyttöönottoa. Asumispalveluiden asiakasohjaus ja ostopalvelujen hallinnan eriyttäminen omaksi toiminnoksi tukee asiakkaalle sopivan palvelukokonaisuuden löytämistä.

Erityisen tuen asumisyksikön tarveselvitys on aloitettu vuoden 2024 aikana. Oman palvelutuotannon asumisyksikön investointi on hyvinvointialueen investointiohjelmassa. Tavoitteena on vastata asiakkaiden pitkäaikaiseen asumisen tarpeeseen ja vähentää kehitysvammapsykiatrian osastohoidon pitkäaikaista käyttöä.

Oman palvelutuotannon monipuolisuutta lisätään niin asumispalveluissa kuin päivä- ja työtoiminnassa. Oman palvelutuotannon täyttöasteet pidetään edelleen korkeina.

Palvelujen verkoston suunnitelman mukaisesti pienten ympärivuorokautisten asumisyksiköiden toimintaa muutetaan ja hyvinvointialueen toisilta palvelualueilta vapautuvia yksiköitä hyödynnetään asiakastarpeen mukaisessa palvelutuotannossa.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	10 671	12 136	11 937	12 428	13 417
MYYNITUOTOT	3 119	8 781	8 186	8 524	9 223
MAKSUTUOTOT	5 001	1 008	1 131	1 180	1 334
TUET JA AVUSTUKSET	66	74	74	77	81
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 484	2 274	2 545	2 647	2 780
TOIMINTAKULUT	-207 581	-212 729	-220 193	-228 224	-239 883
HENKILÖSTÖKULUT	-38 265	-41 635	-45 163	-46 969	-49 318
PALVELUJEN OSTOT	-146 347	-145 323	-149 016	-154 233	-163 053
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-481	-819	-735	-764	-803
AVUSTUKSET	-15 497	-18 033	-17 317	-17 976	-18 014
MUUT TOIMINTAKULUT	-6 991	-6 920	-7 962	-8 281	-8 695
TOIMINTAKATE	-196 910	-200 593	-208 256	-215 796	-226 466
POISTOT	-219		-230	-240	-251
TILIKAUDEN TULOS	-197 129	-200 593	-208 486	-216 036	-226 717

Palveluiden järjestämiseen käytettävät varat kasvavat vuoden 2024 ennusteeseen nähden 4 %. Palvelualueen taloutta joudutaan kuitenkin sopeuttamaan vuonna 2025, sillä rahoituksen kasvu ei huomioi palkankorotusten lisäksi muiden kustannusten kasvua täysimääräisesti.

Vammaispalveluiden tulot koostuvat palveluiden asiakasmaksuista, hyvinvointialueiden välisestä laskutuksesta, asiakkaiden maksamista vuokrista sekä vakuutusyhtiöiden ja valtion korvauksista. Asiakasmaksutasoja nostetaan osana talouden sopeuttamistoimia.

Menopuolella vammaispalveluiden henkilöstökuluihin vaikuttaa palkkojen sopimuskorotukset. Vuonna 2025 hillitään edelleen vuokratyövoiman käyttöä. Palveluiden ostojen hintojen korotukselle ei tiukkenevassa kehyksessä ole juurikaan tilaa. Palveluiden ostoja pyritään korvaamaan mahdollisimman paljon oman tuotannon käyttöasteita parantamalla ja omaa palvelutuotantoa muotoilemalla.

4.5 Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen perustehtävänä on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia neuvomalla, ohjaamalla, kouluttamalla ja valvomalla. Tehtävänä on myös pelastaa ihmisiä ja omaisuutta, suojella ympäristöä sekä auttaa hätätilanteissa ja olla jatkuvassa valmiudessa.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos vastaa hyvinvointialueen pelastustoimelle ja pelastusviranomaisille kuuluvista tehtävistä. Näitä ovat pelastustoimelle kuuluva ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintä, valvontatehtävät, väestön varoittaminen vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittava hälytysjärjestelmä sekä pelastustoiminta. Lisäksi tehtäviin kuuluu pelastustoimeen kuuluvan ulkomaille annettavan avun ja pelastustoimeen kuuluvan kansainvälisen avun vastaanottamisen edellyttämän valmiuden ylläpito. Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluita HUS-yhtymän kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti.

Suunnittelu ja ohjaus -palveluyksikön tehtävät koostuvat onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan ja ensihoidon palvelujen osaamisen kehittämisen ja tuottamisen suunnittelusta, ohjauksesta ja seurannasta, pelastustoimen omavalvonnasta, materiaalihallinnosta, organisaatioturvallisuudesta, viestivälineistä sekä pelastustoimen toimialaan kuuluvasta tutkimus- ja kehittämistoiminnasta. Työ tapahtuu sekä asiakasrajapinnassa että ohjaamalla pelastuslaitoksen omaa henkilöstöä.

Onnettomuuksien ehkäisyyn sisältyy valvonta- ja kemikaalivalvontatyön sekä maankäytön ja rakentamisen suunnittelun ohjaaminen, rakennusvalvonta- ja kaavoitusyhteistyö, viranomaisyhteistyö, palontutkinta ja onnettomuusriskien seuranta sekä paloriski-ilmoitusten perusteella tehtävät toimenpiteet, paloturvallisuuslaitteisiin liittyvä neuvonta ja erheellisten paloilmoitusten käsittely.

Pelastustoimintaan sisältyy pelastustoimintaa ja sen johtamista koskevat suunnitelmat, ulkoiset pelastussuunnitelmat ja niiden harjoittelu, pelastustoiminnan johtamisjärjestelmä ja siihen kuuluvat pelastustoiminnan johtokeskus ja 24/7 Tilannekeskus, hätäkeskukselle annettavat hälytysohjeet, sopimuspalokuntajärjestelmä, ympäristövahinkojen torjunta, viranomaisyhteistyö sekä Geneven sopimuksessa pelastustoimelle säädetty varautuminen väestönsuojelun tehtäviin, evakuointisuunnittelu, väestönsuojelukoulutus, henkilöstö- ja kalustovaraukset sekä pelastuslaitos-organisaation oma varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Ensihoitoon sisältyy pelastuslaitoksen tuottaman ensihoidon suunnittelu, ohjaus ja seuranta yhdessä HUS ensihoidon vastuulääkärien kanssa, kalusto- ja tarvikkehankintojen valmistelu ja logistiikka, koulutus, oppilaitosyhteistyö, ensihoidon sopimukset sekä ensihoidon varautuminen suuronnettomuuksiin, häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Materiaalipalveluihin sisältyy pelastuslaitoksen käyttämä ajoneuvo-, vene- ja muu kalusto, ympäristövahinkojen torjuntakalusto, korjaamo sekä ja suoja- ja virkavaatetuksesta huolehtiva varusvarasto.

Organisaatioturvallisuuteen sisältyy julkisen hallinnon turvallisuusverkko (TUVE), viranomaisradioverkko Virve sekä pelastustoimen kansalliset ICT-järjestelmät sekä väestöhälytinja järjestelmä.

Palvelutuotannon palveluyksikkö vastaa pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisy- ja valvontatoiminnan sekä turvallisuusviestinnän toteuttamisesta ja pelastustoiminnan ja ensihoidon palvelutuotannosta asiakasrajapinnassa kaikissa olosuhteissa.

Onnettomuuksien ennalta ehkäisyyn sisältyvät palotarkastukset, asiakasneuvonta päivystävän palotarkastajan palveluna ja asiakkaan luona tapahtuvana neuvontana, rakennuslupaviranomaiselle annettavat lausunnot uudis- ja korjausrakentamisen paloturvallisuudesta.

Pelastustoimintaa varten pelastusyksiköitä on hajasijoitettu 12 vakinaiselle paloasemalle siten, että alueen asukkaat saavutetaan 6, 10 tai 20 minuutin kuluttua hälytyksestä, alueen riskiluokasta riippuen. 4–8-kerroksisten talojen hätäpoistumistieksi tarkoitettuja puomitikkaita on välittömässä lähtövalmiudessa kolmella paloasemalla. Järjestelmään kuuluu myös sivutoimiset ja sopimuspalokuntien yksiköt, sekä naapuripelastuslaitosten yksiköt. Pelastustoiminnan johtamisjärjestelmään kuuluvia päivystäviä palomestareita on Espoossa, Lohjalla ja Tammisaareissa.

Ensihoitoa tehdään perus- ja hoitotason yksiköillä, jotka on hajasijoitettu pelastustoiminnan tapaan. Kaikki vakinaiset ja osa sopimuspalokuntien yksiköistä toimivat ensivasteyksiköinä, kun hätätilapotilaan saavuttamiseksi ensihoitoyksikkö on liian kaukana tai varattuna.

Ensihoidon kenttäjohtajajärjestelmä on pelastuslaitoksen tuottamaa Jorvin (Espoo, Kauniainen ja Kirkkonummi) alueella, Muualla Länsi-Uudenmaan alueella kenttäjohtajat ovat HUS-organisaatiota.

Työvuorosuunnittelu ja henkilöstön toimintakyvyn ylläpitäminen on keskitetty palvelutuotannon palveluyksikköön.

Tukipalveluja tuotetaan pelastuslaitoksessa, jos ne ovat pelastustoiminnan tai ensihoidon palvelujen jatkumisen kannalta kriittisiä. Jatkuvuus tulee varmistaa ympäri vuorokauden ja kaikissa olosuhteissa, myös poikkeusoloissa. Itse tuotettavia tukitoimintoja ovat myös toiminnot, joiden pääasiallinen käyttäjä hyvinvointialueella on vain pelastuslaitos. Näihin kuuluu pelastustoimintaan kuuluva kriisiviestintä, TUVE-ympäristössä ylläpidettävä pelastuslaitoksen verkkosivusto osana kansallista pelastustoimen sivustoa, viranomaisviestintäverkot (TUVE ja Virve) ja niiden päätelaitteet, korjaamotoiminnot, Tilanne- ja johtokeskus, pelastustoiminnan johtamisjärjestelmät, väestöhälytinja järjestelmä, pelastushenkilöstön toimintakyvyn ylläpitäminen ja testaukset sekä suoja- ja virkavaatetuksesta huolehtiva varusvarasto.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen toimeenpano

Ensisijainen pelastustointa ohjaava strategia on valtuuston päättämä pelastustoimen palvelutasopäätös. Ensihoitoa ohjaa HUS-yhtymän päättämä ensihoidon palvelutasopäätös. Näiden lisäksi pelastuslaitos-organisaatiota ohjaavat hyvinvointialueen strategia ja palvelustrategia.

Osana nykyisen valtuustokauden strategiapäivitystä pelastustoimen palvelutasopäätöksestä tehdään puoliväliarviointi, mutta päätös on voimassa 31.12.2026 asti.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksessä on linjattu viisi kehittämistavoitetta, joilla ohjataan pelastustoimen palvelujen kehittämistä pitkällä aikavälillä:

1) Nykyisen palvelutason säilyttäminen; turvataan nykyiset palvelut ja niiden saatavuus 2) Toimintavalmiusajan puutteiden korjaaminen 3) Varautumisen ja valmiussuunnittelun palvelujen kehittäminen 4) Palvelujen laadun varmistaminen 5) Tuottavuuden kehittämismahdollisuuksien tunnistaminen osana palvelukokonaisuutta.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on antanut korjausmääräyksen Länsi-Uudenmaan toimintavalmiusaikapuutteista. Ongelmia on erityisesti 1-riskialueilla, joissa ensimmäisen pelastusyksikön pitäisi saapua kohteeseen kuuden minuutin kuluttua hälytyksestä. Suurimmat puutteet ovat etelä-Espoon alueella ja Otaniemessä. Syksyllä 2024 uusitut paloasemat Matinkylä ja Espoonlahti sekä Otaniemen paloasema, joka aloittaa tilapäistiloissa vuonna 2025, parantavat toimintavalmiusaikapuutteita merkittävästi.

Paloasemien sijainnit perustuvat riskialueisiin. Tavoitteena on päivittää Uudenmaan pelastuslaitosten (HIKLU) yhteinen selvitys paloasemien sijaintitarpeista vuoteen 2050 asti. Työ perustuu käytettävissä olevan materiaalin avulla tehtävään määrittelyyn siitä, missä on riskialueita tulevaisuudessa.

Vuonna 2025 jatketaan HIKLU-yhteistyössä ensihoidon osaamisen kehittämistä, riskianalyysointia sekä materiaalista varautumista suuronnettomuuksiin ja poikkeusoloihin erityisesti rauniopelastamisen ja CBRNE (kemialliset, biologiset, säteilyvaaralliset, ydinaseet ja räjähteet) -valmiuden osalta.

Sopimuspalokuntien hälytysosastoon kuuluvien osalta laajennetaan työterveystarkastuksia lain edellyttämälle tasolle.

Rekrytoinneissa panostetaan nuorten hakeutumiseen pelastajakoulutukseen, ja erityisesti kaksi- ja ruotsinkielisten nuorten hakeutumiseen elokuussa 2025 Helsingissä alkavalle ruotsinkieliselle pelastajakurssille. Lisäksi panostetaan koulutettujen pelastajien hakeutumiseen Länsi-Uudellemaalle, sekä tuetaan sopimuspalokuntien jäsenhankintaa.

Valvontatoiminnan määrälliset tavoitteet johdetaan säädöksistä ja valvontasuunnitelmasta. Tavoitteet ovat vuoden 2024 tasoa. Pelastustoiminnassa ja ensihoidossa tehtävämäärät ovat vähentyneet. Kehitystä seurataan, ja tehdään tarvittavia muutoksia, huolehtien silti palvelutasopäätöksen toimintavalmiusaikatavoitteista. Tavoitteet ovat sidoksissa riskialueisiin, ei aikaisempien vuosien toteumaan.

Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä pelastustoimen vastuulle kuuluviin väestönsuojelutehtäviin säilyy yhtenä painopisteenä myös vuonna 2025.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	16 175	16 582	21 247	22 097	23 202
MYYNITUOTOT	12 005	12 545	17 044	17 726	18 612
MAKSUTUOTOT	546	697	1 030	1 071	1 125
TUET JA AVUSTUKSET	3 586	3 277	3 100	3 224	3 385
MUUT TOIMINTATUOTOT	38	64	73	76	80
TOIMINTAKULUT	-54 575	-52 811	-55 571	-57 669	-60 684
HENKILÖSTÖKULUT	-38 099	-36 922	-38 706	-40 254	-42 266
PALVELUJEN OSTOT	-4 927	-4 835	-5 320	-5 408	-5 810
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 374	-1 915	-1 987	-2 066	-2 169
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-9 175	-9 139	-9 559	-9 941	-10 438
TOIMINTAKATE	-38 400	-36 228	-34 324	-35 573	-37 482
POISTOT	-1 440		-2 028	-3 070	-3 725
TILIKAUDEN TULOS	-39 840	-36 228	-36 352	-38 643	-41 207

Pelastuslaitoksen talousarviosuunnittelun pohjalla ollut kehys antaa sopimuksen mukaisten palkankorotusten ja muiden pakollisten kustannusnousujen lisäksi vain vähän mahdollisuuksia muihin kuin välttämättömiin toiminnallisiin muutoksiin. Pelastuslaitoksen kustannuksia kasvattaa Otaniemen väliaikaisen paloaseman toiminnan käynnistäminen sekä Matinkylän ja Espoonlahden syksyllä 2024 käyttöönotetut uudet paloasemat. Ensihoidon tuottamisen kustannuksissa on ollut nousupainetta. HUS-yhtymän palvelun tuottamisesta maksama korvaus tulee saattaa tasolle, jossa ensihoidon tulot ja toiminta on sopeutettu vastaamaan toisiaan. Henkilöstökustannusten hallintaan kiinnitetään edelleen huomiota hyvän vuorosuunnittelun ja täsmällisen rekrytoinnin keinoin. Palveluiden ostojen sekä aineiden ja tarvikkeiden osalta hankitaan vain palveluita ja tuotteita, jotka ovat välttämättömiä perustoiminnan ylläpitämiseksi.

4.6 Erikoissairaanhoido

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisestä vastaavat Uudellamaalla ensisijaisesti Uudenmaan neljä hyvinvointialuetta ja Helsingin kaupunki. HUS-yhtymä on järjestämisvastuussa niistä erikoissairaanhoidon toiminnoista, joista laissa erikseen säädetään tai joista sovitaan järjestämissopimuksessa. HUS-yhtymä perustettiin huhtikuussa 2022 Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin välisellä perussopimuksella. Perussopimuksessa määritellään HUS-yhtymän rakenne, hallintomuoto, hallituksen kokoonpano, omistajaohjauksen rakenne ja rahoitusmalli. Perussopimuksen mukaisesti HUS-yhtymän ylin päättävä toimielin on yhtymäkokous, joka päättää strategiasta, hallintosäännöstä, talousarviosta ja tilinpäätöksestä.

HUS-yhtymälle ei osoiteta suoraan valtion rahoitusta, vaan jäsenet vastaavat yhtymän tehtävien rahoituksesta HUS-yhtymän perussopimuksessa, hallintosäännössä ja talousarviossa sovitulla tavalla. HUS-yhtymän talousarvio perustuu yhdessä jäsenten kanssa valmisteltuun raamiin, jonka suuruudesta päättää yhtymäkokous. Jäsenten maksuosuus raamista tasataan tilikauden lopussa vastaamaan kunkin jäsenen toteutunutta suhteellista osuutta Uudenmaan erikoissairaanhoidon kokonaiskäytöstä. HUS-yhtymä voi periä jäsenmaksua yhteensä vain talousarviossa päätetyn raamin verran, vaikka hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin erikoissairaanhoidon kokonaiskäyttö olisi raamia suurempi. HUS-yhtymän talousarvion kehystä ja talousarvion omistajaohjauksellisia tavoitteita valmistellaan yhteistyössä Uudenmaan hyvinvointialueiden kesken.

HUS-järjestämissopimus on Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin sekä HUS-yhtymän sopimus, jossa osapuolet sopivat keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi. Järjestämissopimuksessa on sovittu yhteisistä rakenteista ja toimintatavoista, joita tarkennetaan ja kehitetään yhdessä strategisella, taktisella ja operatiivisella yhteistyön tasolla. Varsinaiset päätökset tehdään kunkin sopijaosapuolen omien päätöksentekoprosessien ja -valtuuksien mukaisesti.

Vuoden 2024 aikana on valmisteltu päätöksentekoon lakisääteinen Etelä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimus. Yhteistyösopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden (Etelä-Suomen yhteistyöalueella lisäksi Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä) työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista niiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi. Sopimuksen on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta, tuottavuutta, laatua, asiakas- ja potilasturvallisuutta, tarpeenmukaisuutta, yhdenvertaista saatavuutta, kielellisiä oikeuksia sekä palveluketjujen ja palvelukokonaisuuksien toimivuutta. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan YTA-sopimus tulee olla valmis ja hyväksytty sopijaosapuolten toimielimissä viimeistään 31.12.2025 ja sopimus päivitetään valtuustokausittain tai tarvittaessa.

Palvelustrategian toimeenpano

HUS-yhtymän kehystä on valmisteltu siten, että erikoissairaanhoidon osuus Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin kokonaisrahoituksesta on vuoden 2023 tilinpäätöksen tasolla (32,8 %). Sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen keskeisiä tavoitteita on ollut perustason palvelujen vahvistaminen, minkä vuoksi erikoissairaanhoidon rahoituksen osuutta pienennettiin laskennassa 0,1 %-

yksiköllä. Lisäksi HUS-yhtymän rahoitusta vähennettiin siltä osin, kun valtionvarainministeriön rahoituslaskelmassa listatut lakisääteiset muutokset kohdistuivat erikoissairaanhoidon (mm. asiakasmaksujen korottaminen).

Myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategiassa korostetaan painopisteen siirtoa erikoissairaanhoidosta perusterveydenhuoltoon. Hoitoon pääsyä, hoidon jatkuvuutta ja konsultaatiokäytäntöjä parantamalla yhä useampi potilas voidaan hoitaa perusterveydenhuollossa, millä on vaikutusta erikoissairaanhoidon käyttöön ja lähetemääriin. Hyvinvointialueen tärkeänä tavoitteena on kehittää toimivat konsultaatio- ja yhteistyörakenteet keskeisten toimijoiden kanssa. Näin pyritään vahvistamaan palvelujen sujuvuutta ja vaikuttavuutta. Vahvistamme perusterveydenhuoltoa selkeyttämällä ja kehittämällä erikoissairaanhoidon kanssa yhteisiä palvelukokonaisuuksia ja palveluketjuja. Keskeistä on arvioida, mitä tehtäviä on järkevää hoitaa perusterveydenhuollossa ja mitä erikoissairaanhoidossa; onko erikoissairaanhoidossa palveluja, joita olisi tarkoituksenmukaisempaa järjestää terveysasemilla tai muualla.

Hyvinvointialueella on monipuolista palvelujen kehittämistä, jolla on vaikutusta myös erikoissairaanhoidon palveluketjuihin sekä kustannuksiin (esimerkiksi Raaseporin sairaalan kokonaiskehittäminen). Syksyllä 2024 käynnistyneet strategiset kärkihankkeet kokoavat yhteen hyvinvointialueen keskeisimmän kehittämistyön ja niiden yhteinen tavoite on parantaa asukkaiden palveluja. Erikoissairaanhoidon kärkihankkeessa ajatuksena on kirkastaa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon strategiaa ja esittää suosituksia edistettäväksi strategisiksi toimenpiteiksi. Keskeisiä tavoitteita ovat taloudellisen kestävyysvarmistaminen, hoidon jatkuvuuden vahvistaminen perustasolla sekä tarkoituksenmukaisen hoidon saatavuuden kohentaminen.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on aktiivista yhteistyötä terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi Uudenmaan hyvinvointialueiden, Helsingin kaupungin ja HUS-yhtymän kanssa eri tasoissa johtamisrakenteissa strategisella, taktisella ja operatiivisella tasolla. Taktisen tason segmenttiryhmiä puheenjohtajuus siirtyy Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle vuosien 2025–2026 ajaksi.

Keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	1 249	1 249	1 249	1 299	1 363
MYYNITUOTOT	1 249	1 249	1 249	1 299	1 363
MAKSUTUOTOT	0	0	0	0	0
TUET JA AVUSTUKSET	0	0	0	0	0
MUUT TOIMINTATUOTOT	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-627 007	-645 732	-644 862	-668 320	-704 189
HENKILÖSTÖKULUT	0	0	0	0	0
PALVELUJEN OSTOT	-626 989	-645 732	-644 862	-668 320	-704 189
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	0	0	0	0	0
AVUSTUKSET	0	0	0	0	0
MUUT TOIMINTAKULUT	-18	0	0	0	0
TOIMINTAKATE	-625 758	-644 483	-643 613	-667 021	-702 826
POISTOT	0		0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	-625 758	-644 483	-643 613	-667 021	-702 826

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen osuudeksi HUS-yhtymän vuoden 2025 kehyksestä on budjetoitu 644,5 milj. euroa. Muutos vuoden 2024 talousarvioon on 29,8 milj. euroa eli 4,8 %. Muutos vuoden 2024 ennusteeseen on 23,9 milj. euroa eli 3,9 %.

Kehykseen on budjetoitu tiettyjä työnjaollisia muutoksia HUS-yhtymän ja Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen välillä. Suurimpia muutoksia ovat Raaseporin sairaalan vuodeosaston ja akuuttivastaanoton liikkeenluovutus sekä hengityshalvauspotilaiden hoidon siirto perusterveydenhuollolle.

HUS-kehiksen ulkopuolisiin erikoissairaanhoidon ostopalveluihin varataan 0,4 milj. euroa. Siirtoviivehoitopäivien kustannukset siirtyvät 2025 alkaen ikäihmisten palveluiden ja yhteisten sosiaali- ja terveyspalveluiden palvelualueiden vastuulle, joten ne eivät vaikuta erikoissairaanhoidon talousarvioon. Kehiksen ulkopuolisia palveluja ovat enää sairaankuljetukset, 116 117-päivystysapu ja suun terveyden opetusklinikan toiminta.

4.7 Konsernihallinto**Palvelualueen perustehtävä ja toiminnan kuvaus**

Konsernihallinnon tehtävänä on johtaa, ohjata, valvoa ja kehittää koko hyvinvointialueen hallintoa sekä vastata hyvinvointialueen tukipalveluista ja niiden kehittämisestä hyvinvointialuejohtajan johdolla. Konsernihallinto muodostuu konsernipalveluista ja palvelutuotannon ohjauksesta sekä hyvinvointialuejohtajan tukena toimivasta strategia ja johdon tuki –yksiköstä. Konsernihallinnon kustannuksiin sisältyvät myös toimielinten ja sisäisen tarkastuksen kustannukset.

Ruotsinkielisten palveluiden yksikkö vastaa yhdessä konsernihallinnon ja palvelualueiden kanssa palveluiden yhdenvertaisuudesta, saatavuudesta ja toimivuudesta molemmilla kansalliskielillä koko organisaatiossa. Ruotsinkielisten palveluiden yksikkö vastaa myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen erityistehtävästä (laki sosiaali- ja terveydenhuollon

järjestämisestä 612/2021 33 §), eli ruotsinkielisten sote-palvelujen valtakunnallisen kehittämisen tukemisesta.

Palvelustrategian toimeenpano

Palvelukeskus aloittaa toiminnan entisen Tukipalvelut-vastuualueen pohjalta. Keskeisinä asioina ovat Palvelukeskuksen asiakaspalvelun kehittäminen ja parantaminen sekä toimitiloihin liittyvien tukipalvelujen selkeyttäminen ja tehostaminen. Henkilökuljetuksissa aloitetaan tuotanto uudella yhtenäisellä toimintamallilla ja ateriapalvelujen ulkoistus viedään loppuun. Kliinisisä tukipalveluissa aloitetaan yhtenäisten toimintamallien toteutus yhteistyössä palvelualueiden kanssa. Raaseporin sairaalakampuksen tukipalvelut siirtyvät Palvelukeskuksen toteutettavaksi.

Digipalveluissa useita palvelustrategian mukaisia hankkeita etenee vauhdikkaasti. Yhtenäisten asiakas- ja potilastietojärjestelmien hankinta on valmistumassa, ja käyttöönottoprojekti alkaa vuoden 2025 alussa. Hanke kestää vuoden 2026 lopulle. Digitaalisen asiointialustan hankinta on myös loppusuoralla ja tavoitteena on ensimmäiset käyttöönotot keväällä 2025. Vuoden 2025 aikana kokonaisuutta kehitetään voimakkaasti.

Lisäksi käynnissä on useita muita toiminnan tehostamiseen tähtääviä hankkeita, mm. työvuorosuunnittelun uudistaminen. Tuotantotapa-analyysien pohjalta useiden ICT-palvelukokonaisuuksien muutoksia on aikataulutettu lähivuosille.

Tilapalvelujen johdolla toteutetaan kattava toimitiloja koskeva tarkastelu yhdessä palvelutuotannon kanssa. Tarkastelun pohjalta neuvotellaan uudet vuokrasopimukset kuntien kanssa sekä luovutaan palvelutuotannolle tarpeettomista tiloista. Tilahankkeita edistetään investointisuunnitelman mukaisesti. Käynnissä olevien tilahankkeiden edistämistä ja projektien edunvalvontaa jatketaan suunnitelman mukaisesti. Uusia tarveselvityksiä käynnistyy vuoden 2025 aikana. Lisäksi useampi tilahaku tulee markkinaaan. Espoonlahden terveysasema otetaan käyttöön keväällä 2025.

Henkilöstötavoitteita toteutetaan jatkamalla tehtäväkuvien ja työnjaon yhdenmukaistamista sekä palkkojen harmonisointia. Johtamista ja esihenkilötyötä kehitetään systemaattisesti ja tavoitteellisesti, niin että luottamukseen perustuva ihmiskäsitys ja valmentavan johtamisen kulttuuri voisivat edelleen vahvistua. Henkilöstötyötä kehitetään, vuokratyövoiman käyttöä vähennetään ja hyvinvointialueen vetovoimaa ja erityisesti pitovoimaa työnantajana parannetaan.

Hankintastrategisten tavoitteiden saavuttaminen varmistetaan yhdistämällä operatiivinen tehokkuus ja pidemmän aikavälin strategiset tavoitteet. Tätä tukevat kategoriasuunnitelmien toteuttaminen, palvelutuotannon kanssa tehtävät tuotantotapa-analyysit sekä toimittaja- ja sopimushallinnan vahvistaminen. Hankintoja koskettavaan lainsäädäntöön, kuten hankintalakiin, tulevien muutosten osalta tehdään vaikutustenarviointia ja varaudutaan sääntelyn vaatimiin muutoksiin.

Hyvän hallinto- ja johtamistavan toteutumista vahvistetaan. Organisaation toiminnassa noudatetaan uutta hyvän hallintotavan ohjeistusta ja sen osana määriteltyjä hyvinvointialueen eettisiä periaatteita. Prosesseja kehitetään ja rakennetaan yhä niin, että niiden avulla varmistetaan lainmukaisuus, suunnitelmallisuus ja sisäinen valvonta sekä hyvinvointialueen omassa että sopimuksiin perustuvassa toiminnassa. Tämä takaa parhaat edellytykset paitsi yhdenvertaisten palvelujen tuottamiseen, myös esimerkiksi väärinkäytösten estämiseen.

TKI-yksikön painopisteitä vuonna 2025 ovat kehittämisen vauhdittaminen, tekoälyn kaltaisten uusien innovaatioiden implementaatio, digiasioinnin rakentaminen ja asiakasohjauksen kehittäminen. Kehittämistä vauhditetaan fokusoimalla kehittämistä ja luomalla palvelualueille kehittämisen tiekartat ohjaamaan tulevia valintoja. Tekoälykokonaisuutta ohjaa kesällä 2024 käynnistynyt tekoälyohjelma, ja vuonna 2025 keskitytään etenkin kirjaamistyön automatisointiin ja käännös- sekä tulkkauspalveluiden automatisointiin.

Digitaalinen asiointi mullistaa hyvinvointialueen palvelutuotannon vuonna 2025. Uusi hyvinvointialuetasoinen digitaalinen asiointialusta otetaan käyttöön toukokuussa 2025. Asukkailla on alusta asti mahdollisuus chat- ja videovastaanottoihin, kiireettömiin viesteihin ja digitaalsiin lomakkeisiin. Kilpailutuksen tuloksista riippuen, omien tietojen katselu ja itseajanvaraukset tulevat käyttöön vuoden 2025 tai 2026 aikana. Hyvinvointialueen **asiakasohjausta kehitetään** merkittävästi vuoden 2025 aikana. Tavoitteena on asiakaslähtöisyyden parantaminen, yksinkertaistamalla hyvinvointialueen palveluiden sisääntuloväyliä. Vuoden 2025 keskeisiä toimenpiteitä ovat sosiaalihuollon ensivaiheen neuvonnan keskittäminen sekä neuvolan toimintamallin uudistaminen.

Ruotsinkielinen palvelu perustuu jatkuvaan kehittämiseen ja menetelmiin, jotka vahvistavat kaksikielistä kulttuuria organisaatiossa. Yhteistyömalleja kehitetään palvelualueiden kanssa, jotta palvelutuotannossa voidaan taata yhdenvertainen palvelu molemmilla kansalliskielillä. Osana kielellisten oikeuksien toteutumista kehitetään Raaseporin sairaalan yhteydessä toimivan verkostomaisen osaamiskeskuksen hanketta sekä omaa kehittämistä. Painopiste on kaksikielisessä oppimis- ja työympäristössä, yhteistyössä oppilaitosten kanssa sekä siinä, että kehitetään uusia menetelmiä muun muassa kielenkääntämisessä, digitaalisissa ja etäpalveluissa, jotta palvelu voidaan taata paremmin molemmilla kansalliskielillä. Sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämistä tukevan erityistehtävän pohjalta vahvistetaan myös ulkoista yhteistyötä ja mahdollistetaan uudet ratkaisut ja menetelmät.

Palvelualueen keskeiset tunnusluvut

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
TOIMINTATUOTOT	293 515	307 978	300 569	312 592	328 222
MYYNITUOTOT	168 977	175 796	183 364	190 698	200 233
MAKSUTUOTOT	1 205	1 200	1 217	1 266	1 329
TUET JA AVUSTUKSET	31 863	31 643	11 144	11 590	12 169
MUUT TOIMINTATUOTOT	91 471	99 339	104 845	109 038	114 490
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	0	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-359 344	-356 725	-379 722	-394 545	-412 527
HENKILÖSTÖKULUT	-74 387	-76 284	-82 219	-85 508	-89 784
PALVELUJEN OSTOT	-151 787	-144 221	-157 730	-163 693	-170 132
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-35 964	-34 016	-33 603	-34 947	-36 694
AVUSTUKSET	-2 941	-2 983	-3 194	-3 322	-3 488
MUUT TOIMINTAKULUT	-94 265	-99 221	-102 975	-107 075	-112 429
TOIMINTAKATE	-65 829	-48 747	-79 152	-81 953	-84 305
POISTOT	-2 142	-5 000	-667	-6 494	-12 128
TILIKAUDEN TULOS	-67 971	-53 747	-79 820	-88 447	-96 433

Toimintatuotot koostuvat hyvinvointialueen sisäisestä laskutuksesta ja ulkoisista tuotoista. Ulkoisia tuottoja vuokratuotot sekä hyvinvointialueiden kehittämisavustus.

Konsernihallinto vastaa kaikista hyvinvointialueen tuki-, tila- ja digipalvelujen kustannuksista ja laskuttaa ne sisäisesti palvelualueilta aiheuttamisperiaatteella. Kyseiset konsernihallinnon vastuualueet toimivat siten nollakatteisina vastuualueina. Sisäisen laskutuksen kokonaismäärä on 271 milj. euroa. Muut konsernihallinnon kustannukset kuin tuki-, tila- ja digipalvelukustannukset jäävät konsernihallinnon toimintakatteen alijäämaksi.

5. Investointiosa

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi on sitova ja jatkovuodet ovat ohjeellisia. Investointisuunnitelma koostuu sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelmasta ja pelastustoimen osasuunnitelmasta. Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelman hyväksymisestä päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä tekee päätöksen sisäministeriö.

Talousarvion investointiosa pohjautuu aluevaltuuston 12.12.2023 § 71 hyväksymään vuosien 2025–2028 investointisuunnitelmaan, jota on päivitetty vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 talousarvion negatiivisesta vuosikatteesta johtuen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle ei ole myönnetty lainanottovaltuutta vuodelle 2025 (VM/2024/94). Tämän perusteella hyvinvointialueella ei ole mahdollista toteuttaa vuonna 2025 käynnistyviä uusia investointeja tai investointeja vastaavia sopimuksia. Tästä poikkeuksen muodostavat vuodelta 2023 vuodelle 2025 siirtyvät investointihankkeet ja investointeja vastaavat sopimukset sekä vuonna 2023 käynnistyneet investointihankkeet, jotka jatkuvat vuonna 2025. Nämä hankkeet toteutetaan vuoden 2023 lainanottovaltuuden puitteissa.

Lainanottovaltuuden puuttumisen perusteella vuonna 2025 käynnistyväksi alun perin suunniteltuja investointihankkeita ja investointeja vastaavia sopimuksia on aikataulutettu uudelleen siirtämällä niitä eteenpäin toteutettavaksi. Uudelleenaikataulutus on toteutettu siten, ettei palvelutuotannolle muodostu riskejä lykkäyksestä.

Talousarvion investointiosa sisältää investointisuunnitelman tavoin tiedot varsinaisista investoinneista. Investoinneilla tarkoitetaan taserahoitteisia hankkeita eli käytännössä hyvinvointialueen omistukseen tulevia hankkeita. Investointeja vastaavilla sopimuksilla tarkoitetaan erinäisiä sitoumuksia kuten pitkäaikaisia toimitilojen vuokrasopimuksia sekä muita sopimuksia, joissa on kysymys sitoutumisesta useampaa vuotta koskevaan sopimukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi leasingvuokrasopimukset. Lisäksi investointiosa sisältää tiedot hyvinvointialueen toimitilojen ja kiinteistöjen sekä muiden pitkävaikutteisten hyödykkeiden suunnitelluista luovutuksista.

Hyvinvointialueen vuotuinen investointitaso on verrattain matala, jota selittää erityisesti se, ettei hyvinvointialueella ole juuri omaan omistukseen tulevia toimitilahankkeita, vaan toimitilaratkaisut toteutetaan pääosin vuokrasopimuksina. Merkittävin yksittäinen investointihanke on asiakas- ja potilastietojärjestelmän yhtenäistäminen. Vuodelle 2025 on varaus myös taloushallinnon järjestelmäkokonaisuuden uusintaan, digitaalisen asiointialustan käyttöönottoon ja tiedolla johtamisen kehittämiseen. Muutoin hankkeet ovat pääasiassa välttämättömiä korvausinvestointeja, jotka liittyvät esimerkiksi pelastuslaitoksen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon laitteiden ja kaluston uusimiseen.

Rakennusinvestoinnit talousarviovuonna koostuvat erityisesti nykyisten toimitilojen välttämättömistä muutostöistä ja peruskorjauksista. Omaan taseeseen toteutettavia uudiskiinteistöihankkeita hyvinvointialue ei juurikaan toteuta; uusiin vuokrasopimuskohteisiin on kuitenkin varauduttu investoimaan ICT:n, ensikalustamisen ja turvallisuuden osalta.

Laite- ja kalustohankinnat sisältävät erityisesti ensikertaista kalustamista ja pelastuslaitoksen kalustoa. Myös sote-palvelualueiden välttämättömiin korvausinvestointeihin, kuten suunterveydenhuollon hoitoyksiköihin ja palveluasumisen hoitosäntöihin ja nostolaitteisiin on varauduttu taloussuunnitelmakaudella.

ICT-investoinneista merkittävin on yhtenäisen asiakas- ja potilastietojärjestelmän hankinta. Lisäksi ICT:ssä on varauduttu palvelustrategiaan liittyvän digitiekartan toimeenpanon edellyttämiin hankkeisiin kuten digiasioinnin ja tiedolla johtamisen hankkeisiin sekä perusjärjestelmien uudistamiseen.

Muiden investointien, ja investointien luovutustuottojen vaikutus investointien kokonaisuuteen jää taloussuunnitelmakaudella vähäiseksi.

Hyvinvointialueen investointitalouden suunnitelmia tuleville vuosille on kuvattu erillisessä vuosien 2026–2029 investointisuunnitelmassa, sekä vuosien 2025-2029 investointisuunnitelman päivityksessä, jotka aluevaltuusto hyväksyy vuoden 2024 loppuun mennessä.

Investoinnit yhteensä molemmat osasuunnitelmat huomioiden

1 000 euroa	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Rakennukset	4769	10 298	3 098	3 100	21 266
Laite- ja kalustohankinnat	10 903	13 837	13 635	12 078	50 453
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	19 162	15 050	8 750	6 250	49 212
Muut investoinnit	400	400	130	130	1 060
Investointimenot yhteensä	35 234	39 586	25 613	21 558	121 991
Investointien luovutustulot	30	70	50	40	190
Investointimenot yhteensä (netto)	35 204	39 516	25 563	21 518	121 801

Sosiaali- ja terveystalouden osasuunnitelman investoinnit

1 000 euroa	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Rakennukset	3 450	3 200	3 000	3 000	12 650
Laite- ja kalustohankinnat	7 413	8 922	8 890	7 448	32 673
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	19 012	15 050	8 750	6 250	49 062
Muut investoinnit	400	400	130	130	1 060
Investointimenot yhteensä	30 275	27 572	20 770	16 828	95 445
Investointien luovutustulot	0	0	0	0	0
Investointimenot yhteensä (netto)	30 275	27 572	20 770	16 828	95 445

Pelastuslaitoksen osasuunnitelman investoinnit

1 000 euroa	2025	2026	2027	2028	Yhteensä
Rakennukset	1 319	7 098	98	100	8 616
Laite- ja kalustohankinnat	3 490	4 915	4 745	4 630	17 780
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	150	0	0	0	150
Investointimenot yhteensä	4 959	12 013	4 843	4 730	26 546
Investointien luovutustulot	30	70	50	40	190
Investointimenot yhteensä (netto)	4 929	11 943	4 793	4 690	26 356

6. Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma kuvaa valtion rahoituksen riittävyyttä suhteessa hyvinvointialueen toimintakatteeseen, rahoituskuluihin sekä kirjanpidon poistoihin.

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa on mm. tilikaudelle kirjattavat korkokulut lainoista. Poistoihin on kirjattu pitkävaikutteisista hankintamenoista tehtävät tilikaudelle jaksotettavat poistot. Tuloslaskelma päättyy kuvaamaan tilikauden ali-/ylijäämää, joka kuvaa kokonaistalouden kirjanpidollista tasapainoa.

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	181 345	182 043	176 583	183 670	193 483
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-1 951 216	-1 985 277	-2 049 882	-2 124 966	-2 235 414
Toimintakate	-1 769 872	-1 803 234	-1 873 300	-1 941 296	-2 041 930
Valtion rahoitus	1 667 668	1 769 328	1 953 206	2 057 902	2 077 022
Rahoitustuotot ja -kulut +/-	7	1 500	0	0	0
Vuosikate	-102 197	-32 406	79 906	116 606	35 092
Poistot ja arvonalentumiset	-4 827	-5 000	-3 769	-11 147	-17 679
Satunnaiset kulut	-15 000	0			
Tilikauden tulos	-122 024	-37 406	76 137	105 459	17 413

Vuonna 2025 hyvinvointialueen toimintakate asettuu 1 873 milj. euroon. Valtion rahoitus kattaa suunnitellun toimintakatteen, ja hyvinvointialueen tilikauden tulos on n. 76 milj. euroa ylijäämäinen vuonna 2025. Toimintakate kasvaa 4% vuoteen 2025, ja edelleen 4% vuoteen 2026. Vuonna 2026 valtion rahoitus kasvaa toimintakatteen heikentymistä nopeammin, jolloin tilikauden tulos on noin 105 milj. euroa. Vuonna 2027 valtion rahoitus kasvaa maltillisesti johtuen rahoituksen jälkikäteistarkistuksen pienenemisestä, mikä pohjautuu hyvinvointialueiden oletettuun nopeaan talouden tasapainotukseen vuonna 2025. Tästä huolimatta vuonna 2027 päädyttäisiin edelleen noin 17 milj. euron ylijäämäiseen tulokseen.

7. Rahoitusosa ja lainanottovaltuus

Rahoitusosa kuvaa valtion rahoituksen riittävyyttä käyttötalouden, investointien sekä lainojen lyhennysten rahavirtojen kattamiseen. Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa kokonaistalouden rahoituksellista ylijäämää tai alijäämää. Mikäli luku on positiivinen, valtion rahoitus riittää kattamaan vuoden aikana realisoituvat käyttö- ja investointitalouden rahavirrat. Mikäli luku on negatiivinen, yleiskatteinen rahoitus ei riitä toiminnan ja investointien rahoittamiseen, jolloin muodostuu rahoitusjäämää, joka hyvinvointialueen tulee kattaa nostamalla lainaa tai vaihtoehtoisesti supistamalla investointi- ja käyttötalouden rahavirtoja. Rahoitusosa päättyy osoittamaan hyvinvointialueen maksuvalmiuden muutoksen.

1000 euroa	TP 2023	ENN 2024*	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	-70 933	-12 524	79 906	116 606	35 092
Vuosikate	-102 197	-32 406	79 906	116 606	35 092
Satunnaiset erät	-15 000	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	46 264	19 882	0	0	0
Investointien rahavirta	-6 568	-18 098	-35 204	-39 515	-25 563
Investointimenot	-6 568	-18 098	-35 234	-39 585	-25 613
Rahoitusosuudet					
investointimenoihin	0	0	0	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0	30	70	50
Toiminta ja investoinnit, netto	-77 500	-30 622	44 702	77 091	9 529
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	47 961	26 254	-26 844	-49 874	-6 844
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	18 098	0	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-69	-6 844	-6 844	-6 844	-6 844
Lyhytaikaisten lainojen muutos	48 030	15 000	-20 000	-43 030	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-116 000	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	519	0			
Vaihto-omaisuuden muutos	-787	0			
Saamisten muutos	-109 416	0			
Korottomien velkojen muutos	-6 316	0			
Rahoituksen rahavirta	-68 039	26 254	-26 844	-49 874	-6 844
Rahavarojen muutos	-145 539	-4 368	17 858	27 217	2 685

Vuonna 2025 hyvinvointialueen toiminnan ja investointien rahavirta on noin 45 milj. euroa positiivinen toiminnan rahavirtojen kasvaessa merkittävästi suhteessa edellisvuoden ennustettuun toiminnan rahavirtaan. Vuonna 2025 toiminnan rahavirta on noin 80 milj. euroa positiivinen ja investointien rahavirta 35 milj. euroa negatiivinen. Tällä toiminnasta ja investoinneista muodostuvalla rahoituksellisella ylijäämällä

pienennetään lainakantaa yhteensä noin 26,8 milj. eurolla. Vuonna 2026 toiminnan rahavirta kasvaa edelleen noin 117 milj. euroon, jonka seurauksena toiminnan ja investointien rahavirta on yhteensä 77,1 milj. euroa, mikä mahdollistaa lainakannan pienentämisen noin 49,9 milj. eurolla. Vuonna 2027 valtion rahoituksen kasvun hidastuminen käyttötalouden toimintakatteen heikentymiseen nähden johtaa toiminnan rahavirran laskuun noin 35,1 milj. euroon. Myös investointeihin käytettävä rahavirta pienenee, jolloin toiminnan ja investointien rahavirraksi muodostuu 9,5 milj. euroa, ja lainakannan pienentämisen jälkeen rahoituksen rahavarojen muutos on positiivinen 2,7 milj. euroa.

Rahoitusosaan ja erityisesti lainakannan muutokseen voi aiheutua tilikauden aikana merkittäviä muutoksia, mikäli HUS-yhtymän vuosina 2022-2024 kertyneitä alijäämiä päädytään kattamaan erillisrahoituksella.

8. Tilivelvolliset tilikaudella 2025

Hyvinvointialuelain 22 § mukaan aluevaltuusto päättää tilivelvollisten nimeämisestä. Tilivelvollisia ovat aluehallituksen, lautakuntien sekä niiden jaostojen jäsenet sekä johtavat viranhaltijat. Johtavina viranhaltijoina voidaan pitää ainakin toimielimen esittelijöitä ja heidän sijaisiaan.

Hyvinvointialuelain 130 § mukaan tilintarkastajan on annettava aluevaltuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa esitetään tarkastuksen tulokset. Kertomuksessa on myös esitettävä, voidaanko tilinpäätös hyväksyä ja voidaanko toimielimen jäsenelle ja asianomaisen toimielimen tehtäväalueen tilivelvollisille myöntää vastuuvapaus. Jos tilintarkastaja havaitsee, että hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai aluevaltuuston päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen, tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä asiasta tilivelvolliseen kohdistuva muistutus. Hyväksyessään tilinpäätöksen aluevaltuusto päättää vastuuvapauden myöntämisestä tilivelvollisille. Vastuuvapauden myöntäminen tarkoittaa, ettei tilivelvollisille enää voida kohdistaa

vahingonkorvausvaatimusta. Vastuuvapauden myöntäminen ei kuitenkaan vapauta rikosoikeudellisesta vastuusta tai siitä aiheutuvasta mahdollisesta myöhemmästä korvausvastuusta.

Tilivelvolliset tilikaudella 2025

TOIMIELINTEN JÄSENET, VARAJÄSENET, ESITTELIJÄT JA ESITTELIJÖIDEN SIJAISET

- Aluehallituksen jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Aluehallituksen yksilöasioiden jaoston jäsenet, varajäsenet, esittelijät ja esittelijöiden sijaiset
- Aluevaalilautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Kansalliskielilautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Palvelut ja henkilöstö -lautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Tarkastuslautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Tulevaisuus- ja kehittämislautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset
- Valmius- ja turvallisuuslautakunnan jäsenet, varajäsenet, esittelijä ja esittelijän sijaiset

JOHTAVAT VIRANHALTIJAT

- **Ylin johto**
 - Hyvinvointialuejohtaja
 - Konsernipalvelujen johtaja
 - Palvelutuotannon johtaja
 - Palvelualuejohtaja, lasten, nuorten ja perheiden palvelut
 - Palvelualuejohtaja, vammaispalvelut
 - Palvelualuejohtaja, yhteiset sosiaali- ja terveystalvet

- Palvelualuejohtaja, ikääntyneiden palvelut
- Pelastusjohtaja
- **Ikääntyneiden palveluiden palvelualue**
 - Palvelulinjajohtaja, asumispalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, kotona asumista tukevat palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, sairaalapalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, Seniori-info
- **Lasten, nuorten ja perheiden palveluiden palvelualue**
 - Palvelulinjajohtaja, perhekeskuksen ehkäisevän ja varhaisen tuen palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, perhekeskuksen lasten ja nuorten kohdennetut palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, perhekeskuksen lasten ja nuorten erityisen tuen palvelut
- **Yhteisten sosiaali- ja terveysten palveluiden palvelualue**
 - Palvelulinjajohtaja, aikuisten sosiaalipalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, avosairaanhoidon palvelut
 - Palvelulinjajohtaja, kuntoutuspalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, mielenterveys- ja päihdepalvelut
 - Palvelulinjajohtaja, suun terveydenhuollon palvelut
- **Konsernipalvelut**
 - Digipalvelujohtaja
 - Hallintojohtaja
 - Hankintajohtaja
 - Henkilöstöjohtaja
 - Talousjohtaja
 - Tilapalvelujohtaja
 - Tukipalvelujohtaja

- **Palvelutuotannon ohjaus**

- TKI-johtaja
- Palvelulinjajohtaja, erikoissairaanhoidon ohjaus
- Raportointi- ja analytiikkajohtaja
- Palvelulinjajohtaja, ruotsinkieliset palvelut

- **Strategia ja johdon tuki**

- Yhteysjohtaja

- **Ulkoinen tarkastus**

- Arviointipäällikkö

- sekä muut henkilöt, joita asemansa perusteella voidaan pitää tehtäväalueensa johtavina viranhaltijoina

9. Liitteet

Riskienhallinta, merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet

Talousarvion laadinnassa on huomioitu toimintaan kohdistuvat riskit ja niiden hallinta. Palvelu- ja vastuualueet ovat tunnistaneeet ja arvioineet sitovia tavoitteita uhkaavia riskejä sekä määritelleet näille tarvittavat hallintatoimenpiteet. Riskiarvioinnin ohella on arvioitu toimintaympäristön muutosten mahdollisia vaikutuksia kunkin palvelu- ja vastuualueen toimintaan. Merkittävimmät tunnistetut riskit ja niihin kohdistuvat hallintatoimenpiteet on koottu taulukkomuotoisesti tämän liitteen loppuun.

Yhteiset sosiaali- ja terveystalvet

Yhteisten sosiaali- ja terveystalvetjen palvelualueen edellinen riskianalyysi laadittiin keväällä 2024. Taloustilanteen epävarmuus on lisääntynyt.

Keskeisinä palvelualueen sitovia tavoitteita uhkaavina riskeinä voidaan mainita henkilöstön saatavuus, ostopalvelujen hinnankorotukset sekä palvelutarpeen kasvu. Näiden kolmen lisäksi riskinä nähdään myös se, ettei toiminnan tehostamiseen tähtääviä kehittämishankkeita saada tarpeeksi nopeasti tuottamaan niille asetettuja tuloksia. Viidentenä riskinä voidaan nähdä hyvinvointialueen taloustilanne: riittävätkö voimavarat vastaamaan palvelutarvetta.

Yksittäisillä palvelulinjoilla on yllä mainittujen koko palvelualueetta koskevien riskien lisäksi omia erityisiä riskejään, joiden hallitseminen sisältyy palvelulinjojen jatkuvaan toimintaan. Palvelulinjat toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä toimintojen mukaisesti.

Olenneisimpia toimenpiteitä riskien hallitsemiseksi ovat henkilöstön saatavuuden varmistaminen rekrytointiin panostamalla, hankintojen mitoittaminen voimavarojen mukaan ja hinnankorotuksiin vastaaminen tarkalla hankintaosaamisella sekä hoitoon ja palveluihin pääsyn varmistaminen toimintaa tehostamalla, asiakkaaksi tuloa kehittämällä ja pyrkimällä ehkäisemään ongelmia ennalta. Kehittämishankkeiden osalta palvelualue on aktiivisesti mukana hankkeiden suunnittelussa ja ohjaamisessa.

Ikääntyneiden talvet

Ikääntyneiden palvelualueen toiminnan keskeisimmät riskit ovat asiakkaan oikea-aikainen palveluiden järjestäminen, henkilöstön saatavuus sekä ostopalveluiden ja sopimusten hallintaan liittyvät haasteet. Ikääntyneiden määrän kasvu sekä palveluiden tarpeeseen kohdistuva kausivaihtelu lisäävät kuormitusta esimerkiksi asiakasohjauksen, kotihoidon, päiväystyksen sekä osastopaikkojen kysyntään.

Erikoissairaanhoidosta siirtyvän potilaan jatkohoidon viivästyessä aiheutuu siirtoviivemaksuja, jotka ovat vuorokausikustannuksiltaan moninkertaisia asumispalvelujen kustannuksiin nähden, eivätkä tuota lisäarvoa asiakkaalle tai potilaalle. Reagoimme pitkittyneisiin viiveisiin sekä yhtenäistämme asiakas- ja potilasohjausta. Hyödynnämme kaikki käytettävissä olevat osasto- , arviointiyksikkö sekä asumispalvelupaikat ja kehitämme kotiutusta sekä kotikuntoutusta prosessin

sujuvoittamiseksi ja kotisairaala ja liikkuva sairaala – toimintaa osastopaikkojen kysynnän taittamiseksi.

Henkilöstön saatavuudessa ja pitovoiman säilyttämisessä on alueellisia ja ammattiryhmäkohtaisia haasteita, jotka lisäävät painetta vuokratyövoiman käyttöön. Vaihtuva henkilöstö vaarantaa hoidon jatkuvuuden ja vaikuttaa asiakas- ja potilasturvallisuuden toteutumiseen. Varmistaaksemme henkilöstön saatavuuden teemme resurssisuunnittelun ja tuottavuuden kasvattamisen optimaalisesti sekä panostamme tarvittavan työvoiman rekrytointiin. Suunnittelemme vuokratyövoiman käytön yksikkökohtaisesti osana muuta resurssisuunnittelua sekä seuraamme aiheutuneita kustannuksia kuukausitasolla. Seuraamme työnantajamielikuvaa, työhyvinvointia ja henkilöstön pitovoimaa ja teemme tarvittavia korjaavia toimenpiteitä, joilla varmistamme oman palvelun tuottamisen sekä kalliin työvoimavuokrauksen käytön vähenemisen.

Ostopalveluiden ja tukipalveluiden sopimukset sekä yhteistyöhön liittyvät äkilliset muutokset ovat riski ennakoimattomille kustannuksille. Ikääntyneiden palvelujen toimintakuluista puolet koostuu erilaisista palvelujen ostoista. Palvelujen ostoon (ostopalvelut ja tukipalvelut) liittyvä palvelutaso, sopimusten sisällöt ja hinnankorotukset ovat toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävä tekijä. Tavoittelemme aktiivisesti hankinnoissa alueellisesti yhteneviä, prosesseja tehostavia ja sujuvoittavia sekä nykyisiä sopimuksia edullisempia toimintamalleja. Haemme palveluntuottajien kanssa yhteistyössä neuvotellen ratkaisuja kustannustason hillitsemiseen. Tuotantotapoja arvioidaan jatkuvasti. Huomioimme kilpailuttaessa sopimusten hallinnan pitkällä aikavälillä ja kehitämme sopimustenhallintaa sekä yhteistyötä hankintapalveluiden kanssa.

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut

Lasten, nuorten ja perheiden palvelualueen kolme keskeistä riskiä ovat samat kuin keväällä 2024 tehdyssä arvioinnissa: palvelujen saatavuus, henkilöstön saatavuus ja kustannuskehitys.

Riskinä on, että asetuksen mukaiset terveystarkastukset eivät toteudu kattavasti eivätkä lakisääteiset mitoitukset toteudu opiskeluhuollon psykologien ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osalta. Tämä voi aiheuttaa sitä, että palveluun pääsy hidastuu ja asiakaspaine muihin palveluihin kasvaa. Riskiä pyritään vähentämään sillä, että palveluja pyritään kohdistamaan kaikkein kriittisimpiin asiakasryhmiin ja eniten palveluja tarvitseville. Palvelualueella on tehty myös paljon kehittämistyötä digitaalisten palvelujen lisäämiseksi. Palveluja pyritään yhdenmukaistamaan, jotta olemassa olevat resurssit saadaan hyödynnettyä tehokkaasti ja resurssijakoa saadaan yhdenmukaistettua.

Erityisesti lääkäreiden, puheterapeuttien ja sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on paikallisia haasteita. Myös ruotsinkielisen henkilöstön saatavuudessa on haasteita. Henkilöstön saatavuuden haasteet aiheuttavat painetta ostopalvelujen käyttöön. Henkilöstön saatavuuden parantamiseksi on tehty toimenpiteitä koko hyvinvointialueella. Myös henkilöstön pitovoimaan panostaminen nähdään tärkeäksi, jotta saadaan rekrytoitua omaa henkilöstöä ja vähennettyä ostopalvelujen tarvetta.

Kustannuskehityksen osalta riskinä on, ettei sijaishuollon järjestämistapamuutosta onnistuta toteuttamaan tavoitteen mukaisesti. Tavoitteena on, että perhehoidon osuutta sijaishuollosta kasvatetaan ja laitoshoidon osuutta vastaavasti vähennetään.

Perheiden rekrytointiin, valmennukseen ja tukeen on panostettava. Myös huolellinen asiakasohjaus ja yhteistyö avohuollon ja perhehoidon välillä on tärkeää.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelujen palvelualueen tunnistetut riskit liittyvät henkilöstö resurssin tarpeen mukaiseen käyttöön, erityisen vaativan tuen palvelujen saamiseen sekä vammaispalvelulain uudistukseen.

Vammaispalvelujen omassa palvelutuotannossa tilapäisen henkilöstön saatavuus on parantunut merkittävästi vuokratyövoiman käytön vähentämisen yhteydessä. Tilapäisen henkilöstön kustannukset ovat nousseet merkittävästi vuoden 2024 aikana ja talousarvion 2025 osalta tilapäisen henkilöstön käytön lisääntyminen nähdään talouden kannalta merkittävänä riskinä. Riskin toteutumisen ja taloudellisten vaikutuksen hallitsemiseksi henkilöstömitoitusta omassa palvelutuotannossa harmonisoidaan. Toimintayksiköille luodaan palvelutarpeeseen perustuva henkilöstösuunnittelun työkalu.

Erityisen vaativan tuen palveluiden saatavuus omassa palvelutuotannossa ja ostopalveluissa on edelleen heikkoa. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kehitysvammapsykiatrian osastohoidon käyttö on erittäin suurta. Yksityisten palvelujen niukkuus on johtanut suorahankintoihin, joiden hinnat ovat erittäin korkeat. Riskien toteutumiseen ja haittojen vähentämiseen pyritään palvelustrategian mukaisesti lisäämällä omaa erityisen vaativan tuen palvelua olemassa olevissa yksiköissä sekä lisäämällä omaa palvelutuotantoa. Erityisen vaativan tuen palveluita kilpailutetaan vuoden 2025 aikana.

Uusi vammaispalvelulaki tulee voimaan vuoden 2025 alusta alkaen. Asiakaskysyntä voi kasvaa jonkin verran uusien palvelujen osalta ja palvelutarpeen arviointi voi ruuhkautua merkittävästi. Aiemman vammaispalvelulain ja kehitysvammalain mukaiset asiakkuudet sekä niiden sisältämät palvelut tulee arvioida uudelleen kolmen vuoden kuluessa lain voimaan tulosta. Riskien toteutumiseen ja haittojen vähentämiseen pyritään laatimalla työsuunnitelma palvelutarpeen arvioinneista. Yhteistyö palvelualueiden välillä on välttämätöntä kustannusten hillitsemiseksi ja palvelutarpeeseen vastaamiseksi.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos

Pelastuslaitoksen toimintaympäristön riskit liittyvät rahoituksen niukkuuteen ja pelastajapulaan. Valtakunnalliseen pelastajapulaan on satsattu kansallisesti koulutusmääriä lisäämällä, joka saattaa tulevina vuosina helpottaa pelastajasaatavuutta. Toisaalta riskiin voidaan vastata myös säädösvalmistelussa toimintavalmiusohjeen muutoksilla pienempien pelastajakokoonpanojen mahdollistamisella. Kokonaisuutena riskiä hallitaan tarkalla työvuorosuunnittelulla ja henkilömäärän optimoinnilla eri toimipisteiden välillä.

Sairaala- ja päivystystoimipisteiden muutokset voivat kuormittaa ensihoitoyksikköjä aiempaa enemmän. Sopeutustoimenpiteet käyttö- ja investointitaloudessa voivat heikentää palveluiden tasoa ja saatavuutta. Tätä hallitaan yhdessä HUS-yhtymän kanssa arvioimalla ensihoitoyksiköiden tarkoituksenmukaista sijoittumista ja kuormitustilannetta.

Merkittävä toimintaympäristöstä johtuva ulkoinen riski liittyy yleiseen turvallisuustilanteeseen geopolitiisesti. Tämä vaikuttaa keskeisesti jatkuvuuden turvaamiseen liittyviin tarpeisiin sekä kasvaneeseen merellisen onnettomuuden riskiin Suomenlahdella ja suuronnettomuusvalmiuden ylläpitämiseen.

Pelastustoimen palvelutasopäätöksen keskeisten tavoitteiden saavuttamiseen vaikuttaa keskeisesti riittävän työvoiman saatavuus, toimintakykyinen kalusto ja paloasemien tarkoituksenmukainen sijainti.

Konsernipalvelut

Toimintaympäristössä on tapahtunut myönteistä kehitystä, jonka oletetaan jatkuvan vuonna 2025: henkilöstön saatavuus on parantunut ja yleinen kustannuskehitys on hidastunut. Keskeisimmät toimintaympäristön muutokset, jotka edellyttävät toiminnan uudistamista, ovat kyberturvallisuudirektiivin voimaantulo ja tekoälyratkaisujen käyttöönotto.

Markkinaoikeus on tulkinut, että Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella ei ole hankintalain tarkoittamaa määräysvaltaa Sarastia Oy:ssä. Markkinaoikeuden ratkaisu ja hallitusohjelman tavoite tiukentaa sidosyksikköhankintojen käyttämistä voivat johtaa olennaiseen sidosyksikköhankintojen vähentämiseen.

Muutosten määrä ja laajuus jatkuvat mittavina, minkä takia toimeenpanoon voi tulla viivästyksiä. Sitovien tavoitteiden saavuttamisen kannalta merkittävin riski kohdistuu digitaalisen asiainnoinnin kokonaisuuden toteuttamiseen vuoteen 2026 mennessä (tavoite 18). Riskin aiheuttaa markkinoilla olevien ratkaisujen keskeneräisyys. Toinen olennainen riski sisältyy toimitilaverkoston kehittämiseen siten, että se tukee palvelustrategisia tavoitteita (tavoite 17). Riskin aiheuttaa uusien toimitilahankkeiden toteuttamisen mahdolliset viivästykset. On todennäköistä, että edellä mainitut tavoitteet eivät sellaisenaan toteudu tavoiteaikataulussa.

Merkittävimmät riskit ja niiden hallintatoimenpiteet

Riskin nimi	Riskin kuvaus	Hallintatoimenpiteiden kuvaus
Yhteiset sosiaali- ja terveyspalvelut		
Henkilöstön saatavuus	Jos omaa henkilöstöä ei saada riittävästi rekrytoitua, vuokratyövoiman tarve voi kasvaa ja palvelujen toimituskyky voi vaarantua.	Tehostetaan rekrytointia ja yhteistyötä rekrytointipalveluiden kanssa. Seurataan vuokratyövoiman käyttöä tarkasti.
Ostopalvelujen hinnankorotukset	Ostopalvelujen hinnat ovat olleet jatkuvassa nousussa. Tämä yhdistettynä ostopalvelujen tarjonnan puutteisiin voi johtaa siihen, ettei hyvinvointialue pysty	Aktiivinen hankintapolitiikka ja ostettavien palvelujen kilpailuttaminen. Priorisoiminen sen suhteen mitä hankitaan ja mitä ei hankita. Toiminnan tehostaminen, jotta annetuilla

	esitetyillä ehdoilla hankkimaan kyseisiä palveluja.	resursseilla pystytään saavuttamaan suunnitellut tulokset.
Palvelutarpeen kasvu ja hoitoon pääsy	Palvelutarpeen kasvu voi olla joko ennakoitua (väestön ikääntyminen, väestön kasvu) tai ennakoimatonta. Palvelutarve voi ylittää palveluiden tarjontaan varatut voimavarat, jolloin hoitoon ja palveluihin pääsy voi vaarantua.	Toiminnan tuottavuuden jatkuva kehittäminen. Ennalta ehkäisevät toimenpiteet ja toimintamallit.
Kehittämishankkeiden hyödyntäminen	Jos toiminnan tuottavuutta ei kyetä kehittämään huomioiden palvelutarpeen lisääntyminen ja voimavarojen puute, palveluja ei välttämättä voida tarjota kysynnän mukaisesti.	Palvelualueen aktiivinen mukana oleminen eri kehittämishankkeissa sekä kehittämishankkeiden entistä parempi suuntaaminen palvelemaan palvelualueen jokapäiväistä toimintaa.
Hyvinvointialueen talous	Hyvinvointialueen tiukka taloustilanne ja palvelualueen kasvava palvelujen kysyntä saattavat yhdessä johtaa riittämättömään palvelutasoon.	Palvelualue voi vaikuttaa ainoastaan omaan tuotto- ja kulukehitykseensä sekä tuottavuuteensa. Yleiseen talouden viitekehykseen palvelualue ei voi vaikuttaa.
Ikääntyneiden palvelut		

Henkilöstön saatavuus ja osaaminen	Henkilöstön saatavuudessa on haasteita, jotka vaarantavat paikoitellen hoidon jatkuvuuden.	Teemme resurssisuunnittelun ja tuottavuuden kasvattamisen optimaalisesti. Panostamme tarvittavan työvoiman rekrytointiin. Seuraamme kuukausittain työhyvinvointia, työnantajamielikuvaa, poissaoloja ja vaihtuvuutta ja tartumme poikkeamiin viipymättä vahvistaaksemme henkilöstön pito- ja vetovoimaa.
Asiakkaan siirtyminen viivästyy palveluiden välillä	Asiakkaan siirtymisen viivästyminen palveluiden välillä lisää kustannuksia ja heikentää asiakkaan kokonaistilannetta.	Seuraamme odotusaikoja ja siirtoviiveitä ja reagoimme pitkittyneisiin viiveisiin asiakas- ja potilasohjausta tehostamalla. Kehitämme palveluprosessien sujuvuutta ja palvelujen dynaamisuutta niin, että se vastaa mm. kysynnän kausivaihteluun.
Ostopalveluiden ja tukipalveluiden sopimusten hallinta	Palvelujen ostoon (ostopalvelut ja tukipalvelut) liittyvä palvelutaso, sopimusten sisällöt ja hinnankorotukset ovat toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävä riskitekijä.	Tavoittelemme aktiivisesti hankinnoissa alueellisesti yhteneviä, prosesseja tehostavia ja sujuvoittavia sekä nykyisiä sopimuksia edullisempia toimintamalleja. Haemme palveluntuottajien kanssa yhteistyössä neuvotellen ratkaisuja kustannustason hillitsemiseen. Huomioimme kilpailuttaessa sopimusten hallinnan pitkällä aikavälillä ja kehitämme sopimustenhallintaa yhteistyössä hankintapalveluiden kanssa. Varmistetaan, että jatkossakin kalustohankinnat tehdään ilmasto- ja ympäristöystävällisin kriteerein

		aluevaltuuston päättämän hankintastrategian mukaisesti.
Lasten, nuorten ja perheiden palvelut		
Palvelujen saatavuus	Asetuksen mukaiset terveystarkastukset eivät toteudu kattavasti. Lakisääteiset mitoitukset eivät toteudu opiskeluhuollon psykologien ja lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden osalta. Riskinä on, että palveluun pääsy hidastuu ja asiakaspaine muihin palveluihin kasvaa.	Pyritään kohdistamaan palveluja kaikkein kriittisimpiin asiakasryhmiin ja palvelua kohdistetaan sitä eniten tarvitseville. Lisätään digitaalisia palveluja. Palvelujen yhdenmukaistamisella tavoitellaan yhdenmukaista resurssijakoa sekä parempaa nykyresurssin hyödyntämistä hyvinvointialueen sisällä kaikissa palveluissa.
Henkilöstön saatavuus	Erityisesti lääkäreiden, puheterapeuttien ja sosiaalityöntekijöiden saatavuudessa on paikallisia haasteita, mikä johtaa ostopalvelujen käyttöön. Myös ruotsinkielisen henkilöstön saatavuudessa on haasteita.	Palvelujen yhdenmukaistamisella sekä asiakas- ja potilastietojärjestelmien käytön laajennuksilla mahdollistuu resurssien sijoittaminen ja siirtäminen paremmin. Rekrytointiin panostaminen ja pitovoiman vahvistaminen.
Kustannuskehitys	Perhehoidon osuuden kasvattamisessa ei onnistuta. Ostopalvelujen käytön kasvu.	Perheiden rekrytointiin, valmennukseen ja tukeen panostaminen. Huolellinen asiakasohjaus. Yhteistyö avohuollon ja perhehoidon välillä. Asiakasohjaus ja säännöllinen seuranta.
Vammaispalvelut		
Tilapäisen henkilöstön kustannusten kasvu	Tilapäisen henkilöstön käyttö on asiakastarpeeseen nähden suurta ja kustannukset ylittävät talousarvion.	Henkilöstösuunnitteluun rakennetaan palvelutarpeeseen perustuva suunnittelutyökalu.

Erityisen tuen asiakkaiden palvelujen saatavuus ja hinnat	Erityisen tuen asiakkaiden palvelujen saatavuus ostopalveluissa ja omassa palvelutuotannossa ei parane. Suorahankintojen hinnat jatkavat kasvua.	Oman palvelutuotannon lisääminen palvelustrategian mukaisesti ja yksilöllisten ratkaisujen toteuttaminen omassa palvelutuotannossa. Säilytetään kaikille mahdollisuus saada hyvinvointialueen järjestämien toimintojen yhteydessä ruokavalionsa mukaista ruokaa mukaan luettuna vegaani- ja kasvisruokaa sekä uskonnollisen vakaumuksen mukaista ruokaa myös ilman lääkärintodistusta. Erityisen vaativan tuen palvelujen kilpailuttaminen.
Vammaispalvelulain uudistus	Vuoden 2025 alussa voimaan tuleva vammaispalvelulaki lisää kysyntää merkittävästi.	Uuden vammaispalvelulain mukaisten palvelujen palvelutarpeen arvioinnille tehdään työsuunnitelma. Suunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Yhteistyötä palvelualueiden välillä lisätään.
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos		

Henkilöstön saatavuus ja henkilöstökulujen nousu	Pelastajapula leimaa valtakunnallisesti pelastustoimea	Rekrytointiin panostetaan ja huolehditaan reilun työnantajan maineesta ja hyvistä työoloista hyvällä esimiestyöllä, jotta henkilöstön pitovoima paranee. Jatketaan tiukkaa työvuorosuunnittelua tiiviisti kuukausitasolla.
LUVN ja HUS palveluverkko	Palveluverkkomuutokset SoTe-palveluissa mukaan lukien HUS:n palveluverkko lisää ensihoitopalvelujen kysyntää terveydenhuollon päivystyksellisten palvelujen vähetessä paikallisesti	Palveluverkkomuutoksissa huomioidaan vaikutukset ensihoitoon tiiviissä yhteistyössä hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän kanssa.
Investointien hallinta	Investointimäärärahojen mahdolliset sopeutukset saattavat vaarantaa tarkoituksenmukaisen kaluston ylläpidon esim. ympäristövahinkojen torjunnan osalta, lisäksi investointien poistaminen vaikuttaa käyttötalousmenoihin	Kalustojen elinkaarenhallinnan avulla pyritään optimoimaan entistä paremmin kaluston uusimisfrekvenssi niin, että kaluston ylläpitokustannukset eivät nouse epätarkoituksenmukaisesti. Yhteishankintoja harvoin käytettävän kaluston osalta edistetään HIKLU-alueella.
Henkilöstösuunnittelu	Korvausrekrytointien tekemättä jättäminen ja säästövapaiden purkaminen vaikuttavat palvelujen viivästymiseen tai tavoitteiden saavuttamiseen heikentävästi, jolloin työkuorma seuraaville vuosille saattaa kasvaa	Henkilöstömäärän seuranta ja tarvearviointi.
Konsernipalvelut		
Palvelustrategian mukaiset tilahankkeet viivästyvät	Tilahankkeiden läpivienti on suunniteltua hitaampaa.	Varmistetaan toimintojen jatkuminen nykyisissä kohteissa.

		Hankkeita edistetään aktiivisessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Luodaan yhteistyökäytäntöjä ja prosesseja.
Digitaalisen asiointikokonaisuuden valmistuminen viivästyy	Markkinoilla olevien asiointiratkaisujen kypsyysaste voi johtaa ratkaisun valmistumisen viivästymiseen	Hankintojen vaatimuksilla ohjataan toimittajien kehitystiekarttoja. Yhdistetään voimia useamman hva:n kesken.

HUS-yhtymän perussopimus

Hyväksytty / Godkänd av

Helsingin kaupunginvaltuusto / Helsingfors stadsfullmäktige / 27.4.2022 § 99

Länsi-Uudenmaan aluevaltuusto / Områdesfullmäktige för Västra Nyland / 19.4.2022 § 34

Vantaan ja Keravan aluevaltuusto / Områdesfullmäktige för Vanda och Kervo / 19.4.2022 § 41

Keski-Uudenmaan aluevaltuusto / Områdesfullmäktige för Mellersta Nyland / 28.4.2022 § 30

Itä-Uudenmaan aluevaltuusto / Områdesfullmäktige för Östra Nyland / 19.4.2022 § 31

HUS-yhtymän perussopimus

Sisällysluettelo

1 LUKU – YLEISET MÄÄRÄYKSET	4
1 § Hyvinvointiyhtymän nimi ja kotipaikka	4
2 § HUS-yhtymän jäsenet.....	4
2 LUKU – TEHTÄVÄT, STRATEGIA JA OHJAUS	4
3 § HUS-yhtymän tehtävät	4
4 § HUS-järjestämissopimus.....	4
5 § HUS-yhtymän strategia	5
6 § Omistajaohjaus	5
3 LUKU – YHTYMÄKOKOUS	5
7 § Ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin.....	5
8 § Äänivalta	6
9 § Kokouskutsu ja päätösvaltaisuus.....	6
10 § Yhtymäkokouksen tehtävät.....	6
11 § Päätöksenteko.....	7
4 LUKU – YHTYMÄHALLITUS JA HUS-YHTYMÄN JOHTAMINEN	7
12 § Yhtymähallitus	7
13 § Yhtymähallituksen tehtävät	7
14 § Yhtymähallituksen päätöksenteko	8
15 § HUS-yhtymän toimitusjohtaja	8
16 § Hallintosääntö.....	8
17 § Konserniohje	8
5 LUKU – MUUT TOIMIELIMET	8
18 § Tarkastuslautakunta	8
19 § Kansalliskielilautakunta.....	8
20 § Muiden toimielinten asettaminen	9
7 LUKU – TALOUS.....	9
21 § Peruspääoma.....	9
22 § Jäsenten osuudet varoista ja veloista	9
23 § Talousarvio ja taloussuunnitelma.....	9
24 § HUS-yhtymän tulonmuodostus.....	10
25 § Maksusuuksien tasausmenettely	10

26 § Talouden ja toiminnan seuranta.....	10
27 § Investointien suunnittelu ja rahoittaminen.....	10
28 § Yli- tai alijäämän käsittely	10
29 § HUS-yhtymän tiedonantovelvollisuus.....	10
30 § Viivästyskorko	10
8 LUKU – MUUT MÄÄRÄYKSET	11
31 § Sisäinen tarkastus	11
32 § Perussopimuksen muuttaminen.....	11
33 § Loppuselvitys	11
34 § Voimaantulo.....	11
35 § Myrskylän ja Pukkilan kuntien peruspääomaosuuksien siirtyminen	11
36 § HUS-yhtymän ensimmäisen yhtymäkokouksen koollekutsuminen	11
37 § Äänivalta ensimmäisenä vaalikautena.....	11

1 LUKU – YLEISET MÄÄRÄYKSET

1 § Hyvinvointiyhtymän nimi ja kotipaikka

HUS-yhtymä, ruotsiksi HUS-sammanslutningen, on hyvinvointialueesta annetussa laissa tarkoitettu hyvinvointiyhtymä.

HUS-yhtymän kotipaikka on Helsinki.

2 § HUS-yhtymän jäsenet

HUS-yhtymän jäseniä ovat Länsi-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan, Itä-Uudenmaan ja Vantaan ja Keravan hyvinvointialueet sekä Helsingin kaupunki.

HUS-yhtymä ja sen jäsenet tekevät keskenään kiinteää yhteistyötä niille laissa säädettyjen ja tässä perussopimuksessa sekä muissa sopimuksissa määrättyjen vastuiden ja tehtävien hoitamiseksi.

2 LUKU – TEHTÄVÄT, STRATEGIA JA OHJAUS

3 § HUS-yhtymän tehtävät

HUS-yhtymällä on järjestämisvastuu sille laissa säädettyistä ja HUS-järjestämissopimuksessa määrättyistä palveluista. HUS-yhtymän tehtävänä on laissa tarkoitettu tavoin myös sen järjestämisvastuuseen sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvä koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta, sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistoiminta sekä hoitoon pääsyn odotusaikojen julkaiseminen. HUS-yhtymä ylläpitää yliopistollista sairaalaa. HUS-yhtymä huolehtii lisäksi muista hyvinvointiyhtymälle laissa säädettyistä tehtävistä.

HUS-yhtymä voi tarjota jäsenilleen muita tehtäviinsä liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai niitä tukevia palveluja sekä olla osakkaana tai jäsenenä yhteisöissä, jotka edistävät HUS-yhtymän tehtäviin liittyviä tavoitteita tai toimintoja. Tämä ei kuitenkaan saa vaarantaa 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien toteuttamista.

HUS-yhtymä voi tarjota tehtäviinsä liittyviä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai niitä tukevia palveluja myös muille kuin jäsenilleen edellyttäen, että palveluista saatava korvaus kattaa täysimääräisesti niistä aiheutuvat kustannukset. Tämä ei kuitenkaan saa vaarantaa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien ja palvelujen toteuttamista.

4 § HUS-järjestämissopimus

HUS-yhtymä ja sen jäsenet tekevät sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudellamaalla annetun lain 3 luvussa tarkoitetun järjestämissopimuksen, jossa sovitaan osapuolten keskinäisestä työnjaosta, yhteistyöstä ja toiminnan yhteensovittamisesta terveydenhuollon palvelujen järjestämiseksi sikäli kuin niistä ei ole laissa erikseen säädetty. Järjestämissopimukseen sisältyvien tehtävien siirron yhteydessä on sovittava tehtäviin kohdistuvasta rahoituksesta.

5 § HUS-yhtymän strategia

HUS-yhtymällä on strategia, jossa päätetään HUS-yhtymän toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. HUS-yhtymää johdetaan strategian mukaisesti. Strategiassa tulee ottaa huomioon:

1. asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen HUS-yhtymän tehtäväalalla,
2. palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat valtakunnalliset ja alueelliset strategiset linjaukset,
3. HUS-yhtymän tehtäviä koskevissa laeissa säädetyt ja sopimuksissa asetetut palvelutavoitteet,
4. HUS-yhtymän jäsenten asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet yhtymän toiminnassa,
5. kielellisten oikeuksien toteutuminen HUS-yhtymän palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa.
6. omistajapolitiikka,
7. henkilöstöpolitiikka, sekä
8. HUS-yhtymän pitkän aikavälin tuottavuus ja taloudellisuus.

Strategian tulee perustua arvioon HUS-yhtymän ja sen jäsenten tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista HUS-yhtymän tehtävien toteuttamiseen. Strategia valmistellaan yhteistyössä jäsenten kanssa.

6 § Omistajaohjaus

Omistajaohjauksella HUS-yhtymän jäsenet myötävaikuttavat sen hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjauksen keinoja ovat muun muassa toimiohjeiden antaminen jäseniä yhtymäkokouksessa edustaville henkilöille, yhteisvalmistelu ja lausuntomenettely. Omistajaohjausta koskevia tarkempia määräyksiä voidaan antaa hallintosäännössä, HUS-järjestämissopimuksessa tai muussa sopimuksessa.

3 LUKU – YHTYMÄKOKOUS

7 § Ylintä päätösvaltaa käyttävä toimielin

HUS-yhtymän ylintä päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous, joka kokoontuu vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Yhtymäkokouksessa kutakin jäsentä edustaa yksi edustaja. Yhtymäkokousedustajalle on nimettävä henkilökohtainen varaedustaja.

Yhtymäkokous valitsee keskuudestaan puheenjohtajan.

8 § Äänivalta

Yhtymäkokouksessa jäsenten äänivalta jakautuu niiden asukasmäärien suhteessa.

Jäsenten asukasmäärät tarkistetaan vaalikausittain Tilastokeskuksen väestörakennetilaston vaalivuotta edeltävää vuotta edeltäneen vuoden lopussa olevien tietojen mukaan.

9 § Kokouskutsu ja päätösvaltaisuus

Yhtymäkokouksen kutsuu koolle HUS-yhtymän yhtymähallitus. Kutsu on toimitettava HUS-yhtymän jäsenille vähintään kuukautta ennen kokousta, ellei erityisestä syystä ole tarpeen noudattaa lyhyempää kutsuaikaa.

Yhtymäkokous on päätösvaltainen, kun vähintään puolet jäsenistä ja yli puolet jäsenten äänivallasta on edustettuna kokouksessa.

10 § Yhtymäkokouksen tehtävät

Yhtymäkokouksen tehtävänä on:

1. päättää HUS-järjestämissopimuksen hyväksymisestä HUS-yhtymän puolesta;
2. päättää HUS-yhtymän strategiasta;
3. hyväksyä hallintosääntö;
4. valita HUS-yhtymän yhtymähallitus;
5. valita tarkastuslautakunta;
6. valita kansalliskielilautakunta;
7. valita muiden hallintosäännössä määrättyjen toimielinten jäsenet;
8. valita tilintarkastajat;
9. päättää luottamushenkilöiden taloudellisten etuuksien perusteista;
10. päättää talousarviosta ja taloussuunnitelmasta;
11. päättää tilinpäätöksen hyväksymisestä ja vastuuvapaudesta;
12. päättää suunnitelman mukaisten poistojen laskentaperusteista;
13. vahvistaa HUS-konsernin omistajaohjauksen periaatteet ja hyväksyä konserniohje;
14. päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista;
15. päättää peruspääoman korottamisesta tai alentamisesta;
16. päättää HUS-yhtymän purkamisesta lain niin edellyttäessä.

Lisäksi yhtymäkokous vastaa muista hallintosäännössä sille määrättyistä tehtävistä.

11 § Päätöksenteko

Päätökset yhtymäkokouksessa tehdään annettujen äänten yksinkertaisella enemmistöllä, ellei laista tai tästä perussopimuksesta muuta johdu.

4 LUKU – YHTYMÄHALLITUS JA HUS-YHTYMÄN JOHTAMINEN

12 § Yhtymähallitus

HUS-yhtymän toimintaa, hallintoa ja taloutta johtaa yhtymähallitus. Yhtymähallituksessa on 17 jäsentä, joilla kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Yhtymähallituksella kokonaisuutena on oltava HUS-yhtymän tehtävien sekä sen toiminnan, hallinnon ja talouden menestyksekkään johtamisen edellyttämä osaaminen.

HUS-yhtymän jäsenet nimeävät ehdokkaita yhtymähallitukseen seuraavasti: Helsingin kaupunki kuusi jäsentä ja varajäsentä, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue neljä jäsentä ja varajäsentä, Keski-Uudenmaan hyvinvointialue kaksi jäsentä ja varajäsentä, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue kaksi jäsentä ja varajäsentä sekä Itä-Uudenmaan hyvinvointialue yksi jäsen ja varajäsen. Lisäksi yhtymähallitukseen valitaan Helsingin yliopiston ehdotuksen perusteella kaksi jäsentä ja heille varajäsenet.

Yhtymäkokous valitsee yhtymähallituksen jäsenten keskuudesta puheenjohtajaksi Helsingin kaupungin nimeämän jäsenen ja varapuheenjohtajaksi Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen nimeämän jäsenen.

Yhtymähallituksen toimikausi on vaalikausi.

13 § Yhtymähallituksen tehtävät

Yhtymähallitus johtaa HUS-yhtymän toimintaa, hallintoa ja taloutta siten kuin siitä on säädetty laissa tai määrätty tässä perussopimuksessa taikka HUS-yhtymän hallintosäännössä. Yhtymähallitus vastaa HUS-yhtymän hallinnosta ja taloudenhoidosta ja erityisesti HUS-yhtymän

1. järjestämisvastuulla olevien tehtävien toteuttamisesta
2. HUS-yhtymän toimitusjohtajan valinnasta;
3. strategian toteuttamisesta
4. yhtymäkokouksen päätösten valmistelusta, toimeenpanosta ja laillisuuden valvonnasta
5. talousarvion noudattamisesta
6. asiakasmaksujen ja muiden perittävien korvausten vahvistamisesta talousarviossa määrättyjen perusteiden mukaisesti
7. toiminnan yhteensovittamisesta
8. valtakunnallisten ja yhteistyöaluekohtaisten tehtävien toteuttamisesta
9. yliopistollisen lääketieteellisen ja terveystieteellisen opetus- ja tutkimustoiminnan edellytyksistä

10. työnantajatoiminnasta ja

11. hallinnon ohjauksesta.

Yhtymähallitus vastaa HUS-yhtymän asiakkaiden palvelujen yhteensovittamisesta ja integraatiosta lain edellyttämällä tavalla.

Yhtymähallitus valvoo HUS-yhtymän etua, edustaa HUS-yhtymää ja tekee sen puolesta sopimukset, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

14 § Yhtymähallituksen päätöksenteko

Päätökset yhtymähallituksessa tehdään läsnä olevien jäsenten yksinkertaisella enemmistöllä. Äänten mennessä tasan puheenjohtajan ääni ratkaisee ja vaalissa arpa.

15 § HUS-yhtymän toimitusjohtaja

HUS-yhtymän operatiivisesta johtamisesta vastaa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja johtaa ja kehittää yhtymähallituksen alaisena HUS-yhtymän hallintoa, taloudenhoitoa, viestintää ja muuta toimintaa sekä vastaa osaltaan siitä, että yhtymäkokouksen ja yhtymähallituksen asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet saavutetaan.

Toimitusjohtajan kanssa tehdään johtajasopimus.

16 § Hallintosääntö

HUS-yhtymää johdetaan ja yhtymä toimii hallintosäännön mukaisesti. Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset hyvinvointialueesta annetun lain 95 §:ssä mainitut määräykset HUS-yhtymää koskevan lainsäädännön säännökset sekä tämän perussopimuksen määräykset huomioon ottaen.

17 § Konserniohje

HUS-yhtymä tytäryhteisöineen muodostaa HUS-konsernin. Konserniohje sisältää toimintaperiaatteet, joilla johdetaan, ohjataan ja valvotaan yhtymäkonsernia yhtymäkokouksen asettamien tavoitteiden saavuttamiseksi.

5 LUKU – MUUT TOIMIELIMET

18 § Tarkastuslautakunta

HUS-yhtymässä on tarkastuslautakunta. Lautakunnassa on 7 jäsentä. Jokaisella jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen.

Hallinnon ja talouden tarkastuksesta, tarkastuslautakunnan tehtävistä ja muista lautakunnan työskentelyyn liittyvistä asioista määrätään tarkemmin hallintosäännössä.

19 § Kansalliskielilautakunta

HUS-yhtymässä on kansalliskielilautakunta. Lautakuntaan valitaan HUS-yhtymän jäsenten alueen ruotsinkieliseen kielivähemmistöön kuuluvista henkilöistä 9 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Kansalliskielilautakunnan tehtävänä on toteuttaa laissa säädettyjä tehtäviä HUS-yhtymän hallinnossa.

Lautakunnalla voi olla myös muita hallintosäännössä määrättyjä tehtäviä.

Lautakunnan puheenjohtajalla on läsnäolo- ja puheoikeus yhtymähallituksen kokouksessa.

20 § Muiden toimielinten asettaminen

HUS-yhtymällä voi olla muita lakisääteisiä tai hallintosäännössä taikka hallintosäännön nojalla asetettuja toimielimiä.

7 LUKU – TALOUS

21 § Peruspääoma

HUS-yhtymän peruspääoma vuoden 2023 aloittavaan taseeseen muodostuu Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän peruspääomasta. Peruspääomaosuudet jaetaan jäsenten osuuksiksi siten, että jäsenen euromääräinen peruspääomaosuus on yhtä suuri kuin jäsenen alueella sijaitsevien kuntien osuus HUS-kuntayhtymän peruspääomasta yhteenlaskettuna oli vuoden 2022 taseessa. Helsingin kaupungin osuus on sama kuin vuoden 2022 taseessa. Yhtymän peruspääoman määrän ja jaon jäsenten kesken vahvistaa yhtymäkokous.

Peruspääomaa voidaan korottaa tai alentaa, jos vähintään kolme HUS-yhtymän jäsenistä kannattaa muutosta ja niiden asukasluku on yli puolet kaikkien HUS-yhtymän jäsenien yhteenlasketusta asukasluvusta.

Peruspääomalle maksettavasta korosta ja sen suuruudesta päättää yhtymäkokous.

Jäsenten peruspääomaosuuksista ja niiden muutoksista on pidettävä luetteloa.

22 § Jäsenten osuudet varoista ja veloista

Kunkin HUS-yhtymän jäsenenä olevan Uudenmaan hyvinvointialueen sekä Helsingin kaupungin osuus HUS-yhtymän varoihin sekä vastuu sen veloista määräytyvät Helsingin kaupungin ja kunkin hyvinvointialueen peruspääomaosuuksien suhteessa.

23 § Talousarvio ja taloussuunnitelma

HUS-yhtymän talousarvio ja taloussuunnitelma hyväksytään talousarviovuotta edeltävän vuoden syysyhtymäkokouksessa. Talousarviossa ja taloussuunnitelmassa on huomioitava HUS-yhtymän strategia, ja niihin on sisällytettävä strategiaa toteuttavat toiminnan ja talouden tavoitteet.

Talousarvioon sisällytetään HUS-yhtymän tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarvio ei saa olla alijäämäinen ja siitä on ilmeettävä, miten HUS-yhtymän rahoituksen tarve katetaan huomioiden valtion kokonaisrahoitus.

Taloussuunnitelma hyväksytään vähintään kolmelle seuraavalle toimintavuodelle. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelmaan sisältyvä investointisuunnitelma hyväksytään kuitenkin vähintään neljäksi vuodeksi.

Talousarvio ja taloussuunnitelma valmistellaan yhteistyössä jäsenten kanssa yhtymäkokouksen hyväksymää talousarvion kehystä noudattaen.

Hallintosäännössä annetaan tarvittavat tarkemmat talousarviota, taloussuunnitelmaa, talousarvion kehystä ja yhteisvalmistelua koskevat määräykset.

24 § HUS-yhtymän tulonmuodostus

HUS-yhtymän tulot muodostuvat talousarvioon perustuvista jäsenten maksuosuuksista, asiakasmaksuista, 3 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetuista palveluista saatavista korvauksista sekä muista tuloista.

Jäsenten maksuosuuksista, niiden jaksottamisesta ja erääntymisestä sekä asiakasmaksujen ja muiden korvausten perusteista määrätään talousarviossa.

25 § Maksuosuuksien tasausmenettely

Jäsenten talousarvioon perustuvat maksuosuudet tasataan tilikauden päättyessä. Tasauksessa HUS-yhtymä hyvittää jäseniä, joiden toteutunut palvelujen käyttö on pienempi kuin talousarviossa suunniteltu ja perii maksuosuuden täydennystä jäseniltä, joiden toteutunut palvelujen käyttö on suurempi kuin talousarviossa suunniteltu. Tasaus ei vaikuta jäseniltä perittävien maksuosuuksien kokonaissummaan.

Yhtymäkokous voi antaa tarkentavia määräyksiä maksuosuuksien tasauksen toimeenpanosta.

26 § Talouden ja toiminnan seuranta

HUS-yhtymä seuraa talouttaan ja toimintaansa ajantasaisesti talousarvion toteutumisen sekä tavoitteiden saavuttamisen todentamiseksi.

27 § Investointien suunnittelu ja rahoittaminen

HUS-yhtymän investointisuunnitelmaan sisällytetään vähintään neljän seuraavan vuoden aikana aloitettavat investoinnit ja niiden rahoitussuunnitelma.

Investointisuunnitelmaan, investointeihin ja niiden rahoitukseen sovelletaan, mitä niistä on erikseen säädetty tai hallintosäännössä taikka talousarviossa määrätty.

28 § Yli- tai alijäämän käsittely

Yhtymäkokous voi päättää HUS-yhtymän taseeseen kertyneen ylijäämän jakamisesta kokonaan tai osittain jäsenille. HUS-yhtymän taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

29 § HUS-yhtymän tiedonantovelvollisuus

HUS-yhtymän on annettava jäsenille yhtymän taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot.

30 § Viivästyskorko

Tässä perussopimuksessa mainitulle erääntyneelle suoritukselle HUS-yhtymältä jäsenelle tai jäseneltä HUS-yhtymälle on maksettava korkolain mukainen viivästyskorko.

8 LUKU – MUUT MÄÄRÄYKSET

31 § Sisäinen tarkastus

HUS-yhtymällä on sisäisen tarkastuksen toiminto. Sisäisen tarkastuksen toiminnasta määrätään tarkemmin hallintosäännössä.

32 § Perussopimuksen muuttaminen

Perussopimusta voidaan muuttaa, jos vähintään kolme HUS-yhtymän jäsenistä kannattaa muutosta ja niiden asukasluku on yli puolet kaikkien HUS-yhtymän jäsenien yhteenlasketusta asukasluvusta.

33 § Loppuselvitys

HUS-yhtymän purkautuessa lakisääteisistä syistä yhtymäkokous päättää loppuselvityksestä, josta yhtymähallitus huolehtii. HUS-yhtymän varat, joita ei tarvita loppuselvityksen kustannusten ja velkojen suorittamiseen eikä sitoumusten täyttämiseen, jaetaan jäsenalueille niiden peruspääomaosuuksien suhteessa. Jos kustannusten ja velkojen suorittamiseen sekä sitoumusten täyttämiseen tarvittava määrä on varoja suurempi, jäsenalueet ovat velvolliset suorittamaan erotuksen peruspääomaosuuksien suhteessa. Loppuselvitys lähetetään hyväksyttäväksi sosiaali- ja terveysministeriöön.

34 § Voimaantulo

Tämä perussopimus tulee voimaan, kun Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat sen hyväksyneet.

Ennen perussopimuksen voimaantuloa voidaan ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

35 § Myrskylän ja Pukkilan kuntien peruspääomaosuuksien siirtyminen

Myrskylän ja Pukkilan kuntien osuudet Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymän peruspääomasta siirtyvät Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen osuuksiksi HUS-yhtymän peruspääomasta 1.1.2023 alkaen. Yhtymäkokous vahvistaa siirtymästä aiheutuvat muutokset HUS-yhtymän peruspääomaan vuoden 2023 aikana.

36 § HUS-yhtymän ensimmäisen yhtymäkokouksen koollekutsuminen

Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin on ilmoitettava väliaikaiselle HUS-valmisteluryhmälle edustajansa ensimmäiseen yhtymäkokoukseen viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2022. Väliaikainen HUS-valmisteluryhmä kutsuu yhtymäkokouksen koolle viipymättä sen jälkeen, kun Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat ilmoittaneet edustajansa.

37 § Äänivalta ensimmäisenä vaalikautena

Ensimmäisellä vaalikaudella HUS-yhtymän jokaisen jäsenen äänivalta perustuu Tilastokeskuksen väestörakennetilaston vuoden 2020 lopussa olevien tietojen mukaiseen asukaslukuun.

ALLEKIRJOITUKSET

HELSINGIN KAUPUNKI

Juhana Vartiainen
pormestari

Sami Sarvilinna
kansliapäällikkö

LÄNSI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

Sanna Svahn
hyvinvointialuejohtaja

VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUE

Timo Aronkytö
hyvinvointialuejohtaja

KESKI-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

Pirjo Laitinen-Parkkonen
va. hyvinvointialuejohtaja

Petja Harakka
ma. hallintojohtaja

ITÄ-UUDENMAAN HYVINVOINTIALUE

Ann-Sofie Silvennoinen
va. hyvinvointialuejohtaja



Health at a Glance 2023

OECD INDICATORS



Health at a Glance 2023

OECD INDICATORS

This work is published under the responsibility of the Secretary-General of the OECD. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of the Member countries of the OECD.

This document, as well as any data and map included herein, are without prejudice to the status of or sovereignty over any territory, to the delimitation of international frontiers and boundaries and to the name of any territory, city or area.

The statistical data for Israel are supplied by and under the responsibility of the relevant Israeli authorities. The use of such data by the OECD is without prejudice to the status of the Golan Heights, East Jerusalem and Israeli settlements in the West Bank under the terms of international law.

Please cite this publication as:

OECD (2023), *Health at a Glance 2023: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/7a7afb35-en>.

ISBN 978-92-64-95793-0 (print)
ISBN 978-92-64-94896-9 (pdf)
ISBN 978-92-64-77767-5 (HTML)
ISBN 978-92-64-44682-3 (epub)

Health at a Glance
ISSN 1995-3992 (print)
ISSN 1999-1312 (online)

Photo credits: Cover © Medical-R/Shutterstock.com; Images - Health status: © Thitiporn taingpan/Shutterstock.com; Risk factors for health: © CandyRetriever/Shutterstock.com; Access: Affordability, availability and use of services © LightField Studios/Shutterstock.com; Quality and outcomes of care: © YAKOBCHUK VIACHESLAV/Shutterstock.com; Health expenditure: © Doubletree Studio/Shutterstock.com; Health workforce: © wavebreakmedia/Shutterstock.com; Pharmaceutical sector: © Fahroni/Shutterstock.com; Ageing and long-term care: © Inside Creative House/Shutterstock.com.

Corrigenda to OECD publications may be found on line at: www.oecd.org/about/publishing/corrigenda.htm.

© OECD 2023

The use of this work, whether digital or print, is governed by the Terms and Conditions to be found at <https://www.oecd.org/termsandconditions>.

Foreword

Health at a Glance compares key indicators for population health and health system performance across OECD member countries, accession candidates and key partner countries. Analysis draws from the latest comparable official national statistics and other sources. This 2023 edition presents the latest comparable data, illustrating differences across countries and over time in terms of health status, risk factors for health, access to and quality of care, and health resources. This edition includes a thematic chapter on digital health, which measures the digital readiness of OECD countries' health systems, and outlines what countries need to do to accelerate the digital health transformation.

This publication would not have been possible without the contribution of national data correspondents from the countries covered in this report, who provided most of the data and metadata, as well as detailed feedback to a draft of the report. The OECD also recognises the contribution of other international organisations, notably Eurostat and the World Health Organization, for providing data and comments. The opinions expressed and arguments employed herein do not necessarily reflect the official views of the OECD member countries, the European Union or other international organisations.

Health at a Glance 2023 was prepared by the OECD Health Division under the co-ordination of Chris James. Chapter 1 was prepared by Chris James, Pauline Fron and Gabriel Di Paolantonio; Chapter 2 by Eric Sutherland, Rishub Keelara and Yukiko Shu; Chapter 3 by Gabriel Di Paolantonio, Tom Raitzik Zonenschein, Joanna Krajewska and Doron Wijker; Chapter 4 by Marion Devaux, Pauline Fron, Antoine Penpenic and Elina Suzuki; Chapter 5 by Chris James, Gaëlle Balestat, Marie-Clémence Canaud, Pauline Fron, Michael Mueller, Caroline Penn, Caroline Berchet and Rishub Keelara; Chapter 6 by Rie Fujisawa, Pauline Fron, Joana Krajewska, Kadri-Ann Kallas, Gabriel Di Paolantonio, Nicolás Larrain, Ekin Dagistan, Melanie Steentjes, Candan Kendir and David Morgan; Chapter 7 by Caroline Penn, Paul Lukong, Michael Mueller, Luca Lorenzoni and David Morgan; Chapter 8 by Gaetan Lafortune, Gaëlle Balestat, Marie-Clémence Canaud and Gabriel Di Paolantonio; Chapter 9 by Suzannah Chapman, Lisbeth Waagstein, Rishub Keelara, Paul Lukong, Michael Mueller and Valérie Paris; Chapter 10 by Elina Suzuki, Lisbeth Waagstein, Gabriel Di Paolantonio, Ricarda Milstein, Michael Mueller, Jose Carlos Ortega Regalado and Paola Sillitti. The OECD databases used in this publication are managed by Gaëlle Balestat, Marie-Clémence Canaud, Gabriel Di Paolantonio, Rie Fujisawa, David Morgan and Michael Mueller. This publication also benefited from comments by Francesca Colombo, Mark Pearson and Stefano Scarpetta. Editorial assistance was provided by Marie-Clémence Canaud, Lucy Hulett and Lydia Wanstall.

Table of contents

Foreword	3
Reader's guide	9
Executive summary	13
1 Indicator overview: Country dashboards and major trends	17
Introduction	18
Health status	20
Risk factors for health	22
Access to care	24
Quality of care	26
Health system capacity and resources	28
To what extent does health spending translate into better health outcomes, access and quality of care?	30
2 Digital health at a glance	33
Introduction	34
Framework for digital health readiness assessment	36
Indicators of digital health readiness	40
Assessing digital health as a determinant of health	54
Concluding thoughts	56
References	56
Notes	58
3 Health status	61
Life expectancy at birth	62
Trends in all-cause mortality	64
Main causes of mortality	66
Avoidable mortality (preventable and treatable)	68
Major public health threats	70
Mortality from circulatory diseases	72
Cancer mortality	74
Chronic conditions	76
Maternal and infant mortality	78
Mental health	80
Self-rated health	82

4 Risk factors for health	85
Smoking	86
Alcohol consumption	88
Illicit drug use	90
Diet and physical activity	92
Overweight and obesity	94
Environment and health	96
5 Access: Affordability, availability and use of services	99
Population coverage for healthcare	100
Unmet needs for healthcare	102
Extent of healthcare coverage	104
Financial hardship and out-of-pocket expenditure	106
Consultations with doctors	108
Digital health	110
Hospital beds and occupancy	112
Hospital activity	114
Diagnostic technologies	116
Hip and knee replacement	118
Ambulatory surgery	120
Waiting times for elective surgery	122
6 Quality and outcomes of care	125
Routine vaccinations	126
Cancer screening	128
Safe prescribing in primary care	130
Avoidable hospital admissions	132
Diabetes care	134
People-centredness of ambulatory care	136
Safe acute care – workplace culture and patient experiences	138
Safe acute care – surgical complications and obstetric trauma	140
Mortality following acute myocardial infarction (AMI)	142
Mortality following ischaemic stroke	144
Patient-reported outcomes in acute care	146
Care for people with mental health disorders	148
Integrated care	150
7 Health expenditure	153
Health expenditure in relation to GDP	154
Health expenditure per capita	156
Prices in the health sector	158
Health expenditure by financing scheme	160
Public funding of health spending	162
Health expenditure by type of service	164
Health expenditure on primary healthcare	166
Health expenditure by provider	168
Capital expenditure in the health sector	170

8 Health workforce	173
Health and social care workforce	174
Doctors (overall number)	176
Doctors (by age, sex and category)	178
Geographic distribution of doctors	180
Remuneration of doctors	182
Nurses	184
Remuneration of nurses	186
Hospital workers	188
Medical graduates	190
Nursing graduates	192
International migration of doctors and nurses	194
9 Pharmaceutical sector	197
Pharmaceutical expenditure	198
Pharmacists and pharmacies	200
Pharmaceutical consumption	202
Generics and biosimilars	204
Pharmaceutical research and development	206
10 Ageing and long-term care	209
Demographic trends	210
Life expectancy and healthy life expectancy at age 65	212
Self-rated health and disability at age 65 and over	214
Dementia	216
Safe long-term care	218
Access to long-term care	220
Informal carers	222
Long-term care workers	224
Long-term care settings	226
Long-term care spending and unit costs	228
End-of-life care	230

Follow OECD Publications on:



<https://twitter.com/OECD>



<https://www.facebook.com/theOECD>



<https://www.linkedin.com/company/organisation-eco-cooperation-development-organisation-cooperation-developpement-eco/>



<https://www.youtube.com/user/OECDiLibrary>



<https://www.oecd.org/newsletters/>

This book has...

StatLinks 

A service that delivers Excel® files from the printed page!

Look for the **StatLink**  at the bottom of the tables or graphs in this book. To download the matching Excel® spreadsheet, just type the link into your Internet browser or click on the link from the digital version.

Reader's guide

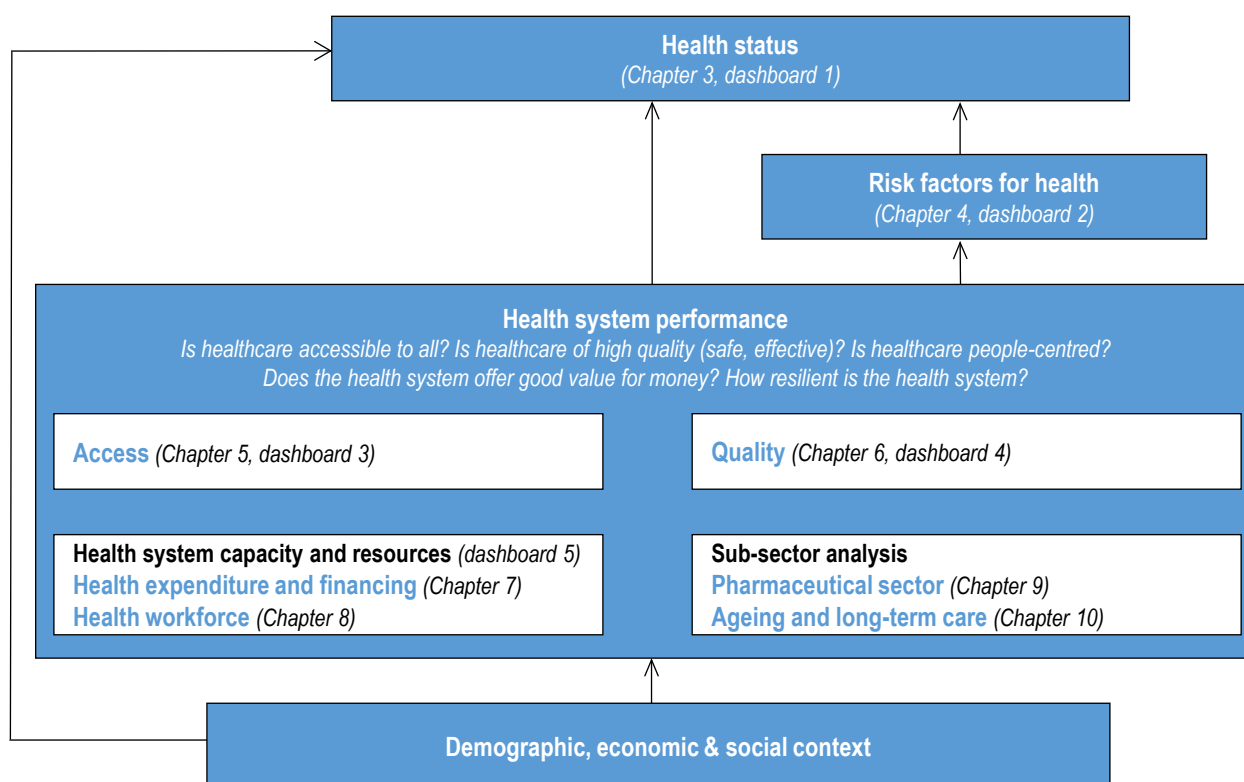
Health at a Glance 2023: OECD Indicators compares key indicators for population health and health system performance across the 38 OECD member countries. Accession candidates and key partner countries are also included for some indicators – Argentina, Brazil, Bulgaria, People's Republic of China (China), Croatia, India, Indonesia, Peru, Romania and South Africa.

Data presented in this publication come from official national statistics, unless otherwise stated.

Conceptual framework

The conceptual framework underlying *Health at a Glance* assesses health system performance within the context of a broad view of the determinants of health (Figure 1). It draws from the framework endorsed by the OECD workstream on healthcare quality and outcomes, which recognises that the ultimate goal of health systems is to improve people's health.

Figure 1. Mapping of Health at a Glance indicators to a conceptual framework for health system performance assessment



Source: Adapted from and building on Carinci, F. et al. (2015), "Towards Actionable International Comparisons of Health System Performance: Expert Revision of the OECD Framework and Quality Indicators", *International Journal for Quality in Health Care*, Vol. 27, No. 2, pp. 137-146.

The performance of a healthcare system has a strong impact on a population's health. When health services are of high quality and are accessible to all, people's health outcomes are better. Achieving access and quality goals, and ultimately better health outcomes, depends on there being sufficient spending on health. Health spending pays for health workers to provide needed care, as well as the goods and services required to prevent and treat illness. Such resources are also critical in ensuring health systems are resilient in the face of COVID-19 and other emerging health threats. However, such spending will only improve health and health system outcomes if they are spent wisely, with value-for-money considerations also important.

At the same time, many factors outside the health system influence health status, notably income, education, and the physical environment in which an individual lives. The demographic, economic and social context also affects the demand for and supply of health services. Finally, the degree to which people adopt healthy lifestyles, a key determinant of health outcomes, depends on both effective health policies and wider socio-economic factors.

Structure of the publication

Health at a Glance 2023 compares OECD countries on each component of this general framework. It is structured around ten chapters. Chapter 1 presents an **overview of health and health system performance**, based on a subset of core indicators from the report. Chapter 2 offers a more in-depth analysis on a particular theme, which in this edition is on **digital health**.

The next eight chapters then provide detailed country comparisons across a range of health and health system indicators. Where possible, time trend analysis and data disaggregated by demographic and socio-economic characteristics are included. Chapter 3 on **health status** highlights cross-country differences in life expectancy, the main causes of mortality, mental health, self-assessed health, and other indicators of population health. Chapter 4 analyses **risk factors for health** such as smoking, alcohol, obesity, and environmental health risks. Chapter 5 on **access** investigates the affordability, availability, and use of services, with special attention given to socio-economic inequalities. Chapter 6 assesses **quality and outcomes of care** in terms of patient safety, clinical effectiveness, and whether healthcare is responsive to people's needs. Indicators across the full lifecycle of care are included, from prevention to primary, chronic and acute care. Chapter 7 on **health expenditure and financing** compares how much countries spend on health, how such spending is financed, and what funds are spent on. Chapter 8 examines the **health workforce**, particularly the supply and remuneration of doctors and nurses. Chapter 9 takes a closer look at the **pharmaceutical sector**. Chapter 10 focuses on **ageing and long-term care**. This includes factors that influence the demand for long-term care, and the availability of high-quality health services.

Presentation of indicators

Except for the first two chapters, indicators are presented in short sections. Each section first defines the indicator set analysed, highlights key findings conveyed by the data and related policy insights, and signals any significant national variation in methodology that might affect data comparability. After this text is a corresponding set of figures. These show current levels of the indicator and, where possible, trends over time. When an OECD average is included in a figure, it is the unweighted average of the OECD countries presented, unless otherwise specified. The number of countries included in this OECD average is indicated in the figure, and for charts showing more than one year this number refers to the latest year. The latest available comparable data is shown, typically from 2020-22. Figures sometimes include data for a few countries that only have earlier pre-pandemic data available. In these cases, the year is indicated in a footnote under the figure.

Data limitations

Limitations in data comparability are indicated both in the text (in the box related to "Definition and comparability"), as well as in footnotes underneath the figures.

Data sources

Readers interested in using the data presented in this publication are encouraged to consult the online database *OECD Health Statistics* on OECD.Stat at <https://oe.cd/ds/health-statistics>. Full documentation of definitions, sources and methods are available online at <https://oe.cd/health-statistics-data-sources-methods>. More information on *OECD Health Statistics* is available at www.oecd.org/health/health-data.htm.

Population figures

The population figures used to calculate rates per capita throughout this publication come from Eurostat for European countries, and from OECD data based on the *UN Demographic Yearbook* and *UN World Population Prospects* (various editions) or national estimates for non-European OECD countries (data extracted as of June 2023). Mid-year estimates are used. Population estimates are subject to revision, so they may differ from the latest population figures released by the national statistical offices of OECD member countries. Note that some countries such as France, the United Kingdom and the United States have overseas territories. These populations are generally excluded. However, the calculation of GDP per capita and other economic measures may be based on a different population in these countries, depending on the data coverage.

Table 1. OECD country ISO codes

Australia	AUS	Japan	JPN
Austria	AUT	Korea	KOR
Belgium	BEL	Latvia	LVA
Canada	CAN	Lithuania	LTU
Chile	CHL	Luxembourg	LUX
Colombia	COL	Mexico	MEX
Costa Rica	CRI	Netherlands	NLD
Czech Republic	CZE	New Zealand	NZL
Denmark	DNK	Norway	NOR
Estonia	EST	Poland	POL
Finland	FIN	Portugal	PRT
France	FRA	Slovak Republic	SVK
Germany	DEU	Slovenia	SVN
Greece	GRC	Spain	ESP
Hungary	HUN	Sweden	SWE
Iceland	ISL	Switzerland	CHE
Ireland	IRL	Türkiye	TUR
Israel	ISR	United Kingdom	GBR
Italy	ITA	United States	USA

Table 2. Accession candidate and key partner country ISO codes

Argentina	ARG	India	IND
Brazil	BRA	Indonesia	IDN
Bulgaria	BGR	Peru	PER
China	CHN	Romania	ROU
Croatia	HRV	South Africa	ZAF

Executive summary

Health systems are under financial pressure. This reflects a challenging economic climate, with competing priorities squeezing the public funds available for health

- In 2019, prior to the pandemic, OECD countries spent on average 8.8% of GDP on healthcare, a figure relatively unchanged since 2013. By 2021, this proportion had jumped to 9.7%. However, 2022 estimates point to a significant fall in the ratio to 9.2%, reflecting a reduced need for spending to tackle the pandemic but also the impact of inflation.
- Per person, spending on health was just under USD 5 000 on average, ranging from USD 12 555 in the United States, to USD 1 181 in Mexico (adjusted for differences in purchasing power).
- While the health and social care workforce continues to grow, concerns about shortages are becoming even more acute. Population ageing is one reason why demand for healthcare and long-term care workers appears to be outstripping supply, with 18% of the population aged 65 and over on average in 2021.
- High inflation has eroded health sector wages recently in some countries, making it harder to attract and retain health professionals. Analysing longer trends, real wage growth of health workers has varied markedly, with large increases in most Central and Eastern European countries since 2011, whereas Finland, Italy, Portugal, Spain and the United Kingdom had stagnant or declining real wages.

Core population health indicators show that societies have not yet fully recovered from the pandemic, with many people still struggling mentally and physically

- Life expectancy fell by 0.7 years on average across OECD countries between 2019 and 2021. While provisional data for 2022 point to a recovery in some countries, life expectancy remains below pre-pandemic levels in 28 countries.
- Heart attack, strokes and other circulatory diseases caused more than one in four deaths; one in five deaths were due to cancer, and COVID-19 caused 7% of all deaths (recorded figures) in 2021. Almost one-third of all deaths could have been avoided through more effective and timely prevention and healthcare interventions.
- More than one-third of people aged 16 and over reported living with a longstanding illness or health problem, on average. Socio-economic disparities are large: 43% of people in the lowest income quintile reported a longstanding issue on average, compared to 27% in the richest quintile.
- Indicators point to a slight improvement in population mental health as we recover from the pandemic, but mental ill-health remains elevated: the share of the population reporting symptoms of depression in 2022 remains at least 20% higher than pre-pandemic.

Unhealthy lifestyles and poor environments cause millions of people to die prematurely. Smoking, harmful alcohol use, physical inactivity and obesity are the root cause of many chronic conditions

- Obesity rates continue to rise in most OECD countries, with 54% of adults overweight or obese, and 18% obese on average. Healthy diet and physical activity are critical, yet on average only 15% of adults consumed five or more portions of fruit and vegetables per day, and only 40% performed at least 150 minutes of moderate-to-vigorous intensity physical activity per week.

- While daily smoking rates continue to fall in most OECD countries, on average 16% of people aged 15 and over still smoke daily and regular use of e-cigarette products (vaping) is on the rise. Smoking rates were over 25% in France and Türkiye, and also in China, Bulgaria and Indonesia.
- Nearly one in five adults (19%) reported heavy episodic drinking at least once a month, on average, with rates over 30% in Germany, Luxembourg, the United Kingdom and Denmark.
- Premature deaths from ambient (outdoor) air pollution have declined by 31% on average between 2000 and 2019, but still cause an estimated 29 deaths per 100 000 people on average.

Barriers to access persist, despite universal health coverage in most OECD countries. A renewed focus on primary care and prevention is one important way to simultaneously improve accessibility and efficiency

- Gaps in financial protection make healthcare less affordable. Household out-of-pocket payments make up just under a fifth of health spending on average, and over 40% in Mexico. The least well-off are on average three times more likely than individuals from the highest income quintile to delay or not seek care.
- Primary care accounted for 13% of spending on average in 2021, a similar share to 2019. While large increases in spending on prevention were observed over the same period, much of this growth can be attributed to time-limited, emergency measures related to COVID-19 management rather than long-term planned investments into population health.
- Waiting times, a longstanding issue in many countries, were exacerbated by COVID-19. Waiting times for hip and knee replacements, two common elective surgeries, have generally improved since the height of the pandemic, but remain higher than pre-pandemic levels in most countries.
- Teleconsultations can improve access, particularly in remote areas. Teleconsultations have substantially increased since the pandemic and made up on average 19% of all doctor consultations in 2021.

Quality of care is improving in terms of safety and effectiveness, with greater attention to making healthcare more people-centred

- Patient safety indicators show encouraging results: for example, safe prescribing in primary care has improved in most countries over time, with reductions in the average volume of antibiotics, opioids and long-term prescriptions of anticoagulants. Still, patient safety remains a concern, with 57% of hospital physicians and nurses perceiving staff levels and work pace to be unsafe.
- Avoidable hospital admissions have fallen in most OECD countries over the past decade, with large reductions observed in Lithuania, Mexico, Poland and the Slovak Republic. This is an indication that primary care is helping to keep people well and treating uncomplicated cases.
- Acute care services continue to improve in their fundamental task of keeping people alive. In almost every OECD country, 30-day mortality rates following a heart attack or stroke are lower than ten years ago. However, these mortality rates slightly increased between 2019 and 2021 on average, due to treatment delays during the pandemic.
- A deeper understanding of quality of care requires measuring what matters to people. Patient-reported outcomes show, for example, average quality of life 6-12 months after hip surgery improved in all countries, reaching a score equivalent to 80% or higher, up from scores equivalent to 35-50% pre-surgery (based on the Oxford Hip Score).

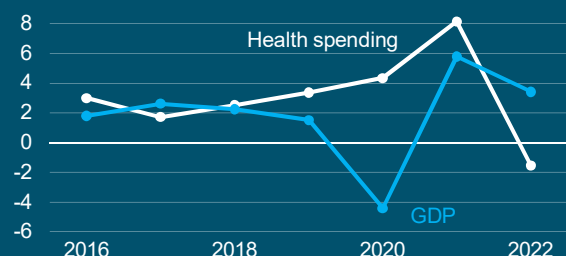
Digital health has enormous potential to transform health systems. However, many countries are ill-prepared for a digital health transformation

- A country's readiness for the digital transformation depends on strong health data governance, coherent approaches to digital security, and the capacity to responsibly use digital tools (including artificial intelligence) for the public good.
- While 90% of OECD countries have an electronic health portal in place, only 42% reported that the public could both access and interact with all their data through the portal.
- Around one-third (38%) of countries have no clinical standards or vendor certification of electronic health record systems, limiting the interoperability of health data.

Infographic 1. Key facts and figures

Health systems are under financial pressure

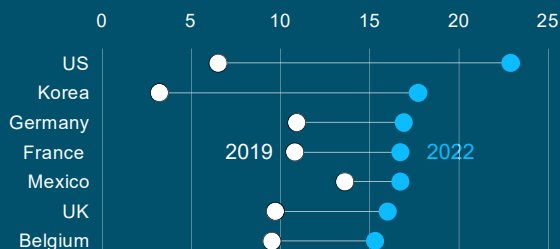
Annual real growth in health expenditure and GDP, per capita, OECD average, 2016 - 2022



Health spending as a share of GDP fell in 2022 compared to 2021 in 33 of 38 OECD countries.

Mental health has still not recovered from the pandemic

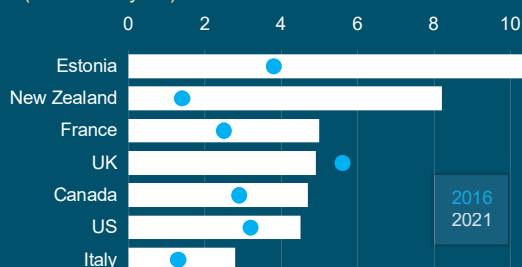
National estimates of prevalence of depression or symptoms of depression, %, 2019 - 2022 (or nearest year)



Levels of anxiety and depression have improved slightly in some countries, but still remain much higher than pre-pandemic levels.

Fewer people are smoking tobacco, but vaping is increasing in many countries

% of regular users of vaping products, 2016 and 2021 (or nearest year)



Vaping has increased in around two-thirds of OECD countries (among countries with available data). It is also more common among young people (6.1% vs. 3.2% overall).

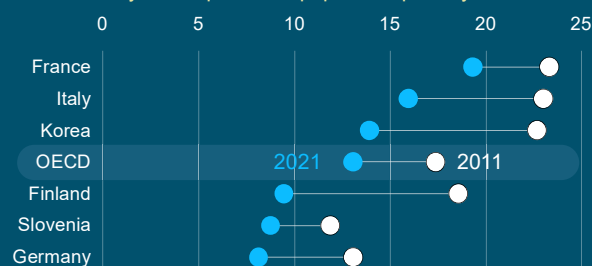
The least well-off people find it harder to get the healthcare they need



Waiting times was the main reason cited for unmet healthcare needs in most countries, with cost also an important barrier.

Safer prescribing can help combat the looming threat of antimicrobial resistance

Volume of antibiotics prescribed, 2011 and 2021, Defined daily doses per 1 000 population per day



Antibiotic prescriptions have fallen in 90% of OECD countries, but antimicrobial resistance is still a major concern, and is projected to cost about USD PPP 26 per person annually.

Many countries are ill-prepared for a digital health transformation

Almost 90% of responding OECD countries reported having an online health portal in place. However, only 42% reported that the public could both access and interact with all their health data through the portal.



1 Indicator overview: Country dashboards and major trends

This chapter analyses a core set of indicators on health and health systems. Country dashboards and OECD snapshots shed light on how countries compare across five dimensions: health status, risk factors for health, access, quality, and health system capacity and resources. Quadrant charts illustrate how much health spending is associated with health outcomes, access and quality of care.

Introduction

Health indicators offer an “at a glance” perspective on how healthy populations are, and how well health systems perform. This introductory chapter provides a comparative overview of OECD countries across 20 core indicators, organised around five dimensions of health and health systems (Table 1.1). Indicators are selected based on how relevant and actionable they are from a policy perspective; as well as the more practical consideration of data availability across countries. The extent to which health spending is associated with health outcomes, access and quality of care is also explored.

Such analysis does not indicate which countries have the best-performing health systems, particularly as only a small subset of the many indicators in *Health at a Glance* are included here. Rather, this chapter identifies some relative strengths and weaknesses. This can help policy makers determine priority action areas for their country, with subsequent chapters in *Health at a Glance* providing a more detailed suite of indicators, organised by topic area.

Table 1.1. Population health and health system performance: Core indicators

Dimension	Indicator
Health status (Chapter 3)	Life expectancy – years of life at birth Avoidable mortality – preventable and treatable deaths (per 100 000 people, age-standardised) Chronic conditions – diabetes prevalence (% adults, age-standardised) Self-rated health – population in poor health (% population aged 15+)
Risk factors for health (Chapter 4)	Smoking – daily smokers (% population aged 15+) Alcohol – litres consumed per capita (population aged 15+), based on sales data Obesity – population with body mass index (BMI) ≥ 30 (% population aged 15+) Ambient air pollution – deaths due to ambient particulate matter, especially PM _{2.5} (per 100 000 people)
Access to care (Chapter 5)	Population coverage, eligibility – population covered for core set of services (% population) Population coverage, satisfaction – population satisfied with availability of quality healthcare (% population) Financial protection – expenditure covered by compulsory prepayment schemes (% total expenditure) Service coverage – population reporting unmet needs for medical care (% population)
Quality of care (Chapter 6)	Safe primary care – antibiotics prescribed (defined daily dose per 1 000 people) Effective primary care – avoidable hospital admissions (per 100 000 people, age- and sex-standardised) Effective preventive care – mammography screening within the past two years (% of women aged 50-69) Effective secondary care – 30-day mortality following acute myocardial infarction and ischaemic stroke (per 100 admissions for people aged 45 and over, age- and sex-standardised)
Health system capacity and resources (Chapters 5, 7 and 8)	Health spending – total health spending (per capita, USD using purchasing power parities) Health spending – total health spending (% GDP) Doctors – number of practising physicians (per 1 000 people) Nurses – number of practising nurses (per 1 000 people) Hospital beds – number of hospital beds (per 1 000 people)

Note: Avoidable hospital admissions cover asthma, chronic obstructive pulmonary disease, congestive heart failure and diabetes.

Based on these indicators, *country dashboards* are produced. These compare a country’s performance to that of other countries and to the OECD average. Comparisons are made based on the latest year available. For most indicators this refers to 2021, or to the nearest year if 2021 data are not available for a given country.

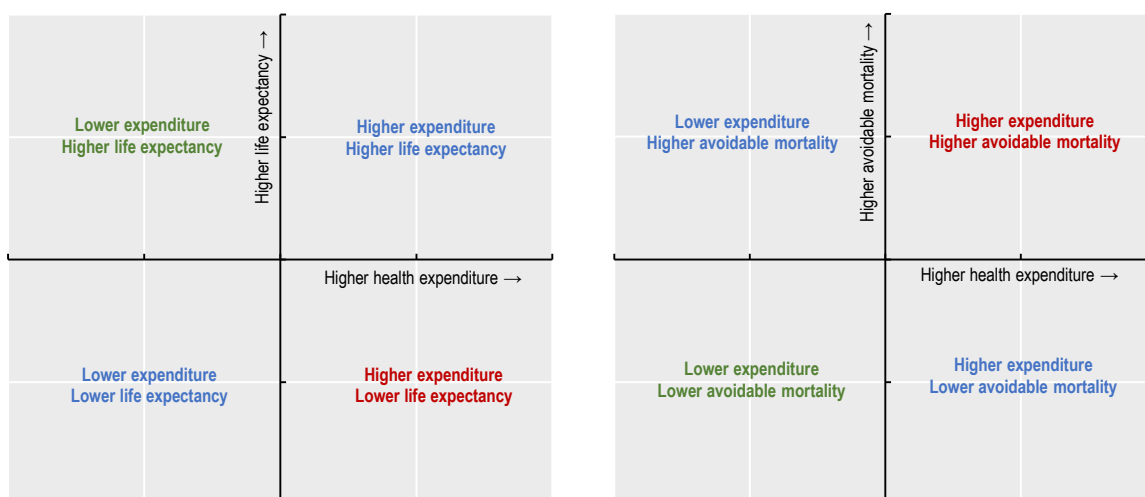
Country classification for each indicator is into one of three colour-coded groups:

- blue when the country’s performance is close to the OECD average
- green when the country’s performance is considerably better than the OECD average
- red when the country’s performance is considerably worse than the OECD average.

The exception to this grouping is the dashboard on health system capacity and resources, where indicators cannot be easily classified as showing better or worse performance. Here, lighter and darker shades of blue signal whether a country has considerably less or more of a given healthcare resource than the OECD average.

Accompanying these country dashboards are OECD snapshots and quadrant charts. *OECD snapshots* provide summary statistics for each indicator. *Quadrant charts* illustrate simple associations (not causal relationships) between how much countries spend on health and how effectively health systems function. Figure 1.1 shows the interpretation of each quadrant, taking health outcome variables as an example. Further information on the methodology, interpretation and use of these country dashboards, OECD snapshots and quadrant charts is provided in the boxed text below.

Figure 1.1. Interpretation of quadrant charts: Health expenditure and health outcome variables



Methodology, interpretation and use

Country dashboards

The classification of countries as being close to, better or worse than the OECD average is based on an indicator's standard deviation (a common statistical measure of dispersion). Countries are classified as "close to the OECD average" (blue) whenever the value for an indicator is within one standard deviation from the OECD average for the latest year. Particularly large outliers (larger than three standard deviations) are excluded from calculations of the standard deviation to avoid statistical distortions.

For a typical indicator, about 65% of countries will be close to the OECD average, with the remaining 35% performing significantly better (green) or worse (red). When the number of countries that are close to the OECD average is higher (lower), it means that cross-country variation is relatively low (high) for that indicator. Changes over time are also indicated in the dashboard.

OECD snapshots

For each indicator, the OECD average, highest and lowest values are shown, as are the three countries with the largest improvements over time in terms of changes to absolute values.

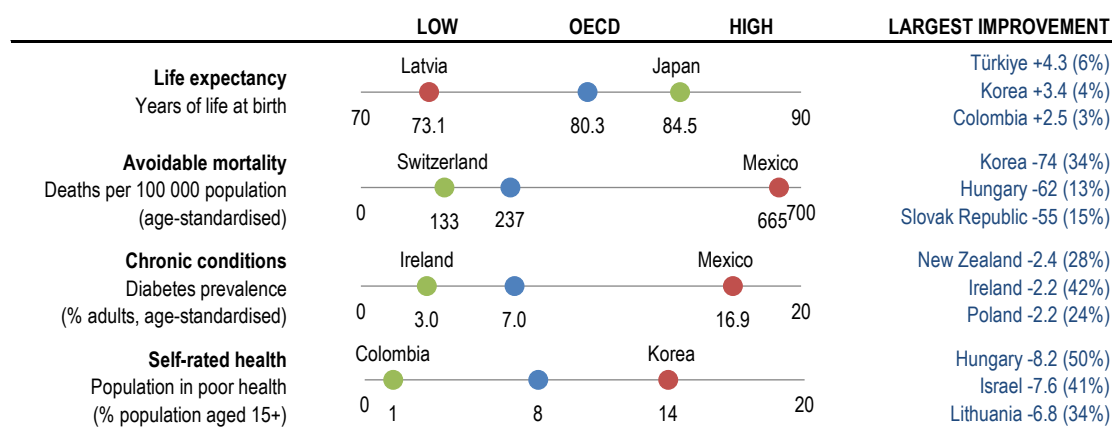
Quadrant charts

Quadrant charts plot health expenditure per capita against another indicator of interest (on health outcomes, access and quality of care). They show the percentage difference of each indicator compared to the OECD average. The centre of each quadrant chart is the OECD average. Data from the latest available year are used. A limitation is that lagged effects are not taken into account – for example, it may take some years before higher health spending translates into longer life expectancy.

Health status

Four health status indicators reflect core aspects of both the quality and quantity of life. Life expectancy is a key indicator for the overall health of a population; avoidable mortality focuses on premature deaths that could have been prevented or treated. Diabetes prevalence shows morbidity for a major chronic condition; self-rated health offers a more holistic measure of mental and physical health. Figure 1.2 presents a snapshot of health status across OECD countries, and Table 1.2 provides more detailed country comparisons.

Figure 1.2. Health status across the OECD, 2021 (or nearest year)



Note: Largest improvement shows countries with largest changes in absolute value over ten years (% change in brackets).

Source: OECD Health Statistics 2023; IDF Diabetes Atlas 2021.

Japan, Switzerland and Korea lead a large group of 27 OECD countries in which life expectancy at birth exceeded 80 years in 2021. A second group, including the United States, had life expectancy between 75 and 80 years. Latvia, Lithuania, Hungary and the Slovak Republic had the lowest life expectancy, at less than 75 years. While life expectancy has increased in most countries over the past decade, many of these gains were wiped out during the pandemic.

Avoidable mortality rates (from preventable and treatable causes) were lowest in Switzerland and Japan, where fewer than 135 per 100 000 people died prematurely. Avoidable mortality rates were also relatively low (under 150 per 100 000 people) in Israel, Korea, Iceland, Australia, Italy and Luxembourg. Mexico, Latvia, Lithuania and Hungary had the highest avoidable mortality rates, at over 400 premature deaths per 100 000 people.

Diabetes prevalence in 2021 was highest in Mexico, Türkiye, Chile and the United States, with over 10% of adults living with diabetes (data age-standardised to the world population). Prevalence rates have been broadly stable over time in many OECD countries, especially in western Europe, but they increased markedly in Türkiye and Iceland. Such upward trends are due in part to rising rates of obesity and physical inactivity.

Almost 8% of adults considered themselves to be in poor health in 2021, on average across OECD countries. This ranged from over 13% in Korea, Japan, Portugal, the Slovak Republic, Latvia and Lithuania to under 3% in Colombia, New Zealand and Canada. However, socio-cultural differences, the share of older people and differences in survey design affect cross-country comparability. People with lower incomes are generally less positive about their health than people on higher incomes in all OECD countries.

Investing more in health systems contributes to gains in health outcomes by offering more accessible and higher-quality care. Differences in risk factors such as smoking, alcohol and obesity also explain cross-country variation in health outcomes. Social determinants of health matter too – notably income levels, better education and improved living environments.

Table 1.2. Dashboard on health status, 2021 (unless indicated)

	Life expectancy		Avoidable mortality		Chronic conditions		Self-rated health	
	Years of life at birth		Deaths per 100 000 population (age-standardised)		Diabetes prevalence (% adults, age-standardised)		Population in poor health (% population aged 15+)	
OECD	80.3	+	237	+	7.0	-	7.9	+
Australia	83.3	+	144	+	6.4	+	3.7 ³	+
Austria	81.3	+	198	+	4.6	+	7.4	+
Belgium	81.9	+	178 ²	+	3.6	+	8.0	+
Canada	81.6	+	171 ²	+	7.7	+	2.8	=
Chile	81.0	+	247 ¹	-	10.8	-	6.8	-
Colombia	76.8	+	328 ¹	-	8.3	+	1.3 ²	N/A
Costa Rica	80.8	+	237 ¹	-	8.8	+	3.4 ²	N/A
Czech Republic	77.2	-	335	-	7.1	-	8.6	+
Denmark	81.5	+	174 ¹	+	5.3	+	7.7	+
Estonia	77.2	+	363	+	6.5	+	12.1	+
Finland	81.9	+	186 ¹	+	6.1	-	6.2	+
France	82.4	+	160 ³	+	5.3	+	8.9	-
Germany	80.8	+	195 ¹	+	6.9	-	12.4	-
Greece	80.2	-	204 ¹	-	6.4	-	6.5	+
Hungary	74.3	-	404 ²	+	7.0	-	8.2	+
Iceland	83.2	+	142	+	5.5	-	5.9 ²	+
Ireland	82.4	+	172 ²	+	3.0	+	5.2	-
Israel	82.6	+	141 ¹	+	8.5	-	10.9	+
Italy	82.7	+	146 ³	+	6.4	-	8.1	+
Japan	84.5	+	134 ¹	+	6.6	+	13.6 ²	+
Korea	83.6	+	142 ¹	+	6.8	+	13.8 ¹	+
Latvia	73.1	=	531	-	5.9	+	13.1	+
Lithuania	74.2	+	481	+	5.8	+	13.1	+
Luxembourg	82.7	+	147	+	5.9	-	5.9	+
Mexico	75.4	+	665 ¹	-	16.9	-	N/A	N/A
Netherlands	81.4	+	161 ¹	+	4.5	+	5.2	+
New Zealand	82.3	+	179 ³	+	6.2	+	2.1	+
Norway	83.2	+	156 ³	+	3.6	+	9.0 ¹	-
Poland	75.5	-	344 ¹	-	6.8	+	10.3	+
Portugal	81.5	+	180 ²	+	9.1	+	13.3	+
Slovak Republic	74.6	-	321 ²	+	5.8	-	13.2	+
Slovenia	80.7	+	221 ¹	+	5.8	+	8.3	+
Spain	83.3	+	163	+	10.3	-	7.7	-
Sweden	83.1	+	150 ²	+	5.0	-	6.4	-
Switzerland	83.9	+	133 ¹	+	4.6	+	3.9	-
Türkiye	78.6 ²	+	233 ²	+	14.5	-	8.4	+
United Kingdom	80.4 ¹	=	222 ¹	-	6.3	-	7.4 ²	-
United States	76.4	-	336 ¹	-	10.7	-	3.1	=

Better than the OECD average.

Close to the OECD average.

Worse than the OECD average.

1. 2020 data.

2. 2018/19 data.

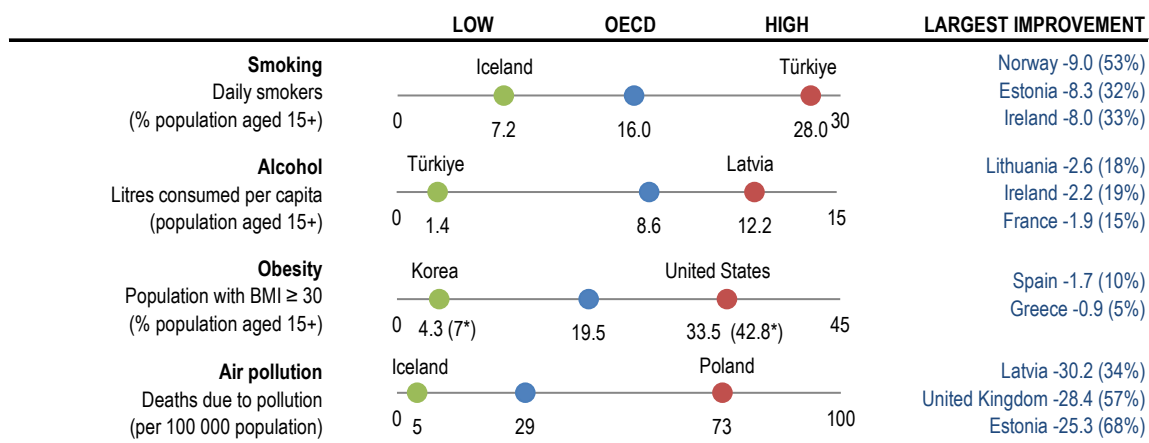
3. 2016/17 data.

Note: The symbol + indicates an improvement over time, – a deterioration over time, = no change. Latvia, Lithuania and Mexico are excluded from the standard deviation calculation for avoidable mortality, while Mexico and Türkiye are excluded from diabetes prevalence.

Risk factors for health

Smoking, alcohol consumption and obesity are the three major individual risk factors for non-communicable diseases, contributing to a large share of worldwide deaths. Air pollution is also a critical environmental determinant of health. Figure 1.3 presents a snapshot of risk factors for health across OECD countries, and Table 1.3 provides more detailed country comparisons.

Figure 1.3. Risk factors for health across the OECD, 2021 (or nearest year)



Note: Largest improvement shows countries with largest changes in absolute value over the past decade (% change in brackets). For obesity, values are self-reported except if marked with an asterisk when measured data are used. Air pollution data from 2019.

Source: OECD Health Statistics 2023; OECD Environment Statistics 2020.

Smoking causes multiple diseases, and the World Health Organization estimates that tobacco smoking kills 8 million people in the world every year. The share of people smoking daily in 2021 ranged from around 25% or more in Türkiye and France to below 10% in Iceland, Costa Rica, Norway, Mexico, Canada, the United States and Sweden. Daily smoking rates have decreased in most OECD countries over the last decade, taking the average from 20.4% in 2011 to 15.9% in 2021. In the Slovak Republic, Luxembourg and Türkiye, however, smoking rates have risen slightly.

Alcohol use is a leading cause of death and disability worldwide, particularly among people of working age. Measured through sales data, Latvia and Lithuania reported the highest levels of consumption in 2021 (above 12 litres of pure alcohol per person per year), followed by the Czech Republic, Estonia and Austria. Türkiye, Costa Rica, Israel and Colombia had comparatively low consumption levels (under 5 litres). Average consumption has fallen in 23 OECD countries since 2011. Still, harmful drinking is a concern among certain population groups, and nearly one in five adults reported heavy episodic drinking at least once a month.

Obesity is a major risk factor for many chronic conditions, including diabetes, cardiovascular diseases and cancer. On average in 2021, 19.5% of the population were obese, and 54% of the population were overweight or obese (based on self-reported data). Obesity rates were highest in Mexico, the United States and New Zealand, and lowest in Japan and Korea (based on a combination of self-reported and measured data). Caution should be used when comparing countries with reporting differences, however, since obesity rates are generally higher when using measured data.

Air pollution is not only a major environmental threat but also causes a wide range of adverse health outcomes. OECD projections estimate that ambient (outdoor) air pollution may cause 6-9 million premature deaths a year worldwide by 2060. Premature deaths attributable to ambient particulate matter ranged from over 70 per 100 000 people in Poland and Hungary to less than 7 per 100 000 people in Iceland, New Zealand and Sweden in 2019. Mortality rates have fallen in a majority of OECD countries since 2000, but they increased in seven: Japan, Costa Rica, Korea, Chile, Mexico, Colombia and Türkiye.

Table 1.3. Dashboard on risk factors for health, 2021 (unless indicated)

	Smoking		Alcohol		Obesity		Air pollution (2019)	
	Daily smokers (% population aged 15+)		Litres consumed per capita (population aged 15+)		Population with BMI≥30 (% population aged 15+)		Deaths due to pollution (per 100 000 population)	
OECD	16.0	+	8.6	+	19.5	-	28.9	+
Australia	11.2 ²	+	9.5 ³	N/A	19.5 (30.4*) ³	N/A	7.1	+
Austria	20.6 ²	+	11.1	+	16.6 ²	-	26.7	+
Belgium	15.4 ²	+	9.2 ²	+	15.9 (21.2*) ²	-	30.3	+
Canada	8.7	+	8.3	-	21.6 (24.3*)	-	10.1	+
Chile	17.6 ¹	N/A	7.1 ²	=	26.4	-	30.8	-
Colombia	N/A	N/A	4.1 ²	+	N/A	N/A	26.0	-
Costa Rica	7.8	+	3.1	+	31.2* ²	-	18.6	-
Czech Republic	17.6	+	11.6	-	19.3 ²	-	58.5	+
Denmark	13.9	+	10.4	+	18.5	-	22.5	+
Estonia	17.9 ¹	+	11.1	+	21 ¹	-	12.0	+
Finland	12.0 ¹	+	8.1	+	23 (26.8*) ¹	-	7.0	+
France	25.3	+	10.5	+	14.4 (15.6*) ²	-	20.3	+
Germany	14.6	+	10.6 ²	+	16.7	-	32.4	+
Greece	24.9 ²	+	6.3 ²	+	16.4 ²	+	54.6	+
Hungary	24.9 ²	+	10.4	+	23.9 (33.2*) ²	-	71.7	+
Iceland	7.2	+	7.4 ¹	-	21.4 ²	-	4.6	+
Ireland	16.0	+	9.5	+	21 (23*) ¹	-	11.0	+
Israel	16.4 ²	+	3.1 ²	-	17 ¹	-	26.8	+
Italy	19.1	+	7.7 ²	-	12	-	40.8	+
Japan	16.7 ²	+	6.6	+	4.6* ²	-	31.3	-
Korea	15.4	+	7.7	+	4.3 (7*) ²	-	42.7	-
Latvia	22.6 ²	+	12.2	-	23.9* ¹	-	58.6	+
Lithuania	18.9 ²	N/A	12.1	+	18.3 ²	-	45.7	+
Luxembourg	19.2	-	11 ²	+	16.5 ²	-	14.8	+
Mexico	8.6	+	5.1	-	36* ¹	-	28.7	-
Netherlands	14.7	+	8.1	+	13.9	-	26.7	+
New Zealand	9.4	+	8.8	+	34.3*	-	6.3	+
Norway	8.0	+	7.4	-	16 ¹	-	7.3	+
Poland	17.1 ²	+	11	-	18.5 ²	-	73.3	+
Portugal	14.2 ²	+	10.4 ²	+	16.9 ²	-	20.4	+
Slovak Republic	21 ²	-	9.6	+	19.4 ²	-	63.6	+
Slovenia	17.4 ²	+	10.6	=	19.4 ²	-	39.6	+
Spain	19.8 ¹	+	10.5	-	14.9 ¹	+	19.0	+
Sweden	9.7	+	7.6	-	15.3	-	6.5	+
Switzerland	19.1 ³	+	8.5	+	11.3 ³	-	16.0	+
Türkiye	28 ²	-	1.4	+	21.1 (28.8*) ²	-	49.9	-
United Kingdom	12.7	+	10	-	25.9 (28*)	-	21.4	+
United States	8.8	+	9.5	-	33.5 (42.8*)	-	14.5	+

Better than the OECD average.

Close to the OECD average.

Worse than the OECD average.

1. 2020/22 data.

2. 2019 data.

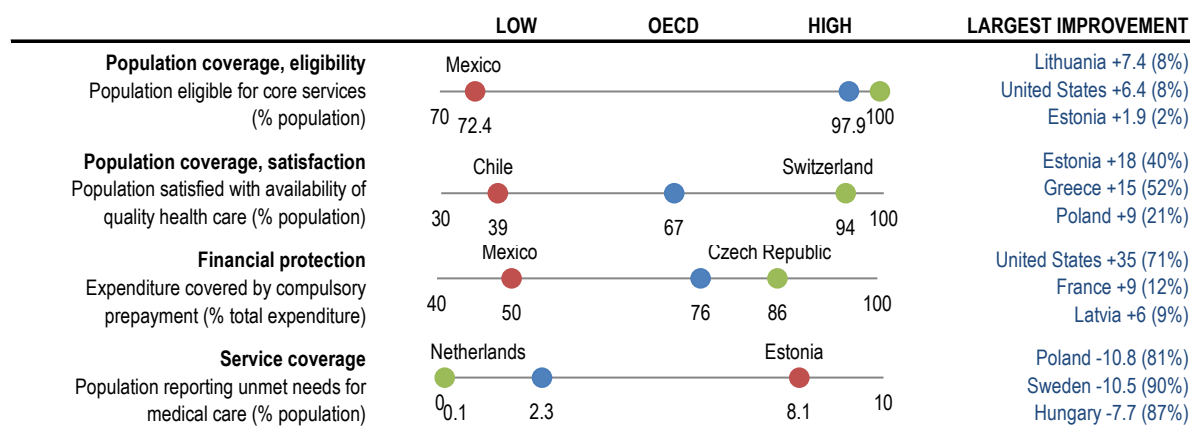
3. 2017/18 data.

Notes: The symbol + indicates an improvement over time, – a deterioration, and = no change. For obesity, values are self-reported except if marked with an asterisk when measured data are used. Measured data are typically higher and more accurate than self-reported data, but with less country coverage.

Access to care

Ensuring equitable access is critical for high-performing health systems and more inclusive societies. Population coverage – measured by the share of the population eligible for a core set of services and those satisfied with the availability of quality healthcare – offers an initial assessment of access to care. The proportion of spending covered by prepayment schemes gives further insight into financial protection. The share of populations reporting unmet needs for medical care offers a measure of effective service coverage. Figure 1.4 presents a snapshot of access to care across OECD countries, and Table 1.4 provides more detailed country comparisons.

Figure 1.4. Access to care across the OECD, 2021 (or nearest year)



Notes: Largest improvement shows countries with largest change in absolute value over ten years (% change in brackets). Eligibility for population coverage is 100% in 22 countries. Population satisfaction data from 2022.

Source: OECD Health Statistics 2023, Gallup World Poll 2023, Eurostat based on EU-SILC.

In terms of the share of the population eligible for coverage, most OECD countries have achieved universal (or near-universal) coverage for a core set of services. However, in Mexico, population coverage was 72% in 2021, and coverage was below 95% in a further five countries (Costa Rica, the United States, Poland, Chile and Colombia).

Satisfaction with the availability of quality health services offers further insight into effective coverage. On average across OECD countries, 67% of people were satisfied with the availability of quality health services where they live in 2020. Citizens in Switzerland and Belgium were most likely to be satisfied (90% or more), whereas fewer than 50% of citizens were satisfied in Chile, Colombia, Hungary and Greece. On average, satisfaction levels have decreased slightly over time.

The degree of cost sharing applied to those services also affects access to care. Across OECD countries, around 75% of all healthcare costs were covered by government or compulsory health insurance schemes in 2021. However, in Mexico only about 50% of all health spending was covered by publicly mandated schemes, and in Greece, Korea, Chile and Portugal only around 60% of all costs were covered.

In terms of service coverage, on average across 25 OECD countries with comparable data, only 2.3% of the population reported that they had unmet care needs due to cost, distance or waiting times in 2021. However, over 5% of the population reported unmet needs in Estonia and Greece. Socio-economic disparities are significant in most countries, with the income gradient largest in Greece, Latvia and Türkiye.

Table 1.4. Dashboard on access to care, 2021 (unless indicated)

	Population coverage, eligibility		Population coverage, satisfaction (2022)		Financial protection		Service coverage	
	Population eligible for core services (% population)		Population satisfied with availability of quality health care (% population)		Expenditure covered by compulsory prepayment (% total expenditure)		Population reporting unmet needs for medical care (% population)	
OECD	97.9	-	66.8	-	75.9	+	2.3	+
Australia	100	=	71	-	71.9 ¹	+	N/A	N/A
Austria	99.9	=	84	-	78.3	+	0.2	+
Belgium	98.6	-	90	+	77.6	+	1.7	+
Canada	100	=	56	-	72.9	+	N/A	N/A
Chile	94.3	+	39	+	62.7	+	N/A	N/A
Colombia	94.7 ²	-	41	-	78.4	+	N/A	N/A
Costa Rica	90.9	-	70	+	74.5	+	N/A	N/A
Czech Republic	100	=	77	+	86.4	+	0.3	+
Denmark	100	=	81	=	85.2	+	1.2	+
Estonia	95.9	+	63	+	76.2	+	8.1	+
Finland	100	=	70	+	79.8	+	4.3	+
France	99.9	=	71	-	84.8	+	2.8	+
Germany	99.9	+	85	-	85.5	+	0.1	+
Greece	100.0	=	44	+	62.1	-	6.4	+
Hungary	95.0	-	44	-	72.5	+	1.2	+
Iceland	100	=	68	-	83.7	+	3.4 ²	+
Ireland	100	=	67	+	77.4	+	2.0	+
Israel	100	=	69	=	68.2 ¹	+	N/A	N/A
Italy	100	=	55	=	75.5	-	1.8	+
Japan	100 ¹	=	76	+	84.9 ¹	+	N/A	N/A
Korea	100	=	78	+	62.3	+	N/A	N/A
Latvia	100	=	57	+	69.5	+	4.0	N/A
Lithuania	98.8	+	51	=	68.6	-	2.4	N/A
Luxembourg	100	=	86	-	86.0	+	1.1	+
Mexico	72.4 ¹	-	57	-	50.2	-	N/A	N/A
Netherlands	99.9	+	83	-	84.9	+	0.1	+
New Zealand	100	=	64	-	80.3	-	N/A	N/A
Norway	100	=	80	-	85.6	+	0.9	+
Poland	94.0	-	51	+	72.5	+	2.6	+
Portugal	100	=	63	+	63.2	-	2.3	-
Slovak Republic	95	-	54	-	79.7	+	2.9	+
Slovenia	100	=	68	-	73.7	+	4.7	-
Spain	100 ¹	+	64	-	71.6	-	1.1	+
Sweden	100	=	74	-	85.9	+	1.2	+
Switzerland	100	=	94	=	67.7	+	0.5	+
Türkiye	98.8	+	53	-	78.8	-	2.4	N/A
United Kingdom	100	=	67	-	83.0	+	N/A	N/A
United States	91.3	+	75	+	83.6	+	N/A	N/A

Better than the OECD average.

Close to the OECD average.

Worse than the OECD average.

1. 2020 data.

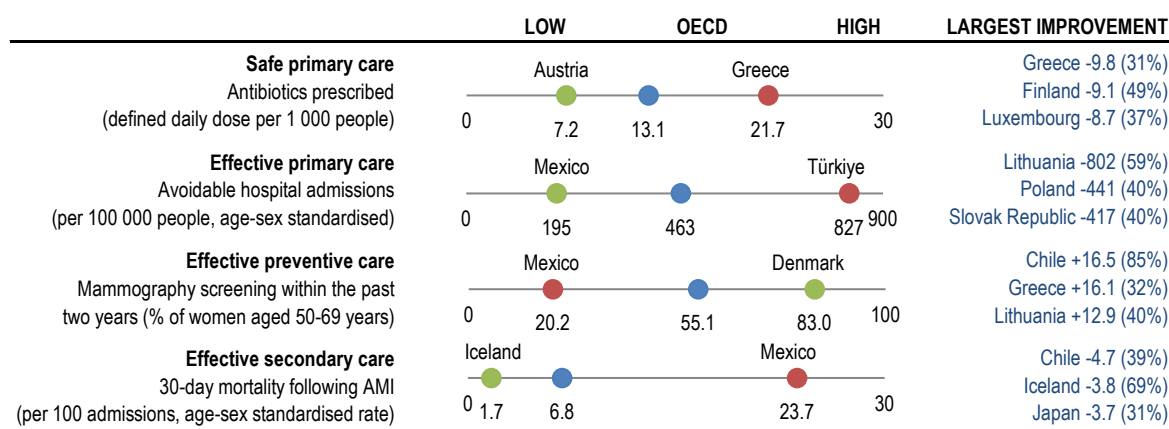
2. 2018 data.

Notes: The symbol + indicates an improvement over time, – a deterioration, and = no change. Mexico is excluded from standard deviation calculation for population coverage.

Quality of care

High-quality care requires health services to be safe, appropriate, clinically effective and responsive to patient needs. Antibiotic prescriptions and avoidable hospital admissions are examples of indicators that measure the safety and appropriateness of primary care. Breast cancer screening is an indicator of the quality of preventive care; 30-day mortality following acute myocardial infarction (AMI) and stroke measures the clinical effectiveness of secondary care. Figure 1.5 presents a snapshot of quality and outcome of care across OECD countries, and Table 1.5 provides more detailed country comparisons.

Figure 1.5. Quality of care across the OECD, 2021 (or nearest year)



Note: Largest improvement shows countries with largest changes in absolute value over ten years (% change in brackets).

Source: OECD Health Statistics 2023; ECDC 2023 (for EU/EEA countries on antibiotics prescribed).

The overuse, underuse or misuse of antibiotics and other prescription medicines contribute to increased antimicrobial resistance and represent wasteful spending. The total volumes of antibiotics prescribed in 2021 varied three-fold across countries: Austria, the Netherlands and Germany reported the lowest volumes, whereas Greece, France, Poland and Spain reported the highest volumes. Across OECD countries, the volume of antibiotics prescribed has decreased slightly over time.

Asthma, chronic obstructive pulmonary disease, congestive heart failure and diabetes are all chronic conditions that can largely be treated in primary care – hospital admissions for such conditions may signal quality issues in primary care, with the proviso that very low admission rates may also partly reflect limited access. Aggregated together, such avoidable hospital admissions were highest in Türkiye, Germany and the United States in 2021, among 32 countries with comparable data. In almost all countries, these avoidable hospital admissions have been declining over the past decade.

Breast cancer is the cancer with the highest incidence among women in all OECD countries, and the second most common cause of cancer death among women. Timely mammography screening is critical to identify cases, allowing treatment to start at an early stage of the disease. In 2021, mammography screening rates were highest in Denmark, Finland, Portugal and Sweden (80% or higher among women aged 50-69). Screening rates were lowest in Mexico, Türkiye, the Slovak Republic and Hungary (all under 30%). Despite favourable long-term trends for many countries, COVID-19 had a large impact on screening programmes, and the average screening rate was 5 percentage points lower in 2021 than in 2019.

Mortality following AMI and stroke are long-established indicators of the quality of acute care. Both have been declining steadily in the last decade in most countries, yet important cross-country differences still exist. Taking the two indicators together, Mexico and Latvia had by far the highest 30-day mortality rates in 2021, and rates were also relatively high in Estonia and Lithuania. Iceland, Norway, the Netherlands and Australia had the lowest rates (comparisons based on unlinked data, as defined in Chapter 6).

Table 1.5. Dashboard on quality of care, 2021 (unless indicated)

	Safe primary care		Effective primary care		Effective preventive care		Effective secondary care		
	Antibiotics prescribed (defined daily dose per 1 000 people)		Avoidable hospital admissions (per 100 000 people, age-sex standardised)		Mammography screening within the past 2 years (% women aged 50-69)		AMI	Stroke	
							30-day mortality following AMI or stroke (per 100 admissions aged 45 years and over, age-sex standardised)		
OECD	13.1	+	463	+	55.1	-	6.8	7.8	+
Australia	16.8	-	654	+	47.1	-	3.3 ¹	4.8	+
Austria	7.2	+	483	+	40.1	N/A	5.8	6.6	+
Belgium	16.0	+	633 ²	-	56.1 ¹	-	4.3	8.2	+
Canada	9.0	N/A	388	+	59.7 ²	+	4.7	7.7	+
Chile	N/A	N/A	220	+	35.8	+	7.2 ²	8.3	+
Colombia	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	5.6 ²	6.1	+
Costa Rica	N/A	N/A	278 ³	+	36	+	N/A	N/A	N/A
Czech Republic	11.5	N/A	577	+	58.3	+	6.2	9.4	=
Denmark	12.6	+	538	+	83.0	=	4.8	4.9	+
Estonia	8.7	+	354	+	58.7	+	11.3	9.0	-
Finland	9.4	+	490	+	82.2	-	7.3	9.1	+
France	19.3	+	601 ⁴	+	46.9	-	5.5 ²	7.3 ⁴	+
Germany	8.1	+	728	+	47.5	-	8.6	6.6	+
Greece	21.7	+	N/A	N/A	65.7 ²	+	N/A	N/A	N/A
Hungary	10.8	+	N/A	N/A	29.8	-	N/A	N/A	N/A
Iceland	15.7	+	308	+	54.0	-	1.7	3.1	+
Ireland	16.3	+	498	+	62.4	-	5.4	6.3	+
Israel	14.4	+	440	+	71.9	+	5.2	5.4	+
Italy	15.9	+	214	+	55.9	-	5.3 ²	6.6 ⁴	+
Japan	12.2 ²	+	N/A	N/A	44.6 ²	+	8.3 ¹	2.9	+
Korea	16.0	+	375	+	69.9	+	8.4	3.3	+
Latvia	10.1	+	N/A	N/A	30.8	-	15.9	20.5	-
Lithuania	11.7	N/A	554	+	45.5	+	10.3	15.4	+
Luxembourg	14.6	+	502	-	53.8	-	9.9	6.0	+
Mexico	N/A	N/A	195	+	20.2 ¹	+	23.7	17.2	+
Netherlands	7.6	+	318	+	72.7	-	2.9	4.9	+
New Zealand	N/A	N/A	N/A	N/A	63.3	-	4.1	5.9	+
Norway	12.8	+	477	+	65.5	-	2.6	3.1	+
Poland	18.8	-	663	+	33.2	N/A	5.2	11.8 ³	+
Portugal	13.7	+	266	N/A	80.2 ²	-	8.0	10.4	+
Slovak Republic	14.5	+	615	+	25.5	-	7.4	9.9	+
Slovenia	8.7	+	367	+	77.2	+	5.1	12.1	+
Spain	18.4	-	356	+	73.8 ¹	-	6.5	9.4	+
Sweden	8.6	+	361	+	80.0	N/A	3.6	5.5	+
Switzerland	N/A	N/A	424	-	49 ³	+	5.1 ⁴	5.6 ⁴	+
Türkiye	11.3	+	827 ³	N/A	20.5	-	6.0	7.6	N/A
United Kingdom	N/A	N/A	403	+	64.2	-	6.7	9.0	+
United States	N/A	N/A	725	+	76.1	-	5.5 ¹	4.3	-

Better than the OECD average.

Close to the OECD average.

Worse than the OECD average.

1. 2020 data.

2. 2019 data.

3. 2017/18 data.

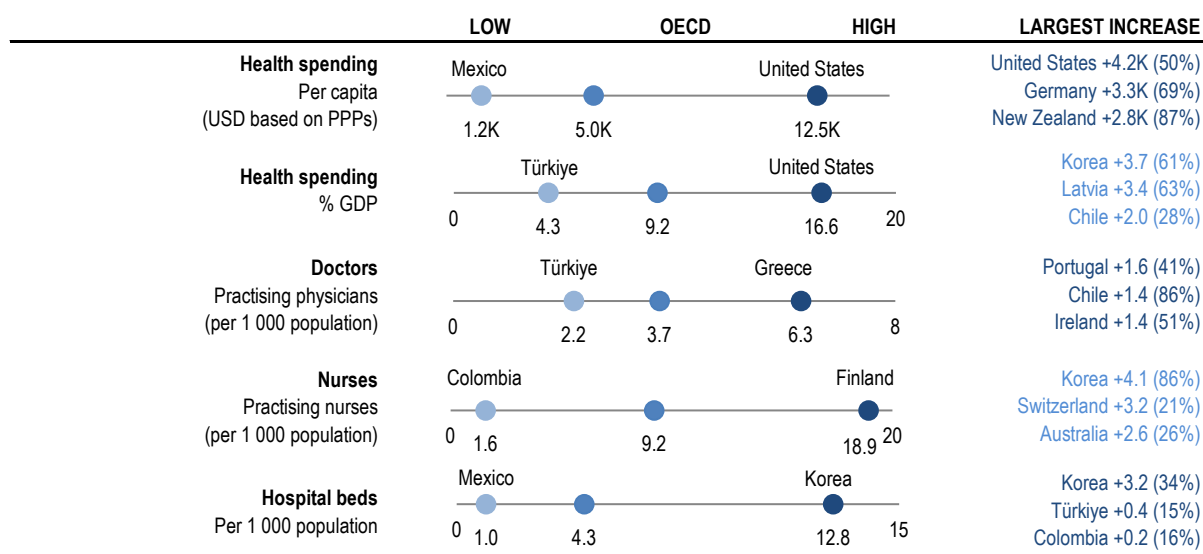
4. 2014/15 data.

Notes: The symbol + indicates an improvement over time, – a deterioration, and = no change. Latvia and Mexico are excluded from the standard deviation calculation for AMI and stroke mortality. OECD averages shown here differ slightly from those in chapter 6 due to differences in country coverage. Avoidable hospital admissions cover asthma, chronic obstructive pulmonary disease, congestive heart failure and diabetes.

Health system capacity and resources

Having sufficient healthcare resources is critical to a resilient health system. More resources, though, do not automatically translate into better health outcomes – the effectiveness of spending is also important. Health spending per capita summarises overall resource availability. The number of practising doctors and nurses provide further information on the supply of health workers. The number of hospital beds is an indicator of acute care capacity. Figure 1.6 presents a snapshot of health system capacity and resources across OECD countries, and Table 1.6 provides more detailed country comparisons.

Figure 1.6. Health system capacity and resources across the OECD, 2021 (or nearest year)



Note: Largest increase shows countries with largest changes in absolute value over ten years (% change in brackets). Health spending data from 2022.

Source: OECD Health Statistics 2023.

Overall, countries with higher health spending and higher numbers of health workers and other resources have better health outcomes, access and quality of care. However, the absolute quantity of resources invested is not a perfect predictor of better outcomes – risk factors for health and the wider social determinants of health are also critical, as is the efficient use of healthcare resources.

The United States spent considerably more than any other country (USD 12 555 per person, adjusted for purchasing power) in 2021, and also spent the most when measured as a share of gross domestic product (GDP). Health spending per capita was also relatively high in Switzerland, Germany, Norway, the Netherlands and Austria. Mexico, Colombia, Costa Rica and Türkiye spent the least, at less than USD 2 000 per capita. While health spending has typically grown faster than GDP over the past decade, its share in the overall economy has fallen in most countries since the height of the pandemic, reflecting the challenging current economic climate.

A large part of health spending is translated into wages for the workforce. The number of doctors and nurses is therefore an important indicator to monitor how resources are being used. In 2021, the number of doctors ranged from less than 2.5 per 1 000 population in Türkiye to over 5 per 1 000 in Norway, Austria, Portugal and Greece. However, numbers in Portugal and Greece are overestimated as they include all doctors licensed to practise. On average, there were just over 9 nurses per 1 000 population in OECD countries in 2021, ranging from less than 3 per 1 000 in Colombia, Türkiye and Mexico to over 18 per 1 000 in Finland, Switzerland and Norway. In Switzerland, associate professional nurses explain this high density.

The number of hospital beds provides an indication of resources available for delivering inpatient services. COVID-19 highlighted the need to have sufficient hospital beds (particularly intensive care beds), together with enough doctors and nurses. Still, a surplus of beds may cause unnecessary use and therefore costs – notably for patients whose outcomes may not improve from intensive care. Across OECD countries, there were on average 4.3 hospital beds per 1 000 people in 2021. Over half of OECD countries reported between 3 and 8 hospital beds per 1 000 people. Korea and Japan, however, had far more hospital beds (12-13 per 1 000 people), while Mexico, Costa Rica and Colombia had relatively few.

Table 1.6 Dashboard on health system capacity and resources, 2021 (unless indicated)

	Health Spending (2022)				Doctors		Nurses		Hospital beds	
	Per capita (USD based on purchasing power parities)		% GDP		Practising physicians (per 1 000 population)		Practising nurses (per 1 000 population)		Per 1 000 population	
OECD	4 986	+	9.2	+	3.7	+	9.2	+	4.3	-
Australia	6 372	+	9.6	+	4.0	+	12.8	+	3.8 ³	+
Austria	7 275	+	11.4	+	5.4	+	10.6	N/A	6.9	-
Belgium	6 600	+	10.9	+	3.3	+	11.1 ²	+	5.5	-
Canada	6 319	+	11.2	+	2.8	+	10.3	+	2.6	-
Chile	2 699	+	9.0	+	2.9	+	3.7	+	2.0	-
Colombia	1 640	+	8.1	+	2.5	+	1.6	+	1.7 ¹	+
Costa Rica	1 658	+	7.2	-	N/A	N/A	N/A	N/A	1.2	-
Czech Republic	4 512	+	9.1	+	4.3	+	9.0	+	6.7	-
Denmark	6 280	+	9.5	-	4.4 ¹	+	10.2 ¹	+	2.5	-
Estonia	3 103	+	6.9	+	3.4	+	6.5	+	4.4	-
Finland	5 599	+	10.0	+	3.6 ¹	+	18.9 ¹	+	2.8	-
France	6 630	+	12.1	+	3.2	+	9.7	+	5.7	-
Germany	8 011	+	12.7	+	4.5	+	12.0	+	7.8	-
Greece	3 015	+	8.6	-	6.3	+	3.8	+	4.3	-
Hungary	2 840	+	6.7	-	3.3	+	5.3	N/A	6.8	-
Iceland	5 314	+	8.6	+	4.4	+	15.0	+	2.8 ¹	-
Ireland	6 047	+	6.1	-	4.0	+	12.7	N/A	2.9	N/A
Israel	3 444	+	7.4	+	3.4	+	5.4	+	2.9	-
Italy	4 291	+	9.0	+	4.1	+	6.2	+	3.1	-
Japan	5 251	+	11.5	+	2.6 ¹	+	12.1 ¹	+	12.6	-
Korea	4 570	+	9.7	+	2.6	+	8.8	+	12.8	+
Latvia	3 445	+	8.8	+	3.4	+	4.2	-	5.2	-
Lithuania	3 587	+	7.5	+	4.5	+	7.9	+	6.1	-
Luxembourg	6 436	+	5.5	+	3.0 ³	+	11.7 ³	+	4.1	-
Mexico	1 181	+	5.5	-	2.5	+	2.9	+	1.0	-
Netherlands	6 729	+	10.2	-	3.9	+	11.4	+	3.0	-
New Zealand	6 061	+	11.2	+	3.5	+	10.9	+	2.7	-
Norway	7 771	+	7.9	-	5.2	+	18.3	+	3.4	-
Poland	2 973	+	6.7	+	3.4	N/A	5.7	+	6.3	-
Portugal	4 162	+	10.6	+	6	+	7.4	+	3.5	+
Slovak Republic	2 756	+	7.8	+	3.7	+	5.7	-	5.7	-
Slovenia	4 114	+	8.8	+	3.3	+	10.5	+	4.3	-
Spain	4 432	+	10.4	+	4.5	+	6.3	+	3.0	-
Sweden	6 438	+	10.7	-	4.3 ¹	+	10.7 ¹	-	2.0	-
Switzerland	8 049	+	11.3	+	4.4	+	18.4	+	4.4	-
Türkiye	1 827	+	4.3	-	2.2	+	2.8	+	3.0	+
United Kingdom	5 493	+	11.3	+	3.2	+	8.7	+	2.4	-
United States	12 555	+	16.6	+	2.7	+	12.0	+	2.8	-

■ Above the OECD average.

■ Close to the OECD average.

■ Below the OECD average.

1. 2020 data.

2. 2018 data.

3. 2016/17 data.

Notes: The symbol + indicates an increase over time, – a reduction, and = no change. Japan and Korea are excluded from standard deviation calculation for hospital beds. The United States is excluded from standard deviation calculation for spending per capita and as a share of GDP.

To what extent does health spending translate into better health outcomes, access and quality of care?

Quadrant charts plot the association between health spending and selected indicators of health system goals. They illustrate the extent to which spending more on health translates into stronger performance across three dimensions: health outcomes, access and quality of care. Note, though, that only a small subset of indicators for these three dimensions are compared against health spending, with quadrant charts showing simple statistical correlations rather than causal links.

Health spending and health outcomes

Figure 1.7 and Figure 1.8 illustrate the extent to which countries that spend more on health have better health outcomes (note that such associations do not guarantee a causal relationship).

Figure 1.7. Life expectancy and health expenditure

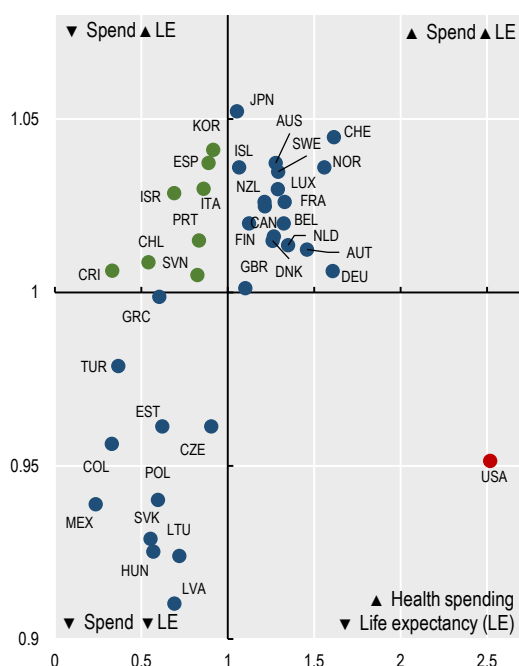
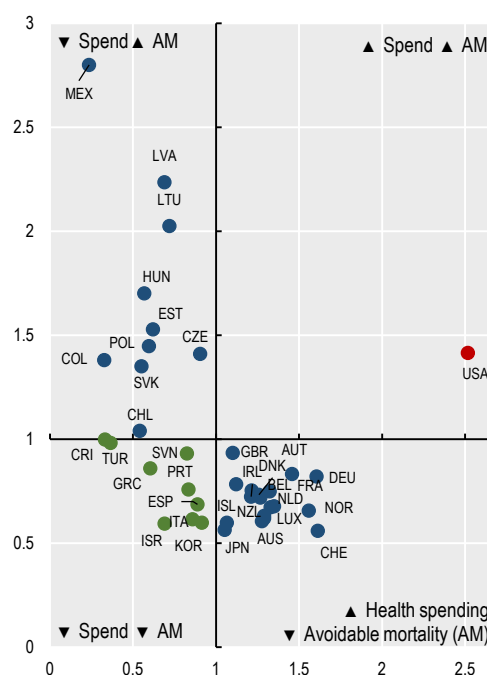


Figure 1.8. Avoidable mortality (preventable and treatable) and health expenditure



There is a clear positive association between health spending per capita and life expectancy at birth (Figure 1.7). Among the 38 OECD countries, 18 spend more and have higher life expectancy than the OECD average (top right quadrant). A further 11 countries spend less and have lower life expectancy than the OECD average (bottom left quadrant).

Of particular interest are countries that deviate from this basic relationship. Eight countries spend less than the OECD average but achieve higher life expectancy overall (top left quadrant). This may indicate relatively good value for money of health systems, notwithstanding the fact that many other factors also have an impact on health outcomes. These eight countries are Korea, Spain, Italy, Israel, Portugal, Chile, Costa Rica and Slovenia. The only country in the bottom right quadrant is the United States, with much higher spending than all other OECD countries but lower life expectancy than the OECD average.

For avoidable mortality, there is also a clear association in the expected direction (Figure 1.8). Among OECD countries, 18 spend more and have lower avoidable mortality rates (bottom right quadrant), and 10 spend less and have more deaths that could have been avoided (top left quadrant). Nine countries spend less than average but have lower avoidable mortality rates – Israel, Korea, Italy, Spain, Portugal, Greece, Slovenia, Türkiye and Costa Rica (bottom left quadrant). The United States spends more than the OECD average and has worse avoidable mortality rates.

Health spending, access and quality of care

Figure 1.9 and Figure 1.10 illustrate the extent to which countries that spend more on health deliver more accessible and better-quality care (note that such associations do not guarantee a causal relationship).

Figure 1.9. Satisfaction with availability of quality services and health expenditure

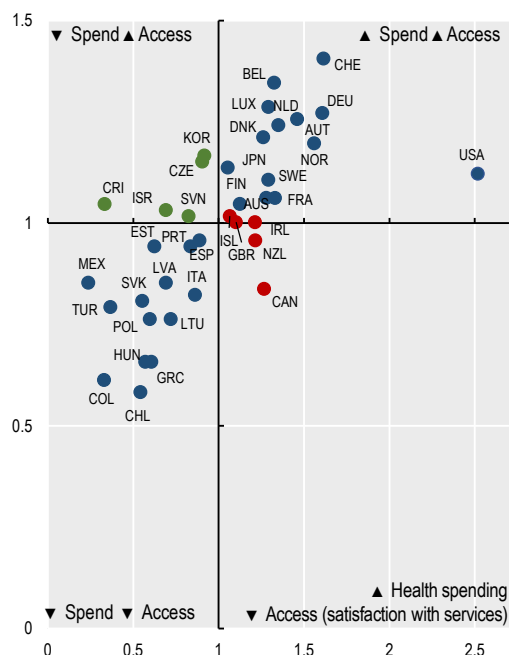
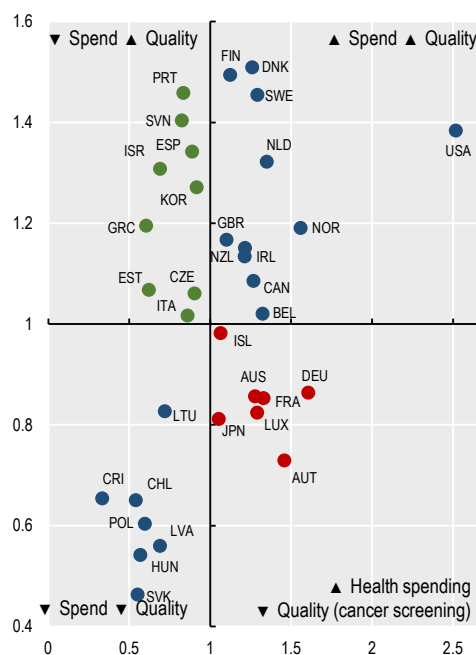


Figure 1.10. Breast cancer screening and health expenditure



In terms of access, Figure 1.9 shows a clear positive correlation between the share of the population satisfied with the availability of quality healthcare where they live and health spending per capita. Among OECD countries, 14 spent more and had a higher share of the population satisfied with availability than the OECD average (top right quadrant). The converse was true in 14 countries (bottom left quadrant). In Canada, health spending was 27% higher than the OECD average, but only 56% of the population were satisfied with the availability of quality healthcare (compared to 67% on average across OECD countries). In Korea and the Czech Republic, health spending per capita was relatively low, but a noticeably greater share of the population were satisfied with the availability of quality healthcare than the OECD average.

In terms of quality of care, Figure 1.10 shows the relationship between health spending and breast cancer screening rates. While there is an overall weak positive correlation between health spending and the share of women screened regularly, nine countries spent less than the OECD average yet had higher cancer screening rates (top left quadrant), while seven countries spent more than the OECD average and had lower cancer screening rates (bottom right quadrant).

2

Digital health at a glance

OECD countries are struggling to maximise the value from digital health because technologies and the data environment are often outdated and fragmented. This chapter explores the concept of digital health readiness – assessing the policy, analytic, technical and social environment that enables successful use of digital health. The concept of readiness is taking on increased urgency with the realisation that digital health is an emerging determinant of health. The chapter first looks at the policy components of an integrated digital health ecosystem to establish dimensions of digital health readiness – analytic, data, technology and human factor readiness. It then compiles and analyses indicators to measure readiness in these dimensions. The chapter concludes with a brief exploration of digital transformation as a determinant of health, providing some examples of the benefits of digital health in acute care to lower costs and improve the patient experience.

Introduction

Digital tools and the use of health data are transforming how health services are delivered, how public health is protected, and how chronic conditions are managed and prevented. Digital health¹ is playing an ever-increasing role in health systems through electronic health records (EHRs), the use of population health data for monitoring and policy, and the integration of digital tools such as telemedicine into routine clinical care. An integrated approach to digital health also supports the responsible use of artificial intelligence (AI) and analytics, by sharing quality health data through secure technical connections across all modes of care and administration. Digital transformation has been described as a determinant of health, as digital technologies, access, and literacy increasingly influence health, well-being and health transformations.

OECD countries are striving to realise the potential of digital health while minimising possible harms. While health has been slower than other sectors of the economy to leverage the potential of digital transformation, the COVID-19 pandemic has accelerated change. However, there are still significant barriers to overcome for countries to be ready for digital transformation. For example, health systems continue to rely on fax machines, with 75% of global fax traffic used for medical services (Gintux, 2023^[1]); life-saving innovations are discovered, but it can take 17 years for published leading practice to become common practice (Morris, Wooding and Grant, 2011^[2]); health providers express concern over their new digital burden while not receiving benefits from modern technologies (OECD, 2019^[3]); and the public cannot engage meaningfully in their care without access to their own health records.

Meanwhile, the digital landscape is complicated by the different stakeholders involved. Alongside public systems, some large multi-national private sector entities offer specific interventions, such as subscription models for integrated care that, without suitable regulation, create data silos. Conflicting, uncoordinated systems of health data use and access risk health systems being unaware of inequities and preventing the utilisation of data for public health protection and health system improvement.

Through the pandemic, the eyes of the public and policy makers were opened to the necessity of timely and quality data to inform evidence-based policy making during the crisis. The public began to engage with their own health data and providers virtually, and learned a new language of statistics, R-values, positive testing rates and vaccinations. The pandemic furthered interest in health data privacy, security and governance, in addition to opportunities for innovative analytics. For example, digital health enabled:

- Canada, Latvia, Spain, the United Kingdom and the United States to scale up remote disease management and monitoring;
- Costa Rica, the Czech Republic, Finland, Latvia, Spain and the United States to improve care co-ordination and integration;
- Australia, Austria, the Czech Republic, Luxembourg and Spain to improve electronic prescribing.

Governance, legal, and regulatory changes are necessary to support adaptation to a digital health future without loss of protections for the public (OECD, 2023^[4]). In early 2023, with the backdrop of increased attention to ChatGPT, the potential of AI caught public interest and concern. There are opportunities for AI in health – from automating administrative processes to aiding health professionals in diagnosis, powering medical devices for improved treatment, virtually testing millions of antibiotics for superbugs, and discovering new methods to prevent or better treat chronic conditions. There are also risks with, but not always caused by AI, including biased algorithms that exacerbate inequities, lack of clinical validation that risks patient safety, and potential for privacy breaches.

At the same time, with greater reliance on digital health are growing risks of cyberattacks. Some project that the cost of cyberattacks (across all industries) may reach USD 10.5 trillion by 2025 (Forbes, 2023^[5]). Health is a prime target for cybercrime given the sprawl of health technologies, the value of health data, and the risk of disruption in health services from technical outages.

Most countries are pursuing these opportunities while addressing risks through the implementation of digital health strategies. These strategies acknowledge the importance of taking the lessons learned from the COVID-19 pandemic and providing better health services and outcomes for the public, while addressing the digital divide. There is an opportunity for investments in digital strategy to generate potential returns of USD 3 for every USD 1 of investment. These returns come from improved health outcomes, reduction of waste, and minimised duplication, while also supporting more resilient health systems (OECD, 2019^[3]).

Countries' ability to recognise the above factors in health data systems and to develop infrastructure, strategies, and governance frameworks to use in improving health systems is a signal of "digital health readiness". This is a measure of the ability to make use of analytics, data, and technology for beneficial individual, community, and public health outcomes. Digital health readiness is the foundation from which data can be leveraged for primary and secondary uses to improve well-being, health outcomes, and resilience.

This thematic chapter examines countries' digital health readiness "at a glance", with a focus on indicators of readiness to realise benefits from digital health while minimising its harms. These indicators are not exhaustive; nor are all indicators specific to the health sector. The chapter provides the groundwork for a more comprehensive approach to a robust suite of digital health indicators for readiness. While data are not currently available across all dimensions of digital health readiness (Box 2.1), this chapter details the dimensions of a framework and signals the need for more regular data collection and policy discussions about the indicators. Looking forward, it may be appropriate to consider aspects of integration with social data (e.g. social determinants of health, social programme usage) for an overall view of health and well-being.

Box 2.1. Definition of digital health and dimensions of digital health readiness

Despite the increased importance of digital health, consistent terminology is elusive; this impairs cross-border collaboration and prevents scaling of innovation for better health outcomes. The scope of digital health can be limited to the type and use of digital technologies; it could be focused on improvement of healthcare delivery; or it could be a strategy for fulsome health system transformation (HIMSS, 2020^[6]).

The *Global Strategy on Digital Health 2020-25* of the World Health Organization (WHO) brings together primary uses of digital tools with secondary uses for populations and the public. A connection between secondary generation of insights and their use in healthcare, promotion, and prevention creates a continuous improvement cycle that benefits everyone (WHO, 2021^[7]).

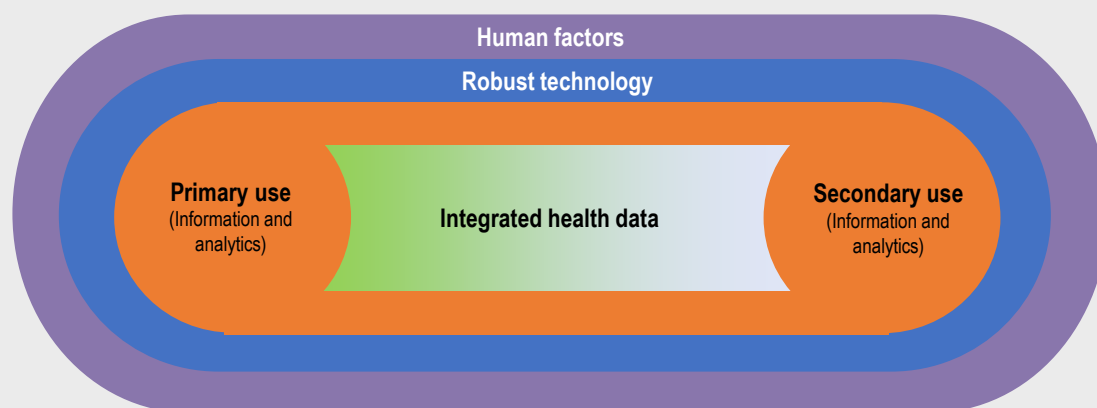
As such, digital health readiness provides a foundation for primary uses (e.g. by clinicians and patients for care, and by individuals for their agency) and secondary uses (e.g. for population health, health system continuous improvement, public health, and research and innovation). Building on the WHO definition, this document defines digital health as follows (with added parts in **bold**):

*The field of knowledge and practice associated with the development and use of **health data and digital technologies** to improve health. Digital health expands the concept of eHealth to include digital consumers, with a wider range of smart devices, connected equipment, **and digital therapeutics**. It also encompasses other uses of **data and digital technologies** for health such as the Internet of things, artificial intelligence, big data and robotics, **and predictive and prescriptive analytics**. Analytics can be for **health system improvement, public health preparedness, or research and innovation**.*

In this context, the dimensions of digital health readiness include **analytic readiness** (for responsible analytics); **health data readiness** (for integrated health data); **technology readiness** (for robust technology); and **human factor readiness** (for capacity, co-operation, and oversight). Collectively, these need to be designed to work together to optimise health outcomes while minimising harms.

When responsible analytics, integrated health data and reliable technology are brought together, they form an **integrated digital health ecosystem**.

Figure 2.1. Integrated Digital Health Ecosystem



Source: Sutherland, E. (forthcoming^[8]), "Policy checklist for integrated digital health ecosystems".

The chapter first outlines the dimensions of digital health readiness across analytics, health data and technology, as well as the human factors that provide trust, coherence, and sustainability. Indicators are mapped to a subset of components – with some proxy measures – to analyse the performance of OECD countries within the framework.

Second, the chapter discusses the indicators and their findings through the dimensions of digital health readiness, which include analytic readiness, data readiness, technology readiness, and human factor readiness. The chapter further identifies countries that perform well consistently across the chosen digital health readiness indicators.

Third, the chapter looks at sample health outcomes and their relationship with dimensions of readiness to explore digital health readiness as a determinant of health. Further, this chapter discusses examples and opportunities to evaluate the relationship between digital health readiness and effects on costs and health outcomes.

Finally, the chapter summarises findings from the first three sections. It concludes with a call for further work on developing measures of digital health readiness to improve understanding of its relationship with positive health outcomes, lower costs, and higher levels of innovation.

Framework for digital health readiness assessment

The performance of digital health is not as easy to measure as indicators in other chapters in *Health at a Glance*, as it is both a new discipline and one that is constantly changing. The issue is exacerbated by the somewhat elusive definition of digital health (as discussed in Box 2.1).

Digital health readiness is a measure of the ability to make use of analytics, data, and technology for beneficial individual, community, and public health outcomes. Hence, “readiness” is a composite of abilities and structures across analytics, data, and technology. In addition, readiness requires human factors outlined above for capacity, co-operation, and oversight. Dimensions of digital health readiness are categorised as follows:

- **Analytic readiness** assesses the readiness for analytics to be created and used to generate action that improve health outcomes for individuals, communities, and the public. The objective of analytic readiness is responsible analytics that are trusted and inform equitable health outcomes. In health, this includes readiness to develop and deploy responsible AI to help doctors and nurses in their routine tasks (e.g. documenting cases) or diagnostics (e.g. interpreting radiology images).
- **Data readiness** assesses the readiness for data to be collected, accessed, and used in analytics. The objective of data readiness is integrated and quality health data that are available for healthcare, public health, health system improvement, research, and innovation. For example, data readiness includes policies that enable data protection, de-identification, access, and linking to help improve the safety of health systems.
- **Technology readiness** assesses the readiness for technology to support the secure input, storage, and movement of data. The objective of technology readiness is robust technology that is resilient to digital security risks and technology outages while maintaining data integrity. This includes aspects of technical interoperability that, when combined with semantic interoperability, allow health systems to communicate with each other with high data quality and timeliness.
- **Human factor readiness** assesses the readiness of the digital health ecosystem (including analytics, data, culture, and technology) to achieve its objectives with sufficient resources and to be resilient to shocks. The objective of human factor readiness is to foster trust among stakeholders, acquire sufficient financial and human resources, encourage co-operation and re-use for mutual benefit, and adapt to emerging issues and challenges. Included in this is digital health literacy to ensure that the public, providers, and policy makers have the knowledge necessary to use the digital health ecosystem effectively, including its necessary protections.

Collectively, a health system that has high digital health readiness is designed to optimise positive health outcomes while minimising harms from analytic, data, or technology misuse. High digital health readiness is aligned with OECD legal instruments for artificial intelligence (AI), health data governance, and digital security, and digital identity (see Box 2.2).

Box 2.2. OECD legal instruments and digital health readiness

Health data governance

In 2017, OECD countries endorsed a Recommendation on Health Data Governance that encourages adoption of a national health data governance framework, 12 components of that framework, and co-operation on definition and implementation of interoperability standards.

In practice, the Recommendation covers a broader perspective around digital health, all of which contributes to digital health readiness. The table below maps which parts of the Recommendation apply to which parts of digital health readiness, noting that all areas are ultimately required for digital health.

Recommendation on health data governance	Dimensions of digital readiness
Engagement and participation of stakeholders in the development of a national health data governance framework	Human factors
Co-ordination within government and co-operation among organisations processing personal health data to encourage common data-related policies and standards	Human factors
Reviews of the capacity of public sector health data systems to serve and protect public interests	Human factors
Clear provision of information to individuals about the processing of their personal health data including notification of any significant data breach or misuse	Technology
The processing of personal health data by informed consent and appropriate alternatives	Data
The implementation of review and approval procedures to process personal health data for research and other health-related public interest purposes	Data
Transparency through public information about the purposes for processing of personal health data and approval criteria	Human factors
Maximise the development and use of technology for data processing and data protection	Technology
Mechanisms to monitor and evaluate the impact of the national health data governance framework, including health data availability, policies, and practices to manage privacy, protection of personal health data and digital security risks	Human factors
Training and skills development of personal health data processors	Human factors
Implementation of controls and safeguards within organisations processing personal health data including technological, physical, and organisational measures designed to protect privacy and security	Data Technology
Requiring that organisations processing personal health data demonstrate that they meet the expectations set out in the national health data governance framework	Human factors

Source: OECD (2016^[9]), Recommendation of the Council on Health Data Governance, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0433>.

Artificial Intelligence (AI)

In 2019, the OECD published value-based principles for AI. These apply to the development of AI, although they are appropriate for general practices in analytics.

The principles for AI are consistent with and complementary to the OECD Recommendation on Health Data Governance.

Recommendation on artificial intelligence	Description	Dimensions of digital readiness
Inclusive growth, sustainable development, and well-being	Stakeholders should proactively engage in responsible stewardship of trustworthy AI in pursuit of beneficial outcomes for people and the planet	Analytic
Human-centred values and fairness	AI actors should respect the rule of law, human rights, and democratic values, throughout the AI system lifecycle	Analytic
Transparency and explainability	AI actors should commit to transparency and responsible disclosure regarding AI systems	Analytic
Robustness, security, and safety	AI systems should be robust, secure, and safe throughout their entire lifecycle so that – in conditions of normal use, foreseeable use or misuse, or other adverse conditions – they function appropriately and do not pose unreasonable safety risk	Analytic
Accountability	AI actors should be accountable for the proper functioning of AI systems and for the respect of the above principles, based on their roles and the context, and consistent with the state of the art	Analytic

Source: OECD (2019^[10]), Recommendation of the Council on Artificial Intelligence, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449>.

Digital security

In 2022, OECD countries endorsed a Recommendation on Digital Security Risk Management that provides a set of nine principles for digital security and encourages OECD countries to adopt national approaches to digital security risk management. These will help to minimise the risk of successful cyberattacks and the impacts if an attack should be successful.

The principles for digital security risk management are consistent with and complementary to the OECD Recommendation on Health Data Governance.

Recommendation on digital security risk management	Description	Dimensions of digital readiness
Digital security culture: awareness, skills, and empowerment	All stakeholders should create a culture of digital security based on an understanding of digital security risk and how to manage it	Technology
Responsibility and liability	All stakeholders should take responsibility for the management of digital security risk based on their roles, the context, and their ability to act	Technology
Human rights and fundamental values	All stakeholders should manage digital security risk in a transparent manner and consistently with human rights and fundamental values	Technology
Co-operation	All stakeholders should co-operate, including across borders	Technology
Strategy and governance	Leaders and decision makers should ensure that digital security risk is integrated in their overall risk management strategy and managed as a strategic risk requiring operational measures	Technology
Risk assessment and treatment	Leaders and decision makers should ensure that digital security risk is treated based on continuous risk assessment	Technology
Security measures	Leaders and decision makers should ensure that security measures are appropriate to and commensurate with the risk	Technology
Resilience, preparedness and continuity	Leaders and decision makers should ensure that a preparedness and continuity plan based on digital security risk assessment is adopted, implemented, and tested, to ensure resilience	Technology
Innovation	Leaders and decision makers should ensure that innovation is considered	Technology

Source: OECD (2022^[11]), Recommendation of the Council on Digital Security Risk Management, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0479>.

Governance of Digital Identity

In June of 2023, the OECD adopted Recommendations on the Governance of Digital Identity. These aim to support domestic approaches to digital identity that are user-centred and trusted.

The recommendations on digital identity are consistent with and complementary to the OECD Recommendation on Health Data Governance.

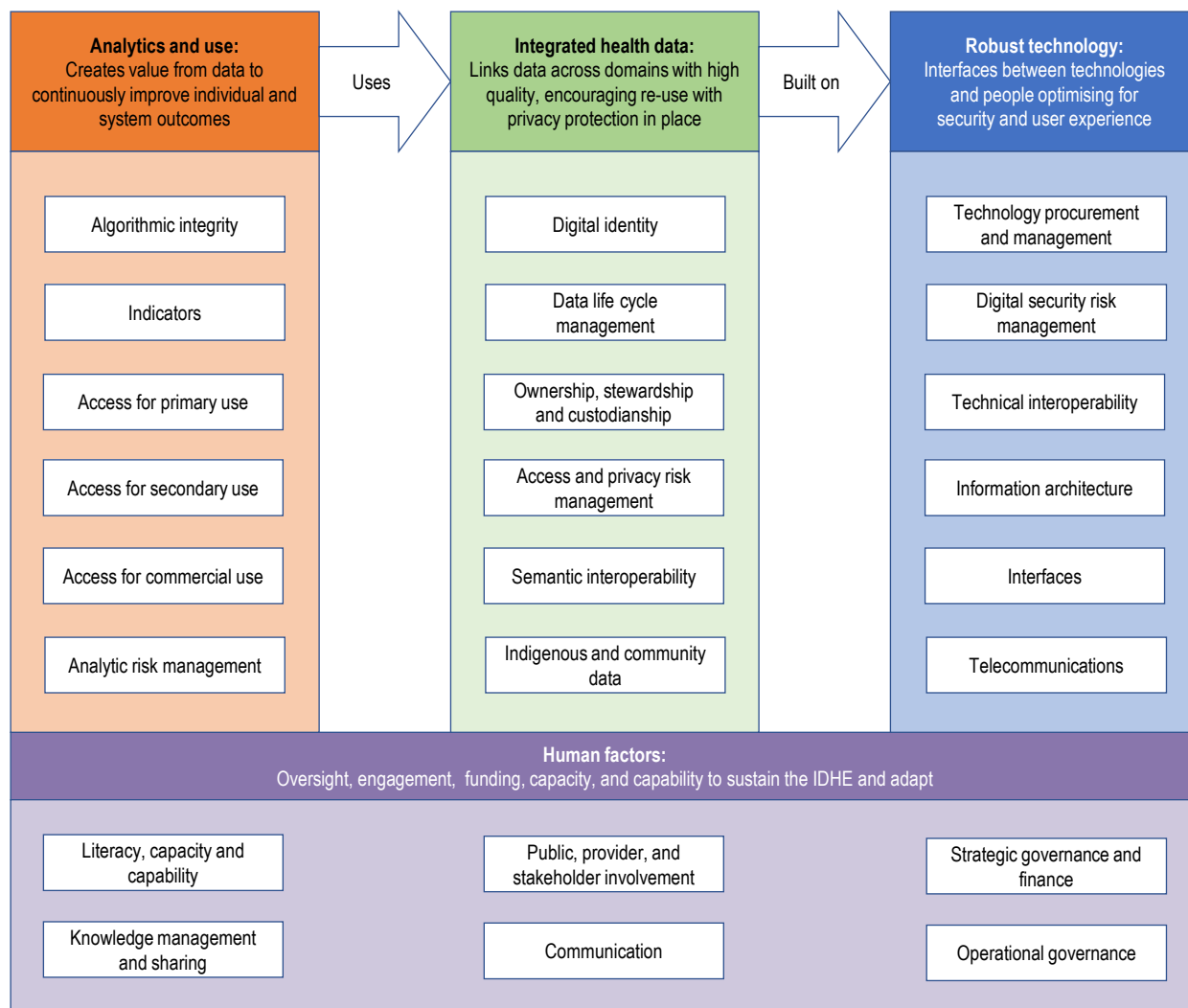
Recommendation on digital identity	Description	Dimensions of digital readiness
User-centred and inclusive digital identity systems	Designing and implementing digital identity systems that are effective, usable, and responsive to the needs of users and service providers, while prioritising inclusion, reducing barriers to access, and preserving non-digital ways to prove identity	Data
Strengthening the governance of digital identity	Defining roles and responsibilities and align legal and regulatory frameworks across the digital identity ecosystem(s). Protecting privacy and prioritising security to ensure trust in digital identity systems	Data
Cross-border use of digital identity	Co-operating internationally to establish the basis for trust in other jurisdictions' digital identity systems and issued identities. Understanding needs of users and service providers in different cross-border scenarios	Data

Source: OECD (2023^[12]), Recommendation of the Council on the Governance of Digital Identity, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0491>.

Digital health readiness is the foundation for primary and secondary uses of data and technology across all sectors of healthcare delivery and management. When considerations of the links to and from other parts of the digital health ecosystem and the readiness of the environment to support their long-term, sustainable use are lacking, the result is fragmented solutions that cannot be integrated.

Understanding the policies required for a digital health ecosystem will help to guide the selection of indicators for digital health readiness that support the ability to integrate solutions into broader policies for care, safety, and system effectiveness. In systems with high digital health readiness, these policies should be designed together to orchestrate activities across analytics, data, and technology; this also reduces overlap and avoids policy inconsistencies or contradictions. Figure 2.2 represents a checklist of policies for digital health ecosystems.

Figure 2.2. Checklist of policies for an integrated digital health ecosystem (IDHE)



Source: Sutherland, E. (forthcoming^[8]), "Policy checklist for integrated digital health ecosystems".

As digital health readiness is a fundamental component of an efficient and modern health system, efforts should be made to facilitate regular capture and analysis of appropriate indicators to monitor it. Ideally, digital health readiness would have indicators for each of the policy areas in Figure 2.2. These could start by measuring the existence of the relevant policy and evolve into indicators that measure the effectiveness of implementation of that policy. Currently, there is no comprehensive capture of such indicators. Table 2.1 includes a set of initial measures of digital health readiness. Proxies have been used where direct data are not available. Most proxies are not specific to health.

Table 2.1. Initial indicators for digital health readiness including proxy measures

Dimension of digital health readiness	Associated policy area	Indicator or proxy presented in this chapter	Comment
Analytic readiness	Access for primary use	Dataset availability, maturity and use score (OECD)	
	Access for secondary use	Patient access to their own health data (OECD)	
	Algorithmic integrity	Global AI Index (third party)	Proxy measure
Data readiness	Data lifecycle management	Dataset governance score (OECD)	
	Digital identity	Digital Government Index (OECD)	Proxy measure
	Semantic interoperability <i>Technical interoperability</i>	Interoperability standard adoption (OECD)	Should extend to semantic data standards
Technology readiness	Internet availability	Internet connectivity for individuals (OECD)	For entire population
	Digital security	Digital security (OECD)	
	Technology procurement	Certification of vendors (OECD)	
Human factor readiness	Strategic governance	Digital health strategies (various)	
	Literacy, capacity and capability	Digital skills in Europe (third party)	Proxy measure
	Public, provider and stakeholder involvement	Digital citizen engagement index (third party)	Proxy measure

These indicators are presented in more depth in the next section.

Indicators of digital health readiness

Digital health is emerging as an essential component of health systems, with recent literature indicating that digital transformation is a determinant of health (The Lancet Digital Health, 2021^[13]). To manage digital health better, it is necessary to measure the effectiveness and efficiency of the creation of analytics, data, and technology. This will help to strengthen the foundations of healthcare for the digital age.

This section reviews each of the dimensions of readiness defined in the above section based on the indicators from Table 2.1. These indicators are an incomplete view of readiness for digital health; however, they may provide inspiration for future work to better define comprehensive indicators and support routine data collection. Such work would also help to identify leaders in digital health (to share expertise) as well as gaps where there is mutual benefit in collaboration.

Analytic readiness indicators

Analytics are the part of digital health that generates value for people, communities, and society. This value is generated in diverse ways – for example, by providing better precision healthcare for individuals, addressing health inequities for marginalised communities, protecting the public from health emergencies, supporting more effective health monitoring and financing policies, and discovering new life-saving innovations.

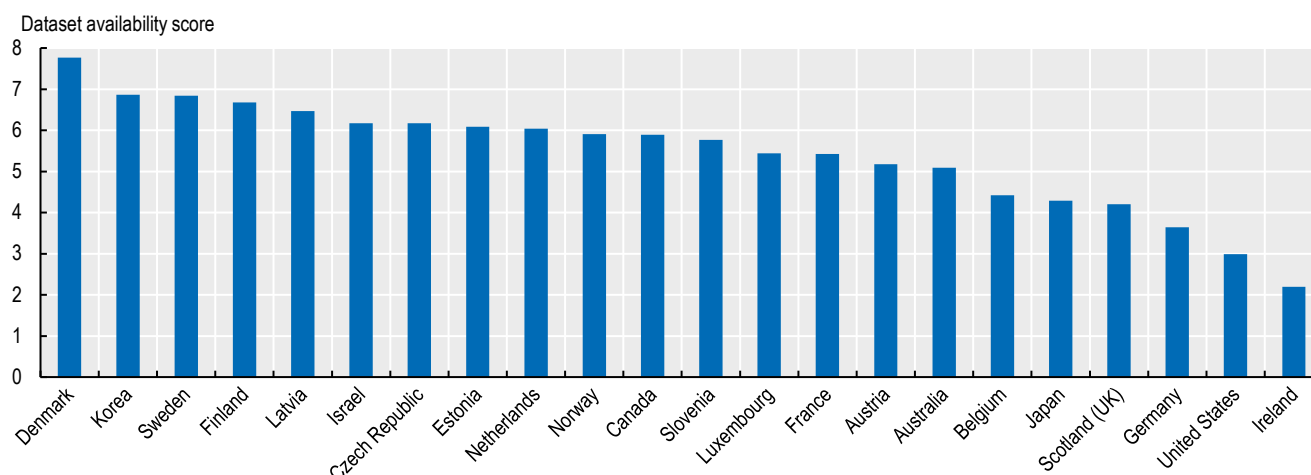
Three areas that are essential for analytic readiness are the ability to access and link data for healthcare and secondary use, the ability for individuals to access their own data, and the ability to apply analytic techniques, as with AI.

Ability to access and link data – primary and secondary uses

The readiness to create meaningful analytics and ensure their appropriate use is dependent on timely access to quality data and the ability to link data across datasets. Primary uses of these data are for healthcare whenever and wherever necessary – across primary care, acute care, and individual data use. Secondary uses of data include patient safety, public health preparedness, health service management and planning, health system improvement, and research and innovation.

In 2022, the OECD performed a five-year review of the Recommendation on Health Data Governance (OECD, 2016^[9]). This reported on capabilities to link and use data across critical data domains. The score for analytic readiness demonstrated wide variation among OECD countries (see Figure 2.3).

Figure 2.3. Ability to access and link datasets in healthcare



Note: Lithuania and Spain have reported this capability, but no data were available in the survey when it was conducted.

Source: OECD (2022^[14]), *Health Data Governance for the Digital Age: Implementing the OECD Recommendation on Health Data Governance*, <https://doi.org/10.1787/68b60796-en>.

The dataset availability score is a composite indicator that incorporates eight measures including:

- timely data access that covers the national population across care settings and clinical registries;
- use of interoperable clinical data standards and identifiers that enable linking across datasets;
- use of linked data for primary and secondary health purposes.

In this indicator, Denmark had the highest composite score, followed by Korea, Sweden, Finland and Latvia. Denmark scored highest in seven of the eight measures: the country reported that data were extracted from electronic records for all key datasets, coded using clinical data standards, covering more than 80% of the population, and linkable by a unique patient identifier. Further, linked data were used for healthcare quality, performance, research, and monitoring. Only Latvia scored higher than Denmark on timeliness of data, with a greater percentage of data available for use within one week. Korea performed similarly to Denmark, except for linking a registry for cardiovascular disease with other data. Sweden also performed similarly, except for linking primary care data and only having one dataset available within one week of the original data creation at source.

Ability to access and link data – individual use

Both the OECD Recommendation on Health Data Governance (OECD, 2016^[9]) and WHO's Global Strategy on Digital Health 2020-2025 (WHO, 2021^[7]) call for individuals to have access to their own health records. With this access, individuals will be more knowledgeable about the state of their well-being. It will facilitate conversations with health providers as the individual will no longer need to remember their prior vaccinations, prescriptions, test results, or medical treatments. In more advanced EHR systems, the individual can contribute information to their health record to report on symptoms, correct errors, or progress with health treatments.

In 2021, the OECD published a Survey of Electronic Health Record System Development, Use and Governance. This showed variation in availability of portals, the ability to access all records, and the ability to interact with data. The findings are summarised in Table 2.2.

Almost 90% of responding OECD countries reported having an electronic portal in place; however, only 42% reported that the public could both access and interact with all their data through the portal. Fewer than half of responding countries indicated that all patients could access their data via portals.

Denmark, Italy, Lithuania, Luxembourg and Türkiye reported having a portal for patients to access their comprehensive health data that was available to their entire population. Further, their portals allowed patients to interact with their data.

Table 2.2. Patient access to and interaction with their own EHRs through a secure internet portal

Access via portal Access to ALL records Interaction with portal	Access via portal Access to SOME records Interaction with portal	Access via portal Access to ALL records NO interaction with portal	NO access via portal
11			
Australia			
Denmark	9		
Germany	Belgium		
Italy	Canada		
Lithuania	Costa Rica		
Luxembourg	Czech Republic		
Netherlands	Finland		
Slovenia	Iceland	3	3
Sweden	Israel	Estonia	Korea
Switzerland	Portugal	Hungary	Mexico
Türkiye	United States	Japan	Norway

Note: Countries in **bold** reported that 100% of patients are covered. Some OECD countries, like the Netherlands, use multiple EHR portals. Spain also has this capability, but no data was available in this survey.

Source: Slawomirski, L. et al. (2023_[15]), “Progress on implementing and using electronic health record systems: Developments in OECD countries as of 2021”, <https://doi.org/10.1787/4f4ce846-en>.

Artificial Intelligence (AI) and algorithmic integrity

Readiness of analytics is also dependent on integrity of the methods used to create the analytics. This issue has gained more prominence owing to increased awareness of the potential benefits and risks of AI. AI holds the potential to revolutionise healthcare by improving diagnostics, helping with development of new treatments, supporting providers, and extending healthcare beyond the health facility and to more people. Projections have suggested that the use of AI could lead to vaccines against cancer and cardiovascular and autoimmune diseases by the end of this decade (The Guardian, 2023_[16]). AI is already being used to find new antibiotics (McMaster University, 2023_[17]). However, AI also has significant risks due to potential biases and lack of transparency of the algorithms created. Implementation of AI has both the potential to help address issues of equity and the potential to expand inequities.

Broad measures of AI are not yet available, although there are indications of which countries are leading AI development and implementation. A Global AI Index (Tortoise, 2023_[18]) measures implementation, innovation, and investment in AI across all sectors, including health and private sectors, and provides a country ranking. The Index covers 62 countries, including 36 OECD countries (all except Costa Rica and Latvia). Table 2.3 presents the rankings for the top ten countries.

Table 2.3. Top ten countries in the Global AI Index

Country	Talent	Infra-structure	Operating environment	Research	Development	Government strategy	Commercial investment	Overall score
United States	1	1	28	1	1	8	1	1
China	20	2	3	2	2	3	2	2
Singapore	4	3	22	3	5	16	4	3
United Kingdom	5	24	40	5	8	10	5	4
Canada	6	23	8	7	11	5	7	5
Korea	12	7	11	12	3	6	18	6
Israel	7	28	23	11	7	47	3	7
Germany	3	12	13	8	9	2	11	8
Switzerland	9	13	30	4	4	56	9	9
Finland	13	8	4	9	14	15	12	10

Note: Countries in **bold** are OECD countries.

Source: Tortoise (2023_[18]), Global AI Index, www.tortoisemedia.com/intelligence/global-ai/, latest data available from June 2023.

The United States leads the Index overall, with seven other OECD countries in the top ten. The United States leads in five of seven dimensions (talent, infrastructure, research, development, and commercial investment). Denmark leads in operating environment. Germany is the leading OECD country in government strategy (second overall where Saudi Arabia is first).

Given the accelerated growth of AI, it is likely that this will be an area of significant interest – to realise its benefits while protecting against its risks – in years to come. Several entities have started work on regulation of AI, including the European Union (EU) (via the proposed Artificial Intelligence Act), Canada (via the proposed Artificial Intelligence and Data Act), and the United States (via the blueprint for an AI Bill of Rights).

While none of these advances are specific to health, the sector has significant risks and opportunities from AI. Risks include hidden biases and lack of transparency that may result in inappropriate clinical recommendations that lead to patient harm. Security and privacy risks are also associated with training and use of AI, given the breadth of data required for effective training of the algorithms.

Nevertheless, there are also significant benefits of AI use in health, such as:

- **relieving health workforce pressures** by using AI to automate administrative tasks – estimated to improve productivity by 10% (Beamtree, 2023^[19]);
- **augmenting clinical diagnoses** by pulling information from unstructured doctor notes to bring issues to the surface, which has led to better diagnoses for breast cancer patients who would otherwise have fallen between the cracks (Petch et al., 2023^[20]);
- **detecting public health emergencies** by using AI to scan global health activity to detect unusual patterns of concern so that public health leaders can be informed as quickly as possible to formulate an appropriate response (CNBC, 2020^[21]).

Countries are actively working to understand how to achieve benefits from AI across their health systems while minimising risk. A critical area to address in the rollout of AI will be its social acceptance. Studies in the United States and Canada have indicated that patients want doctors to be the face of care and do not want to be diagnosed by a machine (OTV NEWS, 2023^[22]; Pew Research Center, 2023^[23]). This is consistent with the OECD AI Principle of human-centredness values and fairness (OECD.AI, n.d.^[24]).

Data readiness indicators

The full value of analytics can only be unlocked if quality data are available, with necessary protections in place to ensure that data are secure and private. Countries that are ready to use data understand that harms may come both from sharing data (e.g. from privacy breaches) and from not sharing data (e.g. missed drug interactions, lack of awareness of growing inequities, inability to manage chronic conditions).

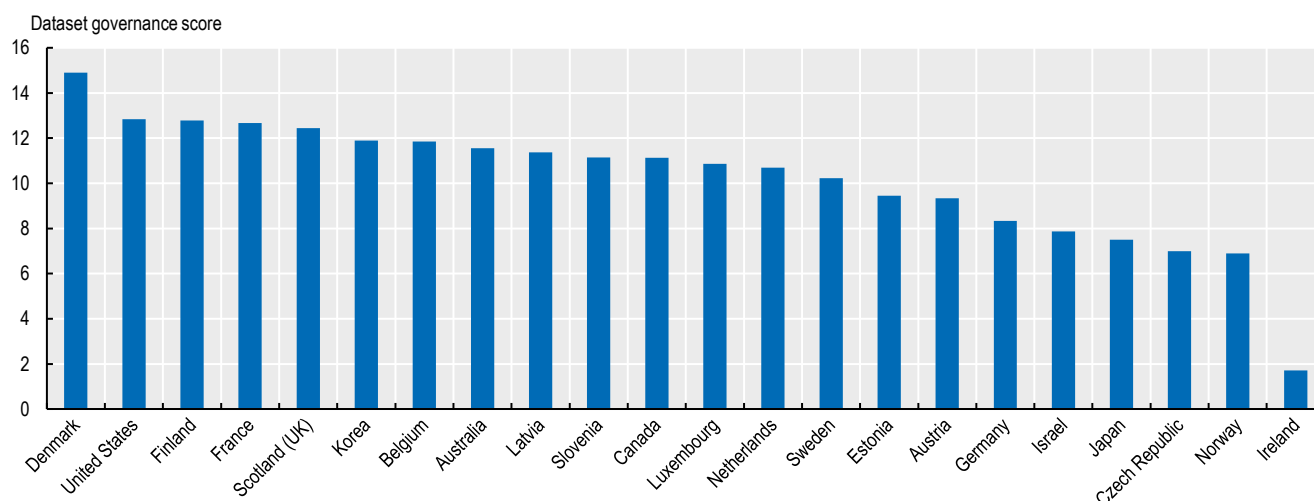
Three areas that are essential for data readiness are governments' approaches to the governance of health data, digital transformation of systems, and interoperability.

Governance of health data (lifecycle management)

The readiness to collect, store, and provide access to quality data is dependent on having clear structures and policies in place that define accountabilities, provide clear guidance for decision making, and support trust among health organisations and the public.

In 2022, the OECD performed a five-year review of the Recommendation on Health Data Governance (OECD, 2016^[9]), which included a score for dataset governance (see Figure 2.4).

Figure 2.4. Dataset governance in healthcare



Note: Score calculated as a sum of proportions of national healthcare datasets with recommended governance elements (see source).

Source: OECD (2022^[14]), *Health Data Governance for the Digital Age: Implementing the OECD Recommendation on Health Data Governance*, <https://doi.org/10.1787/68b60796-en>.

The dataset governance score is a composite indicator that incorporates 15 measures including:

- training and operational controls for privacy and security;
- processes for data-sharing arrangements;
- data catalogues and their contents.

In this indicator, Denmark had the highest composite score, followed by the United States, Finland, France and Scotland (United Kingdom). Denmark scored highest in 14 of 15 measures (including equal scores): the country reported that legislation authorises creation of datasets with data protection officers in place; staff are trained on data protections and their access to data is controlled; standard data-sharing agreements are in place for data sharing within the public sector, with academics, with the private sector and across borders, where data are de-identified/pseudonymised prior to sharing; access may be gained through remote means or through research data centres; and dataset descriptions are made public with their legal basis, along with clear procedures for data linkage. Only the United States scored higher than Denmark on the measure of testing the risk of re-identification. The United States had similar scores to Denmark, scoring highest in 11 of 15 measures, with opportunities to expand cross-border data sharing, to include the legal basis for the dataset publicly and to link long-term care data. Finland scored highest in 13 of 15 measures but had areas of improvement to measure re-identification risk and increase research data centre access.

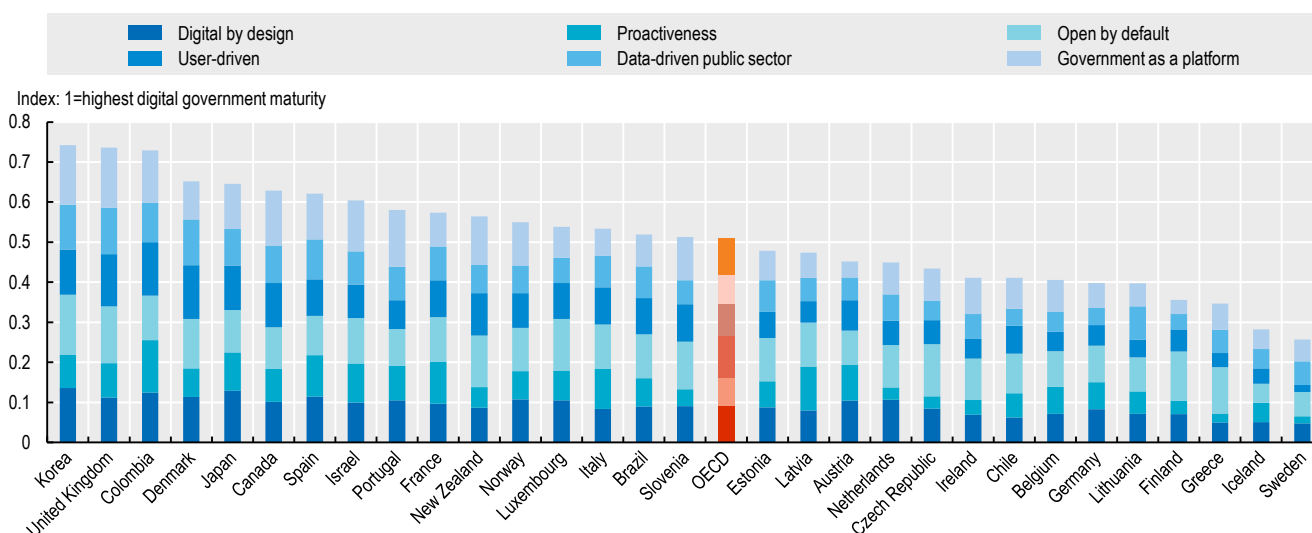
Digital Government Index for digital identity

The readiness of data is also determined through government policies as part of a drive for overall digital transformation. As an input to the OECD's Going Digital programme, 31 countries were evaluated in a Digital Government Index in 2019 (OECD, 2019^[25]). This measured six attributes:

- **Digital by design** assesses the governance and adoption of digital technologies to rethink and re-engineer public processes, simplify procedures, and create new channels of communication and engagement with stakeholders.
- **Data-driven public sector** measures the extent to which governments value data as a strategic asset and establish governance, access, sharing and re-use mechanisms for improved decision making and service delivery.
- **Government as a platform** benchmarks the extent to which governments deploy shared platforms, standards, and services to help teams focus on user needs in public service design and delivery.
- **Open by default** measures the degree of openness of government data and policy-making processes available to the public, within the limits of existing legislation and in balance with national and public interests.
- **User-driven** assesses the extent to which user needs are considered in the design of policies and services, including using inclusive mechanisms (e.g. dedicated service design mechanisms or digital tools to understand users' needs).
- **Proactiveness** benchmarks the level of anticipation of governments to attend to people's needs and respond to them rapidly, avoiding the need for cumbersome data and service delivery processes.

The OECD Digital Government Index is presented in Figure 2.5.

Figure 2.5. OECD Digital Government Index (2019)



Source: OECD (2019^[25]), Going Digital Toolkit, <https://goingdigital.oecd.org/indicator/58>.

As of 2019, Korea was the leader in the composite Digital Government Index score, followed by the United Kingdom and Colombia. Korea led all countries in two attributes: digital by design and open by default. The United Kingdom led in the attributes data-driven public sector and government as a platform. Colombia led in proactiveness, and Denmark led in being user-driven.

While these attributes are not specific to health, they are indicative of leading practices that will be useful for health. For example, the OECD is leading work on establishment of guidelines for digital identity that allow both authentication of individuals and appropriate use and linking of their data across government services (OECD, 2023^[26]).

The OECD Going Digital Toolkit includes a measure of “health data sharing intensity” (OECD, 2019^[25]). In this indicator, Denmark, Finland and Norway had the highest level of data sharing – sharing data with other government bodies, universities, healthcare providers, businesses, and foreign governments – while ensuring that appropriate protections are in place (OECD, 2023^[27]).

It should be noted that these measures pre-date the COVID-19 pandemic, which may have changed attitudes to health data sharing, protection, and use.

Interoperability standards in health systems

Semantic data standards allow the meaning of the data to be maintained as data are transported between systems, regardless of the format, and managing differences in units. For example, sex at birth may be captured as “Male” in one system, whereas another may record it as “M”. Alternatively, a lab result for blood glucose level could be captured in units of mg/dL or mmol/L, depending on the lab. Interpreting current tests and trending results over time requires that the units be measured on the same scale.

Technical data standards support the exchange of data between technologies while the content of the data is protected. Semantic and technical standards work together, so local physical data standards are connected to each other while maintaining data quality and integrity.

There are many semantic and technical data standards in health. The OECD Survey of Electronic Health Record System Development, Use and Governance specifically examined the use of HL7-FHIR (Fast Healthcare Interoperable Resources) – a standard that focuses on technical data exchange – and SMART (Substitutable Medical Applications, Reusable Technologies) – a standard for application interfaces (Slawomirski et al., 2023^[15]). A summary of the adoption of FHIR standards is included in Table 2.4.

Table 2.4. Adoption of recent HL7-FHIR and SMART interoperability standards across OECD countries

EHR interoperability Adopting HL7-FHIR Adopting SMART on FHIR	EHR interoperability Adopting HL7-FHIR No SMART on FHIR	EHR interoperability Not adopting HL7-FHIR No SMART on FHIR	No projects for interoperability Not adopting HL7-FHIR No SMART on FHIR
10			
Australia			
Belgium			
Czech Republic			
Estonia	6		
Finland	Canada	5	
Korea	Denmark	Hungary	
Lithuania	Iceland	Japan	3
Netherlands	Israel	Slovenia	Costa Rica
Norway	Luxembourg	Switzerland ¹	Portugal¹
Sweden	Italy	United States	Türkiye²

Note: Countries in **bold** also reported working on developing public application programming interfaces (APIs).

1. Additional efforts for EHR interoperability were underway in Portugal (Adopting HL7-FHIR, no SMART on FHIR), Switzerland (Adopting HL7-FHIR and SMART on FHIR) and Spain (Adopting HL7-FHIR) though data were not captured in this survey.

2. Türkiye is implementing SMART on FHIR.

Source: Slawomirski, L. et al. (2023^[15]), "Progress on implementing and using electronic health record systems: Developments in OECD countries as of 2021", <https://doi.org/10.1787/4f4ce846-en>.

Almost 90% of responding OECD countries reported that they were introducing legislation to require standards for interoperability; 66% were adopting HL7-FHIR, and 42% were adopting SMART on FHIR, which simplifies data queries, access, and exchange between systems (Slawomirski et al., 2023^[15]). Australia, Belgium, Finland, Korea, the Netherlands, Norway, Spain and Sweden reported advancing a strategy for EHR interoperability, adopting HL7-FHIR standards along with SMART on FHIR, and developing application programming interfaces (API) to simplify data access and support open data.

While HL7-FHIR provides semantic data standards itself, it is compatible with semantic standards such as SNOMED² or ICD³ for clinical data coding. In parallel, there are emerging approaches to semantic data standards for primary and secondary uses beyond clinical care. For primary use, the International Patient Summary (IPS) is intended as standard for both presentation of data to individuals and exchange of data across borders. Data domains required by the IPS include prescription history, allergies and intolerances, and medical diagnoses. Additional data domains include immunisation, history of procedures, medical devices, and diagnostic testing results (HealthIT.gov, 2021^[28]).

For secondary use, the Observational Medical Outcomes Partnership (OMOP) Common Data Model (CDM) is an open community data standard to help interoperability of data, with a focus on secondary use. The OMOP CDM leverages the Observational Data Standards and Informatics (OHDSI) vocabularies. These models allow for standardisation across data sources for aggregate analysis. Ideally, the standards for the IPS and OMOP would work together so that data can be collected once for primary purposes and used many times for secondary use.

It should be noted that since the time of the survey (2021), interoperability standards have continued to evolve beyond HL7-FHIR and SMART. Current practice would also incorporate semantic interoperability standards, for capture and exchange of information for EHRs, as well as enabling the use of that data for secondary purposes, as discussed above. As there are yet to be surveys of adoption of the IPS or OMOP across health systems to understand the current level of readiness across semantic interoperability, subsequent measurement of interoperability will look at the adoption of policies to establish standards governance and monitor national semantic and technical data standards.

Technology readiness

Technologies are intertwined with digital health – be it the user interface for a medical device, electronic medical records in hospitals that capture information, or x-ray machines that capture and share images. Readiness with digital health requires reliable technologies to collect, store, access, share and use data to produce impactful insights.

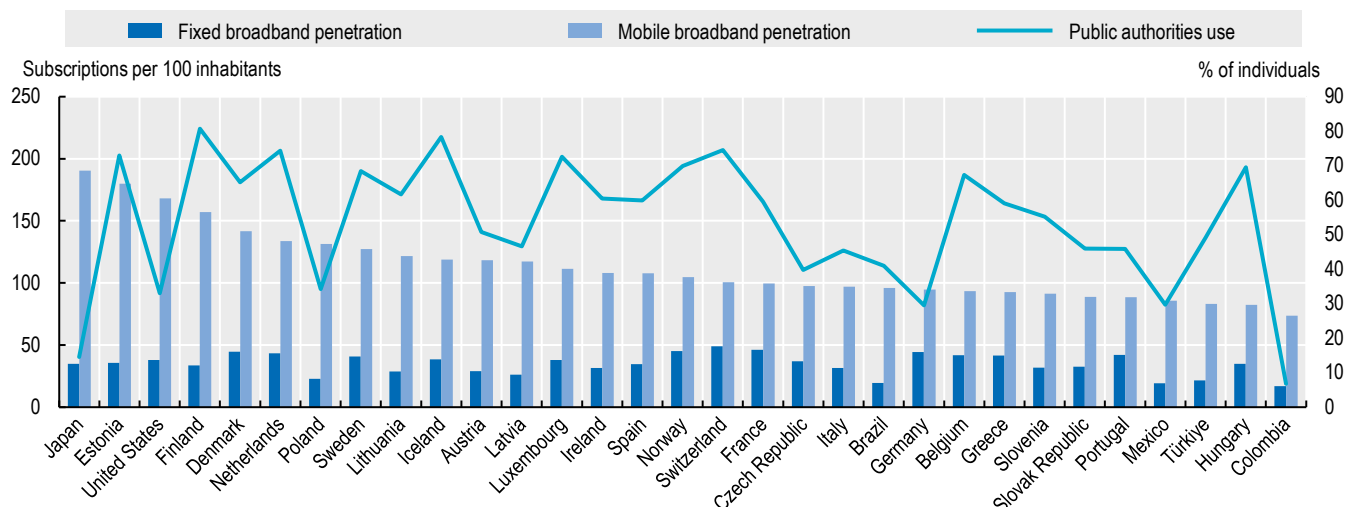
Three areas for technical readiness are the abilities of individuals to access digital tools via the internet, the security of digital systems and the approach to vendor certification.

Internet connectivity for individuals

In an increasingly digitised world, there are calls for access to the internet to be recognised as essential for human well-being. Internet connectivity is particularly important for issues such as universal health coverage reaching remote and rural areas.

The OECD Going Digital programme measured the penetration of mobile and fixed internet connections in OECD countries and the share of individuals who used the internet to contact public authorities. A summary is presented in Figure 2.6.

Figure 2.6. Internet use across OECD countries and use of the internet for public authorities



Source: OECD (2019^[25]), Going Digital Toolkit, <https://goingdigital.oecd.org/indicator/58>, based on the OECD Broadband Portal www.oecd.org/sti/broadband/broadband-statistics and the ITU World Telecommunication/ICT Indicators Database, www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Pages/publications/wtid.aspx.

Globally, mobile technologies are the dominant method of accessing the internet. In Japan and Estonia, there are almost two subscriptions to the internet for every individual, while the number of subscriptions is less than one per person in 12 OECD countries.

The internet is frequently used for public health purposes. In 15 OECD countries, more than 60% of the population used the internet to interact with public authorities.

As an example specific to health, more than half of citizens in Finland reported personally accessing their EHRs regularly online in 2019. They interacted with their records to renew prescriptions, update consent, post living wills, and record organ donation testaments, among other actions (Jormanainen et al., 2019^[29]).

Digital security

Digital security is a rising concern globally, with the cost of cyberattacks projected to reach USD 10.5 trillion by 2025 (Forbes, 2023^[5]). The health sector is a particular target for cyberattacks because of the inherent value of health data and the extremely low tolerance for outages of digital technologies. Given the sensitivity of confidential patient data, digital health readiness requires that connections and storage are secure.

OECD countries endorsed principles for digital security risk management in 2022 that would apply across all industries (OECD, 2022^[11]), as summarised in Box 2.2. These principles were used to survey approaches to digital security in health across OECD countries in early 2023. The responses were compared to leading practices and are summarised in Table 2.5.

Table 2.5. Summary of alignment of countries to leading practices for digital security

		Digital security culture	Responsibility and liability	Human rights and fundamental values	Co-operation	Strategy and governance	Security measures	Risk assessment and treatment	Innovations	Resilience, preparedness and continuity
		Digital Security Principles								
Digital Security Strategy specific to Health (bolded countries identified alignment with a national digital health strategy)	Australia	G	G	G	G	G	G	I	G	G
	Canada	Y	Y	G	G	Y	G	Y	G	G
	Czech Republic	Y	G	Y	G	Y	G	Y	G	G
	France	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Germany	I	I	I	I	I	I	I	I	I
	Ireland	G	G	G	G	G	G	G	G	G
	Israel	G	G	G	G	Y	G	Y	G	G
	Netherlands	Y	Y	Y	G	Y	G	G	Y	G
	Norway	Y	Y	G	G	Y	G	Y	G	Y
	United Kingdom	G	G	Y	G	Y	Y	Y	Y	G
	United States	Y	G	Y	G	Y	G	G	G	Y
National Digital Security Strategy	Costa Rica	Y	Y	Y	G	Y	Y	Y	Y	Y
	Croatia	Y	G	G	G	Y	G	Y	G	Y
	Italy	Y	G	G	G	Y	G	G	G	G
	Japan	Y	G	G	G	I	Y	Y	I	Y
	Korea	G	G	G	G	G	G	G	G	G
	Lithuania	Y	Y	Y	G	Y	G	Y	G	G
	Portugal	Y	G	G	G	Y	G	Y	Y	Y
	Slovenia	Y	Y	Y	G	Y	G	G	G	G
	Spain	Y	G	G	G	Y	G	Y	Y	G
	Switzerland	Y	G	Y	G	Y	Y	Y	Y	G
No reported Digital Security Strategy	Belgium	Y	Y	Y	G	Y	G	G	G	Y
	Greece	Y	Y	G	G	Y	G	Y	G	G
	Luxembourg	Y	Y	G	G	Y	G	Y	G	Y
	Slovak Republic	Y	Y	G	Y	Y	G	Y	Y	G

Note: G represents 100% alignment to best practice; Y represents less than 100% alignment; 'I' represents incomplete or confidential responses.

Source: Sutherland, E. (forthcoming^[30]), "Fast-track on digital security in health".

Overall, 75% of responses were aligned with the proposed leading practices. Respondents that had a specific strategy for digital security specific to health (that was aligned with a national strategy) had higher alignment with leading practices in 6.1 of the 9 principles. Respondents with a national digital security strategy were aligned with leading practices on average in 4.7 of the 9 principles. Countries without a digital security in health strategy were aligned in 4.5 of the 9 principles.

Overall, from this limited survey, it appears that Ireland and Korea are aligned with all leading practices for digital security in health. Australia, Canada, Israel and Italy also responded with strong alignment. The analysis shows some key priority areas for

government action to align with the OECD Digital Security Risk Management Framework and co-operate in areas of mutual benefit.

It is notable that some areas for improvement to mitigate digital security risks are relatively low-cost (such as training staff and monitoring programmes) when compared to extensive interventions such as advanced security solutions, security audits and penetration testing, amongst others. It is estimated that 90% of digital security challenges start with phishing. Hence, these low-cost activities could also be among the most effective.

Certification of technology vendors in EHR systems

Technology vendors provide the platforms that collect, store, share, and use health data. The choice of vendor is most often made through a competitive procurement process. When technologies must be procured across a large group, a common method is to create a certification process. For a vendor to be certified, they must demonstrate that they adhere to a determined set of minimum requirements. These certifications simplify the choice of individual organisations.

For digital health readiness, a strategic approach to vendor management will help to minimise diversity of technology implementations that challenge the ability for data to be interoperable and portable. Certification simplifies the ability to share data while maintaining protections.

The OECD 2021 Survey of Electronic Health Record System Development, Use and Governance examined which common requirements were used in the certification process to examine variations in approach to vendor certification (see Table 2.6).

Table 2.6. Certification requirements of vendors of EHR system software

Messaging standards Clinical terminology National EHR requirements	Messaging standards Clinical terminology No EHR requirements	Messaging standards No clinical terminology No EHR requirements	No standards identified
11			
Belgium			
Denmark			9
Finland			Costa Rica
Hungary			Czech Republic
Japan			Estonia
Korea			Iceland
Portugal			Israel
Slovenia		3	Italy
Switzerland		Australia	Lithuania
Türkiye	1	Canada	Luxembourg
United States	Netherlands	Sweden	Norway

Notes: EHR requirements refers to standards for national EHR interoperability. Spain also implements standards to facilitate interoperability, but no data were available in this survey. Countries in "No standards identified" might have organisations responsible for the infrastructure of EHR software, but not necessarily setting standards for clinical terminology and electronic messaging.

Source: Slawomirski, L. et al. (2023^[15]), "Progress on implementing and using electronic health record systems: Developments in OECD countries as of 2021", <https://doi.org/10.1787/4f4ce846-en>.

This survey identified significant variation across OECD countries in their certification processes. Almost 60% of OECD countries reported messaging standards as part of the certification process; however, this dropped to less than 50% for certification requiring messaging, clinical and interoperability standards. Furthermore, 38% of OECD countries reported not having any standards or not having a vendor certification process. In total, 11 countries embedded messaging standards, clinical terminology and EHR requirements in the certification process.

Given the rising importance of interoperable data and advances made during the COVID-19 pandemic, this is an area where improvement would be expected to incorporate additional interoperability standards (as discussed in the section titled Interoperability standards in health systems, and Table 2.4). There may be opportunities for international collaboration to support cross-border interoperability and data sharing for research, public safety, and health system improvement.

Human factor readiness

While digital health is considered a technical discipline, human factors are essential for its success. As noted in the OECD publication *Health in the 21st Century* (2019^[3]):

The main barriers to building digital health systems of the 21st century are not technological. They are institutional and organisational. Progress depends on an enabling policy environment.

Hence, readiness for digital health relies on the co-ordination and support of multiple actors across the health system. The health workforce and providers must understand how health information is collected and used, and – importantly – that this should support their work, not be an administrative or cultural burden. This also includes engagement and consultation to support the trust and acceptance of patients that their data are secure and private.

This section examines three areas of human factor readiness: digital health strategies, digital literacy, and meaningful public engagement.

Digital health strategies and strategic governance

In 2020, the World Health Assembly endorsed WHO's *Global Strategy on Digital Health 2020-2025* (WHO, 2021^[7]). The vision of the strategy emphasises equity, person-centric solutions, and integration of primary and secondary uses of data to better prepare and respond to pandemics, drive innovation to improve lives, and achieve better outcomes for everyone.

In parallel, many countries have developed national strategies for digital health to drive action (see Table 2.7).

Table 2.7. Digital health strategies across OECD countries

Digital health-related strategy			No digital health-related strategy found
← 35 →			
Australia	Finland		
Austria	Greece	New Zealand	
Belgium	Hungary	Norway	
Canada	Iceland	Poland	
Chile	Ireland	Portugal	
Colombia	Israel	Slovak Republic	
Costa Rica	Italy	Slovenia	
Czech Republic	Japan	Spain	
Denmark	Korea	Sweden	3
Estonia	Lithuania	Switzerland	Latvia
France	Luxembourg	United Kingdom	Mexico
Germany	Netherlands	United States	Türkiye

Source: OECD analysis from publicly available information and published national strategies.

Overall, 35 OECD countries have a strategy related to digital health, including strategies that focus on AI, health data, open data, or digital technology. All strategies address dimensions of digital health readiness (as described in Box 2.1), and the aim of all is to bolster the digital foundation of health systems.

Across these national digital health strategies, 34 articulated clear goals. Note that strategies may have multiple goals, so countries may appear multiple times in the summary in Table 2.8.

Table 2.8. Summary of country digital health strategy goals

Ensuring coherence between regions and operators	Supporting learning health systems	Improving resilience and sustainability	Moving towards people-centric system	Improving security and data protection	Improving productivity of health workforces	Investing in innovation	Focusing on health prevention
24	24						
Austria	Australia						
Canada	Belgium						
Chile	Colombia						
Colombia	Costa Rica						
Costa Rica	Denmark						
Denmark	Estonia						
Finland	Finland						
Germany	France						
Greece	Germany						
Hungary	Greece	14	14				
Iceland	Hungary	Austria	Denmark	13			
Ireland	Iceland	Colombia	Germany	Belgium	12		
Japan	Ireland	Germany	Greece	Czech Republic	Australia		
Korea	Israel	Iceland	Hungary	Finland	Austria		
Lithuania	Italy	Israel	Iceland	Germany	Belgium		
Netherlands	Lithuania	Lithuania	Ireland	Hungary	Czech Republic		
Norway	Luxembourg	Luxembourg	Netherlands	Israel	France	7	7
Poland	Netherlands	New Zealand	Norway	Italy	Germany	Colombia	Colombia
Portugal	New Zealand	Norway	Poland	Japan	Hungary	Denmark	Ireland
Spain	Poland	Poland	Portugal	Lithuania	Netherlands	Ireland	Israel
Sweden	Slovak Republic	Slovak Republic	Slovak Republic	Netherlands	Norway	Korea	Netherlands
Switzerland	Spain	Spain	Spain	Norway	Poland	Netherlands	Norway
United Kingdom	Sweden	Sweden	Sweden	Slovak Republic	Spain	Norway	Portugal
United States	United Kingdom	Switzerland	United States	Spain	United States	Spain	Spain

Source: OECD analysis from publicly available information and published national strategies.

More than 70% of countries identified goals to support learning health systems and improve coherence across their regions and health system operators, while approximately 41% identified improving resilience and sustainability as a priority alongside moving toward people-centric health systems. Furthermore, approximately 38% identified improving security and data protection as a priority, and 35% prioritising efforts to improve productivity of health workforces.

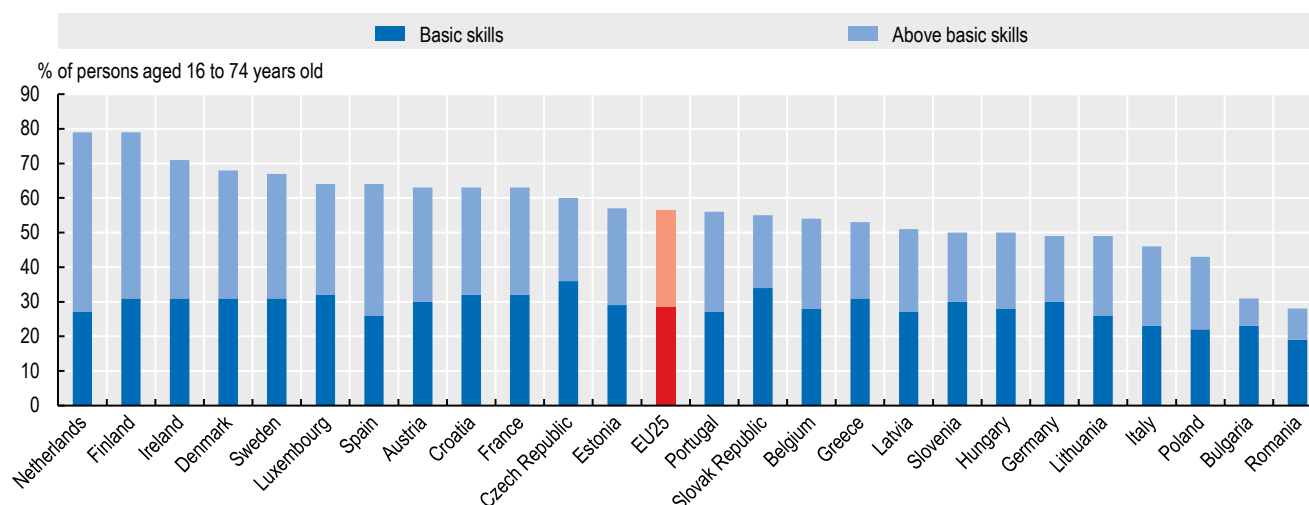
All goals rely on a foundation of digital health, where responsible analytics are created on accessible and quality data that are collected and delivered through robust technology. Notably, these strategies – while focused on digital health – would enable the transformation of the overall health system.

The presence of a comprehensive and integrated strategy signals national co-ordination and a drive to improve digital health readiness.

Digital skills of populations and health literacy

Digital skills include the ability to use digital tools for communication and collaboration, problem solving, safety, digital content creation, and the comprehension and use of information. Individuals can have basic or advanced digital skills.

A recent report looked at overall digital skills in Europe (see Figure 2.7) (ILA, 2023^[31]).

Figure 2.7. Digital skills of populations in Europe

Source: CBS, Eurostat, adapted from ILA (2023^[31]), *Digital Health Literacy Country Reports*, www.ilabour.eu/results/digital-health-literacy-country-reports/.

This study shows that almost 80% of people in the Netherlands and Finland have at least basic digital skills, whereas fewer than 50% of people in Hungary, Germany, Lithuania, Italy and Poland have comparable digital skills.

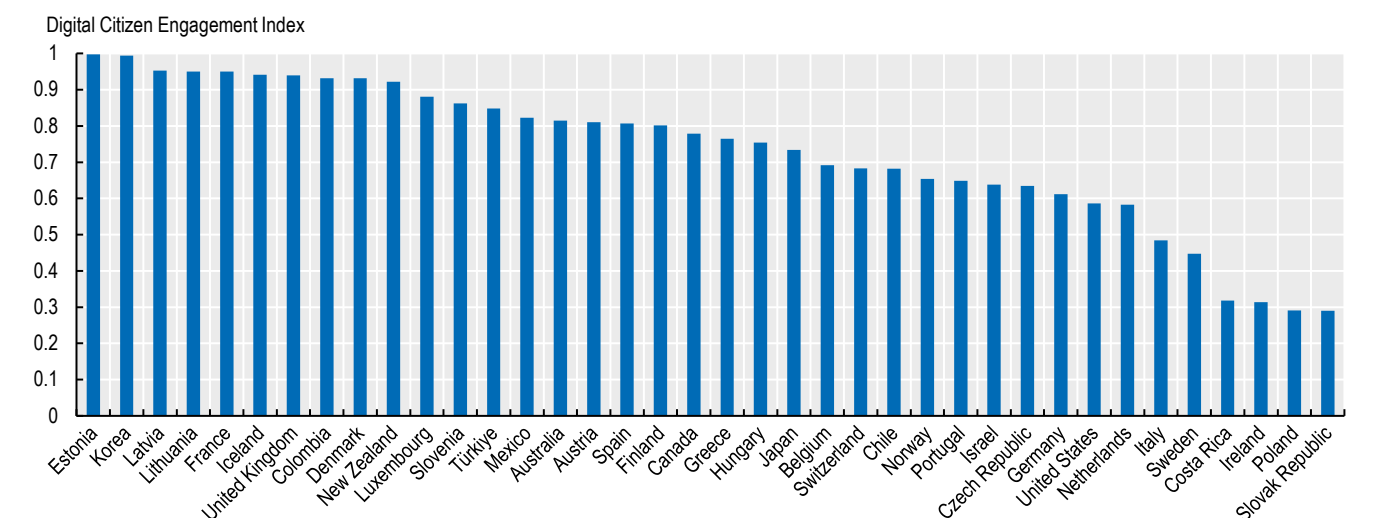
Digital health has the additional complexity of health literacy. Personal health literacy is the degree to which individuals can find, understand and use information and services to inform health-related decisions and actions for themselves and others, whereas organisational health literacy is the degree to which organisations equitably enable individuals to find, understand, and use information and services to inform health-related decisions and actions for themselves and others (CDC, 2023^[32]).

Improved health literacy has been shown to improve trust among the public regarding health communications (Paige, Krieger and Stellefson, 2016^[33]). Hence, actions to address both digital literacy and health literacy are important parts of digital health readiness.

Citizen engagement and public involvement in digital health

People are at the centre of health in the OECD Recommendation on Health Data Governance in at least 41% of national digital health strategies (see Table 2.8 above). People being at the centre means more than ensuring that people have access to their EHRs; it also means ensuring that people are meaningfully engaged in the design, implementation, operation, and management of digital health programmes. Ways in which meaningful public engagement can be achieved include surveys, inclusion in project teams, and implementation of public assemblies.

The World Bank, as part of its work on a Governance in Technology Maturity Index (GTMI), assessed dimensions of governance including a Digital Citizen Engagement Index (see Figure 2.8) (The World Bank, 2022^[34]).

Figure 2.8. Digital Citizen Engagement Index (2022)

Source: The World Bank (2022^[34]), GovTech Maturity Index (GTMI) Data Dashboard, Accessed August 2023, www.worldbank.org/en/data/interactive/2022/10/21/govtech-maturity-index-gtmi-data-dashboard.

Estonia and Korea have the highest scores among OECD countries, followed by Latvia, France and Lithuania. Further, 21 OECD countries are considered GovTech Leaders, indicating that these countries have a whole of government approach to public sector modernisation (including digital government transformation approaches, universally accessible public services, and a citizen-centric outlook). Strong digital citizen engagement includes having access to open data, national platforms for citizen participation, government platforms for citizen feedback, and publishing citizen engagement statistics. It should be noted that the index is not necessarily specific to healthcare and might not reflect recent changes following the COVID-19 pandemic.

Within the Digital Citizen Engagement Index, areas where fewer than 50% of OECD countries aligned with leading practices are:

- allowing citizens and businesses to provide anonymous feedback;
- responding to citizen feedback;
- making government responses publicly available;
- using advanced technology (e.g. chatbots) to improve citizen engagement;
- establishing service delivery performance metrics;
- publishing government engagement results;
- improving the representation of vulnerable groups.

There are examples of public involvement in digital health. In Canada, Patients Redefining the Future of Healthcare has created a patient declaration of health data rights that clarifies the expectation for data to be used to benefit individuals and communities while also respecting privacy (Save your skin, 2023^[35]). Across the EU, the European Patients Forum has published a paper with expectations for the advancement of AI (Nicholas and del Castillo, n.d.^[36]).

A third channel for meaningful public engagement is through public assemblies or citizen councils. These engage a diverse and representative group to provide advice to governments in areas of interest. In health, the United Kingdom established a public assembly in 2014 for the National Health Service (NHS). In Canada, the Health Data Research Network Canada engaged patients to understand their expectations for sharing and use of their health data. The respondents felt that: 1) identifiable health data should be shared across patients' health providers; 2) de-identified health data should be shared with policy makers for health system safety and improvement; and 3) de-identified health data should be shared with academic researchers to improve discovery and treatment of disease. These directions are helping to inform policy directions in health data sharing, privacy, and protection (HDRN Canada, 2020^[37]).

Digital health readiness: Monitoring progress

This section presents articulated aspects of readiness for digital health across various dimensions of analytics, data, technology, and related human factors. While this is not an exhaustive list, these initial measures of digital health readiness are helpful to identify pockets of excellence and set the stage for later work in digital readiness evaluation. Leading countries for each indicator are listed in Table 2.9.

Table 2.9. Leading countries for indicators presented in this chapter

Dimension of digital health readiness	Indicator or proxy presented in this chapter	Leading countries
Analytic readiness	Dataset availability, maturity, and use score (OECD)	Denmark, Korea, Sweden, Finland, Latvia
	Patient access to their own health data (OECD)	Denmark, Italy, Lithuania, Luxembourg, Sweden, Türkiye
	Global AI Index (third party)	United States, the United Kingdom, Canada, Korea, Israel
Data readiness	Dataset governance score (OECD)	Denmark, Finland, France, United States, United Kingdom
	Digital Government Index (OECD)	Norway, United Kingdom, Colombia, Denmark, Japan
	Interoperability standard adoption (OECD)	Australia, Belgium, Finland, Korea, Netherlands, Norway, Sweden
Technology readiness	Internet connectivity for individuals (OECD)	Japan, Estonia, Finland, Denmark, Netherlands
	Digital security (OECD)	Australia, Canada, Czech Republic, France, Germany, Ireland, Israel, Korea, Netherlands, Norway, United Kingdom, United States
	Certification of vendors (OECD)	Belgium, Denmark, Finland, Hungary, Japan, Korea, Portugal, Slovenia, Switzerland, Türkiye, United States
Human factor readiness	Strategic governance	<i>35 countries have a digital health-related strategy</i>
	Literacy, capacity, and capability	Netherlands, Finland, Ireland, Denmark, Sweden
	Public, provider, and stakeholder involvement	Estonia, Korea, Latvia, France, Lithuania

Note: Items in **bold** are non-health specific. Leading countries identified in the respective analyses presented earlier in the chapter, listed by ranking or alphabetical when in a top category.

Across all indicators, Denmark appears most frequently as a leading country (in 7 of 12 indicators), followed by Finland, Korea, Sweden, Japan, the United States and the Netherlands. More than 95% of OECD countries are among leading countries in at least one category (all except Mexico). This demonstrates that this is a key priority across the OECD, and that progress is being made.

Nordic countries have strength across all dimensions, appearing as leading countries in 10 of 12 indicators (all except the Global AI Index and digital security). This is bolstered by a region-specific health strategy that emphasises health prevention along with healthcare (Nordic Health 2030, n.d.^[38]). Digital health will be a key component of the strategic delivery plan.

A theme in this chapter has been the inadequacy of simple-to-use indicators for digital health readiness. Measuring analytic readiness would benefit from health-specific indicators for measuring the adoption of AI at scale, while managing its risks. Data readiness would benefit from a health-specific scan of interoperability, including semantic and technical data standards as well as policies for access and privacy. Technical readiness would benefit from development of metrics for information architecture and the ability of technologies to be adaptable to change. Human factor readiness would benefit from comparison of governance models, funding mechanisms, resource allocation, digital health literacy, and trust, among other areas.

Assessing digital health as a determinant of health

While the focus of this chapter is on assessing digital readiness, this section goes one step further by exploring digital health as a determinant of health.

During the pandemic, digital health connected testing results to policy making and measured the effectiveness of public health measures. Digital health also provided channels for providers to connect with their patients at a distance and still provide effective care. Perhaps most significantly, digital health helped to develop vaccines, evaluate their efficacy, monitor their deployment, and support a portable proof of vaccination (OECD, 2023^[39]).

The *Lancet* and *Financial Times* published a Commission in 2021, highlighting that weak governance of digital technologies is causing health inequities and compromising human rights (The Lancet Digital Health, 2021^[13]). However, there is yet to be a study that shows a causal quantitative relationship between digital transformation and health outcomes.

If digital health readiness is a determinant of health, then better health system performance would result in countries or organisations that have higher degrees of digital health readiness. This section shows limited examples where good digital health readiness also led to better responses to COVID-19 and improved the use of acute care resources, leading to lower costs and better patient experiences.

There are opportunities for more indicators and analysis to explore the relationship between digital health and better health outcomes, lower costs, higher innovation, and improved safety – and ultimately digital health readiness as a determinant of health.

Nevertheless, this section examines statistics for various health outcomes against digital health readiness. For these purposes, digital health readiness is taken as the multiplication of scores for dataset availability, maturity, and use (Figure 2.3) and dataset governance (Figure 2.4).

Digital health and harm prevention during COVID-19

Digital health was critical for evidence-informed policy responses during the pandemic. It was used to measure lab results to understand the extent of the disease, to support contact tracing to prevent its spread, and to optimise use of personal protective equipment to protect the most vulnerable groups (OECD, 2020^[40]). Evidence-informed policies and the integration of healthcare data with public health surveillance and capacity improved infection control measures and public communication, ultimately mitigating the burden of the pandemic, and saving lives. The readiness of countries to utilise and integrate existing databases were key factors in resilient health systems (OECD, 2023^[4]; de Bienassis et al., 2022^[41]).

While the effects of the pandemic are still being felt, early evidence demonstrates that higher levels of digital health readiness resulted in fewer lives lost and more stable health systems during key stages of the pandemic. A comprehensive study examined the relationship between country-level digital preparedness, measured by the Digital Adoption Index (DAI), and COVID-19 cases, deaths, and stringency indices of government measures. Using linear regression on the preparedness and outcome patterns, the authors determined that **the more advanced countries' digital adoption, the lower the number of cases and the faster new cases decline**. Furthermore, gradient tree boosting analysis found the most critical factors in COVID-19 cases and deaths were related to digital infrastructure and telehealth. Overall, digital preparedness had comparable importance to smoking, age, and income on COVID-19 cases and deaths (Heinrichs et al., 2022^[42]). It should be noted that the study includes low and middle-income countries who have a wider range in digital preparedness but might also have difficulties in outcomes reporting.

The rationale for this relationship is that with greater digital health readiness, policy makers were able to leverage their digital and data assets to 1) mobilise testing centres; 2) closely monitor the spread and severity of cases; 3) use results to adjust their public health measures for greater impact; 4) communicate those measures effectively; and 5) maintain service delivery through digitally-enabled care (e.g. telehealth). This could translate into reducing harms when policy makers could use results quickly to adjust public health measures for greater impact, detect where new COVID-19 cases were arising to target those areas for vaccination, and assess the efficacy of the new vaccines. Through more detailed, and OECD specific measures of digital health readiness, future analyses can examine how individual policy dimensions impact costs, outcomes, and measures of resilience in OECD countries and settings.

Improving patient experience and outcomes with lower costs

Digital health can contribute to reducing care fragmentation by integrating data across care providers. This is a key issue for people with complex health needs, such as those with multiple chronic conditions. Studies show that, without proper care integration, people may try to address unmet needs using additional services in an uncoordinated manner. This creates a sub-optimal experience for the patient and increases the risk of patient harm.

For example, estimates in the United States show that fragmented care increases costs by over USD 4 000 per patient. Further, patients who experienced high levels of fragmentation in their care were less likely to receive care considered clinical best practice (OECD, 2023^[43]). In hospitals, digital health can provide a better provider experience that results in reductions in the length of hospital stays. Providers are more likely to view records when returned via electronic means and view them earlier, compared with faxed or paper records. A study (Everson, Kocher and Adler-Milstein, 2016^[44]) also found that doctors were less likely to order unnecessary diagnostic tests, and patients were less likely to be admitted to hospitals, when providers reviewed the records by electronic means. Overall, patients spent less time in acute care when providers saved time between requesting and viewing outside records. Digital health contributed to lowering costs by USD 1 187 per patient while achieving better health outcomes.

Another study in the United States of several hundred hospitals correlated their digital health maturity and health outcomes. It showed that digital maturity is associated with significantly higher safety levels, better patient experiences and fewer adverse events (Snowdon, forthcoming^[45]).

Finally, the United Kingdom provides an example of seeking to improve patient experiences and lower acute care utilisation. The Norfolk Community Health and Care Trust is implementing a remote-monitoring service for people living with heart and lung diseases. Patients report high satisfaction with the programme as it saves time waiting for doctors. The programme also reported a reduction in acute care admissions (NHS, n.d.^[46]). More time is required to quantify the opportunity; however, preliminary results are promising.

These examples show that digital health can be a significant contributor to improved workflow in acute care settings, resulting in lower costs and better outcomes.

Concluding thoughts

This chapter started by presenting an expanded view of digital health that includes analytics, data, and technology alongside the human factors that help to achieve sustained success. The outline of a checklist for digital health policies was used to consider measures of digital health readiness.

Indicators of digital health readiness were presented to understand the current landscape. Denmark was identified as a leader in digital health readiness, followed by Finland, Korea, Sweden, Japan, the United States and the Netherlands. Over 95% of OECD countries were a leader in at least one of the indicators shown.

The premise that digital health readiness is a determinant of health was explored, with limited – albeit interesting – findings. More indicators and analysis are necessary to qualify and quantify relationships between high digital health readiness and health outcomes. This work could be extended to consider social data (e.g. social determinants of health, social programme usage) to provide perspective on overall health and well-being.

Overall, this chapter has demonstrated that significant work is needed to better define and measure digital health readiness. With the potential benefits and risks of AI – and its reliance on all aspects of digital health – the urgency for health systems to improve their digital health readiness is clear.

Countries are “data rich and insights poor” (OECD, 2022^[14]). While progress is being made to improve the use and governance of health data, there is still significant work to be done. The capacity to measure digital health readiness reliably will help policy makers identify issues that can be addressed together, evaluate the benefit of investments in digital health, and promote the urgency of digital transformation of health systems.

References

- Beamtree (2023), *More Time To Care: Automation, Digitisation and the Workforce*, Global Impact Committee, [19]
<https://beamtree.com.au/papers-publications/more-time-to-care/>.
- CDC (2023), *What Is Health Literacy?*, <https://www.cdc.gov/healthliteracy/learn/index.html>. [32]
- CNBC (2020), *How this Canadian start-up spotted coronavirus before everyone else knew about it*, [21]
<https://www.cnn.com/2020/03/03/bluedot-used-artificial-intelligence-to-predict-coronavirus-spread.html>.
- de Bienassis, K. et al. (2022), “Health data and governance developments in relation to COVID-19: How OECD [41]
 countries are adjusting health data systems for the new normal”, *OECD Health Working Papers*, No. 138, OECD
 Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/aec7c409-en>.
- Everson, J., K. Kocher and J. Adler-Milstein (2016), “Health information exchange associated with improved [44]
 emergency department care through faster accessing of patient information from outside organizations”, *Journal of the
 American Medical Informatics Association*, Vol. 24/e1, pp. e103-e110, <https://doi.org/10.1093/jamia/ocw116>.
- Forbes (2023), *10.5 Trillion Reasons Why We Need A United Response To Cyber Risk*, [5]
<https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2023/02/22/105-trillion-reasons-why-we-need-a-united-response-to-cyber-risk/?sh=1a085acd3b0c>.
- Gintux (2023), *The Most Surprising Fax Machine Usage Statistics And Trends in 2023*, <https://blog.gitnux.com/fax-machine-usage-statistics/>. [1]
- HDRN Canada (2020), *Social Licence for uses of Health Data: A report on public perspectives*, Health Data Research [37]
 Network Canada, <https://www.hdrn.ca/en/reports/social-licence-uses-health-data-report-public-perspectives>.
- HealthIT.gov (2021), *International Patient Summary*, <https://www.healthit.gov/topic/global-digital-health-partnership/international-patient-summary>. [28]
- Heinrichs, H. et al. (2022), “Digitalization impacts the COVID-19 pandemic and the stringency of government [42]
 measures”, *Scientific Reports*, Vol. 12/1, p. 21628, <https://doi.org/10.1038/s41598-022-24726-0>.
- HIMSS (2020), *HIMSS Defines Digital Health for the Global Healthcare Industry*, Healthcare Information and [6]
 Management Systems Society, <https://www.himss.org/news/himss-defines-digital-health-global-healthcare-industry>
 (accessed on 25 September 2023).
- ILA (2023), *Country Reports: Digital Health Literacy to Increase the Resilience of the Disadvantaged Group*, [31]
 International Labour Association, <https://www.ilabour.eu/results/digital-health-literacy-country-reports/>.

- Jormanainen, V. et al. (2019), "Half of the Finnish population accessed their own data: comprehensive access to personal health information online is a corner-stone of digital revolution in Finnish health and social care", *Finnish Journal of eHealth and eWelfare*, Vol. 11/4, <https://doi.org/10.23996/fjhw.83323>. [29]
- McMaster University (2023), *Scientists use AI to find promising new antibiotic to fight evasive hospital superbug*, <https://brighterworld.mcmaster.ca/articles/artificial-intelligence-new-antibiotic-drug-resistant-pathogen-acinetobacter-baumannii/>. [17]
- Morris, Z., S. Wooding and J. Grant (2011), "The answer is 17 years, what is the question: understanding time lags in translational research", *Journal of the Royal Society of Medicine*, Vol. 104/12, pp. 510-520, <https://doi.org/10.1258/jrsm.2011.110180>. [2]
- NHS (n.d.), *Remote-monitoring service for people living with heart and lung diseases reduces A&E admissions in Norfolk*, <https://www.longtermplan.nhs.uk/case-studies/remote-monitoring/>. [46]
- Nicholas, L. and J. del Castillo (n.d.), *Artificial Intelligence in Healthcare from a Patient's Perspective*, <https://www.eu-patient.eu/globalassets/report-ai-1612---del-castillo-and-nicholas-2.pdf>. [36]
- Nordic Health 2030 (n.d.), *Nordic Health 2030*, <http://nordichealth2030.org/>. [38]
- OECD (2023), "Health data sharing intensity", *OECD Going Digital Toolkit*, OECD, Paris, <https://goingdigital.oecd.org/indicator/64>. [27]
- OECD (2023), *Integrating Care to Prevent and Manage Chronic Diseases: Best Practices in Public Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9acc1b1d-en>. [43]
- OECD (2023), *Online public consultation on the draft OECD Recommendation on the Governance of Digital Identity*, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/governance/digital-government/online-public-consultation-draft-oecd-recommendation-on-the-governance-of-digital-identity.htm>. [26]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [4]
- OECD (2023), *Recommendation of the Council on the Governance of Digital Identity*, OECD/LEGAL/0491, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0491>. [12]
- OECD (2023), *The COVID-19 Pandemic and the Future of Telemedicine*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ac8b0a27-en>. [39]
- OECD (2022), *Health Data Governance for the Digital Age: Implementing the OECD Recommendation on Health Data Governance*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/68b60796-en>. [14]
- OECD (2022), *Recommendation of the Council on Digital Security Risk Management*, OECD, Paris, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0479>. [11]
- OECD (2020), "The Covid-19 crisis: A catalyst for government transformation?", *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1d0c0788-en>. [40]
- OECD (2019), *Health in the 21st Century: Putting Data to Work for Stronger Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/e3b23f8e-en>. [3]
- OECD (2019), "OECD Digital Government Index", *OECD Going Digital Toolkit*, <https://goingdigital.oecd.org/indicator/58>. [25]
- OECD (2019), *Recommendation of the Council on Artificial Intelligence*, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449>. [10]
- OECD (2016), *Recommendation of the Council on Health Data Governance*, OECD, Paris, <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0433>. [9]
- OECD.AI (n.d.), *AI-Principles Overview*, OECD, Paris, <https://oecd.ai/en/ai-principles>. [24]
- OTV NEWS (2023), *Survey shows what Canadians think about AI tech like ChatGPT, Google Bard*, <https://www.ctvnews.ca/sci-tech/survey-shows-what-canadians-think-about-ai-tech-like-chatgpt-google-bard-1.6289326>. [22]
- Paige, S., J. Krieger and M. Stellefson (2016), "The Influence of eHealth Literacy on Perceived Trust in Online Health Communication Channels and Sources", *Journal of Health Communication*, Vol. 22/1, pp. 53-65, <https://doi.org/10.1080/10810730.2016.1250846>. [33]
- Petch, J. et al. (2023), "Developing a Data and Analytics Platform to Enable a Breast Cancer Learning Health System at a Regional Cancer Center", *JCO Clinical Cancer Informatics* 7, <https://doi.org/10.1200/cci.22.00182>. [20]

- Pew Research Center (2023), *60% of Americans Would Be Uncomfortable With Provider Relying on AI in Their Own Health Care*, <https://www.pewresearch.org/science/2023/02/22/60-of-americans-would-be-uncomfortable-with-provider-relying-on-ai-in-their-own-health-care/>. [23]
- Save your skin (2023), *Declaration of Personal Health Data Rights in Canada*, <https://saveyourskin.ca/wp-content/uploads/Declaration.pdf>. [35]
- Slawomirski, L. et al. (2023), "Progress on implementing and using electronic health record systems: Developments in OECD countries as of 2021", *OECD Health Working Papers*, No. 160, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/4f4ce846-en>. [15]
- Snowdon, A. (forthcoming), *Empirical Evidence of Digital Maturity and Patient Safety Outcomes in US Hospitals*, HIMSS. [45]
- Sutherland, E. (forthcoming), "Fast-track on digital security in health", *OECD Health Working Papers*, OECD Publishing, Paris. [30]
- Sutherland, E. (forthcoming), "Policy checklist for Integrated Digital Health Ecosystems", *OECD Health Working Papers*, OECD Publishing, Paris. [8]
- The Guardian (2023), *Cancer and heart disease vaccines 'ready by end of the decade'*, <https://www.theguardian.com/society/2023/apr/07/cancer-and-heart-disease-vaccines-ready-by-end-of-the-decade>. [16]
- The Lancet Digital Health (2021), "Digital technologies: a new determinant of health", *The Lancet Digital Health*, Vol. 3/11, p. e684, [https://doi.org/10.1016/s2589-7500\(21\)00238-7](https://doi.org/10.1016/s2589-7500(21)00238-7). [13]
- The World Bank (2022), *GovTech Maturity Index (GTMI) Data Dashboard*, <https://www.worldbank.org/en/data/interactive/2022/10/21/govtech-maturity-index-gtmi-data-dashboard>. [34]
- Tortoise (2023), *The Global AI Index*, <https://www.tortoisemedia.com/intelligence/global-ai/>. [18]
- WHO (2021), *Global strategy on digital health 2020-2025*, World Health Organization, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/344249>. [7]

Notes

¹ In this chapter, "digital health" refers to the use of analytics, data and technology in healthcare, prevention and promotion. See Box 2.1 for the full definition.

² SNOMED CT or Systemised Nomenclature of Medicine – Clinical Terms is a system of medical codes, terms, etc. for clinical documentation and EHR systems. See www.snomed.org/.

³ ICD or International Classification of Diseases is a widely used categorisation of diseases and medical conditions. See www.who.int/standards/classifications/classification-of-diseases.



CC0459

RESTING ECG

***** BORDERLINE ABNORMAL *****

202: Abnormal Q

210: Mild left axis deviation

Check abnormal Q-wave.

P-wave is unclear. Check P-wave.

Observe progress if there is no symptom increase.

Unconfirmed. MD must review. ****

VIEWED BY

2-1-3 4-2

VI

aVL

VI

VI

3

Health status

Life expectancy at birth
Trends in all-cause mortality
Main causes of mortality
Avoidable mortality (preventable and treatable)
Major public health threats
Mortality from circulatory diseases
Cancer mortality
Chronic conditions
Maternal and infant mortality
Mental health
Self-rated health

Life expectancy at birth

While life expectancy has increased in all OECD countries over the past half century, progress was stalling in the decade prior to the COVID-19 pandemic, and many countries experienced outright drops in life expectancy during the pandemic. In 2021 life expectancy at birth was 80.3 years on average across OECD countries (Figure 3.1). Japan, Switzerland and Korea led a large group of 27 OECD member countries in which life expectancy at birth exceeded 80 years. A second group, including the United States, had life expectancy between 75 and 80 years. Latvia, Lithuania, Hungary and the Slovak Republic had the lowest life expectancy among OECD countries, at less than 75 years. Provisional Eurostat data for 2022 point to a strong rebound in life expectancy in many Central and Eastern European countries, but a more mixed picture for other European countries, including reductions of half a year or more in Iceland, Finland and Norway.

In all partner countries, life expectancy remained below the OECD average in 2021, with levels lowest in South Africa (65.3 years), Indonesia (68.8) and India (70.2). Still, levels have been converging rapidly in most of these countries in recent decades.

Women continue to live longer than men in all OECD member and partner countries. This gender gap averaged 5.4 years across OECD countries: life expectancy at birth for women was 83 years, compared to 77.6 years for men. These gender differences in life expectancy are due in part to greater exposure to risk factors among men – particularly greater tobacco consumption, excessive alcohol consumption and less healthy diets. Men are also more likely to die from violent deaths, such as suicide and accidents. The gender gap has, however, narrowed over time. Gender differences in life expectancy are especially marked in Central and Eastern European countries: Latvia, Lithuania and Poland in particular have gaps of 8 or more years. In these countries, gains in longevity for men over the past few decades have been much more modest. Gender gaps are relatively narrow in Iceland and Norway, at 3 years or less.

COVID-19 has had a major impact on life expectancy owing to the exceptionally high number of deaths this pandemic has caused. Indeed, OECD countries recorded around 6 million excess deaths in 2020-22, compared to the average number of deaths over the five preceding years (see section on “Trends in all-cause mortality”).

Prior to the pandemic, life expectancy increased in all OECD member and partner countries between 2010 and 2019, with an average increase of 1.7 years (Figure 3.2). However, many of these gains were wiped out during the pandemic. Between 2019 and 2021, life expectancy decreased by 0.7 years on average across OECD countries. Reductions were highest in Central and Eastern European countries and the United States

(no recent data available for Türkiye and the United Kingdom). Among accession countries, Bulgaria, Romania and Peru also reported large reductions. Seven OECD countries lost as many – or more – years of life expectancy during the first two years of COVID-19 as they had gained in the past decade: the Czech Republic, Greece, Hungary, Latvia, Poland, the Slovak Republic and the United States. This was also the case in accession countries Argentina, Bulgaria, Croatia and Romania.

However, life expectancy between 2019 and 2021 did not decrease in all OECD countries. Denmark, Luxembourg and Iceland recorded no change, while Australia, Chile, Korea, Costa Rica, Mexico, Colombia, Norway, New Zealand and Japan recorded increases in life expectancy.

Even before COVID-19, gains in life expectancy had been slowing down markedly in a number of OECD countries over the last decade. This slowdown was most marked in the United States, France, the Netherlands, Germany and the United Kingdom. Longevity gains were slower for women than men in almost all OECD countries. The causes of this slowdown in life expectancy gains over time are multi-faceted (Raleigh, 2019^[1]). Principal among them is slowing improvements in reducing death rates of heart disease and stroke. Rising levels of obesity and diabetes, as well as population ageing, have made it difficult for countries to maintain previous progress in cutting deaths from such circulatory diseases.

Definition and comparability

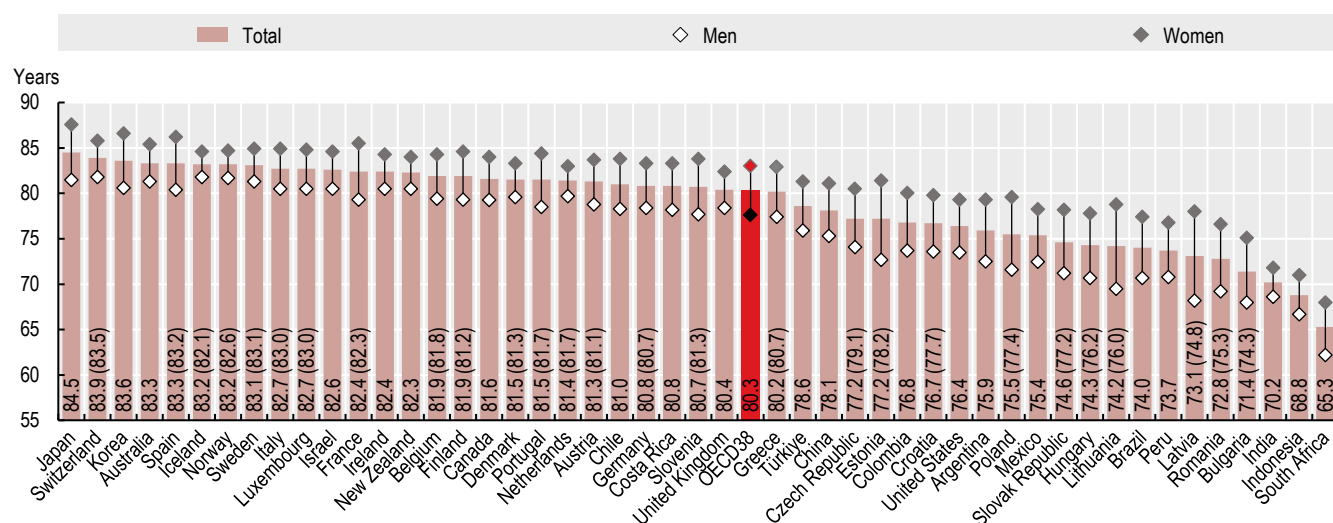
Life expectancy at birth measures how long, on average, people would live based on a given set of age-specific death rates. However, the actual age-specific death rates of any particular birth cohort cannot be known in advance. If age-specific death rates are falling (as has been the case over the past few decades), actual life spans will be higher than life expectancy calculated with current death rates.

Data for life expectancy at birth come from Eurostat for European Union (EU) countries plus Iceland, Norway and Switzerland, and from national sources elsewhere.

References

- Raleigh, V. (2019), “Trends in life expectancy in EU and other OECD countries : Why are improvements slowing?”, *OECD Health Working Papers*, No. 108, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/223159ab-en>. [1]

Figure 3.1. Life expectancy at birth by sex, 2021 and 2022 (or nearest year)

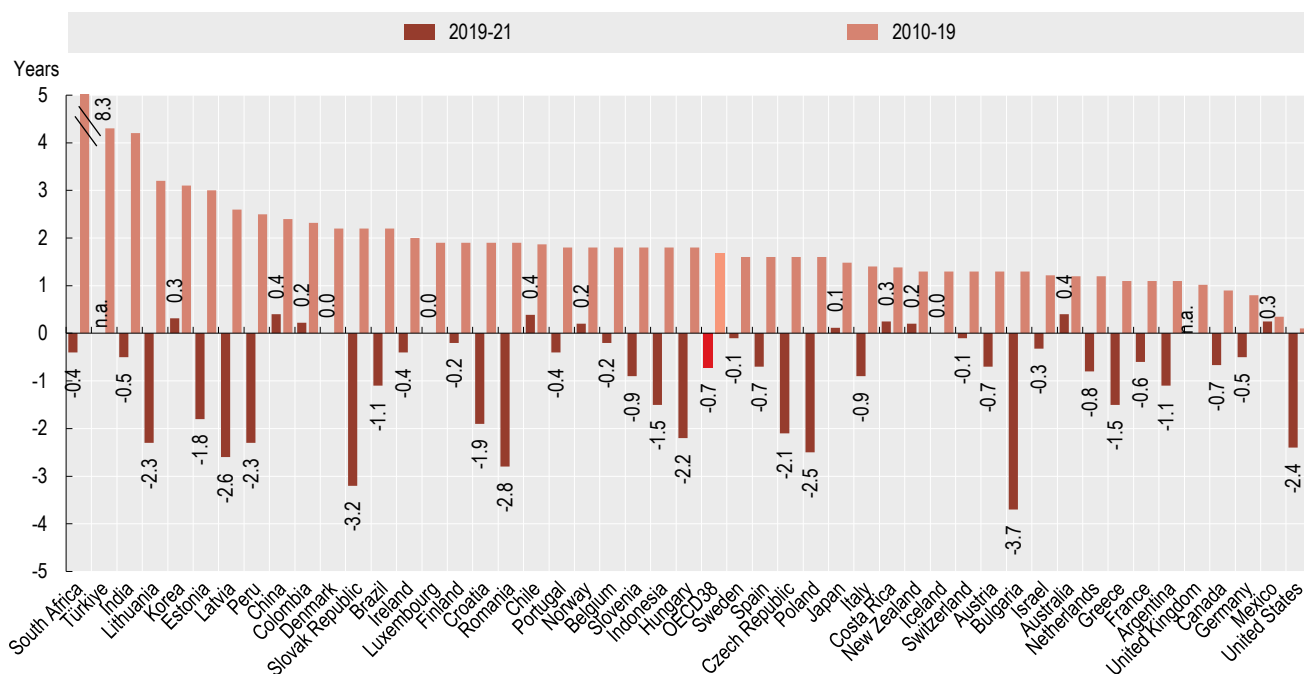


Note: Latest available data for the United Kingdom 2020; and for Türkiye 2019. Provisional 2022 values in brackets.

Source: OECD Health Statistics 2023, Eurostat 2023 for EU countries plus Iceland, Norway and Switzerland.

StatLink <https://stat.link/5liuzr>

Figure 3.2. Changes in life expectancy, 2019-21 and 2010-19



Note: n.a. = not available.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/w8rozr>

Trends in all-cause mortality

The evolution in all-cause mortality measures whether, and if so to what extent, the total number of deaths from all causes is over and above what could normally be expected for a given period. Here, the numbers of deaths reported in 2022 are compared to the average of the five years prior to the onset of the COVID-19 pandemic (2015 to 2019). The rationale is to create an annual indicator of how all-cause mortality is evolving across countries in relation to mortality before the COVID-19 pandemic, to see any direct or indirect effects on mortality rates, as well as whether any other factors are keeping mortality high in OECD countries. While the evolution in all-cause mortality, and excess mortality, proved particularly useful in providing a better understanding of the impact of COVID-19 across countries (Morgan et al., 2020^[1]), it continues to be an insightful indicator for post-COVID-19 measurement of overall mortality trends.

Between 2020 and 2022, OECD countries saw an additional 6 million deaths compared to the years before the pandemic, with more people dying in 2022 than the average of the previous five years in all but nine OECD member countries.

The use of all-cause mortality figures adjusted for national population growth considers the fact that many countries have undergone major changes in population size and structure – as a result of population ageing and migration – that can have a significant bearing on overall mortality. Nearly all OECD countries have gone through these rapid demographic changes, with the size of the population aged 65 and over increasing on average by 19% between 2015 and 2022 (Morgan, forthcoming^[2]). Therefore, when unadjusted mortality rates are used, the rates in all countries for which comparable all-cause mortality data are available are significantly overestimated. The OECD average change in total number of deaths in 2022 compared to 2015-19 was an increase of 2.9% when considering the number of deaths adjusted for national population growth, while the increase was 13.2% when using unadjusted mortality rates (Figure 3.3).

The change in the total number of deaths adjusted for national population growth in 2022 was highest in Greece, where an increase above 12.2% in overall mortality was recorded compared to the average for 2015-19. This was driven by high COVID-19 reported deaths in the first part of the year, but also, given a peak during the summer, possibly due to the summer heatwave. By contrast, there were fewer deaths adjusted for national population growth compared to the five-year average in Luxembourg, Sweden, Hungary, Ireland, the Slovak Republic, Belgium, Romania, Israel, Slovenia and the Czech Republic.

Disaggregating the total number of deaths by age provides insights into the extent to which deaths among people of different age groups were higher than in previous years. Since most deaths naturally occur in the older age groups, countries such as Greece and Germany, with increased mortality in the 65+ age group combined with a large share of the population aged over 65, saw the highest overall evolution in all-cause mortality. The 65+ age group had the highest increase in average mortality rates adjusted for national population growth among OECD countries in 2022, at 3.4% more than 2015-19. Mortality

in the 0-44 age group grew by 1%, but an increase of 20% or more was seen for this age group in countries such as the United States and Canada, perhaps due to a mix of COVID-19 and deaths from substance abuse. This contrasted with a decrease of almost 20% in Lithuania, which continued a strong declining trend beginning before the pandemic for this age group. In contrast, the 45-64 age group exhibited a decrease of 0.6% in 2022 – reversing a growing trend in the first two years of the COVID-19 pandemic. This drop can be attributed to a reduction in mortality of 10% or more when adjusted for population change in this age group in countries such as Hungary and Denmark (Figure 3.4).

Definition and comparability

The evolution in all-cause mortality is defined here as the total number of deaths from all causes in 2022, compared to the average annual number of deaths in the five years before the onset of the COVID-19 pandemic (2015-19). Figures are adjusted for population growth in age groups over time. This adjusted baseline could still be considered a somewhat conservative estimate of the expected number of deaths, since an ageing population would also be expected to push up the number of deaths observed each year. The evolution in all-cause mortality is reported as a percentage increase or decrease. When disaggregated by age group (0-44; 45-64; 65+), the change in total number of deaths is calculated using mortality rates that are adjusted for population growth.

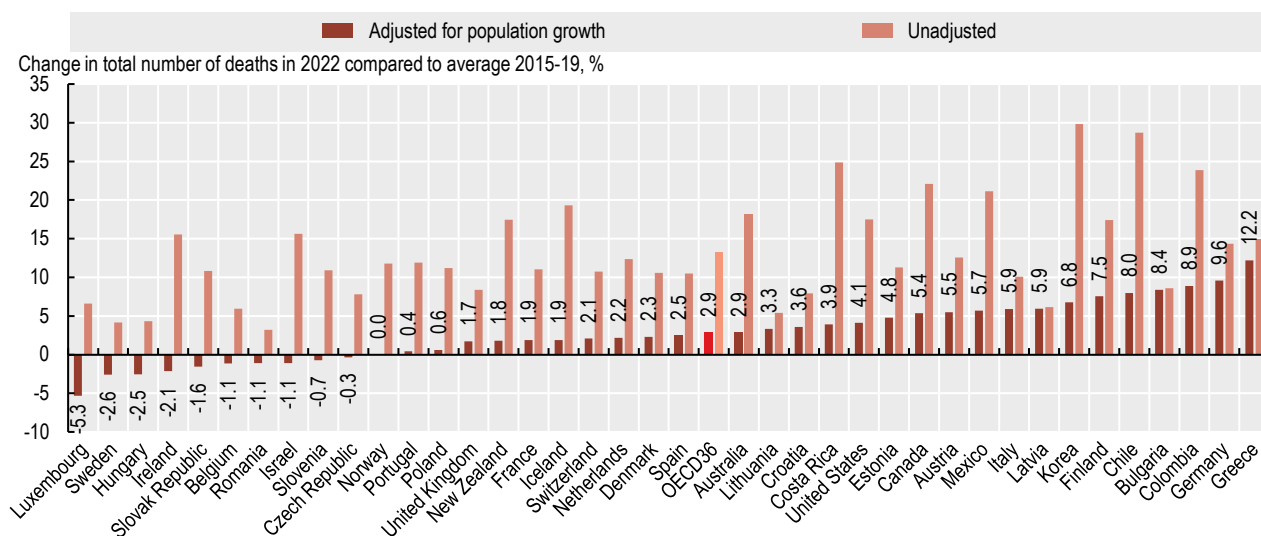
National variations in underlying death rates related to various events mean that caution is needed when comparing all-cause mortality at a given point in time. For example, significant country-specific events such as severe flu seasons, heatwaves and natural disasters during the previous five years may have had a large influence on the number of deaths, affecting the underlying average. However, choosing a five-year comparator period (2015-19) helps to mitigate such variations.

For a more detailed explanation on the methodology and sources used for all-cause mortality in OECD Health Statistics, please see the weblink to metadata in the “Reader’s Guide”.

References

- Morgan, D. (forthcoming), *Excess mortality – Examining recent trends*, OECD, Paris. [2]
- Morgan, D. et al. (2020), “Excess mortality: Measuring the direct and indirect impact of COVID-19”, *OECD Health Working Papers*, No. 122, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c5dc0c50-en>. [1]

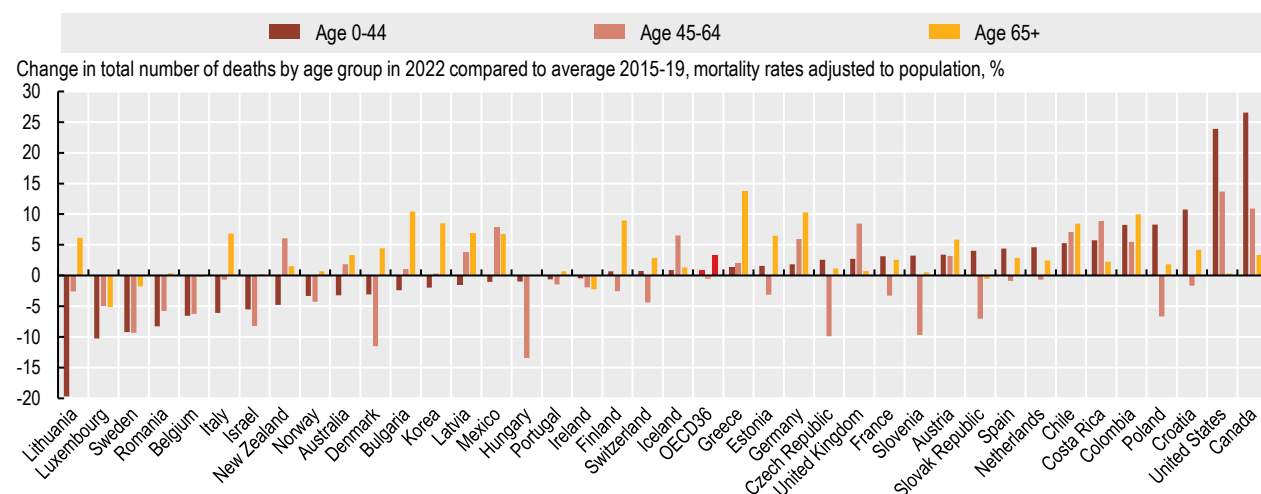
Figure 3.3. Evolution in all-cause mortality, 2022



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/rsxo5n>

Figure 3.4. Evolution in all-cause mortality, by age group, 2022



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/foze8a>

Main causes of mortality

In 2021, over 12 million people died across OECD countries – equivalent to 932 deaths per 100 000 population (Figure 3.5). This is almost 1.5 million more than in 2019, largely due to COVID-19. Diseases of the circulatory system and cancer remain the two leading causes of death in most countries. There is an ongoing epidemiological transition from communicable to non-communicable diseases in many middle-income countries, which has already taken place in high-income countries (Vos et al., 2020^[1]). Across OECD countries in 2021, heart attacks, strokes and other circulatory diseases caused more than one in four deaths; around one in five deaths were related to cancer. Population ageing largely explains the predominance of deaths from circulatory diseases – with deaths rising steadily from age 50.

Respiratory diseases were also a major cause of death, accounting for 9% of deaths across OECD countries. Chronic obstructive pulmonary disease (COPD) alone accounted for 3% of all deaths. Smoking is the main risk factor for COPD, but occupational exposure to dust, fumes and chemicals, and air pollution in general, are also important risk factors.

COVID-19 caused 7% of all deaths in 2021 (based on recorded figures). Since then, its effects have decreased, but it continues to be one of the leading causes of mortality. For example, in the United States, COVID-19 was the fourth leading underlying cause of mortality during 2022 (Ahmad et al., 2023^[2]).

External causes were responsible for 6% of deaths across OECD countries – notably road traffic accidents and suicide. Road traffic accidents are a particularly important cause of death among young adults, whereas suicide rates are generally higher among middle-aged and older people. Further, in some countries – notably the United States and Canada – the opioid crisis has caused more working-age adults to die from drug-related accidental poisoning (see section on “Illicit drug use” in Chapter 4).

Looking at other specific causes, Alzheimer’s and other dementias accounted for 6% of all deaths; they were a more important cause of death among women than men. Diabetes represented 3% of all deaths across OECD countries. The main causes of death differ between socio-economic groups, with social disparities generally larger for the most avoidable diseases. For example, people with the lowest level of education are more likely to smoke in most OECD countries, increasing the risk of developing cancers and diseases of the respiratory system (OECD, 2019^[3]).

Across OECD countries, all-cause age-standardised mortality rates in 2021 ranged from under 700 deaths per 100 000 in Japan, Korea and Australia, to over 1 300 deaths per 100 000 in Lithuania, Latvia and Mexico (Figure 3.6). On average, the total mortality rate across OECD countries was 923 per 100 000 in 2021, which is notably higher than the rate

observed before the onset of the COVID-19 pandemic (770 per 100 000 in 2019). Among OECD accession and partner countries, mortality rates were highest in South Africa (1 893 per 100 000 population) and Bulgaria (1 504 per 100 000).

Definition and comparability

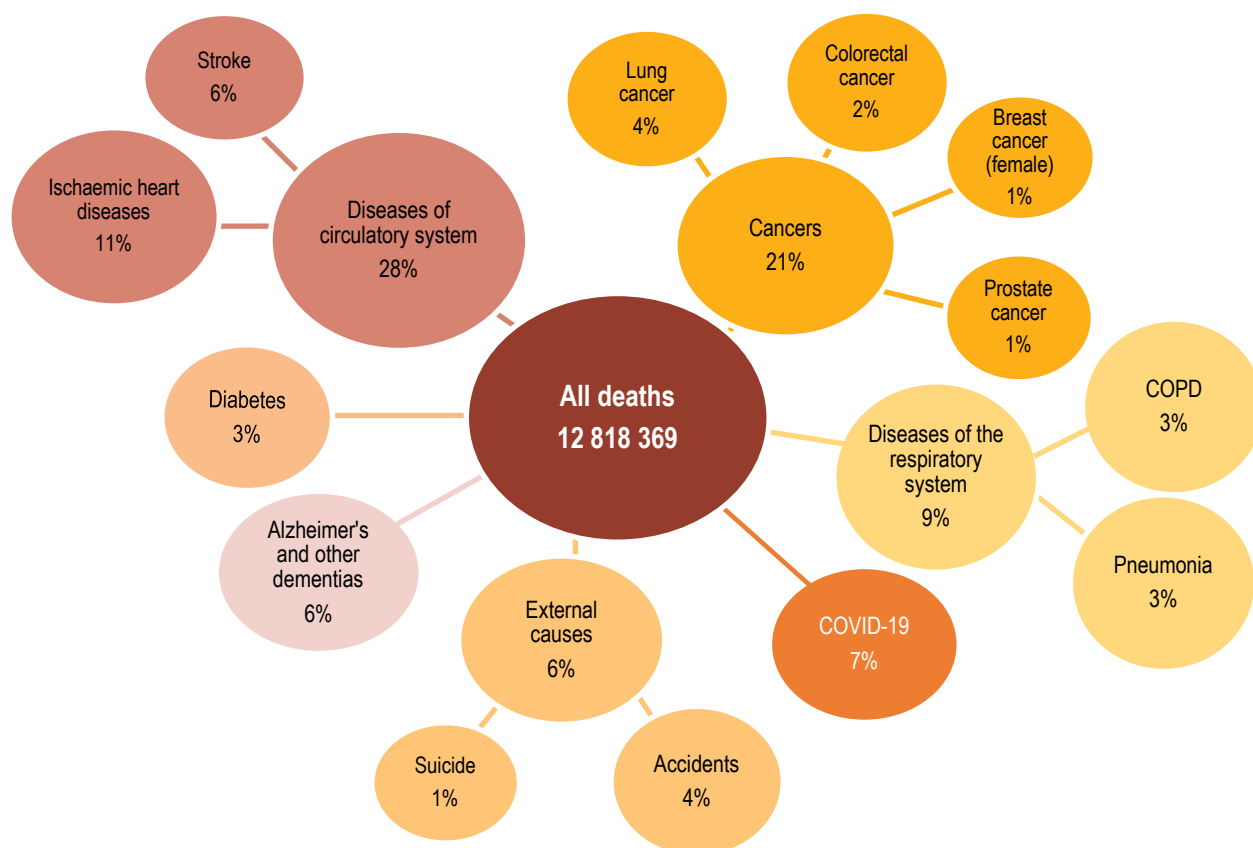
Mortality rates are based on the number of deaths registered in a country in a year divided by the population. Rates have been age-standardised to the 2015 OECD population (available at <http://oe.cd/mortality>) to remove variations arising from differences in age structures across countries and over time. Note that this results in some age-standardisation differences with other population standards used by, for example, the World Health Organization (WHO) and the EU. The source for mortality rates is the WHO Mortality Database.

Deaths from all causes are classified as International Classification of Diseases, tenth revision (ICD-10) codes A00-Y89, excluding S00-T98. The classification of causes of death defines groups and subgroups. Groups are umbrella terms covering diseases that are related to each other; subgroups refer to specific diseases. For example, the group “diseases of the respiratory system” comprises four subgroups: influenza, pneumonia, COPD and asthma. Charts are based on this grouping, except for Alzheimer’s and other dementias. These were grouped together (Alzheimer’s is classified in group G and other dementias in group F).

References

- Ahmad, F. et al. (2023), “Provisional Mortality Data — United States, 2022”, *MMWR. Morbidity and Mortality Weekly Report*, Vol. 72/18, pp. 488-492, <https://doi.org/10.15585/mmwr.mm7218a3>. [2]
- OECD (2019), *Health for Everyone?: Social Inequalities in Health and Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/3c8385d0-en>. [3]
- Vos, T. et al. (2020), “Global burden of 369 diseases and injuries in 204 countries and territories, 1990–2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019”, *The Lancet*, Vol. 396/10258, pp. 1204-1222, [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(20\)30925-9](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(20)30925-9). [1]

Figure 3.5. Main causes of mortality across OECD countries, 2021 (or nearest year)

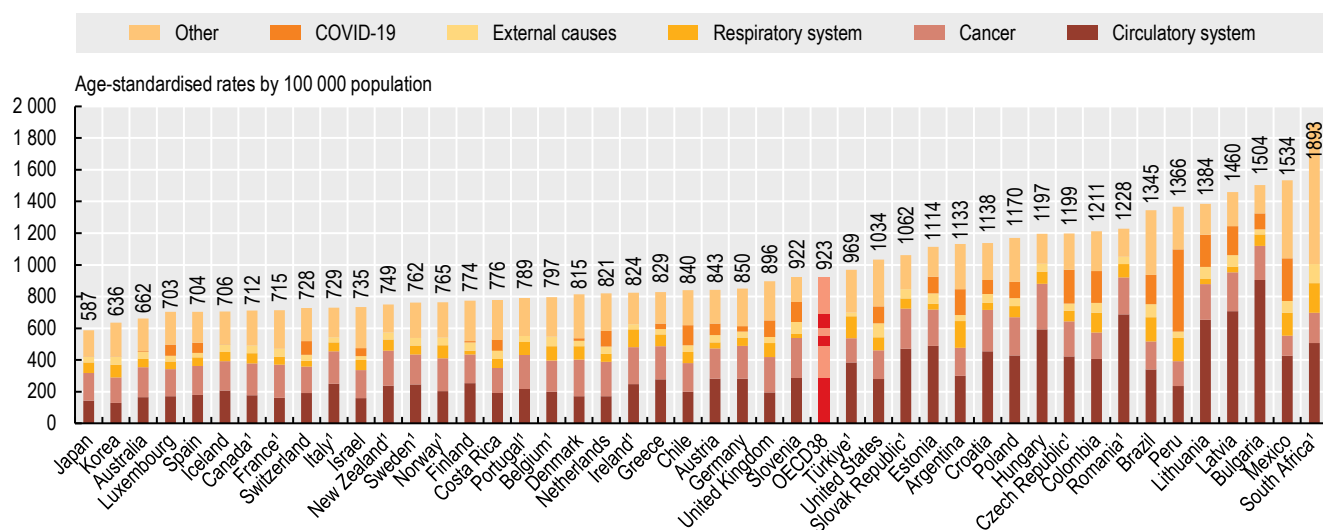


Note: Other causes of death not shown in the figure represent 21% of all deaths.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/a6xnzp>

Figure 3.6. Main causes of mortality by country, 2021 (or nearest year)



Note: External causes of death include accidents, suicides, homicides, and other causes. 1. Most recent data point corresponds to 2016-19.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/94o85u>

Avoidable mortality (preventable and treatable)

Indicators of avoidable mortality offer a general “starting point” to assess the effectiveness of public health and healthcare systems in reducing deaths from various diseases and injuries. Avoidable mortality includes both preventable deaths that can be avoided through effective public health and prevention interventions, and treatable deaths that can be avoided through timely and effective healthcare interventions. COVID-19 is categorised as a preventable disease in the “infectious diseases” category, on the basis that most deaths could be prevented through measures such as vaccination and the use of protective equipment.

Across 26 OECD countries with available data for 2020 or 2021, over 3 million premature deaths among people aged under 75 years could have been avoided through better prevention and healthcare interventions. This amounts to almost one-third of all deaths. Of these, about 2.1 million were considered preventable through effective primary prevention and other public health measures, and almost 1 million were considered treatable through more effective and timely healthcare interventions.

Infectious diseases were the main cause of preventable mortality in 2021 (22% of all preventable deaths). Noting that this category only accounted for 2% of preventable deaths in 2019, the increase is strongly associated with COVID-19. Some cancers that are preventable through public health measures were also among the main causes of preventable mortality in 2021. Other major causes were injuries, such as road accidents and suicide (17%); heart attack, stroke and other circulatory diseases (16%); alcohol and drug-related deaths (13%); and some respiratory diseases such as influenza and COPD (6%) (Figure 3.7).

The main treatable cause of mortality in 2021 was circulatory diseases (mainly heart attack and stroke), which accounted for 37% of premature deaths amenable to treatment. Effective, timely treatment for cancer, such as colorectal and breast cancers, could have averted a further 23% of all deaths from treatable causes. Respiratory diseases such as pneumonia and asthma (11%), as well as diabetes and other diseases of the endocrine system (10%) are other major causes of premature death that are amenable to treatment (Figure 3.7).

The average age-standardised mortality rate from preventable causes was 158 deaths per 100 000 people across OECD countries. It ranged from under 100 per 100 000 in Israel, Japan, Italy, Iceland, Switzerland, Sweden, Australia and Korea, to over 300 in Mexico, Latvia and Lithuania (Figure 3.8). Preventable mortality was also high in accession and partner countries Peru and South Africa. Higher rates of premature death in these countries were mainly due to COVID-19, but also due to higher mortality from ischaemic heart disease, accidents and alcohol-related deaths, as well as endocrine and metabolic diseases in Mexico.

Mortality rates from treatable causes across OECD countries were much lower, at an average of 79 per 100 000 population. They ranged from fewer than 50 deaths per 100 000 people in Switzerland, Luxembourg, Korea, Australia, the Netherlands, Japan and Iceland to over 150 in Mexico, Latvia and Lithuania.

Ischaemic heart diseases, stroke, and some types of treatable cancers (including colorectal, cervix uteri and breast cancers) were the main drivers in the countries with the highest rates. Treatable mortality was also high in Mexico (which had high rates of mortality from diabetes in addition to the other main drivers), and in accession and partner countries South Africa, Bulgaria and Romania.

Definition and comparability

Based on the 2022 OECD/Eurostat definitions, preventable mortality is defined as causes of death among people aged under 75 years that can be mainly avoided through effective public health and primary prevention interventions (i.e. before the onset of disease/injury, to reduce incidence). Treatable (or amenable) mortality is defined as causes of death that can be mainly avoided through timely and effective healthcare interventions, including secondary prevention and treatment (i.e. after the onset of disease, to reduce case fatality).

The two current lists of preventable and treatable mortality were adopted by the OECD and Eurostat in 2022. The attribution of each cause of death to the preventable or treatable mortality category was based on the criterion of whether it is predominantly prevention or healthcare interventions that can reduce it. Causes of death that can be both largely prevented and treated once they have occurred were attributed to the preventable category on the rationale that if these diseases are prevented, there would be no need for treatment. In cases when there was no strong evidence of predominance of preventability or treatability (as with ischaemic heart disease, stroke and diabetes), the causes were allocated on a 50:50 basis to the two categories to avoid double-counting of the same cause of death in both lists. The age threshold of premature mortality is set at 74 years for all causes. COVID-19 was categorised as a preventable disease, as most deaths can be prevented through prophylaxis, such as vaccination or use of protective facemasks (OECD/Eurostat, 2019^[1]).

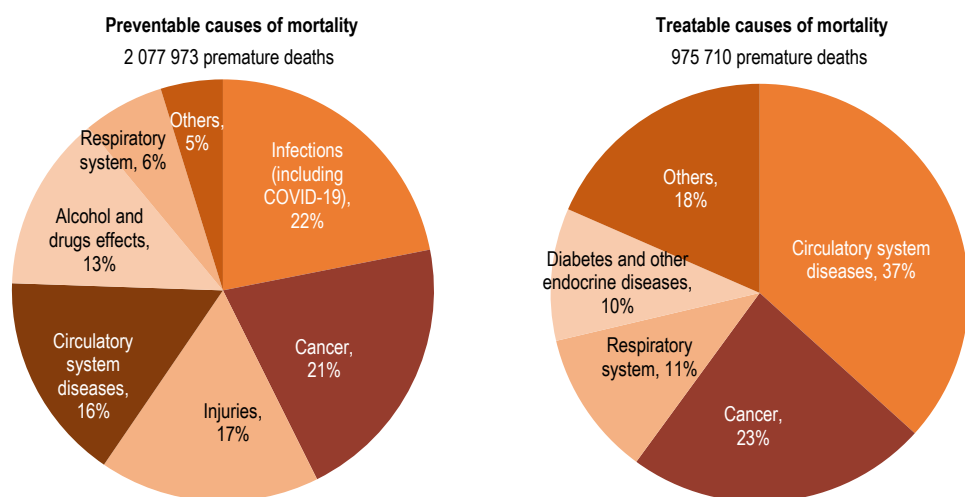
Data come from the WHO Mortality Database, and the mortality rates are age-standardised to the 2015 OECD population (available at <http://oe.cd/mortality>).

References

OECD/Eurostat (2019), “Avoidable mortality: OECD/Eurostat lists of preventable and treatable causes of death”, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/health/health-systems/Avoidable-mortality-2019-Joint-OECD-Eurostat-List-preventable-treatable-causes-of-death.pdf>.

[1]

Figure 3.7. Main causes of avoidable mortality across 26 OECD countries, 2020/21

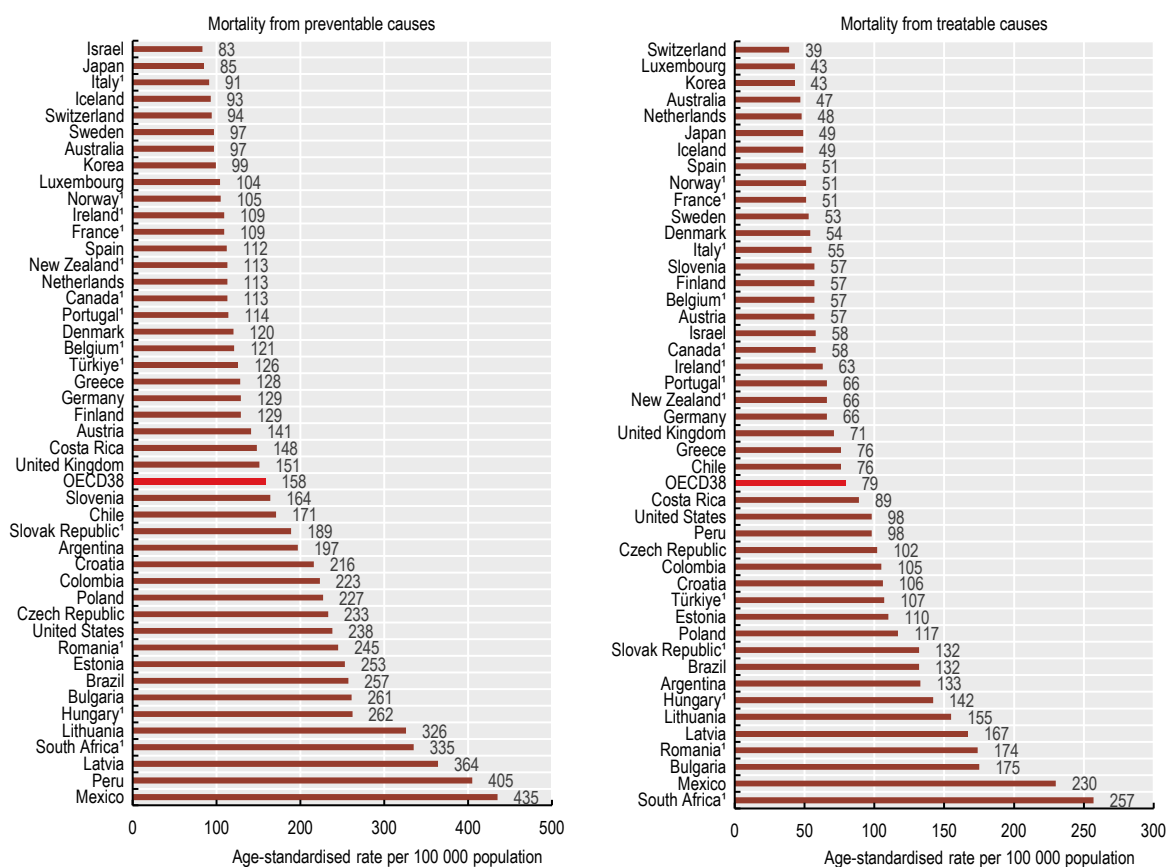


Note: The 2022 OECD/Eurostat list of preventable and treatable causes of death classifies specific diseases and injuries as preventable and/or treatable. For example, lung cancer is classified as preventable, whereas breast and colorectal cancers are classified as treatable.

Source: OECD calculations, based on the WHO Mortality Database.

StatLink  <https://stat.link/okh2rt>

Figure 3.8. Mortality rates from avoidable causes, 2021 (or nearest year)



1. Most recent data point corresponds to 2016-19.

Source: OECD Health Statistics 2023, based on the WHO Mortality Database.

StatLink  <https://stat.link/gvxat7>

Major public health threats

The COVID-19 pandemic has shown the global impact of public health threats. As not all lessons from previous health crises such as the 2009 H1N1 flu pandemic were applied before the COVID-19 pandemic, countries could learn vastly from this experience to be better prepared in the future. Recent OECD work has highlighted three major vulnerabilities that health systems faced during the pandemic – they were underprepared, understaffed, and suffered from underinvestment (OECD, 2023^[1]). Addressing these vulnerabilities is critical to strengthening the resilience of health systems to future crises.

As more than three years have passed since the first cases and deaths due to infection from the SARS-CoV-2, it is possible to have a more complete picture of the impact and reach of the pandemic in terms of mortality. Across OECD countries, over 3.2 million people were reported to have died due to COVID-19 between 2020 and 2022 – around 48% of the 6.7 million reported deaths worldwide. However, these mortality figures are underestimated due to differences in reporting among countries and, critically, wide differences in testing capacity and practices. Countries also decided in some cases to stop the regular reporting of COVID-19 deaths in 2023 as the pandemic began to fade. As a result, the figures presented here cover the three-year period from 2020 until the end of 2022.

On average across OECD countries, 225 deaths per 100 000 population were reported during the period 2020–22. Norway, New Zealand, Japan, Iceland, Korea and Australia had the lowest rates, at fewer than 70 reported COVID-19 deaths per 100 000 population. In contrast, Hungary, Slovenia and the Czech Republic had 400 or more COVID-19 deaths per 100 000 population. Reported COVID-19 death rates were also relatively high among many OECD accession countries – notably Peru, Bulgaria and Croatia (Figure 3.9).

Looking ahead, antimicrobial resistance (AMR) – the ability of microbes to resist antimicrobial agents – is amongst the most pressing public health threats. It has the potential for significant health and economic disruption at a global scale. The drivers of AMR are complex, though heavy reliance on antimicrobials in human and animal health remain important contributing factors (OECD, 2023^[2]).

The latest OECD estimates suggest that every year, resistant infections claim the lives of nearly 79 000 people across the 29 OECD and 3 OECD accession countries included in the analysis (Figure 3.10). The annual AMR mortality rate is estimated to average 7.1 deaths per 100 000 population across the 29 OECD countries analysed. Across OECD countries, the expected average annual AMR mortality rate ranges from 7.3 to 25.9 deaths per 100 000 population, with Türkiye, Italy and Greece estimated to have the highest AMR mortality rates. Results also show that the annual cost of AMR to the health systems of the countries analysed is expected to average around USD PPP 28.9 billion up to 2050, corresponding to almost USD PPP 26 per capita. In addition, AMR leads to losses in labour market participation and productivity at work, with these losses expected to amount to nearly USD PPP 36.9 billion.

Countries can consider a wide range of cost-effective strategies to tackle AMR, in line with the One Health approach – a multidisciplinary and multi-sectoral approach that promotes co-ordination and collaboration across human and animal health, agri-food systems and the environment to tackle threats

to public health, including AMR. These include optimising the use of antimicrobials (see section on “Safe prescribing in primary care” in Chapter 6). Promoting environmental and hand hygiene practices in healthcare facilities are also highly cost-effective. Beyond human health, enhancing food handling practices and improving biosecurity in farms can yield considerable health and economic benefits.

Definition and comparability

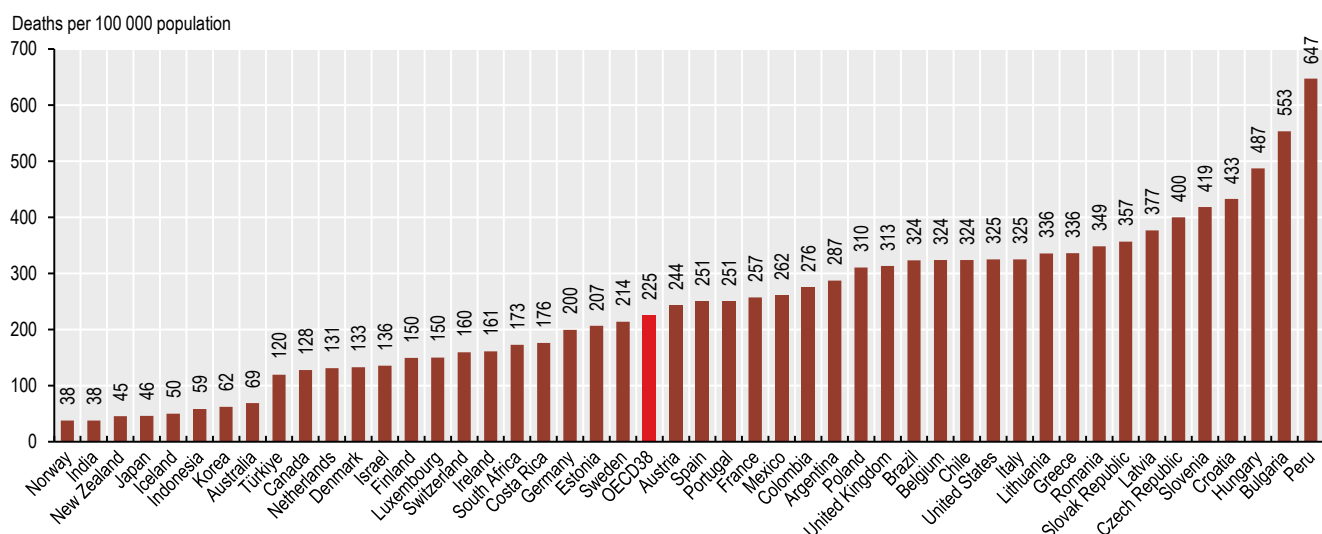
According to WHO guidelines, a “COVID-19 death is defined for surveillance purposes as a death resulting from a clinically compatible illness in a probable or confirmed COVID-19 case, unless there is a clear alternative cause of death that cannot be related to COVID-19 disease (e.g. trauma)”. Separate codes were issued for cause of death by testing or by clinical or epidemiological diagnosis. COVID-19 deaths figures presented here account for the combined years 2020 to 2022, and are subsequently converted into rates per 100 000 population using 2021 population data from the United Nations 2022 Revision of World Population Prospects. For a more detailed explanation on the methodology and sources used for all-cause mortality in OECD Health Statistics, please see the weblink to metadata in the “Reader’s Guide”.

The OECD Strategic Public Health Planning (SPHeP)-AMR model is a microsimulation model that simulates the natural history of AMR and the evolution of its impact on health and economic outcomes for each country up to 2050. It quantifies the health and economic impact of AMR, and identifies cost-effective interventions to tackle it. The model considers both hospital- and community-acquired infections. Data to model the epidemiology of infections were provided by national governmental agencies or by intergovernmental organisations such as the European Centre for Disease Prevention and Control, and generally reflect national official statistics. Data for countries on the left side of the chart (from Norway to Italy) are from the same source and calculated with a comparable methodology. Results for countries on the right side (from Switzerland to Türkiye) are not directly comparable, due to methodological differences in data collection and data extraction practices. Results for Greece are presented on the right side because data for *Streptococcus pneumoniae* are not available.

References

- OECD (2023), *Embracing a One Health Framework to Fight Antimicrobial Resistance*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ce44c755-en>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the next crisis? Investing in Resilient Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5971a279-en>. [1]
- UN (2022), *The 2022 Revision of World Population Prospects*, <https://population.un.org/wpp/>. [3]

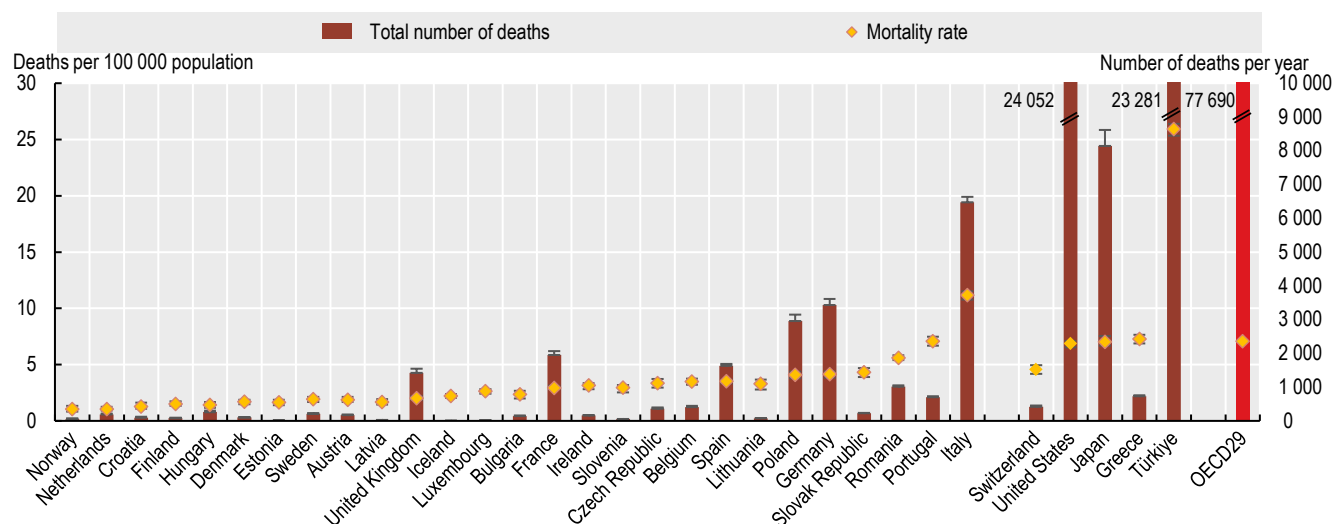
Figure 3.9. COVID-19 mortality for 2020-22



Sources: OECD Health Statistics 2023; UNWPP (2022_[3]), The 2022 Revision of World Population Prospects.

StatLink  <https://stat.link/f5ed2m>

Figure 3.10. Average annual number of deaths and mortality rate due to AMR up to 2050



Note: Results based on the conservative "Elimination scenario", which assumes the elimination of all resistant infections. OECD29 values reflect the aggregate deaths and mortality rate across OECD countries.

Source: OECD (2023_[2]), *Embracing a One Health Approach to Fight Antimicrobial Resistance*, <https://doi.org/10.1787/ce44c755-en>.

StatLink  <https://stat.link/7ynlif>

Mortality from circulatory diseases

Circulatory diseases – notably heart attack and stroke – were the main cause of mortality in most OECD countries in 2021, accounting for 28% of all deaths across OECD countries (see Figure 4.5 in section on “Main causes of mortality”). While mortality rates have declined in most OECD countries over time, population ageing, rising obesity and diabetes rates, and delays in diagnoses may hamper further reductions (OECD, 2015^[1]). Indeed, prior to the COVID-19 pandemic, slowing improvements in heart disease and stroke were one of the principal causes of a slowdown in life expectancy gains in many countries (Raleigh, 2019^[2]). Furthermore, COVID-19 may have contributed indirectly to higher death rates from circulatory diseases in some countries, owing to disruptions to acute, primary and preventive care.

In 2021, heart attacks and other ischaemic heart diseases (IHDs) accounted for 11% of all deaths in OECD countries. IHDs are caused by the accumulation of fatty deposits lining the inner wall of a coronary artery, restricting blood flow to the heart. Mortality rates are 83% higher for men than women across OECD countries, primarily because of a greater prevalence of risk factors among men, such as smoking, hypertension and high cholesterol.

Among OECD countries, Central and Eastern European countries had the highest IHD mortality rates – particularly Lithuania, where there were 395 deaths per 100 000 (age-standardised) population. Rates were also relatively high in Latvia, Hungary, Mexico and the Slovak Republic. Korea, Japan, France and the Netherlands had the lowest rates among OECD countries, at about one-third of the OECD average (Figure 3.11).

Between 2011 and 2021, IHD mortality rates declined in nearly all OECD countries, with an average reduction of 20%. Declines were most marked in Estonia (56%), Luxembourg and Costa Rica (both at 45%). However, three OECD countries – Mexico, Colombia and Türkiye – experienced increases in mortality, as did OECD accession countries Bulgaria and Peru. This is closely linked to increasing obesity rates and diabetes prevalence. It may also be linked to recent increases in acute myocardial infarction mortality rates after admission to hospital: survival rates following a heart attack worsened in Mexico and Türkiye between 2019 and 2021 (see section on “Mortality following acute myocardial infarction” in Chapter 6). This may have been caused by bottlenecks in diagnostic testing, possible misclassification of causes of death and overall lower performance of health systems during the pandemic (Roth, Vaduganathan and Mensah, 2022^[3]).

Cerebrovascular diseases (or strokes) were the underlying cause of 6% of deaths across OECD countries in 2021. Disruption of the blood supply to the brain causes a stroke. As well as causing many deaths, strokes have a significant disability burden. Mortality rates were particularly high in Latvia, Lithuania, and Hungary, and in OECD accession and partner countries Bulgaria, Romania and South Africa (Figure 3.12).

Mortality rates from stroke have fallen in almost all OECD member and partner countries since 2011, with an average reduction of 25% across OECD countries. However, small increases in mortality have been observed in Latvia and the United States. For strokes, as for IHDs, a reduction in certain

risk factors – notably smoking – has contributed to fewer deaths, alongside improved survival rates following an acute episode, reflecting better quality of care (see section on “Mortality following ischaemic stroke” in Chapter 6).

There are wide socio-economic inequalities in mortality from circulatory diseases in most OECD countries, largely reflecting socio-economic differences in major risk factors. Many of these deaths could be prevented, but trends in several risk factors are heading in the wrong direction. While smoking rates have fallen overall, cholesterol, high blood pressure, low physical activity, obesity and diabetes are on the rise in many OECD countries (OECD/The King's Fund, 2020^[4]). A number of public health, fiscal and regulatory measures can incentivise citizens to adopt healthier lifestyles, thereby reducing the burden of cardiovascular diseases on societies.

Definition and comparability

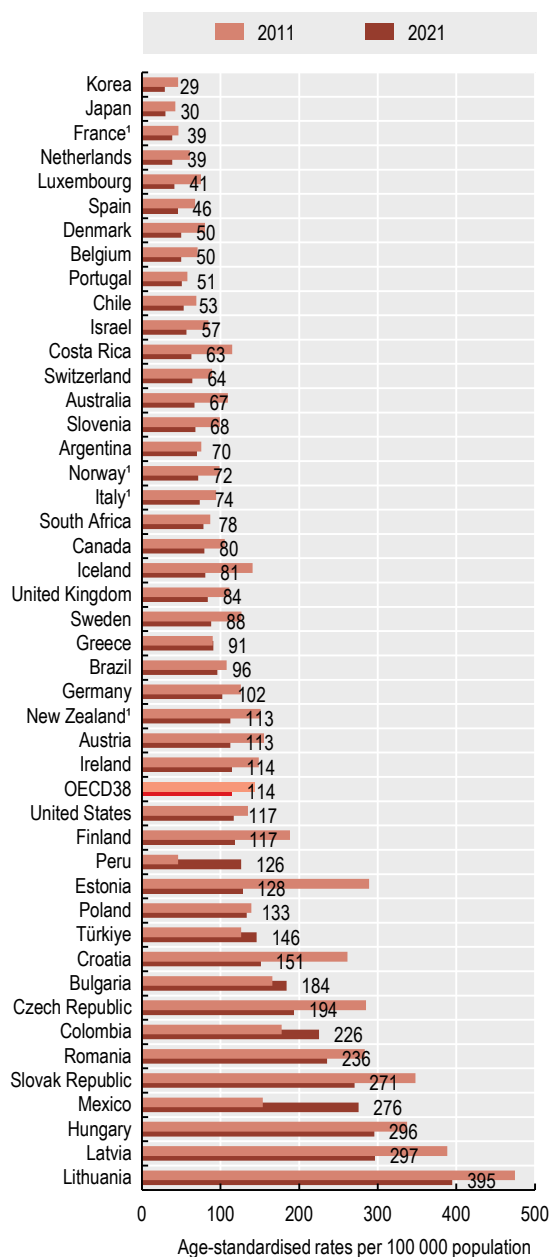
Mortality rates are based on numbers of deaths registered in a country in a year divided by the size of the corresponding population. The rates have been age-standardised to the 2015 OECD population (available at <http://oe.cd/mortality>) to remove variations arising from differences in age structures across countries and over time. The source is the WHO Mortality Database. In cases where 2020 or older data were used, the year for the time series reference was 2010.

Deaths from IHDs are classified as ICD-10 codes I20-I25, and from cerebrovascular diseases as codes I60-I69.

References

- OECD (2015), *Cardiovascular Disease and Diabetes: Policies for Better Health and Quality of Care*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264233010-en>. [1]
- OECD/The King's Fund (2020), *Is Cardiovascular Disease Slowing Improvements in Life Expectancy?: OECD and The King's Fund Workshop Proceedings*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/47a04a11-en>. [4]
- Raleigh, V. (2019), “Trends in life expectancy in EU and other OECD countries : Why are improvements slowing?”, *OECD Health Working Papers*, No. 108, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/223159ab-en>. [2]
- Roth, G., M. Vaduganathan and G. Mensah (2022), “Impact of the COVID-19 Pandemic on Cardiovascular Health in 2020: JACC State-of-the-Art Review.”, *Journal of the American College of Cardiology*, Vol. 80/6, pp. 631-640, <https://doi.org/10.1016/j.jacc.2022.06.008>. [3]

Figure 3.11. Heart attack and other ischaemic heart disease mortality, 2021 and 2011 (or nearest year)

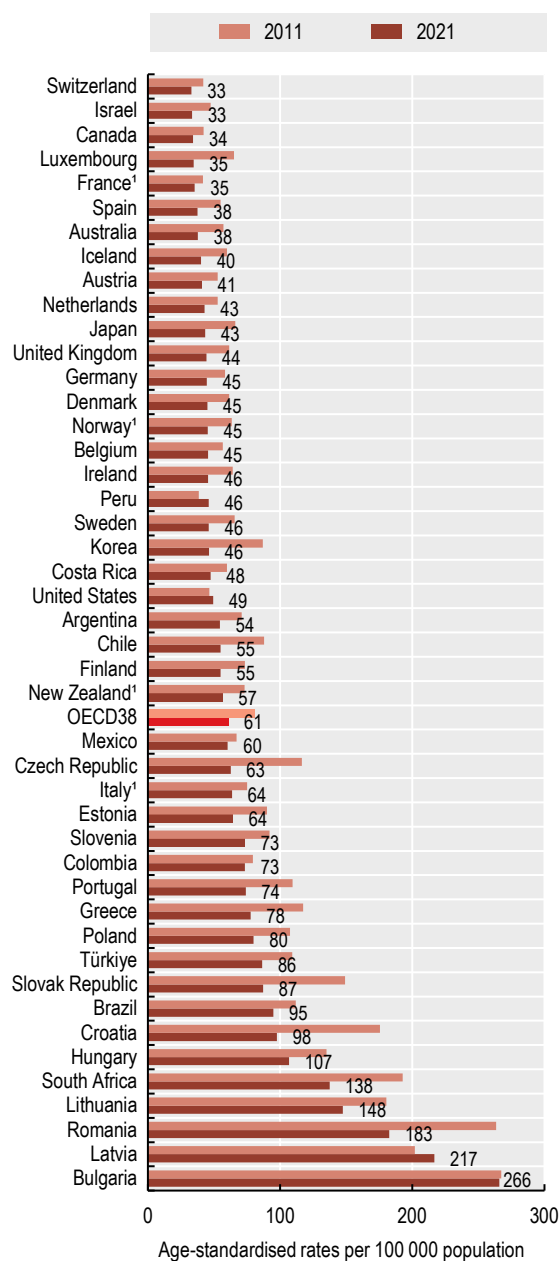


1. Most recent data point corresponds to 2016-17.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/on5wsq>

Figure 3.12. Stroke mortality, 2021 and 2011 (or nearest year)



1. Most recent data point corresponds to 2016-17.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/usx7go>

Cancer mortality

Cancer was the second leading cause of death in OECD countries after circulatory diseases, accounting for 21% of all deaths in 2021. Leading causes of cancer-related mortality included lung cancer (20%), colorectal cancer (10.9%), breast cancer (14.7% among women) and prostate cancer (10.1% among men). These four represent almost 44% of all cancers diagnosed in OECD countries. Mortality rates from cancer have fallen in all OECD countries since 2000, although on average the decline has been more modest than for circulatory diseases.

Lung cancer is the main cause of death for both men and women, accounting for 23.2% of cancer deaths among men and 16.8% among women (Figure 3.13). Smoking represents the main risk factor for lung cancer. Colorectal cancer is also a major cause of death for both men and women, representing 10.9% of cancer-related deaths for both sexes. Widespread screening programmes for colorectal cancers for older populations have led to declining incidence among older adults. In recent years, however, many OECD countries have observed rising incidence of colorectal cancer among younger patients. Apart from age and genetic factors, exposure to ultraviolet radiation, a diet high in fat and low in fibre, lack of physical activity, obesity, smoking and alcohol consumption all increase the risk of developing the illness.

Breast cancer is the second most common cause of cancer mortality in women (14.7% of deaths). While incidence rates for breast cancer have increased over the past decade, mortality rates have declined or stabilised – indicative of earlier diagnosis and treatment – and consequently survival rates are higher (see section on “Cancer screening” in Chapter 6). Prostate cancer is the third most common cause of cancer mortality among men, accounting for 10.1% of all cancer-related deaths.

Mortality rates from cancer averaged 202 deaths per 100 000 people across OECD countries in 2021, up from 191 in 2019 (Figure 3.14). Among OECD countries, mortality rates were highest in Hungary, the Slovak Republic, Slovenia, Latvia and Poland (240 or above) and lowest in Mexico and Türkiye (fewer than 160).

Earlier diagnosis and treatment significantly increase cancer survival rates. This partly explains why, for example, countries such as Australia and Belgium have below-average mortality rates despite having relatively high rates of cancer incidence. Analysis of survival following cancer for 2010–14 found that both Australia and Belgium had higher than average five-year net survival for common cancers (OECD, 2023^[1]; OECD, 2021^[2]).

The COVID-19 pandemic severely disrupted programmes for cancer diagnosis and treatment across OECD countries. The numbers of cancer screening and treatment services were significantly diminished in almost all OECD countries,

particularly during the onset of the pandemic and the first rollout of restrictions and lockdowns after March 2020. As a result, diagnosis and treatment of cancer were considerably delayed in early 2020 across most OECD countries (OECD, 2023^[3]).

Cancer incidence rates have historically been higher for men than women in OECD member and partner countries. Cancer mortality rates are higher for men in all OECD member countries. The gap is widest in Latvia, Estonia and Lithuania, where cancer mortality is 2.1 times higher for men, while in France male mortality is only 2% higher than female mortality (Figure 3.14). Greater prevalence of risk factors among men – notably smoking and alcohol consumption – drive much of this gender gap in cancer incidence and mortality. Additionally, interventions to reduce socio-economic inequalities in cancer mortality should focus on people with lower levels of education, as this population group has higher cancer mortality rates across most OECD countries (OECD, 2023^[3]).

Definition and comparability

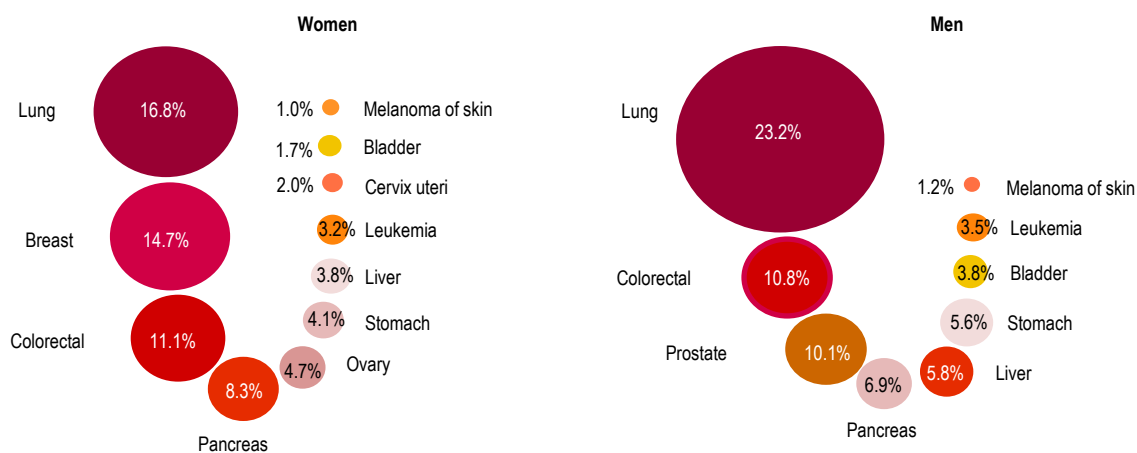
Cancer mortality rates are based on numbers of cancer deaths registered in a country in a year divided by the size of the corresponding population. The rates have been age-standardised to the 2015 OECD population (available at <http://oe.cd/mortality>) to remove variations arising from differences in age structures across countries and over time. The source is the WHO Mortality Database.

Deaths from all cancers are classified as ICD-10 codes C00–C97. The international comparability of cancer mortality data can be affected by differences in medical training and practices, as well as in death certification across countries.

References

- OECD (2023), *EU Country Cancer Profile: Belgium 2023*, EU Country Cancer Profiles, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a976db3-en>. [1]
- OECD (2023), *EU Country Cancer Profiles 2023*, EU Country Cancer Profiles, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/55f07000-en>. [3]
- OECD (2021), *Health at a Glance 2021: OECD Indicators*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ae3016b9-en>. [2]

Figure 3.13. Main causes of cancer mortality across OECD countries, by sex, 2021 (or nearest year)

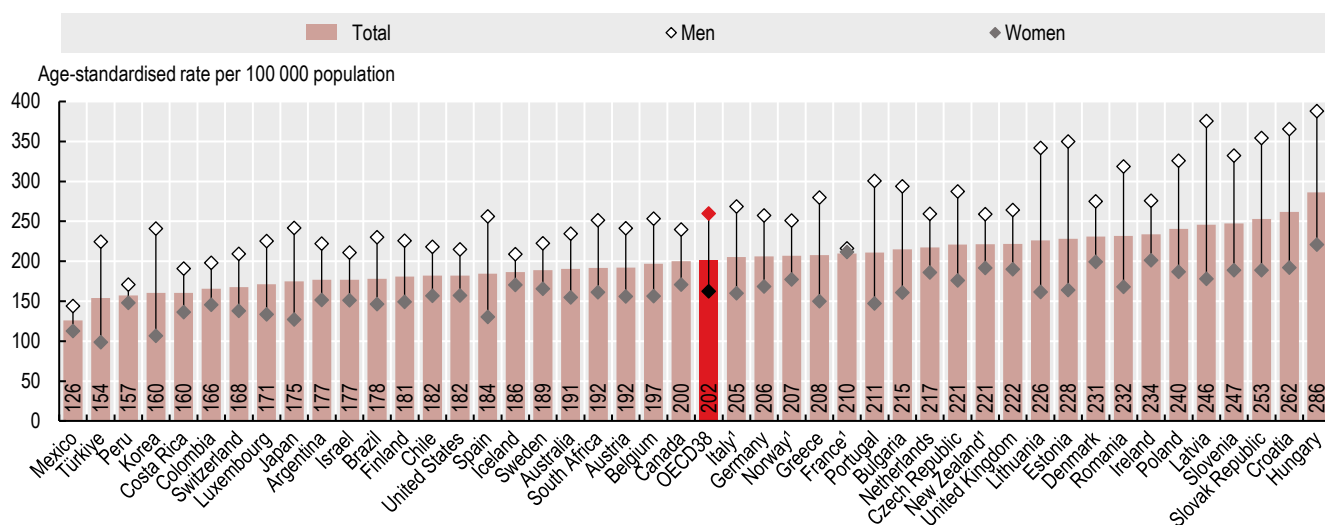


Note: Shares of the sum of cancer-related deaths across OECD countries, by sex.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/jsilue>

Figure 3.14. Cancer mortality rates by sex, 2021 (or nearest year)



1. Most recent data point corresponds to 2016-17.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/b79oz8>

Chronic conditions

Chronic conditions such as cancer, chronic respiratory problems and diabetes are not only the leading causes of death across OECD countries but also represent a major disability burden among the living. Many chronic conditions are preventable, by modifying major risk factors such as smoking, alcohol use, obesity and physical inactivity. The COVID-19 pandemic further underscored the impact of chronic conditions on health outcomes from other diseases, as data show that people with underlying health conditions are at higher risk of dying from COVID-19 (OECD, 2023^[1]). The pandemic also contributed to the increase in multimorbidity of chronic conditions and to their late diagnosis and control.

More than one-third of people aged 16 and over reported living with a longstanding illness or health problem on average across 24 OECD countries in 2021 (Figure 3.15). This figure ranges from more than one in two in Finland to just under one in four in Italy. As populations age, the prevalence of chronic conditions – including multimorbidity – rises. Health systems increasingly need to be prepared to deliver high-quality chronic care management to meet the needs of ageing populations.

Socio-economic disparities are also large: on average across OECD countries, 43% of people in the lowest income quintile report a longstanding illness or health problem compared to 27% of people in the highest income quintile (Figure 3.15). This income gap is largest in Lithuania, Belgium, Estonia and Ireland, where people in the lowest income quintile are 2 or more times as likely to have at least one longstanding illness or health problem compared to people in the highest income quintile. The income gap is smallest in Italy and Türkiye, where individuals in the lowest income quintile are slightly less likely to report living with a longstanding illness or health problem compared to individuals in the highest income quintile.

One of the most significant chronic conditions is diabetes. It has a particularly large disability burden, causing cardiovascular disease, blindness, kidney failure and lower limb amputation. It occurs when the body is unable to regulate excessive glucose levels in the blood. In 2021, 6.9% of the adult population were living with diabetes on average across OECD countries (age-standardised data). In addition, a further 48 million adults across OECD countries were estimated to have undiagnosed diabetes (IDF, 2021^[2]).

Among OECD member countries, diabetes prevalence is highest in Mexico, Türkiye, Chile, the United States and Spain, with over 10% of adults living with diabetes (age-standardised data). For OECD partner countries, diabetes prevalence is also high in South Africa, Indonesia and China, also at around 10% or higher (Figure 3.16).

Age-standardised diabetes prevalence rates have stabilised in many OECD member countries over the last decade, especially in western Europe. However, they have increased markedly in Türkiye, Iceland and Spain, with a rise of 60% or more, as well as in OECD partner countries such as Indonesia and South Africa. Such upward trends are due in part to rising rates of obesity, poor nutrition and physical inactivity, as well as to their interactions with population ageing (Kotwas et al., 2021^[3]).

Diabetes is much more common among older people, and slightly more men than women have the condition. It also disproportionately affects those from disadvantaged socio-economic groups. The economic burden of diabetes is substantial: in OECD countries, an estimated USD 650 billion was spent on treating diabetes and preventing complications in 2021 (IDF, 2021^[2]).

Definition and comparability

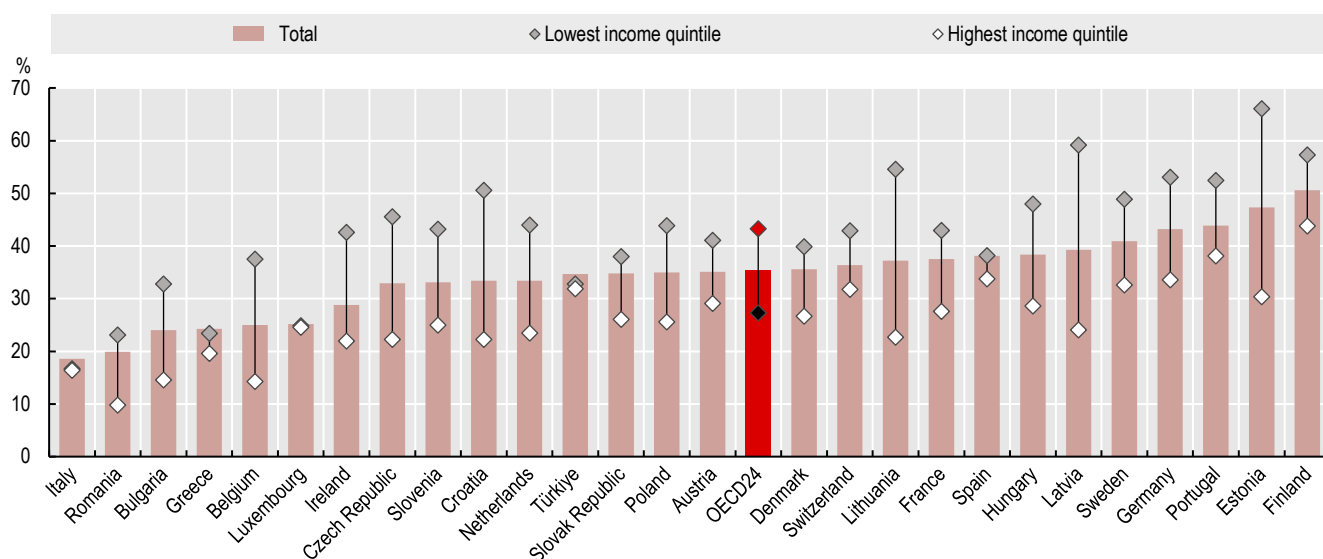
Data related to longstanding illnesses or health problems are based on the results of the EU Statistics on Income and Living Conditions instrument (EU-SILC). The comparability of data on longstanding illnesses and health problems is limited by the fact that the indicator is derived from self-reported data, which can be affected by people's subjective assessment of their health and by social and cultural factors. These data cover people aged 16 and over.

The sources and methods used by the International Diabetes Federation (IDF) are outlined in the Diabetes Atlas, 10th edition (IDF, 2021^[2]). The IDF produces estimations based on a variety of sources that met several criteria for reliability. The majority were national health surveys and peer-reviewed articles. Age-standardised rates were calculated using the world population, based on the distribution provided by the WHO. This can lead to an underestimation of prevalence compared to age-standardisation based on the OECD population. Adult population here covers those aged between 20 and 79 with diagnosed type 1 or type 2 diabetes. In addition, methodology and data changes over time may impact comparability of prevalence estimates. IDF prevalence estimates are often higher than OECD countries' national estimates, due to OECD countries typically having older populations. For example, in Spain the IDF estimate of 10.3% was higher than the latest value of 7.2% reported by the Spanish Ministry of Health.

References

- IDF (2021), *IDF Diabetes Atlas, 10th edition*, International Diabetes Federation, Brussels, <http://www.diabetesatlas.org>. [2]
- Kotwas, A. et al. (2021), "Epidemiological factors for type 2 diabetes mellitus: evidence from the Global Burden of Disease", *Archives of Public Health*, Vol. 79/1, <https://doi.org/10.1186/s13690-021-00632-1>. [3]
- OECD (2023), *Ready for the next crisis? Investing in Resilient Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5971a279-en>. [1]

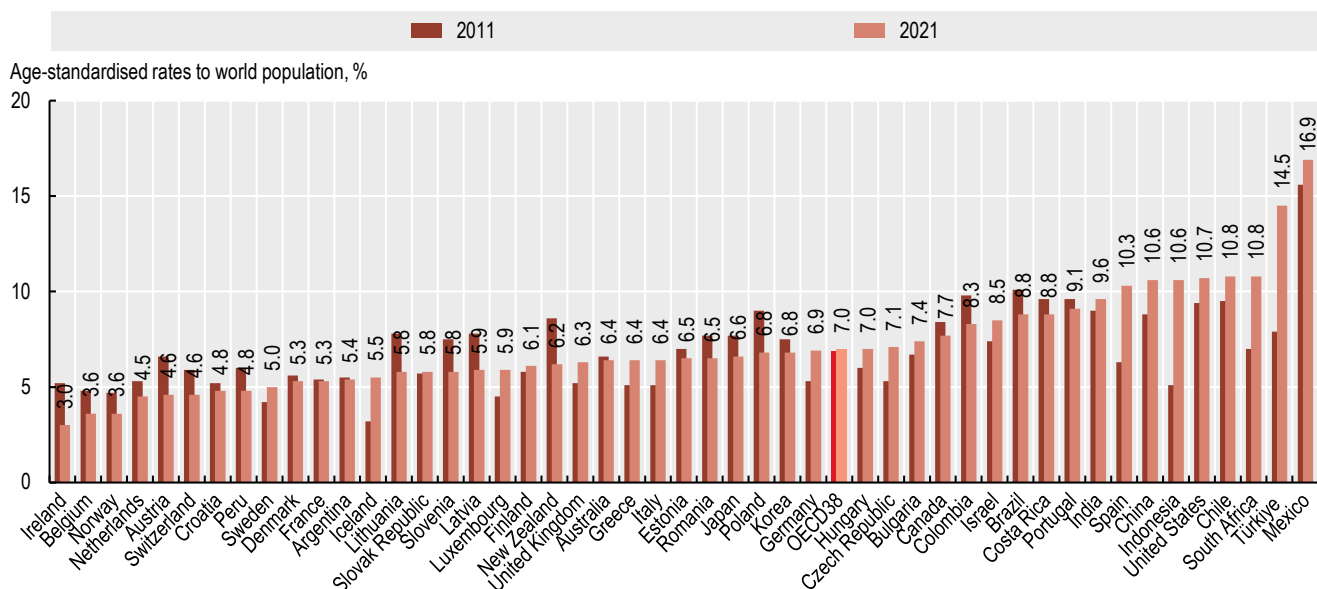
Figure 3.15. People reporting a longstanding illness or health problem, by income quintile, 2021 (or nearest year)



Source: Eurostat 2023.

StatLink <https://stat.link/fizjv2>

Figure 3.16. Type 1 and 2 diabetes prevalence among adults, 2011 and 2021 (or nearest year)



Source: IDF (2021^[2]), IDF Diabetes Atlas, 10th edition, www.diabetesatlas.org. Estimates may differ from national estimates owing to different age-standardisation approaches.

StatLink <https://stat.link/ozhi83>

Maternal and infant mortality

Maternal mortality – the death of a woman during pregnancy or childbirth, or within 42 days of the termination of pregnancy – is an important indicator of a woman's health status and to assess health system performance. The Sustainable Development Goals set a target of reducing the global maternal mortality ratio to less than 70 deaths per 100 000 live births by 2030 (WHO, 2023^[1]).

In OECD countries, the maternal mortality ratio (MMR) averaged 10.9 deaths per 100 000 live births in 2020, which is substantially lower than the target set by the Sustainable Development Goals. Countries including Norway, Poland, Israel, Iceland and Australia had MMRs of fewer than 3 deaths per 100 000 births. However, Colombia is yet to achieve the SDG target, with an MMR of 72 deaths per 100 000 live births in 2020. Mexico also had a significantly high MMR of 55 deaths per 100 000 births. Many OECD accession and partner countries also had high MMRs, ranging from 69 deaths per 100 000 births for Peru to 173 deaths per 100 000 births for Indonesia (Figure 3.17).

Risks of maternal death can be reduced through family planning, better access to high-quality antenatal care, and delivery and postnatal care delivered by skilled health professionals. Addressing disparities in provision of these essential reproductive health services to underserved populations must be included in any strategy. Furthermore, the broad health system strengthening and universal health coverage agenda, along with multisectoral action (including women's education and tackling violence), are collaborative efforts that are crucial to reducing maternal deaths (WHO et al., 2018^[2]).

Infant mortality – deaths in children aged less than one year – reflects the impact of economic, social and environmental conditions on the health of mothers and infants, as well as the effectiveness of health systems. Factors such as the education of the mother, quality of antenatal and childbirth care, preterm birth and birth weights, immediate newborn care and infant feeding practices are important determinants of infant mortality.

In 2021, infant mortality was on average at 4 deaths per 1 000 live births in OECD countries, down from 4.7 deaths per 1 000 live births in 2011. Finland, Japan, Norway, Iceland and Slovenia all had infant mortality rates of fewer than 2 deaths per 1 000 live births in 2021. However, infant mortality rates are still relatively high in Colombia (16.5 deaths per 100 000 births) and Mexico (12.7 deaths per 1 000 live births), signalling the correlation that exists between maternal and infant mortality. Among OECD partner countries, infant mortality rates are around 20 deaths or higher per 1 000 live births in India, South Africa and Indonesia – although each of these countries has reduced infant mortality rates considerably since 2011 (Figure 3.18).

Infant mortality can be reduced through cost-effective and appropriate interventions. These include immediate skin-to-skin contact between mothers and newborns after delivery, early and exclusive breastfeeding for the first six months of life, and kangaroo parent care for babies weighing 2 000 g or less. Postnatal care for mothers and newborns within 48 hours of birth, delayed bathing until after 24 hours of childbirth, and dry cord care are important in reducing infant deaths. Management and treatment of neonatal infections, pneumonia, diarrhoea, and malaria are also critical.

Definition and comparability

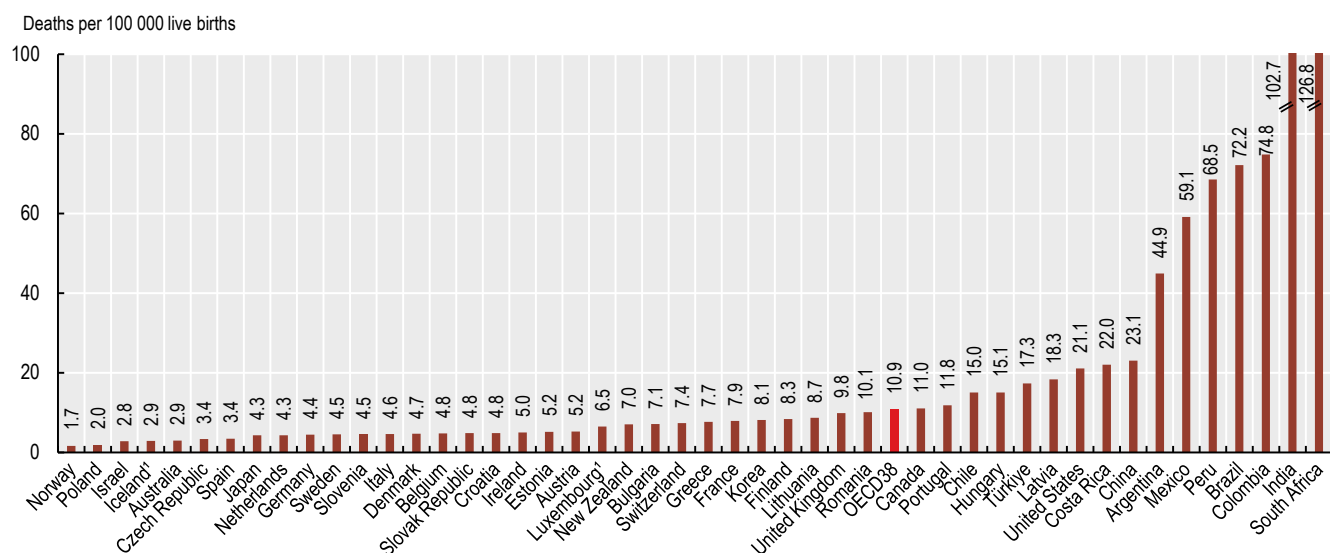
Maternal mortality is defined as the death of a woman while pregnant or during childbirth or within 42 days of termination of pregnancy, irrespective of the duration and site of the pregnancy, from any cause related to or aggravated by the pregnancy or its management but not from unintentional or incidental causes. This includes direct deaths from obstetric complications of pregnancy, interventions, omissions or incorrect treatment. It also includes indirect deaths due to previously existing diseases, or diseases that developed during pregnancy, where these were aggravated by the effects of pregnancy. Maternal mortality is here measured using the MMR, which is the number of maternal deaths during a given time per 100 000 live births during the same time. Data presented for this indicator are estimates extracted from the WHO Global Health Observatory (WHO GHO) and produced by the UN Maternal Mortality Estimation Interagency Group (MMEIG) composed of the WHO, the United Nations Children's Fund (UNICEF), the United Nations Population Fund (UNFPA), the United Nations Department of Economic and Social Affairs – Population Division (UNDESA/Population Division), and the World Bank Group. There are difficulties in identifying maternal deaths precisely. Many countries do not have accurate or complete vital registration systems, and so the MMR is derived from other sources including censuses, household surveys, sibling histories, verbal autopsies and statistical studies. Estimates should therefore be treated cautiously.

The infant mortality rate is defined as the number of children who die before reaching their first birthday in a given year, expressed per 1 000 live births, with no minimum threshold of gestation period or birthweight. Some countries base their infant mortality rates on estimates derived from censuses, surveys and sample registration systems, and not on accurate and complete registration of births and deaths. Differences among countries in registering practices for premature infants may also add slightly to international variations in rates.

References

- WHO (2023), *Maternal mortality*, World Health Organization, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/maternal-mortality>. [1]
- WHO et al. (2018), *Survive, Thrive, Transform. Global Strategy for Women's, Children's and Adolescents' Health: 2018 report on progress towards 2030 targets*, World Health Organization, <https://www.everywomaneverychild.org/wp-content/uploads/2018/05/EWECGSMonitoringReport2018.pdf>. [2]

Figure 3.17. Maternal mortality ratio estimates, 2020

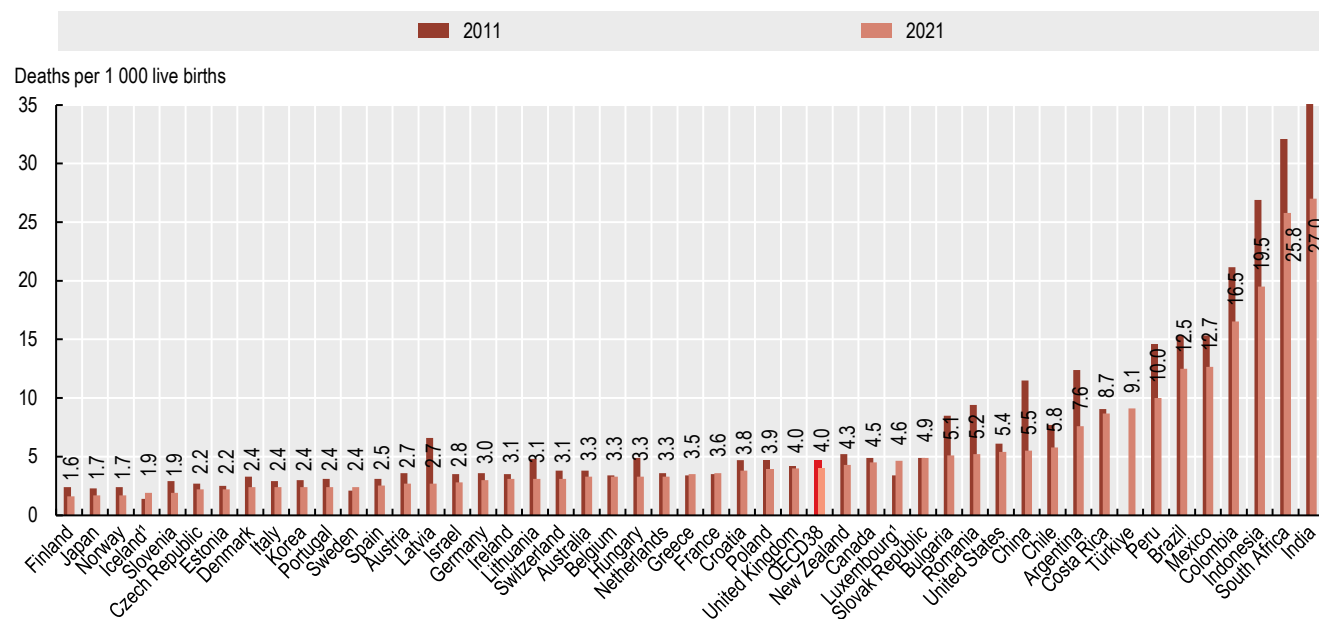


1. Three-year averages.

Source: WHO Global Health Observatory (WHO GHO) 2023.

StatLink  <https://stat.link/bcqmh9>

Figure 3.18. Infant mortality, 2021 and 2011 (or nearest years)



1. Three-year averages.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/rv5f9b>

Mental health

Good mental health is essential for healthy populations and economies: when people live with poor mental health, they have a harder time succeeding in school, being productive at work, and staying physically healthy (OECD, 2021^[1]). The COVID-19 pandemic seriously disrupted the way people live, work and learn, and fuelled significant increases in mental distress. At the start of the pandemic, the share of the population reporting symptoms of anxiety and depression increased in all OECD countries with available data, and as much as doubled in some countries (Figure 3.19 and Figure 3.20). OECD analysis has shown that population mental health went up and down over the course of the pandemic – typically worsening during periods when infection and death rates were high, or when stringent containment measures were in place. Available data point to some recovery in population mental health as the pandemic situation improved, but also suggest that mental ill-health remains elevated. In Belgium, Korea, the United Kingdom and the United States, data from 2022 typically show small decreases in the share of the population reporting symptoms of depression, compared to 2020. However, the prevalence for 2022 remains at least 20% higher than pre-pandemic, and in some cases over double or triple the pre-pandemic rate (Figure 3.19). Persistently high levels of mental distress “beyond” the pandemic could reflect the confluence of multiple crises: the cost-of-living crisis, climate crisis and geopolitical tensions.

Shocks such as pandemics, severe weather events and financial crises can also heighten the risk of suicidal behaviour. While complex social and cultural factors affect suicidal behaviour, mental ill-health increases the risk of dying by suicide. Rates of death by suicide currently vary almost six-fold across OECD countries, and are over three times higher for men than women. Deaths by suicide were generally trending downward prior to the pandemic, falling by 28.4% on average in the period between 2000 and 2019 (Figure 4.21). There were concerns that the COVID-19 crisis would lead to more suicides, and significant increases in suicidal ideation have been observed in some countries, particularly among young people (OECD/European Union, 2022^[2]). To some extent, these concerns were not realised in the first year of the pandemic: in the 27 OECD countries for which data are available, rates of death by suicide decreased by 2.4% on average between 2019 and 2020. However, this change varied across countries. In a third of countries with available data, suicides increased between 2019 and 2020 whereas for another third of the countries it decreased by 5% or more. Between 2019 and 2020 the rate of death by suicide respectively increased by 13.4% and 10.5% in Iceland and Mexico, and it decreased by 16.8% and 15.2% in Chile and Greece.

OECD countries took rapid action to step up mental health support in response to the pandemic. In a policy questionnaire in 2022, all 26 replying OECD countries reported having introduced emergency mental health services in response to the pandemic, and almost all (25 out of 26) reported that they had permanently increased mental health care support or capacity (OECD, 2023^[3]). However, increases in capacity or support have not always been commensurate with need. This is not a new challenge, but one that has been exacerbated: even before the pandemic, two out of three people seeking mental health support reported difficulties in getting it (OECD, 2021^[1]).

Definition and comparability

The quality and coverage of mental health data have been variable over the course of the pandemic, meaning that caution is needed when comparing the prevalence of anxiety and depression.

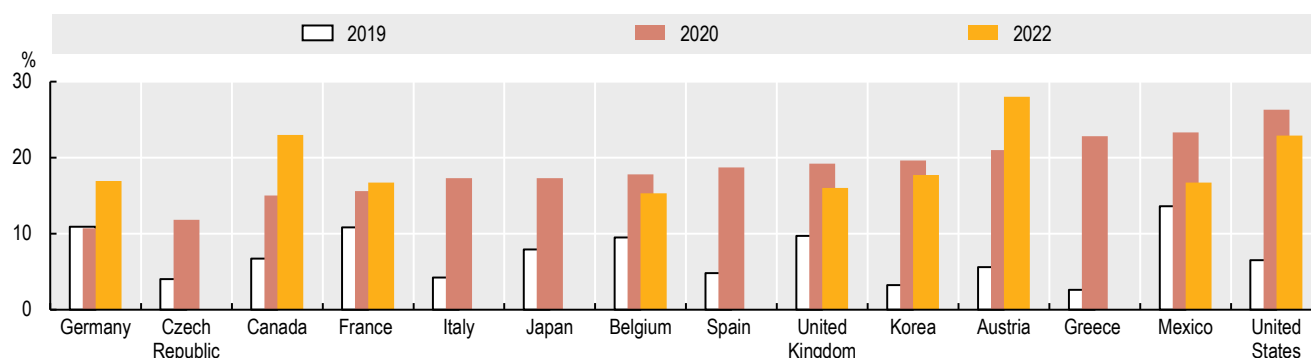
Figure 3.19 and Figure 3.20 use national data sources, and may not be directly comparable across, and in some cases within, countries. Differences include the number and timing of surveys, and the survey instruments used to measure depression and anxiety. In some countries, survey instruments differ across years (in France and Spain for both anxiety and depression; in Germany for anxiety). Pre-pandemic and pandemic data for depression in Italy, Spain, Greece and France have some differences in scoring methods, which could understate the increase in symptoms. Some surveys do not necessarily use nationally representative samples (Australia, Austria, Italy, Japan, Spain for depression and anxiety; Greece for depression; Germany, Korea and Mexico for anxiety). Where possible, surveys using Patient Health Questionnaire (PHQ-9) and General Anxiety Disorder (GAD-7) or similar screening tools were selected to measure depression and anxiety. For countries with regular data collections per year – Belgium, Canada, France, Germany, Korea, the United Kingdom, the United States – multiple data points for each year have been pooled where possible. Data for the “pre-COVID-19” year vary based on national data availability. The most recently available data were selected, up to 2019. Differences in the openness of populations to discussing their mental state also hamper cross-country comparability.

The registration of suicide is a complex procedure, affected by factors such as how intent is ascertained; who is responsible for completing the death certificate; and cultural dimensions, including stigma. Caution is therefore also needed when comparing rates between countries. Age-standardised mortality rates are based on numbers of deaths divided by the size of the corresponding population. The source is the WHO Mortality Database; suicides are classified as ICD-10 codes X60-X84 and Y87.0.

References

- OECD (2023), *Ready for the next crisis? Investing in Resilient Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5971a279-en>. [3]
- OECD (2021), *A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/4ed890f6-en>. [1]
- OECD/European Union (2022), *Health at a Glance: Europe 2022: State of Health in the EU Cycle*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/507433b0-en>. [2]

Figure 3.19. National estimates of prevalence of depression or symptoms of depression, 2019-22 (or nearest year)

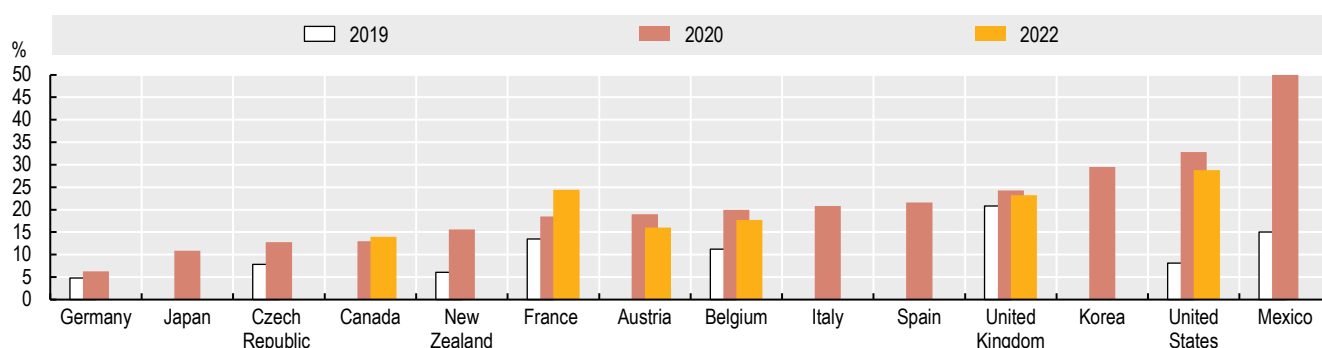


Note: Survey instruments and population samples differ between countries and in some cases across years within countries, which limits direct comparability. Pre-pandemic data for the Czech Republic 2017; Canada 2015-19; Japan 2013; Belgium 2018; United Kingdom 2019-March 2020; Korea 2016-19.

Source: National data sources – see the Statlink for full details.

StatLink  <https://stat.link/wpe5lh>

Figure 3.20. National estimates of prevalence of anxiety or symptoms of anxiety, 2019-22 (or nearest year)

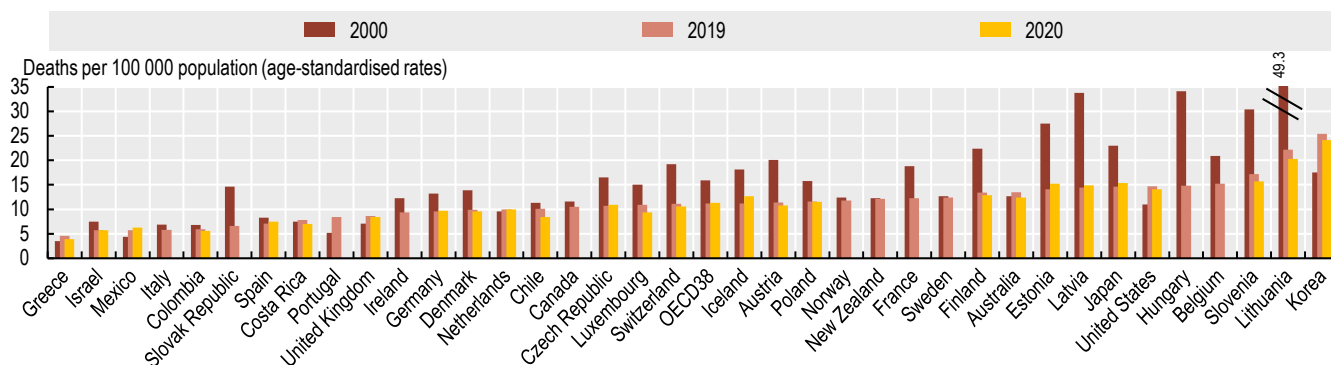


Note: Survey instruments and population samples differ between countries and in some cases across years within countries, which limits direct comparability. Pre-pandemic data for the Czech Republic 2017; New Zealand 2016-17; France 2017; Belgium 2018.

Source: National data sources – see the Statlink for full details.

StatLink  <https://stat.link/x1w8sg>

Figure 3.21. Death by suicide, 2000 and 2020 (or nearest year)



Note: Latest available data for Norway and New Zealand 2016; Italy and France 2017; Ireland, Sweden and Belgium 2018; and the Slovak Republic, Portugal, Canada and Hungary 2019.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/972hqf>

Self-rated health

How individuals assess their own health provides a holistic overview of both physical and mental health. Adding such a perspective on quality of life complements life expectancy and mortality indicators that only measure survival. Further, despite its subjective nature, self-rated health has proved to be a good predictor of future healthcare needs and mortality (Palladino et al., 2016^[1]).

Most OECD countries conduct regular health surveys that include asking respondents how, in general, they would rate their health. For international comparisons, socio-cultural differences across countries complicate cross-country comparisons of self-assessed health. Differences in the formulation of survey questions – notably in the survey scale – can also affect comparability of responses. Finally, since older people generally report poorer health and more chronic conditions than younger people do, countries with a larger proportion of older people are likely to have a lower proportion of people reporting that they are in good health.

With these limitations in mind, around 8% of adults considered themselves to be in poor health, on average across OECD countries in 2021 (Figure 3.22). This ranged from over 13% in Korea, Japan and Portugal to under 3% in Colombia, New Zealand and Canada. However, the response categories used in OECD countries outside Europe and Asia are asymmetrical on the positive side, which introduces a comparative bias to a more positive self-assessment of health (see the “Definition and comparability” box). Korea, Japan and Portugal stand out as countries with high life expectancy but relatively poor self-rated health.

Over time, the share of adults considering themselves to be in poor health has slightly diminished across OECD countries. On average, 8.3% of adults from 34 OECD countries with comparable trend data rated their own health as bad or very bad in 2021, compared to 10.1% in 2011. This improvement was true in 25 of the 34 OECD countries with comparable trend data.

People on lower incomes are on average less positive about their health than those on higher incomes in all OECD countries (Figure 3.23). More than 80% of adults in the highest income quintile rated their health as good or very good in 2021, compared to 60% of adults in the lowest income quintile, on average across OECD countries. Socio-economic disparities are particularly marked in Estonia, Lithuania and Latvia, with an income gap of 40 or more percentage points. Differences in smoking, harmful alcohol use and other risk factors are likely to explain much of this disparity. Socio-economic disparities are relatively low in New Zealand, Greece, Luxembourg, Italy and Türkiye, which have a gap of less than 8 percentage points.

Self-rated health tends to decline with age. In many countries, there is a particularly marked decline in how people rate their health when they reach their mid-40s, with a further decline after reaching retirement age (see section on “Self-rated health and disability at age 65 and over” in Chapter 10). Men are also more likely than women to rate their health as good.

Definition and comparability

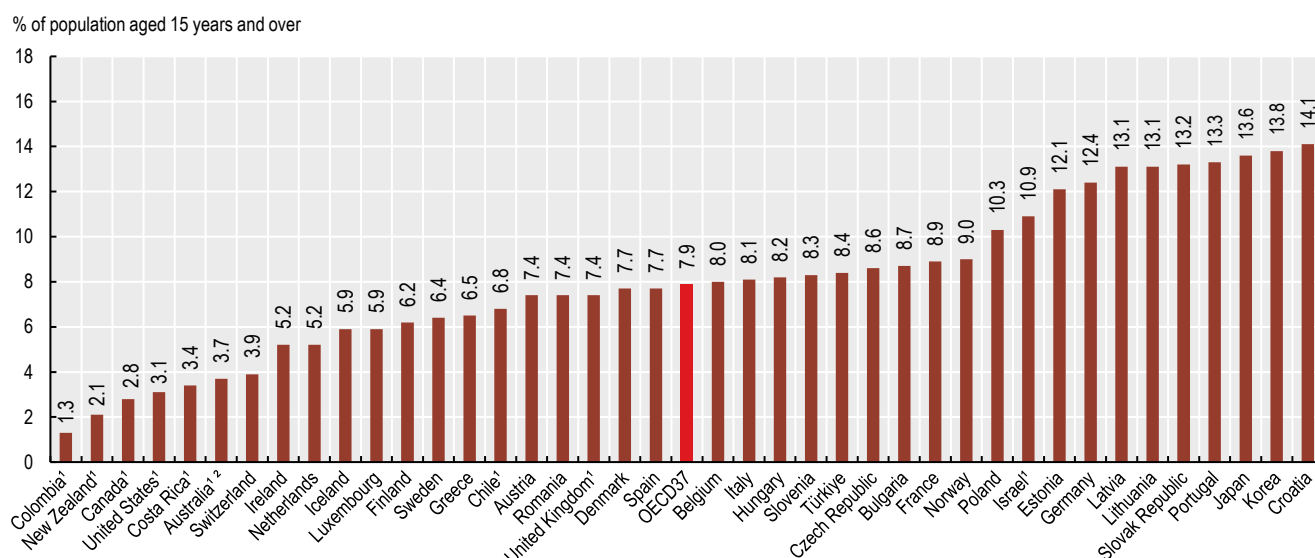
Self-rated health reflects an individual’s overall perception of his or her health. Survey respondents are typically asked a question such as: “How is your health in general?” Caution is required in making cross-country comparisons of self-rated health for at least three reasons. First, self-rated health is subjective, and responses may be systematically different across and within countries because of socio-cultural differences. Second, as self-rated health generally worsens with age, countries with a greater share of older people are likely to have fewer people reporting that they are in good health. Third, there are variations in the question and answer categories used in survey questions across countries. In particular, the response scale used in the United States, Canada, New Zealand, Australia and Chile is asymmetrical (skewed on the positive side), including the response categories: “Excellent / very good / good / fair / poor”. In most other OECD countries, the response scale is symmetrical, with response categories: “Very good / good / fair / poor / very poor”. This difference in response categories may introduce a comparative bias to a more positive self-assessment of health in those countries that use an asymmetrical scale. In Korea, differences in survey methodology may bias self-rated health downwards compared to other general household surveys.

Self-rated health by income level is reported for the first quintile (the 20% of the population with the lowest income) and the fifth quintile (the 20% with the highest income). Depending on the survey, the income level may relate to either the individual or the household (in which case the income is equivalised to take into account the number of people in the household).

References

- Palladino, R. et al. (2016), “Associations between multimorbidity, healthcare utilisation and health status: Evidence from 16 European countries”, *Age and Ageing*, Vol. 45/3, <https://doi.org/10.1093/ageing/afw044>. [1]

Figure 3.22. Adults rating their own health as bad or very bad, 2021 (or latest year)

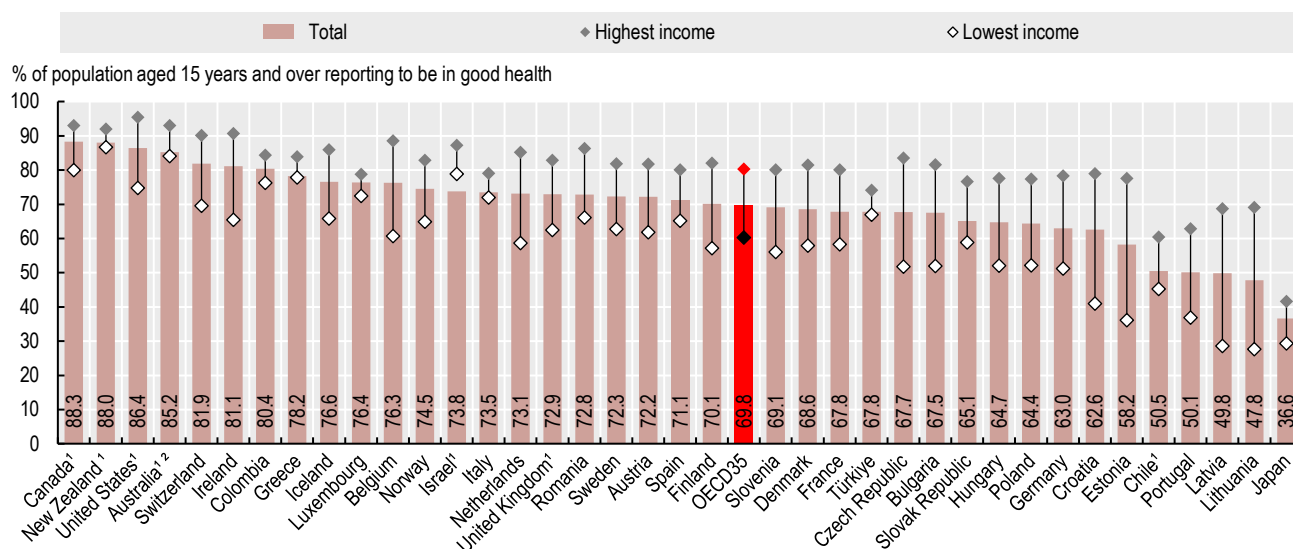


Notes: 1. Results for these countries are not directly comparable with those for other countries owing to methodological differences in the survey questionnaire resulting in a bias towards a more positive self-assessment of health. 2. Most recent data point corresponds to 2017.

Source: OECD Health Statistics 2023 (EU-SILC for EU countries).

StatLink <https://stat.link/qf0ej7>

Figure 3.23. Adults rating their own health as good or very good, by income quintile, 2021 (or nearest year)



Notes: 1. Results for these countries are not directly comparable with those for other countries owing to methodological differences in the survey questionnaire resulting in a bias towards a more positive self-assessment of health. 2. Most recent data point corresponds to 2017.

Source: OECD Health Statistics 2023 (EU-SILC for EU countries).

StatLink <https://stat.link/hxpom5>



4 Risk factors for health

Smoking
Alcohol consumption
Illicit drug use
Diet and physical activity
Overweight and obesity
Environment and health

Smoking

Smoking is a leading cause of multiple diseases, including some cancers, heart attacks, strokes and respiratory diseases such as chronic obstructive pulmonary disease. Smoking during pregnancy increases the risk of low birth weight and premature delivery. The World Health Organization (WHO) estimates that tobacco smoking kills 8 million people in the world every year. More than 1.2 million of these deaths are due to second-hand smoke, and 65 000 are among children (WHO, 2020^[1]).

Across OECD countries, 15.9% of people aged 15 and over smoked tobacco daily in 2021 (Figure 4.1). Smoking rates ranged from over 25% in France and Türkiye to below 10% in Iceland, Costa Rica, Norway, Mexico, Canada, the United States, New Zealand and Sweden. In accession and partner countries, rates were over 25% in China, Bulgaria and Indonesia, and below 10% in India, Peru and Brazil. Men smoked more than women in all countries except Norway – on average across OECD countries, 19.9% of men smoked daily compared to 12.3% of women. The gender gap in smoking rates was comparatively wide in Korea, Türkiye and Latvia, as well as in Indonesia, China, South Africa and Romania. Among men, rates were highest in Indonesia, China and Türkiye (over 40%) and lowest in Norway, Iceland, Canada, New Zealand and the United States (below 10%). For women, rates were highest in Bulgaria, Hungary and France (over 20%) and lowest in India, China, Indonesia, Peru, Costa Rica, Mexico and Korea (below 5%).

Over the last decade, daily smoking rates decreased in 31 of the 35 OECD countries with available time trend data. On average, they fell from 20.6% in 2011 to 15.9% in 2021 (Figure 4.2). The reductions were largest in Norway, Estonia and Ireland (above 8 percentage points), while they were smaller in Mexico, Hungary and Slovenia (below 2 percentage points). Smoking rates rose slightly in the Slovak Republic, Luxembourg and Türkiye (by 2 percentage points). Among accession and partner countries, smoking rates fell substantially in Peru, but rose slightly in Indonesia. The decreasing trends in tobacco smoking observed prior to COVID-19 remained largely unchanged during the pandemic in most countries. However, the proportion of daily smokers has remained largely unchanged in France, Italy and Mexico, and increased slightly in Ireland and Luxembourg (by 2 percentage points) in 2021 compared to pre-pandemic levels.

Comprehensive tobacco control policy packages – based on tobacco tax increases, health warnings on packages, bans on promotional and misleading information, restricted branding, awareness raising and support for smokers to quit (including subsidies for nicotine replacement treatment and smoking cessation advice) – reduce tobacco use and are cost-effective. In France, for example, the recently implemented tobacco control policy package is estimated to return EUR 4 for each EUR 1 invested (Devaux et al., 2023^[2]). Among recent national initiatives, Canada extended health warnings by printing them directly on individual cigarettes, to reach out to young or new smokers who smoke cigarettes obtained by unit (resold or given away) and may not be exposed to health warnings on packaging. New Zealand passed a world-first law that bans tobacco sales to people born on or after 1 January 2009, so that the age limit increases over time, and aims to reduce the nicotine in tobacco to zero or minimally addictive levels.

While tobacco smoking is on the decline in most countries, regular use of e-cigarette products (vaping) is on the rise, even though vaping rates remain low. Across 32 OECD countries, 3.2% of people aged 15 and over were regular users of vaping

products in 2021. Rates were highest in Estonia and New Zealand (over 8%) and lowest in Sweden, Chile and Austria (below 1%). Between 2016 and 2021, regular use of vaping products increased in 11 of the 16 OECD countries for which time trend data are available (Figure 4.3). Increases were highest in New Zealand and Estonia (above 6 percentage points). At the same time, regular vaping decreased in five OECD countries, with the greatest reduction in Finland (4.8 percentage points). Vaping is more common among young people: 6.1% of those aged 15-24 used vaping products in 2021 on average across OECD countries. Vaping rates among young people were particularly high in Estonia and New Zealand (over 20% in 2022). While vaping can be used as a smoking cessation aid, it is also associated with initiation of tobacco smoking (O'Brien et al., 2021^[3]).

Policies to regulate the use of vaping products include age restrictions, taxes on innovative electronic nicotine products, ban on indoor vaping, sales regulation and advertising regulation. For example, Australia recently announced a ban on single-use and disposable e-cigarettes and restrictions on e-cigarette flavours and colours, while making e-cigarettes containing nicotine available only on medical prescription as a smoking cessation aid.

Definition and comparability

The proportion of daily smokers is defined as the percentage of the population aged 15 years and over who report smoking tobacco every day. Data for Italy include both daily and occasional smokers. Other forms of smokeless tobacco products, such as snuff in Sweden, Norway, Finland, Denmark and Iceland, are not taken into account. For data sources see the weblink to metadata in the “Reader’s Guide”.

The proportion of regular users of vaping products is defined as the percentage of the population aged 15 years and over who report using vaping devices at least monthly, with or without nicotine. For countries that rely on the European Health Interview Survey (EHIS 2019) data (such as e.g. Germany, Hungary, Latvia, Luxembourg, Portugal, the Slovak Republic and Slovenia), the data refer to vaping daily and occasionally.

References

- Devaux, M. et al. (2023), “Évaluation du programme national de lutte contre le tabagisme en France”, *OECD Health working papers*, No. 155, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/b656e9ac-fr>. [2]
- O'Brien, D. et al. (2021), “Association between electronic cigarette use and tobacco cigarette smoking initiation in adolescents: a systematic review and meta-analysis”, *BMC public health*, Vol. 21/1, <https://doi.org/10.1186/S12889-021-10935-1>. [3]
- WHO (2020), *Tobacco*, World Health Organization, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/tobacco>. [1]

Figure 4.1. Population aged 15 and over smoking daily, by sex, 2021 (or nearest year)

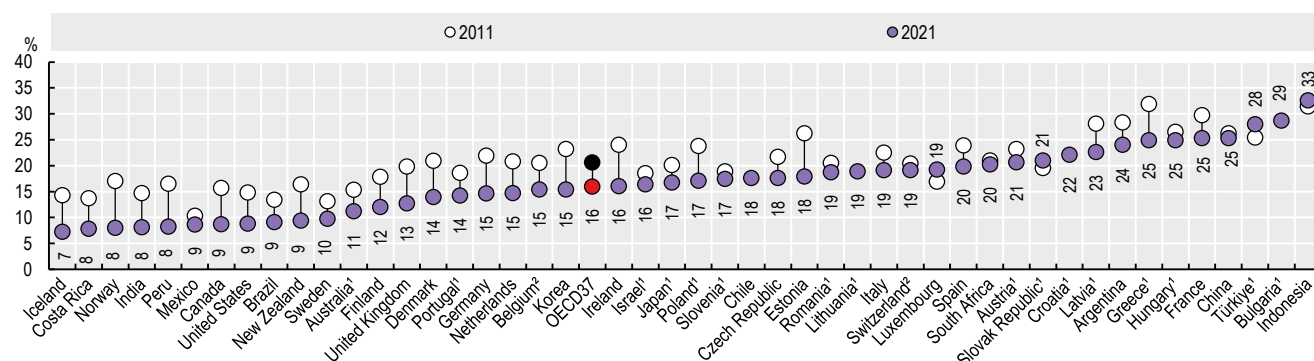


1. 2019 data; 2. 2017/18 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/sj0tyu>

Figure 4.2. Population aged 15 and over smoking daily, 2011 and 2021 (or nearest years)

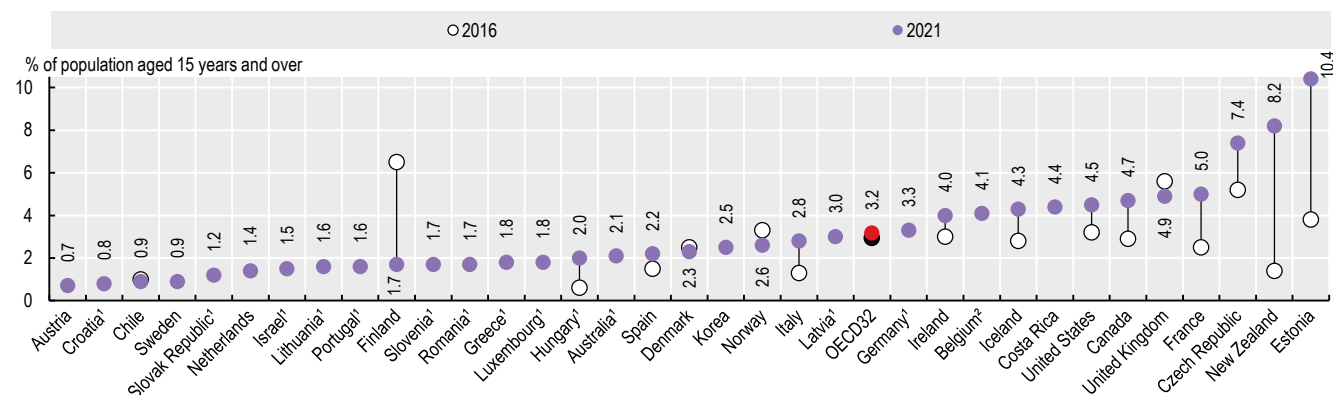


1. 2019 data; 2. 2017/18 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/sv7hry>

Figure 4.3. Regular use of vaping products, 2016 and 2021 (or nearest year)



1. 2019 data; 2. 2018 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/84evdx>

Alcohol consumption

Alcohol use is a leading cause of death and disability worldwide, particularly among those of working age. High alcohol intake is a major risk factor for heart diseases and strokes, liver cirrhosis and certain cancers, but even low and moderate alcohol consumption increases the long-term risk of these diseases. Alcohol also contributes to more car crashes and injuries, violence, homicides, suicides and mental health disorders than any other psychoactive substance, particularly among young people. Alcohol-related diseases and injuries incur a high cost to society. An average of 2.4% of health expenditure is spent on dealing with the harm caused by alcohol consumption, and the figure reaches as high as 4% in some countries (OECD, 2021^[1]).

Measured through sales data, overall alcohol consumption averaged 8.6 litres per person across OECD countries in 2021, down from 8.9 litres in 2011 (Figure 4.4). Latvia and Lithuania reported the highest consumption in 2021 (over 12 litres per person), followed by the Czech Republic, Estonia and Austria – all with over 11 litres per person. Türkiye, Costa Rica, Israel and Colombia had comparatively low consumption levels (under 5 litres per person). Among accession and partner countries, consumption was relatively high in Bulgaria and Romania (11 litres and over per person) and low in Indonesia, India and China (under 5 litres). Average consumption fell in 23 OECD countries between 2011 and 2021, with the largest reductions in Lithuania and Ireland (by more than 2 litres). However, alcohol consumption increased by more than 2 litres per person in Latvia, and by about 1 litre per person in Mexico and Norway, as well as in accession countries Bulgaria and Romania.

While national data on overall consumption per capita facilitate the assessment of long-term trends, they do not identify harmful drinking patterns, such as heavy episodic drinking (also called binge drinking). Nearly one in five adults (19%) reported heavy episodic drinking at least once a month, on average across 29 OECD countries in 2019 (Figure 4.5). This proportion varies 10-fold, from less than 3% in Türkiye and Italy to more than 30% in Germany, Luxembourg, the United Kingdom and Denmark, as well as Romania. The data presented herein may differ from estimates derived from other national sources. In all countries, men were more likely than women to report heavy episodic drinking. On average across OECD countries, 26% of men reported heavy episodic drinking at least once a month compared to 12% of women.

Policies to tackle harmful alcohol use include broad-based strategies and those that target heavy drinkers. Comprehensive policy packages built on a “PPPP strategy” – pricing policies to limit affordability of cheap alcohol, policing to counter drink-driving, primary care-based counselling for people with harmful patterns of alcohol use, and protecting children from alcohol promotion – are highly cost-effective in tackling harmful alcohol use (OECD, 2021^[1]). Two recent innovative changes are emerging in the alcohol policy landscape. One is the use of minimum unit pricing (MUP), which sets a floor price beneath which alcohol cannot be sold legally. MUP targets cheap alcohol that is consumed by heavy drinkers. MUP was introduced in Ireland in 2022, and is already

in place in two of the United Kingdom nations (Scotland and Wales), and in some regions in Australia and Canada. The second innovation is legislation mandating the labelling of alcohol products. While warning labels about the dangers of drinking while pregnant already exist in some countries, Ireland became the first country globally to mandate labels with population-wide health warnings on alcohol products (such as alcohol-associated risk of cancers and liver diseases).

Definition and comparability

Overall alcohol consumption is defined as annual sales of pure alcohol in litres per person aged 15 and over, with some exceptions (see the weblink to metadata in the “Reader’s Guide”). Data come from national sources. The methodology to convert alcohol drinks to pure alcohol may differ across countries. Official data do not adjust for tourist consumption and unrecorded alcohol consumption, such as domestic or illegal production, with some exceptions. In particular, data for Estonia and Latvia are adjusted downward to account for tourist consumption; and alcohol consumption in Luxembourg is estimated as the average consumption in France and Germany.

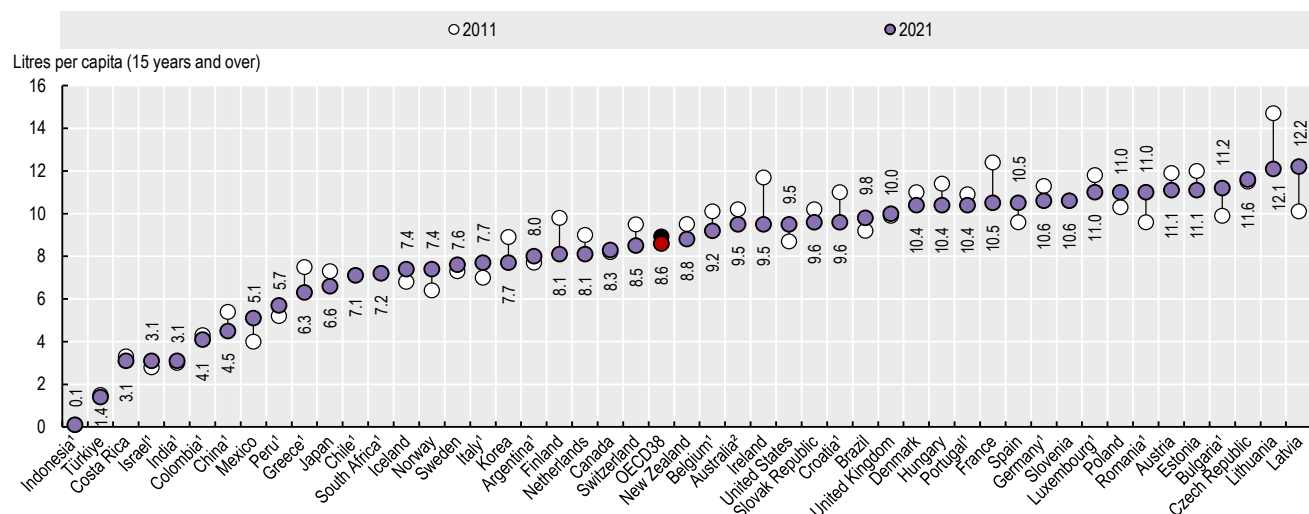
The proportion of heavy episodic drinkers is defined as the share of adults aged 18 years and over who reported having had 60 g or more of pure ethanol (equivalent to 6 drinks or more) in a single occasion in the past 30 days. The data come from EHIS 2019, compiled by Eurostat, and are complemented with national sources for non-EU/European Economic Area (EEA) countries. The Australian National Drug Strategy Household Survey data refer to the population aged 18 and over; the Brazilian National Health Survey data to people aged 18 and over; the New Zealand Health Survey data to people aged 15 and over; the Norwegian Survey of Alcohol, Tobacco and Drugs data to people aged 16-79; the Swiss Health Survey data to people aged 15 and over; and the US National Survey on Drug Use and Health data to people aged 18 and over. Data for the United Kingdom are processed by the Office for National Statistics based on EHIS. The definition of a standard drink and the threshold number of drinks slightly vary across surveys (4 or more drinks in Australia, 5 or more in Brazil, 6 or more in New Zealand and Norway; and gender-specific thresholds in Switzerland and the United States: 4 or more drinks for women and 5 or more for men).

References

OECD (2021), *Preventing Harmful Alcohol Use*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6e4b4ffb-en>.

[1]

Figure 4.4. Recorded alcohol consumption among the population aged 15 and over, 2011 and 2021 (or nearest year)

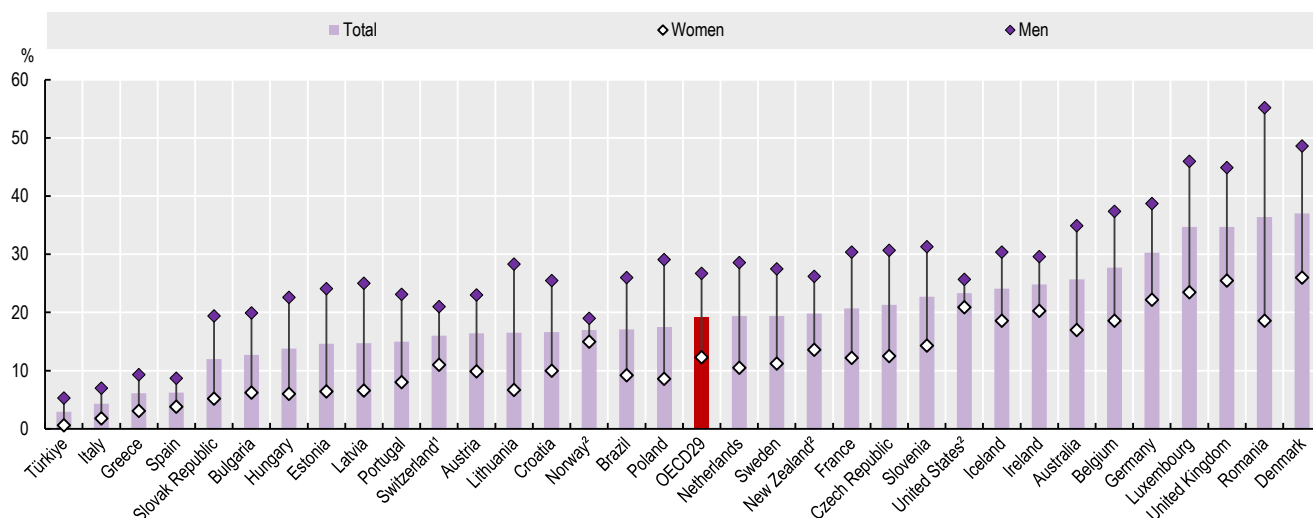


1. 2019 data. 2. 2017 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/qezb0s>

Figure 4.5. Proportion of adults who reported heavy episodic drinking, by sex, 2019 (or nearest year)



1. 2017 data; 2. 2021/22 data.

Source: Eurostat, EHIS, complemented with national data sources for non-EU/EEA countries.

StatLink <https://stat.link/zgofvk>

Illicit drug use

Illicit drug use is a major cause of preventable mortality, both directly through overdose and indirectly through drug-related diseases, accidents, violence and suicide (EMCDDA, 2022^[1]). The use of illicit drugs, particularly among people who use them regularly and in large quantities, is associated with higher risks of cardiovascular diseases, mental health problems and accidents, as well as infectious diseases such as HIV and hepatitis C when the drug is injected.

Opioids are a narcotic pain medication used for treating moderate to severe pain. However, illicit opioid use (use of opiates such as heroin and opium, and synthetic opioids) for non-medical purposes has spread, creating illegal drug supply markets. Illicit opioid use is responsible for the majority of deaths by drug overdose. In particular, Canada and the United States have experienced an opioid crisis in recent years, fuelled by the growth in the consumption of synthetic opioids such as fentanyl and carfentanil.

Opioid-related deaths accounted for an estimated 30 deaths per million inhabitants in 2019 on average across all OECD countries (Figure 4.6). However, there were a few countries with much higher death rates – notably the United States (223 opioid-related deaths per million), followed by Estonia (130), Canada (76) and Lithuania (73). Opioid-related deaths have increased by about 20% on average in OECD countries since 2010, with large increases (of 70% or more) in Lithuania, Türkiye, the United States and Canada.

Monitoring the prevalence of opioid use is challenging due to the scarcity of data. Countries report the prevalence of use of prescription opioids and opiates (e.g. heroin and opium) by relying on household survey data or indirect estimates. In most OECD countries, prescription opioids and opiates are rarely used, although rates can be high in a few countries. The proportion of people aged 15-64 using opioids in the last 12 months in 2020 was below 0.5% in 11 of the 22 OECD countries with available data (Figure 4.7). This proportion was lowest in Spain and Israel (0.1%). Conversely, rates were highest in the United States (4.6%), Australia and Sweden (2.8%). On average across 22 OECD countries, an estimated 0.9% of people aged 15-64 had used either prescription opioids or opiates in the last 12 months. Opioid use was higher among men than women in most countries. The main opioid used in Europe is still heroin, but there are also concerns in several countries about the use of synthetic opioids (EMCDDA, 2022^[1]).

Cocaine is one of the most commonly used illicit stimulant drugs. On average across 36 OECD countries, 1.2% of adults reported having used cocaine in the last year in 2020 (Figure 4.8). Rates of cocaine use ranged from 0.2% or below in Israel, Portugal, Türkiye, the Slovak Republic, Lithuania and Japan to 2% or more in Canada, the Netherlands, Ireland, the United States, Austria, Spain and the United Kingdom, and over 4% in Australia. In accession and partner countries, rates were high in Croatia (1.8%) and below 0.2% in India and Indonesia. Men were more likely to use cocaine than women in all countries except Israel – on average across OECD countries, 1.7% of men had used cocaine in the past 12 months compared to 0.7% of women.

Drug use is linked with, or complicates responses to, a wide range of today's most pressing health and social issues. Among these are mental health issues, self-harm,

homelessness, youth criminality and the exploitation of vulnerable individuals (EMCDDA, 2022^[1]). Comprehensive strategies to address the problematic use of opioids span sectors, covering health, social services, law enforcement, data systems and research. Four key areas for a better approach to dealing with opioid use and harms include: improved prescribing practices and opioid-related literacy; better healthcare with expanded access to treatment and harm minimisation interventions; an integrated approach across the health, social and criminal justice systems; and increased knowledge and research to support decision making at all levels (OECD, 2019^[2]).

Definition and comparability

Opioid-related death data refer to deaths from opioid overdoses in adults and deaths in neonates attributed to the mother's opioid use. The data come from estimates of the Global Burden of Disease 2019 carried out by the Institute of Health Metrics and Evaluation (IHME).

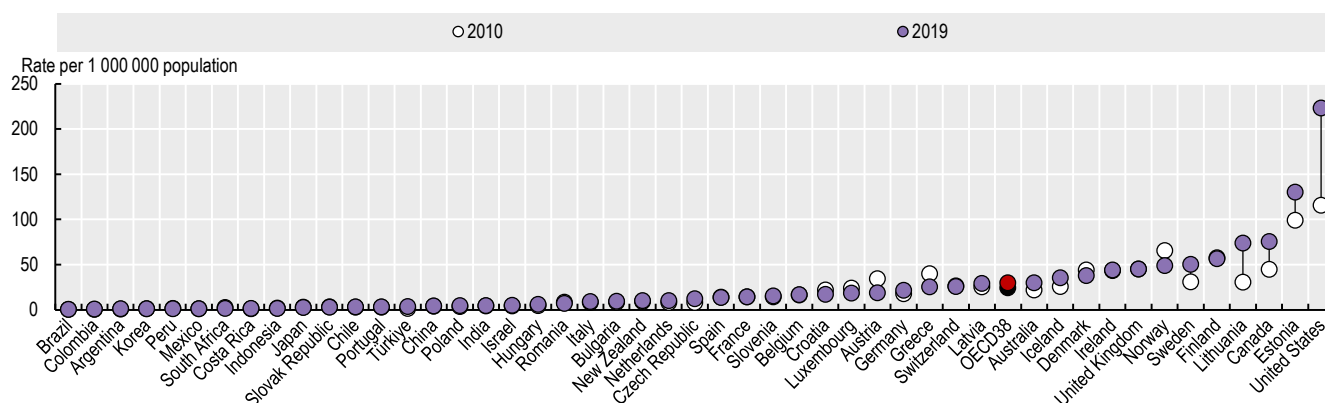
Opioid use prevalence data come from the UN Office for Drug and Crime (UNODC) database (available at <https://dataunodc.un.org/>). They refer to opioid use in the last 12 months among people aged 15-64, with some exceptions for age groups as noted in the UNODC data source. Estimates were derived from household survey data or indirect estimations. Opioid use includes both prescription opioids and opiates (e.g. opium and heroin). Data for Australia refer to people aged 18 and over, and come from the 2019 National Drug Strategy Household Survey. The definition can deviate from European countries, notably as data refer to high-risk opioid users, which may underestimate the prevalence of opioid use.

Data on cocaine use come from national population surveys, as gathered by the European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction (EMCDDA) (for more information see www.emcdda.europa.eu/data/stats2022/gps_en). The data focus on the percentage of adults aged 15-64 who report having used cocaine in the last year. The information is based on the last national survey available, with the survey year ranging from 2015 to 2020. EMCDDA collects data for EU countries, Norway, Türkiye and the United Kingdom. Data come from national sources for Japan (2021) and Switzerland (2017). For other OECD and key partner countries, data collected by the UNODC are used.

References

- EMCDDA (2022), *European Drug Report 2022: Trends and Developments*, EMCDDA, Lisbon, https://www.emcdda.europa.eu/publications/edr/trends-developments/2022_en. [1]
- OECD (2019), *Addressing Problematic Opioid Use in OECD Countries*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a18286f0-en>. [2]

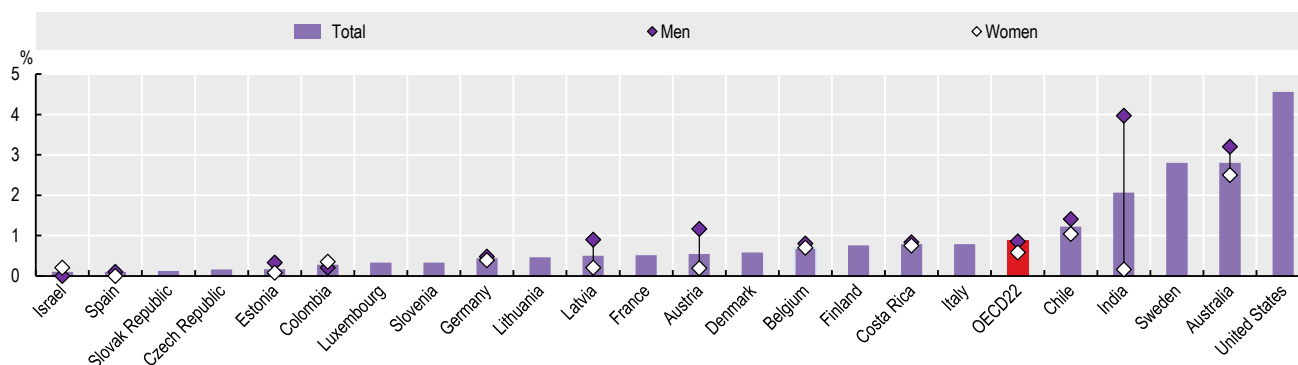
Figure 4.6. Opioid-related death rates, people aged 15-60, 2010 and 2019



Source: IHME, 2021.

StatLink  <https://stat.link/e6ky20>

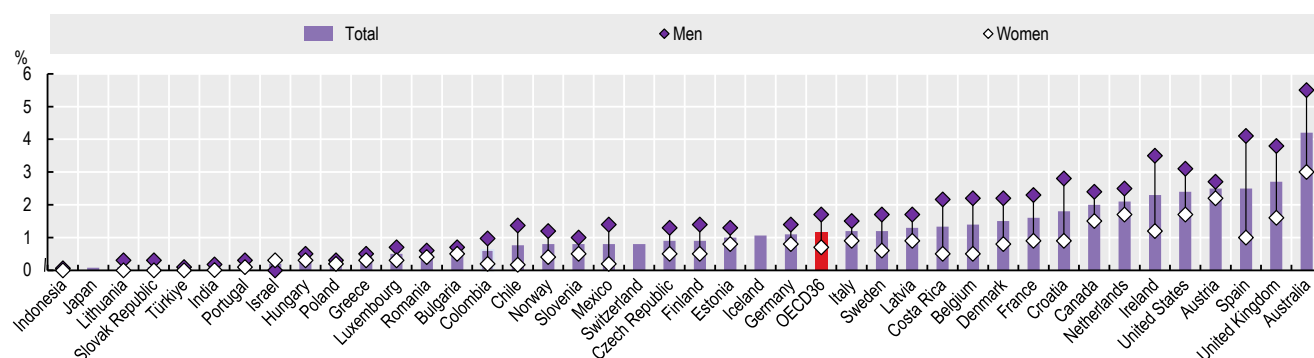
Figure 4.7. Opioid use in the last 12 months among people aged 15-64, 2020 (or nearest year)



Source: UNODC, 2023, complemented with national sources for Australia.

StatLink  <https://stat.link/mpac1k>

Figure 4.8. Cocaine use in the last 12 months among people aged 15-64, 2020 (or nearest year)



Note: Data for the United Kingdom are for England and Wales only.

Source: EMCDDA, 2022, complemented with UNODC, 2023 and national sources for Japan and Switzerland.

StatLink  <https://stat.link/6d8loa>

Diet and physical activity

Regular consumption of fruit and vegetables is associated with improved health outcomes – particularly in lowering the risk of cardiovascular diseases and certain types of cancer. WHO recommends eating at least 400 g, or five or more portions, of fruit and vegetables per day. A healthy diet may also reduce the likelihood of being overweight or obese. In 2019, diets low in fruit, vegetables and legumes were responsible for an estimated total of 2.7 million deaths worldwide (IHME, 2020^[1]).

On average across 31 OECD countries, 57% of people aged 15 and over consumed vegetables each day in 2021. Countries with the highest rates of vegetable consumption were Korea, New Zealand and the United States, all of which recorded values greater than 90% (Figure 4.9). At the other end of the spectrum, daily vegetable consumption was below 40% in Luxembourg, the Netherlands and Latvia, as well as in accession country Romania. Daily vegetable consumption was higher among women than men in all OECD countries except Mexico. On average across OECD countries, 62% of women consume at least one portion of vegetables per day compared to 52% of men.

While more than one in two adults consume at least one vegetable per day, only one in seven reported consuming the five or more portions of fruit and vegetables per day recommended by WHO. Specifically, in 2019, 15% of adults reported eating five or more portions of fruit and vegetables per day on average across 30 OECD countries with comparable data. Countries with the highest proportions of adults reporting consuming five or more portions of fruit and vegetables per day were Ireland, the United Kingdom, Korea, Israel and the Netherlands (30% or above). Conversely, the proportion was 5% or less in Türkiye and Slovenia, as well as in accession countries Romania and Bulgaria (Figure 4.10). Women are more likely than men to consume five or more portions of fruit and vegetables per day in all OECD countries except Greece and Korea. The gender gap was widest in Denmark, Finland and Ireland.

Regular physical activity is also important for improving mental and musculoskeletal health and reducing the risk of various non-communicable diseases. WHO recommends that adults perform at least 150 minutes of moderate-intensity aerobic physical activity, or at least 75 minutes of vigorous-intensity aerobic physical activity (or a combination of both) per week, in different settings, and limit the amount of time spent being sedentary.

In 2019, more than one-third (40%) of adults reported performing at least 150 minutes of non-work-related moderate-to-vigorous intensity aerobic physical activity per week, on average across 32 OECD countries (Figure 4.11). This proportion varied from 10% or less in Türkiye and in accession country Romania to more than 50% in Switzerland, Australia, Norway, the Netherlands, England (United Kingdom), Sweden, Iceland, Denmark, Japan and New Zealand. A greater proportion of men reported performing at least 150 minutes of weekly physical activity than women in all countries except Denmark, Sweden and Iceland. The gender gap was largest in the Czech Republic, France, Japan, the Slovak Republic and Spain (above 10 percentage points). It is estimated that increasing physical activity levels to the WHO recommendation would reduce the burden of disease and prevent over 10 000 premature deaths annually across European countries (OECD/WHO, 2023^[2]).

Definition and comparability

Vegetable consumption is defined as the proportion of adults who consume at least one vegetable per day, excluding juice and potatoes. Data for New Zealand include potatoes. Most countries report national health survey (self-reported) data for the population aged 15 years and over. Data for Korea and New Zealand are derived from questions on the quantity of vegetables consumed each day (rather than frequency questions, e.g. over past week). Values for these countries may therefore be overestimated. Data for the Netherlands refer only to cooked or baked vegetables, which may underestimate consumption.

The indicator on fruit and vegetables consumption refers to the share of adults (aged 18 and over) who report consuming five or more portions per day, excluding fruit or vegetable juices and potatoes, collected from EHIS 2019. In Belgium, 100% pure fresh fruit or vegetable juices are included. Data were complemented for non-EU/EAA countries with national sources. In Canada, the Canadian Community Health Survey collects data for adults aged 18 and over. The data include pure fruit juice, frozen or canned fruits and vegetables, and dried fruit, but excludes fried potatoes. The Korean National Health and Nutrition Examination Survey collects data for adults aged 19 and over. The Swiss Health Survey collects data for adults aged 15 and over who report eating 5 or more portions per day, at least five days per week. In the United Kingdom, the National Diet and Nutrition Survey collects data for those aged 19-64 years.

The indicator on physical activity refers to time spent on non-work-related moderate-to-vigorous intensity aerobic physical activity, collected from EHIS 2019. In Germany, data collection for EHIS took place in 2019 and 2020. Data were complemented for non-EU/EEA countries using the Australian National Health Survey, the Brazilian National Health Survey, the Canadian Health Measures Survey, the English Active Lives Survey, the Japanese Sasakawa Sports Foundation (SSF) National Sports-Life Survey, the Korean National Health and Nutrition Examination Survey, the New Zealand Health Survey, the Swiss Health Survey, and the US National Health Interview Survey. The data refer to adults aged 18 and over, except in Australia (18-64), Canada (18-79), England (16 and over), Korea (19 and over), New Zealand and Switzerland (15 and over).

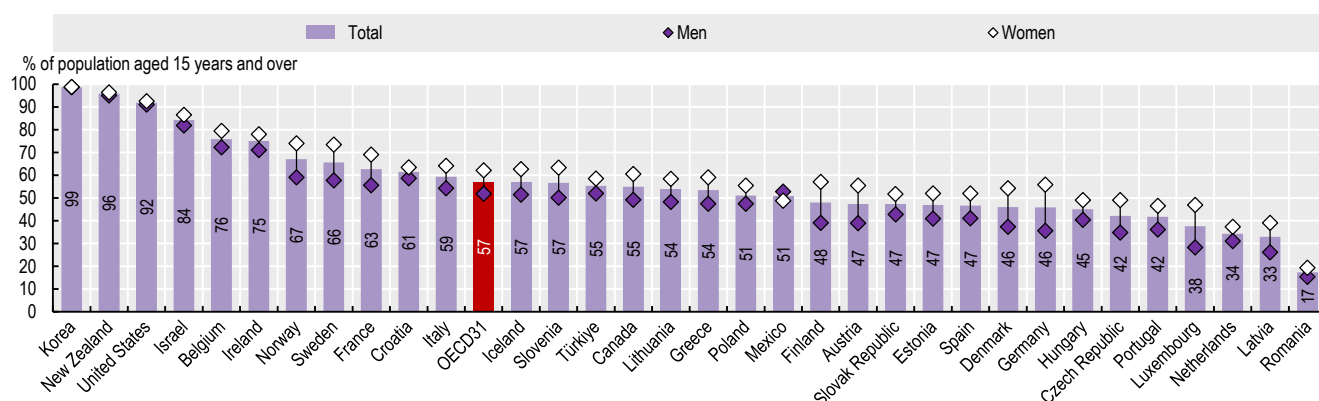
References

- IHME (2020), *Diet low in Fruit, Vegetable and Legumes*, Institute for Health Metrics and Evaluation, http://www.healthdata.org/results/gbd_summaries/2019/diet-low-in-legumes-level-3-risk.

[1]
- OECD/WHO (2023), *Step Up! Tackling the Burden of Insufficient Physical Activity in Europe*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/500a9601-en>.

[2]

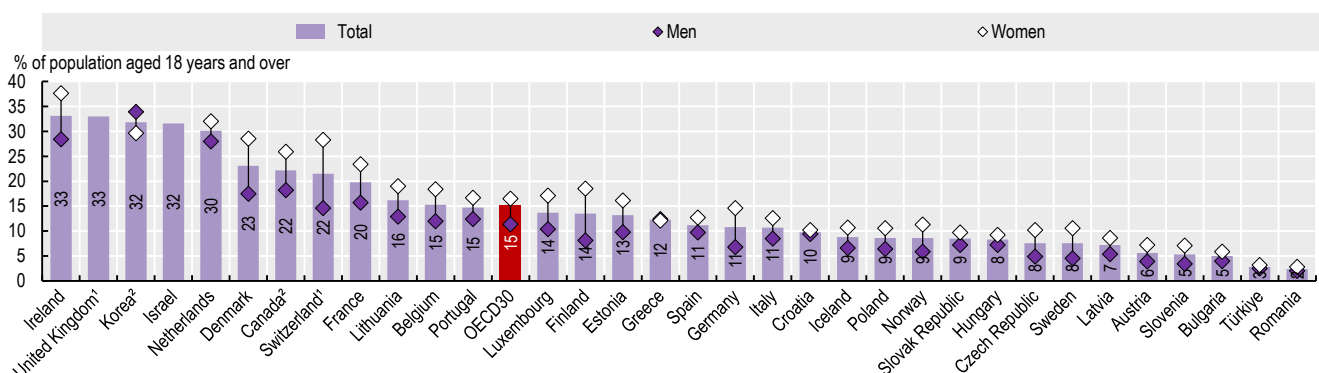
Figure 4.9. Daily vegetable consumption among population aged 15 and over, by sex, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/rdf54q>

Figure 4.10. Daily consumption of five or more portions of fruit and vegetables among adults, by sex, 2019 (or nearest year)

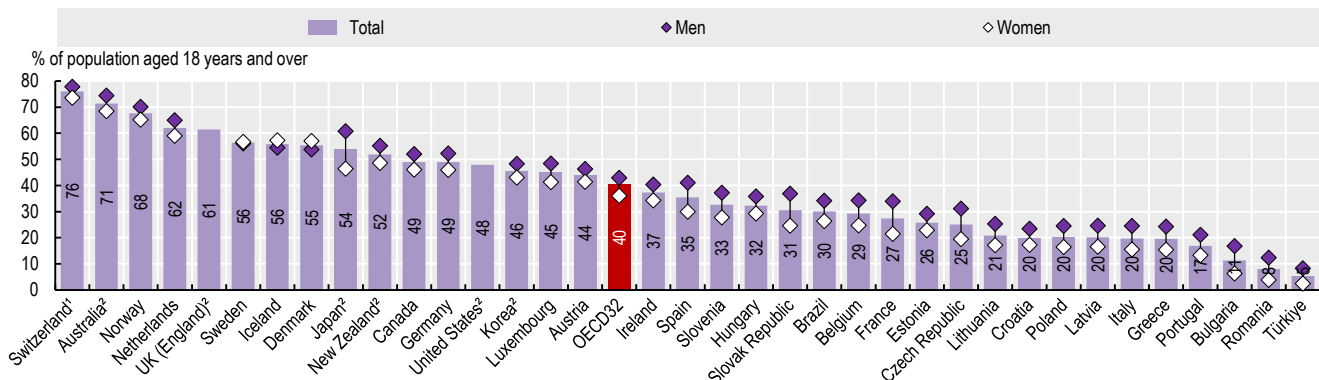


1. 2016-19 data; 2. 2021 data.

Source: Eurostat, EHIS, complemented with national sources for non-EU/EEA countries.

StatLink <https://stat.link/5u7yv3>

Figure 4.11. Spending at least 150 minutes per week on physical activity, by sex, 2019 (or nearest year)



1. 2017 data; 2. 2020-22 data.

Source: Eurostat, EHIS, complemented with national sources for non-EU/EEA countries.

StatLink <https://stat.link/15t27k>

Overweight and obesity

Being overweight or obese is a major risk factor for various non-communicable diseases, including diabetes, cardiovascular diseases, and certain cancers. During the pandemic, obesity increased the risk of severe symptoms, as well as the risk of COVID-19 related hospitalisation and death (OECD, 2023^[1]). Women and men with lower incomes are more likely to be obese, entrenching health inequalities. High consumption of energy-dense food, trans-fats and saturated fats, and increasingly sedentary lifestyles have contributed to growing global obesity rates. Unfavourable shifts in eating behaviours and physical activity patterns were accentuated by the mobility restrictions during the pandemic, potentially counteracting the gains made by policies promoting healthier lifestyles and accentuating the prevalence of obesity (WHO Regional Office for Europe, 2022^[2]).

In most OECD countries that collect self-reported body height and weight data, more than half of adults were overweight or obese. On average across 32 OECD countries, 54% of the adult population were overweight or obese, and 18% were obese in 2021. Men were more likely than women to be overweight or obese in all countries. The gender gap was particularly large in Luxembourg, Germany and the Czech Republic (a difference of 19-20 percentage points) (Figure 4.12).

Measured height and weight data are a more reliable indicator but are available for a narrower set of countries. Across the 16 OECD countries with measured data, 60% of adults were overweight or obese, and 26% were obese in 2021 or in the latest available year (Figure 4.13). In 13 of these 16 countries, over half of the adult population was overweight or obese. For Mexico, the United States and Costa Rica, this proportion exceeded 70%. Conversely, in Japan and Korea, fewer than 40% of adults were overweight or obese. Men were more likely than women to be overweight or obese in most countries, except in Latvia, Mexico and Türkiye. The gender gap was relatively wide in Australia, Hungary and Korea (a difference of 14-16 percentage points).

The proportion of overweight and obese adults has increased since the early 2000s in most OECD countries. In most countries where rates were historically low, such as Japan, Korea, Latvia and Belgium, as well as partner country Brazil, overweight and obesity rates grew by 1-2% annually (Figure 4.14, left panel), although in France, overweight and obesity rates decreased slightly between 2006 and 2017. In countries with relatively high proportions of overweight and obese adults, the rates have also increased – by around 1% annually in Hungary, Mexico, New Zealand and the United States (Figure 4.14, right panel). Overweight and obesity rates increased at a relatively slow pace in the United Kingdom.

Overweight and obesity rates among adolescents are also major public health concerns: 18.3% of adolescents aged 15 years were overweight or obese in 2017-18 on average across 27 OECD countries. Social inequalities were visible in all these countries, and boys were always more likely to be overweight than girls. The proportion of 15-year-olds who were overweight or obese has increased in 23 of these 27 countries since 2009-10 based on data from the Health Behaviour in School-aged Children survey (Inchley et al., 2020^[3]).

OECD member countries have implemented a suite of regulatory and non-regulatory initiatives to reduce overweight population rates. Prominent examples include mass media campaigns to promote the benefits of healthy eating; promotion of nutritional education and skills; taxes on energy-dense food and drink items to discourage consumption; simplified food labelling to communicate nutritional value; and agreements with the food industry to improve the nutritional value of products. A number of countries' "best practice" initiatives, including food labelling, lifestyle counselling, school- and community-based programmes to promote healthy eating and active lifestyles, were evaluated as effective and efficient in reducing overweight and obesity, and were assessed for transferability to other national contexts (OECD, 2022^[4]).

Definition and comparability

Being overweight is defined as having an abnormal or excessive accumulation of fat, which presents a risk to health. The most frequently used measure is body mass index (BMI), which is a single number that evaluates an individual's weight in relation to height (dividing weight in kilograms by height in metres squared). Based on WHO classifications, adults over the age of 18 with a BMI greater than or equal to 30 are defined as obese, and those with a BMI greater than or equal to 25 as overweight (including obese). The method for calculation of BMI is the same for men and women and for adults of all ages. BMI data can also be collected using self-reported estimates of body height and weight. BMI estimates based on self-reported data are typically lower and less reliable than those based on measured data. Data refer to 2021 or the nearest available year back to 2017 (see the weblink to metadata in the "Reader's Guide"). Most countries report data for the population aged 15 and over, but there are some exceptions (see weblink to metadata in the "Reader's Guide").

References

- Inchley, J. et al. (eds.) (2020), *Spotlight on adolescent health and well-being. Findings from the 2017/2018 Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) survey in Europe and Canada. International report. Volume 2. Key data*, World Health Organization Regional Office for Europe, Copenhagen, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/332104>. [3]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]
- OECD (2022), *Healthy Eating and Active Lifestyles: Best Practices in Public Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/40f65568-en>. [4]
- WHO Regional Office for Europe (2022), *WHO European Regional Obesity Report 2022*, World Health Organization Regional Office for Europe, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/353747>. [2]

Figure 4.12. Self-reported overweight and obesity rates among adults, by sex, 2021 (or nearest year)

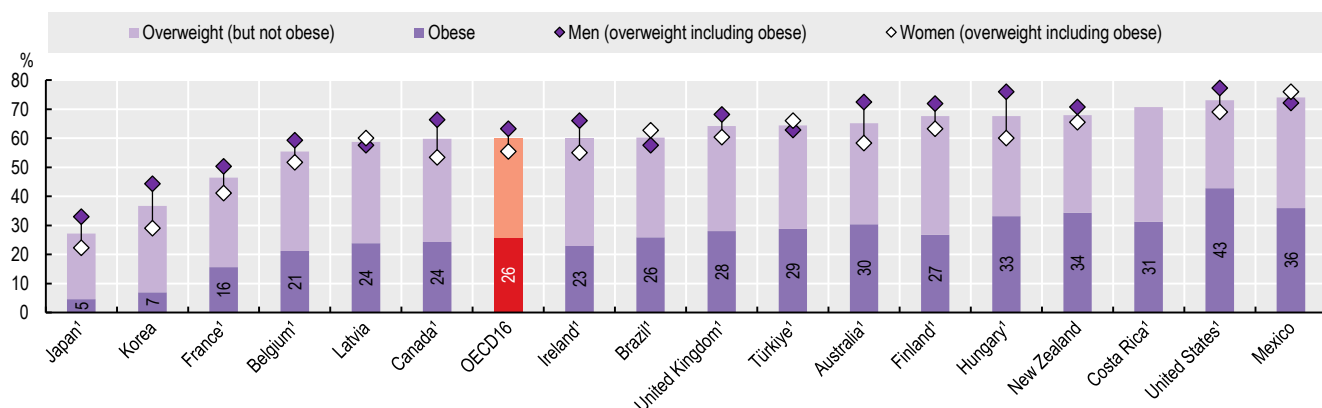


1. 2017-19 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/23vcng>

Figure 4.13. Measured overweight and obesity rates among adults, by sex, 2021 (or nearest year)

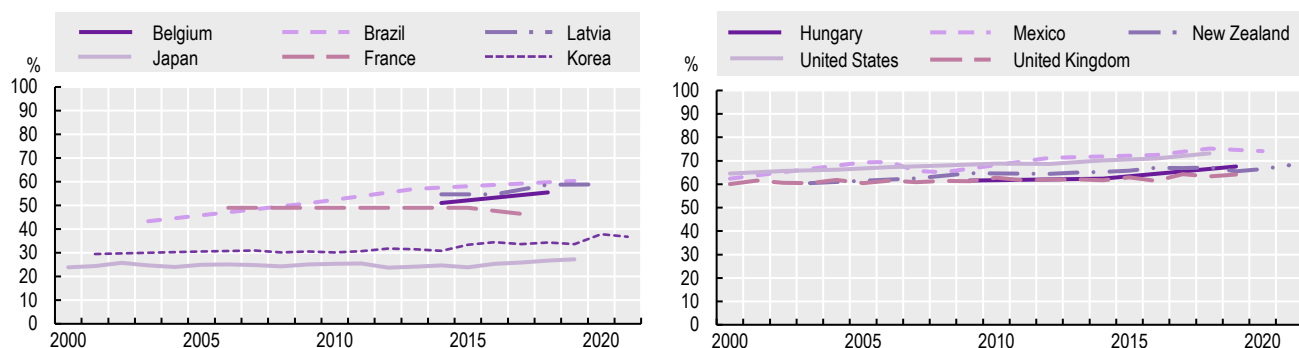


1. 2017-19 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/ixvkc3>

Figure 4.14. Evolution of measured overweight (including obesity) rates



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/jiaw5y>

Environment and health

Climate change is one of the biggest challenges for present and future generations. It is linked to many different types of environment distress, including air pollution and extreme temperatures. Air pollution is already the most significant environmental health risk and a major cause of death and disability, and its future impact is likely to be even greater without adequate policy action. Projections have estimated that outdoor air pollution may cause between 6 million and 9 million premature deaths a year worldwide by 2060, and cost 1% of global gross domestic product (GDP) as a result of sick days, medical bills and reduced agricultural output (OECD, 2015^[1]).

Among OECD countries, premature deaths from ambient (outdoor) particulate matter pollution – and especially fine particulate matter (PM_{2.5}) declined by about 31% between 2000 and 2019, from 42 deaths per 100 000 people in 2000 to about 29 deaths per 100 000 in 2019 (Figure 4.15). Over the same period, average population exposure to ambient particulate matter declined by 32% on average across OECD countries. While mortality associated with ambient particulate matter pollution fell in most OECD countries, it increased between 2000 and 2019 in seven: Japan, Costa Rica, Korea, Chile, Mexico, Colombia and Türkiye, including an increase of 20% or more in Japan (30%), Costa Rica (24%) and Korea (20%). Mortality associated with ambient particulate matter pollution fell by more than 50% in ten OECD countries, with the greatest reductions in Norway (72%) and Sweden (70%). While policies to reduce pollution have led to some important reductions in deaths caused by air pollution, they remain a major public health and environmental concern.

Extreme temperatures are also a consequence of climate change. Both extreme heat and extreme cold can cause health problems and lead to death. For OECD countries, extreme cold has generally had a greater impact on mortality than heatwaves – particularly in Central and Eastern Europe and the Nordic countries – although heatwaves have also caused significant numbers of deaths in certain years. The record-warm summer of 2003, for example, caused around 80 000 deaths in Europe, and the heatwaves in the summer of 2015 caused more than 3 000 deaths in France alone. Furthermore, the 2021 heatwave in Western Canada and the United States caused hundreds of deaths, especially among older adults.

On average across the 38 OECD countries, the proportion of the population estimated to have been exposed to hot summer days increased from 22% on average from 2000-04, to 29% on average in 2017-21 – a 35% increase across the two periods (Figure 4.16). In ten countries – Chile, Belgium, the Netherlands, Korea, Poland, France, Germany, Canada, Luxembourg and Austria – the proportion of the population who were exposed to hot summer days increased by over 50%, including six countries (Chile, Belgium, the Netherlands, Korea, Poland and France) in which the proportion more than doubled between 2000-04 and 2017-21. In the United Kingdom, the proportion increased from 0% to 7% between the two periods. Increased exposure to hot weather has already led to increases in mortality, with further heat-related deaths and morbidity likely to arise as temperatures continue to increase. Globally, heat-related deaths among older populations (aged 65 and older) are estimated to have

risen by more than two-thirds (68%) between 2000-04 and 2017-21 (Romanello et al., 2022^[2]).

Inter-sectoral policies are needed to address the impact of climate change. Countries can start planning to address pollution and its impacts on health, for instance, by creating partnerships with international, national and local stakeholders, including local city authorities and ministries of industry, environment, transport and agriculture. Reducing crop burning and lowering emissions from motor vehicles and industries would lower ambient air pollution. Health systems can also contribute, by preparing for new diseases that can develop with new climate and biodiversity conditions; promoting consumption of sustainably grown and sourced food; and reducing the carbon footprint of health facilities. In addition, health providers can reduce the environmental footprint in hospitals and in nursing homes by encouraging healthier food consumption, waste reduction and efficient energy use (OECD, 2017^[3]).

Definition and comparability

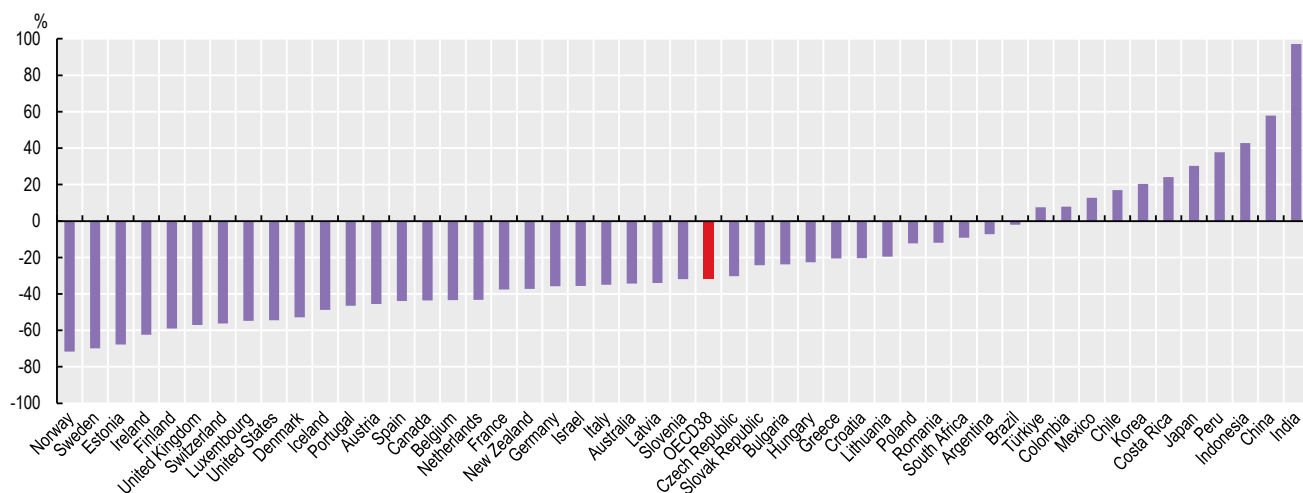
Ambient (outdoor) particulate matter pollution results from emissions from industrial activity, households, cars and trucks, which are complex mixtures of air pollutants, many of which are harmful to health. Of all these pollutants, PM_{2.5}, even at low levels, has the greatest effect on human health. Polluting fuels include solid fuels such as wood, coal, animal dung, charcoal, crop waste and kerosene. Data on mortality and disability-adjusted life-years from exposure to environmental risks are taken from the Global Burden of Disease (GBD) Study 2019 results.

Data on population exposure to extreme temperatures (hot summer days) present the annual percentage of the population exposed to hot summer days, measured as days where the maximum daily temperature exceeds 35 °C. Five-year averages are calculated. Data are based on indicators prepared by the OECD jointly with the International Energy Agency as part of the OECD International Programme for Action on Climate.

References

- OECD (2017), “Healthy people, Healthy planet: The role of health systems in promoting healthier lifestyles and a greener future”, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/health/healthy-people-healthy-planet.htm>. [3]
- OECD (2015), *The Economic Consequences of Climate Change*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264235410-en>. [1]
- Romanello, M. et al. (2022), “The 2022 report of the Lancet Countdown on health and climate change: health at the mercy of fossil fuels”, *The Lancet*, Vol. 400/10363, pp. 1619-1654, [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(22\)01540-9](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(22)01540-9). [2]

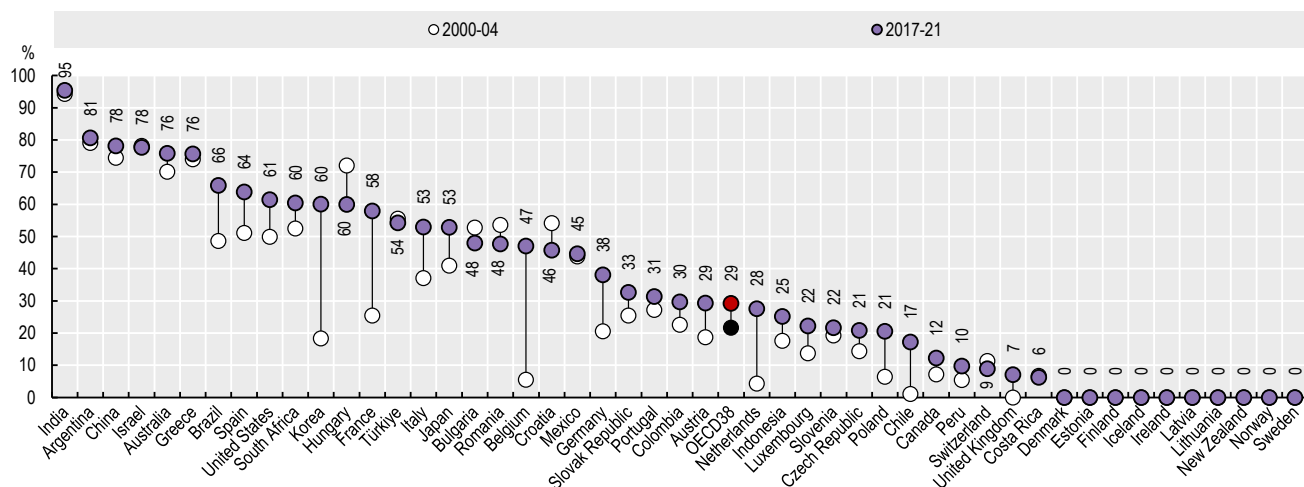
Figure 4.15. Change in premature deaths attributable to ambient particulate matter pollution, 2000-19



Source: OECD Environment Statistics, 2020.

StatLink  <https://stat.link/ukvhzm>

Figure 4.16. Population exposure to hot summer days (% of population), 2000-04 vs. 2017-21



Source: OECD International Programme for Actions on Climate (IPAC), Climate Actions Dashboard, 2023.

StatLink  <https://stat.link/8rtv7w>



5 Access: Affordability, availability and use of services

Population coverage for healthcare
Unmet needs for healthcare
Extent of healthcare coverage
Financial hardship and out-of-pocket expenditure
Consultations with doctors
Digital health
Hospital beds and occupancy
Hospital activity
Diagnostic technologies
Hip and knee replacement
Ambulatory surgery
Waiting times for elective surgery

Population coverage for healthcare

The share of a population covered for a core set of health services offers an initial measure of access to care and financial protection. Most OECD countries have achieved universal or near-universal coverage for a core set of health services, which usually include consultations with doctors, tests and examinations, and hospital care (Figure 5.1). National health systems or social health insurance have typically been the financing schemes for achieving universal health coverage. A few countries (such as the Netherlands and Switzerland) have achieved universality through compulsory private health insurance – supported by public subsidies and strong regulation on the scope and depth of coverage.

Population coverage for core services remained below 95% in six OECD countries in 2021, and below 90% in Mexico and the United States. Coverage was also below 90% in Romania. Mexico has expanded coverage since 2004, when it was around 50%, but coverage has fallen in recent years. In the United States, the share of uninsured people decreased following the Affordable Care Act, from about 13% in 2013 to 9% in 2015, with a more gradual reduction in uninsured people since then (United States Census Bureau, 2022^[1]). Uninsured people tend to be working-age adults with lower education or income levels. In Ireland, although coverage is universal, fewer than half of the population are covered for the cost of all general practitioner (GP) services, but new eligibility measures introduced in 2023 will increase the proportion covered for GP services.

Beyond population coverage rates, satisfaction with the availability of quality health services offers further insight into effective coverage. The Gallup World Poll collects data on citizens' satisfaction with health and other public services. While contextual and cultural factors influence survey responses, the poll allows citizens' opinions to be compared based on the same survey question. Satisfaction with the availability of quality health services averaged 67% across OECD countries in 2022 (Figure 5.2). Swiss and Belgian citizens were most likely to be satisfied (90% or more), while those in Chile, Colombia, Hungary and Greece were least likely to be satisfied (fewer than 50%). While satisfaction levels have decreased slightly on average across OECD countries over the past decade, this masks wide cross-country variation: Hungary, Canada, New Zealand and the United Kingdom all experienced large declines in satisfaction (a drop of around 20 percentage points), whereas in Estonia and Greece satisfaction levels increased by 15 percentage points or more.

In many countries, citizens can purchase additional health coverage through voluntary private health insurance. This can cover any cost-sharing left after basic coverage (complementary insurance), add further services (supplementary insurance), or provide faster access or a wider choice of providers (duplicate insurance). Among 28 OECD countries with recent comparable data, 11 had additional private insurance coverage for over half of the

population in 2021 (Figure 5.3). Complementary insurance to cover cost-sharing is widely used in Belgium, France and Slovenia (over 90% of the population). Israel and the Netherlands had the largest supplementary health insurance market (over 80% of the population). Duplicate private health insurance was most widely used in Ireland and Australia. In the United States, around 10% of the population had complementary private health insurance. This is in addition to the 53% of the American population who had primary private health insurance. Over the last decade, the population covered by additional private health insurance has increased in 20 of 24 OECD countries with comparable data. Several factors determine how additional private health insurance evolves – notably the extent of gaps in access to publicly financed services and government interventions directed at private health insurance markets.

Definition and comparability

Population coverage for healthcare is defined here as the share of the population eligible for a core set of healthcare services – whether through public programmes or primary private health insurance. The set of services is country-specific, but usually includes consultations with doctors, tests and examinations, and hospital care. Public coverage includes both national health systems and social health insurance. National health systems are largely financed from general taxation, whereas in social health insurance systems, financing typically comes from a combination of payroll contributions and taxation. In both, financing is linked to ability to pay. Primary private health insurance refers to insurance coverage for a core set of services and can be voluntary or mandatory by law, for some or all of the population. Additional (secondary) private health insurance is always voluntary, with insurance premiums generally not income-related, although the purchase of private coverage may be subsidised by the government.

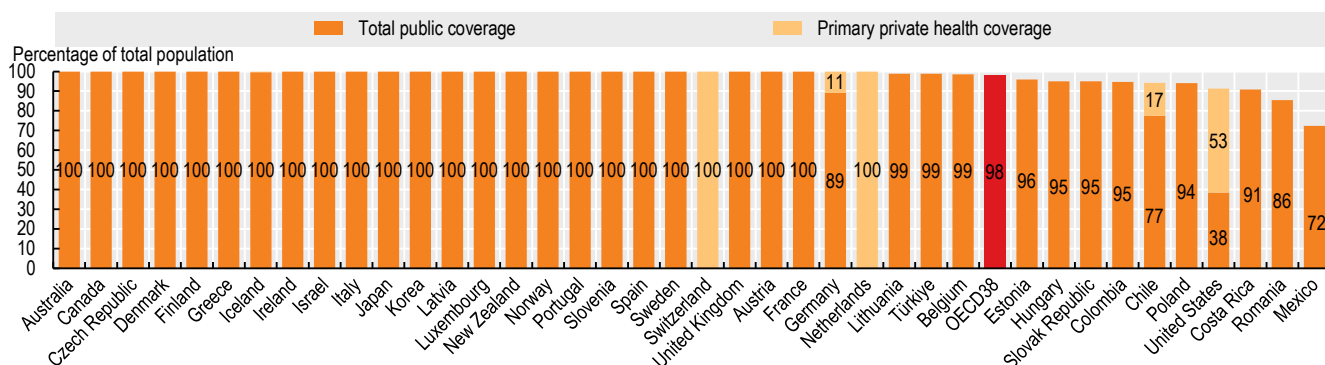
Data from the Gallup World Poll used in Figure 5.2 are generally based on a representative sample of at least 1 000 citizens in each country aged 15 years and older. Respondents were asked: "In the city or area where you live, are you satisfied or dissatisfied with the availability of quality healthcare?"

References

United States Census Bureau (2022), *Health Insurance Coverage in the United States: 2021*.

[1]

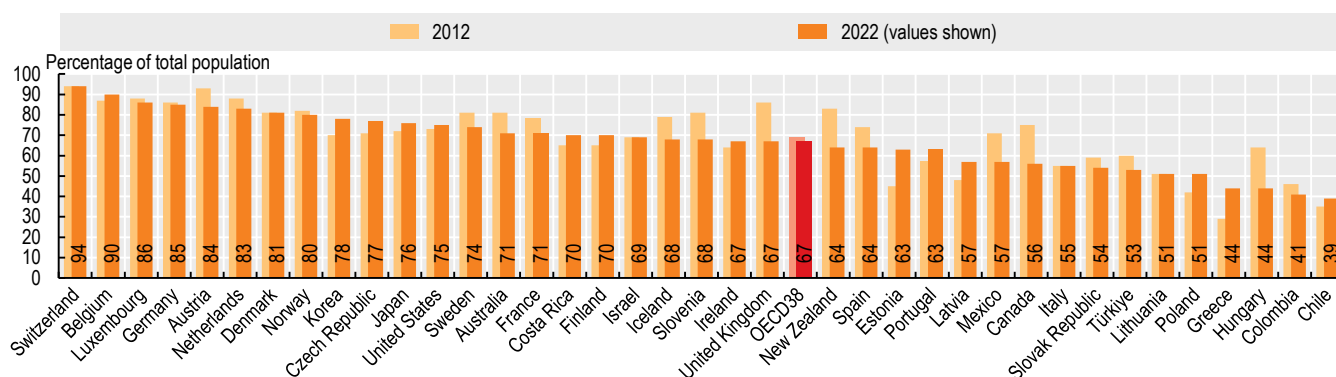
Figure 5.1. Population coverage for a core set of services, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/s15m30>

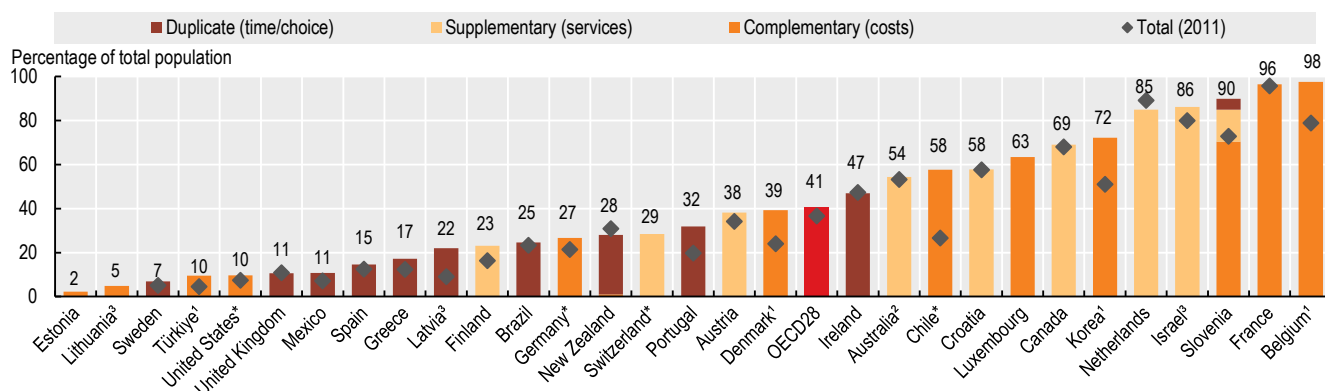
Figure 5.2. Population satisfied with the availability of quality healthcare in the area where they live, 2012 and 2022



Source: Gallup World Poll 2023 (database).

StatLink  <https://stat.link/a4nuld>

Figure 5.3. Voluntary private health insurance coverage by type, 2021 and 2011 (or nearest years)



Note: Data refer to additional (secondary) voluntary private health insurance. They exclude primary private health insurance coverage, which exists in Chile, Germany, Switzerland and the United States. 1. Can be complementary and supplementary. 2. Can be duplicate and supplementary. 3. Can be complementary, supplementary and duplicate.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/94u05o>

Unmet needs for healthcare

A fundamental principle underpinning all health systems across OECD countries is to provide access to high-quality care for the whole population, irrespective of their socio-economic circumstances. Yet access can be limited for several reasons, including limited availability or affordability of services. Policies therefore need to ensure an adequate supply and distribution of health workers and healthcare services throughout the country, and address any financial barriers to care (OECD, 2019^[1]; 2023^[2]).

On average across 26 OECD countries with comparable data, only 2.3% of the population reported that they had unmet medical care needs due to cost, distance or waiting times in 2021 (Figure 5.4). However, over 5% of the population reported unmet care needs in Estonia (8.1%) and Greece (6.4%), while in Germany, the Netherlands, Austria and the Czech Republic, fewer than 0.5% of the population reported unmet needs for medical care. Socio-economic disparities are significant: people in the lowest income quintile were three times more likely to report unmet medical care needs than those in the highest quintile in 2021, on average across 26 OECD countries. This income gradient exists in all analysed countries; it was largest in Greece, Latvia and Türkiye (and accession country Romania), with a difference of over 6 percentage points in the population reporting unmet needs between the lowest and highest income quintiles. In Greece and Estonia, more than one in ten people in the lowest income quintile reported unmet medical care needs.

Reported unmet needs are generally larger for dental care than for medical care (Figure 5.5). This reflects the fact that dental care is less well covered by public schemes than medical care in most OECD countries, so people often must pay out of pocket or purchase additional private health insurance (see section on “Extent of healthcare coverage”). More than 7% of people in Portugal, Latvia, Iceland and Greece reported unmet dental care needs in 2021, compared to fewer than 0.5% in the Netherlands, Germany and Austria. In all analysed countries, the burden of unmet needs for dental care falls disproportionately on people on lower incomes. This was most evident in Portugal and Latvia, where more than 16% of people in the lowest income quintile reported forgoing needed dental care in 2021, compared to fewer than 2% in the highest quintile. Recently, Portugal has aimed to improve access to dental care by creating dental health offices within public primary healthcare facilities.

The main reason cited for unmet needs for medical care was typically waiting times, with 1.4% of people reporting this issue in 2021, on average across 26 OECD countries (Figure 5.6). In Estonia, Slovenia and Finland, more than 4% of the population cited waiting times as a barrier. Cost was also cited as an important barrier to access, and was the main reason for unmet needs in Greece, Iceland, Türkiye and Latvia, and accession country Romania. Distance to travel was also cited as a barrier, but less frequently than waiting times or cost.

Unmet medical care needs due to cost have generally fallen in most countries since 2011 (other than in Portugal, Luxembourg and Denmark). However, unmet medical care needs due to waiting times have often increased since 2011 – particularly in Slovenia, Estonia, Ireland and the Slovak Republic. Some of these countries have introduced initiatives to reduce waiting times. In Estonia, for example, the national e-booking system

now includes a function where patients can select a treatment service and the system automatically searches for an appointment time that matches their preferences. This system should help the government track which health services have longer waiting lists and analyse the reasons (OECD/European Observatory on Health Systems and Policies, forthcoming^[3]).

Definition and comparability

Questions on unmet healthcare needs are included in the EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) survey compiled by Eurostat. People are asked whether in the previous 12 months they ever felt they needed medical care or dental care but did not receive it, followed by a question on why the need for care was unmet. The data presented here focus on three reasons: healthcare was too expensive, the distance to travel was too far, or waiting times were too long. Note that some other surveys of unmet needs (for example, the European Health Interview Survey) report much higher rates of unmet needs. This is because such surveys exclude people without healthcare needs, while the EU-SILC survey considers the total population surveyed.

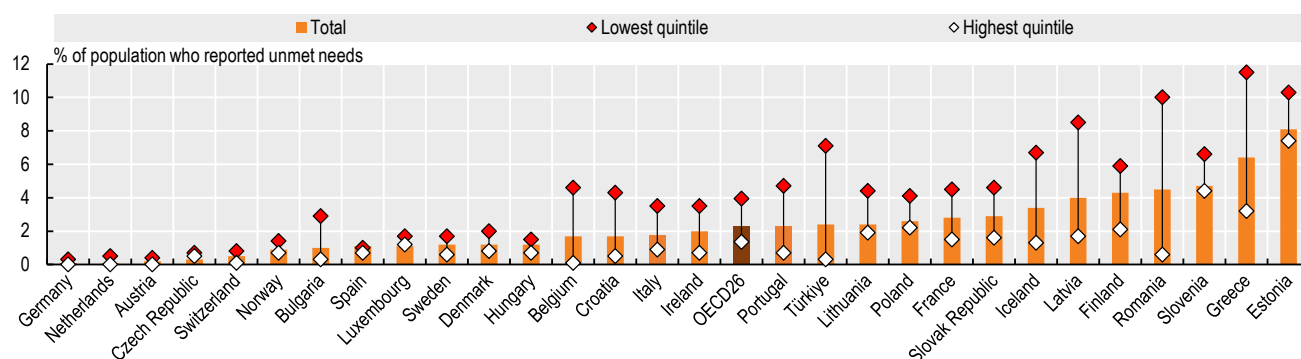
In comparing across countries, cultural factors may affect responses to questions about unmet healthcare needs. There are also some variations in the survey questions across countries: while most countries refer to both a medical examination and treatment, the question in some countries (the Czech Republic and Spain) only refers to a medical examination or a doctor consultation, resulting in lower rates of unmet needs.

Income quintile groups are computed based on the total equivalised disposable income attributed to each household member. The first quintile represents the 20% of the population with the lowest income, and the fifth quintile the 20% of the population with the highest income. Data for Iceland refer to 2018, data for Norway refer to 2020; for all other countries data refer to 2021.

References

- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [2]
- OECD (2019), *Health for Everyone?: Social Inequalities in Health and Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/3c8385d0-en>. [1]
- OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (forthcoming), *Estonia: Country Health Profile 2023*, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris. [3]

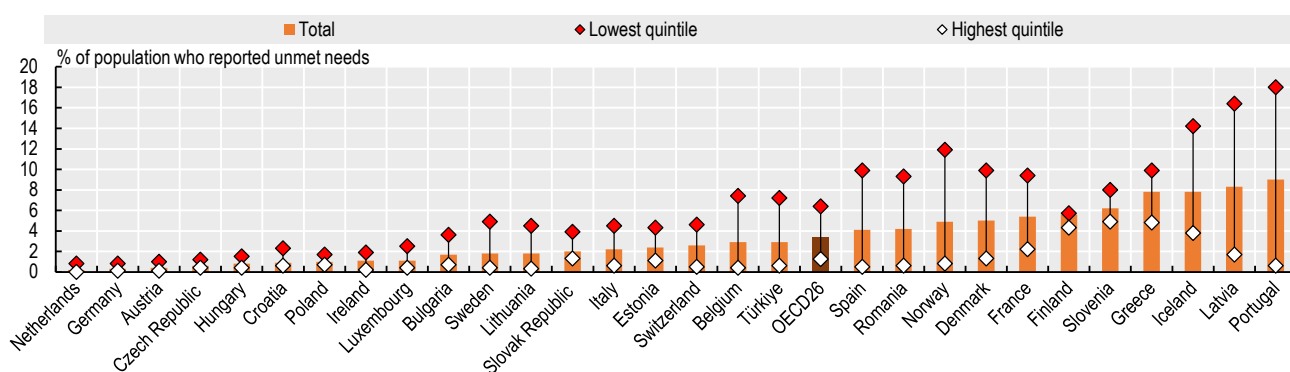
Figure 5.4. Population reporting unmet needs for medical care, by income level, 2021



Note: Data for Iceland refer to 2018 and data for Norway refer to 2020. Source: Eurostat, based on EU-SILC.

StatLink  <https://stat.link/rpkaci>

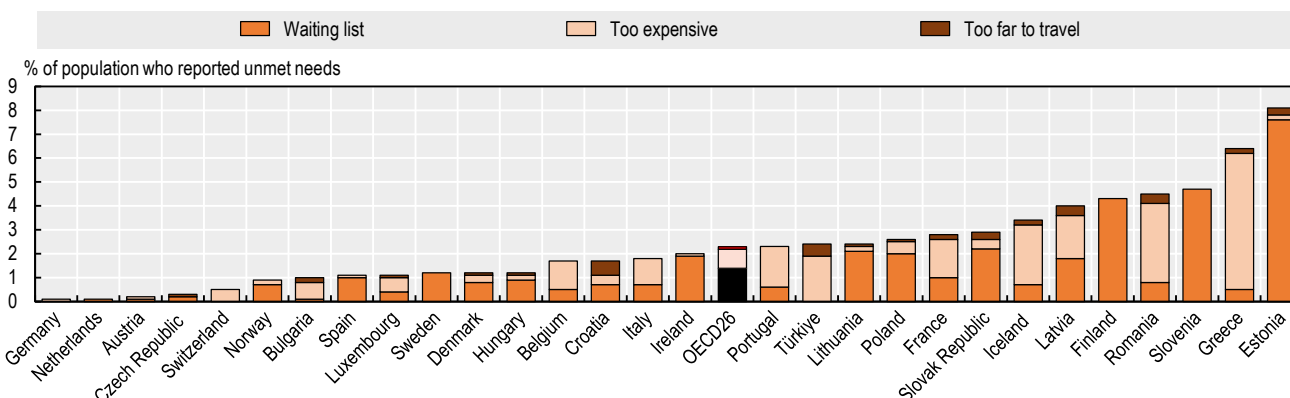
Figure 5.5. Population reporting unmet needs for dental care, by income level, 2021



Note: Data for Iceland refer to 2018 and data for Norway refer to 2020. Source: Eurostat, based on EU-SILC.

StatLink  <https://stat.link/rkcp8e>

Figure 5.6. Main reason for reporting unmet needs for medical care, 2021



Note: Data for Iceland refer to 2018 and data for Norway refer to 2020. Source: Eurostat, based on EU-SILC.

StatLink  <https://stat.link/ujceq3>

Extent of healthcare coverage

In addition to the share of the population entitled to core health services, the extent of healthcare coverage is defined by the range of services included in a publicly defined benefit package and the proportion of costs covered. Differences across countries in the extent of coverage can be the result of specific goods and services being included or excluded in the publicly defined benefit package (such as a particular drug or medical treatment), different cost-sharing arrangements or some services only being covered for specific population groups in a country (such as dental treatment).

On average across OECD countries, around three-quarters of all healthcare costs were covered by government or compulsory health insurance schemes in 2021 (see section on “Health expenditure by financing scheme” in Chapter 7), but financial protection is not uniform across all types of healthcare goods and services, and there is considerable variation across countries. In nearly all OECD countries, inpatient services in hospitals were more comprehensively covered than any other type of care, with 90% of all costs borne by government or compulsory insurance schemes in 2021 (Figure 5.7). In many countries, patients have access to free acute inpatient care or only need to make a small co-payment; as a result, coverage rates were near 100% in Sweden, Norway, Iceland and Estonia. In Australia, Greece and Korea, financial coverage for the cost of inpatient care from public sources was only around two-thirds of total costs.

Nearly four out of every five dollars spent (79%) on outpatient medical care in OECD countries were paid by government and compulsory insurance schemes. Financial coverage ranged from under 60% in Portugal and Korea to over 90% in the Czech Republic, the Slovak Republic, Denmark and the United Kingdom. In some of these countries, outpatient primary and specialist care are generally free at the point of service, but user charges may still apply for specific services or if non-contracted private providers are consulted.

Public coverage for the cost of dental care is far more limited across OECD countries due to restricted service packages (frequently limited to children) and higher levels of cost-sharing. On average, less than one-third of dental care costs were borne by government schemes or compulsory insurance (Figure 5.7). More than half of dental spending was covered in only three OECD countries (Japan, Germany and France), while the level of compulsory coverage was very low in Greece, Spain and Israel. Voluntary health insurance may play an important role in providing financial protection when dental care is not comprehensively covered in the benefit package – this is the case for adults in the Netherlands, for example.

Coverage for pharmaceuticals is also typically less comprehensive than for inpatient and outpatient care: across OECD countries, 56% of pharmaceutical costs were financed by government or compulsory insurance schemes. The most generous coverage was found in France (83%), Ireland (82%) and Germany (82%). On the other hand, this share was less than two-fifths in Canada, Poland and Chile. In Canada and Poland, over one-third of all pharmaceutical spending was financed via voluntary health insurance schemes, while in Chile, out-of-pocket payments financed nearly 80% of pharmaceutical spending (see section on “Pharmaceutical expenditure” in Chapter 9).

The COVID-19 pandemic made apparent the impact of the degree of coverage for key health services on health systems’

resilience to shocks. Indeed, OECD countries where the entire population had health coverage for a key set of health services experienced better health outcomes (OECD, 2023^[1]). During the pandemic, countries tried to ensure that diagnosis, testing and appropriate care for COVID-19 patients were affordable – notably in countries where segments of the population remain without coverage. In Poland, for example, the National Health Fund covered uninsured as well as insured people for health services combatting COVID-19 (OECD, 2021^[2]), and in Ireland all COVID-19-related treatment, testing and remote GP assessments during the pandemic were available to all residents free of charge, including those who do not benefit from free regular access to GP visits (OECD/European Observatory on Health Systems and Policies, 2021^[3]).

Definition and comparability

Healthcare coverage is defined by the share of the population entitled to services, the range of services included in a benefit package and the proportion of costs covered by government schemes and compulsory insurance schemes. Coverage provided by voluntary health insurance and other voluntary schemes such as charities or employers is not considered. The core functions analysed here are defined based on definitions in the System of Health Accounts 2011 (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[4]). Hospital care refers to inpatient curative and rehabilitative care (which is mainly provided in hospitals); outpatient medical care to all outpatient curative and rehabilitative care excluding dental care; and pharmaceuticals to prescribed and over-the-counter medicines, including medical non-durables.

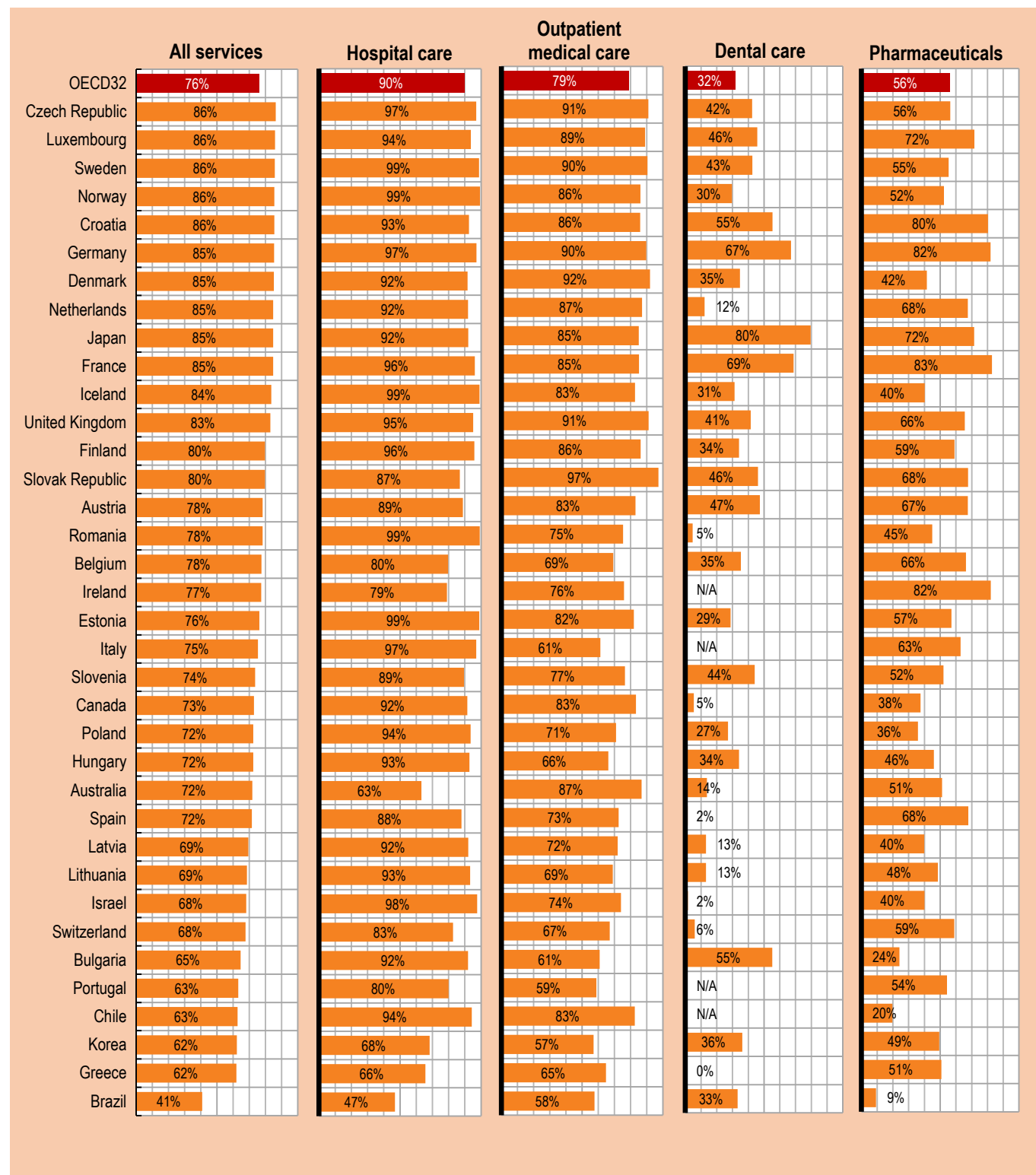
Comparing the shares of the costs covered for different types of services is a simplification. For example, a country with more restricted population coverage but a very generous benefit package may display a lower share of coverage than a country where the entire population is entitled to services but with a more limited benefit package.

References

- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]
- OECD (2021), “Adaptive Health Financing: Budgetary and Health System Responses to Combat COVID-19”, *OECD Journal on Budgeting*, <https://doi.org/10.1787/69b897fb-en>. [2]
- OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2021), *Ireland: Country Health Profile 2021*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/4f7fb3b8-en>. [3]
- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>. [4]

Figure 5.7. Extent of financial coverage, 2021 (or nearest year)

Government and compulsory insurance spending as proportion of total health spending by type of care



Note: N/A means data not available. Coverage of pharmaceuticals for Israel calculated using spending on medical good (non-specified by function).

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/le6w5g>

Financial hardship and out-of-pocket expenditure

Health systems provide adequate financial protection when payments for healthcare do not expose people to financial hardship. A lack of financial protection can reduce access to healthcare, undermine health status, deepen poverty, and exacerbate health and socio-economic inequalities. Exposure to financial hardship for people using health services can also lead to catastrophic health spending, with poorer households and those who must pay for long-term treatment – such as medicines for chronic illness – particularly vulnerable. Financial protection is weakened by a health system's reliance on out-of-pocket (OOP) payments for healthcare. On average across OECD countries, just under one-fifth of all spending on healthcare comes directly from patients through OOP payments (see section on “Health expenditure by type of financing” in Chapter 7).

The share of household consumption spent on healthcare provides an aggregate assessment of the financial burden of OOP expenditure. Across OECD countries in 2021, around 3% of total household spending was on healthcare goods and services. The share was 2% or less in Luxembourg, Colombia and Türkiye, but stood above 5% in Portugal, Switzerland and Korea (Figure 5.8).

Health systems in OECD countries differ in the degree of coverage for different health goods and services (see section on “Extent of healthcare coverage”). Pharmaceuticals and other medical goods are the main driver of household spending, accounting for 43% of OOP spending on health on average in 2021 (Figure 5.9). In Mexico, the Slovak Republic and Poland, pharmaceuticals accounted for over 60% of OOP spending. Outpatient care accounted for 22% of household spending on healthcare on average, but was especially high in Ireland (40%), Italy (45%) and Portugal (50%) where cost-sharing arrangements for outpatient care are common. Dental care represented 14% of OOP spending on health, and long-term care made up 13% in 2021. Inpatient care played only a minor role (8%) in the composition of OOP spending in OECD countries, with the exception of Greece (32%), which reflects outlays for privately provided hospital services.

The indicator most widely used to measure financial hardship associated with OOP payments for households is incidence of catastrophic spending on health (Cylus, J., Thomson and Evetovits, 2018^[1]). This varies considerably across OECD countries, from fewer than 2% of households experiencing catastrophic health spending in Sweden, Spain, the United Kingdom, Ireland and Slovenia, to over 10% of households in Lithuania, Latvia, Hungary and Portugal (Figure 5.10). Across all countries, the poorest households (those in the lowest consumption quintile) are most likely to experience catastrophic health spending, even though many countries have put in place policies to safeguard financial protection.

The incidence of catastrophic spending is closely connected to a health system's reliance on OOP payments. Countries can reduce their reliance on OOP payments by increasing public spending on health; however, policy choices around coverage are also important. Population entitlement to publicly financed healthcare is a prerequisite for financial protection, but not a guarantee of it. Countries with a low incidence of catastrophic spending on healthcare mitigate the negative impact of user charges through better copayment policies (notably via exemptions for people on low incomes and annual caps on payments). Moreover, ensuring that primary care treatment is part of the benefits package (not just primary care consultations and diagnoses) is also likely to reduce financial hardship (WHO Regional Office for Europe, 2023^[2]).

Definition and comparability

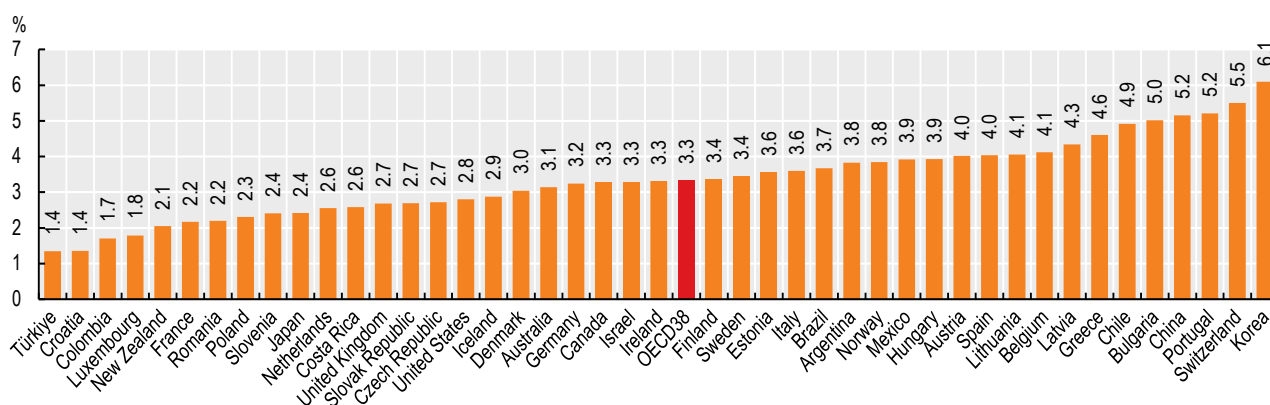
OOP payments are expenditures borne directly by a patient where neither public nor private insurance cover the full cost of the health good or service. They include cost-sharing and other expenditure paid directly by private households, and should also ideally include estimations of informal payments to health providers. For countries that do not report spending on dental care, this is typically reported under outpatient care which can affect the coverage rate.

Catastrophic health spending is an indicator of financial protection used to monitor progress towards universal health coverage. It is defined as OOP payments that exceed a predefined percentage of the resources available to a household to pay for healthcare. Household resources available can be defined in different ways, leading to measurement differences. In the data presented here, these resources are defined as household consumption minus a standard amount representing basic spending on food, rent and utilities (water, electricity, gas and other fuels). The threshold used to define households with catastrophic spending is 40%. Microdata from national household budget surveys are used to calculate this indicator.

References

- Cylus, J., S. Thomson and T. Evetovits (2018), [1]
“Catastrophic health spending in Europe: equity and
policy implications of different calculation methods”,
Bulletin of the World Health Organization, Vol. 96/9,
<https://doi.org/10.2471/BLT.18.209031>.
- WHO Regional Office for Europe (2023), *Can people [2]*
afford to pay for health care? New evidence on
financial protection in Europe, WHO Regional Office
for Europe, Copenhagen.

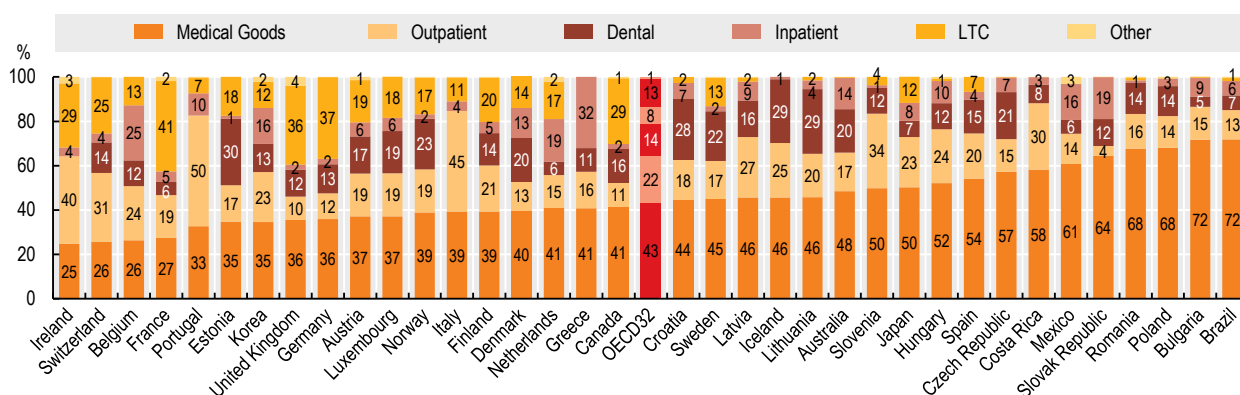
Figure 5.8. Out-of-pocket spending as share of final household consumption, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023, OECD National Accounts Database.

StatLink <https://stat.link/xfcyaz>

Figure 5.9. Composition of out-of-pocket spending on health, by type of service, 2021 (or nearest year)

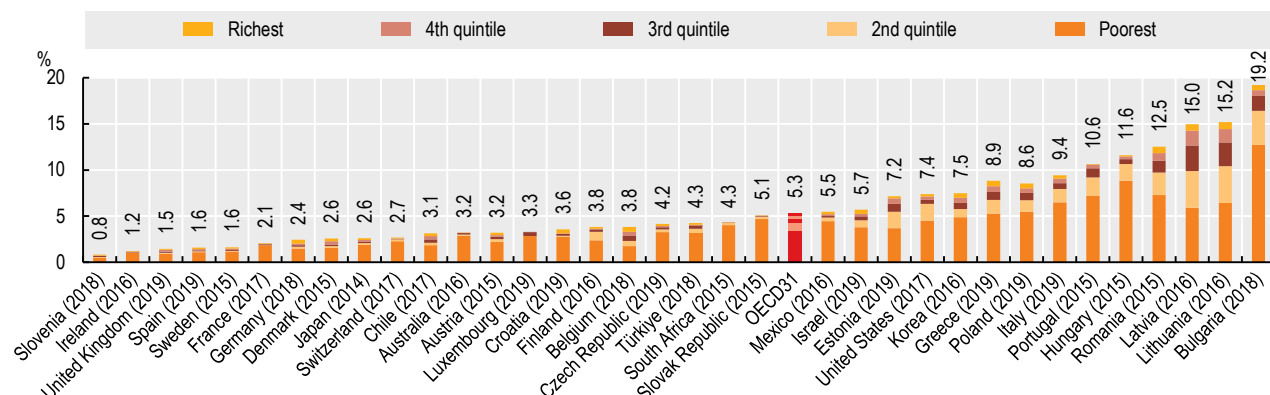


Note: The "Medical goods" category includes pharmaceuticals and therapeutic appliances. LTC refers to long-term care. The "Other" category includes preventive care, administrative services and services unknown.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/glvikb>

Figure 5.10. Share of households with catastrophic health spending by consumption quintile, latest year available



Sources: WHO Regional Office for Europe, 2023 (countries in Europe); European Observatory on Health Systems and Policies, 2021 (countries outside Europe).

StatLink <https://stat.link/gs67wo>

Consultations with doctors

Consultations with primary care doctors are for many people the most frequent contact with health services, and often provide an entry point for subsequent medical treatment. Consultations take place in doctors' clinics, community health centres, hospital outpatient departments or, in some cases, patients' own homes. Increasingly, teleconsultations are offered to patients, whereby consultations take place online, often through video calls (OECD, 2023^[1]).

In 2021, the average number of annual in-person doctor consultations per person among OECD countries ranged from fewer than 3 in Mexico, Costa Rica, Sweden, Chile and Greece to over 15 in Korea (Figure 5.11). The OECD average was 6 consultations per person per year, with most countries reporting between 4 and 10. Differences in service delivery modalities explain some of the cross-country variation. In Canada, Finland, Sweden, the United Kingdom and the United States, the relatively low number of consultations can be explained in part by the enhanced role that nurses and other health professionals play in primary care – notably in management of patients with chronic diseases and in dealing with patients with minor health issues. This lessens the need for doctor consultations (Maier, Aiken and Busse, 2017^[2]). In recent years, teleconsultations have also played a greater role in many countries.

Provider payment methods and levels of co-payments also have an impact on the number of doctor consultations. In some countries, doctors are paid predominantly by fee-for-service (as in Germany, Japan, Korea and the Slovak Republic). Such countries tend to have higher consultation rates than those countries where doctors are mainly paid by salaries or capitation (such as Denmark, Finland, Mexico and Sweden). However, in the United States, doctors are paid mainly by fee-for-service, but consultation rates are below average. This may reflect the high co-payments a large proportion of the population face, which can cause patients to not consult a doctor because of the cost of care.

The number and type of doctor consultations can vary among different socio-economic groups. Wealthier individuals are more likely to see a doctor than individuals in the lowest income quintile, for a comparable level of need. Income inequalities in accessing doctors are much more marked for specialists than for GP consultations (OECD, 2019^[3]).

While in-person doctor consultations were relatively stable in most OECD countries between 2011 and 2019 (except for large increases in Türkiye and Lithuania), in-person consultations were lower in 2021 than 2019 in all countries. This reflects the substantial impact of COVID-19 in terms of disruption to services and people's reluctance to visit healthcare facilities due to concerns about catching the virus. It also reflects an increased use of teleconsultations during the pandemic in all countries with available data (see section on "Digital health"). Indeed, 19% of all doctor consultations were teleconsultations in 2021, on average across 20 OECD countries with comparable data (Figure 5.12). In Spain, Portugal, Estonia and Denmark, teleconsultations were particularly important, comprising over 30% of all doctor consultations.

Information on the number of doctor consultations per person can be used to estimate the annual number of consultations per doctor (in-person). This indicator should not be taken as a measure of doctors' productivity, since consultations vary in length and effectiveness, and because it excludes services doctors deliver for hospital inpatients, as well as time spent on

research and administration. Keeping these comparability issues in mind, the estimated number of consultations per doctor is highest in Korea, Japan and Türkiye (Figure 5.13). Numbers were lowest in Greece and Sweden. In Sweden, consultations with doctors in both primary care and hospital settings tend to be focused on patients with more severe and complex cases.

Definition and comparability

In-person consultations with doctors refer to the number of face-to-face contacts with physicians, including both generalists and specialists. There are variations across countries in the coverage of different types of consultations – notably in outpatient departments of hospitals. Data come mainly from administrative sources, although in some countries (including Ireland, the Netherlands, New Zealand and Switzerland) they come from health interview surveys. Data from administrative sources tend to be more accurate (and higher) than those from surveys because of problems with recall and non-response rates.

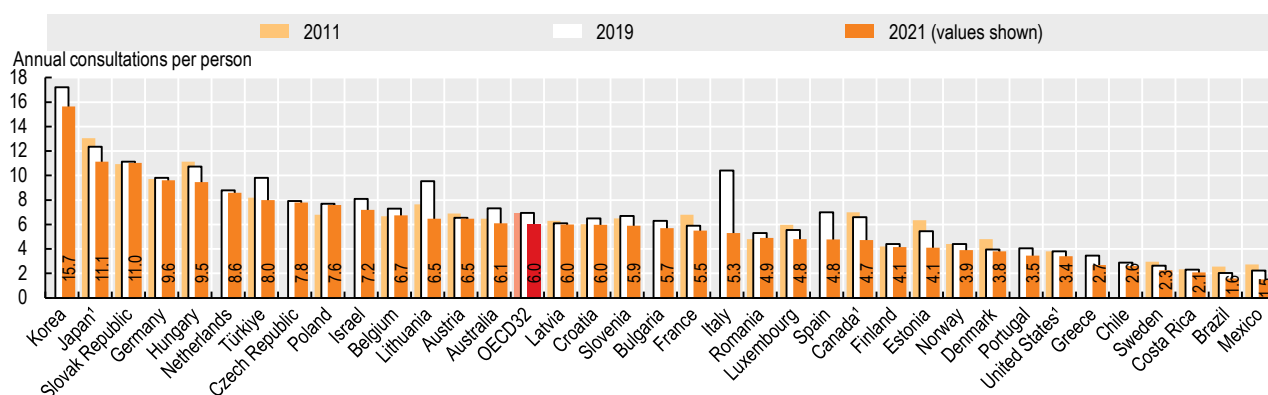
Figures for the Netherlands exclude contacts for maternal and childcare. In Germany, data include only the number of cases of physician treatment according to reimbursement regulations under the country's social health insurance scheme (a case only counts the first contact over a three-month period, even if the patient consults a doctor more often, leading to an underestimation). Portugal and Spain exclude (all or part of) consultations at a private physician's office. Remote consultations cannot be distinguished and are included in a few countries (such as Austria from 2020, Ireland, Japan, Latvia, the Netherlands, the Slovak Republic and Spain from 2019).

The breakdown between in-person consultations and teleconsultations was provided by 20 OECD countries. Teleconsultations cover remote consultations with both generalist and specialist medical practitioners. They cover all technologies used (notably phone or virtual calls), but Denmark excludes email consultations. Data cover public and private providers, except for Spain, which excludes consultations in a private physician's office, and Chile and Israel, which provide data for public providers only.

References

- Maier, C., L. Aiken and R. Busse (2017), "Nurses in advanced roles in primary care: Policy levers for implementation", *OECD Health Working Papers*, No. 98, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a8756593-en>. [2]
- OECD (2023), *The COVID-19 Pandemic and the Future of Telemedicine*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ac8b0a27-en>. [1]
- OECD (2019), *Health for Everyone?: Social Inequalities in Health and Health Systems*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/3c8385d0-en>. [3]

Figure 5.11. Average number of in-person doctor consultations per person, 2011, 2019 and 2021 (or nearest years)

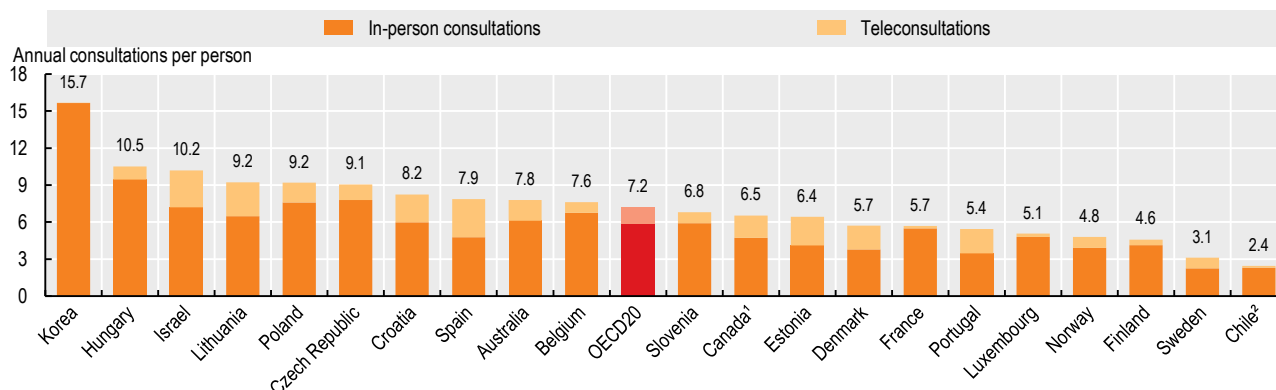


1. Latest available data from 2020.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/40rm5d>

Figure 5.12. Doctor consultations, in-person vs. remote consultations, 2021 (or nearest year)

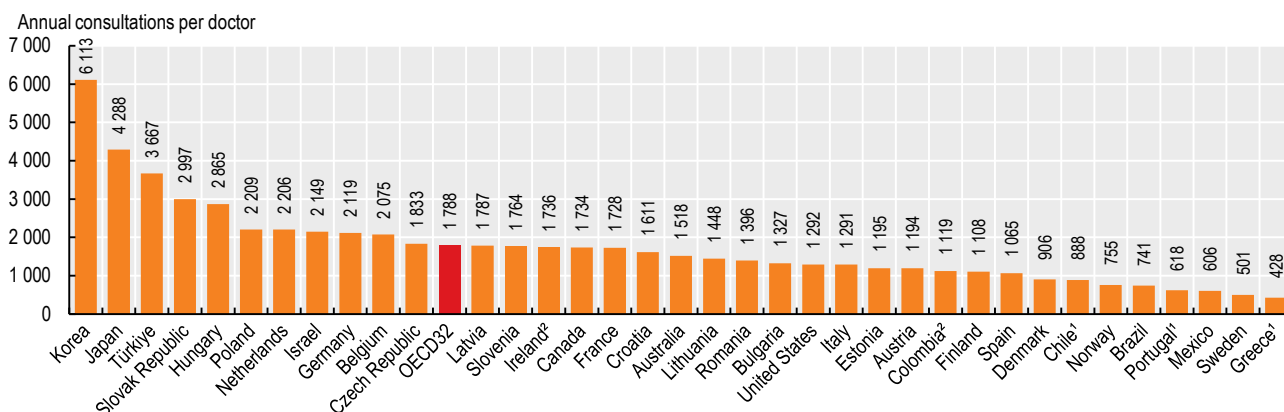


1. 2020 data. 2. Public sector only.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/wmgn6i>

Figure 5.13. Estimated number of in-person consultations per doctor, 2021 (or nearest year)



1. In Chile, Greece and Portugal, data for the denominator include all doctors licensed to practise. 2. Latest data are from 2019.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/9i4ged>

Digital health

A digital health transformation is reshaping how health services are delivered, public health is protected, and chronic disease is managed and prevented. Through the expanded use of digital tools such as telemedicine and artificial intelligence, as well as utilising health information to monitor population health and manage system performance, countries are investing more in digital health systems. The COVID-19 pandemic demonstrated that the most resilient countries had strong digital systems for collecting and sharing health information. Health systems with robust digital infrastructure and the ability to utilise quality health information were able to inform evidence-based policy making and respond more flexibly and quickly to system shocks (OECD, 2023^[1]). As a result, the use of digital tools such as telemedicine and artificial intelligence is expanding. These digital interventions have the potential to reshape patient care, improve workforce productivity, enable equitable access to health services, and achieve better health outcomes.

OECD countries continue to implement and expand the use of electronic medical records (EMRs) in hospitals or physicians' offices for their patients. In 2021, on average over 93% of primary care practices used EMRs, an increase from 70% in 2012, across OECD countries with comparable data. In 13 OECD countries, all primary care practices used EMRs, whereas in some countries such as Poland, Mexico, Switzerland and Japan, around 40% or fewer had EMR availability (Figure 5.14). Nevertheless, all these countries have had large increases in EMR availability since 2012, with especially significant rises in Denmark, the United States and Canada. These increases in EMR adoption are also seen in the hospital sector for inpatient use, with an increase of nearly 45% from 2012 to 2021, signalling widespread adoption of EMR systems for primary and secondary care in OECD countries.

Alongside the infrastructure and use of digital systems like EMRs, an effective digital transformation also requires good governance to share and utilise health information for both providers and patients in a secure and timely manner. The majority of OECD countries have some capacity to generate and share health information from EMRs. In 16 of 26 OECD countries in 2021, most patients could access an internet portal where they can view the information contained in their EMR. Further, 13 of 26 OECD countries could connect patients with their healthcare providers via a patient portal (Oderkirk, 2021^[2]).

Improvements in infrastructure and health literacy provide more capacity for patients to use online services to seek health information and advice. On average across 32 OECD countries, 60% of individuals aged 16-74 used the internet to seek health information in the three months preceding the survey in 2022 – up from 40% in 2012 (Figure 5.15). When health data and information are understandable and valid for a range of uses and users, new digital health services and applications, such as telemedicine, can enable better access to healthcare and higher patient satisfaction, especially among patients that face the most barriers to traditional face-to-face care services (such as those living in rural areas).

During the COVID-19 pandemic, the use of telemedicine was crucial to delivering care through uncertainty (OECD, 2023^[3]).

In 2019, before the pandemic, remote consultations via phone or video accounted for fewer than 10% of all consultations in Australia, Finland, Lithuania, Norway and Slovenia, with an average of 0.6 teleconsultations per patient per year among OECD countries. However, by 2021 this rate had more than doubled to 1.4 teleconsultations per patient per year, with significant increases in Australia, Lithuania and Slovenia, many of which previously had the lowest rates but by 2021 had near or above the OECD average (Figure 5.16). After realising the benefits through the pandemic, health systems have expanded the use of remote consultations, although financial, legal and operational barriers still exist.

As health systems increasingly harness digital technologies, it is important also to consider essential governance and implementation factors – notably transparency and accountability – and to ensure that the benefits accrue to all.

Definition and comparability

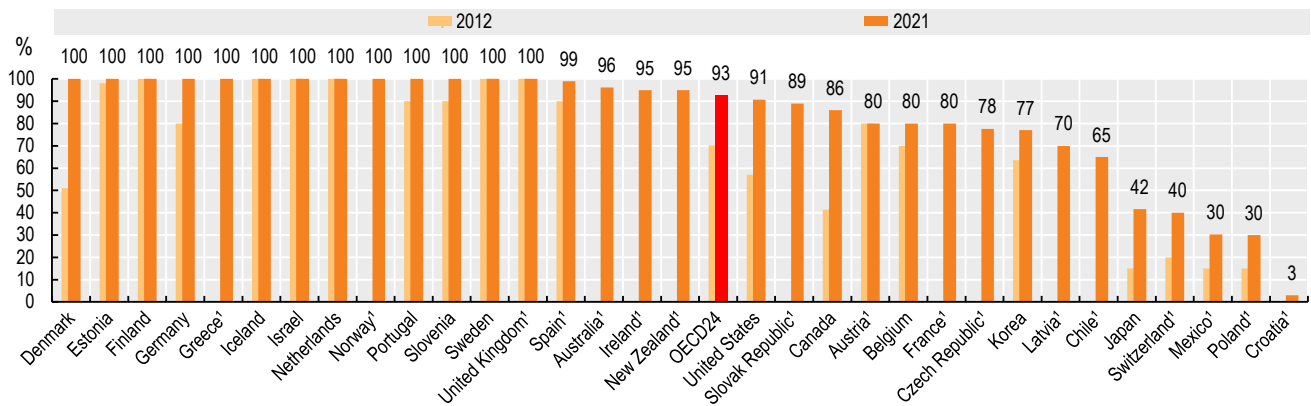
An EMR is a computerised medical record created in an organisation that delivers care, such as a hospital or physician's office, for patients of that organisation. Ideally, EMRs should be shared between providers and settings to provide a detailed history of contact with the healthcare system for individual patients from multiple organisations (Oderkirk, 2021^[2]). The figures presented on EMR implementation come from a 2021 survey of OECD countries to which 25 OECD member countries responded. The survey was carried out in 2012, 2016 and 2021.

The Information and Communication Technology (ICT) Access and Usage by Households and Individuals database provides a selection of 92 indicators, based on the second revision of the OECD Model Survey on ICT Access and Usage by Households and Individuals. The indicators originate from both OECD data collection on OECD countries (such as Australia) and partner countries (such as Brazil), and Eurostat statistics on households and individuals for the OECD countries that are part of the European statistical system (such as Germany).

Doctor teleconsultations are defined in the section on "Consultations with doctors".

References

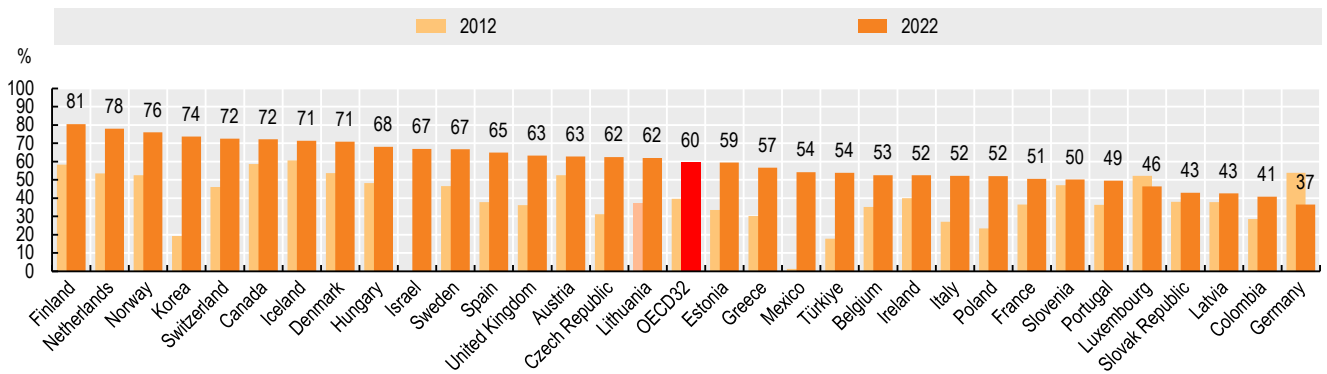
- Oderkirk, J. (2021), "Survey results: National health data infrastructure and governance", *OECD Health Working Papers*, No. 127, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/55d24b5d-en>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]
- OECD (2023), *The COVID-19 Pandemic and the Future of Telemedicine*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/ac8b0a27-en>. [3]

Figure 5.14. Proportion of primary care practices using electronic medical records, 2012 and 2021

1. Most recent year is 2016 (data not included in the 2021 OECD average).

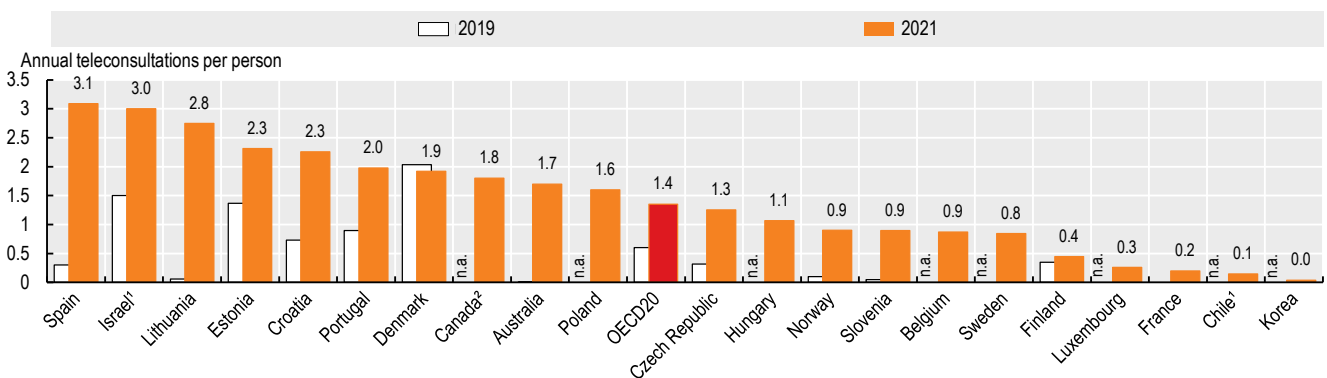
Source: OECD Survey of Electronic Health Record System Development and Use, 2012, 2016 and 2021.

StatLink <https://stat.link/dnjmio>

Figure 5.15. Percentage of individuals aged 16-74 seeking health information online in the last three months, 2012 and 2022

Source: OECD Dataset on ICT Access and Usage by Households and Individuals.

StatLink <https://stat.link/5zv0mo>

Figure 5.16. Doctor teleconsultations per person, 2019 and 2021 (or nearest year)

1. Public sector only. 2. Latest data from 2020.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/oewtjq>

Hospital beds and occupancy

The COVID-19 pandemic highlighted the need to have sufficient hospital beds and flexibility in their use, to address any unexpected surge in demand for intensive care. Still, adequate staffing was more of a pressing constraint than bed numbers (OECD, 2023^[1]). Further, a surplus of hospital beds may lead to overuse and therefore costs, as many patients can be treated effectively on a same-day basis in hospitals or primary healthcare facilities. Therefore, a balance needs to be found between ensuring sufficient bed capacity and value-for-money considerations.

Across OECD countries, there were on average 4.3 hospital beds per 1 000 population in 2021 (Figure 5.17). In Korea (12.8 beds per 1 000) and Japan (12.6 per 1 000) rates were much higher. Over half of OECD countries reported between 3 and 8 hospital beds per 1 000 population, with the lowest rates in Mexico, Costa Rica and Colombia.

Since 2011, the number of beds per capita has decreased in nearly all OECD countries, due in part to greater use of day care and reductions in the average length of stay. The largest decrease occurred in Finland, with a fall of around 50%, mainly affecting long-term care and psychiatric care beds. Latvia, Lithuania, Luxembourg, Norway and the Netherlands reduced capacity by 1 bed or more per 1 000 population. In contrast, the number of beds increased strongly in Korea, with a significant number of these dedicated to long-term care.

Hospital bed occupancy rates offer complementary information to assess hospital capacity. High occupancy rates of curative (acute) care beds can be symptomatic of a health system under pressure. Some spare bed capacity is necessary to absorb unexpected surges in patients requiring hospitalisation. Although there is no consensus about the “optimal” occupancy rate, a rate of about 85% is often considered a maximum to reduce the risk of bed shortages (NICE, 2018^[2]). In 2021, the average bed occupancy rate was 69.8%, but the rate was higher than 85% in 3 of the 28 OECD countries with comparable data: Ireland, Israel and Canada (Figure 5.18). Occupancy rates were comparatively low in Türkiye, Mexico and many Central and Eastern European countries. Compared to 2019, occupancy rates were lower in almost all OECD countries in 2021. This reflects in part the suspension or rationing of non-urgent hospital care during the pandemic (OECD/European Union, 2022^[3]).

While general hospital bed capacity matters, intensive care unit (ICU) capacity was an essential resource during the COVID-19 pandemic, delivering care for critically ill patients. Notwithstanding definitional differences, on average across 29 OECD countries there were 16.9 ICU beds per 100 000 population in 2021 (Figure 5.19). Numbers varied markedly from around 40 beds or more per 100 000 population in the Czech Republic, Estonia and Türkiye to below 5 beds per 100 000 in Iceland and Sweden. Compared to the situation pre-pandemic, all countries increased ICU capacity other than Luxembourg (where the absolute number of ICU beds was unchanged). This reflected country efforts to boost surge capacity, such as the temporary transformation of other clinical wards into ICUs and creation of field hospitals with ICUs.

Definition and comparability

Hospital beds include all inpatient beds that are regularly maintained and staffed and that are immediately available for use. They include beds in general hospitals, mental health and substance abuse hospitals, and other specialty hospitals. Beds in residential long-term care facilities are excluded. Data for some countries do not cover all hospitals. In the United Kingdom, data are restricted to public hospitals. Data for Sweden exclude private beds that are privately financed. Beds for same-day care may be included in some countries (such as Austria). Cots for healthy infants are included for a few countries (such as Canada and Poland).

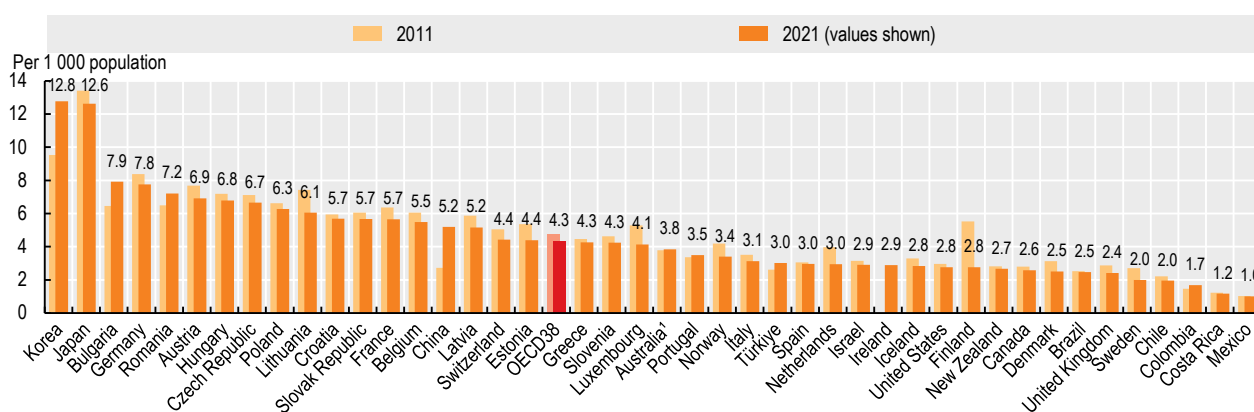
The occupancy rate for curative (acute) care beds is calculated as the number of hospital bed-days related to curative care divided by the number of available curative care beds (multiplied by 365).

ICU beds are for critically ill patients who need intensive and specialised medical and nursing care, strong monitoring and physiological organ support to sustain life during a period of acute organ system insufficiency. ICU beds are classified by the level of care provided to the patient. Commonly, this falls into three levels, with Level 3 providing the most intense monitoring and Level 1 the lowest. The data on ICU beds cover the three levels, except in Finland, Ireland, Italy, Latvia, the Netherlands and Spain, which include only critical care beds (Levels 2 and 3). The exact definition of intensive care beds varies across OECD countries, shaped by differences in regulations, specifying requirements such as the patient/nurse ratio, physical properties of the bed (including ventilators, monitoring equipment, infusion equipment and so on) and patient characteristics. The data in Figure 5.19 relate to adult ICU beds for most countries, but a few countries (such as Estonia, Iceland, Mexico and New Zealand) also include neonatal and paediatric ICU beds.

References

- NICE (2018), *Bed Occupancy*, The National Institute for Health and Care Excellence, https://www.nice.org.uk/guidance/ng94/evidence/39_bed-occupancy-pdf-172397464704. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]
- OECD/European Union (2022), *Health at a Glance: Europe 2022*, State of Health in the EU Cycle, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/507433b0-en>. [3]

Figure 5.17. Hospital beds, 2011 and 2021 (or nearest year)

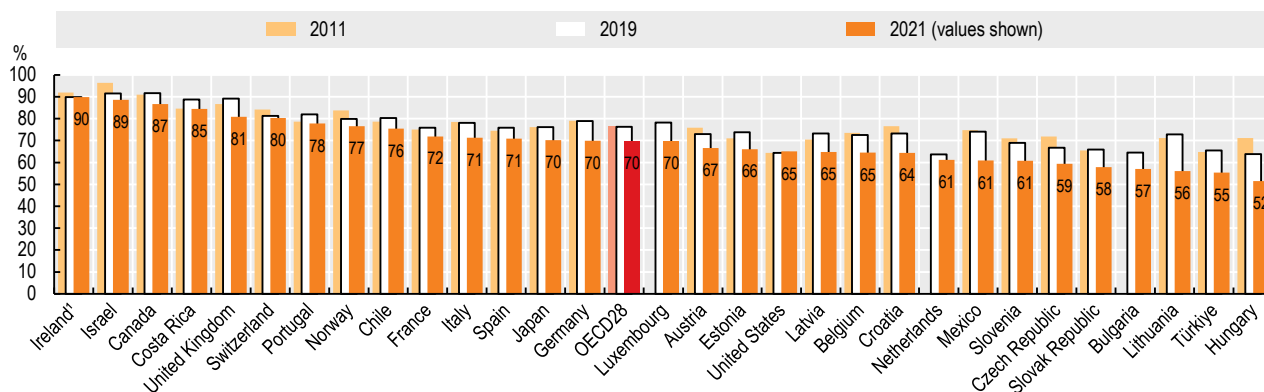


1. 2017 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/ua2tpn>

Figure 5.18. Occupancy rate of curative acute care beds, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)

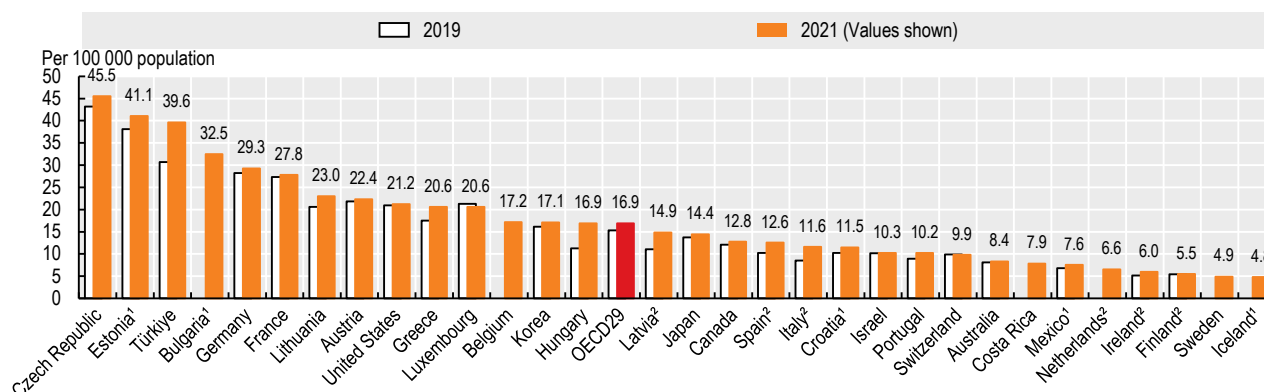


1. Data for Ireland exclude private hospitals (the occupancy rate of curative care beds in both public and private hospitals was 82.8% in 2021).

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/6kgodj>

Figure 5.19. Adult intensive care beds, 2019 and 2021



1. Data include neonatal and paediatric ICU beds. 2. Data cover critical care beds only.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/2j5xh6>

Hospital activity

Hospital discharge rates – the number of patients who leave a hospital after staying at least one night – are a core indicator of hospital activity. Improving timely discharge of patients can help the flow of patients through a hospital, freeing up hospital beds and health worker time. Both premature and delayed discharges worsen health outcomes and increase costs: premature discharges can lead to costly readmissions; delayed discharges use up limited hospital resources.

On average across OECD countries, there were 130 hospital discharges per 1 000 population in 2021 (Figure 5.20). Rates were highest in Germany and Austria (over 200 per 1 000 population), and lowest in Mexico, Costa Rica, Chile, Canada, the Netherlands and Italy (fewer than 100 per 1 000 population). Among accession and partner countries, rates were also high in Bulgaria and China, and relatively low in Brazil.

In most OECD countries, the number of hospital discharges fell slightly between 2011 and 2019, with some of the largest reductions in countries where there were also large decreases in the number of beds (as in Estonia, Finland, Iceland, Luxembourg and Sweden). In contrast, hospital discharge rates increased substantially in Korea and Japan. Large increases were also observed in accession and partner countries Bulgaria and China. However, almost all countries experienced large reductions between 2019 and 2021. This reflected both redesigned hospital discharge policies to free up beds for COVID-19 patients and disrupted care for non-COVID-19 patients (OECD, 2021^[1]).

The average length of stay in hospital is an indicator of efficiency in health service delivery. All else being equal, a shorter stay reduces the cost per discharge, and shifts care from inpatient to less expensive settings. Longer stays can be a sign of poor care co-ordination, resulting in some patients waiting unnecessarily in hospital until rehabilitation or long-term care can be arranged. At the same time, some patients may be discharged too early, when staying in hospital longer might have improved their health outcomes or reduced the chances of readmission.

In 2021, the average length of stay in hospital was 7.7 days across 36 OECD countries with comparable data (Figure 5.21). Türkiye and Mexico had the shortest hospital stays (about 5 days or less on average); Korea and Japan the longest (averaging 16 days or over per patient). Since 2011, the average length of stay has decreased in most countries; the most significant declines occurred in Finland, New Zealand and Japan. The only country with a large increase was Korea, but this reflects in part an increase in the role of “long-term care hospitals”, whose function is similar to nursing homes or long-term care facilities.

Hospital payment methods may act as an incentive for how long hospitals keep patients. Prospective payment methods such as global budgets or those based on diagnosis-related groups provide a financial incentive to reduce the cost per hospitalisation, in contrast to payments based on procedure or service. Strengthening access to primary care and community care can reduce hospital stays. Countries such as the Netherlands, France and Norway have increased the capacity of intermediate care facilities and home-based care that can serve as alternatives to hospitals (OECD, 2017^[2]).

Alongside these two core indicators of overall hospital activity, use of emergency care services is an important measure of frontline hospital services. Across 25 OECD countries with available data, there were an average 27 emergency department (ED) visits per 100 people annually in 2021 (Figure 5.22). Emergency care use was particularly high in Portugal and Spain, at over 50 ED visits per 100 people. While EDs provide a critical service, high use can be indicative of inappropriate and inefficient healthcare – notably if many patients attend EDs for non-urgent conditions that could be better managed in primary and community care settings. While ED visits more often increased between 2011 and 2019 (increasing in 15 of 20 countries with time trend data), they fell for almost all countries between 2019 and 2021 due to COVID-19.

Definition and comparability

A discharge is defined as the release of a patient who has stayed at least one night in hospital. It includes deaths in hospital following inpatient care. Same-day discharges are excluded, with the exceptions of Chile, Japan and Norway, which include some same-day discharges. Healthy babies born in hospitals are excluded (or mostly excluded) from hospital discharge rates in several countries. These typically comprise around 3-10% of all discharges. Data for some countries do not cover all hospitals, or only cover curative/acute care, both of which result in some underestimation. Countries with these data exclusions are indicated with footnotes underneath the chart.

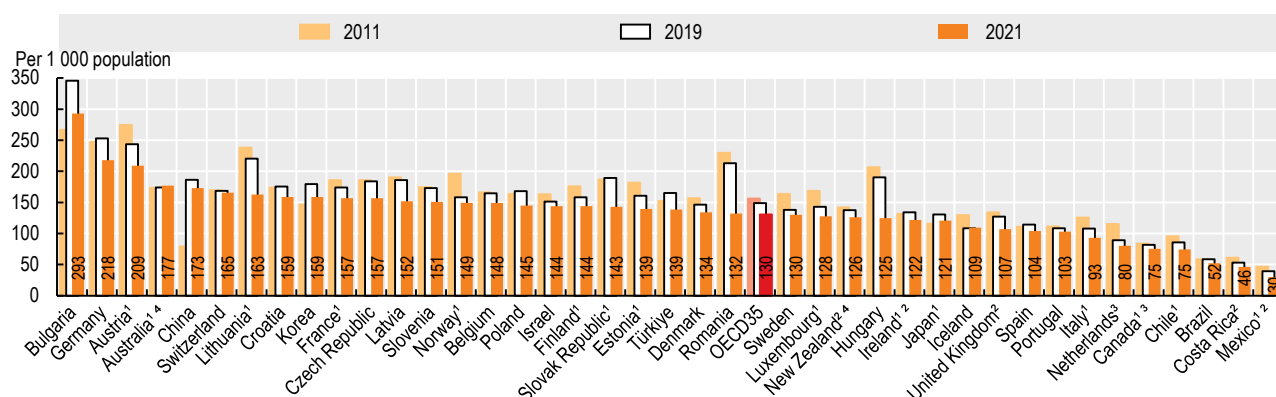
Average length of stay refers to the average number of days patients spend in hospital. It is generally measured by dividing the total number of days stayed by all inpatients during a year by the number of admissions or discharges. Day cases are usually excluded. Data cover all inpatient cases (including not only curative/acute care cases) for most countries, except in Canada, Japan and the Netherlands, where data refer to only curative/acute care or acute care hospitals (resulting in an underestimation). The exclusion of healthy babies born in hospitals from hospital discharge data in several countries results in a slight overestimation of the length of stay (for example, the inclusion of healthy newborns would reduce the average length of stay by 0.5 days in Canada).

ED visits comprise both ambulatory and inpatient visits.

References

- OECD (2021), “Adaptive Health Financing: Budgetary and Health System Responses to Combat COVID-19”, *OECD Journal on Budgeting*, <https://doi.org/10.1787/69b897fb-en>. [1]
- OECD (2017), *Tackling Wasteful Spending on Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264266414-en>. [2]

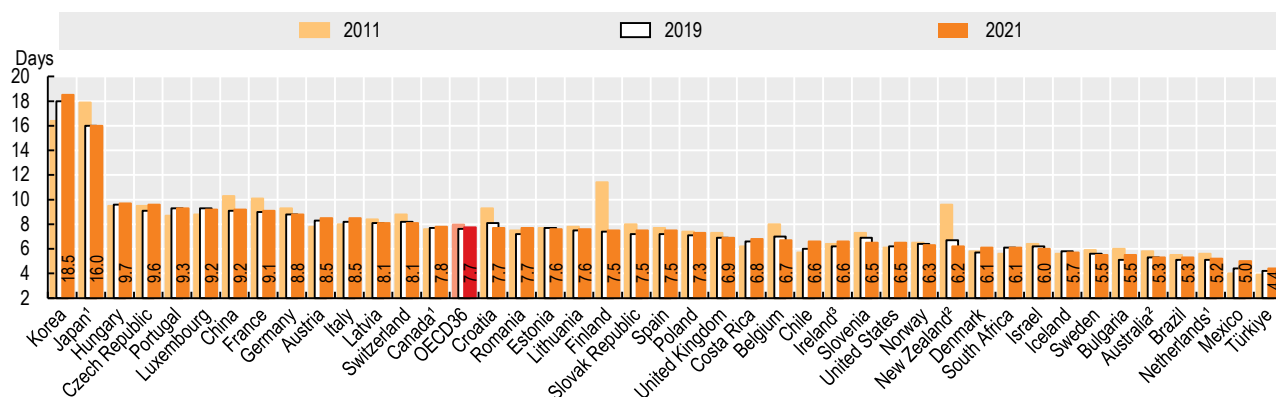
Figure 5.20. Hospital discharge rates, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



1. Data exclude discharges of healthy babies. 2. Data include only activity in public or publicly funded hospitals (in Ireland, private hospitals account for about 15-20% of hospital discharges). 3. Data include discharges for curative (acute) care only. 4. 2021 data refer to 2020.
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/38odl2>

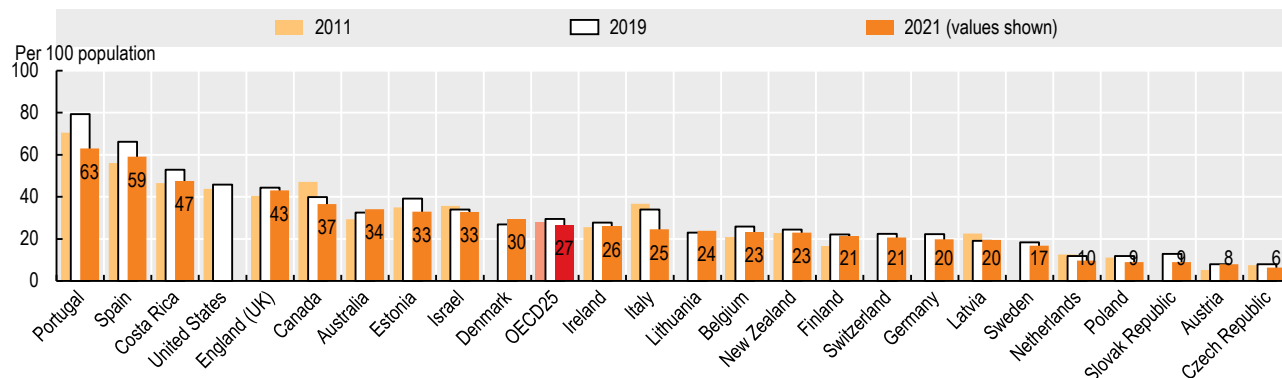
Figure 5.21. Average length of stay in hospital, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



1. Data refer to curative (acute) care only, resulting in an underestimation. In Japan, the average length of stay for all inpatient care was 28 days in 2021. 2. 2021 data refer to 2020. 3. Data refer to public hospitals only.
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/fbl947>

Figure 5.22. Number of visits to emergency departments per 100 population, 2011, 2019 and 2021



Source: National statistical offices.

StatLink <https://stat.link/xqmv8a>

Diagnostic technologies

Technologies play an important role in medical diagnoses: from physical examination and results processing and sharing, to accessing patients' health records, to the review of clinical histories. However, new technologies are acknowledged as a major cost driver in health systems (Lorenzoni et al., 2019^[1]). This section presents data on the availability and use of three diagnostic imaging technologies: computed tomography (CT), magnetic resonance imaging (MRI) and positron emission tomography (PET). CT and MRI examinations (exams) both show images of internal organs and tissues, while PET scans show other information and problems at the cellular level.

There is no general guideline or international benchmark regarding the ideal numbers of CT scanners, PET scanners or MRI units. Too few units may lead to access problems in terms of geographical proximity or waiting times, while too many may result in overuse of these costly diagnostic procedures, with little if any benefit for patients.

Availability of CT and PET scanners and MRI units has increased rapidly in most OECD countries over the past few decades. Japan had by far the highest number of CT scanners and MRI units, and the third highest number of PET scanners per capita. Australia had the next highest number of CT scanners; the United States the second highest numbers of MRI units and PET scanners; and Denmark the highest number of PET scanners per capita (Figure 5.23). The combined numbers of these three diagnostic technologies were also substantially higher than the OECD average in Korea, Greece, Italy and Germany; and much lower than average in Costa Rica, Colombia and Mexico.

Data on the use of diagnostic scanners are available for 30 OECD countries. Taken together, the use of CT, MRI and PET diagnostic scanners was highest in the United States, Luxembourg, Korea, France and Austria, all of which had a combined total of over 360 exams per 1 000 population in 2021 (Figure 5.24). The use of these three diagnostic exams was lowest in Costa Rica and Chile; and also in OECD accession countries Romania and Bulgaria. There are large variations in the use of CT scanners and MRI units, not only across but also within countries – for example, in Belgium, recent analysis showed a 50% variation in use of diagnostic exams of the spine across provinces in 2017, and this variation was even larger across smaller areas (INAMI/RIVIZ, 2019^[2]).

Looking at trends over time, large increases in CT and MRI exams per 1 000 population can be seen in a number of countries up to 2019 (Figure 5.25 and Figure 5.26). For example, the number of CT exams more than doubled in Korea, and the number of MRI exams more than doubled in Australia, Korea and Slovenia.

Clinical guidelines exist in several OECD countries to promote more rational use of MRI and CT exams. Through the Choosing Wisely campaign, which began in the United States in 2012 and has since been emulated in a growing number of countries, some medical societies have identified cases when

an MRI or CT exam is not necessary. For example, the Royal College of Physicians in the United Kingdom recommends, based on evidence from the National Institute for Health and Care Excellence (NICE), that patients with low back pain or suspected migraine do not routinely need an imaging test (Choosing Wisely UK, 2018^[3]).

Despite the general upward trend in the use of diagnostic technologies over time, there were drops across many OECD countries between 2019 and 2020, particularly for MRI exams. Such reductions were due to health providers being forced to delay or cancel diagnostic exams early in the COVID-19 pandemic. In the United States, the reduction was particularly large (over 30%). In 2021, however, diagnostic exams increased, and were typically above 2019 levels.

Definition and comparability

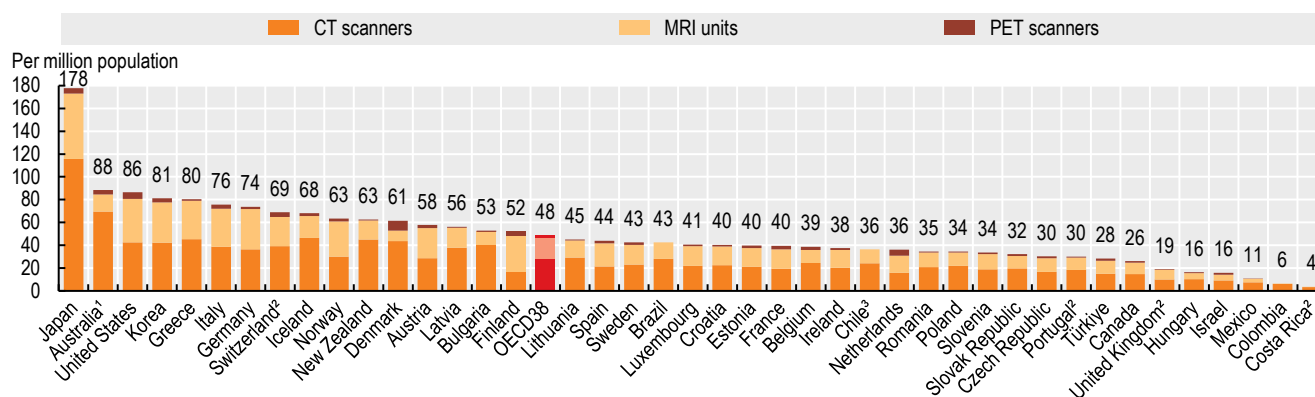
The data in most countries cover CT scanners, MRI units and PET scanners installed both in hospitals and the ambulatory sector, but coverage is more limited in some countries. Costa Rica, Portugal, Switzerland (for MRI units) and the United Kingdom report equipment available in hospitals only. For Colombia, Costa Rica and the United Kingdom, the data only cover equipment in the public sector. For Australia and Hungary, the number of CT scanners, MRI units and PET scanners includes only those eligible for public reimbursement.

Similarly, CT, MRI and PET exams performed outside hospital are not included in Portugal, Switzerland and the United Kingdom, while exams performed in hospitals are not covered in Norway. In Australia, the data only include exams for private patients (in or out of hospital), while in Korea and the Netherlands they only include publicly financed exams.

References

- Choosing Wisely UK (2018), "Clinical Recommendations: Royal College of Physicians", [3]
<http://www.choosingwisely.co.uk/>.
- INAMI/RIVIZ (2019), "Medical Practice Variations", [2]
<https://www.healthybelgium.be/en/medical-practice-variations>.
- Lorenzoni, L. et al. (2019), "Health Spending Projections to 2030: New results based on a revised OECD methodology", *OECD Health Working Papers*, No. 110, OECD Publishing, Paris, [1]
<https://doi.org/10.1787/5667f23d-en>.

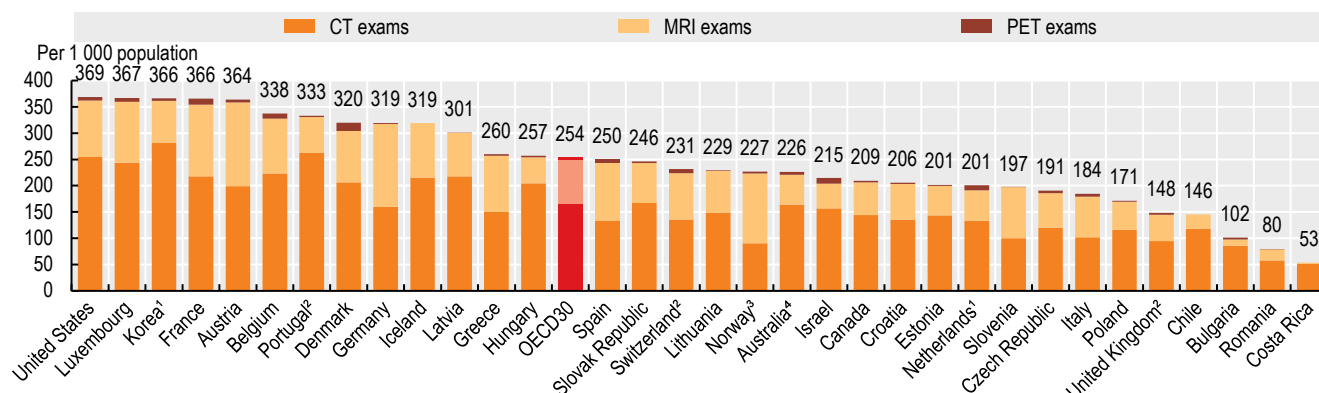
Figure 5.23. CT scanners, MRI units and PET scanners, 2021 (or nearest year)



1. Data include equipment eligible for public reimbursement only. 2. Data exclude equipment outside hospital (only for MRI units in Switzerland). 3. Data refer to 2017 only. Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/xv92kr>

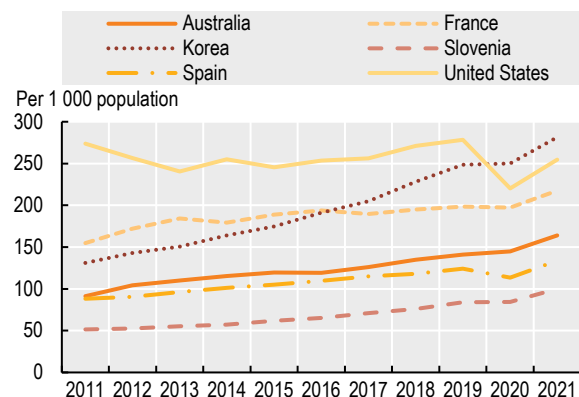
Figure 5.24. CT, MRI and PET exams, 2021 (or nearest year)



1. Data exclude privately funded exams. 2. Data exclude exams outside hospital. 3. Data include only exams outside hospital. 4. Data exclude exams on public patients. Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/nw56u4>

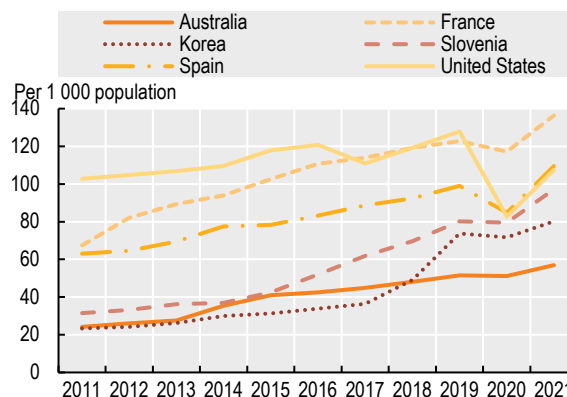
Figure 5.25. Trends in CT exams, selected countries, 2011-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/nvtg0x>

Figure 5.26. Trends in MRI exams, selected countries, 2011-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/a34xp9>

Hip and knee replacement

Hip and knee replacements are some of the most frequently performed and effective surgeries worldwide. The main indication for hip and knee replacement (joint replacement surgery) is osteoarthritis, which leads to reduced function and quality of life.

Osteoarthritis is a degenerative form of arthritis characterised by the wearing down of cartilage that cushions and smooths the movement of joints – most commonly for the hip and knee. It causes pain, swelling and stiffness, resulting in a loss of mobility and function. Osteoarthritis is one of the ten most disabling diseases in developed countries. Worldwide, WHO estimates show that about 528 million people have symptomatic osteoarthritis – an increase of 113% since 1990 (WHO, 2022^[1]).

Age is the strongest predictor of the development and progression of osteoarthritis. It is more common in women, increasing after the age of 50, especially in the hand and knee. Other risk factors include obesity, physical inactivity, smoking, excessive alcohol consumption and injuries. While joint replacement surgery is mainly carried out among people aged 60 and over, it can also be performed on people at younger ages.

In 2021, Switzerland, Germany, Finland and Austria had some of the highest rates for hip and knee replacement, among countries with available data (Figure 5.27 and Figure 5.28). The OECD averages are 172 per 100 000 population for hip replacement, and 119 per 100 000 for knee replacement. Mexico, Costa Rica and Chile have relatively low hip and knee replacement rates. Differences in population structure may explain part of this variation across countries, and age standardisation reduces it to some extent. Nevertheless, large differences persist, and research has shown that country rankings do not change significantly after age standardisation (McPherson, Gon and Scott, 2013^[2]).

National averages can mask important variation in hip and knee replacement rates within countries. In Australia, Canada, Germany, France and Italy, the rate of knee replacement was more than twice as high in some regions than others, even after age standardisation (OECD, 2014^[3]). Alongside the number of operations, the quality of hip and knee surgery (see sections on “Safe acute care – surgical complications” and “Patient-reported outcomes in acute care” in Chapter 6) and waiting times are also critical for patients.

Up to 2019, the number of hip and knee replacements increased in all OECD countries (Figure 5.27 and Figure 5.28). This aligns with the rising incidence and prevalence of osteoarthritis, caused by ageing populations and growing obesity rates in OECD countries. Increases were particularly substantial in Poland, Costa Rica and Latvia for hip surgery (an increase of 70% or more); and Chile, Costa Rica and Poland

for knee surgery (where rates more than doubled). However, the volume of hip and knee replacements fell sharply in most countries in the first year of the pandemic, and remained below 2019 levels in the majority of countries in 2021. This reflects many countries postponing non-urgent elective surgery, particularly early in the pandemic, leading to marked increases in waiting times on many countries (see section on “Waiting times for elective surgery”).

Definition and comparability

Hip replacement is a surgical procedure in which the hip joint is replaced by a prosthetic implant. It is generally conducted to relieve arthritis pain or treat severe physical joint damage following hip fracture.

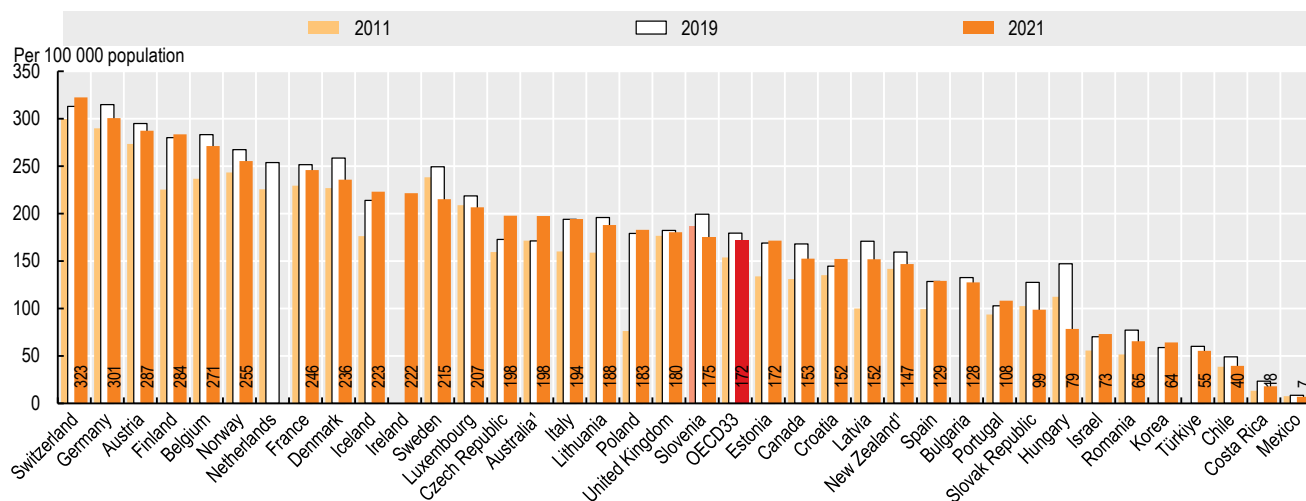
Knee replacement is a surgical procedure to replace the weight-bearing surfaces of the knee joint in order to relieve the pain and disability of osteoarthritis. It may also be performed for other knee diseases such as rheumatoid arthritis.

Classification systems and registration practices vary across countries, which may affect the comparability of the data. While most countries include both total and partial hip replacement, some countries only include total replacement. In Costa Rica, Mexico, New Zealand, Portugal and the United Kingdom, the data only include activities in publicly funded hospitals, thereby underestimating the number of total procedures presented here.

References

- McPherson, K., G. Gon and M. Scott (2013), “International Variations in a Selected Number of Surgical Procedures”, *OECD Health Working Papers*, No. 61, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5k49h4p5g9mw-en>. [2]
- OECD (2014), *Geographic Variations in Health Care: What Do We Know and What Can Be Done to Improve Health System Performance?*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264216594-en>. [3]
- WHO (2022), *Chronic Rheumatic Conditions, Fact Sheet*, World Health Organization, <http://www.who.int/chp/topics/rheumatic/en/>. [1]

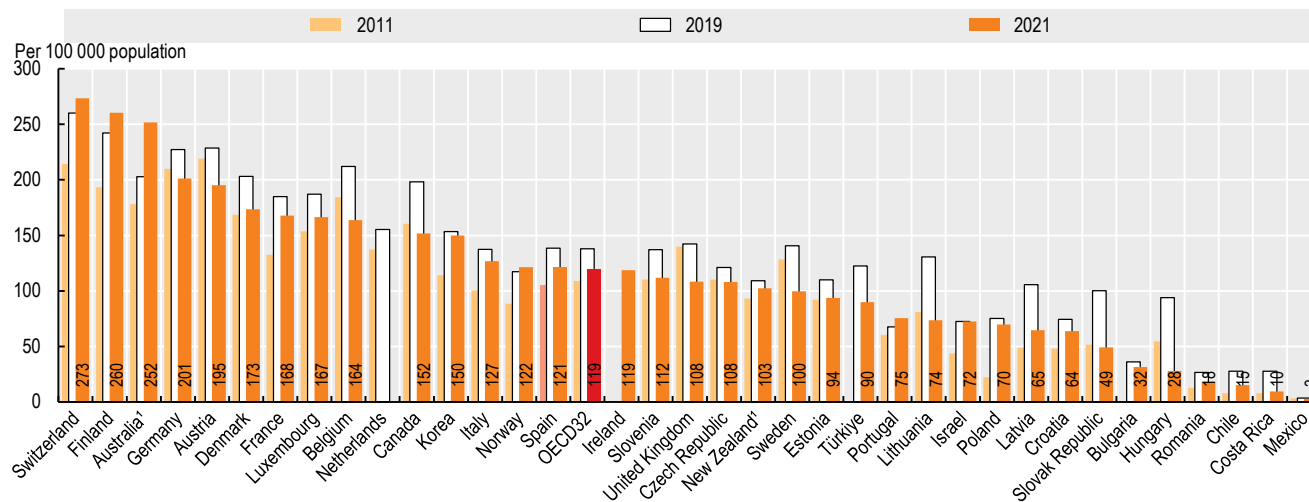
Figure 5.27. Hip replacement surgery, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



1. Latest available data from 2020.
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/9znhje>

Figure 5.28. Knee replacement surgery, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



1. Latest available data from 2020.
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/mak2xs>

Ambulatory surgery

Over the past few decades, the number of surgical procedures carried out on a same-day basis has increased markedly in OECD countries. Advances in medical technologies – in particular, the diffusion of less invasive surgical interventions – and better anaesthetics have made this development possible. These innovations have improved patient safety and health outcomes. Further, by shortening the treatment episode, ambulatory surgery can save important resources without any adverse effects on quality of care. It also frees up capacity within hospitals to focus on more complex cases or to reduce waiting lists. However, the impact of the rise in same-day surgery on overall health spending may not be straightforward, since the reduction in unit costs (compared to inpatient surgery) may be offset by overall growth in the volume of procedures performed. Any additional costs related to post-acute care and community health services following the interventions also need to be considered.

Cataract surgeries and tonsillectomies provide good examples of high-volume surgeries that are now mainly carried out on a same-day basis in many OECD countries.

Ambulatory surgery accounts for 90% or more of all cataract surgeries in around three-quarters of OECD countries with available data (Figure 5.29). In several countries, nearly all cataract surgeries are performed as day cases; however, the rate is relatively low in Lithuania and Mexico, with fewer than 65% of surgeries performed as ambulatory cases. Ambulatory surgery is also low in accession countries Bulgaria and Romania, comprising under 50% of surgeries. While low rates may be explained in part by limitations in the data coverage of outpatient activities in or outside hospital, it may also reflect higher reimbursement for inpatient stays or constraints on the development of day surgery.

Tonsillectomies are one of the most frequent surgical procedures performed on children – usually those suffering from repeated or chronic infections of the tonsils, breathing problems or obstructive sleep apnoea due to large tonsils. Although the operation is performed under general anaesthesia, it is now carried out predominantly as ambulatory surgery in 12 of 31 OECD countries with comparable data, with children returning home the same day (Figure 5.30). However, the proportion of day cases is not as high as for cataract surgery, at 40% of tonsillectomies versus 94% of cataract surgeries on average across OECD countries with available data. Day tonsillectomy rates are relatively high in Iceland and Costa Rica (over 90% of cases) but remain lower than 10% of cases in six OECD countries, as well as in accession countries Bulgaria and Romania. In Slovenia, Hungary, the Czech Republic and Austria, practically no tonsillectomies are performed as day cases. These large differences in the share

of ambulatory surgery may reflect variations in the perceived risks of post-operative complications, or simply clinical traditions of keeping children in hospital for at least one night after the operation.

The number of cataract surgeries and tonsillectomies performed as ambulatory cases has grown significantly over time in many countries, including Austria, Hungary, France and the United Kingdom (Figure 5.31 and Figure 5.32). In Austria, the share of cataract surgeries performed as day cases increased from only 46% in 2011 to 91% in 2021; in Hungary, it increased from 35% to 77%. The share of tonsillectomies performed as ambulatory cases almost doubled between 2011 and 2021 in Sweden (45% to 80%) and the United Kingdom (39% to 70%). The share of same-day surgeries was largely unaffected by the pandemic, with similar shares in 2021 and 2019 for most OECD countries, for both cataract surgeries and tonsillectomies.

Financial incentives can also affect the extent to which minor surgery is conducted on a same-day basis. In Denmark and France, diagnostic-related group systems have been adjusted to incentivise ambulatory surgery. In the United Kingdom, a financial incentive is awarded for selected surgical procedures if the patient is managed on a day-case basis (OECD, 2017^[1]).

Definition and comparability

Cataract surgery consists of removing the lens of the eye because of the presence of cataracts partially or completely clouding the lens, and replacing it with an artificial lens. It is mainly performed on elderly people. Tonsillectomy consists of removing the tonsils – glands at the back of the throat. It is mainly performed on children.

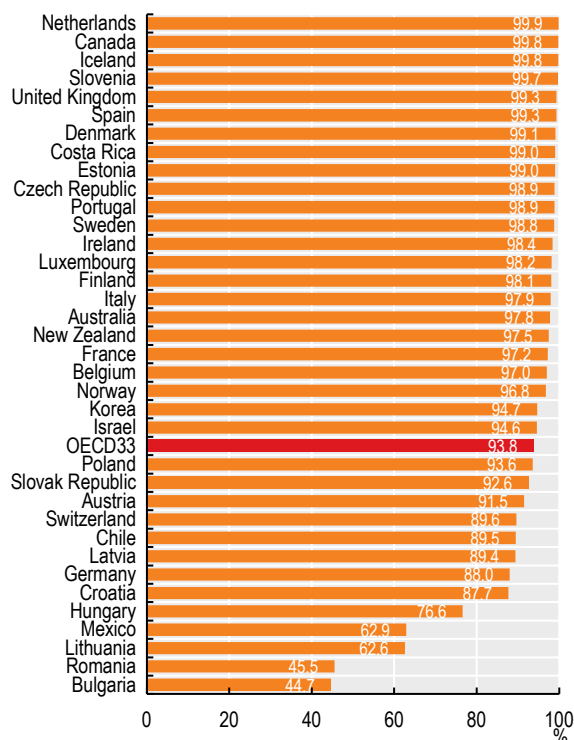
The data for several countries do not include outpatient cases in hospital or outside hospital (patients who are not formally admitted and discharged), leading to some underestimation. In Costa Rica, Mexico, New Zealand, Portugal and the United Kingdom, the data only include cataract surgeries carried out in public or publicly funded hospitals, excluding any procedures performed in private hospitals.

References

OECD (2017), *Tackling Wasteful Spending on Health*, OECD Publishing, Paris,
<https://doi.org/10.1787/9789264266414-en>.

[1]

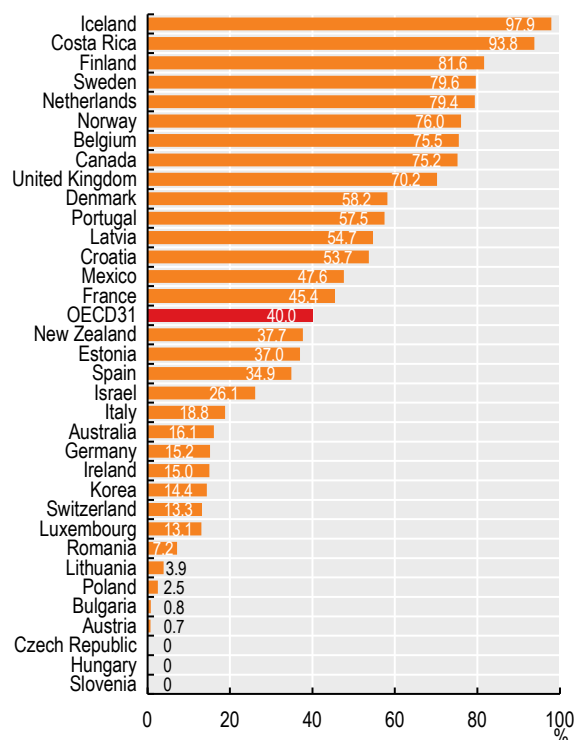
Figure 5.29. Share of cataract surgeries carried out as ambulatory cases, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/qoaygp>

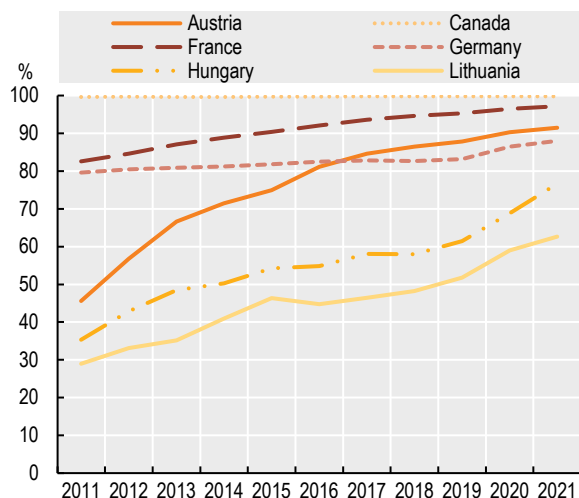
Figure 5.30. Share of tonsilleotomies carried out as ambulatory cases, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/69qr7b>

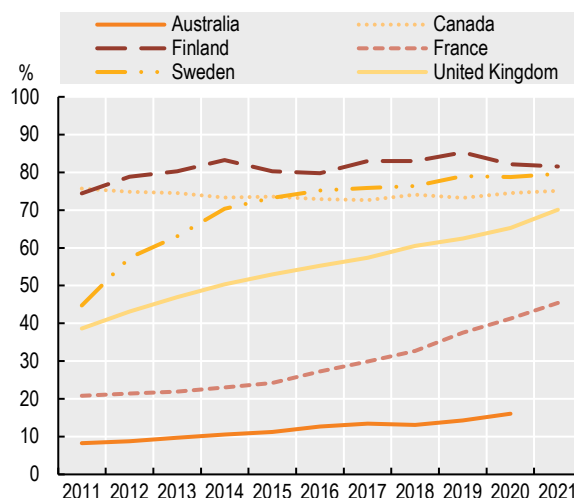
Figure 5.31. Trends in cataract surgeries carried out as ambulatory cases, selected OECD countries, 2011-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/ywcpbk>

Figure 5.32. Trends in tonsilleotomies carried out as ambulatory cases, selected OECD countries, 2011-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/p7s5c9>

Waiting times for elective surgery

Long waiting times for elective (non-emergency) surgery have been a longstanding issue in a number of OECD countries – one that has been massively exacerbated by the COVID-19 pandemic. By postponing the expected benefits of treatment, it means patients continue living with pain and disability for longer than they need to, and may worsen health outcomes for patients after the intervention.

Waiting times are the result of a complex interaction between the demand and supply of health services. Demand for health services and elective surgeries is determined by the health status of the population, progress in medical technologies (including the simplification of many procedures, such as cataract surgery), patient preferences and the burden of cost-sharing for patients. However, doctors play a crucial role in the decision to operate on a patient or not. On the supply side, the availability of surgeons, anaesthetists and other staff in surgical teams, as well as the supply of the required medical equipment, affects surgical activity rates.

The data presented in this section focus on three high-volume surgical procedures: cataract surgery, hip replacement and knee replacement. Two measures are analysed for each surgery: the share of patients waiting more than three months from specialist assessment to treatment and the median number of days patients are on a waiting list.

Just prior to the pandemic in 2019, over 60% of patients remained on the waiting list for cataract surgery for more than three months in Costa Rica, Norway and Finland (although waiting times in Norway are overestimated compared to other countries for this and the other two surgical procedures – see the “Definition and comparability” box). The proportion of patients waiting for over three months was relatively low (20% or less) in Hungary and Italy (Figure 5.33, left panel). The median number of days a person waited was almost a year in Poland (336 days), and over 100 days in Costa Rica, Slovenia and Ireland (Figure 5.33, right panel). In the first year of the pandemic, waiting times increased in almost all countries with available data, and the median waiting time more than doubled in Costa Rica, Hungary, Spain and Chile. However, initial data for 2022 indicate that waiting times have since fallen in a number of countries, and in many countries rates are close to 2019 levels both in terms of the share of patients waiting more than three months and for median waiting times.

For hip replacement, the share of patients remaining on the waiting list for over three months in 2019 ranged from around 30% in Sweden and Italy, to almost 90% in Chile and over 70% in Costa Rica and Norway (Figure 5.34, left panel). The median number of days a person waited was 663 days in Poland, and around a year in Costa Rica and Slovenia (Figure 5.34, right panel). The pandemic led to waiting time increases in all countries with available data, and waiting times more than doubled in Chile and England (United Kingdom). Initial data for 2022 indicate an improved situation in most countries, but with waiting times generally still worse than in 2019, particularly in terms of median waiting times.

Knee replacements follow similar patterns to hip replacements (Figure 5.35, left panel). Prior to the pandemic, over 80% of patients remained on the waiting list for over three months in Chile, Costa Rica, Portugal and Norway. Median waiting times

were very high in Poland, Chile, Costa Rica and Slovenia (Figure 5.35, right panel). Early in the pandemic waiting times increased in all countries with available data, although the increases were not as dramatic as for hip replacements. By 2022, waiting times had improved slightly, but were still generally worse than in 2019.

Many countries have taken actions to address the backlogs and longer waiting lists for elective care that were generated by the disruption of services during the pandemic (OECD/European Union, 2022^[1]). Even prior to the pandemic, governments implemented various measures to reduce waiting times, with the most common policy being the introduction of a maximum waiting time, supported by additional funds (OECD, 2020^[2]). In Poland, for example, additional funding has been provided since 2018, and information on waiting times for different procedures has become more accessible to patients through a dedicated website. These policies have contributed to some marked improvements, at least in terms of the share of people waiting for over three months from specialist assessment to treatment. More Polish people have also been purchasing private health insurance to obtain quicker access to services in private hospitals (OECD, 2020^[2]).

Definition and comparability

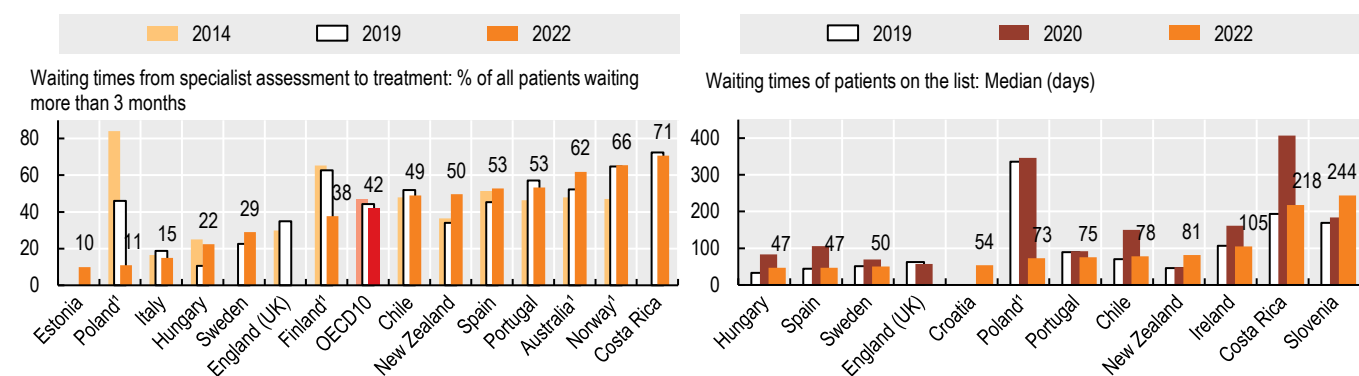
Two measures of waiting times for elective procedures are presented in this section: waiting times from specialist assessment to treatment, reporting data on the share of patients waiting more than three months; and waiting times of patients who are still on the list at a given point in time, showing the median number of days. Compared to the mean, the median is lower as it minimises the influence of outliers – patients with very long waiting times. Waiting times are overestimated in Norway because they start from the date a doctor refers a patient for specialist assessment for the treatment, whereas in other countries they start only when a specialist has assessed the patient and decided to add them to the waiting list for the treatment.

Data come from administrative databases. Patients who refuse to receive the procedure on several occasions are generally removed from the list.

References

- OECD (2020), *Waiting Times for Health Services: Next in Line*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/242e3c8c-en>. [2]
- OECD/European Union (2022), *Health at a Glance: Europe 2022*, State of Health in the EU Cycle, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/507433b0-en>. [1]

Figure 5.33. Waiting times for cataract surgery

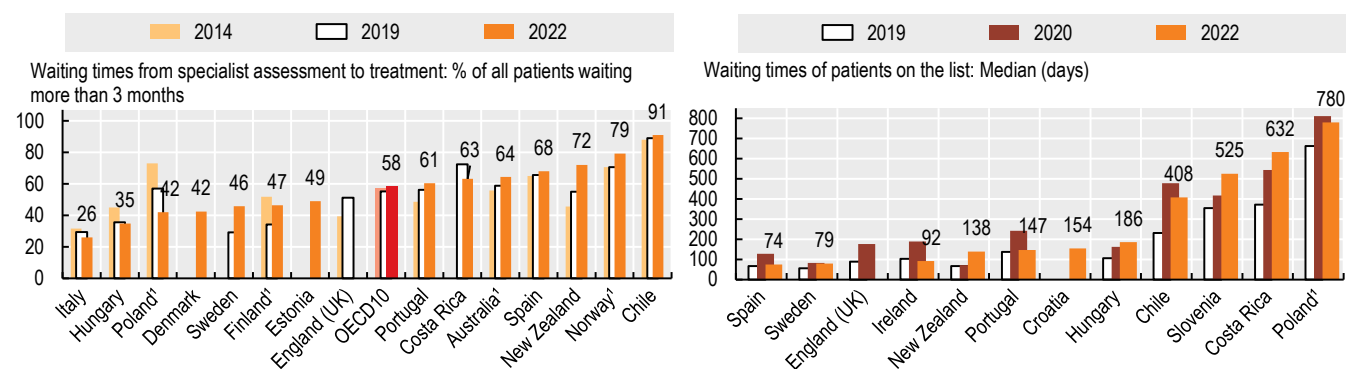


Note: OECD average based on 10 countries with all years available. 1. No 2022 data available, so 2021 data used.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/ex0aoz>

Figure 5.34. Waiting times for hip replacement

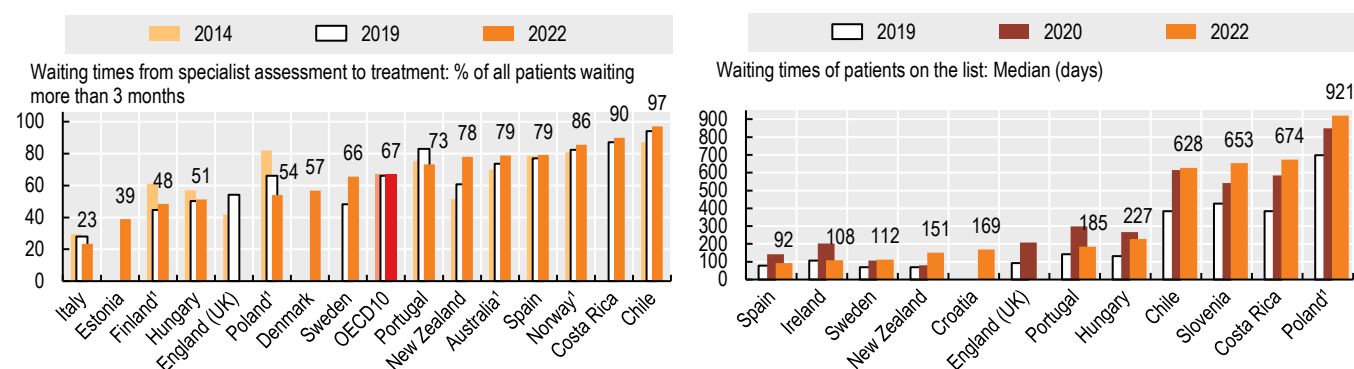


Note: OECD average based on 10 countries with all years available. 1. No 2022 data available, so 2021 data used.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/w0dbuh>

Figure 5.35. Waiting times for knee replacement



Note: OECD average based on 10 countries with all years available. 1. No 2022 data available, so 2021 data used.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/40q36v>



6 Quality and outcomes of care

Routine vaccinations
Cancer screening
Safe prescribing in primary care
Avoidable hospital admissions
Diabetes care
People-centredness of ambulatory care
Safe acute care – workplace culture and patient experiences
Safe acute care – surgical complications and obstetric trauma
Mortality following acute myocardial infarction (AMI)
Mortality following ischaemic stroke
Patient-reported outcomes in acute care
Care for people with mental health disorders
Integrated care

Routine vaccinations

Vaccines are a cost-effective tool for protecting against infectious diseases. There is broad agreement within the global scientific community that the most effective way to defeat infectious diseases such as diphtheria, tetanus and pertussis (DTP), measles, hepatitis B, and influenza is through the mass vaccination of populations around the world. High national coverage rates, however, may not be sufficient to stop disease spreading if vaccination rates are uneven within the country, or if take-up is low in specific population groups. Hence, government action to garner trust and public confidence in the safety and efficacy of vaccination across all population groups is essential for the success of vaccination programmes (OECD, 2021^[1]).

Figure 6.1 shows vaccination coverage for DTP and measles at 1 year of age. Across OECD countries, vaccination rates are high, with around 93% of children on average receiving the recommended DTP and measles vaccinations in 2022. Despite high overall rates for measles, nearly half of countries fall short of the minimum immunisation levels (95%) recommended by the World Health Organization (WHO) to prevent the spread of the disease. Rates of immunisation for measles, which is often incorporated with rubella and/or mumps vaccination are particularly low in Poland (71%) and Estonia (78%). With regards to DTP, almost one in five OECD countries do not meet the minimum immunisation level recommended by WHO (90%), and the immunisation rate is particularly low in Mexico (83%).

Generally, children's vaccination rates for DTP and measles declined slightly (by less than 2 percentage points) between 2019 and 2022 across OECD countries. This may reflect wavering public confidence in vaccination during the pandemic. Compared to 2015, rates of population perception of the importance of vaccines for children had declined by more than a third in Korea (reaching 48%) and Japan (54%) by 2022 (UNICEF Innocenti, 2023^[2]). In the European Union (EU), the percentage of people with confidence in vaccination against measles, mumps and rubella was 85% in 2022, down from 88% in 2020. In Europe, younger people are becoming less confident about vaccinations, and this could lead to further declines in the uptake of children's routine immunisation (Figueiredo et al., 2022^[3]).

Influenza is a common infectious disease, responsible for 3-5 million severe cases worldwide each year, along with up to 650 000 deaths (WHO, 2019^[4]). As with many countries, the United States saw the number of influenza cases drop significantly from the start of the COVID-19 pandemic, with the 2021-22 season recording the lowest level for the last decade. In the EU, however, the 2021-22 season signalled a return to increased influenza virus activity after the low-level circulation during the pandemic. Since older people are at greater risk of developing serious complications from influenza – such as pneumonia and sepsis, which can result in serious illness or death – WHO recommends that 75% of people aged 65 and over should be vaccinated against seasonal influenza.

Figure 6.2 shows that the WHO target of 75% was only attained in the United Kingdom (81%), Korea (80%) and Denmark and Ireland (75%) in 2021, whereas the influenza immunisation rate among this vulnerable group was very low at below 15% in Latvia, Poland and the Slovak Republic, and also in OECD accession country Bulgaria.

Unlike childhood immunisation, influenza vaccination rates for people aged 65 and over increased to 55% on average across OECD countries in 2021, from 48% in 2019, reflecting increasing public confidence in the flu vaccination in recent years – for example, in most European countries (Figueiredo et al., 2022^[3]). The increase in vaccination rates is most notable in Denmark and Norway, with around a 20 percentage point increase since 2019. There were some exceptions to this overall trend, however, with vaccination rates decreasing in Costa Rica, Latvia, Korea and Mexico, by around 5 percentage points in recent years.

Definition and comparability

Childhood vaccination rates reflect the percentage of children that receive the respective vaccination in the recommended timeframe. The age of complete immunisation differs across countries owing to different immunisation schedules. For countries recommending the first dose of a vaccine after 1 year of age, the indicator is calculated as the proportion of children under 2 years who have received the vaccine. Thus, these indicators are based on the actual policy in each country.

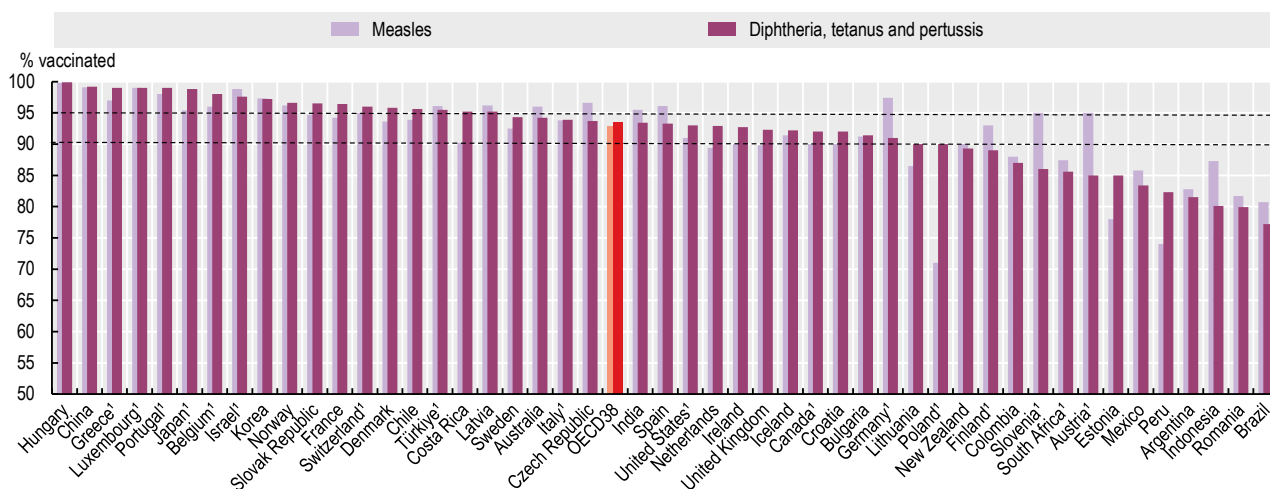
Some countries administer combination vaccines (e.g. DTP), while others administer the vaccines separately. Some countries ascertain whether a vaccination has been received based on surveys, and others based on encounter data; this may influence the results.

Influenza vaccination rates refer to the number of people aged 65 and over who have received an annual influenza vaccination, divided by the total number of people aged over 65. In some countries, the data are for people aged over 60. Unless otherwise stated, the data shown for 2021 refer to the calendar year 2021 or to the flu season 2021/22.

References

- Figueiredo, A. et al. (2022), *State of Vaccine Confidence in the European Union 2022*, Publications Office of the European Union, <https://data.europa.eu/doi/10.2875/149743>. [3]
- OECD (2021), "Enhancing public trust in COVID-19 vaccination: The role of governments", *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/eae0ec5a-en>. [1]
- UNICEF Innocenti (2023), *For every Child, Vaccination, The State of the World's Children 2023*, UNICEF Innocenti – Global Office of Research and Foresight, <https://www.unicef.org/media/108161/file/SOWC-2023-full-report-English.pdf> (accessed on 16 June 2023). [2]
- WHO (2019), *Global Influenza Strategy 2019-2030*, World Health Organization, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/311184>. [4]

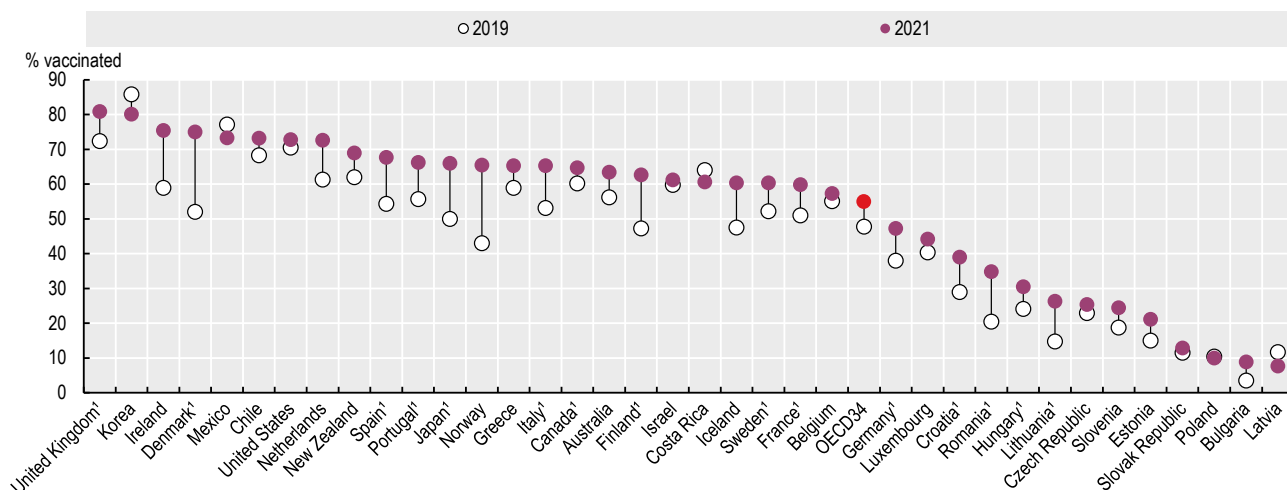
Figure 6.1. Percentage of children at 1 year vaccinated for measles and diphtheria, tetanus and pertussis, 2022 (or nearest year)



1. Data are estimated and refer to 2021. 2 Lines indicate WHO minimum targets of 95% for measles and 90% for DTP.
Source: WHO/UNICEF.

StatLink <https://stat.link/ox41an>

Figure 6.2. Percentage of population aged 65 and over vaccinated for influenza, 2019 and 2021



Note: Unless otherwise stated, data shown for 2021 refers to the calendar year 2021 or the flu season 2021/22. 1. Data refer to the calendar year 2020 or the flu season 2020/21.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/yidspn>

Cancer screening

Early diagnosis, together with healthy lifestyles (see Chapter 4 “Risk factors for health”), is key to tackling cancer. Screening is considered a cost-effective way to reduce the burden of breast, cervical and colorectal cancer. Most OECD countries have programmes for breast, cervical and colorectal cancer screening in place for target populations, but for each cancer type, the target population, screening frequency and methods can vary across countries.

In the case of breast cancer, WHO recommends organising population-based mammography screening programmes, and emphasises the importance of helping women to make an informed decisions about their participation, based on both benefits and risks (WHO, 2014^[1]). OECD countries typically provide screening checks every two years to women aged 50-69.

Figure 6.3 shows the proportion of women aged 50-69 who had a mammography examination in the two years preceding 2011, 2019 and 2021. The screening rate varies widely across OECD countries; for the latest period it reached a high of 83% of the target population in Denmark, and a low in Mexico and Türkiye, where fewer than 25% of women in the target age group had a mammography examination during the past two years.

While cancer screening rates were generally increasing prior to the COVID-19 pandemic, they dropped at its onset. Cancer screening programmes were often paused to prioritise urgent care needs, and many people also delayed seeking healthcare – including cancer screening – to reduce the risk of COVID-19 transmission (OECD, 2021^[2]). In most OECD countries, cancer screening rates in 2021 were still lower than those in 2019.

With regards to breast cancer screening, the average screening rate in 2021 was 5 percentage points lower than in 2019 (Figure 6.3). However, this masks variations in screening rate change over time across countries. While most OECD countries saw uptake increase again after the initial phase of the pandemic, and some countries such as Costa Rica, Estonia, Finland and Slovenia attained higher rates in 2021 than in 2019, around one-third of OECD countries continued to see screening rates decrease in 2021.

In OECD countries, cervical cancer screening is often provided every three years to women aged 20-69, although the target population and screening frequency may change with the integration of human papillomavirus (HPV) vaccination programmes in most countries. WHO recommends that countries strive to reach an incidence rate lower than four new cases of cervical cancer per 100 000 women each year. To attain this goal, WHO recommends a 90% HPV vaccination coverage rate among girls by the age of 15, 70% coverage of cervical cancer screening at ages 35 and 45, and improvement of treatment coverage (treating 90% of women with pre-cancer and managing 90% of women with invasive cancer) (WHO, 2020^[3]).

Figure 6.4 shows wide variations in the proportions of women aged 20-69 who had been screened for cervical cancer within the preceding three years across countries. In 2021, the highest rate was 79% in Sweden, followed by 75% in the Czech Republic, while the lowest rate was 3% in Costa Rica.

Compared to breast and cervical cancers, fewer OECD countries have nationwide screening programmes for colorectal cancer. Country guidelines typically recommend biennial faecal occult blood tests for people in their 50s and 60s, but some countries use other methods, including colonoscopy exams, leading to differences in recommended screening frequencies, making comparisons of screening coverage across countries challenging.

Figure 6.5 shows coverage rates in colorectal cancer screening programmes based on national screening programme protocols. The proportion varies from a high of 79% in Finland, followed by the United States (73%) and the Netherlands (71%), to a low of less than 3% in Hungary.

Cervical and colorectal cancer screening uptake was also adversely impacted by the COVID-19 pandemic, but delayed screening – and subsequent late diagnosis and treatment – may lead to poorer outcomes for patients. To minimise these consequences, many OECD countries have made additional efforts to increase screening uptake and to reduce the backlog of cancer diagnosis. Trends in screening uptake since the pandemic are not necessarily consistent across different types of cancer screening within the same country, suggesting a need for specific strategies to improve coverage of each cancer screening.

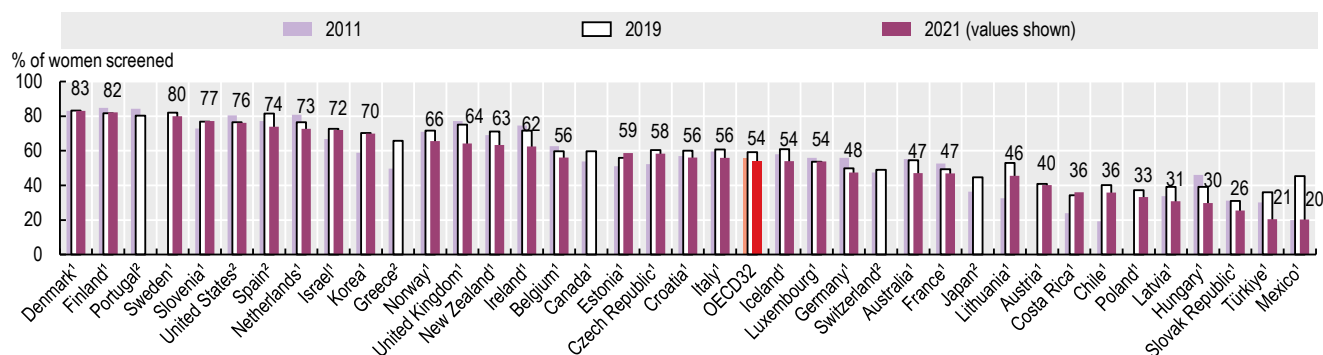
Definition and comparability

Screening rates are based on survey or programme data. Programme data are collected to monitor national screening programmes, but differences in target age groups, screening frequency and screening methods may lead to variations in the data reported across countries. Survey data may be affected by recall bias. Survey data on colorectal cancer screening are sourced from the European Health Interview Survey (EHIS) 2019 for countries in Europe that do not report programme data, and refer to people aged 50-74 who report having had faecal occult blood tests over the past two years.

References

- OECD (2021), “Strengthening the frontline: How primary health care helps health systems adapt during the COVID-19 pandemic”, *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a5ae6da-en>. [2]
- WHO (2020), *Global strategy to accelerate the elimination of cervical cancer as a public health problem*, World Health Organization, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/336583>. [3]
- WHO (2014), *WHO position paper on mammography screening*, World Health Organization, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/137339>. [1]

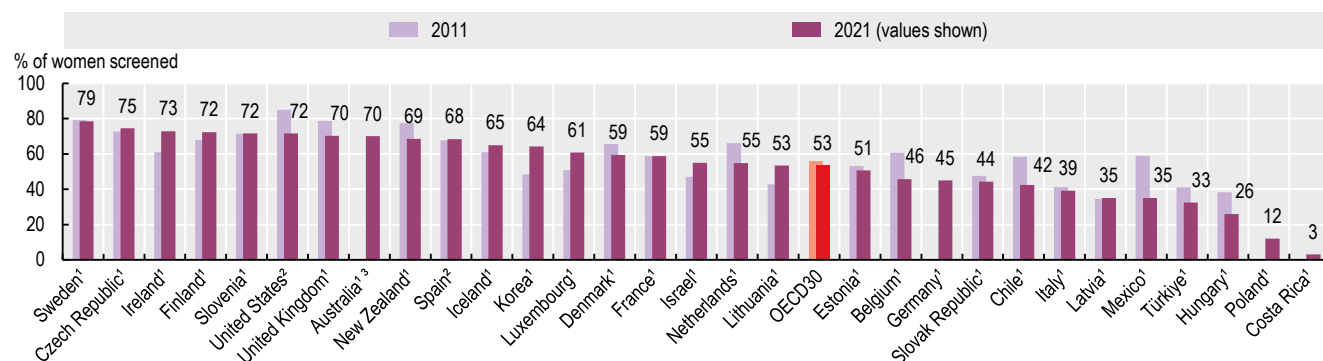
Figure 6.3. Mammography screening in women aged 50-69 within the past two years, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



Note: Data for Belgium, Mexico and Spain refer to 2020 instead of 2021. Data for Portugal refer to 2014 instead of 2011. 1. Programme data. 2. Survey data. Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/bo4skr>

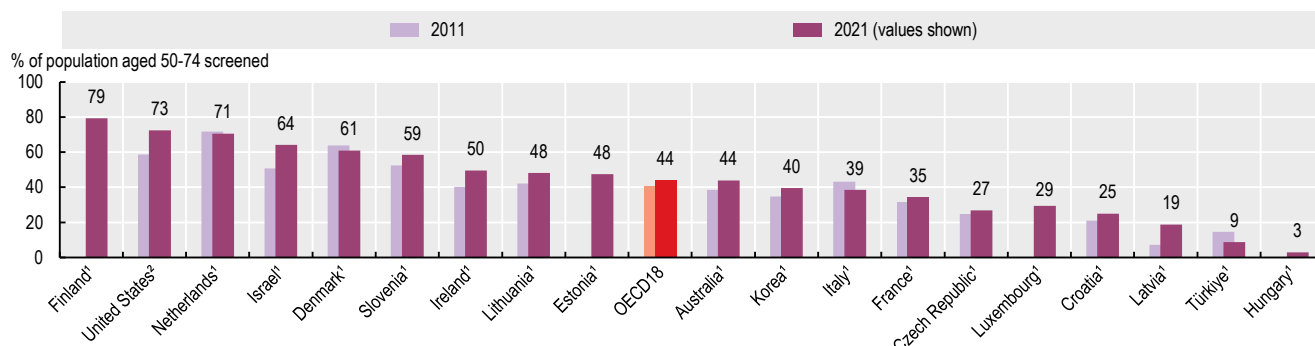
Figure 6.4. Cervical cancer screening in women aged 20-69 within the past three years, 2011 and 2021 (or nearest year)



Note: 1. Programme data. 2. Survey data. 3. Data refer to coverage over the four years 2018-21. Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/bti6lp>

Figure 6.5. Colorectal cancer screening coverage, 2011 and 2021 (or nearest year)



1. Programme data. 2. Survey data. Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/e5afdz>

Safe prescribing in primary care

Safe prescribing of medicines can be used as an indicator of healthcare quality, complementing information on consumption and expenditure on pharmaceuticals (see Chapter 9). The overuse, underuse or misuse of prescription medicines can lead to serious consequences for the health of the patient and wasteful expenditure. This is the case for opioids and antibiotics, for example.

Guidelines recommend that antibiotics should only be prescribed where there is a need that is clearly supported by evidence, to reduce the risk of developing resistant strains of bacteria. The total volume of antibiotics prescribed has been validated as an indicator of quality in the primary care setting, given the rising public health concern caused by antimicrobial resistance across OECD countries (OECD, 2018^[1]).

Figure 6.6 shows the overall volume of antibiotics prescribed in 2021, compared to 2019 and 2011. On average, 13 defined daily doses (DDDs) of antibiotics per 1 000 population were prescribed across OECD countries in 2021 – a reduction in the overall volume prescribed from 18 DDDs in 2011 and 17 DDDs in 2019. The total volume of antibiotics prescribed in 2021 varied three-fold across OECD countries, with Austria, the Netherlands and Germany reporting the lowest volumes per population, and Greece, France, Poland and Spain reporting the highest, and with OECD accession countries Romania and Bulgaria higher still. The observed variation might be explained, on the supply side, by differences in the guidelines and incentives that govern primary care prescribers and, on the demand side, by differences in attitudes and expectations regarding optimal treatment of infectious illness. In addition to stricter guidelines and changes in medical practice, in the most recent period, this is probably due to a decrease in cases of infectious diseases thanks to the increased safety measures associated to the COVID-19 pandemic, such as handwashing, use of face masks and a reduction in overall social interaction.

Opioids are used to treat acute pain, such as pain associated with cancer. However, over the last decade opioids have increasingly been used to treat chronic pain, despite the risk of dependence and addiction, leading to serious health risks and often culminating in death. Opioid use is now causing an alarming and rising epidemic of overdose deaths in some OECD countries, such as the United States and Canada (OECD, 2019^[2]).

Figure 6.7 indicates that, across OECD countries, the average volume of opioids prescribed in primary care settings in 2021 was 13 DDDs per 1 000 adult population. Iceland reported volumes almost three times the OECD average, at 35 DDDs per 1 000 adult population; Türkiye and Korea reported the lowest volumes, at 1 DDD or less. The wide variation can be explained in part by differences in clinical practice in pain management, as well as differences in regulation, legal frameworks for opioids, prescribing policies and treatment guidelines. Most countries providing data reported a slight decrease in the overall volume of opioids prescribed in 2021 compared to 2019, continuing the downward trend observed from 2012. However, deaths from opioid use remain a major public health concern – particularly in the United States (see section on “Illicit drug use” in Chapter 4).

Anticoagulating drugs aim to prevent the formation of blood clots. However, when they are prescribed in combination with oral non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAIDs), the probability of an adverse bleeding event occurring is higher,

thereby limiting the effect of anticoagulant drugs on preventing strokes. Physicians and policy makers should consequently be aware that people receiving anticoagulating drugs should be protected from the risks of combining them with NSAID prescriptions (Penner et al., 2022^[3]).

Figure 6.8 shows the proportion of patients with long-term prescriptions of any anticoagulating drug in combination with an oral NSAID among all those receiving anticoagulating drugs. This proportion varies across countries, from Sweden and Finland at 2.9% and 5.2% to Estonia, Iceland, Italy, Slovenia and Portugal, with a proportion above 15%. Across OECD countries as a whole, this proportion has been decreasing since 2011, when it was at 17%, to 15% in 2019, and more recently to 13% in 2021.

Definition and comparability

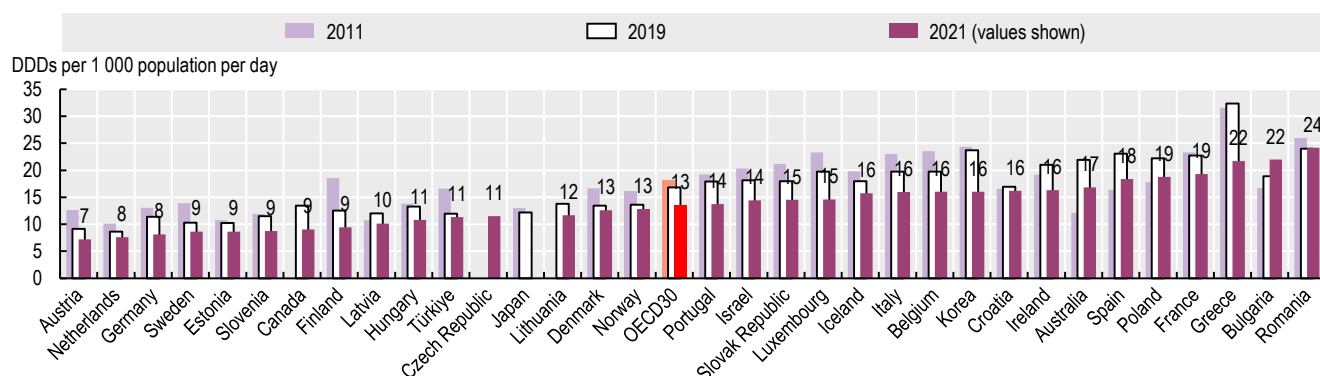
A DDD is the assumed average maintenance dose per day for a drug used for its main indication in adults. For instance, the DDD for oral aspirin equals 3 grammes – the assumed maintenance daily dose to treat pain in adults. DDDs do not necessarily reflect the average daily dose actually used in a given country. For more detail, see www.whooc.no/atcddd.

The denominator for the indicator on the overall volume of antibiotics prescribed includes total population, while the denominator for the indicator on overall volume of opioids prescribed includes only the adult population with at least one prescription (aged 18 and over). Data for EU/EEA countries refers only to antibiotic consumption in the community.

For the indicator on patients with long-term prescriptions of any anticoagulating drug in combination with an oral NSAID, the denominator corresponds to all patients receiving long-term anticoagulating drugs (>270 DDD). This indicator only refers to the safety of prescribing/dispensing, not to the risk patients have, because NSAIDs are also available without a prescription (over the counter).

References

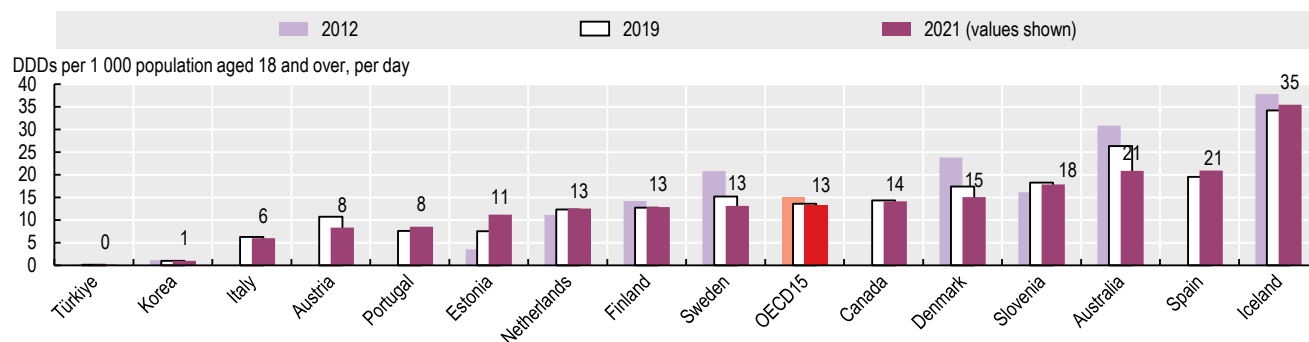
- OECD (2019), *Addressing Problematic Opioid Use in OECD countries*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a18286f0-en>. [2]
- OECD (2018), *Stemming the Superbug Tide: Just A Few Dollars More*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264307599-en>. [1]
- Penner, L. et al. (2022), “Does coprescribing nonsteroidal anti-inflammatory drugs and oral anticoagulants increase the risk of major bleeding, stroke and systemic embolism?”, *British Journal of Clinical Pharmacology*, Vol. 88/11, pp. 4789-4811, <https://doi.org/10.1111/bcp.15371>. [3]

Figure 6.6. Overall volume of antibiotics prescribed, 2011, 2019 and 2021 (or nearest years)

Note: Data for Canada only from British Columbia, Manitoba and Saskatchewan provinces.

Source: ECDC 2023 (for EU/EEA countries); OECD Health Statistics 2023.

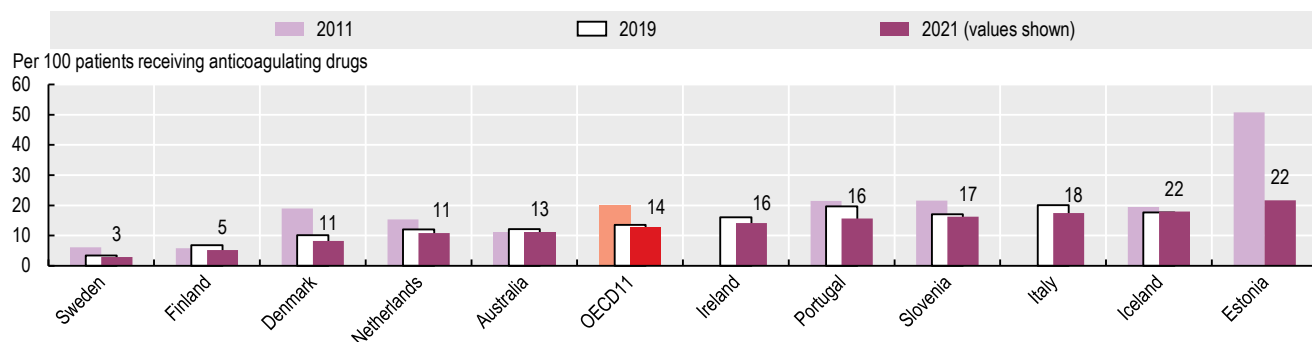
StatLink  <https://stat.link/cp9ivm>

Figure 6.7. Overall volume of opioids prescribed in the adult population, 2012, 2019 and 2021 (or nearest years)

Note: Excludes products used in the treatment of addiction. Data for Canada only from British Columbia, Manitoba and Saskatchewan provinces.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/sdxnh4>

Figure 6.8. Proportion of patients with long-term prescription of any anticoagulating drug in combination with an oral NSAID, 2011, 2019 and 2021 (or nearest years)

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/xrlds8>

Avoidable hospital admissions

Asthma, chronic obstructive pulmonary disease (COPD) and congestive heart failure (CHF) are widely prevalent long-term conditions. Common to all three conditions is that the evidence base for effective treatment is well established, and much of it can be delivered by primary care. A high-performing primary care system, where accessible and high-quality services are provided, can reduce acute deterioration in people living with asthma, COPD or CHF. Hospital admissions for these conditions are largely avoidable and are therefore used as a marker of quality and access to primary care, with the proviso that very low admissions rates may also partly reflect reduced access to acute care.

Primary care is often the first contact point that people have with health systems. Yet inadequate access to high quality primary care can lead to hospital admissions for conditions that are largely avoidable. Its functions include promoting health and preventing disease; dealing with new health complaints; treating the majority of uncomplicated cases; managing chronic conditions; and referring patients to specialist or hospital-based services when appropriate. A key aim of primary care is to keep people well by providing a consistent point of care over the long term, treating common conditions, tailoring and co-ordinating care for those with multiple healthcare needs, and supporting patients' self-management of their conditions. Good primary care, therefore, has the potential to improve health, reduce socio-economic inequalities in health and make healthcare systems people-centred, while making better use of healthcare resources (OECD, 2020^[1]). The COVID-19 pandemic also highlighted the importance of strong primary care for disease prevention, since people with chronic conditions have higher risks of adverse health outcomes due to infection.

Figure 6.9 shows that the combined hospital admission rates for asthma and COPD varied 15-fold across OECD countries in 2021, with Mexico, Italy and Chile reporting the lowest rates and Australia and Denmark reporting the highest, at over twice the OECD average. Prior to the pandemic, hospital admission rates for asthma and COPD decreased in nearly all OECD countries – on average by 13% between 2011 and 2019. The decline was most notable in the Slovak Republic and Lithuania, where the rate was high in 2011, thereby narrowing the cross-country variation. During the pandemic, the decline was more significant, with the average decrease in OECD countries about 40% between 2019 and 2021, but this likely reflects in part more limited access to hospital care at this time.

Hospital admission rates for CHF varied 13-fold across OECD countries, as shown in Figure 6.10. Mexico and Costa Rica had the lowest rates, while Poland reported a rate over twice the OECD average. As with asthma and COPD, the average admission rate across OECD countries decreased (by 6%) between 2011 and 2019. During the pandemic, the rate decreased further in most countries – on average, a decline of about 20% was reported across OECD countries between 2019 and 2021. Only Costa Rica and Norway reported an increase.

While overall improvements between 2011 and 2019 may represent advances in the quality of primary care, investment in primary care may still not be happening quickly enough, potentially resulting in unnecessary spending on high-cost hospital care (OECD, 2017^[2]). The accelerated decline in hospital admissions between 2019 and 2021 is likely to be due to difficulties in accessing healthcare and hesitancy among patients to seek regular care during the COVID-19 pandemic. However, it may also indirectly reflect improved access to and quality of primary care to some extent, since OECD countries adopted telemedicine and digital tools quickly to facilitate access; by early 2021, almost one in two adults had consulted their physician remotely in 22 out of 27 European countries (OECD, 2023^[3]); see section on “Digital health” in Chapter 5). The COVID-19 crisis highlighted the importance of placing primary healthcare at the core of health systems, both to manage an unexpected surge in demand and to maintain continuous access to high-quality care for all, while containing increases in healthcare costs (OECD, 2020^[1]).

Definition and comparability

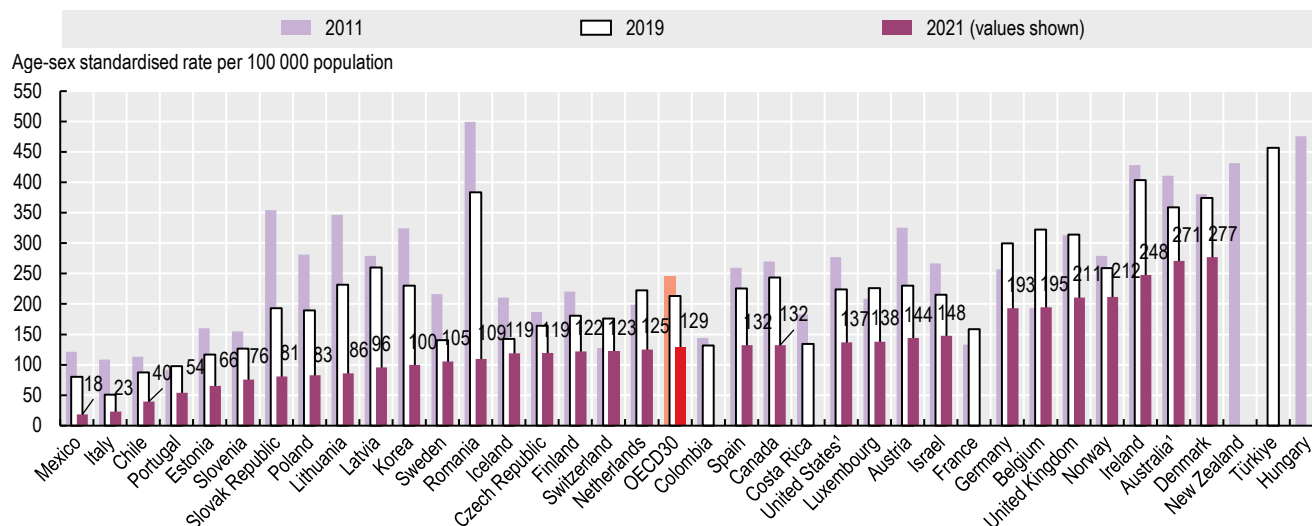
The indicators are defined as the number of hospital admissions with a primary diagnosis of asthma or COPD or CHF among people aged 15 years and over per 100 000 population. Rates are age- and sex-standardised to the 2015 OECD population. Admissions resulting from a transfer from another hospital and where the patient dies during admission are excluded from the calculation, as these are considered unlikely to be avoidable.

Disease prevalence and availability of hospital care may explain some, but not all, variations in cross-country rates. Differences in coding practices among countries may also affect the comparability of data. For example, the exclusion of transfers cannot be fully complied with by some countries. Differences in data coverage of the national hospital sector across countries may also influence rates.

References

- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [3]
- OECD (2020), *Realising the Potential of Primary Health Care*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a92adee4-en>. [1]
- OECD (2017), *Tackling Wasteful Spending on Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264266414-en>. [2]

Figure 6.9. Asthma and chronic obstructive pulmonary disease hospital admission in adults, 2011, 2019 and 2021 (or nearest years)

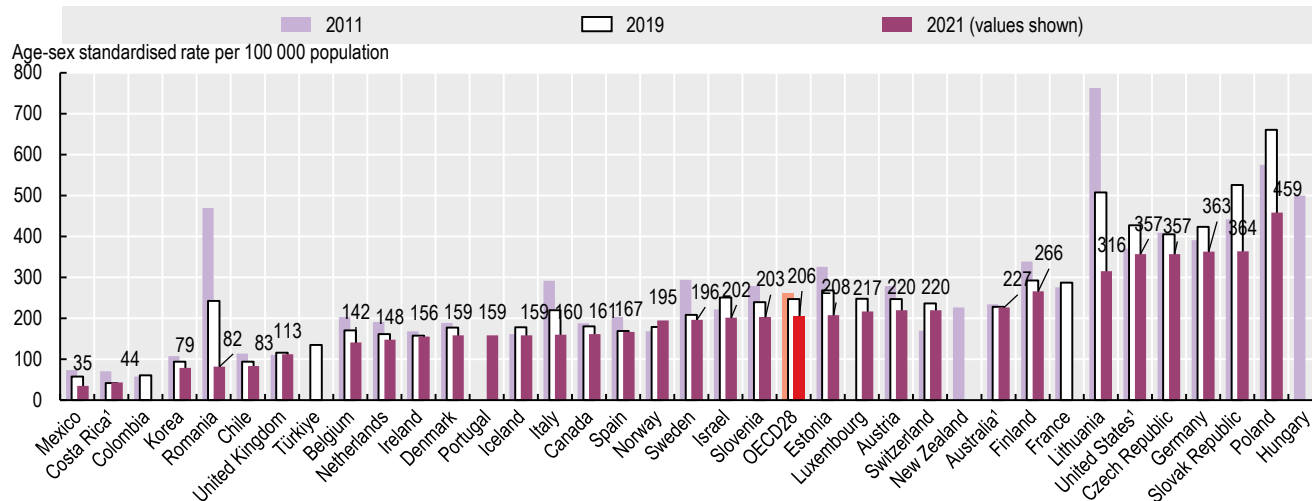


1. Latest data refer to 2020 instead of 2021.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/oful6a>

Figure 6.10. Congestive heart failure hospital admission in adults, 2011, 2019 and 2021 (or nearest years)



1. Latest data refer to 2020 (and 2022 for Costa Rica) instead of 2021.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/v07e5d>

Diabetes care

Effective management of diabetes is a public health priority, with about 537 million adults estimated to be living with the condition worldwide. The significance of prevention and management of diabetes was also highlighted during the COVID-19 pandemic, as the infection is associated with high risks of hospitalisation and mortality among people with diabetes. Deaths due to diabetes continue to increase globally, reaching 6.7 million deaths in 2021. It is projected that by 2045 approximately 783 million adults will have the condition, and taking into account the impact of COVID-19, the burden of diabetes is likely to become even higher (IDF, 2021^[1]).

Diabetes is a leading cause of cardiovascular disease, blindness, kidney failure and lower limb amputation, and ongoing control of diabetes usually involves a considerable amount of self-management; therefore, patient-centred care instruction and education are central to primary care of people with diabetes (OECD, 2020^[2]). In most cases, hospital admissions for diabetes can be avoided through high quality primary care. In particular, effective control of blood glucose levels through routine monitoring, dietary modification and regular exercise can reduce the onset of serious complications and the need for hospitalisation. Management of key risk factors such as smoking, blood pressure and lipid levels is also important in reducing complications.

Figure 6.11 shows that in 2021 there was a more than 20-fold variation in hospital admissions for diabetes across OECD countries. Japan, Iceland and Italy reported the lowest rates, while the United States reported rates more than twice the OECD average. Prevalence of diabetes, general access to hospital care may explain some of this variation. As seen for other chronic conditions (see section on “Avoidable hospital admissions”), admissions for diabetes fell in nearly all countries both before and during the pandemic. The average decreases across OECD countries were 19% between 2011 and 2019, and 17% between 2019 and 2021. During the pandemic, the reduction was largest in Mexico and Poland, potentially reflecting reduced use of healthcare services across multiple settings.

In individuals living with diabetes and hypertension, angiotensin-converting enzyme inhibitors or angiotensin receptor blockers are recommended in most national guidelines as first-line medications to reduce blood pressure. Figure 6.12 reveals broad consistency in the proportion of patients with diabetes on recommended antihypertensive medications, although Türkiye, the Netherlands and Iceland had rates lower than 80%. Changes in the proportion have remained stable over recent years, and the pandemic also did not seem to have much impact on prescribing patterns for individual living with diabetes, possibly due to expanded use of e-prescriptions (OECD, 2023^[3]).

High-quality primary care can reduce the risk of amputations among diabetes patients, and the rate of hospital admissions for major lower extremity amputation reflects the long-term quality of diabetes care. Figure 6.13 shows large international variation in rates of amputation among adults with diabetes, with Iceland, Italy and Korea reporting rates lower than 3 per 100 000 population, while the United States reported a rate higher than 30 per 100 000. Admissions for amputation have decreased in recent years; the average decline was about 10%

between 2011 and 2019, while it was smaller – at around 6% – during the pandemic.

The relationship between the nature, frequency and duration of primary care provided for diabetes and the rate of admissions to hospital for related complications is complex, and warrants further research. The OECD’s international survey of patients with chronic conditions including diabetes (www.oecd.org/health/paris.htm), is likely to uncover differences in primary care performance and outcomes of diabetes care across countries.

Definition and comparability

Diabetes hospital admission data are based on the sum of three indicators: admissions for short-term and long-term complications and for uncontrolled diabetes without complications. The indicator is defined as the number of hospital admissions with a primary diagnosis of diabetes among people aged 15 years and over per 100 000 population. Major lower extremity amputation in adults with diabetes is defined as the number of discharges of people aged 15 years and over per 100 000 population. Rates for these indicators have been age-standardised to the 2015 OECD population.

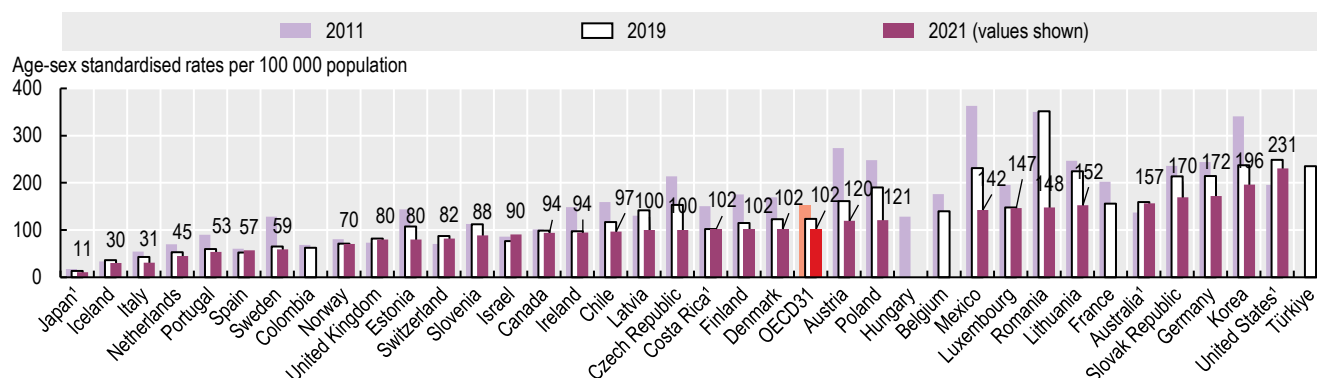
Differences in data definition, diagnostic and coding practices and indicator calculation methods between countries may affect comparability of data. For example, in many countries diabetes is coded as a secondary diagnosis, while a few countries code it as a primary diagnosis. Differences in data coverage of the national hospital sector across countries may also influence indicator rates.

The denominator of people with diabetes who are prescribed recommended antihypertensive medication is based on people with diabetes (i.e. who are long-term users of glucose-regulating medication) who also have one or more prescriptions per year from a range of medications often used in the management of hypertension in a specific year. The numerator is the number of people who have one or more prescriptions of an angiotensin-converting enzyme inhibitor or angiotensin receptor blocker.

References

- IDF (2021), *IDF Diabetes Atlas 2021*, International Diabetes Federation, <https://diabetesatlas.org/atlas/tenth-edition/>. [1]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [3]
- OECD (2020), *Realising the Potential of Primary Health Care*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a92adee4-en>. [2]

Figure 6.11. Diabetes hospital admissions in adults, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)

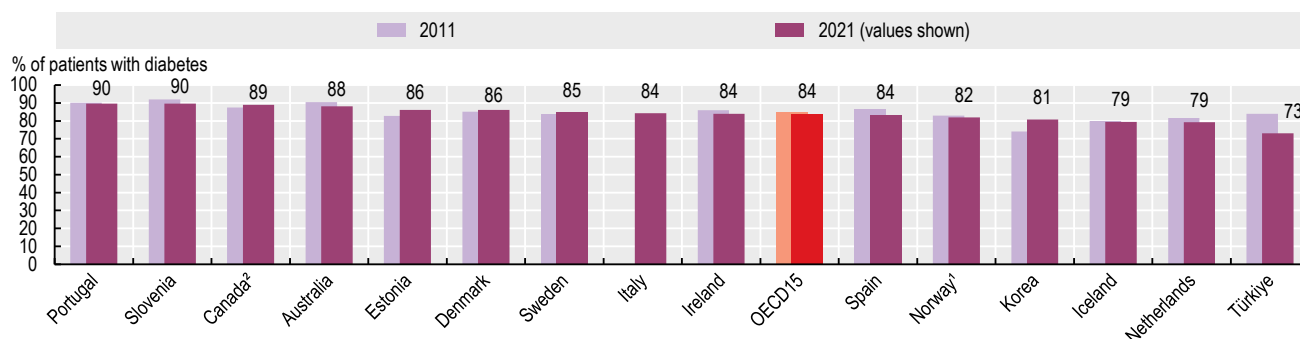


1. Latest data refer to 2020 (and 2022 for Costa Rica) instead of 2021.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/jz6pqy>

Figure 6.12. People with diabetes prescribed recommended antihypertensive medication, 2011 and 2021 (or nearest year)

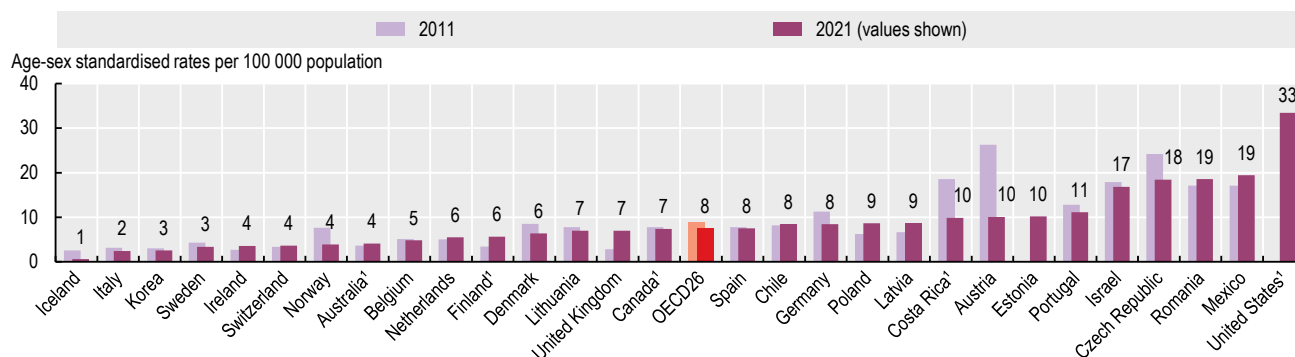


1. 2019. 2. Data only from the provinces of British Columbia, Manitoba and Saskatchewan.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/ae2q1>

Figure 6.13. Major lower extremity amputation in adults with diabetes, 2011 and 2021 (or nearest year)



1. Latest data for Finland refer to 2019, for Australia and the United States to 2020, and for Costa Rica to 2022 instead of 2021. Data for Canada refer to fiscal year 2019-20.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/6qir29>

People-centredness of ambulatory care

Given the importance of incorporating people's voices into the development of health systems and improving quality of care, national efforts to develop and monitor patient-reported measures have been intensified in recent years. In many countries, specific organisations have been established, or existing institutions identified, and made responsible for measuring, monitoring and reporting patient experiences of healthcare. This has resulted in more regular collection of patient experience data and standardised procedures for analysis and reporting.

Countries use patient-reported data differently to drive quality improvements in health systems. To promote quality of healthcare through increased provider accountability and transparency, many countries report patient experience data in periodic national health system reports and/or on public websites, showing differences across providers and regions, and over time. Canada, the Czech Republic, Denmark, France and the United Kingdom use patient experience measures to inform healthcare regulators for inspection, regulation and/or accreditation. Patient-reported measures are also used in some Canadian jurisdictions, Denmark, the Netherlands and the United Kingdom, to provide specific feedback for providers to support quality improvement (Fujisawa and Klazinga, 2017^[1]).

Across OECD countries, the majority of patients reported positive experiences during their healthcare: that they spent enough time with a regular doctor during consultation (Figure 6.14), and that a regular doctor provided easy-to-understand explanations (Figure 6.15) and involved them in care and treatment decisions (Figure 6.16). Japan reports a particularly low rate of patient perception of sufficient time spent with a doctor, and this probably reflects the high number of consultations per doctor (see section on “Consultations with doctors” in Chapter 5). However, in Korea – which has the highest number of consultations per doctor – four out of five patients reported that doctors spent enough time with them. International variations in patient-reported measures may be influenced by various factors, such as survey coverage, response rates and cultural differences in survey response patterns.

Patients' income level is associated not only with access to care (see section on “Unmet needs for healthcare” in Chapter 5) but also with their experiences of healthcare. On average across the 11 OECD countries that participated in the Commonwealth Fund International Health Policy Surveys 2010 and 2020, patients with above-average income reported better healthcare experience than patients with below-average income across all three measures.

Between 2010 and 2020, patient experiences improved in Estonia and Israel across all three measures. However, the proportion of patients who reported spending enough time with a doctor during consultation decreased significantly in Germany, New Zealand, Sweden, Switzerland and the United Kingdom, and the proportion of patients being involved in care and treatment decisions decreased significantly in France, Sweden, Switzerland and the United Kingdom. A significant reduction in patients reporting positive experiences

was observed in some of these countries in 2020; this may be related to the COVID-19 crisis, to some extent.

The COVID-19 pandemic has also made clear the need to institutionalise mechanisms to incorporate patient voices in policy decisions that have an impact on patient care (OECD, 2021^[2]). A growing number of countries are using patient-reported measures to assess how well health systems are serving people's needs. The OECD's Patient-Reported Indicator Surveys (PaRIS) initiative aims to collect key people-reported outcomes and experiences to improve the performance of healthcare providers and to drive changes in health systems, based on people's voices (OECD, 2021^[3]) (see www.oecd.org/health/paris.htm).

Definition and comparability

An increasing number of countries have been collecting patient experience data through nationally representative population surveys, or through nationally representative service user surveys (Japan and Portugal). About half of the countries presented, however, collect data on patient experiences with any doctor, while others collect patient-reported experiences with a regular doctor or regular practice.

For 10 countries, the Commonwealth Fund International Health Policy Surveys 2010 and 2020 were used as a data source, even though there are limitations relating to the survey's small sample size and low response rates. Data from this survey refer to patient experiences with a general practitioner. For the Netherlands, which participates in the Commonwealth Fund International Health Policy Surveys, a national survey is used as a data source.

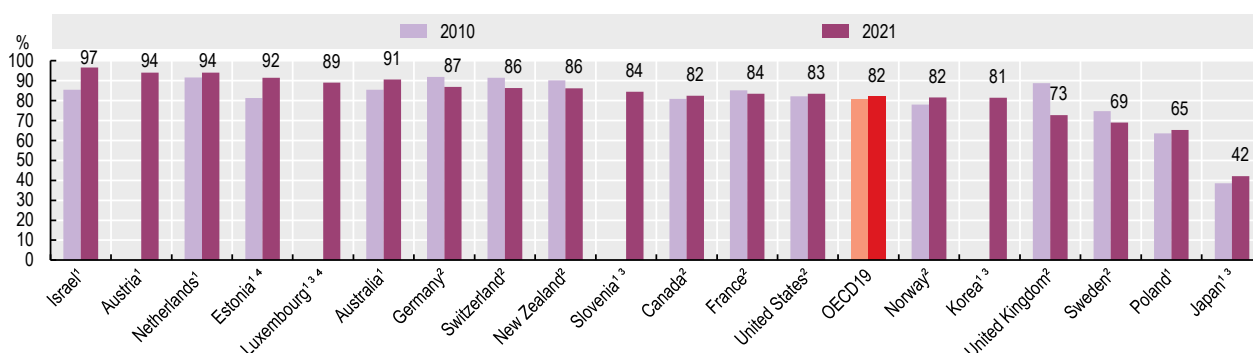
References

- Fujisawa, R. and N. Klazinga (2017), “Measuring patient experiences (PREMS): Progress made by the OECD and its member countries between 2006 and 2016”, *OECD Health Working Papers*, No. 102, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/893a07d2-en>.

[1]
- OECD (2021), *Patient-Reported Indicators Surveys (PaRIS)*, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/health/paris.htm> (accessed on 26 June 2019).

[3]
- OECD (2021), “Strengthening the frontline: How primary health care helps health systems adapt during the COVID-19 pandemic”, *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a5ae6da-en>.

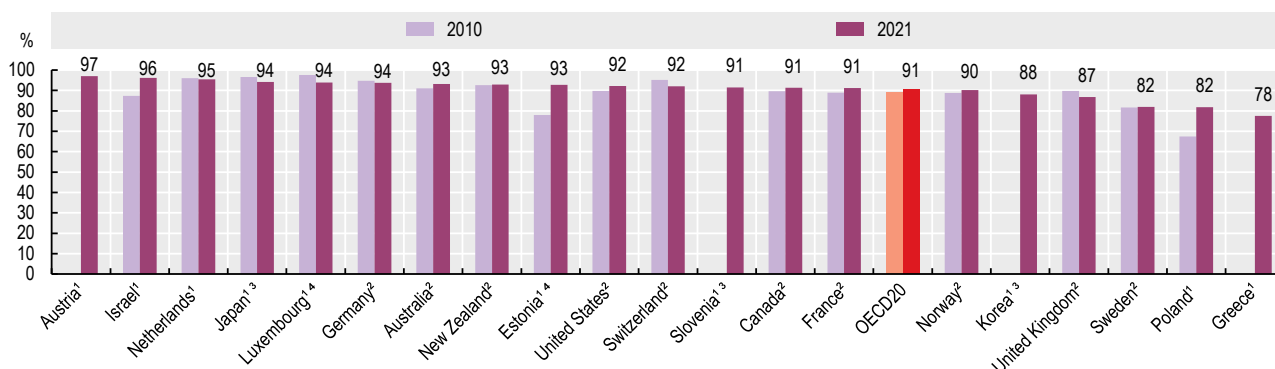
[2]

Figure 6.14. Doctor spending enough time with patient during consultation, 2010 and 2021 (or nearest year)

1. Data from national sources. 2. Data from Commonwealth Fund International Health Policy Surveys 2010 and 2020. 3. Data refer to patient experiences with any doctor. 4. 2019 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

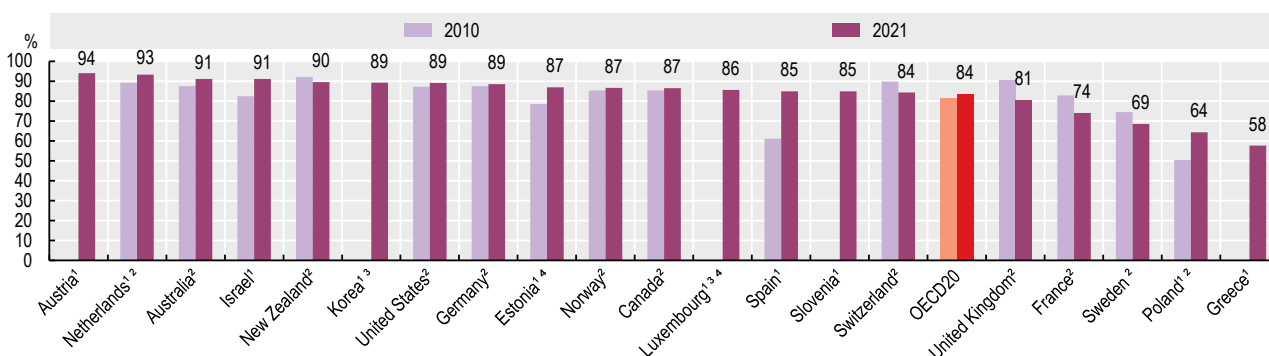
StatLink  <https://stat.link/hj1gnp>

Figure 6.15. Doctor providing easy-to-understand explanations, 2010 and 2021 (or nearest year)

1. Data from national sources. 2. Data from Commonwealth Fund International Health Policy Surveys 2010 and 2020. 3. Data refer to patient experiences with any doctor. 4. 2019 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/vn6hmr>

Figure 6.16. Doctor involving patient in decisions about care and treatment, 2010 and 2021 (or nearest year)

1. Data from national sources. 2. Data from Commonwealth Fund International Health Policy Surveys 2010 and 2020. 3. Data refer to patient experiences with any doctor. 4. 2019 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/8am0wg>

Safe acute care – workplace culture and patient experiences

Measures of patient safety culture from the perspective of health workers can be used – along with patient-reported experiences of safety and traditional patient safety indicators (see section on “Safe acute care – surgical complications and obstetric trauma”) – to give a holistic perspective of the state of safety in health systems.

A positive patient safety culture for health workers results in shared perceptions of the importance of safety, increased transparency and trust, and higher levels of shared responsibility, along with improved confidence in organisational and national safety initiatives. A growing body of research has found that a positive patient safety culture is associated with better health outcomes and patient experiences, as well as improved organisational productivity and staff satisfaction. Improved models of patient safety governance and investment in improving the patient safety culture have a substantial and lasting impact on outcomes (G20 Health & Development Partnership, 2021^[1]).

Figure 6.17 and Figure 6.18 illustrate two domains of the Hospital Survey on Patient Safety Culture (HSPSC), which asks hospital staff to provide information on aspects of their work environment and whether they are conducive to good patient safety. Figure 6.17 shows staff perceptions of whether important patient care information is transferred across hospital units and during shift changes. Positive perceptions from staff on safety of handoffs and transitions range widely across countries, with an over 20 percentage point difference for HSPSC – both version 1.0 and version 2.0. Figure 6.18 shows staff perceptions that staffing levels and the work pace are adequate. Across all staff types, positive perceptions on staffing and work pace are relatively high in Türkiye, the United States, the Netherlands and Colombia (around 50% or more with positive perceptions across different types) but low in Mexico, Belgium and Switzerland. There is a clear disconnect between perceptions among management and frontline staff in most countries. On average, 57% of physicians and nurses in hospitals perceived staff levels and work pace to be unsafe, compared to 51% of management staff.

Patient perspectives are also critical to make health systems safer and more people-centred. According to the Commonwealth Fund International Health Policy Survey 2020, the proportion of patients reporting experiences of medical mistakes in the past two years varied between about 6% in France and New Zealand and above 10% in the United States, Germany and Norway in 2020. Among hospitalised patients, the proportion of adult patients who experienced patient safety incidents during their last hospitalisation ranged between 4% in Latvia and 17% in Belgium (Figure 6.19). It should be noted that a larger proportion of patients are likely to have experienced medical mistakes because patients may not report physical harm if they are not immediately recognisable (unlike pain and infection), and if they are not informed of their occurrence by a provider. In Belgium, the high rate based on its pilot data collection could be due to selection bias based on more frequent responses by patients who had experiences of unsafe care than others who received safe care, and higher awareness of patient safety among the population, since patients report a wide range of patient safety incidents,

including issues related to behaviours. Hence, caution is needed when interpreting cross-country variations in patient experiences of safety, and further research is needed to improve data comparability.

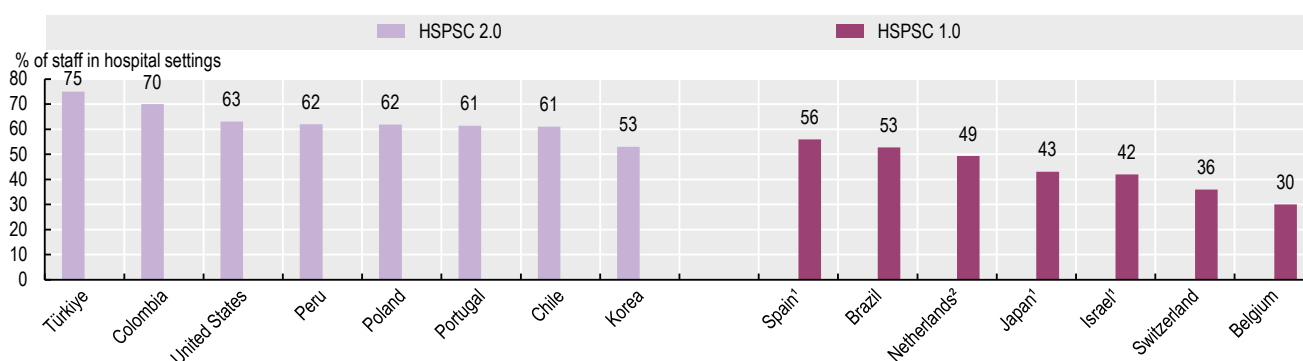
Definition and comparability

Health worker perceptions of patient safety are based on the assessment of workers in the hospital setting (including psychiatric hospitals) using the HSPSC, versions 1.0 and 2.0. There are differences in the average performance between HSPSC 1.0 and 2.0. Several other differences may also influence the compatibility of data shown in Figure 6.17 and Figure 6.18. These relate primarily to differences in the scope and methods used in the patient safety culture measurement, including differences in the total number of survey respondents, types and number of participating hospitals, response rates and required vs. voluntary reporting (OECD, forthcoming^[2]). Careful interpretation of patient safety culture indicators is required because of these differences.

International comparisons of patient-reported data are challenging. Data from the Commonwealth Fund International Health Policy Survey 2020 refer to people aged 18 and over who reported having a medical mistake in the past two years. National surveys based on the OECD pilot instrument (OECD, 2019^[3]) refer to adult patients who reported experiences of patient safety incidents during hospitalisation that happened in the past few months. Hence, these measures are not directly comparable. Their comparability may also be influenced by other factors, including phrasing of the questions and response categories, and the order of questions in the survey.

References

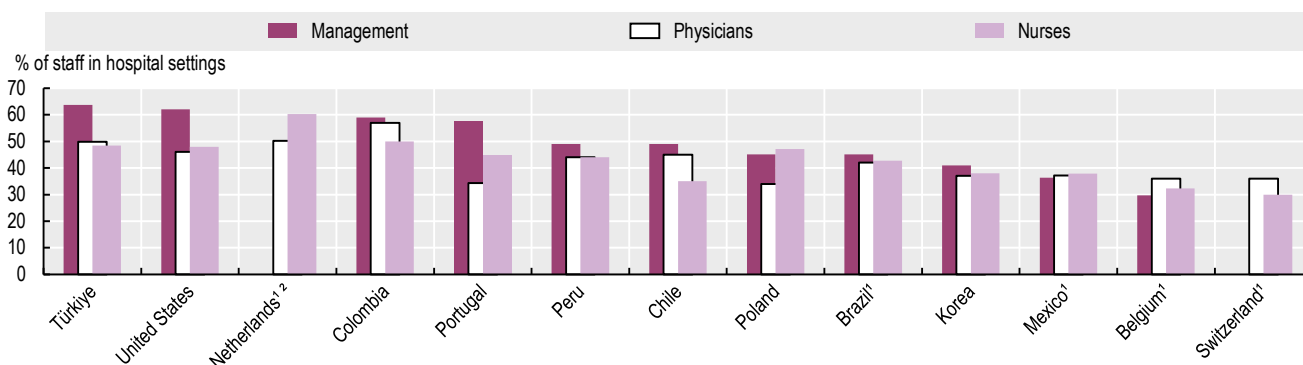
- G20 Health & Development Partnership (2021), *The Overlooked Pandemic: How to Transform Patient Safety and Save Healthcare Systems*, <https://www.ssdhub.org/wp-content/uploads/2021/03/1863-Sovereign-Strategy-Patient-Safety-Report-1.pdf> (accessed on 3 June 2021). [1]
- OECD (2019), *Patient-Reported Safety Indicators: Question Set and Data Collection Guidance*, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/health/health-systems/Patient-reported-incident-measures-December-2019.pdf>. [3]
- OECD (forthcoming), “Technical report on Phase II of the OECD data collection on Patient Safety Culture”, OECD, Paris. [2]

Figure 6.17. Health workers' perceptions of handoffs and transitions, 2021 (or nearest year)

1. Data refer to a pre-pandemic year 2018-19. 2. Data refer to 2019 and 2020, and data exclude psychiatric hospitals.

Source: OECD Pilot Data Collection on Patient Safety Culture, 2020-23.

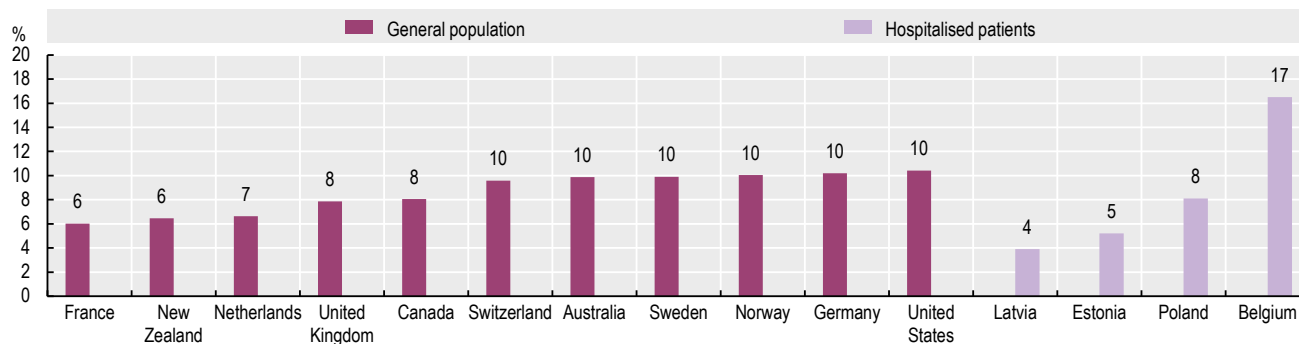
StatLink  <https://stat.link/kjd2z9>

Figure 6.18. Health workers' perceptions of adequate staff levels and work pace, by job category, 2021 (or nearest year)

1. Data from HSPSC 1.0 (data for other countries from HSPSC 2.0). 2. Data refer to 2019 and 2020.

Source: OECD Patient Safety Culture Pilot Data Collection, 2020-23.

StatLink  <https://stat.link/cw9unp>

Figure 6.19. Patients reporting that patient safety incidents occurred during treatment or care, 2020 (or nearest year)

Note: Data for the general population are from the Commonwealth Fund International Health Policy Survey 2020.

Source: OECD Pilot Data collection on Patient-Reported Experience of Safety, 2020-23.

StatLink  <https://stat.link/h1iftc>

Safe acute care – surgical complications and obstetric trauma

Patient safety, relating to prevention of harm during healthcare activities, remains a pressing issue with substantial social and economic costs in OECD countries. It is estimated that up to 13% of healthcare spending goes towards treatment of patients harmed during care, the majority of which could be avoided if appropriate safety protocols and clinical guidelines were adhered to (Slawomirski and Klazinga, 2022^[1]). To achieve sustainable progress towards safe care and the goals of WHO's Global Patient Safety Action Plan 2021-30, a focus on the promotion of patient safety cultures (see section on "Safe acute care – workplace culture and patient experiences") and improvement in both processes and outcomes (see section on "Patient-reported outcomes in acute care") is vital (WHO, 2021^[2]).

Surgery for hip fracture is usually performed as an emergency procedure; thus, early intervention within the first 48 hours can drastically improve patient outcomes and minimise the risk of complications. Time to surgery is influenced by many factors, including hospitals' surgical theatre capacity, flow and access, and targeted policy interventions.

Across OECD countries, more than four out of five (80%) patients admitted for hip fracture underwent surgery within 48 hours in 2021, ranging from 99% in Iceland to 47% in Portugal (Figure 6.20). Compared to 2011, the proportion of patients whose surgery was managed in a timely manner increased in 2021 by more than 20% in Israel and Italy, which started monitoring this quality indicator to promote timely intervention of hip fracture, while rates decreased in the same period in Lithuania and Estonia. Türkiye and Lithuania registered substantial drops from 2019 to 2021, associated with capacity constraints during the pandemic (OECD, 2023^[3]).

Joint replacement surgery, often recommended as a last-line treatment for osteoarthritis if non-surgical interventions have failed, carries the risks of post-surgery pulmonary embolism (PE) and deep vein thrombosis (DVT). PE and DVT cause unnecessary pain, reduced mobility and – in some cases – death, but can be prevented by anticoagulants and other measures.

Figure 6.21 shows the substantial cross-country variation in rates in 2021, ranging from 57 cases of PE or DVT per 100 000 surgical discharges in Italy to 1 192 per 100 000 in Australia. This variation may be due to several factors, such as differences in diagnostic and coding practices. Higher rates may signal more complete patient safety monitoring systems and a transparent patient safety culture rather than worse care. Many countries reported higher rates in 2021 compared to 2019, probably related to changes in the case mix by prioritising joint replacement surgery for patients with higher risks and a decrease in acute care capacity.

Severe tearing of the perineum during vaginal childbirth is a drastic adverse patient safety event that often requires surgical intervention and may lead to complications such as perineal pain and incontinence. Although prevention is not always possible, appropriate labour management and high-quality obstetric care can reduce the occurrence of tears (Wilson and Homer, 2020^[4]).

Figure 6.22 shows that rates of obstetric trauma vary between countries for instrument-assisted delivery from less than 2% in Lithuania, Israel and Poland to more than 10% in Canada, the United States and Denmark. The incidence of traumas in births without instrumental assistance ranges from less than 0.5% in

Poland, Lithuania, Costa Rica and Latvia to more than 3% in Denmark, Iceland and Canada. Differences across countries, including completeness and transparency of the patient safety monitoring system, rates of caesarean sections, coding practices, high year-on-year variation in countries with a very small number of cases of instrument-assisted deliveries, and use of administrative versus obstetric registry data influence the rates.

Definition and comparability

Figure 6.20 shows the proportion of patients aged 65 and over admitted to hospital with a diagnosis of upper femur fracture who had surgery initiated within two calendar days of admission. Although cases where the hip fracture occurred during the admission should normally be excluded, the capacity to capture time of admission and surgery in hospital administrative data varies across countries, and higher capacity could lead to overestimation.

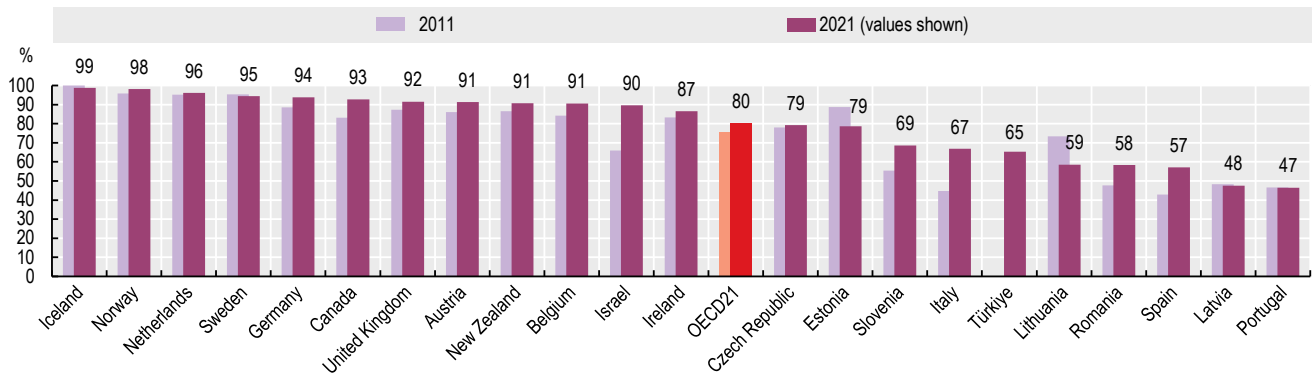
Rates of PE and DVT using unlinked data refer to cases identified in hospitals where surgery occurred, while linked data account for patients with PE or DVT within 30 days of the surgery in and outside the hospital where surgery was initially conducted. For Latvia, the risk profile of the patients used to calculate these rates may be different from those who accessed care in the private system.

The two obstetric trauma indicators show the rates of third- and fourth-degree tears, using International Classification of Diseases, tenth revision (ICD-10) codes O70.2-O70.3 in any field, after vaginal delivery assisted by an instrument (deliveries using forceps or vacuum extraction) and without an instrument. For Australia, Portugal and the United States, data cover women aged 15 years and above, whereas for all other countries, data are for women aged 18 years and above.

References

- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [3]
- Slawomirski, L. and N. Klazinga (2022), "The economics of patient safety: From analysis to action", *OECD Health Working Papers*, No. 145, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/761f2da8-en>. [1]
- WHO (2021), *Global patient safety action plan 2021-2030: towards eliminating avoidable harm in health care*, World Health Organization, <https://apps.who.int/iris/handle/10665/343477>. [2]
- Wilson, A. and C. Homer (2020), "Third- and fourth-degree tears: A review of the current evidence for prevention and management", *Australian and New Zealand Journal of Obstetrics and Gynaecology*, Vol. 60/2, pp. 175-182, <https://doi.org/10.1111/ajog.13127>. [4]

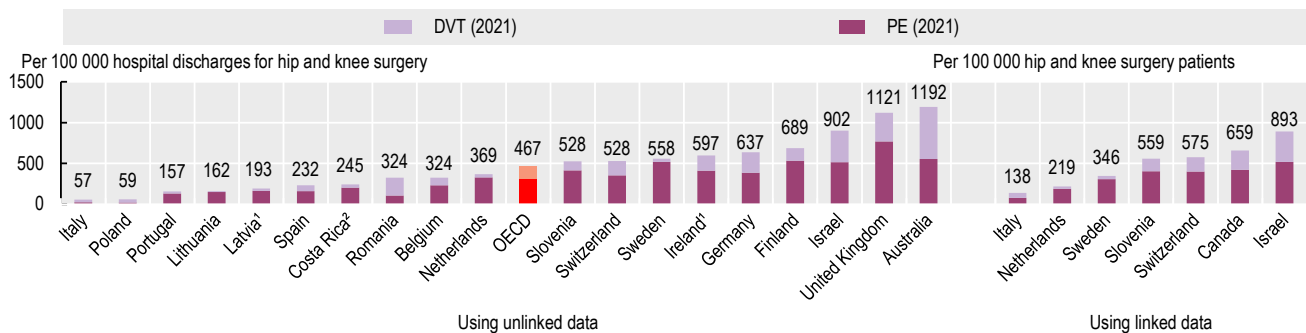
Figure 6.20. Hip fracture surgery initiation for patients aged 65+ within two days of hospital admission, 2011 and 2021 (or nearest years)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/rh1ud2>

Figure 6.21. Post-operative pulmonary embolism or deep vein thrombosis in hip and knee surgeries, 2021 (or nearest year)

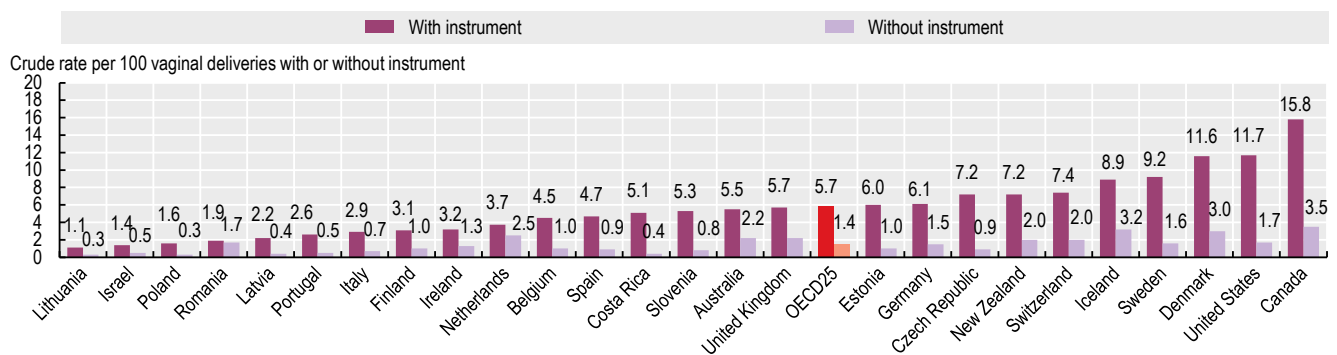


Note: Data for Australia refer to 2020, and to 2022 for Costa Rica instead of 2021. Data labels are shown for 2021 PE + DVT. 1. Data only cover the public system. 2. Data coverage is partial, covering parts of the public and private systems.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/28m6t9>

Figure 6.22. Obstetric trauma in vaginal delivery with and without instrument, 2021 (or nearest year)



Note: Data for Australia, Denmark, the Netherlands and the United States refer to 2020, and to 2022 for Costa Rica instead of 2021.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/xdtpvq>

Mortality following acute myocardial infarction (AMI)

Mortality due to coronary heart disease has declined substantially over recent decades (see section on “Mortality from circulatory diseases” in Chapter 3). Reductions in smoking (see section on “Smoking” in Chapter 4) and improvements in treatment for heart diseases have contributed to this decline (OECD, 2015^[1]). Despite this progress, AMI (heart attack) remains one of the leading causes of death and the main cause of cardiovascular death in many OECD countries, highlighting the need for further reductions in risk factors and care quality improvements (OECD/The King's Fund, 2020^[2]).

Metrics of 30-day mortality after hospital admission for AMI are reflective of processes of care, such as timely transport of patients and effective medical interventions. As such, the indicator is influenced not only by the quality of care provided in hospitals but also by differences in the patterns of hospital transfers, length of stay and AMI severity across countries.

Figure 6.23 shows mortality rates within 30 days of admission to hospital for AMI using unlinked data – that is, only counting deaths that occurred in the hospital where the patient was initially admitted – among patients aged 45 and over. The lowest rates in 2021 were in Iceland, Norway, the Netherlands, Australia and Sweden (less than 4%) while the highest rates were in Latvia (15.9%) and Mexico (23.7%). In Mexico, many hospitals lack the capacity to perform AMI diagnosis, and pharmacological and mechanical reperfusion (Pérez-Cuevas et al., 2020^[3]), and this might be associated with high AMI mortality rates.

Figure 6.24 shows the same 30-day mortality rate but calculated based on linked data, whereby the deaths are recorded regardless of where they occurred after hospital admission (in the hospital where the patient was initially admitted, after transfer to another hospital or after being discharged). Based on these linked data, AMI mortality rates in 2021 ranged from 3.2% in the Netherlands to 17.9% in Latvia.

Case fatality rates for AMI decreased substantially between 2011 and 2019. Across OECD countries, the average rate fell from 8.4% to 6.7% for same-hospital deaths (Figure 6.23) and from 10.7% to 8.6% for deaths in and out of hospital (Figure 6.24), and this is reflected in a decrease in rates of overall mortality due to AMI over the same period.

Between 2019 and 2021, however, the average rate increased by 4% for both same-hospital deaths and deaths in and out of hospital. The increase was significantly high in Türkiye and Germany for same-hospital deaths and a substantial increase was also observed for deaths in and out of hospital in the Slovak Republic and Poland. A number of subnational studies in OECD countries point out that, during the pandemic, the average severity of AMI patients admitted to hospital increased due to hesitancy in seeking care – particularly among those with milder conditions – and the time from the onset of symptoms to treatment was prolonged due to later patient presentations at hospitals and longer processing time at hospital before initiating a needed procedure. A mix of these factors may have contributed to an increase in 30-day mortality rates during the pandemic.

Cross-country analysis of recent 30-day case fatality trends is also challenging because people with underlying cardiovascular conditions tend to be more vulnerable to dying from COVID-19 infection, while at the same time COVID-19 infection itself is associated with an increased risk of different types of cardiovascular disease – both ischaemic heart disease and cerebrovascular diseases. Therefore, COVID-19 prevalence may also have affected changes in mortality rates due to diseases of the circulatory system, with close clinical links with COVID-19 complicating the cause of death coding across countries.

More data and analyses are needed to assess cross-country variations in accessibility and quality of acute care provided to patients with acute cardiovascular events such as AMI during the pandemic. While timely provision of high-quality care is required from the onset of the disease among these patients, 30-day mortality rates only capture the quality of care provided once admitted to hospital. Pre-hospital access to healthcare such as emergency medical services, which is also crucial for outcomes of AMI patients, is not well understood.

Definition and comparability

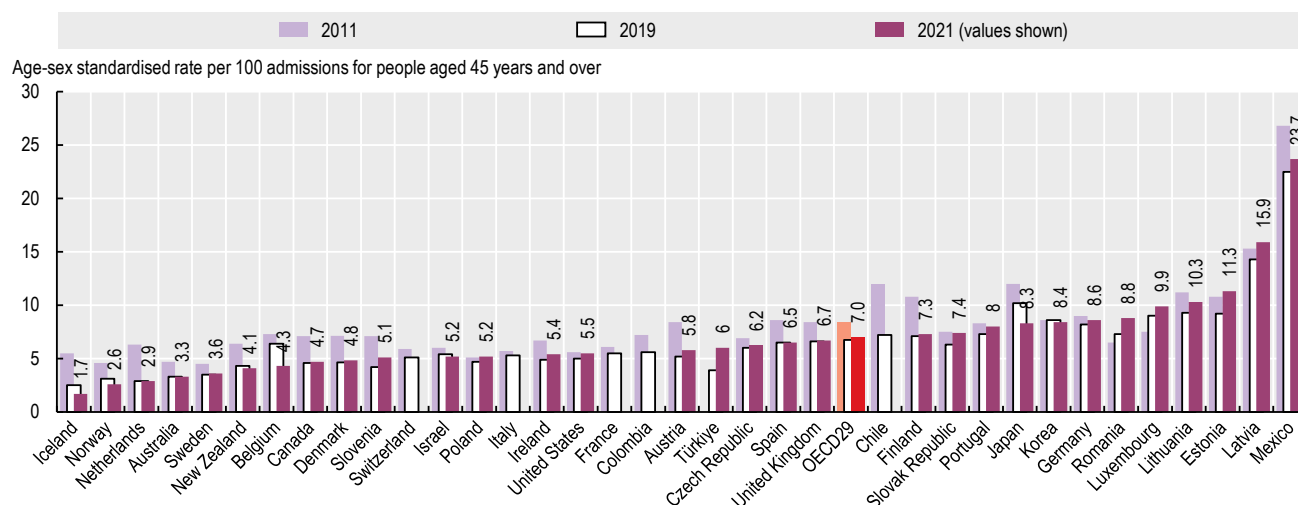
The case fatality rate measures the percentage of people aged 45 and over who die within 30 days following hospital admission for a specific acute condition. Unlinked data include only deaths that occurred in the same hospital as the initial admission; linked data include deaths recorded regardless of where they occurred, including in another hospital or outside the hospital where AMI was first recorded. The linked data-based method is considered more robust than the rates based on unlinked data, and results in much lower variation between countries. However, it requires a unique patient identifier to link the data across the relevant datasets, which is not available in all countries.

Rates are age- and sex-standardised to the 2013 OECD population aged 45 and over admitted to hospital for AMI, using ICD-10 codes I21-I22.

References

- OECD (2015), *Cardiovascular Disease and Diabetes: Policies for Better Health and Quality of Care*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264233010-en>. [1]
- OECD/The King's Fund (2020), *Is Cardiovascular Disease Slowing Improvements in Life Expectancy?: OECD and The King's Fund Workshop Proceedings*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/47a04a11-en>. [2]
- Pérez-Cuevas, R. et al. (2020), “Gaps between supply and demand of acute myocardial infarction treatment in Mexico”, *Salud Pública de México*, Vol. 62/5, Sep-Oct, pp. 540-549, <https://doi.org/10.21149/11032>. [3]

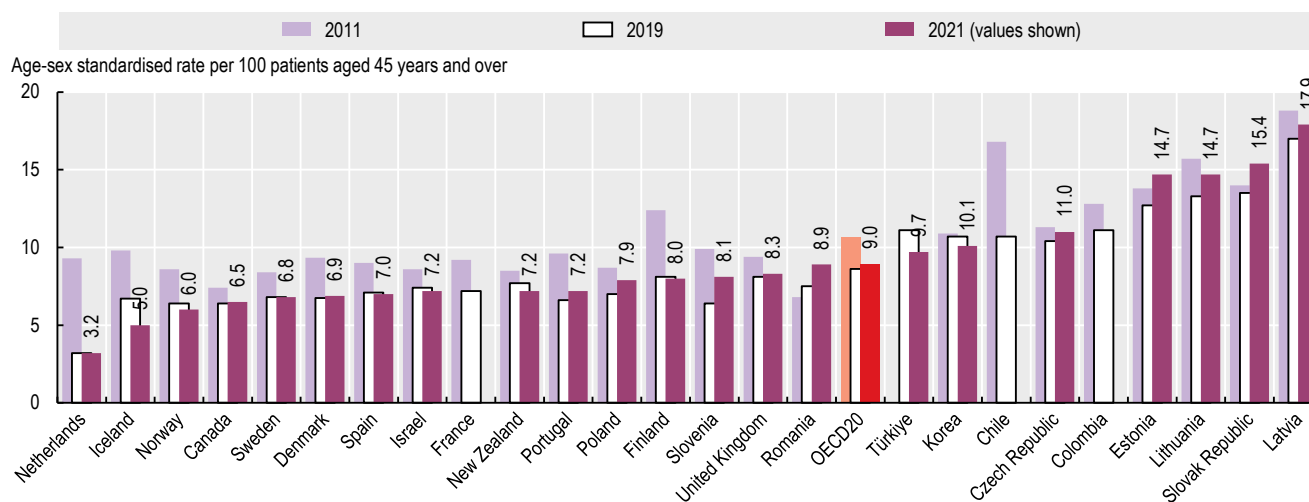
Figure 6.23. Thirty-day mortality after admission to hospital for acute myocardial infarction based on unlinked data, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/4fhut0>

Figure 6.24. Thirty-day mortality after admission to hospital for acute myocardial infarction based on linked data, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/m0apxh>

Mortality following ischaemic stroke

Stroke is a leading cause of death, accounting for 6% of all deaths across OECD countries in 2021 (see sections on “Main causes of mortality” and “Mortality from circulatory diseases” in Chapter 3). A stroke occurs when the blood supply to a part of the brain is interrupted, leading to necrosis (cell death) of the affected part. Of the two types of stroke, about 85% are ischaemic (caused by clotting) and 15% are haemorrhagic (caused by bleeding).

Figure 6.25 shows the case fatality rates within 30 days of hospital admission for ischaemic stroke where death occurred in the same hospital as the initial admission (unlinked data). Figure 6.26 shows the case fatality rate where deaths are recorded regardless of where they occurred, including in another hospital or outside the hospital where the stroke was first recorded (linked data). The indicator using linked data is more robust because it captures fatalities more comprehensively than the same-hospital indicator, but it requires a unique patient identifier and the capacity to link data, which are not available in all countries. The results from this indicator are higher than for the same-hospital indicator, as deaths are recorded regardless of where they occurred after hospital admission.

Across OECD countries, almost 8.0% of patients died within 30 days of hospital admission for ischaemic stroke in 2021 using unlinked data (Figure 6.25). The case fatality rates were highest in Latvia, Mexico, Lithuania and Slovenia – all with mortality rates over 11%. Rates were lower than 4% in Japan, Iceland, Norway and Korea. Low rates in Japan are due in part to efforts dedicated to improving the treatment of stroke patients in hospitals, through systematic blood pressure monitoring, major material investment in hospitals and establishment of specialised stroke units (OECD, 2015^[1]).

Across 19 OECD countries that reported linked data, 12.3% of patients on average died within 30 days of being admitted to hospital for stroke in 2021 (Figure 6.26). The mortality rate was highest (over 20%) in Türkiye, Lithuania and Latvia, and lowest (under 8%) in Korea, the Netherlands and Norway. Korea has attained a low mortality rates through improvements in acute ischaemic stroke management, including an increased number of comprehensive stroke centres supporting high-quality care and thrombectomy, and expansions in health insurance coverage in relation to mechanical thrombectomy (Park et al., 2022^[2]).

Treatment for ischaemic stroke has advanced dramatically over recent decades, with systems and processes now in place in many OECD countries to identify suspected ischaemic stroke patients and to deliver acute reperfusion therapy quickly. Between 2011 and 2019, case fatality rates for ischaemic stroke decreased across OECD countries: from

9.4% to 7.7% for unlinked data rates and from 13.7% to 11.6% for linked data rates (Figure 6.25 and Figure 6.26). Countries can improve the quality of stroke care further through timely transportation of patients, evidence-based medical interventions and access to high-quality specialised facilities such as stroke units (OECD, 2015^[1]). Advances in technology are leading to new models of care to deliver reperfusion therapy even more quickly and efficiently, whether through pre-hospital triage by telephone or administering the therapy in the ambulance.

Between 2019 and 2021, case fatality rates based on unlinked data increased significantly in Lithuania, the Slovak Republic and the Czech Republic, and case fatality rates based on linked data increased substantially in Türkiye, Lithuania, the Slovak Republic and the Czech Republic (Figure 6.25 and Figure 6.26). During this period, hospital admissions following ischaemic stroke also decreased in most OECD countries. As with heart attack (see section on “Mortality following acute myocardial infarction (AMI)”), a number of studies conducted in OECD countries have found that admitted patients showed higher severity of stroke than in the pre-pandemic period, owing to delayed hospital arrival time for stroke patients due to emergency medical services processing time – particularly during the initial phase of the pandemic. Close clinical links with COVID-19 also complicate assessment and monitoring of the resilience of health systems in ensuring access to and quality of acute care.

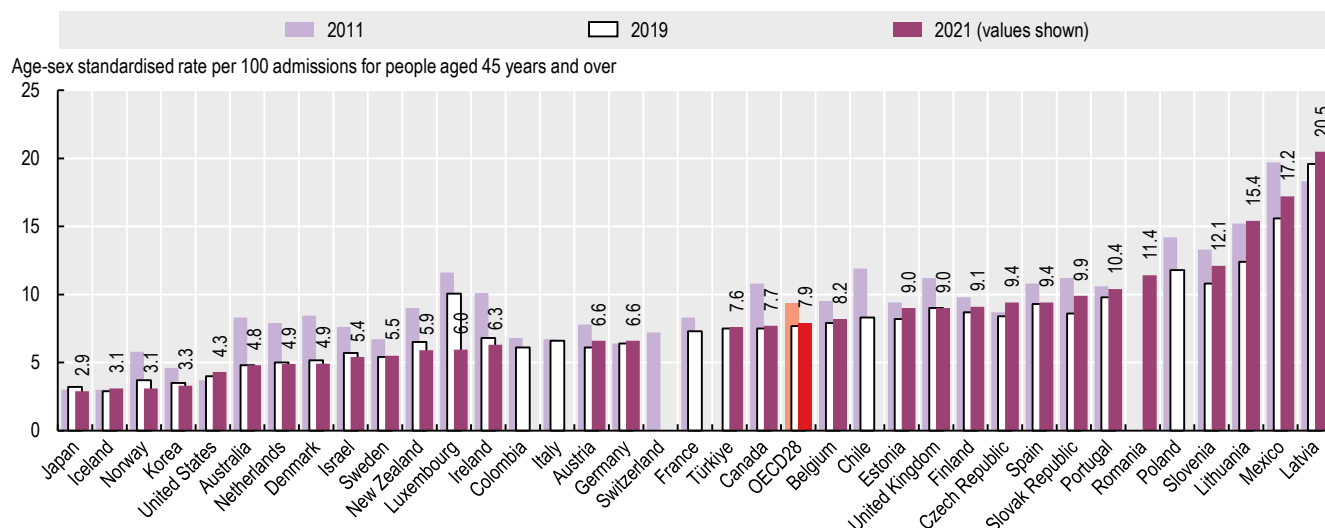
Definition and comparability

National case fatality rates are defined in the section on “Mortality following acute myocardial infarction (AMI)”. Ischaemic stroke refers to ICD-10 codes I63-I64.

References

- OECD (2015), *OECD Reviews of Health Care Quality: Japan 2015: Raising Standards*, OECD Reviews of Health Care Quality, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264225817-en>. [1]
- Park, S. et al. (2022), “Change of mortality of patients with acute ischemic stroke before and after 2015”, *Frontiers in Neurology*, Vol. 13, <https://doi.org/10.3389/fneur.2022.947992>. [2]

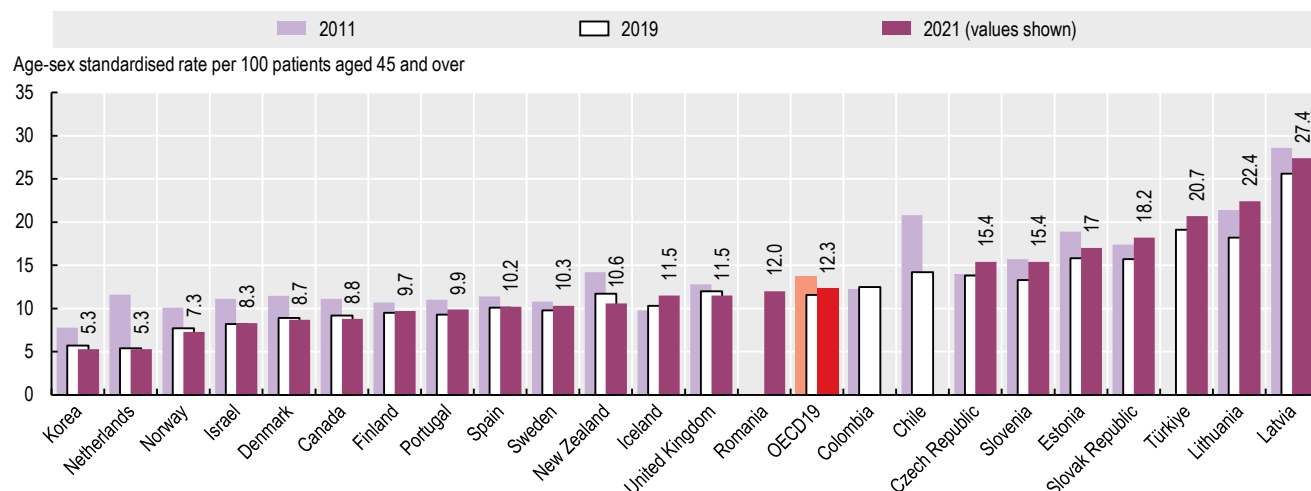
Figure 6.25. Thirty-day mortality after admission to hospital for ischaemic stroke based on unlinked data, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/pzvcdh>

Figure 6.26. Thirty-day mortality after admission to hospital for ischaemic stroke based on linked data, 2011, 2019 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/e6vb2l>

Patient-reported outcomes in acute care

Patient-reported measures have become essential tools to improve healthcare quality and ensure people-centred care. Patient-reported outcome measures (PROMs) are often used as an indicator of the quality of care, including acute care such as hip and knee replacement surgery. They are used to monitor and promote delivery of patient-centred care as they provide information about patients' perception of the quality of healthcare, such as whether the care they received met their individual goals and needs. Given the increasing importance of measuring PROMs to assess the quality of care in recent years, the number of people responding to PROMs requests in relation to hip and knee replacement surgery has increased across countries, even during the COVID-19 pandemic when the volume of surgeries declined (OECD, forthcoming^[1]).

Figure 6.27 shows changes between the pre-operative and post-operative scores on the Oxford Hip Score (OHS) and Hip Disability and Osteoarthritis Outcome Score – Physical Short Form (HOOS-PS) scales reported by patients after elective hip replacement surgery for osteoarthritis, which are available in joint replacement registries across countries. Figure 6.28 shows changes between the pre-operative and post-operative scores reported by patients using the Oxford Knee Score (OKS) and Knee Injury and Osteoarthritis Outcome Score – Physical Short Form (KOOS-PS) after elective knee replacement surgery for osteoarthritis. Figure 6.29 shows quality of life of patients measured by the EuroQol 5-Dimensional tool (EQ-5D) before and after hip or knee replacement surgery.

In all countries, substantial improvements in PROMs scores were observed after operations. For example, average quality of life after hip surgery improved in all countries, reaching a score equivalent to 80% or higher, up from scores equivalent to 35-50% pre-surgery (based on the OHS). Average changes from pre-operative to post-operative scores varied across countries in all scales. The highest change in OHS and OKS scores was observed in Ireland, where the improvement in quality of life measured by EQ-5D was also highest. For HOOS-PS and KOOS-PS, the Netherlands had the highest change from before to after surgery.

It should be noted that variations in post-operative scores reflect not only cross-country differences in the quality of hip and knee replacement surgery but also other factors such as differences in socio-demographic and clinical characteristics of patients reporting PROMs, so caution is needed when interpreting variations across countries.

Definition and comparability

PROMs results are based on data from national or subnational arthroplasty registries in countries using data on adult patients undergoing elective hip or knee replacement surgery with a principal diagnosis of osteoarthritis, who completed an OHS/OKS and/or HOOS/KOOS-PS questionnaire, and/or an EQ-5D or Short Form 12 (SF-12), version 1 or version 2, both before and after operations. The OHS/OKS and the HOOS/KOOS-PS are among the most common disease-specific PROMs used for hip and knee replacement surgery. Generic instruments including the EQ-5D and SF-12 are also frequently used to assess general quality of life of patients. Post-operative scores are adjusted for pre-operative score, as well as the age and sex of the patient cohort. A higher score denotes better outcomes on all these scales. Post-operative scores for Australia, Ireland and England (United Kingdom) are measured 6 months after the surgery, while others refer to 12 months after surgery, potentially leading to differences in the extent of recall bias. Scores derived from different instruments for the same operation are not comparable.

For OHS and OKS, data for Canada refer to Manitoba and Ontario, while data for Italy refer to Tuscany. For HOOS-PS and KOOS-PS, data for Italy refer to Galeazzi and Rizzoli. Sample sizes for France, Italy and Switzerland for the OKS are below 500 patients.

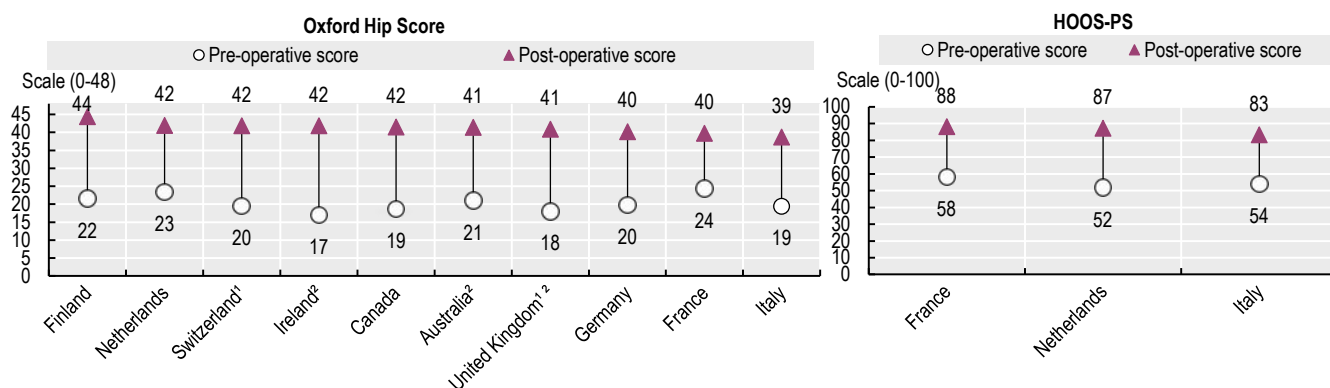
A mix of tools was also used to measure quality of life. In Canada, EQ-5D was used in Ontario and Alberta but SF-12 was used in Manitoba. In Italy, EQ-5D data are available from Tuscany and Rizzoli but SF-12 was used in Galeazzi. In Switzerland, SF-12 was used in Geneva. Data collected through SF-12 from these regions were converted to EQ-5D, and converted SF-12 scores might result in lower scores. The sample size for Switzerland is below 500 patients (Kendir et al., 2022^[2]).

In all measures, data for Switzerland refer to Geneva, while data for the United Kingdom refer to England.

References

- Kendir, C. et al. (2022), "International assessment of the use and results of patient-reported outcome measures for hip and knee replacement surgery: Findings of the OECD Patient-Reported Indicator Surveys (PaRIS) working group on hip and knee replacement surgery", *OECD Health Working Papers*, No. 148, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6da7f06b-en>. [2]
- OECD (forthcoming), *Findings of the OECD Working Group on Patient-Reported Indicators for Hip and Knee Replacement Surgery: Technical report on data collected from 2018-2021*, OECD, Paris. [1]

Figure 6.27. Patient-reported outcomes before and after hip replacement surgery, disease-specific measure, 2023 (or nearest year)

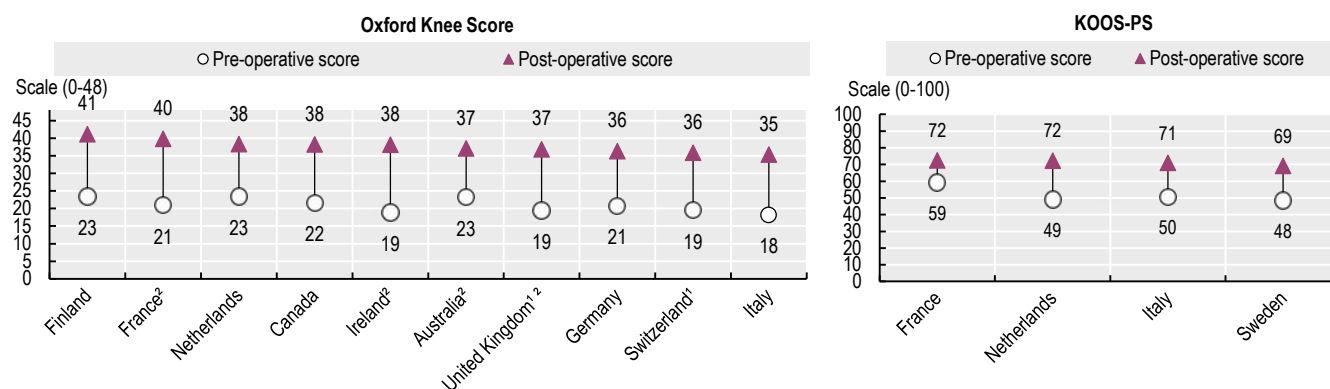


1. Data limited to specific localities (as detailed in "Definition and comparability" box). 2. Post-operative scores are measured 6 months after the surgery.

Source: OECD PaRIS Hip and Knee PROMs Pilot Data Collection.

StatLink <https://stat.link/x0s2in>

Figure 6.28 Patient-reported outcomes before and after knee replacement surgery, disease-specific measure, 2023 (or nearest year)

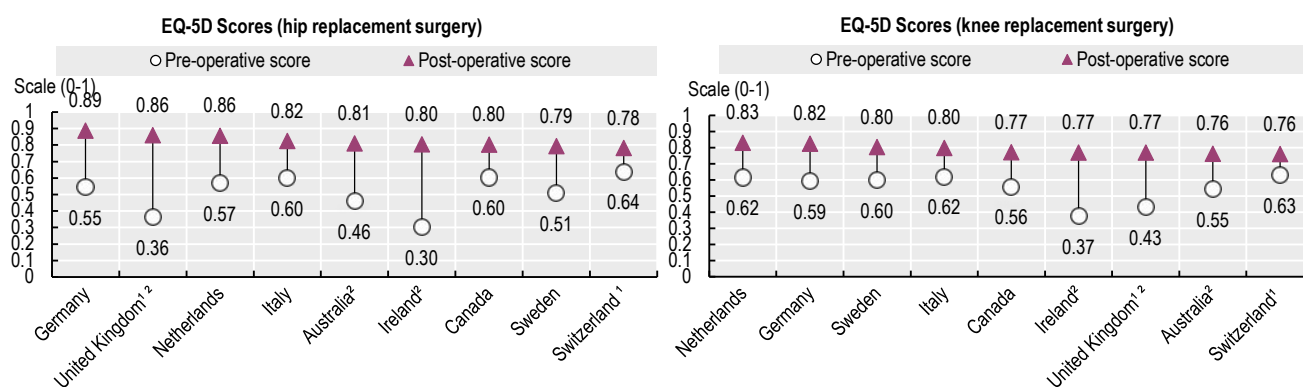


1. Data limited to specific localities (as detailed in "Definition and comparability" box). 2. Post-operative scores are measured 6 months after the surgery.

Source: OECD PaRIS Hip and Knee PROMs Pilot Data Collection.

StatLink <https://stat.link/6izsoh>

Figure 6.29. Patient-reported quality of life before and after hip and knee replacement surgery, generic measure, 2023 (or nearest year)



1. Data limited to specific localities (as detailed in "Definition and comparability" box). 2. Post-operative scores are measured 6 months after the surgery.

Source: OECD PaRIS Hip and Knee PROMs Pilot Data Collection.

StatLink <https://stat.link/4r61o3>

Care for people with mental health disorders

The burden of mental illness is substantial, affecting one in two people at some point in their lives. During the COVID-19 pandemic, levels of mental distress increased (see section on “Mental health” in Chapter 3), and the prevalence of anxiety and depression doubled in some countries (OECD, 2021^[1]). The economic costs due to mental ill health have been estimated to be more than 4.2% of gross domestic product (GDP), covering both the direct costs of treatment and the indirect costs related to lower employment rates and reduced productivity (OECD, 2021^[2]). High-quality, timely care has the potential to improve outcomes, and to reduce suicide and excess mortality for individuals with mental disorders.

Data on quality and outcomes of care point to shortcomings in continuity of care and ongoing difficulties with improving outcomes, especially for people with severe mental disorders. Suicide rates after hospital discharge can indicate the quality of care in the community following hospitalisation, as well as co-ordination between inpatient and community settings. Across OECD countries, suicide rates among patients who had been hospitalised in the previous year ranged from 0.4 per 1 000 patients in Iceland to almost 10 per 1 000 in the Netherlands in 2020-21 (Figure 6.30). Differences in suicide rates may also reflect differences in access to mental health care and the severity of patient conditions that are treated in inpatient settings, as hospital discharges vary widely across countries. Between 2011 and 2021, the average suicide rate was stable across OECD countries, but there was a marked decrease in countries including Chile, Finland and Sweden. Following successful implementation of the Suicide Prevention Programme in 1992-96, Finland introduced the National Mental Health Strategy and Suicide Prevention Agenda 2020-30 in 2020. Korea also saw a decreased number of suicides following discharge during the pandemic.

Individuals with a psychiatric illness have a higher mortality rate than the general population. An “excess mortality” value greater than one implies that people with mental disorders face a higher risk of death than the rest of the population. Figure 6.31 shows that mortality rates for people with schizophrenia and bipolar disorder are over twice as high as mortality rates for the general population in most countries. In 2021, excess mortality ranged from 2.0 in Lithuania and Sweden to 5.5 in Iceland, 4.6 in Korea 4.2 in Denmark and 4.1 in Canada for people who had lived with schizophrenia, and from 1.1 in Chile to 4.2 in Korea for people who had lived with bipolar disorders. Over the past decade, excess mortality among people with severe mental illness has increased in most countries except the Czech Republic and Sweden. Progress is notable in the Czech Republic, which started implementing mental health care strategies in 2017 focusing on providing multidisciplinary healthcare and social services to people with bipolar disorders and schizophrenia at mental health care centres in the community.

Patient-reported experience measures (PREMs) can help to capture the quality of care provided to individuals living with mental conditions. These metrics are increasingly used in mental health care to understand people’s experience of health services and to provide people-centred mental health care (de Bienassis et al., 2021^[3]; OECD, forthcoming^[4]). Figure 6.32 shows service users’ perceptions of whether care providers treated them with courtesy and respect, for those in inpatient mental health settings and those using community services. The share of mental health

service users reporting that they were treated with courtesy and respect in inpatient mental health services ranged from 49% in New Zealand to 100% in Portugal. In community mental health settings, the lowest share was again in New Zealand (65%), and the highest share was in Belgium (98%).

Definition and comparability

Suicide within one year of discharge is established by linking patients discharged following hospitalisation, with a principal diagnosis or first two listed secondary diagnosis code of mental health and behavioural disorders (ICD-10 codes F10-F69 and F90-99), and with suicide recorded in death registries (ICD-10 codes X60-X84).

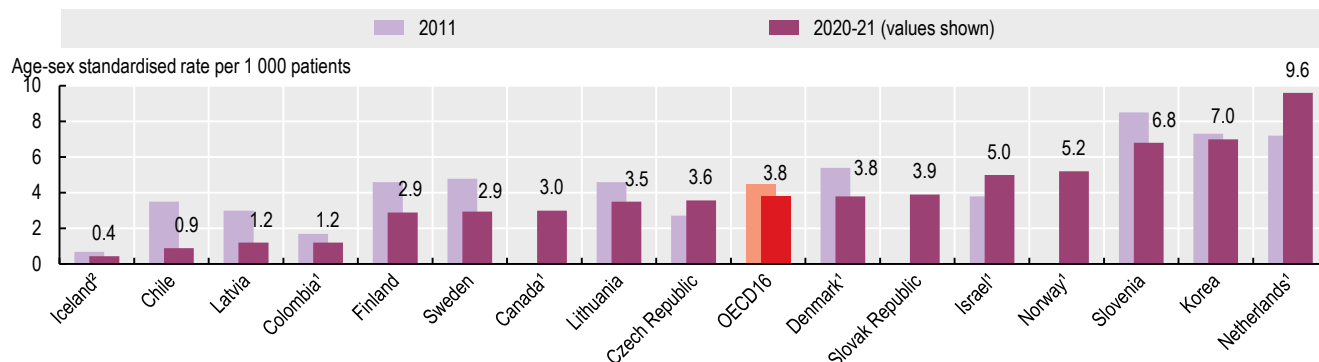
For excess mortality indicators, the numerator is the overall mortality rate for people aged 15-74 diagnosed with schizophrenia or bipolar disorder. The denominator is the overall mortality rate for the general population in the same age group. The relatively small number of people with schizophrenia or bipolar disorder dying in any given year can cause substantial variations from year to year.

Mental health patient-reported experience measures (PREMs) are based on the assessment of inpatient and community mental health service users. Data refer to people aged 16 and over with a principal diagnosis of mental health and behavioural disorders. Cross-country comparisons of mental health PREMs should be made with caution because there are substantial variations in survey instrument including response categories, sampling methodology, sample size, survey implementation, patient case mix and service mix of users. Data for Belgium are limited to Flanders, for France to Paris, and for Korea to Seoul.

References

- de Bienassis, K. et al. (2021), “Measuring patient voice matters: setting the scene for patient-reported indicators”, *International Journal for Quality in Health Care*, Vol. 33/1, <https://doi.org/10.1093/intqhc/mzab002>. [3]
- OECD (2021), *A New Benchmark for Mental Health Systems: Tackling the Social and Economic Costs of Mental Ill-Health*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/4ed890f6-en>. [2]
- OECD (2021), “Tackling the mental health impact of the COVID-19 crisis: An integrated, whole-of-society response”, *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a5ae6da-en>. [1]
- OECD (forthcoming), “Standards for Assessing Patient Outcomes and Experiences of Mental Health Care in OECD Countries: Findings of the PaRIS Mental Health Working Group Pilot Data Collection”, *OECD Health Working Papers*, OECD Publishing, Paris. [4]

Figure 6.30. Suicide following a hospitalisation for a psychiatric disorder, within one year of discharge, 2011 and 2020-21 (or nearest year)

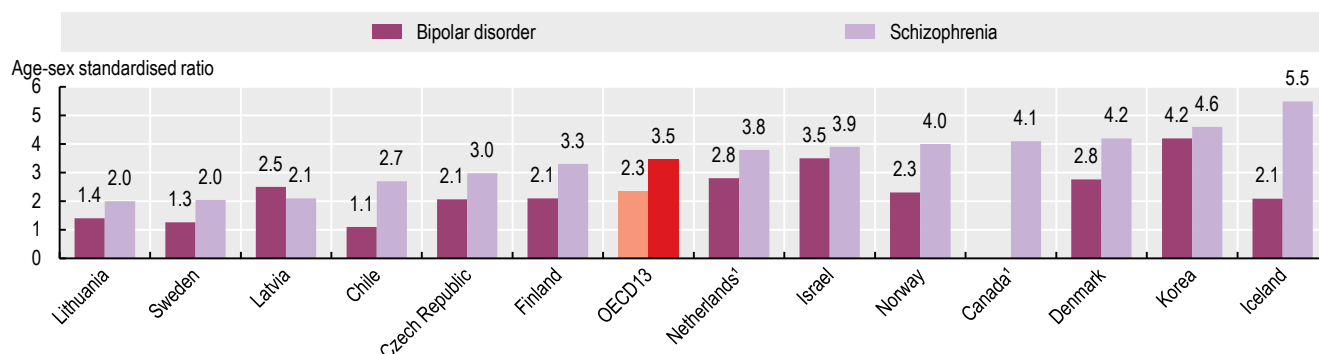


1. Latest available data for Colombia, Denmark and the United Kingdom refer to 2017, for the Netherlands to 2018, and for Canada, Israel and Norway to 2019. 2. Data uses three-year average.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/q2ed06>

Figure 6.31. Excess mortality from bipolar disorder and schizophrenia compared to the general population, 2021 (or nearest available year)

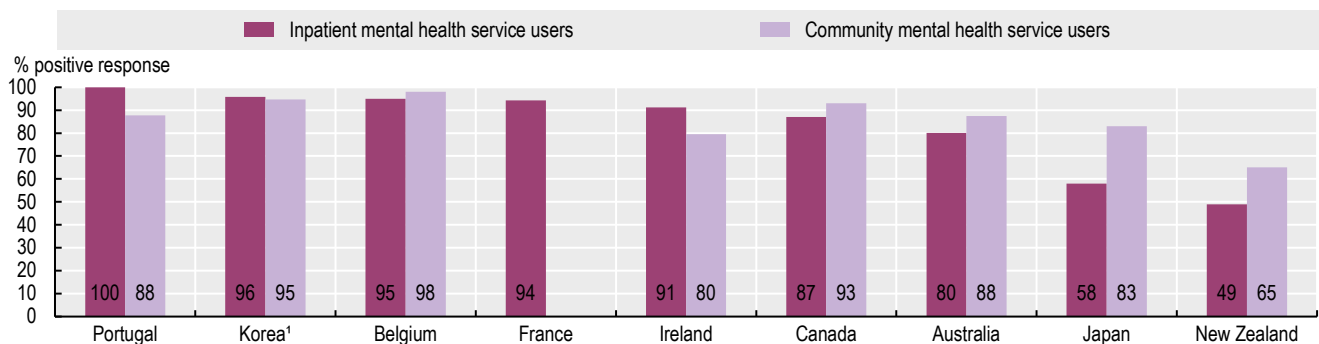


Note: Latest available data 2019.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/9vfpoe>

Figure 6.32. Share of inpatient and community mental health service users who were treated with courtesy and respect by care providers, 2021-22



1. Sample size is less than 100.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/ci79p3>

Integrated care

When patients with chronic conditions require care from multiple providers across different healthcare settings, fragmented care can lead to poor health outcomes, unmet needs, and excessive service utilisation and costs. Recognising the need for care integration, countries are developing new models of care, aiming to enhance population health, improve patient experiences, reduce healthcare costs, support the well-being of healthcare professionals and promote health equity (OECD, 2023^[1]).

Optimal integration between different levels of care for stroke and congestive heart failure (CHF) patients minimises unnecessary readmissions to hospitals and reduces mortality, while maximising appropriate prescriptions (Barrenho et al., 2022^[2]). For patients with stroke and CHF discharged from hospital, outcomes such as readmission, mortality and compliance with prescription guidelines can measure the performance of health systems in delivering integrated care.

Figure 6.33 shows the proportion of patients with adverse outcomes within a year after discharge for ischaemic stroke and CHF in 2021. For patients discharged after a stroke, on average, 16% of the patient cohort died, while 22% were readmitted. Iceland (30%) and the Netherlands (32%) reported the lowest rates of adverse outcomes – both mortality and readmissions – and they also reported among the lowest rate for each adverse outcome. The highest overall adverse outcome rate was reported in the Czech Republic (53%). For CHF, Lithuania had the lowest rate of overall adverse outcomes (46%); this may reflect recent policy focus on digital health, which facilitated exchanges of medical records, care co-ordination and prevention at the primary level (OECD, 2018^[3]), although care integration still has room for improvement. On the other hand, in Israel, 70% of CHF patients had an adverse event, with rates also above the OECD averages for mortality and readmissions separately.

Figure 6.34 shows that in all countries with available data the proportion of stroke or CHF patients who died or were readmitted within a year after discharge decreased in recent years. Between 2013 and 2021, the average rate decreased by 7% for stroke and about 4% for CHF across OECD countries. The largest decreases in this period were observed in Lithuania (by 18%) for stroke and in Japan (by 20%) for CHF. In most countries, the proportion of patients with adverse outcomes was stable during the pandemic.

Ischaemic stroke patients should receive antihypertensive and antithrombotic prescriptions for secondary prevention after hospital discharge. Having at least one prescription of these medicines in the 18 months after discharge provides insight into the quality of integration between hospital and community care (Barrenho et al., 2022^[2]). Figure 6.35 shows that the prescription rate for antihypertensives varied from 63% in Austria to 82% in Sweden, while the prescription rate for antithrombotics ranged from 33% in Latvia to 94% in Sweden. The outstanding Swedish performance can be explained by adequate information transfers between levels of care and diagnosis recording (Dahlgren et al., 2017^[4]).

Definition and comparability

Indicators refer to people aged 45 years or older on the day of admission presenting an acute non-elective (urgent) episode of care for a first-time event of ischaemic stroke or CHF. A first-time event was defined among patients who had not been admitted to hospitals due to ischaemic stroke or CHF in the previous five years. All countries applied this washout period except Japan, which used a one-year washout period. The year of the indicators refers to the year of the index episode of care, and data cover the next 365 days for mortality and readmissions or 548 days for prescriptions. For all countries, data are nationally representative, except for Japan, which accounted for 30% of the hospital network nationwide. These indicators require hospital data, death registries and prescribing/reimbursement claim data to be linked with unique patient identifiers.

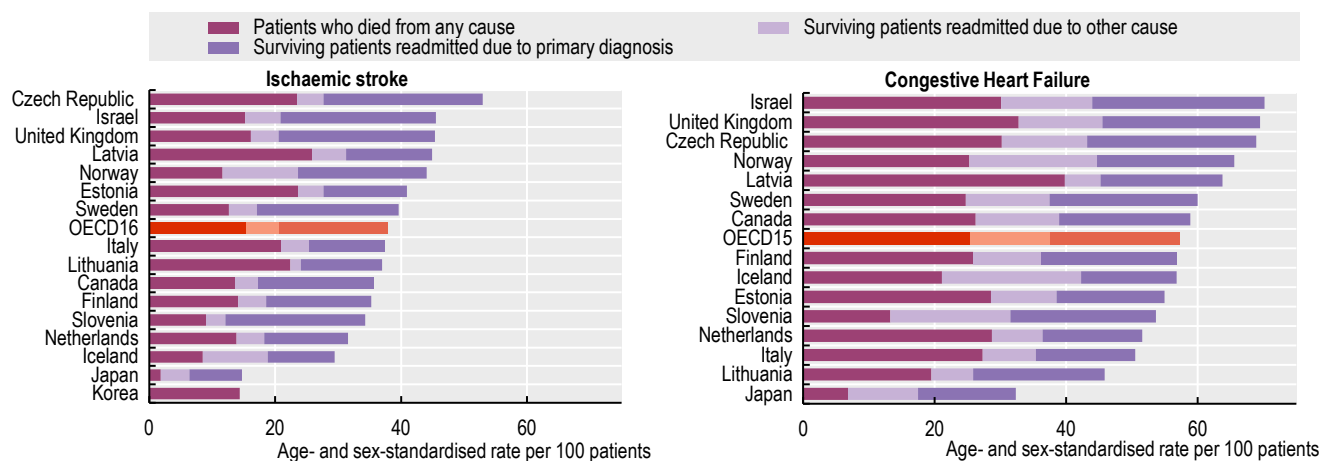
In Figure 6.33 and Figure 6.34, data for the latest year refer to an index episode of care in 2021. Data for Canada and Finland refer to patients with an index episode in 2019. For Korea, the Netherlands, Slovenia, Italy, Estonia, Latvia and Norway, data refer to patients with an index episode in 2020.

Definitions of acute, urgent care vary across countries. Most countries defined acute, urgent care as hospital admission via emergency/unplanned care or immediate necessary curative care.

References

- Barrenho, E. et al. (2022), “International comparisons of the quality and outcomes of integrated care: Findings of the OECD pilot on stroke and chronic heart failure”, *OECD Health Working Papers*, No. 142, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/480cf8a0-en>. [2]
- Dahlgren, C. et al. (2017), “Recording a diagnosis of stroke, transient ischaemic attack or myocardial infarction in primary healthcare and the association with dispensation of secondary preventive medication: a registry-based prospective cohort study”, *BMJ Open*, Vol. 7/9, p. e015723, <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2016-015723>. [4]
- OECD (2023), *Integrating Care to Prevent and Manage Chronic Diseases: Best Practices in Public Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9acc1b1d-en>. [1]
- OECD (2018), *OECD Reviews of Health Systems: Lithuania 2018*, OECD Reviews of Health Systems, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264300873-en>. [3]

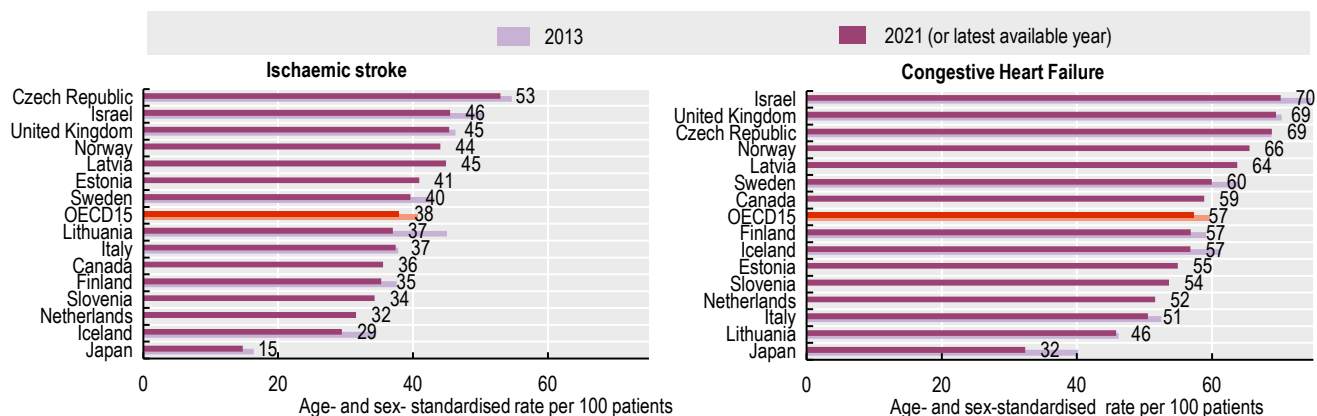
Figure 6.33. Patients with adverse outcomes within one year of discharge after ischaemic stroke and CHF, 2021 (or nearest year)



Source: OECD HCQO Data Collection on Integrated Care 2022-23.

StatLink <https://stat.link/yfrka7>

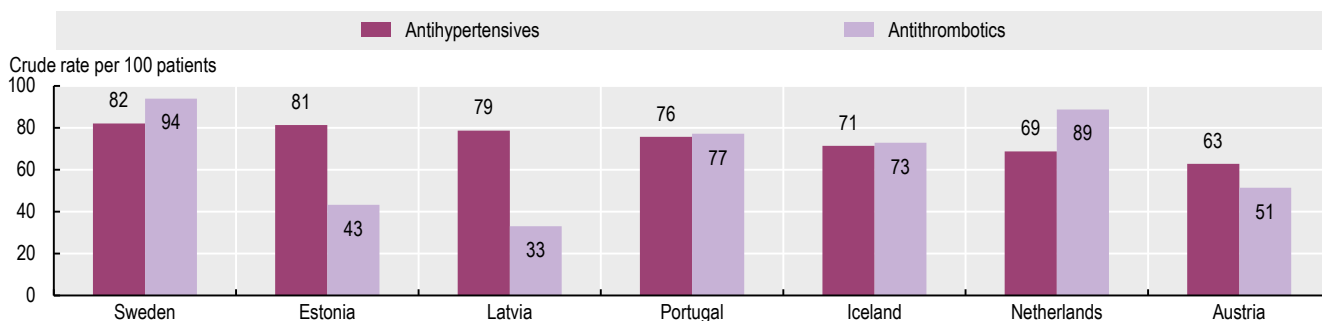
Figure 6.34. Patients who died or were readmitted within one year of discharge after ischaemic stroke and CHF, 2013 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD HCQO Data Collection on Integrated Care 2022-23.

StatLink <https://stat.link/lvmttk>

Figure 6.35. Patients receiving at least one antihypertensive and antithrombotic prescription in the 18 months following discharge after ischaemic stroke, 2020 (or nearest year)



Source: OECD HCQO Pilot Data Collection on Integrated Care 2022-23.

StatLink <https://stat.link/fo9ges>



7 Health expenditure

Health expenditure in relation to GDP

Health expenditure per capita

Prices in the health sector

Health expenditure by financing scheme

Public funding of health spending

Health expenditure by type of service

Health expenditure on primary healthcare

Health expenditure by provider

Capital expenditure in the health sector

Health expenditure in relation to GDP

The resources that a country allocates to healthcare compared to the size of the overall economy vary over time due to differences in both the growth of health spending and overall economic growth. During the 1990s and 2000s, OECD countries generally saw health spending outpace the rest of the economy, leading to an almost continual rise in the health expenditure to GDP ratio. After the volatility of the 2008 economic and financial crisis, the share remained relatively stable, as growth in health spending broadly matched overall economic performance across the OECD. The arrival of the COVID-19 pandemic in 2020 with a severe slowdown in economic activity and rapidly increasing health spending led to a significant adjustment in the health expenditure to GDP ratio.

In 2019, prior to the pandemic, OECD countries were spending, on average, around 8.8% of their GDP on healthcare, a figure relatively unchanged since 2013. By 2021, this proportion had jumped to 9.7%. However, preliminary estimates for 2022 point to a significant fall in the ratio to 9.2%, reflecting both a reduced need for spending to tackle the pandemic as well as the impact of inflation reducing the value of health spending (OECD, 2023^[1]). The United States still spent by far the most, equivalent to 16.6% of its GDP – well above Germany, the next highest spending country, at 12.7% (Figure 7.1). After the United States and Germany, a group of 15 high-income countries, including Canada, France and Japan, all spent more than 10% of their GDP on healthcare. In many of the Central and Eastern European OECD countries, as well as in the newer OECD member countries from Latin America, spending on health accounted for between 6-9% of their GDP. Finally, Luxembourg and Türkiye spent less than 6% of their GDP on healthcare.

An analysis of the trends in per capita health spending and GDP over the last 15 years shows two shocks: the economic and financial crisis in 2008 and the recent impact of COVID-19 in 2020 (Figure 7.2). While OECD economies sharply contracted in 2008 and 2009, health spending growth was maintained in the short term before hovering just above zero as a range of different policy measures to rein in public spending on health were put in place between 2010 and 2012. This was followed by a return to somewhat stronger growth, both in health spending and GDP up until the pandemic. In 2020, widespread lockdowns and other public health measures severely restricting economic activity and consumer spending sent many OECD economies into freefall. There was a rebound in 2021 with per capita GDP increasing by 5.8% on average. At the same time, real per capita spending on health accelerated from just over 4% in 2020 to 8% in 2021 as countries allocated additional funding to tackle the pandemic. With countries emerging from the acute stage of the pandemic, health spending per capita is likely to have fallen on average by close to 1.5% in real terms in 2022.

Trends in the health-to-GDP ratio over this period translate into a distinct pattern with significant step increases in 2009 and 2020, and a period of stability in between (Figure 7.3). Italy and

the United Kingdom, for example, have closely followed this trend, with the latter showing an even more pronounced jump in 2021. Germany has seen a rather continual increase in the share of GDP over time. Despite the shocks, health spending as a share of GDP in Korea has seen a continual and steady increase throughout the last 15 years, from 4.8% in 2006 and reaching 9.7% in 2022.

Definition and comparability

Expenditure on health gives a measure of the final consumption of health goods and services (i.e. current health expenditure) (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[2]). This includes spending by all types of financing arrangements on medical services and goods, population health and prevention programmes, as well as administration of the health system. The split of spending combines government and compulsory financing schemes, the latter including private insurance of a mandatory nature. Due to data limitations, private voluntary insurance in the United States is included with employer-based private insurance, which is currently mandated under the Affordable Care Act.

Gross Domestic Product (GDP) is the sum of final consumption, gross capital formation and net exports. Final consumption includes goods and services used by households or the community to satisfy their individual needs. It includes final consumption expenditure of households, general government and non-profit institutions serving households.

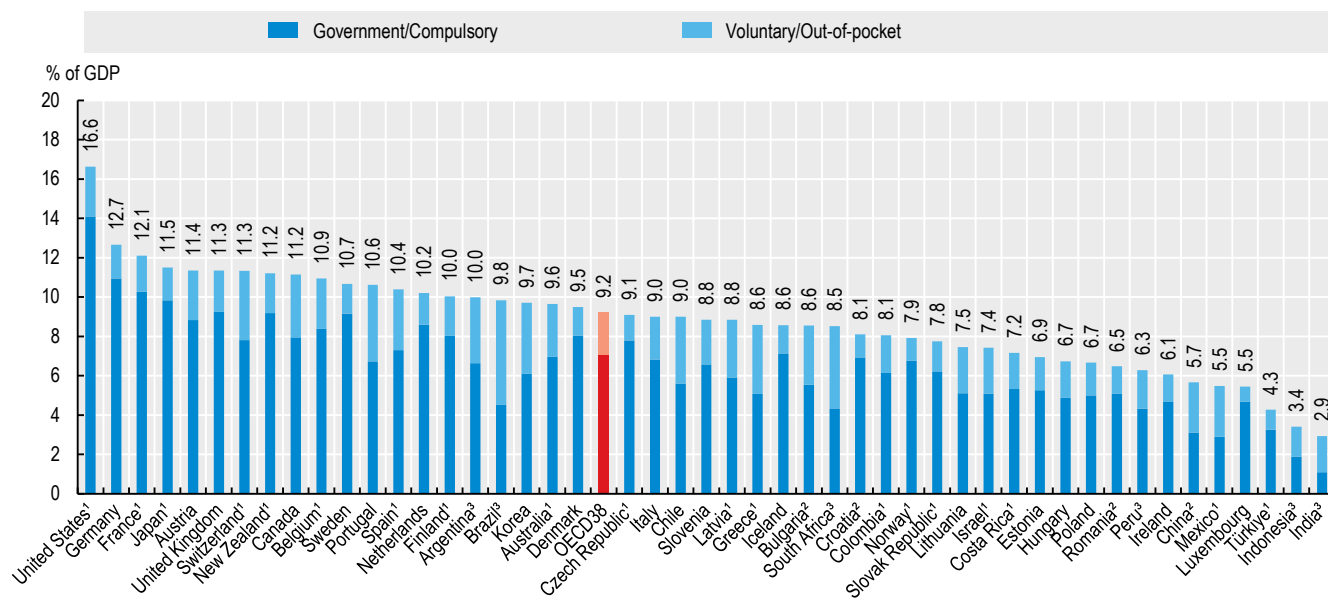
In countries such as Ireland and Luxembourg, where a significant proportion of GDP refers to repatriated profits and thus not available for national consumption, Gross National Income (GNI) may be a more meaningful measure than GDP. However, for consistency, GDP is maintained as the denominator for all countries.

Note that data for 2022 are based on provisional figures provided by countries or preliminary estimates made by the OECD Secretariat.

References

- OECD (2023), "Health care financing in times of high inflation", OECD, Paris, <https://www.oecd.org/health/Health-care-financing-in-times-of-high-inflation.pdf>. [1]
- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>. [2]

Figure 7.1. Health expenditure as a share of GDP, 2022 (or nearest year)

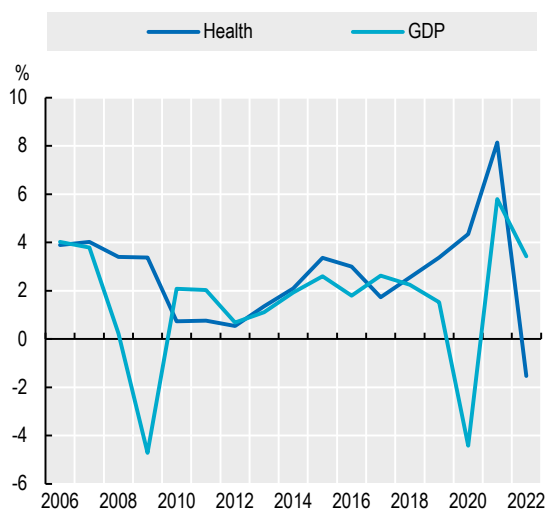


1. OECD estimate for 2022. 2. 2021 data. 3. 2020 data.

Source: OECD Health Statistics 2023; WHO Global Health Expenditure Database.

StatLink <https://stat.link/5tof4d>

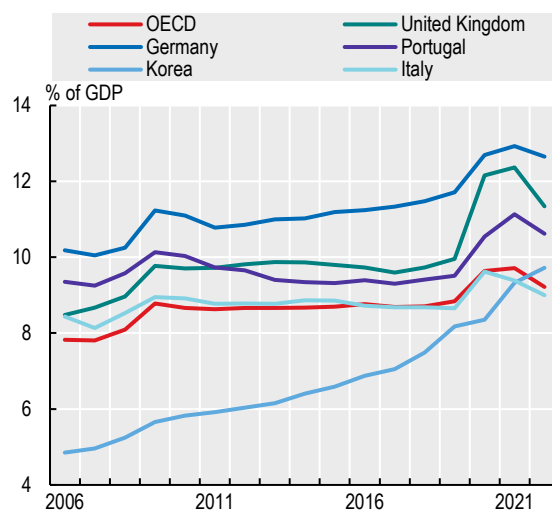
Figure 7.2. Annual real growth in per capita health expenditure and GDP, OECD, 2006-22



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/14cu3w>

Figure 7.3. Health expenditure as a share of GDP, selected countries, 2006-22



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/b3mj1>

Health expenditure per capita

The level of per capita health spending, which captures both individual and population healthcare needs, and how this level changes over time depends on a wide range of demographic, social and economic factors, as well as the financing and organisational arrangements of a country's health system.

In 2022, average per capita health spending in OECD countries (when adjusted for differences in purchasing power) was estimated to have reached nearly USD 5 000. In the United States, it reached the equivalent of USD 12 555 for every US citizen. Switzerland and Germany were the next highest spenders in the OECD, but at around USD 8 000 this was still less than two-thirds of the level in the United States (Figure 7.4). After Norway and Austria, a further group of western European countries, as well as Australia, Canada and New Zealand all spent between USD 6-7000. Per capita health spending broadly decreased across Southern European countries, Central and Eastern European countries to the Latin American OECD member countries, with spending in Mexico (USD 1 181) at around a quarter of the OECD average.

Figure 7.4 also shows the split of health spending based on the type of healthcare coverage, either organised through government health schemes or compulsory insurance (public or private), or through voluntary arrangements such as private voluntary health insurance or direct payments by households (see also indicator "Health expenditure by financing schemes"). On average across OECD countries, about three-quarters of all health spending is financed through government or compulsory insurance schemes.

The risk of illness and ill-health generally increases with age. A population with an older demographic structure can expect higher mortality rates, greater incidence and prevalence of certain diseases, and thus higher demands for healthcare and, by consequence, higher spending on health. Using a standard age-spending profile, the impact of different population structures on overall health spending across OECD countries can be assessed using indirect standardisation (OECD, forthcoming^[1]). Figure 7.5 indicates that countries such as Israel and Ireland, and some of the Latin American OECD member countries could expect higher health spending relative to the OECD average if a standard population structure was applied, whereas those countries with older populations (e.g. Japan, Germany and Italy) could expect lower spending.

In the years leading up to the COVID-19 pandemic, annual average per capita spending on healthcare grew by an average of 2.6% across OECD countries (Figure 7.6). In Latvia, Lithuania as well as Korea, annual spending growth between 2015 and 2019 was between 6 and 8%, while in most Nordic countries and France, growth was much more moderate at less than 1% on average. The emergence of COVID-19 in 2020 led to sharp increases in health spending, particularly from governments as they mobilised funds to slowdown and tackle the effects of the pandemic. Between 2019 and 2022, average per capita spending growth in the OECD accelerated to 3.3% per year, with a peak reached in 2021 before contracting in the most recent year (Figure 7.2).

However, diverging trends in the pattern of health spending growth across countries during the pandemic could be observed due to the severity of the various waves across different regions, the extent and duration of containment policies, but the variation in how healthcare is financed in countries can also play a role. Of the 38 OECD countries, around two-thirds saw higher growth during the pandemic than in the years immediately preceding the crisis, and only Mexico is expected to have seen overall negative growth during the most recent three-year period. Some countries – Latvia and Türkiye, have seen double-digit growth in health spending between 2019 and 2022, reflecting both the severity and the continuation of the pandemic's effects into 2022. In the Asia-Pacific region, Korea and New Zealand, have both seen growth of more than 8% on average between 2019 and 2022. Both countries had strong containment policies in place during 2020 and 2021, with a loosening resulting in some upsurge in COVID-19 cases in 2022.

Definition and comparability

See indicator "Health expenditure in relation to GDP" for a definition of current expenditure on health.

To compare spending levels between countries, per capita health expenditures are converted to a common currency (USD) and adjusted to take account of the difference in purchasing power of the national currencies. Actual Individual Consumption (AIC) PPPs are used as the most available and reliable conversion rates. For the calculation of growth rates in real terms, AIC deflators are used for all countries, where available.

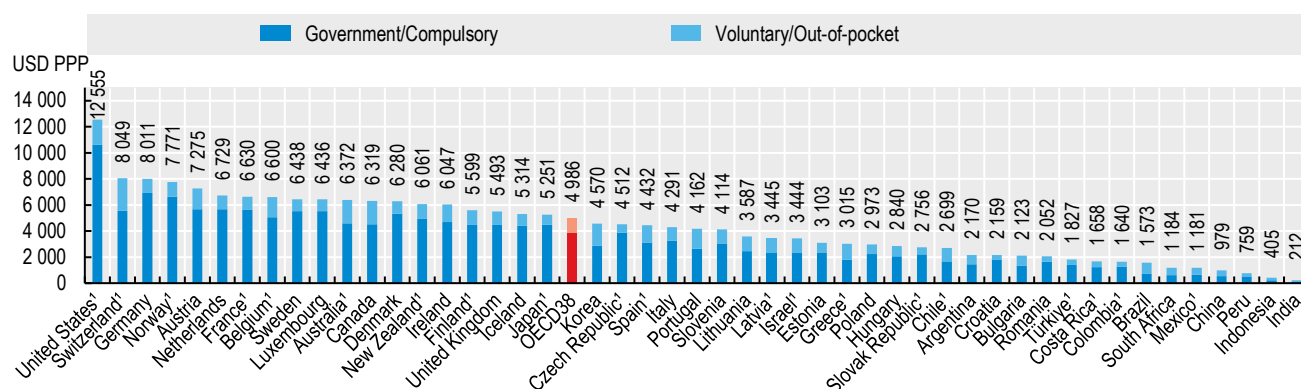
For an international or temporal comparison of health indicators that are highly influenced by demographic factors, an adjustment to account of differences in the population age-structure can be desirable. While this practice is commonplace for many health outcome variables, it is less widespread for indicators measuring resource use in health. Different methods exist to age-adjust health indicators. Here, an indirect method of standardisation is used.

Note that data for 2022 are based on provisional figures submitted by countries or estimated by the OECD Secretariat.

References

- OECD (forthcoming), "Understanding international measures of health spending: Age-adjusting expenditure on health", *OECD Health Working Papers*. [1]

Figure 7.4. Health expenditure per capita, 2022 (or nearest year)

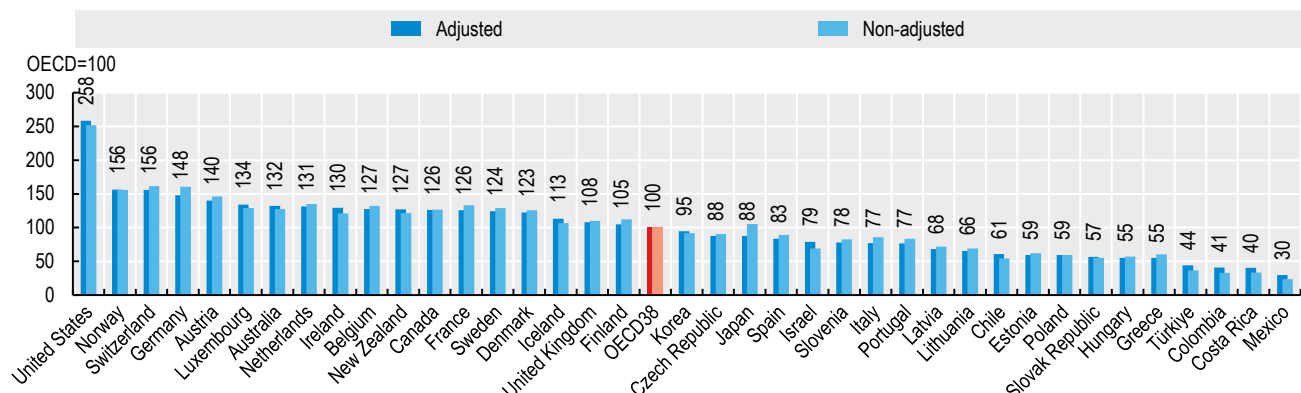


1. OECD estimates.

Source: OECD Health Statistics 2023; WHO Global Health Expenditure Database.

StatLink <https://stat.link/m6pzqb>

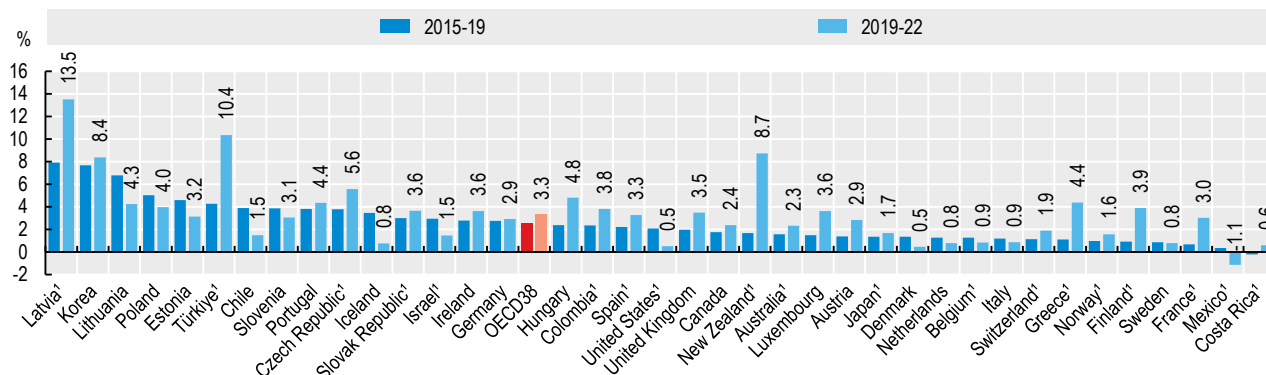
Figure 7.5. Impact of age-adjusting health expenditure per capita, 2022



Note: Health spending relative to OECD average (OECD=100) after indirect standardisation based on a derived OECD age-spending profile.

Source: Calculations based on OECD (forthcoming⁽¹⁾), "Understanding international measures of health spending: Age-adjusting expenditure on health".StatLink <https://stat.link/giu21p>

Figure 7.6. Average annual growth in per capita health expenditure (real terms), 2015-19 and 2019-22



1. Based on OECD estimates for 2022. Growth rates and time periods may have been adjusted to take account of breaks in series.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/rqlj9k>

Prices in the health sector

Comparisons of health spending reflect differences in the prices of healthcare goods and services, *and* the quantity of care that individuals are using (“volume”). Decomposing health spending into the two components gives policy makers a better understanding of what is driving spending differences.

Cross-country comparisons require spending to be expressed in a common currency, and the choice of conversion measure can heavily impact the results and interpretation (OECD/Eurostat, 2012^[1]). One approach relies on converting local currencies using foreign exchange rates but this is not ideal because of their volatility. Moreover, for goods and services that are not traded internationally such as healthcare, market exchange rates do not reflect the relative purchasing power of currencies in their national markets. Another approach uses purchasing power parities (PPPs) which are available at an economy-wide level, industry level, and for selected spending aggregates. Actual Individual Consumption (AIC) PPPs – comprising *all* goods and services consumed by individuals – are the most widely used conversion rates for health spending (see indicator “Health expenditure per capita”). However, using AIC PPPs means that the resulting measures not only reflect variations in the volume of healthcare goods and services, but also any variations in the prices of healthcare goods and services relative to prices of all other consumer goods and services across countries.

Figure 7.7 shows *health-specific* price levels based on a representative basket of healthcare goods and services for each OECD country. Switzerland and Iceland have the highest health prices in the OECD – on average the same basket of goods and services would cost 62% and 50% more than the OECD average, respectively. Healthcare prices also tend to be relatively high in Israel and the United States. In contrast, prices for the same mix of healthcare goods and services in Japan, Portugal and Slovenia are around two-thirds of the OECD average. The lowest healthcare prices in the OECD are in Türkiye, at 18% of the OECD average.

Removing the health price component from expenditure gives a measure of the amount of healthcare goods and services consumed by the population (“the volume of healthcare”). Comparing relative levels of health expenditures and volumes provides a way to look at the contribution of volumes and prices. Volumes of healthcare use vary less than health expenditure (Figure 7.8). The United States remains the highest consumer of healthcare in volume terms, 49% higher than the OECD average. The lowest per capita healthcare volumes in the OECD are in Costa Rica and Mexico, at around one fifth of the OECD average. Differences in the per capita volume of care is influenced by the age and disease profile of a population, the organisation of service provision, the use of prescribed pharmaceuticals, as well as issues with access leading to lower levels of care being used.

There is a strong correlation between prices in the health sector and economy-wide prices. But while internationally

traded goods tend to equalise in price between trading partners, services (such as healthcare) are typically purchased locally, with, for example, higher wages in wealthier countries leading to higher service prices. Comparing price levels in the health sector and in the economy relative to the OECD average, variation in health prices is greater than that in economy-wide prices (Figure 7.9). Countries with relatively low economy-wide prices tend to have health price levels that are even lower than in the general economy, and countries with high economy-wide prices typically having health prices that are higher than in the general economy. Yet not all higher income countries with high general prices have more expensive healthcare. In France and Germany, for example, general price levels are close to the OECD average, but healthcare prices are 30% and 20% lower respectively than the OECD average. This may reflect in part policy decisions to regulate healthcare prices.

Definition and comparability

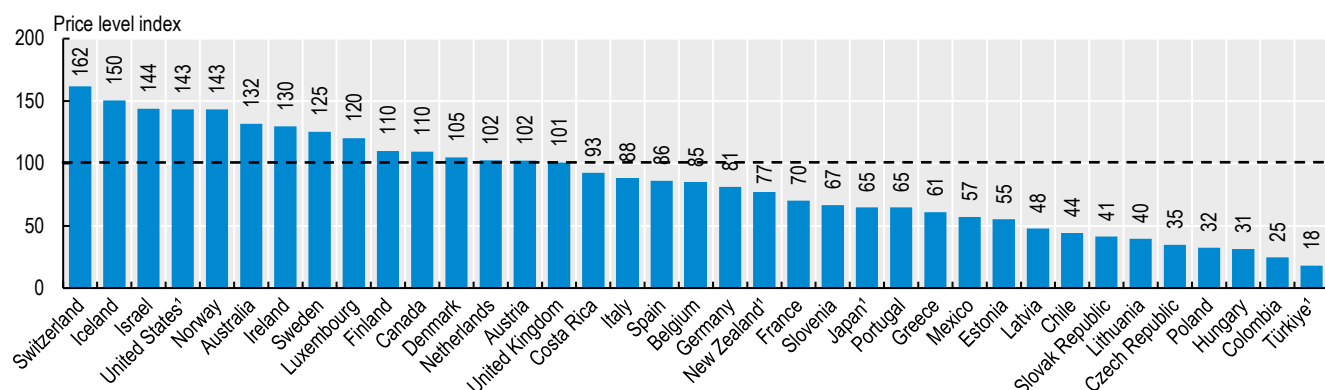
Purchasing power parities (PPPs) are conversion rates that show the ratio of prices in national currencies of the same basket of goods and services in different countries. Thus, they can be used as both currency converters and price deflators. When used to convert expenditure to a common unit, the results are valued at a uniform price level and should reflect only differences in the volumes of goods and services consumed.

To assess differences in health volumes requires health-specific PPPs. Eurostat and the OECD calculate PPPs for GDP and some 50 product groups, including health, on a regular basis. Recently, a number of countries have worked towards output-based measures of prices of healthcare goods and services. This methodology has been used to produce both health and hospital PPPs, which are now incorporated into the overall calculation of GDP PPPs. Such PPPs can be used to calculate health price level indices (PLI) to compare price levels and volumes across countries. These indices are calculated as ratios of health PPPs to exchange rates and indicate the number of units of a common currency needed to purchase the same volume.

References

- OECD/Eurostat (2012), *Eurostat-OECD Methodological Manual on Purchasing Power Parities (2012 Edition)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264189232-en>. [1]

Figure 7.7. Price levels in the healthcare sector, 2021, OECD average = 100

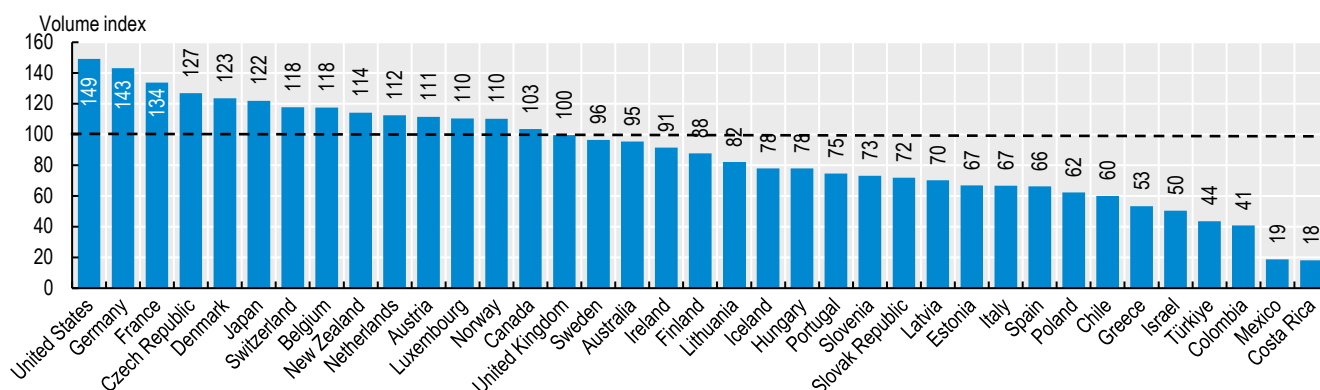


1. For hospitals, PPPs are estimated predominantly by using salaries of medical and non-medical staff (input method).

Source: OECD Secretariat estimates, 2023.

StatLink <https://stat.link/uh51am>

Figure 7.8. Per capita healthcare volumes, 2021, OECD average = 100

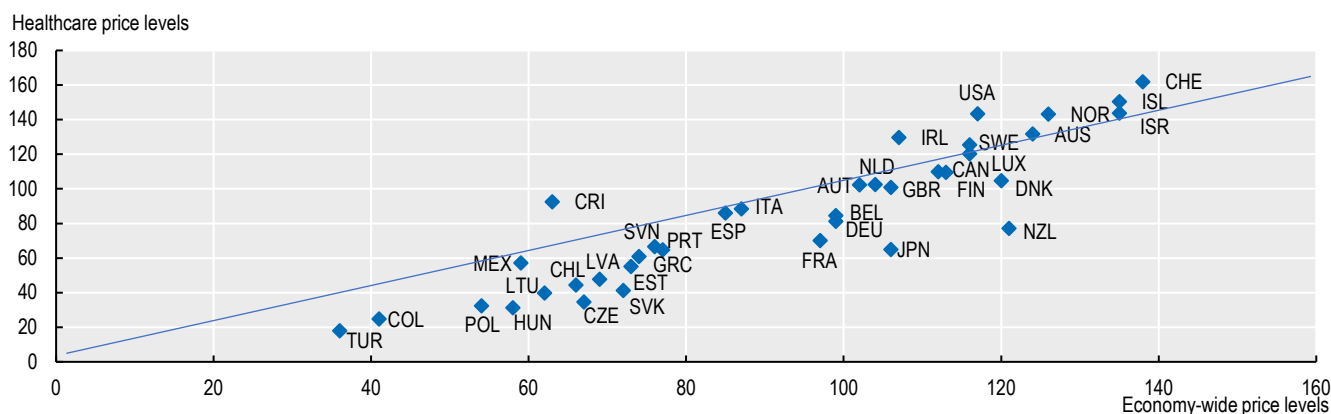


Note: Volumes are calculated using the PPPs for Health.

Source: OECD Health Statistics and OECD Secretariat estimates, 2023.

StatLink <https://stat.link/46vyi1>

Figure 7.9. Healthcare price levels compared to economy-wide price levels, 2021, OECD average = 100



Source: OECD Secretariat estimates, 2023.

StatLink <https://stat.link/p4uh01>

Health expenditure by financing scheme

There is a variety of financing arrangements through which individuals or groups of the population obtain healthcare. Government financing schemes, on a national or sub-national basis or for specific population groups, entitle individuals to healthcare based on residency and form the principal mechanism to cover healthcare costs in close to half of OECD countries. The other main method of financing is some form of compulsory health insurance (managed through public or private entities). Spending by households (out-of-pocket spending), both on a fully discretionary basis and part of some co-payment arrangement, can constitute a significant part of overall health spending. Finally, voluntary health insurance, in its various forms, can also play an important funding role in some countries.

Compulsory or automatic coverage, through government schemes or health insurance, forms the bulk of healthcare financing in OECD countries. Taken together, three-quarters of all healthcare spending in 2021 was covered through these types of mandatory financing schemes (Figure 7.10). Central, regional, or local government schemes in Denmark, Iceland, Norway, Sweden and the United Kingdom accounted for 80% or more of national health spending. In Germany, Japan, France and Luxembourg, three-quarters or more of spending was covered through a type of compulsory health insurance scheme. In the United States, federal and state programmes covered around a third of all US healthcare spending in 2021. Another 50% of expenditure is classified under compulsory insurance schemes, covering very different arrangements including federal health insurance schemes, such as Medicare, but also private health insurance, which is considered compulsory under the Affordable Care Act (ACA).

Out-of-pocket payments financed just under one-fifth of all health spending in 2021 in OECD countries, with this share broadly decreasing as GDP increases. Households accounted for 30% or more of all spending in Mexico (41%), Greece (33%), Chile and Lithuania (both 30%), while in France, the Netherlands and Luxembourg, out-of-pocket spending was below 10%.

In the years preceding the COVID-19 pandemic (2015-19), per capita spending by compulsory health insurance and voluntary health insurance schemes grew by 3.5% and 5.6% on average per year, respectively, above the growth rate of total health expenditure over the same period (2.6%) (Figure 7.11). Meanwhile, spending by government schemes averaged 1.3% annual growth. Moreover, with moves towards universal health coverage, health expenditure financed by out-of-pocket payments (1.8%) grew below the rate of overall health expenditure.

The spending trajectory of the various financing schemes changed with the onset of the COVID-19 pandemic in 2020 (Figure 7.11). While spending growth of compulsory health insurance schemes remained largely unchanged during the 2019-21 period, spending by government schemes increased by an annual average of 26% as significant resources were made available to track the virus, increase system capacity, provide subsidies to health providers and eventually roll out

COVID-19 vaccination campaigns. The growth in spending by government schemes was particularly high in countries where access to services is generally obtained via health insurance, including Chile, Colombia, Luxembourg, the Netherlands, the Slovak Republic and Slovenia. In those countries, government schemes generally do not play a large purchasing role in the health system, but they have assumed important financing responsibilities during the pandemic. In Colombia, for example, a newly established central government fund to finance COVID-19 response measures allocated approximately 40% of its resources to the health sector for testing, treatment, and vaccination (Vammalle and Córdoba Reyes, 2022^[1]).

Meanwhile, spending by voluntary insurance saw a trend reversal in the period between 2019 and 2021 compared to 2015-19, as a result of postponement and reduced demand for elective healthcare services and the partial non-availability of services. In Ireland, for example, private hospitals agreed to provide treatment capacity for public patients during the peak waves of the pandemic, thereby reducing service availability for private payers (including those willing to use voluntary private insurance).

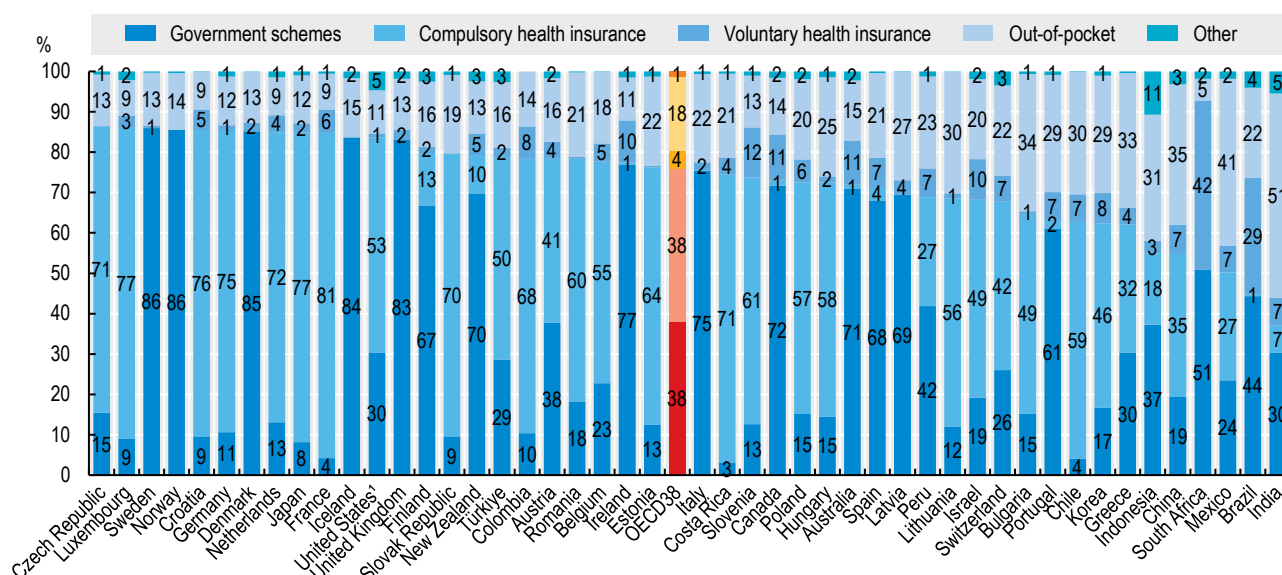
Definition and comparability

The financing of healthcare can be analysed from the point of view of financing schemes (financing arrangements through which health services are paid for and obtained by people, e.g. social health insurance), financing agents (organisations managing the financing schemes, e.g. social insurance agencies) and types of revenues of financing schemes (e.g. social insurance contributions). Here, “financing” is used in the sense of financing schemes as defined in the *System of Health Accounts* (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[2]) and includes government schemes, compulsory health insurance as well as voluntary health insurance and private funds such as households’ out-of-pocket payments, NGOs and private corporations. Out-of-pocket payments are expenditures borne directly by patients. They include cost-sharing and, in certain countries, estimations of informal payments to healthcare providers.

References

- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>. [2]
- Vammalle, C. and L. Córdoba Reyes (2022), “Health budgeting and governance responses to COVID-19 in Latin America and the Caribbean: Lessons for improving health systems’ resilience”, *OECD Journal on Budgeting*, <https://doi.org/10.1787/d62fa6ef-en>. [1]

Figure 7.10. Health expenditure by type of financing, 2021 (or nearest year)

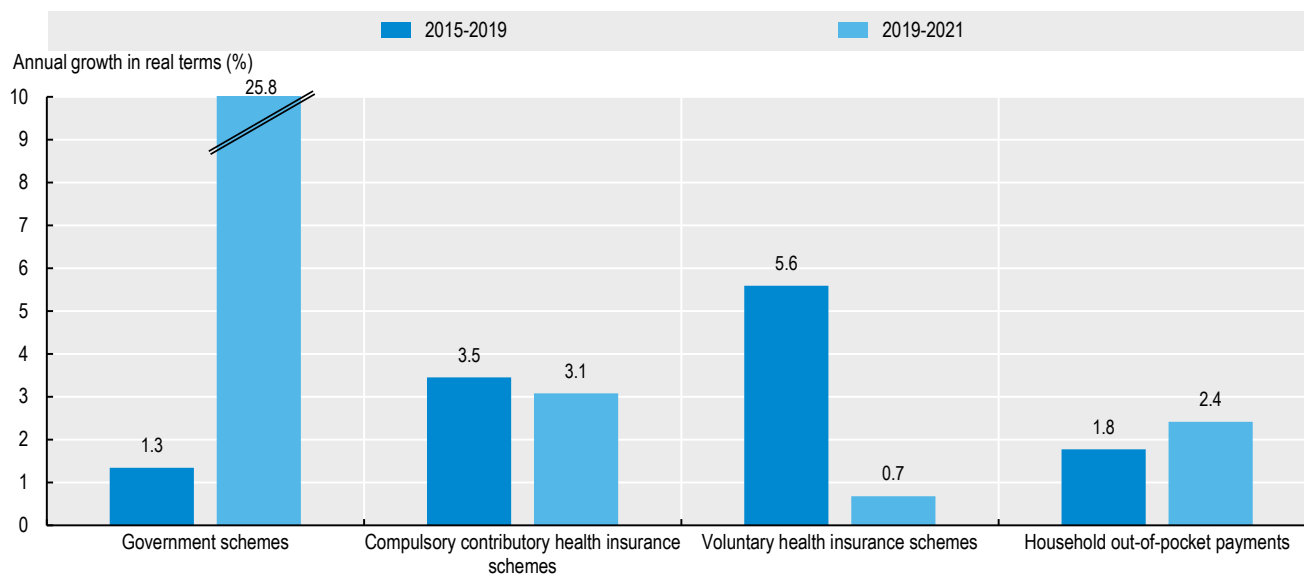


Note: Category "Other" refers to financing by NGOs, employers, non-resident schemes and unknown schemes. 1. All spending by private health insurance companies reported under compulsory health insurance.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/1roc2k>

Figure 7.11. Average annual growth in per capita health expenditure (real terms) by type of financing, OECD average, 2015-19 and 2019-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/m9qlvk>

Public funding of health spending

While financing schemes purchase healthcare on behalf of individuals and the population (see indicator “Health expenditure by financing scheme”), the revenues to fund this expenditure can originate from different sources. Most funding for government schemes comes from general government revenues (such as taxation), which are channelled through the budget process. However, governments might also contribute to social health insurance, for example, by covering the contributions of specific population groups or providing general budget support to insurance funds. Individuals purchase private health insurance through the payment of regular premiums. However, part of the premium may be paid by the employer, or it may be subsidised by government. Individuals also finance care directly, using household income to pay for services in their entirety or as part of a cost-sharing arrangement with a third-party financing scheme. Other health financing schemes (such as non-profit or enterprise schemes) can receive donations or generate income from investments or other commercial operations. Finally, although limited in most OECD countries, funds can come from non-domestic sources.

Public funding can be defined as the sum of government transfers and all social contributions. In 2021, public sources financed on average 73% of healthcare spending in OECD countries (Figure 7.12). Where government financing schemes are the principal financing mechanism, such as in Norway, Sweden and Denmark, government transfers fund 85% or more of healthcare expenditure. In other countries such as Slovenia or Germany, the majority of public funding refers to social insurance contributions payable by employers and employees. In many countries with social health insurance, government schemes do not purchase many health services directly but provide transfers and subsidies to other schemes. In the Czech Republic, government transfers to social health insurance on behalf of specific population groups are an important funding source, such that 87% of health expenditure overall was publicly financed in 2021.

Governments fund a range of public services, and healthcare is competing with many other sectors including education, defence, and housing for resources. The level of public funding on health is determined by factors such as the type of health system in place, the demographic of the population, shifting budget priorities, and economic conditions. Health spending accounted for an average of 15% of total government expenditure across the OECD in 2021, an increase of 1 percentage point compared to 2011 (Figure 7.13). While during the initial phase of the pandemic many OECD countries were able to substantially increase the public resources available to healthcare, the economic and geopolitical climate has brought new challenges in 2022 with Russia's war in Ukraine adding to already rising energy costs with inflationary pressures across much of the OECD. These economic and geo-political developments will affect the resources available to finance both public and private health spending, as well as the costs of health service delivery (OECD, 2023^[1]).

Many OECD countries have a system of compulsory health insurance – either social health insurance or through private coverage – but there is substantial diversity in the composition of revenues for these types of schemes (Figure 7.14). The importance of government transfers as a source of revenue can vary significantly. On average, around two-thirds of financing comes from social contributions (or premiums) – primarily split between employees and employers – but around a quarter still comes from government transfers, either on behalf of certain groups (e.g. the poor or unemployed) or as general support. In Chile and Hungary, government transfers fund over 60% of the health spending of the social health insurance system. Meanwhile, in Poland, Slovenia and Costa Rica the share was 5% or less, with social insurance contributions as the main funding source.

Definition and comparability

Health financing schemes have to raise revenues to pay for healthcare for the population they are covering. In general, financing schemes can receive transfers from the government, social insurance contributions, voluntary or compulsory prepayments (e.g. insurance premiums), other domestic revenues, and revenues from abroad (e.g. as part of development aid).

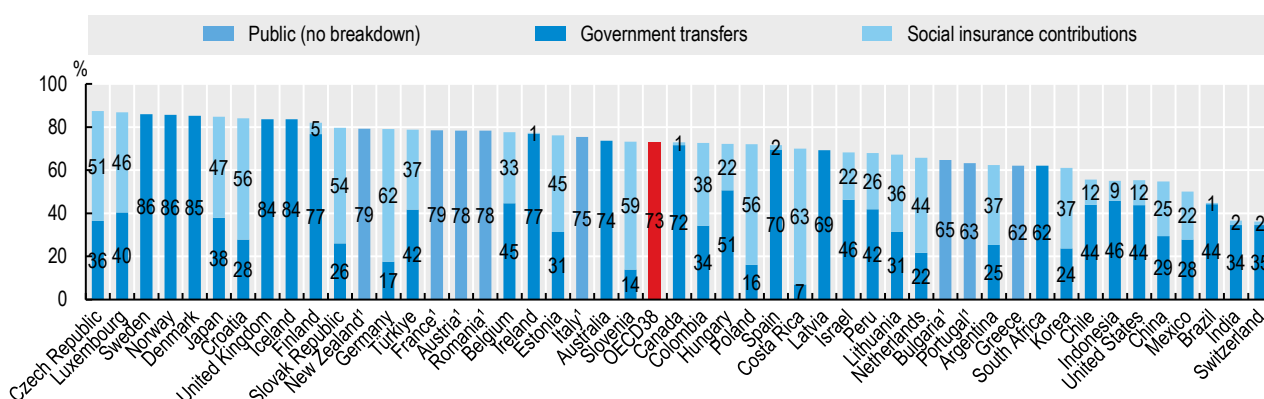
Revenues of a financing scheme are rarely equal to expenses in any given year leading to a surplus or deficit of funds. In practice, most countries use the composition of revenues per scheme to apply on a pro-rata basis to the scheme's expenditure thus providing a picture of how spending was financed in the accounting period.

Total government expenditure is as defined in the System of National Accounts. Using the methodology of the *System of Health Accounts* (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[2]) public spending on health is equal to the sum of transfers from government (domestic), transfers from government (foreign), and social insurance contributions. In the absence of information from the revenue side, the sum of spending by government financing schemes and social health insurance is taken as a proxy.

References

- OECD (2023), “Health care financing in times of high inflation”, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/health/Health-care-financing-in-times-of-high-inflation.pdf>. [1]
- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>. [2]

Figure 7.12. Health expenditure from public sources as share of total health expenditure, 2021 (or nearest year)

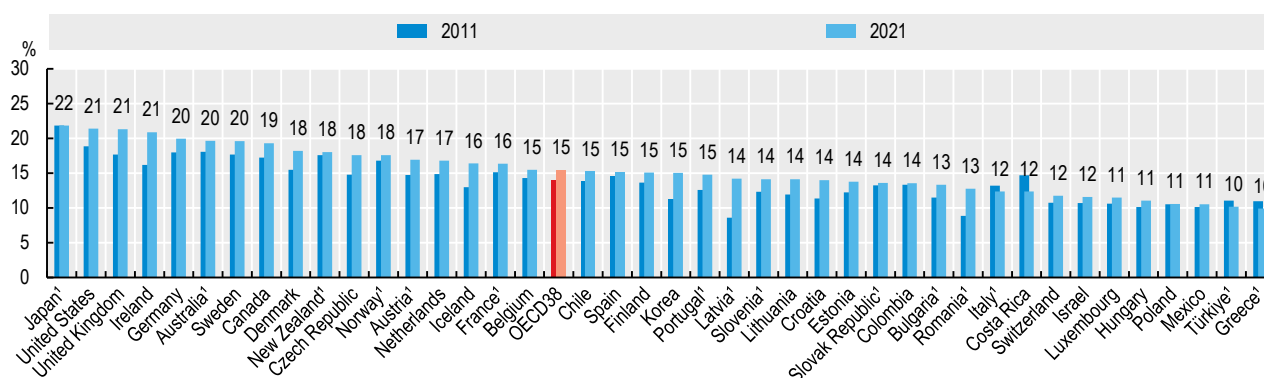


1. Public is calculated using spending by government schemes and social health insurance.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/sf7zlw>

Figure 7.13. Health expenditure from public sources as a share of total government expenditure, 2011 and 2021 (or nearest year)

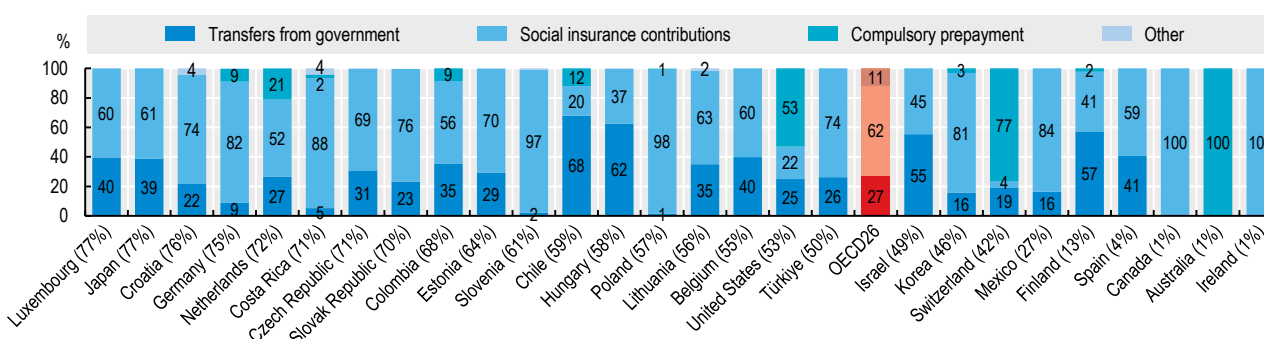


1. Public funding is calculated using spending by government schemes and social health insurance.

Source: OECD Health Statistics 2023. OECD National Accounts database.

StatLink <https://stat.link/lfa86e>

Figure 7.14. Financing sources of compulsory health insurance, 2021 (or nearest year)



Note: Numbers in brackets indicate the contribution of compulsory health insurance to total health expenditure. Category "Others" includes other domestic revenues and direct foreign transfers.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/6kuin5>

Health expenditure by type of service

A variety of factors, from disease burden and system priorities to organisational aspects and costs determine the allocation of resources across the various types of healthcare services. For all OECD countries, curative and rehabilitative care services make up the bulk of health spending and are primarily delivered through inpatient and outpatient services – accounting for 60% of all health spending in 2021 (Figure 7.15). Medical goods (mostly pharmaceuticals) made up a further 18%, followed by long-term care services, which in 2021 averaged around 13% of health spending. Administration and overall governance of the health system, together with preventive care account for the remaining 9% of health spending.

In 2021, Belgium and Greece reported the highest share of total health spending allocated to inpatient services, at around 40%. At the other end of the scale, many of the Nordic countries as well as Switzerland and the Netherlands had a much lower proportion of spending on inpatient services – at around 20% of overall health spending.

Outpatient care forms a broad category covering generalist and specialist outpatient services, dental care, but also homecare and ancillary services. Taking all these categories together, spending on outpatient care services accounted for around 45% of all health spending in Portugal, Latvia and Israel compared to an OECD average of 32%. Given the relative importance of inpatient care delivery, Greece and Belgium allocated a comparably low proportion on outpatient services, with less than a quarter of all health spending.

The third largest health spending category is medical goods. Differences in prices for international goods such as pharmaceuticals tend to show less variation across countries than for locally produced services. As a result, spending on medical goods (including pharmaceuticals) in lower-income countries often accounts for a higher share of health spending relative to services. For example, in 2021, expenditure on medical goods represented around 30% of all health spending in Mexico, the Slovak Republic and Greece. By contrast, with only accounting for one-tenth of overall health spending, these shares were much lower in Denmark, Norway, the Netherlands and the United Kingdom.

Spending on long-term care services accounted for 13% of health spending on average in 2021, but this figure hides big differences across OECD countries. In countries with formal arrangements such as in Norway, Sweden and the Netherlands, a quarter or more of all health spending is for long-term care services. However, a more informal long-term care sector exists in many Southern, Central and Eastern European countries including Hungary, Latvia, Greece and the Slovak Republic, and in Latin American countries such as Mexico, where spending on long-term care is much lower – typically around 5% or less.

The COVID-19 pandemic drastically changed health spending patterns in many countries resulting in notable differences in the average annual spending growth per capita in the years preceding the pandemic (2015-19) compared to during the pandemic (Figure 7.16). Between the years 2015 and 2019, annual per capita spending growth for retail pharmaceuticals (1.2%) and inpatient care (2.2%) was relatively moderate, whereas the average yearly increases for spending on outpatient care, long-term care and administration per capita were more pronounced, standing between 3-3.5%.

The pandemic triggered exceptional spending growth across all healthcare functions (Figure 7.16). Most notably, spending on preventive care increased by nearly 50% per year (up from 2.3% pre-pandemic), with countries dedicating significant resources to testing, tracing, surveillance, and public information campaigns related to the pandemic and the roll-out of the vaccination campaigns in 2020 and 2021. Annual per capita spending growth on inpatient care more than doubled, driven by expenses for additional staff and input costs (e.g. personal protective equipment) and substantial subsidies for hospitals. With around 8% annually, spending on health system administration also recorded strong growth between 2019 and 2021. Some of this increase can be explained by the additional resources required to manage national COVID-19 responses strategies. Preliminary data for 2022 suggests that some of the most recent increases will be short-lived and a normalisation of growth rates can be expected with as countries transition out of the acute phase of the pandemic.

Definition and comparability

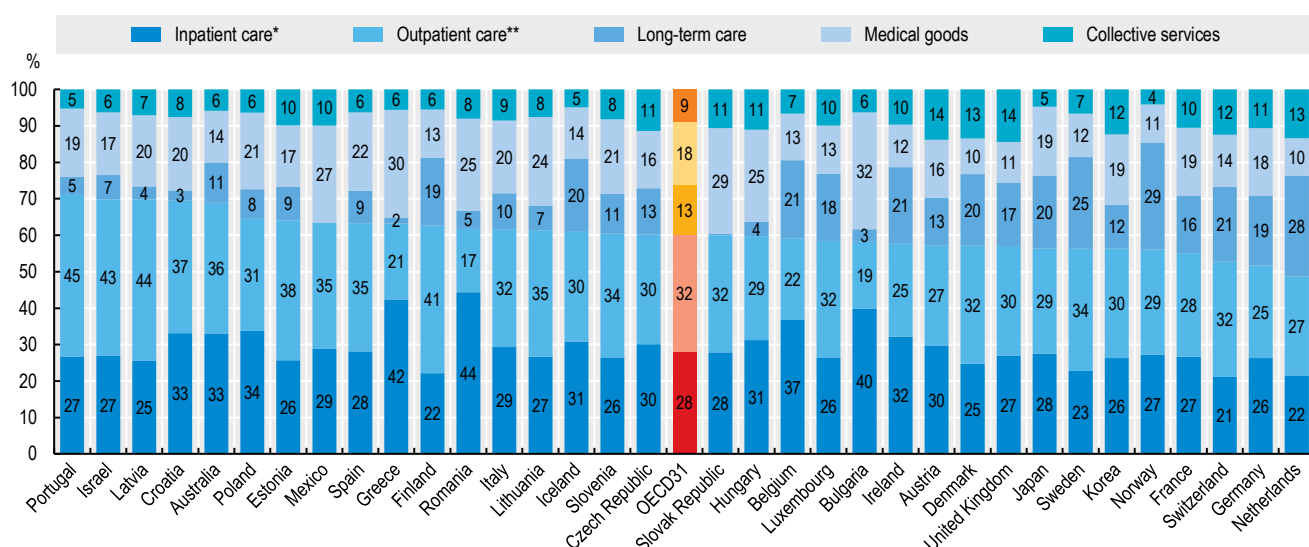
The *System of Health Accounts* (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[1]) defines the boundaries of the healthcare system from a functional perspective, with healthcare functions referring to the different types of healthcare services and goods. Current health expenditure comprises personal healthcare (curative care, rehabilitative care, long-term care, ancillary services and medical goods) and collective services (prevention and public health services as well as administration – referring to governance and administration of the overall health system rather than at the health provider level). Curative, rehabilitative and long-term care can also be classified by mode of provision (inpatient, day care, outpatient and home care).

For the calculation of growth rates in real terms, AIC deflators are used.

References

- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>. [1]

Figure 7.15. Health expenditure by type of service, 2021 (or nearest year)

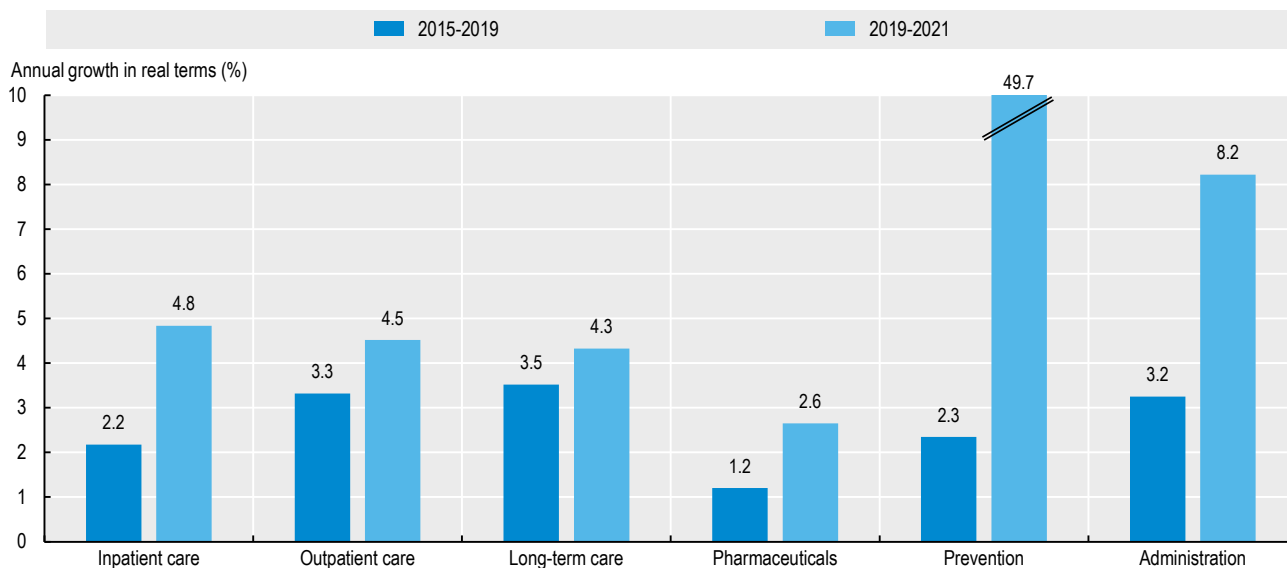


Note: Countries are ranked by curative-rehabilitative care as a share of current expenditure on health. * Refers to curative-rehabilitative care in inpatient and day care settings. ** Includes home care and ancillary services.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/b9f8vq>

Figure 7.16. Average annual growth in health expenditure per capita for selected services (real terms), OECD average, 2015-19 and 2019-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/2ce5tu>

Health expenditure on primary healthcare

Effective primary healthcare is the cornerstone of an efficient, people-centred, and equitable health system. Strengthening primary care has been identified as an effective way to improve care co-ordination and health outcomes and reduce wasteful spending, by limiting unnecessary hospitalisations and associated costs in hospitals and other parts of the health system. Moreover, the COVID-19 pandemic has shown that for health systems to be resilient in the face of health crises, strong primary and community healthcare is essential. However, in many OECD countries, primary care has not yet fully realised this potential (OECD, 2021^[1]).

In 2021, primary healthcare accounted for 13% of health spending on average across OECD countries, ranging from 10% or less in Austria, Luxembourg, the Netherlands and Switzerland to nearly 20% in Slovenia and Estonia (Figure 7.17). Compared to 2019, this proportion has remained unchanged suggesting that primary care spending increased in line with overall health spending during the COVID-19 pandemic.

Regarding its composition, half of primary care spending across OECD countries is on general outpatient care services, with a further third related to dental care. Prevention services as well as home visits by GPs or nurses make up a smaller proportion of spending on primary care, although often services related to prevention activities may be hard to distinguish from general outpatient consultations. General outpatient care provided by ambulatory providers was particularly high in Costa Rica, Poland and Mexico, reaching up to 13% of overall health spending. In Austria, Germany, France, Luxembourg and Switzerland, spending on general outpatient care is much lower overall, accounting for 4% or less of health spending.

In Lithuania and Estonia, the large share of primary care in overall health spending can be explained by spending on dental care. In both countries, dental care accounts for over 8% of their total health budget – nearly twice the OECD average. This compares with Mexico, the United Kingdom, Costa Rica and the Netherlands, where dental care spending represents only around 3% of total health spending.

Total spending on prevention (referring to services provided by ambulatory care providers and others) increased significantly across OECD countries with the onset of the COVID-19 crisis (see indicator “Health expenditure by type of service”). As a share of total health expenditure, spending on prevention doubled since 2019 on average across OECD countries (Figure 7.18), reaching more than 5% in 2021. Spending on prevention increased by more than 6 percentage points in Austria, Denmark, the Netherlands and the United Kingdom, reflecting substantial investments in public health measures related to fighting the spread of the COVID-19 pandemic.

An increase in spending on prevention might be welcomed, yet much of the spending growth in 2021 can be attributed to time-limited, emergency measures related to COVID-19 management – such as testing, surveillance, and vaccination campaigns – rather than long-term planned investments into population health. In the United Kingdom, for example, the growth in prevention spending was triggered by the

GBP 15 billion allocated to the NHS Test and Trace Programme for COVID-19. OECD analysis suggests additional spending on preventive care is needed to strengthen countries’ health system resilience and their agility to respond to pandemics and other evolving threats (OECD, 2023^[2]).

Definition and comparability

International comparisons of what is spent on primary healthcare have to date been largely absent due to both the lack of a commonly accepted definition, and an appropriate data collection framework. Working with data and clinical experts and international partners, the OECD has developed a methodological framework to estimate primary healthcare spending (Mueller and Morgan, 2018^[3]).

Estimates are based on data submitted using the *System of Health Accounts 2011* framework. The following functions are first identified as basic care services: general outpatient curative care (e.g. routine visits to a GP or nurse for acute or chronic treatment); dental outpatient curative care (e.g. regular control visits as well as more complex oral treatment); home-based curative care mainly refers to home visits by GPs or nurses; preventive care services (e.g. immunisation or health check-ups)

Where basic care services are provided by ambulatory healthcare providers such as medical practitioners, dentists, ambulatory healthcare centres and home healthcare service providers, this may be considered as a proxy for primary healthcare. It should be stressed that this proxy measure is a simplified approach to operationalise a complex multi-dimensional concept.

Comparability for this indicator is still limited and depends on countries’ capacity and methods used to distinguish between general outpatient and specialist services.

References

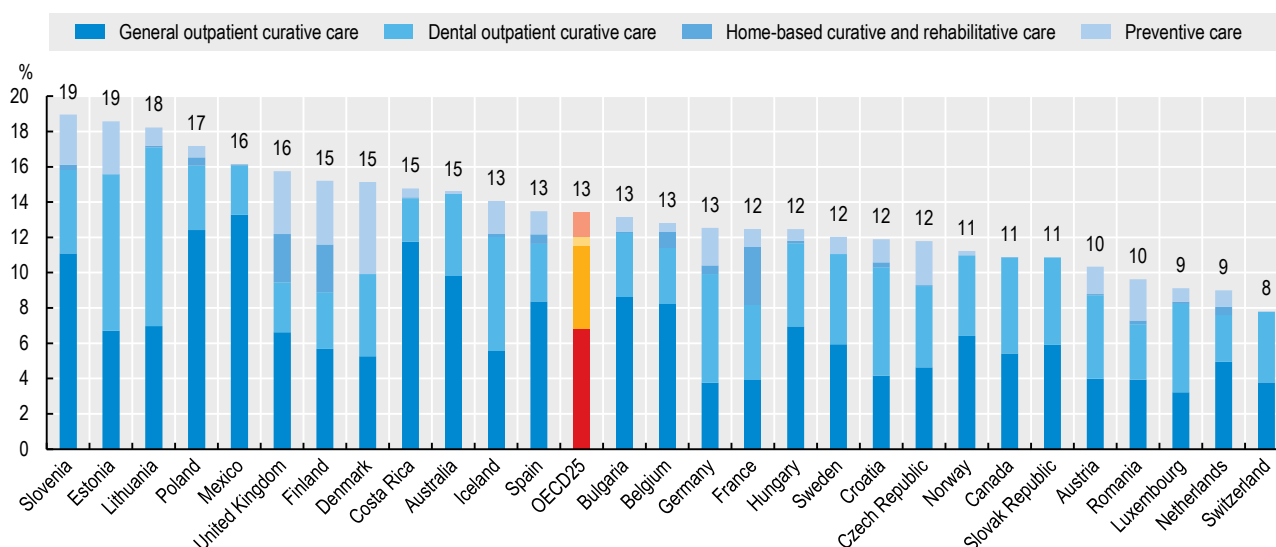
- Mueller, M. and D. Morgan (2018), “Deriving preliminary estimates of primary care spending under the SHA 2011 framework”, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/health/health-systems/Preliminary-Estimates-of-Primary-Care-Spending-under-SHA-2011-Framework.pdf>.

[3]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>.

[2]
- OECD (2021), *Realising the Potential of Primary Health Care*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a92adee4-en>.

[1]

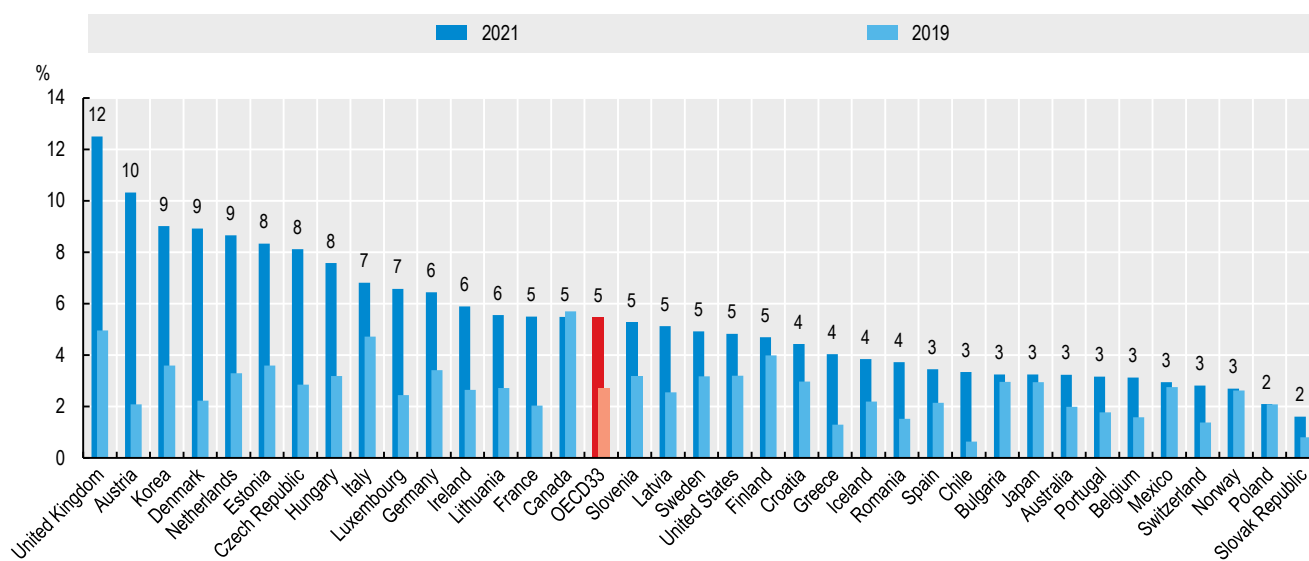
Figure 7.17. Spending on primary healthcare services as a share of current health expenditure, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/ym6nb4>

Figure 7.18 Share of spending on prevention in current health expenditure, 2019 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/m6xqyg>

Health expenditure by provider

Healthcare is delivered by a wide variety of providers ranging from hospitals and medical practices to ambulatory facilities and retailers, which impact expenditure patterns for different goods and services. Analysing health spending by provider can be particularly useful when considered alongside the functional breakdown of health expenditure, giving a fuller picture of the organisation of health systems.

The organisational differences in healthcare delivery across OECD countries can be substantial, resulting in a wide variation in the distribution of health spending across providers. At 39%, activities delivered in hospitals accounted for the largest proportion of health system funding across the OECD. This average was largely exceeded in both Türkiye and Costa Rica where hospital activities received more than half of all financial resources (Figure 7.19). On the other hand, Germany and Mexico spent less than 30% of the total health budget on hospitals.

After hospitals, the largest provider category are ambulatory providers. This category covers a wide range of facilities with most spending related to either medical practices including GPs and specialists (e.g. Austria, France and Germany) or ambulatory healthcare centres (e.g. Finland, Ireland and Sweden). Across OECD countries, care delivered by ambulatory providers accounts for around a quarter of all health spending on average – within this, around two-thirds of all spending relates to GP, specialist practices and ambulatory healthcare centres, and roughly one-fifth relate to dental practices. Overall, spending on ambulatory providers exceeded half of total health spending in Israel in 2021 and reached one-third in Latvia but remained at 10% in Türkiye and below 20% in Greece, the Netherlands and the Slovak Republic.

Other main provider categories include retailers (mainly pharmacies) which accounted for 16% of all health spending and residential long-term care facilities (mainly providing inpatient care to dependent people), to which 8% of the total health spending can be attributed.

Across OECD countries, there is a wide variation in the range of activities that may be performed by the same category of provider, reflecting differences in the structure and organisation of health systems. These cross-country differences are most pronounced in the hospital sector (Figure 7.20). Although inpatient curative and rehabilitative care define the primary activity of hospitals and therefore represent the majority of their expenditure, hospitals can also be important providers of outpatient care in many countries, for example through accident and emergency departments, specialist outpatient units, or laboratory and imaging services. In Finland, Denmark, Sweden and Portugal, outpatient care accounts for over 40% of hospital expenditure since specialists are typically receiving patients in hospital outpatient departments. On the other hand, in Germany and Greece, hospitals are generally mono-functional with the vast majority (around 90%) of spending on inpatient care services, and very little outpatient and day care spending. Over the last decade, many countries have shifted some inpatient services to day

care departments aiming at potential efficiency gains and a reduction in waiting times. As a result, day care services account for more than 15% of all hospital expenditures in Belgium, Ireland and Portugal.

Measures taken to address the COVID-19 pandemic have also affected the provider distribution of health spending. In 2020, the proportion of resources allocated to hospitals increased to 40% reflecting higher input costs of inpatient service delivery and important financial support targeted at hospitals. This share dropped again in 2021 with a reduced need for hospital subsidies. Interestingly, while the outbreak of the health emergency has led to major disruptions in the service delivery in hospitals, the spending distribution by type of service remained relatively stable in most countries.

Definition and comparability

The universe of healthcare providers is defined in the *System of Health Accounts* (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[1]) and encompasses primary providers, i.e. organisations and actors that deliver healthcare goods and services as their primary activity, as well as secondary providers for which healthcare provision is only one among a number of activities.

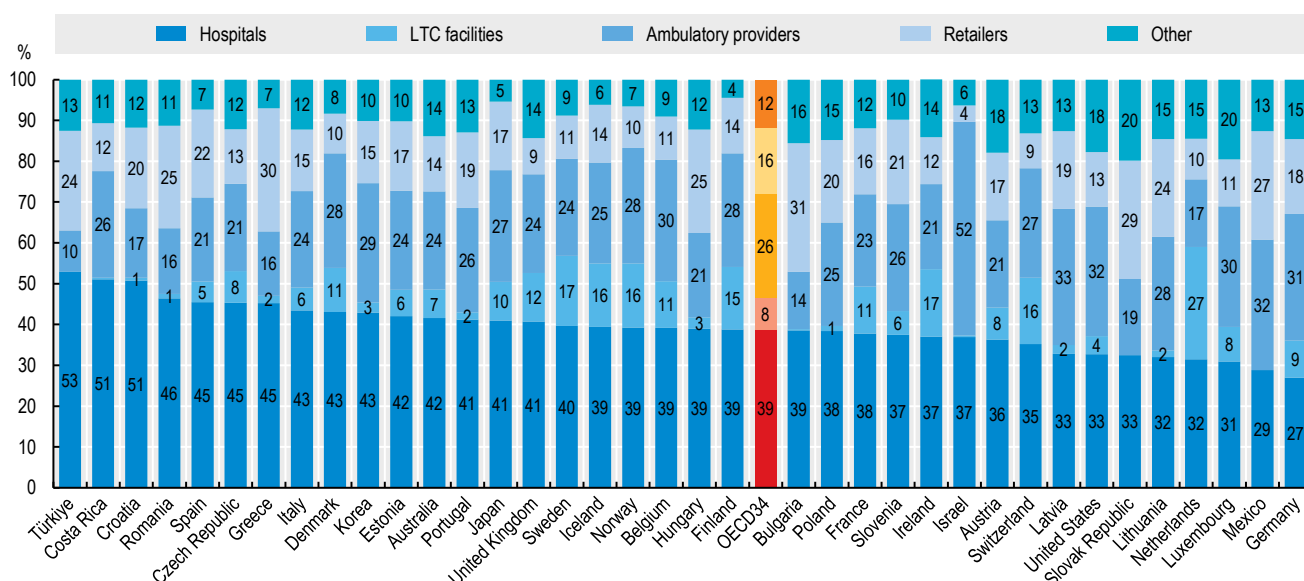
The main categories of primary providers are hospitals (acute and psychiatric), residential long-term care facilities, ambulatory providers (practices of GPs and specialists, dental practices, ambulatory healthcare centres, providers of home healthcare services), providers of ancillary services (e.g. ambulance services, laboratories), retailers (e.g. pharmacies), and providers of preventive care (e.g. public health institutes). Secondary providers include residential care institutions whose main activities might be the provision of accommodation but provide nursing supervision as secondary activity, supermarkets that sell over-the-counter medicines, or facilities that provide healthcare services to a restricted group of the population such as prison health services. Secondary providers also include providers of healthcare system administration and financing and households as providers of home healthcare.

Health facilities are classified into a provider category based on their principal activity. In Portugal, this means that local health units are classified as hospitals although they also include outpatient health centres whose activity cannot be identified separately.

References

- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>. [1]

Figure 7.19. Health expenditure by provider, 2021 (or nearest year)

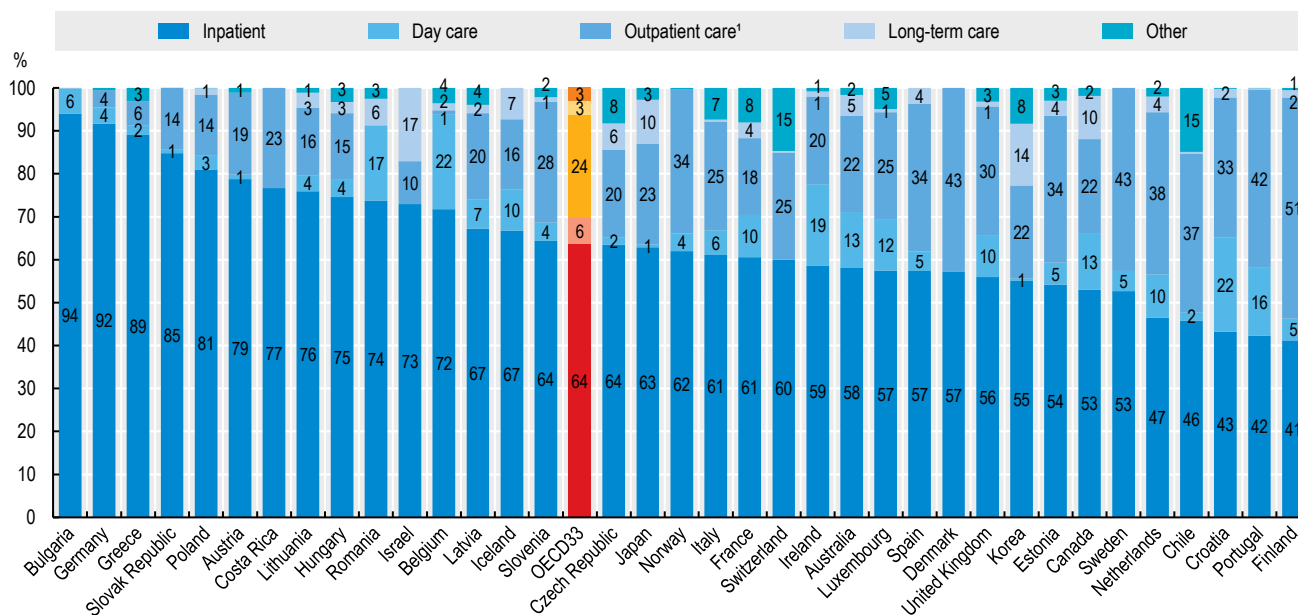


Note: "Other" includes ancillary service providers (e.g. patient transport, laboratories); health system administration, public health and prevention agencies; households in cases they provide paid long-term care; and atypical providers where healthcare is a secondary economic activity.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/6i1aju>

Figure 7.20. Hospital expenditure by type of service, 2021 (or nearest year)



Note: "Other" includes preventive care activity; pharmaceuticals if dispensed to outpatients; and unknown services. 1. Includes ancillary services.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/tmoh3u>

Capital expenditure in the health sector

While human resources are essential to the health and long-term care sector, physical resources are also a key factor in the production of health services. How much a country invests in new health facilities, diagnostic and therapeutic equipment, and information and communications technology (ICT) can have an important impact on the capacity of a health system to meet the healthcare needs of the population. The COVID-19 crisis has shone a spotlight on some of the infrastructure challenges. Health systems, and hospitals in particular, were placed under immense strain. Some countries lacked the necessary physical resources to respond to the sudden influx of seriously ill COVID-19 patients. Having sufficient equipment in intensive care units and other health settings helps to avoid potentially catastrophic delays in diagnosing and treating patients. Non-medical equipment is also important, notably the IT infrastructure needed to better monitor population health, both in acute situations and in the long term. Investing in capital equipment is therefore a prerequisite to strengthening overall health system resilience.

Capital investment fluctuates from year to year, as investment decisions can be more dependent on economic circumstances and political or business choices as well as reflecting future needs and past levels of investment. As with any industry, a lack of investment spending can lead to an accumulation of problems and bigger costs in the future as current equipment and facilities deteriorate.

In the five years between 2017 and 2021, average annual *capital* expenditure in the health sector in OECD countries was just below 0.6% of GDP. This compares to an average of around 9% of GDP on *current* health spending over the same period (see indicator “Health expenditure as a share of GDP”) (Figure 7.21). Germany was the highest annual spender, consistently allocating around 1.1% of its GDP each year on new construction projects, medical and non-medical equipment, and technology in the health and social sector. Austria, Belgium, Japan, Australia and Norway were the next highest group of capital spenders at around 0.9% of GDP, although spending was more variable over that period in the case of Australia. Of the other G7 countries, the United States was a relatively high spender at around 0.8% of GDP per year, while France invested around 0.6% of its GDP per year. Both Italy and the United Kingdom remained below the average at just over 0.4% of GDP.

Capital spending covers a broad range of investments from construction projects (that is, hospitals and healthcare facilities), equipment (e.g. medical and ICT equipment) to intellectual property (including databases and software).

Figure 7.21 shows that, on average in OECD countries, 45% of capital expenditure went towards construction projects, 40% on equipment, and the remaining 15% on intellectual property. Finland and Portugal both had a similar level of overall investment, but whereas Finland allocated around 70% on the construction of health and social care facilities, Portugal invested the same proportion on equipment and on digital solutions and data, combined.

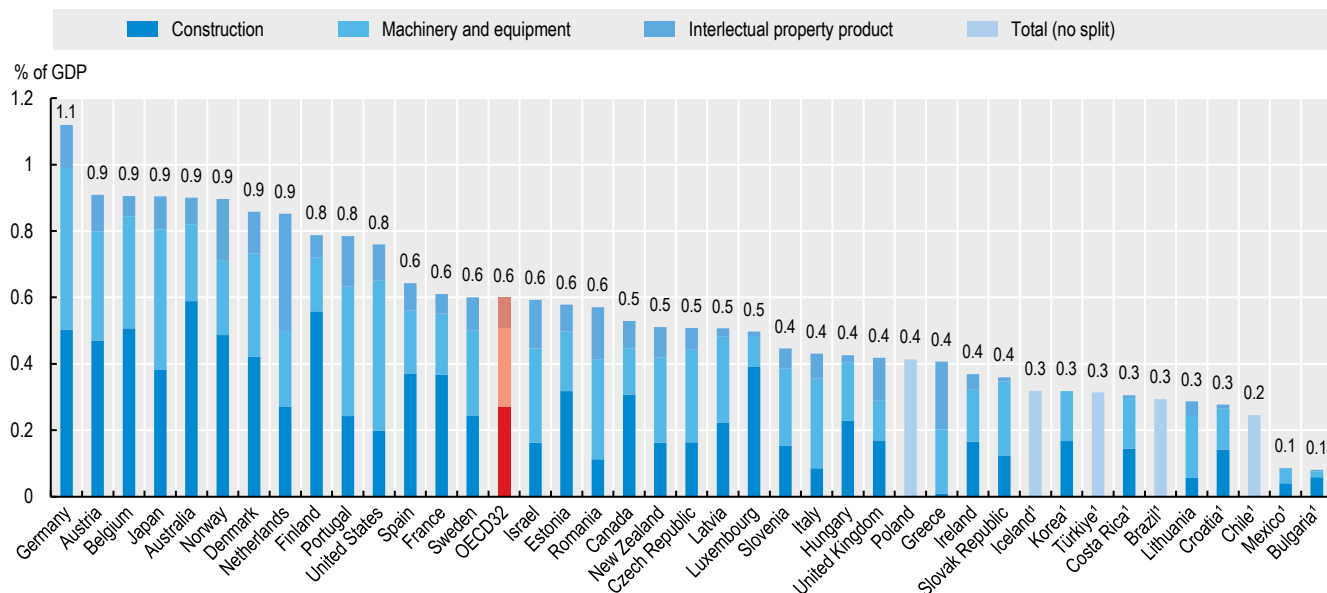
Figure 7.22 shows an index of capital spending in real terms since 2010 for the OECD and a selection of OECD countries. On average across the OECD, annual investment was more than 40% higher (in real terms) in 2021 compared with the levels of investment reported in 2010. Australia and the United States have closely followed the overall OECD trend and increased their annual capital spending over that period by around 50%. On the other hand, Canada invested at around the same level in 2021 compared with 2010. In Europe (right panel), Germany has seen a steady increase in capital investment over the last ten years or so, even if the growth has been below that of the OECD as a whole. Both France and the United Kingdom saw investment levels drop in the 2010s, but these have recovered in the last few years.

Definition and comparability

Gross fixed capital formation (GFCF) in the health sector is measured by the total value of the fixed assets that health providers have acquired during the accounting period (less the value of the disposals of assets) and that are used repeatedly or continuously for more than one year in the production of health services. The breakdown by assets includes infrastructure (e.g. hospitals, clinics, etc.), machinery and equipment (including diagnostic and surgical machinery, ambulances and ICT equipment), as well as software and databases.

Gross fixed capital formation is reported under the National Accounts by industrial sector according to the International Standard Industrial Classification (ISIC) Rev. 4 using section Q: Human health and social work activities. It is also reported by a number of countries under the *System of Health Accounts*. The ISIC section Q is generally broader than the SHA boundary for healthcare. For reasons of comparability and availability, preference has been given to measures of GFCF under the National Accounts.

Figure 7.21. Annual capital expenditure in health and social work as a share of gross domestic product, average 2017-21 (or nearest year) by type of asset

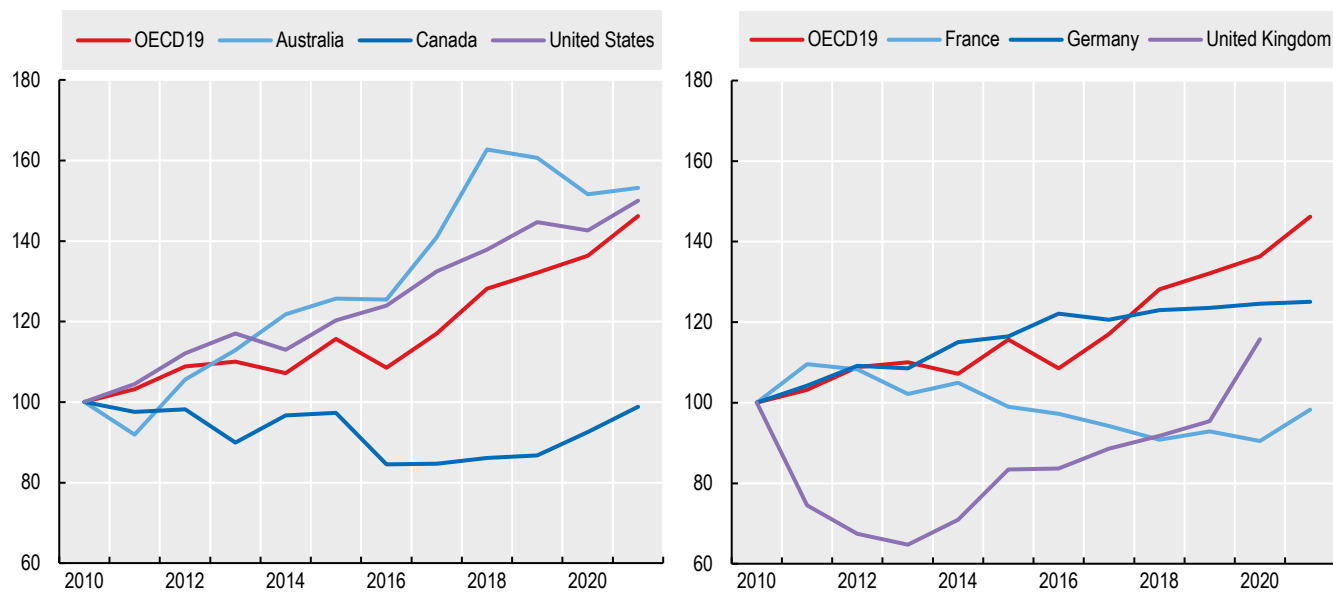


1. Refers to gross fixed capital formation in health providers under the System of Health Accounts.

Source: OECD National Accounts, OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/7p4etv>

Figure 7.22. Trends in capital expenditure (real terms), OECD and selected countries, 2010-21



Source: OECD National Accounts, OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/vz4i17>



8 Health workforce

Health and social care workforce

Doctors (overall number)

Doctors (by age, sex and category)

Geographic distribution of doctors

Remuneration of doctors

Nurses

Remuneration of nurses

Hospital workers

Medical graduates

Nursing graduates

International migration of doctors and nurses

Health and social care workforce

In OECD countries, health and social care systems employ more workers now than at any other time in history. In 2021, more than one in every ten jobs (10.5%) was in health or social care, up from 9.5% in 2011 (Figure 8.1). In Nordic countries and the Netherlands, more than 16% of all jobs were in health and social work. Between 2011 and 2021, the share of health and social care workers increased particularly rapidly in Korea and Türkiye, although it remained lower than the OECD average in both countries.

Job numbers in the health and social care sector increased much more rapidly than in other sectors over the past decade. On average across OECD countries, employment in health and social work increased by 24% between 2011 and 2021 – over twice the rate of overall employment growth (Figure 8.2).

In most OECD countries, over 75% of workers in the health and social care sector are women (Figure 8.3). While women's jobs tend to be concentrated more in lower-skilled and lower-paid occupations, half of all doctors on average across OECD countries in 2021 were female (see section on “Doctors by age, sex and category”).

Nurses make up the most numerous category of health and social care workers in most OECD countries, accounting for approximately 20-25% of all workers. Personal care workers (including healthcare assistants in hospitals and nursing homes and home-based personal care workers) also account for a relatively large share, sometimes exceeding the number of nurses.

During the COVID-19 pandemic, higher national numbers of health and social care workers were significantly associated with lower mortality across OECD countries, based either on registered COVID-19 deaths or the broader measure of excess mortality (OECD, 2023^[1]). Unsurprisingly, the strongest increases in job postings during the pandemic in many countries (including Canada, the United Kingdom and the United States) were in the healthcare sector (OECD, 2023^[2]).

Population ageing, technological change and rising incomes are expected to continue to boost demand for health workers in the coming years and decades. This is confirmed by national projections that forecast substantial employment growth in the health sector in the years ahead. In the United States, the most recent projections from the Bureau of Labor Statistics forecast that the healthcare and social assistance sector is projected to not only grow more rapidly than any other sector, but it is also projected to create about 45% of all new jobs between 2022 and 2032 (BLS, 2023^[3]). In Canada, the health sector is also projected to post the largest increases in employment between 2022 and 2031 (Government of Canada, 2021^[4]).

The demand for social care (long-term care) workers is also projected to increase strongly, mainly due to population ageing. Recent OECD projections forecast that growth in demand for long-term care workers over the next decade across OECD countries will be much higher than the actual recorded increase over the past decade. Further efforts will be required to increase the attractiveness of the profession and recruitment and retention of workers in the long-term care sector to avoid a sharp increase in unmet needs and workforce shortages (OECD, 2023^[5]).

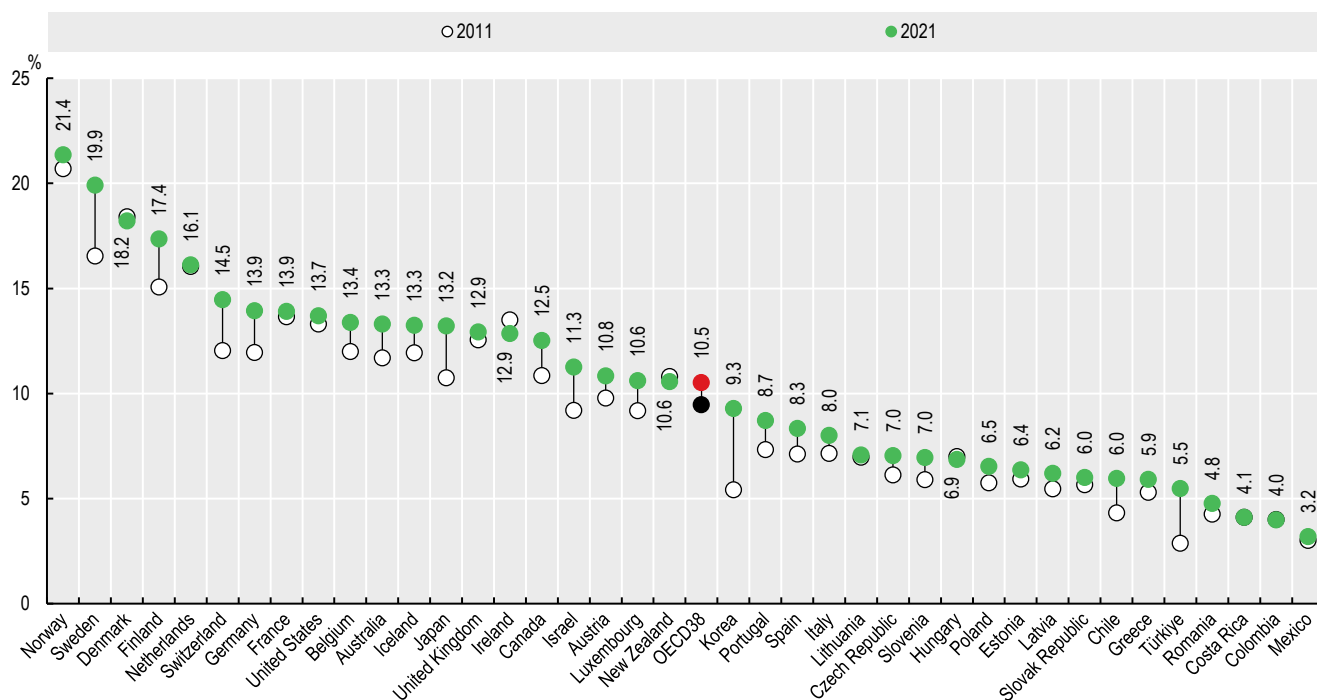
Definition and comparability

Health and social work is one of the economic activities defined according to the major divisions of the International Standard Industrial Classification of All Economic Activities. Health and social work is a sub-component of the services sector, and is defined as a composite of human health activities, residential care activities (including long-term care) and social work activities without accommodation.

References

- BLS (2023), *Occupational Employment Projections, 2022-32*, U.S. Bureau of Labor Statistics, <https://www.bls.gov/emp/>. [3]
- Government of Canada (2021), *Industrial Projections (2022-2031)*, Canadian Occupational Projection System (COPS), <https://occupations.esdc.gc.ca/sppc-cops/l.3bd.2t.1ilshhtml@-eng.jsp?lid=27&fid=1&lang=en>. [4]
- OECD (2023), *Beyond Applause? Improving Working Conditions in Long-Term Care*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/27d33ab3-en>. [5]
- OECD (2023), *OECD Employment Outlook 2023: Artificial Intelligence and the Labour Market*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/08785bba-en>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]

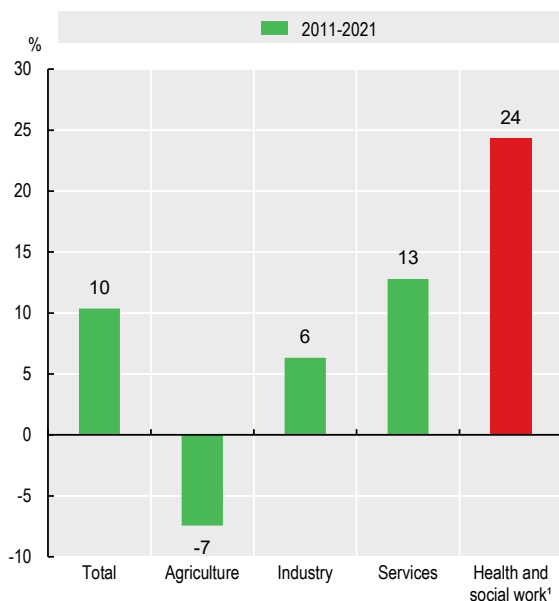
Figure 8.1. Employment in health and social work as a share of total employment, 2011 and 2021 (or nearest year)



Sources: OECD National Accounts; OECD Annual Labour Force Statistics for Türkiye.

StatLink <https://stat.link/6xwjmy>

Figure 8.2. Employment growth by sector, OECD average, 2011-21 (or nearest year)

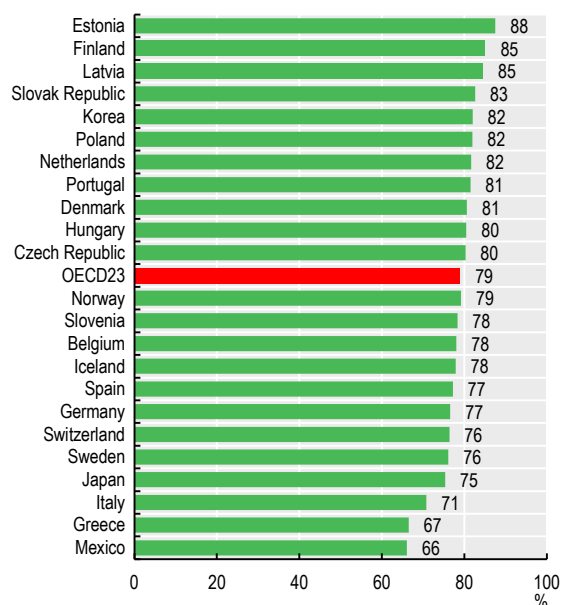


1. Classified as a sub-component of the services sector.

Source: OECD National Accounts.

StatLink <https://stat.link/qmbvnt>

Figure 8.3. Share of women in health and social work, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Annual Labour Force Statistics.

StatLink <https://stat.link/szu19e>

Doctors (overall number)

The number of doctors in OECD countries increased from about 2.9 million in 2001 to 3.5 million in 2011 and 4.3 million in 2021. In all OECD countries, the number of doctors increased more rapidly than population size over the past decade, so that, on average, the number of doctors per 1 000 population rose from 3.2 in 2011 to 3.7 in 2021 (Figure 8.4).

In 2021, the number of doctors in OECD member countries ranged from 2.5 or fewer per 1 000 population in Türkiye, Colombia and Mexico to over 5 per 1 000 in Norway, Austria, Portugal and Greece. However, the numbers in Portugal and Greece are overestimated as they include all doctors licensed to practise, not just those actively practising.

Among accession and partner countries, Indonesia, South Africa and India had less than 1 doctor per 1 000 population in 2021. In China, the density of doctors increased rapidly from 1.5 per 1 000 population in 2011 to 2.5 per 1 000 in 2021. In Brazil and Peru, the number of doctors per 1 000 population also grew considerably over the past decade but remained low compared to most OECD countries.

The growing number of doctors in OECD countries has been driven by a number of factors. The main reason is an increase in the number of students admitted to and graduating from domestic medical education and training programmes (see section on “Medical graduates”). Long-held concerns about doctor shortages and the ageing of the medical workforce prompted a large number of OECD countries to increase the number of students in medical education programmes many years ago; as a result, the number of medical students continues to rise in most countries (OECD, 2023^[1]). In some countries, immigration of foreign-trained doctors also contributed to the growth of available doctors (see section on “International migration of doctors and nurses”). A third factor that has contributed to this rise is the fact that in several countries a growing number of doctors are extending their careers beyond the previous standard retirement age. In countries like Italy and Israel, about one in four doctors in 2021 were aged over 65 (see section on “Doctors (by age, sex and category)”). While the number of doctors per population has increased in all countries as a total headcount, this may not be the case when measured in full-time equivalents, if reductions in working hours exceed the growth in numbers.

When analysing the increase in the number of doctors, the base level must be considered. Countries such as Korea and the United Kingdom recorded substantial increases over the last decade but had comparably low numbers in 2011. Norway, Germany and Switzerland, on the other hand, also saw strong growth in the number of doctors but already recorded above-average rates in 2011 (Figure 8.5).

Growth has been more modest in Greece. France and Japan also recorded a more limited increase in the number of doctors between 2011 and 2021. In France, the number of doctors was similar to the increase in population growth, and it is projected to fall until 2030 – both in absolute levels and per capita – as

more doctors are expected to retire than enter the profession. This prompted the French government to increase the number of students admitted to medical schools by an additional 20% during 2021-25 compared to the previous five-year period (Ministère des Solidarités et de la Santé, 2021^[2]). In Japan, the number of medical students also increased in recent years, resulting in a growing number of graduates (see section on “Medical graduates”). In June 2023, the UK Government announced its plans to increase further the number of medical students to address current and future shortages (NHS England, 2023^[3]). However, it takes several years before any decision to increase student intake translates into a higher supply of fully trained doctors.

In many OECD countries, concerns about doctor shortages relate more specifically to shortages of general practitioners (GPs) (see section on “Doctors (by age, sex and category)”) and shortages of doctors in rural and remote regions (see section on “Geographic distribution of doctors”).

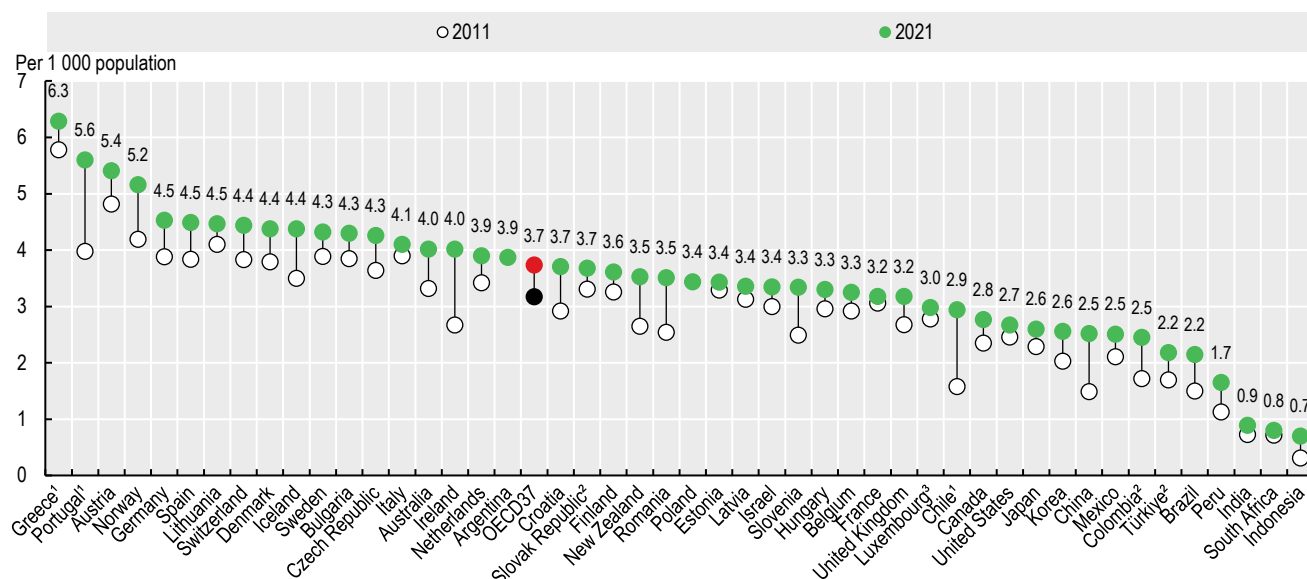
Definition and comparability

The data for most countries refer to practising doctors, defined as the number of doctors providing care directly to patients. In many countries (but not in Belgium and France), the numbers include interns and residents (doctors in training). Colombia, the Slovak Republic and Türkiye also include doctors who are active in the health sector even though they may not provide direct care to patients, adding another 5-10% of doctors. Chile, Greece and Portugal report the number of physicians entitled to practise, not only those currently practising, resulting in an even larger overestimation of the number of practising doctors.

References

- Ministère des Solidarités et de la Santé (2021), *Arrêté du 13 septembre 2021 définissant les objectifs nationaux pluriannuels de professionnels de santé à former pour la période 2021-2025 - Légifrance*, <https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000044053576>. [2]
- NHS England (2023), *NHS Long Term Workforce Plan*, <https://www.england.nhs.uk/wp-content/uploads/2023/06/nhs-long-term-workforce-plan-v1.1.pdf>. [3]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]

Figure 8.4. Practising doctors per 1 000 population, 2011 and 2021 (or nearest year)

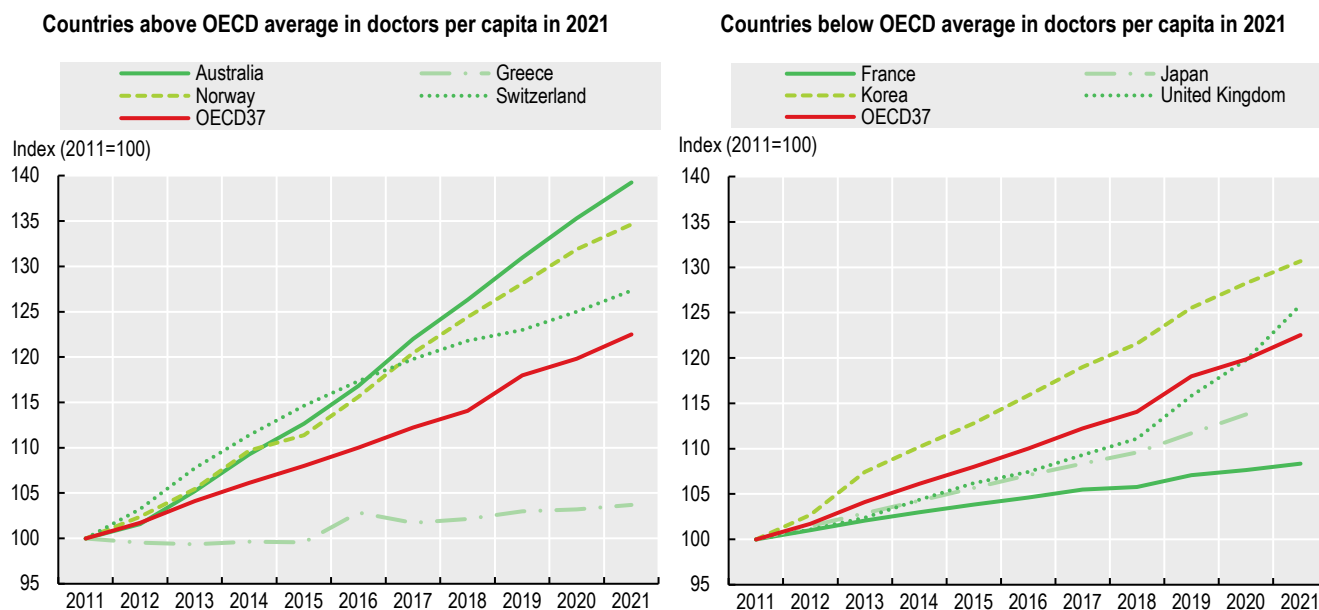


1. Refer to all doctors licensed to practise, resulting in a large overestimation of the number of practising doctors (e.g. around 30% in Portugal). 2. Includes not only doctors providing direct care to patients but also those working in the health sector as managers, educators, researchers, etc. (adding another 5-10% of doctors). 3. Latest available data 2017.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/k4uhx3>

Figure 8.5. Evolution in the number of doctors, selected countries, 2011-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/sr9yp8>

Doctors (by age, sex and category)

In 2021, one-third of all doctors in OECD countries were over 55 years of age, up from just over one-fifth in 2000 (Figure 8.6). The share of doctors over 55 increased between 2000 and 2021 in all countries for which data are available, although the share has stabilised in some countries, with the entry of many new young doctors into the profession in recent years, and the progressive retirement of the baby-boom generation of doctors.

Some countries have seen a rapid ageing of their medical workforce over the past two decades. Italy, where the share of doctors aged 55 and over more than doubled to reach 55% in 2021, is the most striking example. There has also been strong growth in the share of doctors aged 55 and over, and in the share of doctors aged 65 and over, in Latvia, Israel and France. No fewer than 25% of all doctors in Italy and Israel were aged 65 and over in 2021. In France, this proportion was 18% of all doctors in 2021 (more than one in six).

Ageing of the medical workforce is a concern, as doctors aged 55 and over can be expected to retire in the following decade or so. Proper health workforce planning is required to ensure that a sufficient number of new doctors will become available to replace them, given that it takes about ten years to train new doctors. It is also important to take into account changes in retirement patterns of doctors, and to note that many may continue to practise beyond age 65, full time or part time, if the working conditions are adequate and if pension systems do not provide a disincentive for them to do so.

The proportion of female doctors increased in all OECD countries over the past two decades, and in 2021 half of all doctors in OECD countries were female. This proportion ranged from over 70% in Latvia, Estonia and Lithuania to 25% or less in Japan and Korea (Figure 8.7). The share of female doctors increased particularly rapidly over the past two decades in the Netherlands, Spain, Denmark and Norway – by 2021, women accounted for more than half of all doctors in these countries. Across OECD countries, this increase has been driven by growing numbers of young women enrolling in medical schools, as well as the progressive retirement of more commonly male generations of doctors. Female doctors tend to work more in general medicine and medical specialties like paediatrics, and less in surgical specialties.

GPs (family doctors) represented less than one-quarter (23%) of all physicians on average across OECD countries in 2021, ranging from around half in Portugal, Chile and Canada to just 6% in Korea and Greece (Figure 8.8). However, the number of GPs is difficult to compare across countries owing to variation in the ways doctors are categorised. For example, in the United States and Israel, general internal medicine doctors often play a role similar to that of GPs in other countries, yet they are categorised as specialists. General paediatricians who provide general care to children are also considered specialists in all countries, so they are not considered GPs.

Many countries have taken steps to increase the number of training places in general medicine in response to concerns about shortages of GPs. For example, in 2022, the Advisory Council on Medical Manpower Planning in the Netherlands recommended to the government that nearly half of all postgraduate residency training places should be allocated to general practice over the period 2024-27, up from 40% in 2021 (ACMMP, 2022^[1]). In France, since 2017 at least 40% of all postgraduate training places must be allocated to general medicine. In Canada, nearly 45% of residency training places filled in 2023 were in family medicine, although a number of places remained unfilled (CaRMS, 2023^[2]). In many countries, attracting a sufficient number of medical graduates to fill available training places in general medicine remains a challenge, given the lower perceived prestige and remuneration (see section on “Remuneration of doctors”).

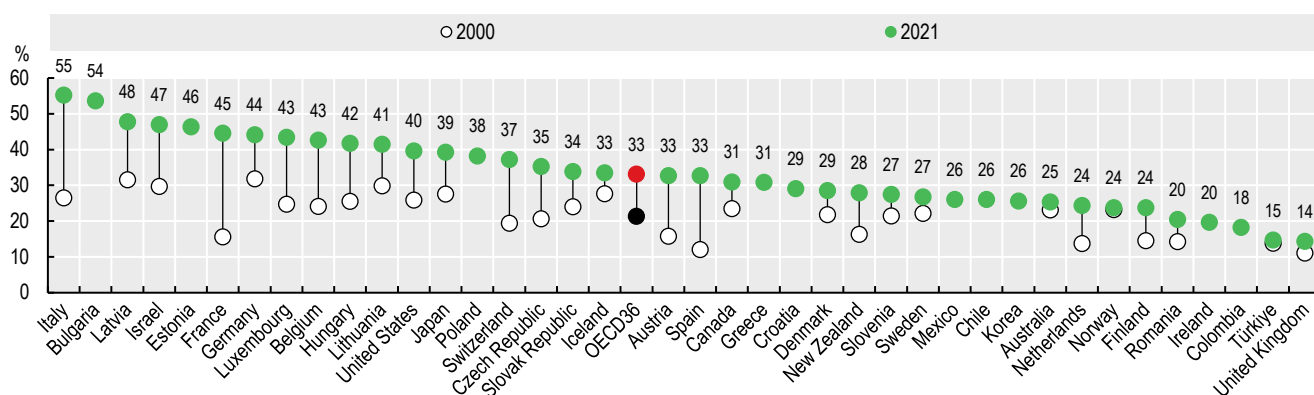
Definition and comparability

The data for most countries refer to practising doctors, defined as doctors providing care directly to patients. In some countries, the data are based on all doctors licensed to practise, not only those currently practising (Chile, Greece and Portugal; and also Israel and New Zealand for data on doctors by age and sex). Not all countries are able to report all their physicians in the two broad categories of specialists and generalists. This may be because specialty-specific data are not available for doctors in training or for those working in private practice. A distinction is made in the generalists category between GPs (family doctors) and non-specialist doctors working in hospitals or other settings, but this breakdown is not available for several countries (including Chile, Finland, Iceland, Switzerland, Türkiye and the United Kingdom), possibly leading to an overestimation of GP numbers. For example, in Chile, the GPs category includes generalists working in hospital settings, medical interns and residents. In Switzerland, it includes general internal medicine doctors and other generalists.

References

- ACMMP (2022), *Recommendations 2024-2027*, [1]
<https://capaciteitsorgaan.nl/app/uploads/2023/01/Capaciteitsplan-2024-2027-Integraal-overzicht-DEF.pdf>.
- CaRMS (2023), *2023 R-1 Match Data Snapshot*, [2]
<https://www.carms.ca/pdfs/2023-R-1-data-snapshot.pdf>.

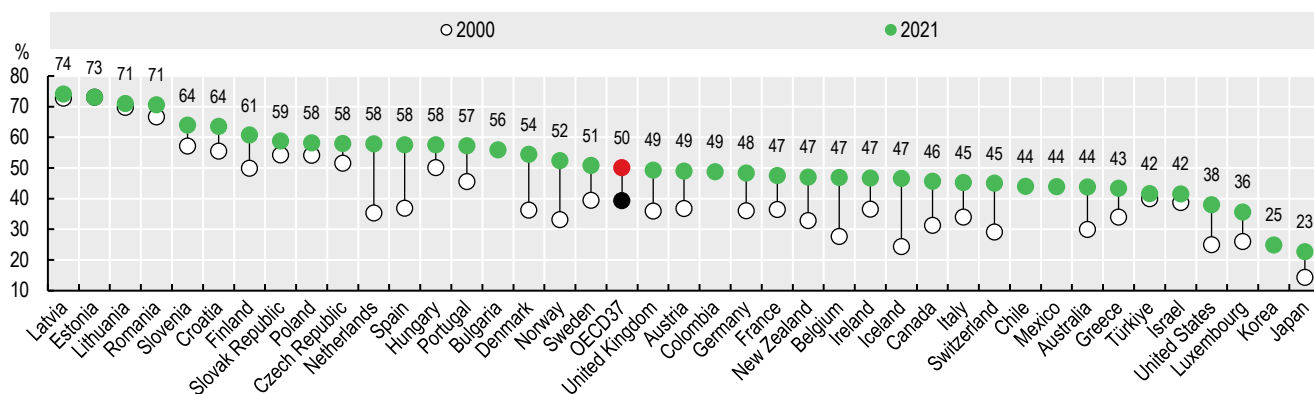
Figure 8.6. Share of doctors aged 55 and older, 2000 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/3z7ive>

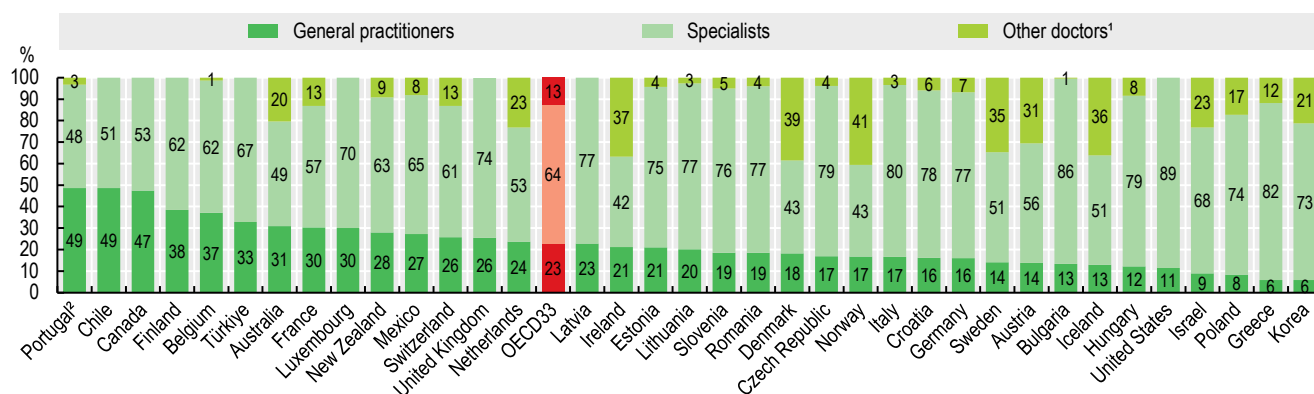
Figure 8.7. Share of female doctors, 2000 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/rtolk2>

Figure 8.8. Share of different categories of doctors, 2021 (or nearest year)



1. Includes non-specialist doctors working in hospitals and recent medical graduates who have not yet started postgraduate specialty training. 2. In Portugal, only about 30% of doctors employed by the public sector work as GPs in primary care – the other 70% work in hospitals.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/e9z31k>

Geographic distribution of doctors

Access to medical care requires a sufficient number and proper distribution of doctors in all parts of the country. A shortage of doctors in some regions can lead to inequalities in access to care and unmet needs. Difficulties in recruiting and retaining doctors in certain regions has been an important policy issue in many OECD countries for a long time, especially in countries with remote and sparsely populated areas.

The overall number of doctors per 1 000 population varies widely across OECD countries, from 2.5 or fewer in Türkiye, Colombia and Mexico to over 5 in Greece, Portugal, Austria and Norway (see section on “Doctors (overall number)”). Beyond these cross-country differences, the number of doctors per 1 000 population also often varies widely across regions within each country. The density of doctors is generally greater in metropolitan regions, reflecting the concentration of specialised services such as surgery, and physicians’ preferences to practise in densely populated areas. In 2021, disparities in the density of doctors between metropolitan and remote regions were highest in Lithuania, Latvia and the Slovak Republic. The distribution was more equal in Norway and Sweden. In Japan, there were more doctors per population outside metropolitan areas, although the number of doctors across all regions was lower than the OECD average (Figure 8.9).

In many countries, there is a particularly high concentration of doctors in national capital regions (Figure 8.10). This is the case notably in Austria, the Czech Republic, Denmark, Greece, Hungary, Portugal, the Slovak Republic and the United States.

Doctors may be reluctant to practise in rural regions due to concerns about their professional life (including their income, working hours, opportunities for career development and isolation from peers) and social amenities (such as educational options for their children and professional opportunities for their partners). A range of policy levers can be used to influence the choice of practice location of physicians, including: 1) providing financial incentives for doctors to work in underserved areas; 2) increasing enrolment in medical education programmes of students from underserved areas or else decentralising the location of medical schools; 3) regulating the choice of practice location of doctors (for new medical graduates or foreign-trained doctors arriving in the country); and 4) reorganising service delivery to improve the working conditions of doctors in underserved areas (OECD, 2016^[1]). Developments in telemedicine can also help overcome geographic barriers between patients and doctors (see section on “Digital health” in Chapter 5).

In France, successive governments have launched a number of initiatives over the past 15 years to address concerns about “medical deserts”. The main policy action to tackle this issue has been the creation of multidisciplinary health centres and homes, enabling GPs and other primary care providers to work in the same location, thereby avoiding the constraints of solo

practice. By 2022, a total of 2 773 such health centres and homes were in operation. Various types of financial support are also provided for doctors to set up their practices in underserved areas. The government has also introduced monthly stipends for medical students and interns who agree to practise for a minimum duration in underserved areas on completing their training, although take-up of this programme has remained fairly limited (OECD/European Observatory on Health Systems and Policies, 2021^[2]).

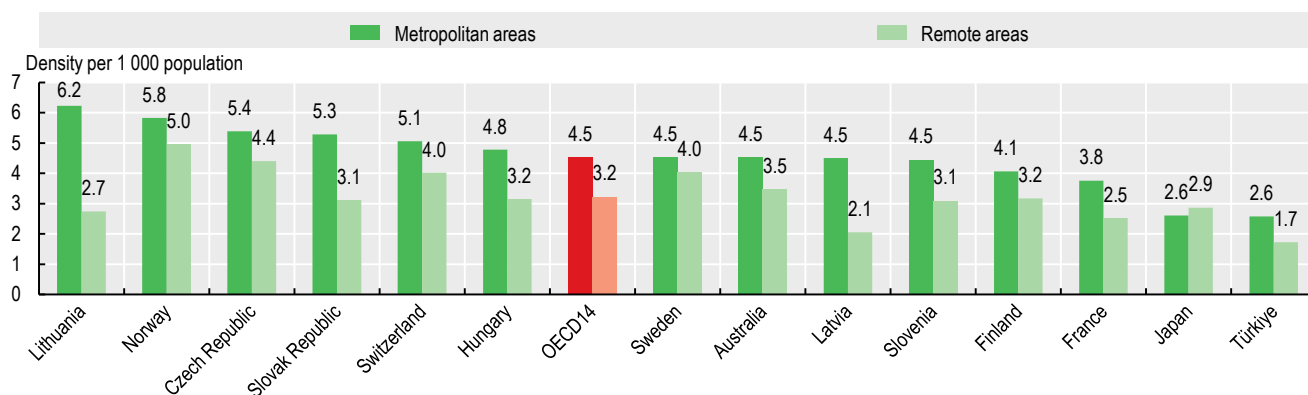
In the Czech Republic, the Ministry of Health offers special subsidies to GPs to open offices in underserved areas, and health insurers also provide higher payments to doctors serving less densely populated regions (OECD/European Observatory on Health Systems and Policies, forthcoming^[3]).

Definition and comparability

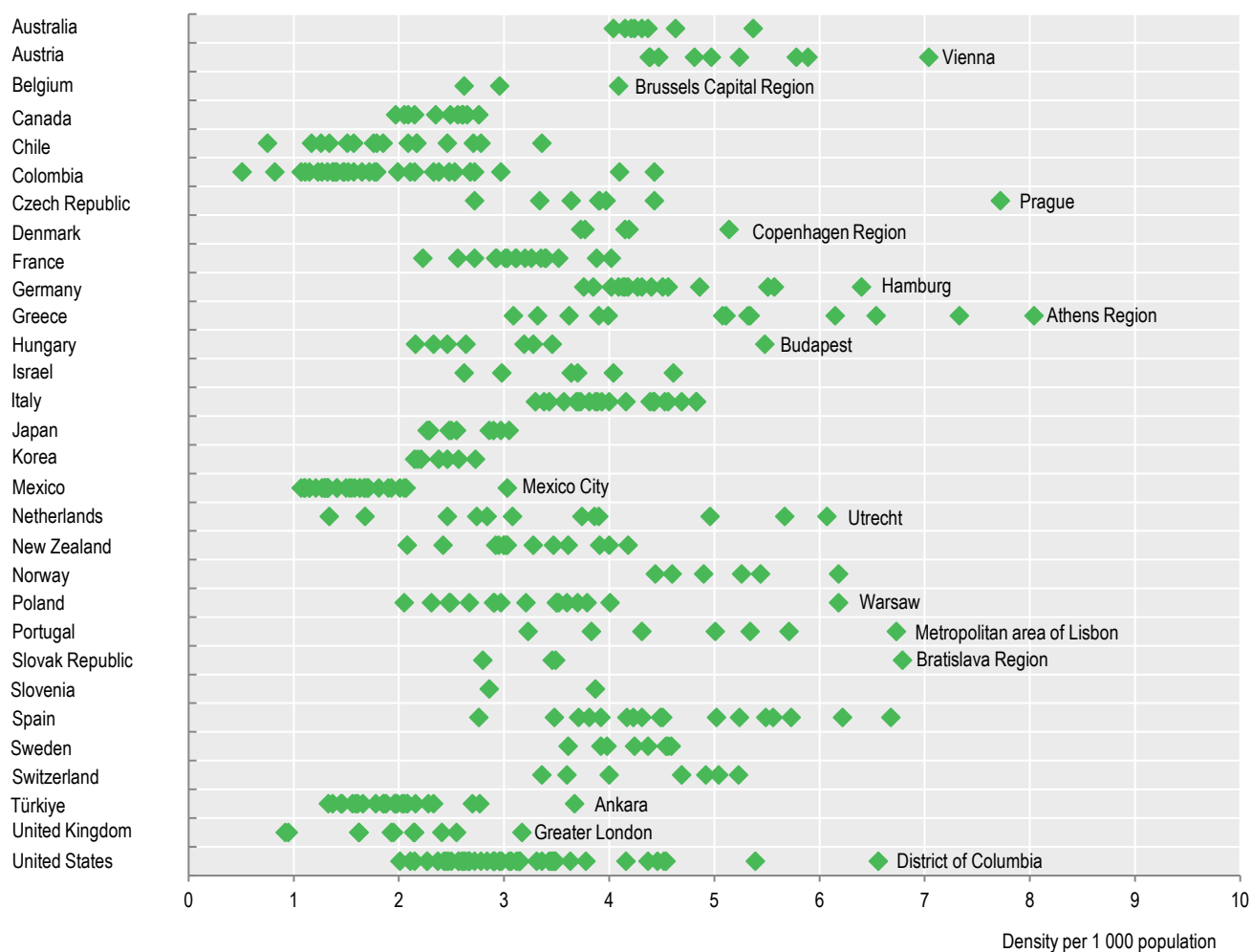
Regions are classified in two territorial levels. The higher level (territorial Level 2) consists of large regions corresponding generally to national administrative regions. These broad regions may contain a mix of metropolitan regions and more rural and remote areas. The lower level (territorial Level 3) is composed of smaller regions classified as metropolitan regions (defined as regions with a population of over 250 000), regions located near a metropolitan region, and more remote regions (defined as regions far from metropolitan areas and regions near small urban areas with a population of fewer than 250 000). All data on geographic distributions come from the OECD Regional Database, which includes data from the Eurostat Database for territorial Level 2.

References

- OECD (2016), *Health Workforce Policies in OECD Countries: Right Jobs, Right Skills, Right Places*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264239517-en>. [1]
- OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2021), *France: Country Health Profile 2021*, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/7d668926-en>. [2]
- OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (forthcoming), *Czechia: Country Health Profile 2023*, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris. [3]

Figure 8.9. Physician density, metropolitan and remote areas, 2021 (or nearest year)

Source: OECD Regional Database 2023.

StatLink  <https://stat.link/vfc8il>**Figure 8.10. Physician density across regions, by territorial Level 2 regions, 2021 (or nearest year)**

Source: OECD Regional Database 2023.

StatLink  <https://stat.link/t9h7ap>

Remuneration of doctors

The level of remuneration of doctors is an important factor in the attractiveness of the medical profession, and how remuneration differs across categories can be a criterion in deciding whether to pursue a career in general practice or in one of the various medical specialties. Differences in remuneration levels of doctors across countries can also act as a “push” or “pull” factor when it comes to physician migration (OECD, 2019^[1]). In many countries, governments can determine or influence the level and structure of physician remuneration by regulating their fees or by setting salaries when doctors are employed in the public sector.

In all OECD countries, the remuneration of doctors (both GPs and specialists) is substantially higher than the average wage of a full-time employee across all economic sectors. In 2021, GPs generally earned between two and five times more than the average wage across OECD countries, while the income of specialists was at least twice, but in some cases up to six times, that of the average wage (Figure 8.11).

In most countries, specialists earned more than GPs. In Australia, Belgium and Korea, the income of self-employed specialists was at least double that of self-employed GPs. In Germany, the difference between self-employed specialists and self-employed GPs was much smaller, at about 12%.

In most countries, the remuneration of physicians has increased since 2011 in real terms (adjusted for inflation), but growth rates differ across countries as well as between GPs and specialists (Figure 8.12). The pay increases for both specialists and generalists have been particularly strong in Hungary and Chile. In Hungary, the government has raised the remuneration of both specialists and generalists substantially over the past decade in an effort to reduce emigration of doctors and address domestic shortages. The large increases in Chile are mainly due to successive pay rises for specialists and generalists between 2012 and 2016.

In about half of countries, the remuneration of specialists has risen faster than that of generalists since 2011, thereby increasing the remuneration gap between the two professional categories. This has been the case in Chile, in particular, and to a lesser extent in Hungary and Israel. However, in Poland, Austria, Germany, Belgium and the Netherlands, the remuneration gap has narrowed, as the income of GPs has grown more than that of specialists.

In some countries, including Portugal, Costa Rica and the United Kingdom, the remuneration of both GPs and specialists fell in real terms between 2011 and 2021. In Portugal, a substantial reduction occurred between 2011 and 2012; since then, doctors' income has increased again, but the income level in 2021 remained below that of 2011 when taking inflation into account. In the United Kingdom, the remuneration of doctors has fallen slightly in real terms over the past decade. This was also the case for nurses and other NHS staff (The Health Foundation, 2021^[2]).

When comparing doctors' income, it is important to bear in mind that the remuneration of different categories of surgical or medical specialties can vary widely within a country. In France, for example, surgeons, anaesthetists and radiologists made at least twice as much as paediatricians and psychiatrists in 2020 (DREES, 2022^[3]). Similarly, in Canada, ophthalmologists and many surgical specialists had at least twice the income of paediatricians and psychiatrists in 2018/19 (CIHI, 2020^[4]). In many countries, the remuneration of paediatricians is close to that of GPs, reflecting similarities in their practices.

Definition and comparability

The remuneration of doctors refers to average gross annual income, including social security contributions and income taxes payable by the employee. It normally excludes practice expenses for self-employed doctors (except in Belgium, practice expenses are included). OECD data on physician remuneration make the distinction between salaried and self-employed physicians. In some countries this distinction is blurred, since some salaried physicians are allowed to have a private practice, and some self-employed doctors receive part of their remuneration through salaries. The OECD data also distinguish between GPs and all other specialists combined, although there can be wide differences in the income of different medical and surgical specialists.

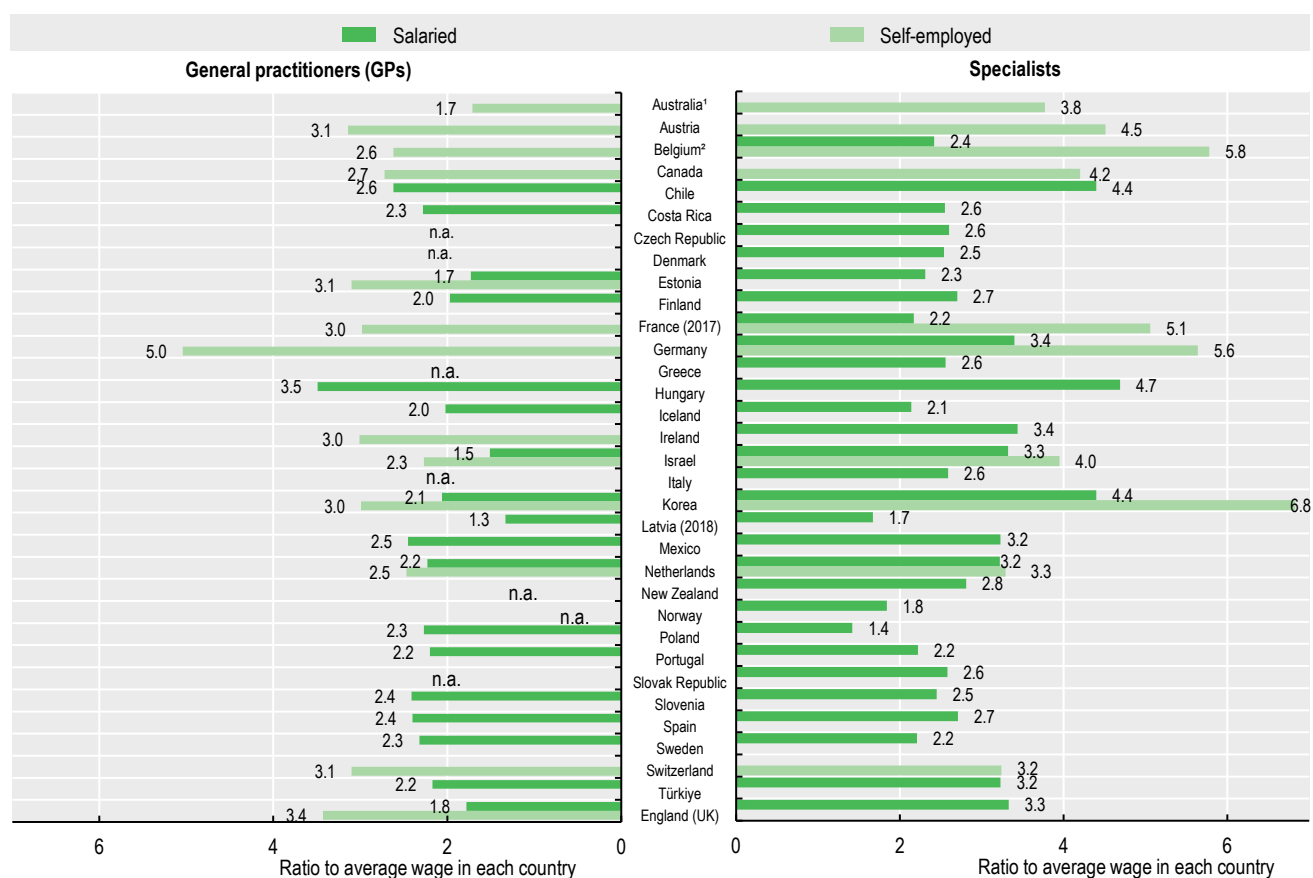
A number of data limitations contribute to an underestimation of remuneration levels in some countries: 1) payments for overtime work, bonuses, other supplementary income or social security contributions are excluded in some countries (in Austria for GPs, and in Ireland and Italy for salaried specialists); 2) incomes from private practices for salaried doctors are not included in some countries (such as the Czech Republic, Hungary, Iceland, Ireland, Slovenia and Spain); 3) informal payments, which may be common in certain countries (such as Greece and Hungary), are not included; 4) data relate only to public sector employees, who tend to earn less than those working in the private sector, in Chile, Denmark, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Norway, the Slovak Republic and the United Kingdom; and 5) physicians in training are included in Australia.

The income of doctors is compared to the average wage of full-time employees in all sectors in the country. The average wage of workers in the economy comes from the OECD Employment Database.

References

- CIHI (2020), *Physicians in Canada, 2019*, Canadian Institute for Health Information, Ottawa. [4]
- DREES (2022), *Le revenu libéral des médecins libéraux*, Direction de la recherche, des études, de l'évaluation et des statistiques, https://data.drees.solidarites-sante.gouv.fr/explore/dataset/ods_revenu-liberal-des-medecins-liberaux_prod2022/information/. [3]
- OECD (2019), *Recent Trends in International Migration of Doctors, Nurses and Medical Students*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5571ef48-en>. [1]
- The Health Foundation (2021), *How has NHS staff pay changed over the past decade?*, The Health Foundation, London, <https://www.health.org.uk/news-and-comment/charts-and-infographics/how-has-nhs-staff-pay-changed-over-the-past-decade>. [2]

Figure 8.11. Remuneration of doctors, ratio to average wage, 2021 (or nearest year)

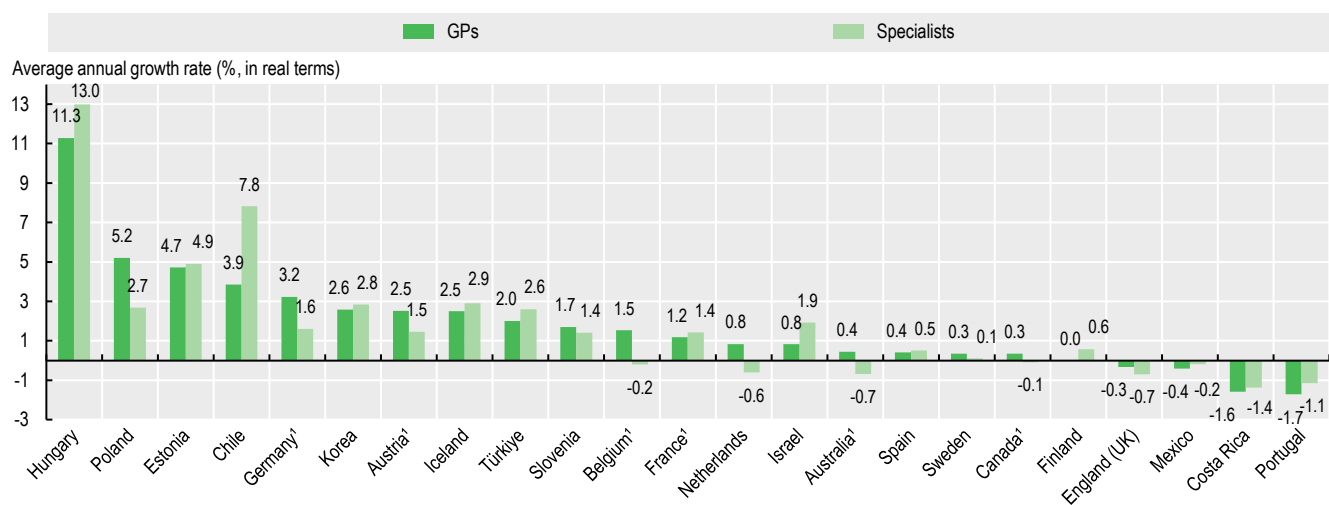


1. Includes physicians in training (resulting in an underestimation). 2. Includes practice expenses (resulting in an overestimation).

Source: OECD Health Statistics 2023 and OECD Employment Database 2023.

StatLink  <https://stat.link/zyg5p2>

Figure 8.12. Growth in the remuneration of general practitioners and specialists (real terms), 2011-21



1. Growth rate is for self-employed GPs and specialists.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/anp09i>

Nurses

Nurses play a central role in the provision of healthcare and are a core element of any patient-centred health system. Generally, they are the most numerous category of health workers in most OECD countries. While most nurses are employed in hospitals, many also work in long-term care facilities or in the community.

In 2021, there were 9.2 practicing nurses per 1 000 population on average across OECD member countries, up from 8.2 in 2011. The density of nurses in 2021 ranged from fewer than 3 per 1 000 population in Colombia, Türkiye and Mexico to over 18 per 1 000 in Finland, Switzerland and Norway (Figure 8.13). Among partner countries, South Africa, India and Indonesia have relatively few nurses – fewer than 2 per 1 000 population in 2021. The number is higher in China, where it has increased rapidly over the past decade, from 1.7 in 2011 to 2.9 in 2021.

The number of nurses per 1 000 population has grown in almost all OECD countries over the past decade, except in Latvia, the Slovak Republic and Sweden, where it fell slightly between 2011 and 2021. Switzerland, Norway, Australia and Korea are among those countries that have managed to increase the number of nurses substantially over the past decade. This increase has been driven to a large extent by an expansion of the number of students in nursing education programmes (see section on “Nursing graduates”). However, it is not enough to train more nurses: there is also a need to retain nurses in the profession once they have completed their studies. This requires an improvement in their working conditions. In Norway, the government adopted a five-year action plan in 2016 – the Competence Lift 2020 – to improve the competencies, pay and retention rates of nurses. This action plan was extended for another five years under the Competence Lift 2025. Although the number of nurses has increased, the dropout rate continues to be high, especially among nurses working in long-term care.

In Switzerland, the increase in the number of nurses has been driven to a large extent by a rise in the number of “associate professional nurses” (or “intermediate care workers”), who have lower qualifications than “professional nurses” (or “qualified nurses”). Between 2011 and 2021, the number of associate professional nurses increased almost three times faster than the number of professional nurses. As a result, the share of associate professional nurses among all nurses went up from 30% in 2011 to 36% in 2021. Despite the growth in these two categories, hospitals and other health and long-term care facilities continue to have difficulties recruiting nurses, and there are concerns about shortages in the coming years.

In some countries, recruitment of foreign-trained nurses has played an important role in increasing nurse numbers. Nearly half of all nurses in Ireland are foreign-trained, and over a quarter in New Zealand and Switzerland obtained their first nursing degree in another country (see section on “International migration of doctors and nurses”). In Switzerland, most foreign-trained nurses come from France and Germany, and to a lesser extent from Italy, and the numbers have increased substantially in recent years.

In several countries, many nurses have perceived a degradation in their working conditions, with more considering leaving their jobs during and after the COVID-19 pandemic (OECD, 2023^[1]). Concerns about a “great resignation” of nurses and other health workers emerged in early 2021 in the United States, and a little later in 2021 and 2022 in the United Kingdom. In the United Kingdom, the number of nurses who left the NHS in England reached an all-time high in 2021/22, and more than half of leavers were aged under 40, and therefore still many years away from retirement (King’s Fund, 2022^[2]). However, at the same time, a record number of nurses joined the NHS in England in 2021/22, driven largely by international recruitment, so the overall number of nurses continued to increase at least slightly (OECD, 2023^[1]).

Nurses outnumber physicians in most OECD countries. On average, there are 2.5 nurses for every doctor. The ratio of nurses per doctor ranges from about one nurse per doctor in Colombia, Mexico and Latvia to more than four in Finland, Japan, the United States and Switzerland (Figure 8.14).

Definition and comparability

The number of nurses includes those providing services directly to patients (“practising”) and in some cases also those working as managers, educators or researchers.

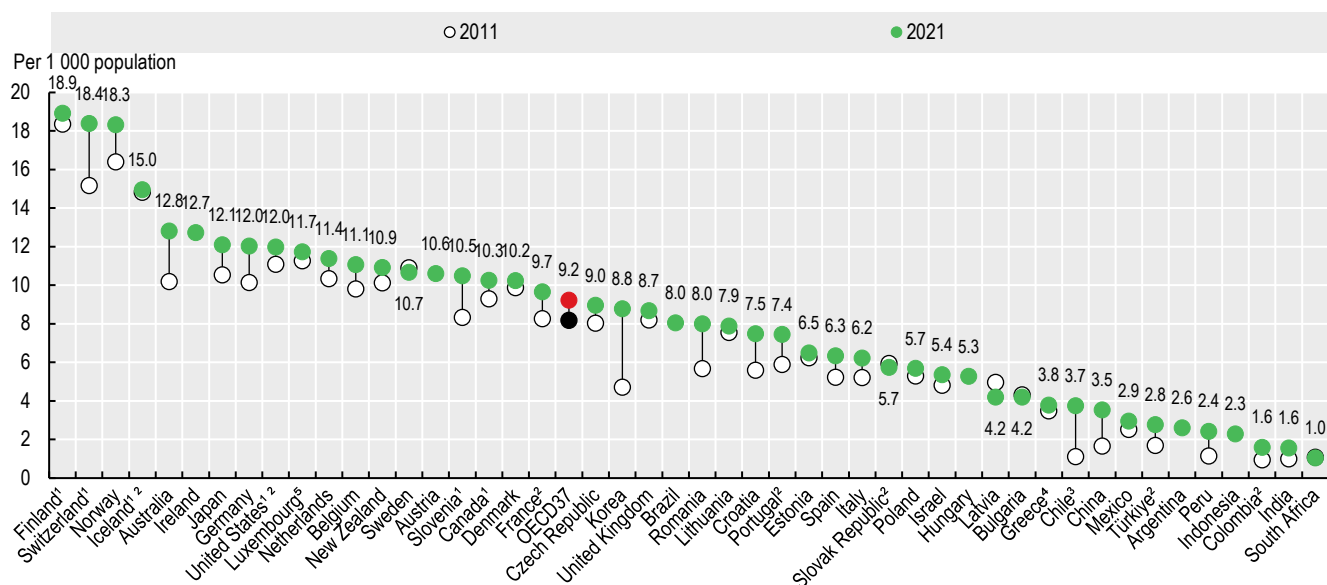
In countries where nurses can hold different levels of qualification or roles, the data include both professional nurses, who have a higher level of education and perform more complex or skilled tasks, and associate professional nurses, who have a lower level of education but are nonetheless recognised as nurses. Healthcare assistants (or nursing aides) who are not recognised as nurses are excluded (in some countries such as Spain and France, this represents a large category of workers). Midwives are excluded, except in some countries where they are included because they are considered specialist nurses or for other reasons (Australia, Ireland and Spain).

Greece reports only nurses working in hospitals, resulting in an underestimation.

References

- King’s Fund (2022), *The NHS nursing workforce: Have the floodgates opened?*, <https://www.kingsfund.org.uk/blog/2022/10/nhs-nursing-workforce#vacancies-have-always-been-high>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]

Figure 8.13. Practising nurses per 1 000 population, 2011 and 2021 (or nearest year)

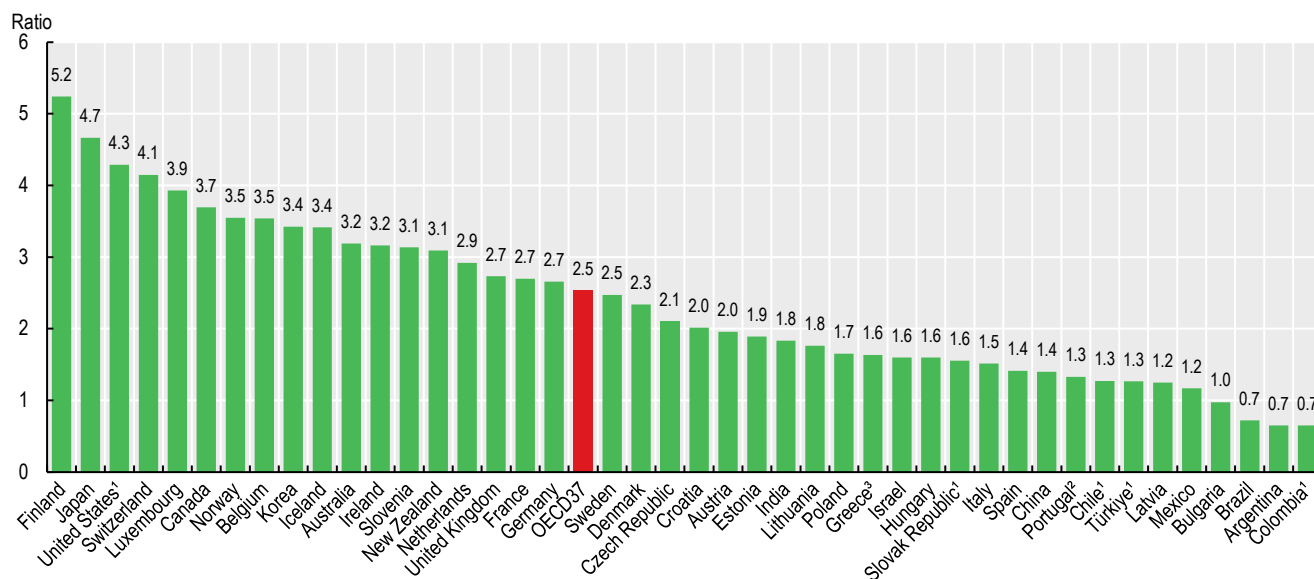


1. Associate professional nurses with a lower level of qualifications make up more than 50% of nurses in Slovenia, Croatia and Romania; between 33% and 50% in Greece, Iceland, Korea, Mexico and Switzerland; and between 15% and 30% in Australia, Canada, Finland, Japan, the United Kingdom and the United States. 2. Data include nurses working in the health sector as managers, educators, researchers and similar (e.g. for France, the number of practising nurses is overestimated by about 12%). 3. Data include all nurses licensed to practise. 4. Data only refer to nurses employed in hospitals. 5. Latest available data 2017.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/20d8bh>

Figure 8.14. Ratio of nurses to doctors, 2021 (or nearest year)



1. For countries that have not provided data on practising nurses and/or practising doctors, numbers relate to the “professionally active” concept for both nurses and doctors (except Chile, where numbers include all nurses and doctors licensed to practise). 2. Ratio underestimated (professionally active nurses/all doctors licensed to practise). 3. Data refer to nurses and doctors employed in hospitals.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/a1ftp7>

Remuneration of nurses

Whether nurses are paid adequately has been a contested topic for many years. The COVID-19 pandemic and, more recently, the cost-of-living crisis, have brought further attention to the income of nurses, with concerns about whether remuneration is sufficient to attract and retain nurses in the profession.

On average across OECD countries, the remuneration of hospital nurses in 2021 was 20% above the average wage of all employees. However, in Switzerland, Finland, the United Kingdom and Latvia, nurses made less than the average worker, whereas in Mexico, Costa Rica, Chile, the Czech Republic, Belgium, Slovenia and Luxembourg, their income was at least 50% higher than the economy-wide average (Figure 8.15). In Slovenia, this was partly due to the inclusion of COVID-19 bonuses in 2021.

Figure 8.16 compares the remuneration of hospital nurses based on a common currency (USD), adjusted for differences in purchasing power to provide an indication of the relative economic well-being of nurses across countries, and the financial incentives to consider moving to another OECD country for a higher salary. In 2021, the income of nurses in Luxembourg was at least four times higher than those working in Lithuania and Latvia (although the latest data in these two countries relate to 2018 only). In general, nurses working in Central and Eastern European countries had the lowest levels of remuneration, explaining at least in part why many choose to migrate to other EU countries. Nursing income in the United States is higher than in most other OECD countries, explaining why the United States is able to attract several thousand nurses from other countries every year.

In most countries, the remuneration of nurses increased in real terms in the decade leading up to the pandemic. This was particularly the case in many Central and Eastern European countries (including Hungary, Poland, the Slovak Republic and the Czech Republic), where nurses obtained pay rises averaging 4-5% per year in real terms between 2010 and 2019, thereby narrowing the gap with other EU countries. Nurses in Türkiye, Iceland and Chile also obtained substantial pay rises between 2010 and 2019 (Figure 8.17).

In contrast, the remuneration of nurses decreased in real terms between 2010 and 2019 in Greece, Italy, Portugal, Finland and the United Kingdom. In the United Kingdom, nursing income increased in nominal terms, but it fell by over 3% in real terms between 2010 and 2019, mainly due to public sector pay policies implemented between 2011/12 and 2017/18. Between 2019 and 2021, the real average income of nurses increased slightly following the Agenda for Change pay deal for 2018-21 (Buchan, Shembavnekar and Bazeer, 2021^[1]).

In 2020 and 2021, nurses in some countries obtained substantial pay rises in real terms – notably in Slovenia, Estonia, Hungary, the Czech Republic, the Slovak Republic and Poland, but also in Greece. In many other countries, the real remuneration of nurses only increased slightly in 2020 and 2021, due a large extent to rising inflation that eroded wage growth. Nurses were not the only occupation group affected by

this phenomenon. In many countries, average real wages actually fell in 2021 due to inflation (OECD, 2022^[2]).

For a comprehensive assessment of nursing income, it is also important to bear in mind that, in many countries, a large proportion of nurses and other health workers received one-off COVID-19 “bonuses” in 2020 and 2021 in recognition of the frontline role they played during the pandemic. However, these lump-sum bonuses have in most cases not been included in the regular wages reported here with a few exceptions (e.g. Slovenia).

Definition and comparability

The remuneration of nurses refers to average gross annual income, including social security contributions and income taxes payable by the employee. In most countries, the data relate specifically to nurses working in hospitals, although in Canada the data also cover nurses working in other settings. In some federal states, such as Australia, Canada and the United States, as well as in the United Kingdom, the level and structure of nurse remuneration is determined at the subnational level, which may contribute to variations across jurisdictions.

Data refer only to registered (“professional”) nurses in Canada, Chile, Ireland and the United States, resulting in an overestimation compared to other countries where lower-level (“associate professional”) nurses are also included. Data for New Zealand include all nurses employed by publicly funded district health boards, at all levels; they also include health assistants, who have a different and significantly lower salary structure than registered nurses.

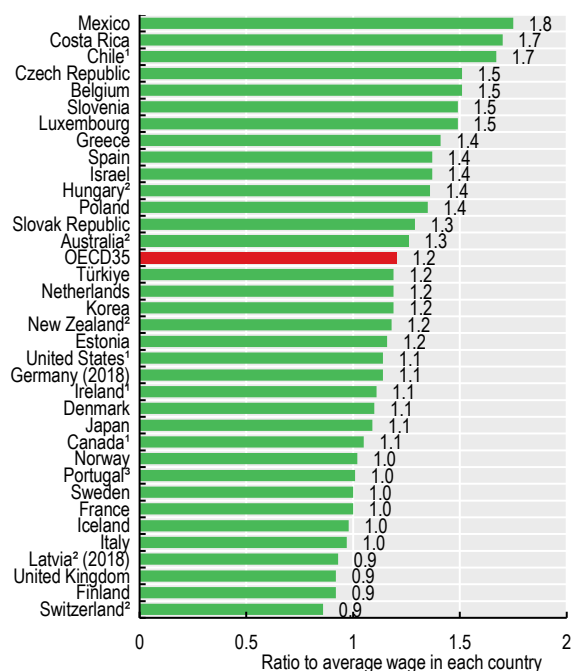
The data relate to nurses working full time. The data for some countries do not include additional income such as overtime payments. Informal payments, which represent a significant part of total income in some countries, are not reported.

The income of nurses is compared to the average wage of full-time employees in all sectors in the country. It is also compared across countries based on a common currency (USD) and adjusted for differences in purchasing power.

References

- Buchan, J., N. Shembavnekar and N. Bazeer (2021), *Nurses’ pay over the long term: what next?*, The Health Foundation, London, <https://www.health.org.uk/publications/nurses-pay-over-the-long-term-what-next>. [1]
- OECD (2022), *OECD Economic Outlook, Volume 2022 Issue 1*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/62d0ca31-en>. [2]

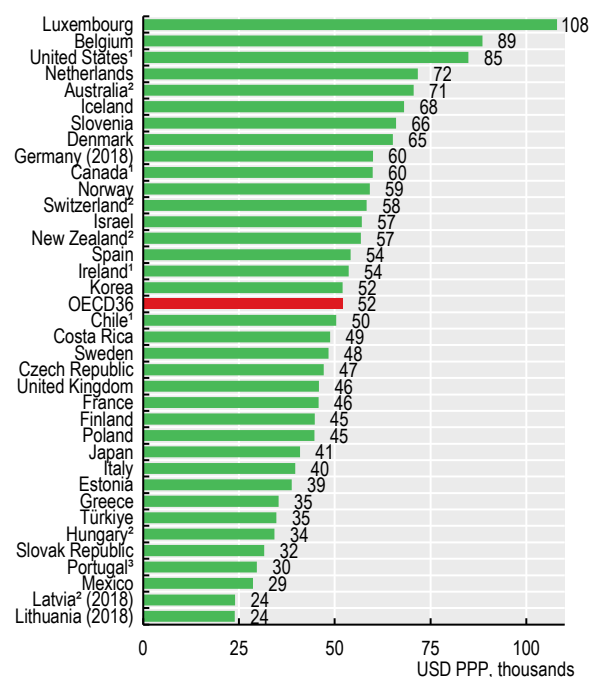
Figure 8.15. Remuneration of hospital nurses, ratio to average wage, 2021 (or nearest year)



1. Data refer to registered ("professional") nurses only (resulting in an overestimation). 2. Data include "associate professional" nurses, who have lower qualifications and revenues. 3. Data include only hospital nurses working in the National Health Service (public sector).
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/a06suz>

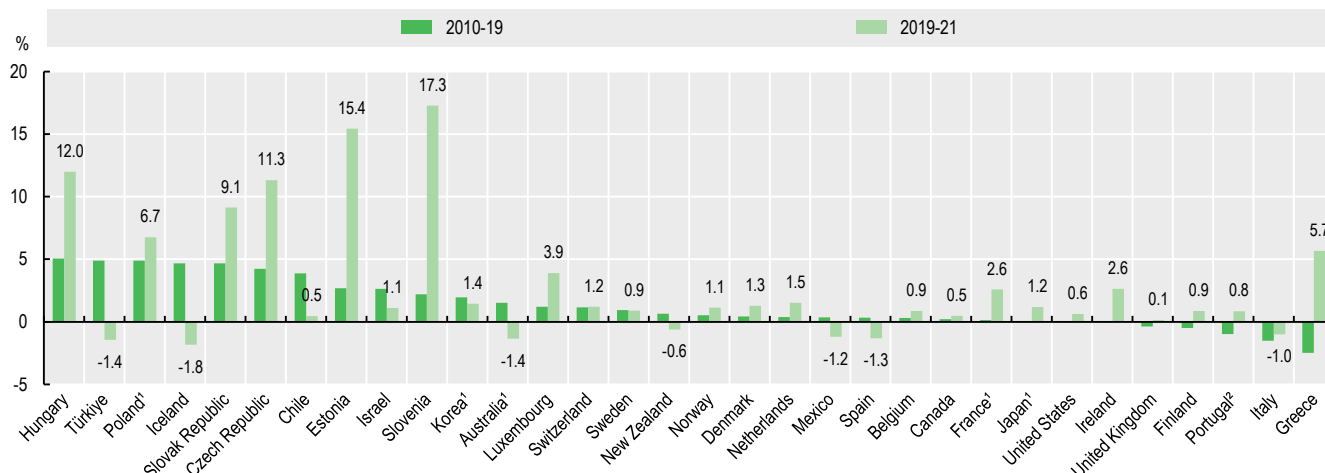
Figure 8.16. Remuneration of hospital nurses, USD PPP, 2021 (or nearest year)



1. Data refer to registered ("professional") nurses only (resulting in an overestimation). 2. Data include "associate professional" nurses, who have lower qualifications and revenues. 3. Data include only hospital nurses working in the National Health Service (public sector).
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/t6oqu9>

Figure 8.17. Average annual growth in the remuneration of hospital nurses (real terms), 2010-19 and 2019-21 (or nearest years)



1. The latest growth rate covers only 2019-20. 2. Data include only hospital nurses working in the National Health Service (public sector).
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/g23a4s>

Hospital workers

The number and composition of people working in hospitals in OECD countries varies depending on the roles and functions that hospitals play in health systems, as well as on how different types of support services in hospitals are provided and accounted for. The roles and functions of hospitals vary notably regarding the extent to which outpatient specialist services are provided in or outside hospitals. In most countries with universal health coverage funded by the tax system (national health service-type systems), outpatient specialist services are typically provided in public hospitals. This is the case, for example, in the United Kingdom, Nordic countries, Portugal and Spain. In other countries such as Australia, Austria, Belgium, Canada, France, Germany, Switzerland and the United States, most outpatient services are provided outside hospitals. In some Central and Eastern European countries (such as Estonia and Slovenia), most outpatient specialist services are provided in public hospitals, whereas these are provided in public multi-specialty clinics in others (such as Poland) or in private solo practices (as in the Czech Republic).

In 2021, the number of people working in hospitals relative to the overall size of the population was at least twice as high in Switzerland, the United Kingdom, Norway, Denmark, the United States, Iceland and France as in Mexico, Chile, Korea and Hungary (Figure 8.18). However, it is important to bear in mind that in the United States, 45% of people working in hospitals are non-clinical staff (administrative and other support staff), and this proportion is over 30% in Switzerland, France and Iceland.

In all countries, nurses represent the largest category of care providers in hospitals. Nurses and midwives account for 37% of all hospital employment on average across OECD countries. In some countries, including France, Portugal and Spain, healthcare assistants (or nursing aides) also represent a large category of hospital workers. Doctors account for one in seven (14%) hospital workers on average across OECD countries, although in several countries this number underestimates the number of doctors who work at least part time in hospitals, since self-employed doctors with dual practices outside and in hospital are not counted.

The number of full-time equivalent (FTE) nurses in hospitals is lower than the headcount because a significant proportion of nurses work part time. On average across OECD countries, the number of FTE nurses in hospitals is 13% lower than headcount. This gap is larger in some countries like the Czech Republic, Germany and Iceland, where FTE nurse numbers are about 25% lower than headcounts. Looking at trends over time, the ratio of FTE nurses to headcount remained relatively stable between 2011 and 2021 in many countries (e.g. France, Lithuania, New Zealand and the United States), while it decreased in some countries (e.g. the Czech Republic, Estonia, Iceland and Israel), indicating that the average working time of hospital nurses has decreased. By contrast, in some other countries (e.g. Ireland, the Netherlands and Norway), this ratio increased, meaning that the average working time of nurses has increased, although it remains well below 100%.

In some countries like Canada, Germany and the United States, the number of nurses working in hospitals increased fairly steadily between 2011 and 2021, both before and after the pandemic. The growth started a few years later in Portugal and Spain, but picked up both before and during the pandemic years. By contrast, the increase was more modest in France before the pandemic, and there was no increase in the employment of hospital nurses during the pandemic. In Italy and the United Kingdom, there was no increase in the number of nurses working in hospitals between 2011 and 2019, but the number increased at least slightly in 2020 and 2021 (Figure 8.19).

The pandemic stimulated the development of new plans to increase recruitment of hospital staff and to improve working conditions to retain staff. For example, in France, the government introduced a new multiyear plan in July 2020 to strengthen public hospitals, including significant pay rises to increase staff recruitment and retention, especially for nurses (OECD/European Observatory on Health Systems and Policies, 2021^[1]).

Definition and comparability

Hospital workers are defined as people working in hospitals, including wherever possible self-employed people under service contracts. In most countries, workers include both clinical and non-clinical staff. The data are reported in headcounts, although the OECD Health Database also includes data on FTE numbers for a more limited number of countries. FTE is generally defined as the number of hours worked divided by the average number of hours worked in full-time jobs, which may vary across countries.

Many countries do not count all or some self-employed workers working in hospitals. Australia, Chile, Denmark, Ireland, New Zealand and the United Kingdom only report data on employment in public hospitals, resulting in an underestimation.

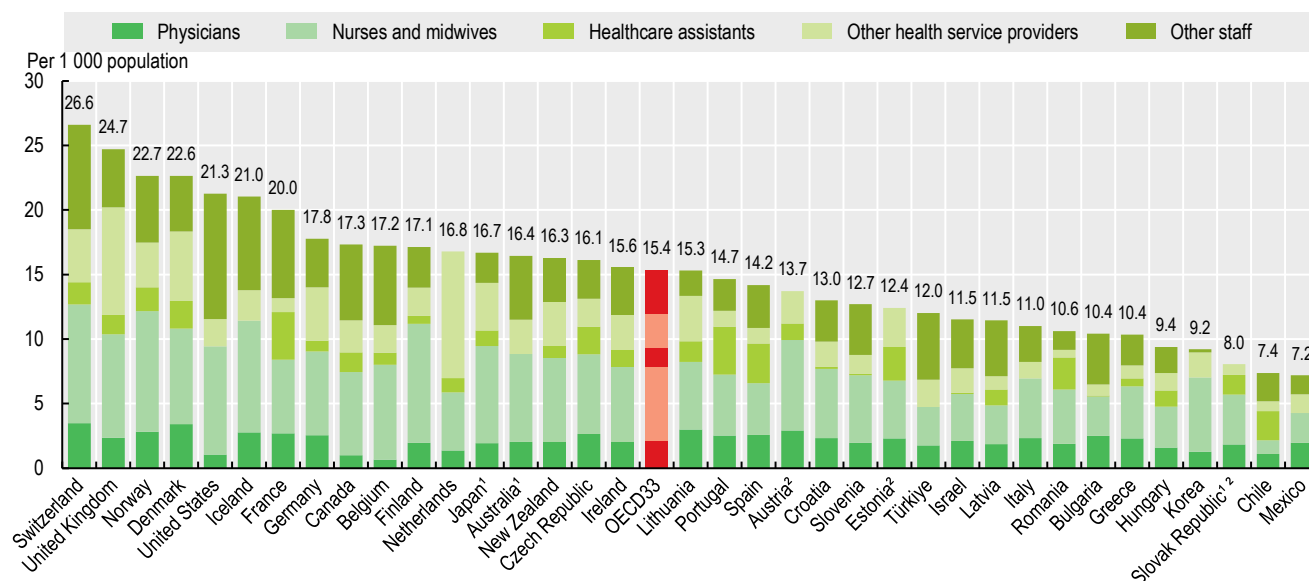
For comparisons across countries, the number of hospital workers is related to the overall population size in each country. Another option would be to relate the number of workers more specifically to the number of hospital beds or hospital bed-days to take into account some measure of hospital activity across countries, although this would not include activities that do not require hospitalisation (such as consultations, examinations and day care).

References

OECD/European Observatory on Health Systems and Policies (2021), *France: Country Health Profile 2021*, State of Health in the EU, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/7d668926-en>.

[1]

Figure 8.18. Hospital workforce, 2021 (or nearest year)

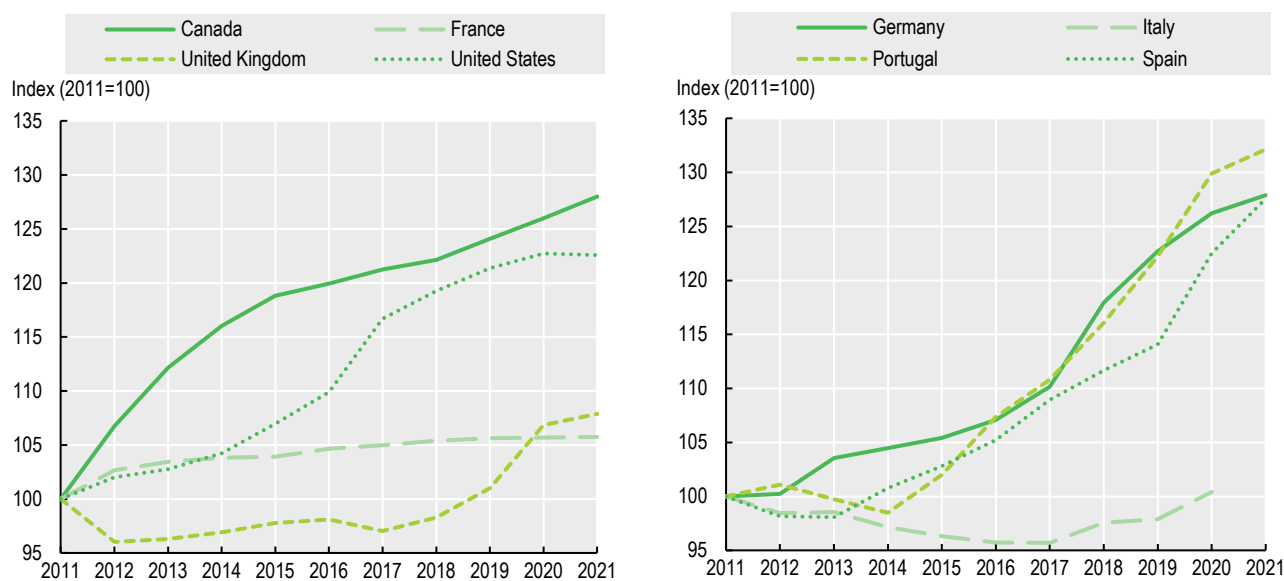


1. Data refer to FTE workers (rather than headcount), resulting in an underestimation. 2. Data cover only healthcare workers, excluding other staff (administrative, technical, etc.), resulting in an underestimation.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/smtr4w>

Figure 8.19. Growth in number of hospital nurses, selected OECD countries, 2011-21 (or nearest year)



Note: Data cover nurses and midwives.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/o6yui8>

Medical graduates

The number of new medical graduates is a key indicator to assess the number of new entrants into the medical profession who will be available to replace retiring doctors and to respond to any current or future shortages. The number of medical graduates in any given year reflects decisions made a few years earlier related to student admissions, either through explicit *numerus clausus* policies (the setting of quotas on student admissions) or other decision-making processes.

Overall, the number of medical graduates across OECD countries increased from 93 000 in 2000 to 114 000 in 2010 and to 160 000 in 2021. In 2021, the number of new medical graduates ranged from about 7 per 100 000 population in Israel, Japan and Korea to more than 20 per 100 000 in Latvia, Ireland, Denmark and Lithuania (Figure 8.20).

In Ireland, the high number of medical graduates is due to the large share of international medical students, who in recent years have made up about half of all students. Many of these international students in Irish medical schools come from Canada, the United States and the United Kingdom. In most cases, they leave Ireland after graduation – either because they prefer to complete their training and practise in their home country or because they cannot secure an internship in Ireland. This results in a paradoxical situation where Ireland needs to import doctors trained in other countries to address doctor shortages (OECD, 2019^[1]).

In several Central and Eastern European countries, this internationalisation of medical education is also reflected in a growing number of international medical students and graduates. Many medical schools in Romania, Bulgaria, the Slovak Republic, the Czech Republic, Hungary and Poland are attracting a growing number of international medical students, often by offering programmes in English. In most cases, these international students do not stay in the country after graduation (OECD, 2019^[1]).

In Israel, the low number of domestic medical graduates is compensated by the high number of foreign-trained doctors (about 60% of all doctors). A large share of these foreign-trained doctors are in fact Israeli-born doctors who have returned to Israel after completing their first degree abroad because of the limited number of places in Israeli medical schools (OECD, 2023^[2]).

The number of new medical graduates per 100 000 population has increased in all OECD countries since 2000 in response to concerns about current or future shortages of doctors, but with varying growth rates. Leaving aside Ireland, where a large part

of the growth was driven by growing intakes of international students, near two-fold increases occurred in countries such as Italy and Canada, while the increase reached over 50% in the Netherlands, Spain, the United Kingdom and the United States. Growth was more modest in Japan, although the number of students admitted to medical schools has increased since 2008, resulting in increases in the number of medical graduates since 2014 (Figure 8.21).

Following the pandemic, most OECD countries that responded to a policy questionnaire administered to ministries of health in early 2022 reported that they had recently increased student intakes in medical education and training programmes in response to concerns about current or future shortages. Most countries also reported that they were providing some incentives to encourage more students to choose general practice for their postgraduate internship/residency training to address shortages of GPs more specifically (OECD, 2023^[3]).

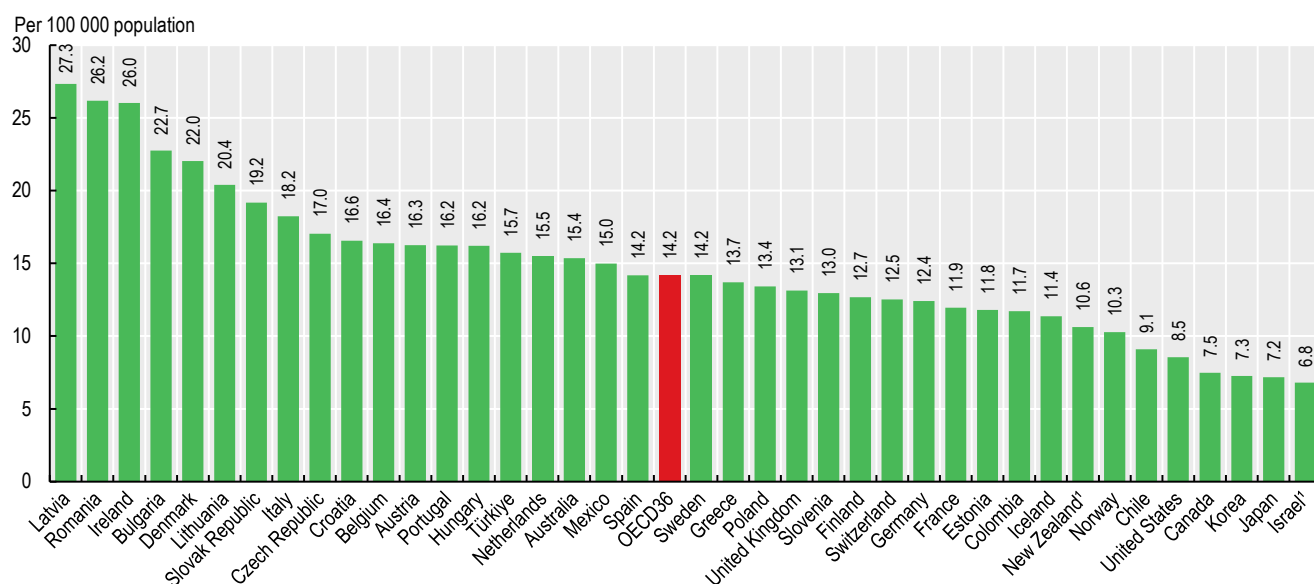
Definition and comparability

Medical graduates are defined as students who have graduated from medical schools in a given year. In nearly all countries, medical graduates include both domestic students and international students, with the exception of Israel and New Zealand, where international students are excluded (in Israel this is because in nearly all cases these international students do not stay in Israel after graduation).

References

- OECD (2023), *OECD Report on Medical Education and Training in Israel*, OECD, Paris, <https://www.oecd.org/health/OECD-report-on-medical-education-and-training-in-Israel.pdf>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [3]
- OECD (2019), *Recent Trends in International Migration of Doctors, Nurses and Medical Students*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5571ef48-en>. [1]

Figure 8.20. Medical graduates, 2021 (or nearest year)



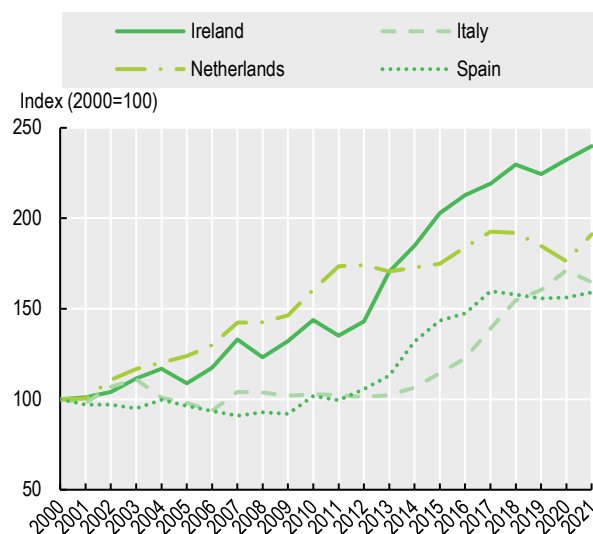
Note: A large number of medical graduates are international students in some countries (e.g. Romania, Ireland, Bulgaria, the Slovak Republic, the Czech Republic and Hungary). 1. Data exclude international students, resulting in an underestimation (about 15% of graduates in Israel and 5% in New Zealand were international students in 2021).

Source: OECD Health Statistics 2023.

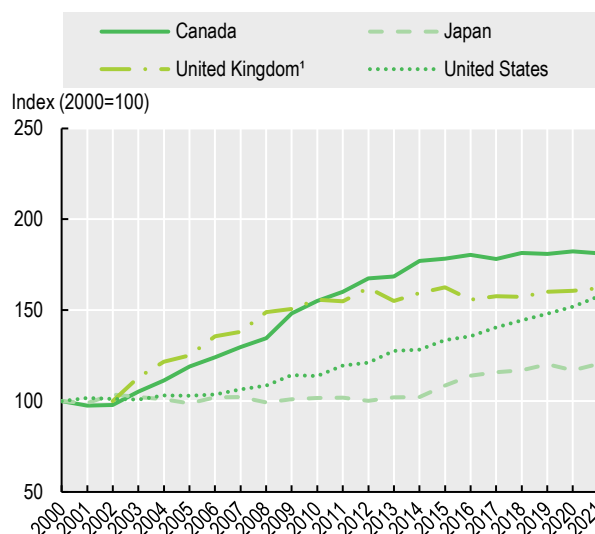
StatLink  <https://stat.link/c8ost4>

Figure 8.21. Evolution in the number of medical graduates, selected OECD countries, 2000-21

Countries above OECD average in graduates per capita in 2021



Countries below OECD average in graduates per capita in 2021



1. Index for the United Kingdom, 2002=100.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/r761pj>

Nursing graduates

The number of new nursing graduates is a key indicator to assess the number of new entrants to the nursing profession who might be available to replace retiring nurses and to respond to any current or future shortages. The number of nursing graduates in any given year reflects decisions made a few years earlier (about three years) related to student admissions, although graduation rates are also affected by student dropout rates.

Overall, the number of nursing graduates across OECD countries increased from about 350 000 in 2000 to 520 000 in 2010 and 640 000 in 2021. In 2021, the number of new nursing graduates ranged from fewer than 20 per 100 000 population in Colombia, Luxembourg, Mexico, Italy and Türkiye to over 100 per 100 000 in Australia, Switzerland and Korea (Figure 8.22). The low numbers in Colombia, Mexico and Türkiye are related to the low numbers of nurses working in the health system (see section on “Nurses”). In Luxembourg, the low number of nursing graduates is offset by a large number of students from Luxembourg who get their nursing degree in a neighbouring country, as well as the capacity of the country to attract nurses from other countries through better pay and working conditions (see section on “Remuneration of nurses”).

The number of new nursing graduates per 100 000 population has increased in all OECD countries since 2000, but with varying growth rates. In Italy, the number of nursing graduates increased fairly rapidly in the 2000s but has decreased since 2013 (Figure 8.23). However, following the pandemic, the number of applications to nursing education programmes has increased, along with the number of students admitted, which should lead to an increase in nursing graduates if these students complete their studies (OECD, 2023^[1]). In Spain, the number of nursing graduates also fell in the years before the pandemic, but it started to increase at least slightly in 2020 and 2021. Following the pandemic, the number of applications to nursing programmes increased strongly in Spain (by over 50% between 2019 and 2021), but the number of students admitted in these programmes increased only marginally (by 6%) due to persistent capacity constraints (OECD, 2023^[1]).

In the United States, the number of nursing graduates doubled between 2000 and 2010 (from around 100 000 in 2000 to 200 000 in 2010). This was followed by a period of stability, but the number has started to go up again in recent years. In Switzerland, the number of new graduates has increased greatly over the past 15 years, driven to a large extent by an increase in the number of graduates from “associate professional nurse” (or “intermediate care worker”) programmes. In Norway, the number of students admitted to

and graduating from nursing education programmes has also increased over the past decade, but at a more moderate rate than in Switzerland. A persistent issue in Norway, as in other OECD countries, is retaining new nursing graduates in the profession. The number of new nursing graduates in Israel tripled between 2011 and 2021, but it remains below the OECD average relative to the country’s population.

One persistent challenge across OECD countries is the need to attract more male students to nursing. The general perception remains that nursing is “women’s work”, and that the occupation has a low professional status and autonomy, along with limited career progression opportunities (Mann and Denis, 2020^[2]). In most countries, at least 80% of students applying and admitted to nursing programmes continue to be female, reflecting the traditional gender composition of the nursing workforce.

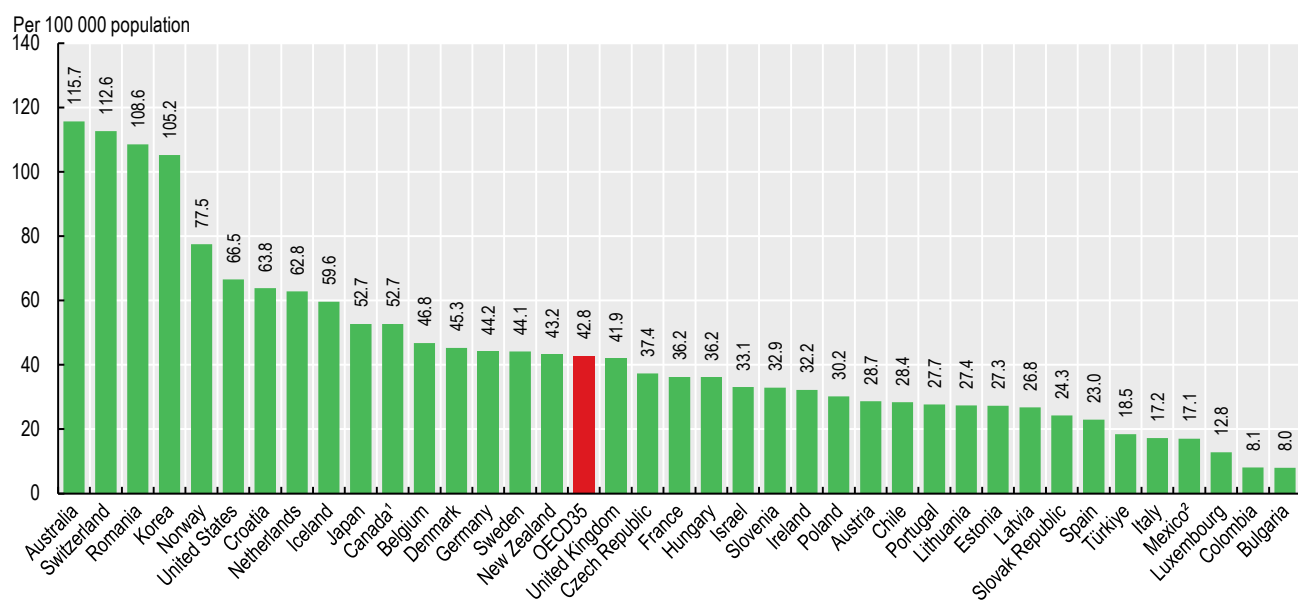
Definition and comparability

Nursing graduates are defined as students who have obtained a recognised qualification required to become a licensed or registered nurse. They include graduates from both higher-level and lower-level nursing programmes in countries where this distinction exists. They exclude graduates from master’s or doctorate degrees in nursing to avoid double-counting nurses acquiring further qualifications.

References

- Mann, A. and V. Denis (2020), *Can nursing thrive in the age of the coronavirus? What young people think about the profession*, The OECD Forum Network, <https://www.oecd-forum.org/posts/can-nursing-thrive-in-the-age-of-the-coronavirus-what-young-people-think-about-the-profession-dce5a659-cc6d-4914-b412-42e994be8197>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]

Figure 8.22. Nursing graduates, 2021 (or nearest year)



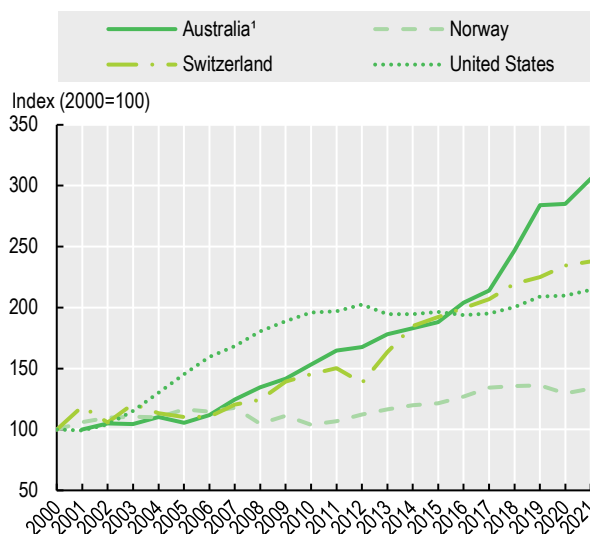
1. Latest available data 2017. 2. Data include only professional nursing graduates.

Source: OECD Health Statistics 2023.

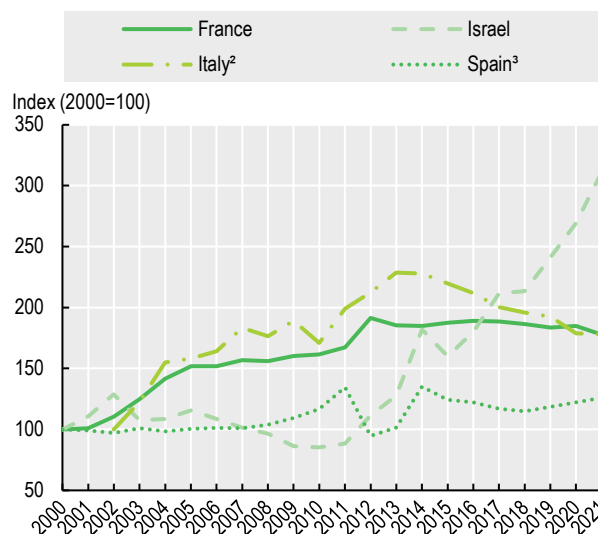
StatLink <https://stat.link/d6hail>

Figure 8.23. Evolution in the number of nursing graduates, selected OECD countries, 2000-21

Countries above OECD average in graduates per capita in 2021



Countries below OECD average in graduates per capita in 2021



1. Index for Australia, 2001=100. 2. Index for Italy, 2002=100. 3. In Spain, the sharp reduction in 2012-13 is due to a change in training duration (extended by one year).
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/h4xac7>

International migration of doctors and nurses

While it takes many years to train new doctors and nurses, recruiting them from abroad can provide a quicker solution to address immediate shortages, although it may exacerbate shortages in countries of origin. Several OECD countries, including Australia, Canada, Ireland, Israel, New Zealand, Switzerland, the United Kingdom and the United States, have traditionally relied on international recruitment of doctors and nurses. In some countries, this reliance has increased following the pandemic (OECD, 2023^[1]).

In 2021, nearly one-fifth (19%) of doctors on average across OECD countries had obtained at least their first medical degree in another country (Figure 8.24), up from 15% a decade earlier. For nurses, on average almost 9% had obtained a nursing degree in another country in 2021 (Figure 8.25), up from 5% a decade earlier. These developments occurred in parallel with an increase in the numbers of domestically trained medical and nursing graduates in most OECD countries (see sections on “Medical graduates” and “Nursing graduates”), which indicates substantial growing demand for doctors and nurses.

In 2021, the share of foreign-trained doctors ranged from 3% or less in Lithuania, Italy and Poland to around 40% in Switzerland, Ireland, Norway and New Zealand, and nearly 60% in Israel. However, about half of foreign-trained doctors in Israel are Israeli students who went abroad to get their first medical degree before returning to Israel to complete their postgraduate residency training and work as doctors. A large proportion of foreign-trained doctors in Norway, Sweden and Finland are also doctors who were born in these countries and went abroad to study before returning to their home country. This reflects the internationalisation of medical education and a growing market for medical degrees (OECD, 2019^[2]), rather than a “brain drain”.

In most OECD countries, the share of foreign-trained nurses is below 5%, and much lower than the share of foreign-trained doctors, but there are a few exceptions. Nearly 50% of nurses in Ireland are foreign-trained, while the shares are 25-30% in New Zealand and Switzerland, and about 18% in Australia and the United Kingdom.

The share of foreign-trained doctors increased between 2010 and 2021 in some of the main destination countries (Figure 8.26). In the United Kingdom, the share of foreign-trained doctors fell slightly between 2010 and 2015, but it has increased in recent years to reach over 30% in 2021. In Switzerland, the share of foreign-trained doctors has increased steadily over the past decade, driven by the growing number of doctors trained in France, Germany, Austria and Italy. In France and Germany, the number and share of foreign-trained doctors has also increased steadily over the past decade, with the share nearly doubling from 7% of all doctors in 2010 to 12-14% in 2021.

The share of foreign-trained nurses has increased substantially since 2010 in Switzerland and the United Kingdom (Figure 8.27). In Switzerland, the increase has been driven mainly by the growing number of nurses trained in France and Germany, and to a lesser extent in Italy.

In the United Kingdom, international recruitment of nurses reached an all-time high in 2021/22, but the countries of origin of foreign-trained nurses in the United Kingdom have changed greatly over the past decade. Between 2010 and 2016, foreign-trained nurses were mainly recruited from EU countries. Following the Brexit vote in 2016 and the introduction of new English language test requirements for nurses, recruitment from EU countries fell greatly; however, this reduction has been more than offset by recruitment from countries outside Europe – notably the Philippines and India, but also Nigeria, Ghana and Zimbabwe (OECD, 2023^[1]).

International recruitment of foreign-trained nurses has also increased over the past decade in Germany and Canada. In Canada, it reached an all-time high in 2021, and it can be expected to continue to increase further as the federal and provincial governments are encouraging more foreign nurses to come to work in the country (OECD, 2023^[1]).

Definition and comparability

The data relate to foreign-trained doctors and nurses – defined as the place where they obtained their first medical or nursing degree. They relate to the total stocks. The OECD Health Database also includes data on annual inflows, as well as by country of origin. The data sources in most countries are professional registries or other administrative sources.

The main comparability limitation relates to differences in the activity status of doctors and nurses. Some registries are updated regularly, making it possible to distinguish doctors and nurses who are still actively working in health systems, while others include all doctors and nurses licensed to practise, regardless of whether they are still active.

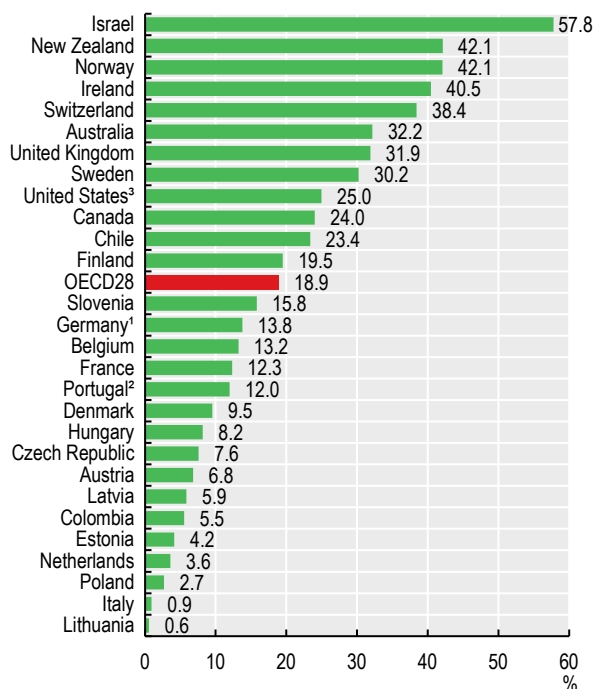
Data on foreign-trained nurses in Finland and Slovenia cover only professional nurses. Switzerland only reports data on foreign-trained nurses employed in hospitals (leading to a possible overestimation if the share of foreign-trained nurses is lower in nursing homes and in the community).

The data for Germany are based on nationality, not on the place of training.

References

- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]
- OECD (2019), *Recent Trends in International Migration of Doctors, Nurses and Medical Students*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/5571ef48-en>. [2]

Figure 8.24. Share of foreign-trained doctors, 2021 (or nearest year)

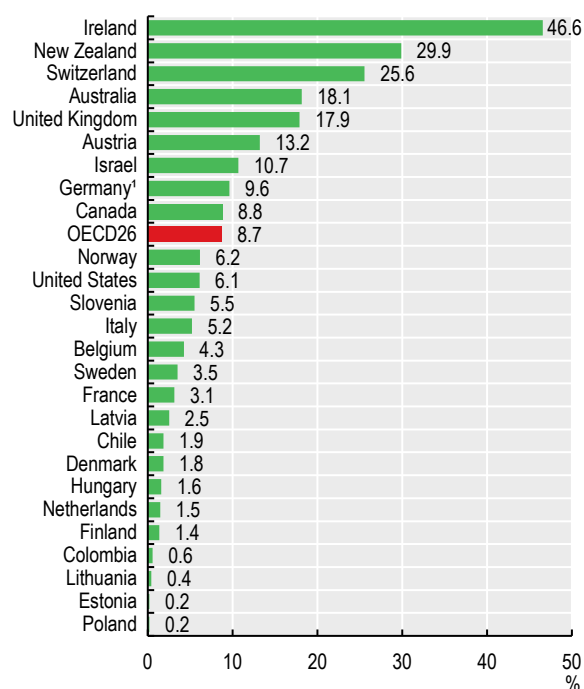


1. Data based on nationality (not on place of training). 2. Latest available data 2017. 3. Latest available data 2016.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/gyo9r0>

Figure 8.25. Share of foreign-trained nurses, 2021 (or nearest year)

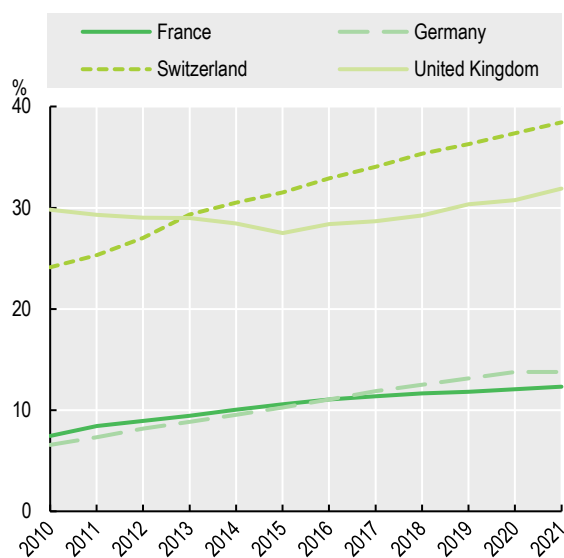


1. Data based on nationality (not on place of training).

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/9n2y34>

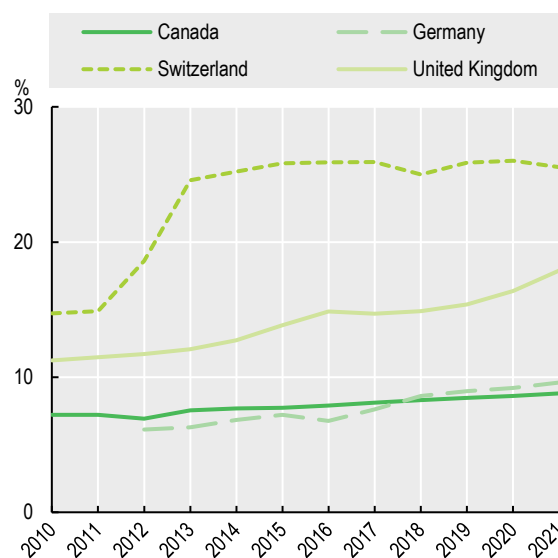
Figure 8.26. Evolution in the share of foreign-trained doctors, selected OECD countries, 2010-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/qtr1dh>

Figure 8.27. Evolution in the share of foreign-trained nurses, selected OECD countries, 2010-21



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/f8szgq>



9 Pharmaceutical sector

Pharmaceutical expenditure

Pharmacists and pharmacies

Pharmaceutical consumption

Generics and biosimilars

Pharmaceutical research and development

Pharmaceutical expenditure

In 2021, spending on retail pharmaceuticals (that is, excluding those used during hospital stays and in other health facilities) accounted for one-sixth of overall healthcare expenditure in OECD countries. While retail pharmaceuticals continued to represent the third largest component of health expenditure after inpatient and outpatient care, spending on these goods has increased at a slower pace than most other areas of the health system over the last decade (see section on “Health expenditure by type of service” in Chapter 7), due to cost-control measures and generic uptake.

Across OECD countries, governments and compulsory insurance schemes are the main payers of retail pharmaceuticals, financing 58% of total spending in 2021 (Figure 9.1). In countries such as France, Ireland and Germany, this share was even higher, with more than 80% of total costs covered by these schemes. Direct out-of-pocket payments by households (including cost-sharing for reimbursed medicines) were also a significant source of financing, representing an average of 39% of total pharmaceutical spending in 2021, albeit with much higher shares in countries such as Chile (78%), Poland (65%) and Latvia (59%). Out-of-pocket spending was also high in OECD accession countries Bulgaria and Romania. In contrast, voluntary health insurance schemes accounted for a relatively small proportion of total costs, at 7% or less in all but two OECD countries with comparable data (and averaging 3%). Canada and Slovenia are exceptions, where voluntary private health insurance accounted for 34% and 25%, respectively, of retail pharmaceutical spending.

A variety of factors influence the level of per capita spending on retail pharmaceuticals, including distribution, prescribing and dispensing; pricing and procurement policies; and patterns of uptake of novel and generic medicines. In 2021, per capita retail pharmaceutical expenditure in OECD countries averaged USD 614 (adjusted for differences in purchasing power) (Figure 9.2). Spending in the United States was more than double the OECD average, while the majority of OECD countries fell within a relatively narrow spending band of $\pm 20\%$ from the average. Per capita spending was lowest in Denmark, at less than half the OECD average. In that country, a comparably high proportion of medicines is dispensed as part of inpatient or outpatient treatments and thus outside traditional retail channels.

Pharmaceutical spending has two main components: prescription medicines and over-the-counter (OTC) products. Across OECD countries, prescription medicines accounted for more than three-quarters of the total pharmaceutical retail bill. The split between prescriptions and OTC products is influenced by country-specific differences in the coverage of prescription medicines, as well as the prices and availability of different medicines. Poland was the only OECD country where spending on OTC products exceeded that of prescription medicines.

Analysing retail pharmaceutical spending only gives a partial picture of the cost of pharmaceuticals in the health system. Spending on medicines in the hospital sector and other settings can be significant – typically accounting for 20% or more on top of retail spending (Morgan and Xiang, 2022^[1]). Over the last decade, hospital pharmaceutical spending has

grown substantially, partly due to the advent of new high-cost treatments, particularly in oncology and immunology (IQVIA Institute for Human Data Science, 2021^[2]). Hospital and other non-retail pharmaceutical spending increased more rapidly than retail medicines in most countries, with the highest growth rates in Germany, Spain and the Czech Republic (Figure 9.3).

Definition and comparability

Pharmaceutical expenditure covers spending on prescription medicines and self-medication (often referred to as OTC products). Some countries cannot report a breakdown, and their data may include medical non-durables (such as first aid kits, hypodermic syringes and facemasks). This typically leads to an overestimation by 5-10%, but during the COVID-19 pandemic the overestimation might have been higher. Retail pharmaceuticals are those provided outside hospital care, dispensed by a retail pharmacy or bought from a supermarket, and the prices should include wholesale and retail margins and value added tax (OECD/Eurostat/WHO, 2017^[3]). Comparability issues exist regarding the administration and dispensing of pharmaceuticals for hospital outpatients. In some countries, the costs are included under curative care; in others, under pharmaceuticals.

Hospital and other non-retail pharmaceuticals include drugs administered or dispensed during an episode of hospital care or in another healthcare setting. The costs of pharmaceuticals consumed in hospitals and other healthcare settings are reported as part of the costs of inpatient or day-case treatment. Non-retail pharmaceuticals also include the costs of vaccines that are consumed as part of a vaccination campaign and that are not procured via retailers.

Total pharmaceutical spending refers to “net” spending: it is adjusted for rebates paid by manufacturers, wholesalers or pharmacies.

References

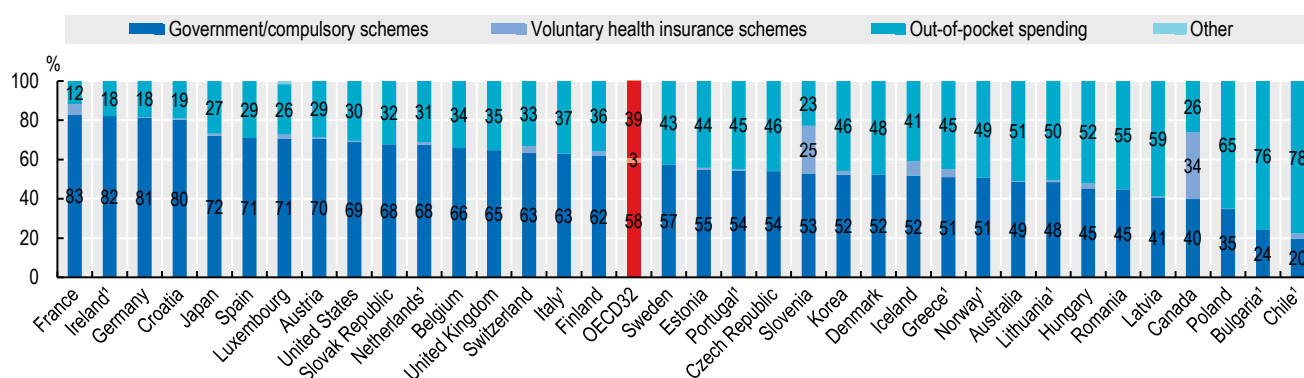
- IQVIA Institute for Human Data Science (2021), *Drug Expenditure Dynamics 1995-2020: Understanding Medicine Spending in Context*, <https://www.iqvia.com/insights/the-iqvia-institute/reports/drug-expenditure-dynamics>.

[2]
- Morgan, D. and F. Xiang (2022), “Improving data on pharmaceutical expenditure in hospitals and other health care settings”, *OECD Health Working Papers*, No. 139, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/6c0d64a2-en>.

[1]
- OECD/Eurostat/WHO (2017), *A System of Health Accounts 2011: Revised edition*, OECD Publishing, <https://doi.org/10.1787/9789264270985-en>.

[3]

Figure 9.1. Expenditure on retail pharmaceuticals by type of financing, 2021 (or nearest year)

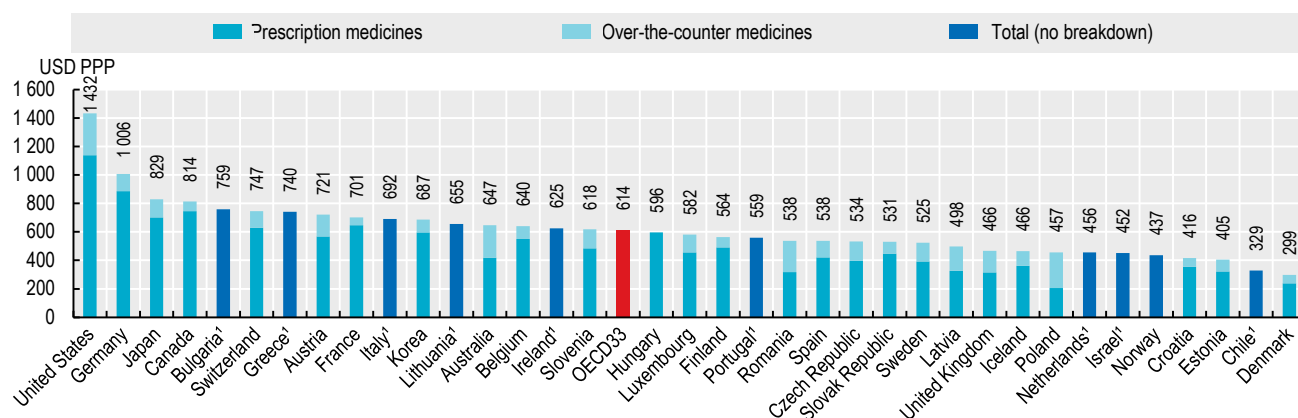


1. Includes medical non-durables.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/9vjb6d>

Figure 9.2. Expenditure on retail pharmaceuticals per capita, 2021 (or nearest year)

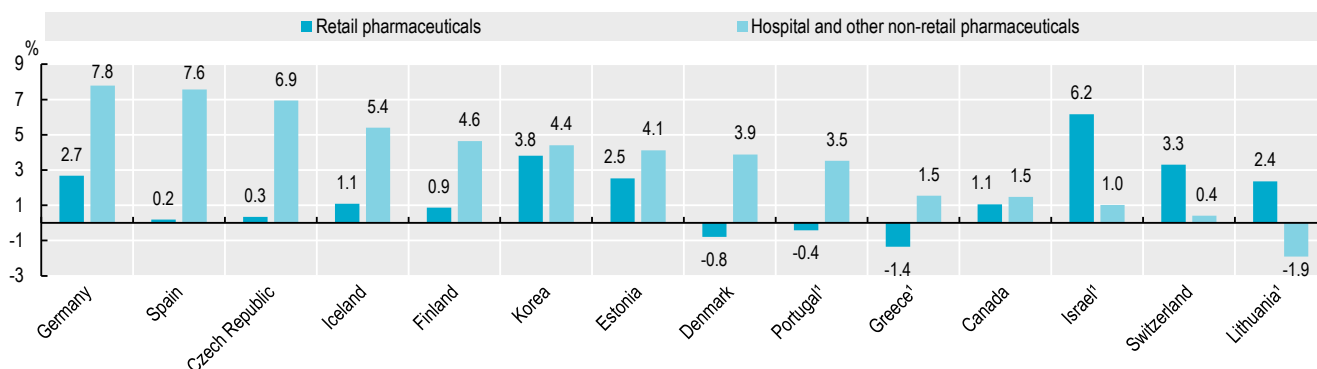


1. Includes medical non-durables.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/s62bo8>

Figure 9.3. Annual average growth in retail and hospital and other non-retail pharmaceutical expenditure, in real terms, 2011-21 (or nearest years)



1. Includes medical non-durables.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/7v5pki>

Pharmacists and pharmacies

Pharmacists are highly trained healthcare professionals whose key role is managing the distribution of medicines to consumers/patients and supporting their safe and efficacious use. Between 2011 and 2021, the number of practising pharmacists per capita increased in OECD countries by 20% on average, to 85 pharmacists per 100 000 inhabitants (Figure 9.4). However, the density of pharmacists varied widely across OECD countries, ranging from a low of 19 per 100 000 in Colombia to 199 per 100 000 in Japan. Among OECD countries, the highest growth rates in pharmacist density between 2011 and 2021 were observed in Chile and Colombia.

Most pharmacists work in community retail pharmacies, but many also work in hospitals and industry, as well as in research and academic settings. In Canada, for example, in 2021 more than 75% of practising pharmacists worked in community pharmacies, while 20% worked in hospitals and other healthcare facilities (Canadian Institute for Health Information, 2021^[1]). In Japan, around 59% of pharmacists worked in community pharmacies in 2020 while around 19% worked in hospitals or clinics, and the remaining 22% in other settings (Ministry of Health, Labour and Welfare, 2020^[2]).

In 2021, the number of community pharmacies per 100 000 people ranged from 9 in Denmark to 97 in Greece, with an average of 28 across OECD countries with comparable data (Figure 9.5). For most countries there has not been much change over time, although one exception is Denmark, where the community pharmacy density almost doubled between 2011 and 2021. The variation in community pharmacy density across countries can be explained in part by differences in common distribution channels. For example, some countries rely more on hospital pharmacies to dispense medicines to outpatients. Denmark has fewer community pharmacies, but these are often large, and include branch pharmacies and subsidiary pharmacy units attached to a principal pharmacy. In Australia, with an average of around 23 community pharmacies per 100 000 people, the minimum distance between pharmacies is regulated. The range of products and services provided by pharmacies also varies between countries. In most European countries, for example, pharmacies also sell cosmetics, food supplements, medical devices and homeopathic products.

The role of the community pharmacist has expanded in recent years. In addition to dispensing medications, pharmacists are increasingly providing direct care to patients (such as vaccinations, medicine adherence and chronic disease management support, and home medication review), both in community pharmacies and as part of integrated healthcare provider teams. In countries such as Belgium, Finland, Italy, Switzerland and the United Kingdom, pharmacists also play an enhanced role in health promotion and disease prevention, including in rural areas (OECD, 2020^[3]). In many OECD countries, the scope of practice of community pharmacists has been further expanded in response to COVID-19 (OECD, 2021^[4]).

Definition and comparability

Practising pharmacists are defined as pharmacists who are licensed to practise and provide direct services to clients/patients. They can be either salaried or self-employed, and work in community pharmacies, hospitals or other settings. Assistant pharmacists and other employees of pharmacies are normally excluded.

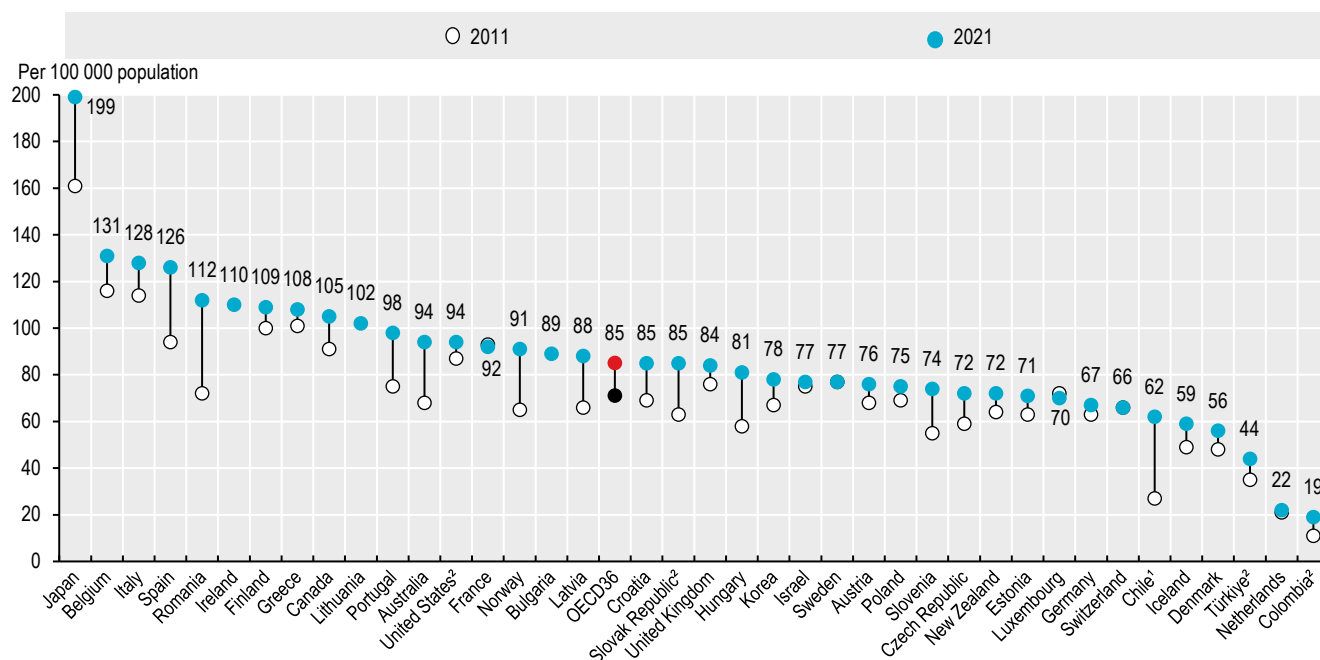
In Ireland, the figures include all pharmacists registered with the Pharmaceutical Society of Ireland, possibly including some pharmacists who are not working actively. Assistant pharmacists are included in Latvia.

Community pharmacies are premises that, in accordance with local regulations and definitions, may operate as a facility for the provision of pharmacy services in community settings. The number of community pharmacies reported is the number of premises where medicines are dispensed under the supervision of a pharmacist.

References

- Canadian Institute for Health Information (2021), *Pharmacists in Canada, 2021 — Data Tables*, Ottawa, ON: CIHI, <https://www.cihi.ca/en/pharmacists> (accessed on 14 July 2023). [1]
- Ministry of Health, Labour and Welfare (2020), *Summary of 2020 Survey of Physicians, Dentists and Pharmacists*, Health Statistics Office, Director-General for Statistics and Information Policy, Ministry of Health, Labour and Welfare, <https://www.mhlw.go.jp/toukei/saikin/hw/ishi/20/index.html>. [2]
- OECD (2021), “Strengthening the frontline: How primary health care helps health systems adapt during the COVID 19 pandemic”, *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9a5ae6da-en>. [4]
- OECD (2020), *Realising the Potential of Primary Health Care*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a92adee4-en>. [3]

Figure 9.4. Practising pharmacists, 2011 and 2021 (or nearest years)

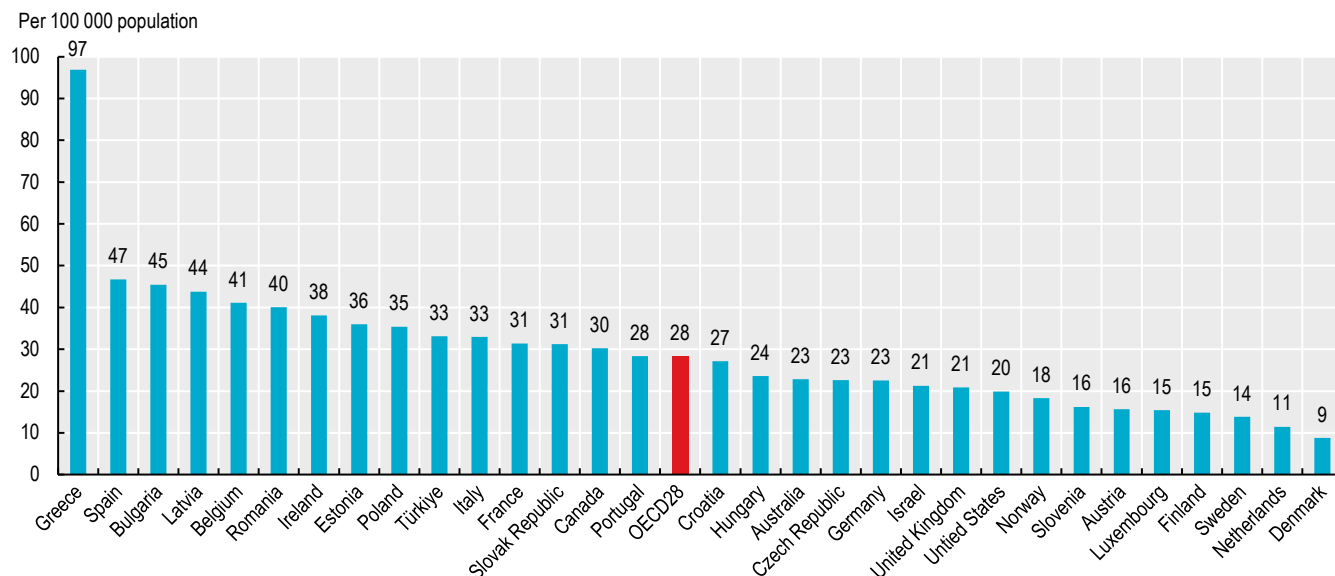


1. Refers to all pharmacists licensed to practise. 2. Also includes pharmacists working in the health sector as researchers, for pharmaceutical companies, etc.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/me3jzc>

Figure 9.5. Community pharmacies, 2021 (or nearest year)



Source: Pharmaceutical Group of the European Union database, or IQVIA or national sources for non-European countries.

StatLink  <https://stat.link/2vkuc7>

Pharmaceutical consumption

Pharmaceutical consumption has been increasing for decades, driven by a growing need for medicines to treat age-related and chronic diseases, and by changes in clinical practice. This section examines the consumption of four categories of medicines used in selected chronic conditions: antihypertensives, lipid-modifying agents (such as cholesterol-lowering medicines), antidiabetic agents and antidepressants (Figure 9.6). These medicines address illnesses for which the prevalence has increased markedly across OECD countries in recent decades.

Consumption of antihypertensive medicines in OECD countries increased by around 8% on average between 2011 and 2021, but nearly tripled in Chile. It remained highest in Germany, which reported consumption levels almost five times those seen in Korea. These variations probably reflect both differences in the prevalence of hypertension and variations in clinical practice.

Much greater growth was seen in the use of lipid-modifying agents, with consumption in OECD countries increasing by almost 60% between 2011 and 2021 on average. Denmark, the United Kingdom and Norway reported the highest levels of consumption per capita in 2021, with over a five-fold variation in consumption levels across OECD countries.

The use of antidiabetic medications also grew dramatically, by 30% over the same period and more than doubled in Canada and Chile. The growth in countries may be explained in part by the rising prevalence of diabetes, which is largely linked to the increasing prevalence of obesity, a major risk factor for development of type 2 diabetes. In 2021, consumption of antidiabetic medicines was highest in Canada and lowest in Austria and Latvia, with more than a two-fold variation.

Consumption of antidepressant medicines increased by nearly 50% in OECD countries between 2011 and 2021, more than tripling in Chile and doubling in Korea, Latvia and Estonia. As well as a potential increased burden of mental ill-health, this may also reflect improved recognition of mental health disorders and evolving clinical guidelines and availability of therapies, as well as longer-term prescribing (Bogowicz et al., 2021^[1]; Madeira, Queiroz and Henriques, 2023^[2]). There was significant variation between countries in 2021, Iceland reported the highest level of consumption, at a rate eight times that of Latvia.

More recently, pharmaceutical consumption in each of these four categories increased by around 10% in OECD countries on average between 2019 and 2021, except for antihypertensive medicines, where consumption remained relatively stable and even decreased in some countries. Increases were highest for lipid-lowering medicines in Lithuania and Türkiye, for antidiabetic medicines in Chile and Canada, and for antidepressants in Chile and Korea. These consumption patterns may in part reflect differences in the burden of the disease since the COVID-19 pandemic – for example, the increased prevalence of anxiety and depression (see section on “Mental health” in Chapter 3).

Definition and comparability

The defined daily dose (DDD) is the assumed average maintenance dose per day for a medicine used for its main indication in adults. DDDs are assigned to each active ingredient in a given therapeutic class by international expert consensus. For example, the DDD for oral aspirin is 3 grammes, which is the assumed maintenance daily dose to treat pain in adults. DDDs do not necessarily reflect the average daily dose actually used in a given country. They can be aggregated within and across therapeutic classes of the Anatomical Therapeutic Chemical (ATC) classification of the World Health Organization (WHO). For more detail, see www.whocc.no/.

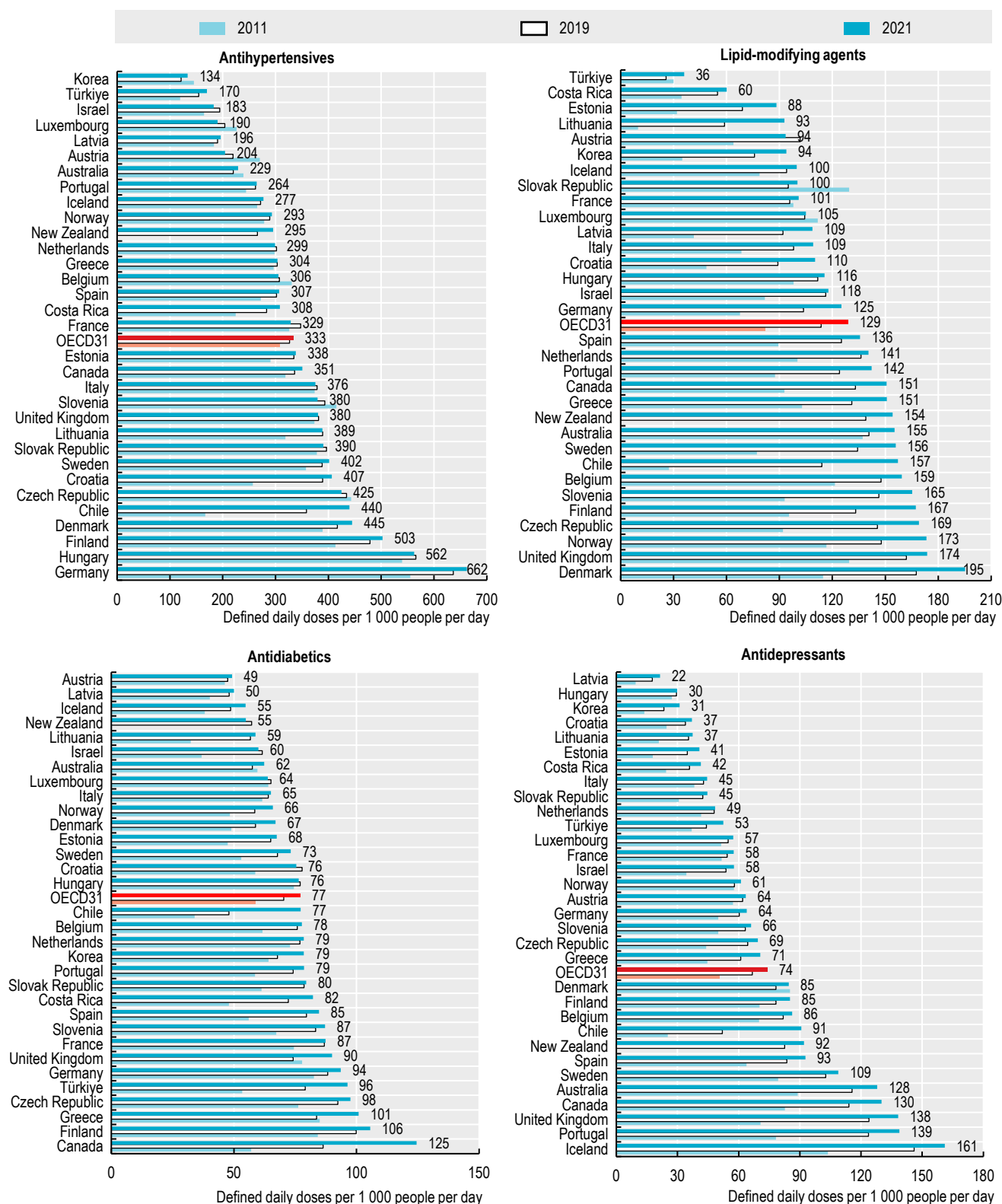
The volume of antihypertensive medicine consumption presented in Figure 9.6 refers to the sum of five ATC 2nd level categories, which may all be prescribed for hypertension (C02 – antihypertensives, C03 – diuretics, C07 – beta blocking agents, C08 – calcium channel blockers and C09 – agents acting on the renin-angiotensin system). ATC codes for other medicine classes are C10 – lipid-modifying agents, A10 – medicines used in diabetes (i.e. antidiabetic medicines, including insulins and analogues) and N06A – antidepressants. Comparisons of medicine consumption, however, should be treated with caution as variations may reflect differences in disease burden and clinical practice. Moreover, the same medicine can be used to treat multiple diseases, which may result in overreporting of consumption levels.

Data refer to outpatient consumption only, except for Chile, Costa Rica, Croatia, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Italy, Korea, Lithuania, Luxembourg (since 2021), Norway, the Slovak Republic, Spain (since 2018) and Sweden, where data also include hospital consumption. For Canada, only data from provinces for which population-level data were available were included (British Columbia, Manitoba and Saskatchewan). Data for Spain refer to inpatient and outpatient consumption for prescribed medicines covered by the national health system (public insurance), while the data for Luxembourg refer to outpatient consumption and since 2021 also includes medicines delivered only by hospitals. Data for Luxembourg are underestimated due to incomplete consideration of products with multiple active ingredients.

References

- Bogowicz, P. et al. (2021), “Trends and variation in antidepressant prescribing in English primary care: a retrospective longitudinal study”, *BJGP Open*, Vol. 5/4, p. BJGPO.2021.0020, <https://doi.org/10.3399/bjgpo.2021.0020>. [1]
- Madeira, L., G. Queiroz and R. Henriques (2023), “Prepandemic psychotropic drug status in Portugal: a nationwide pharmacoepidemiological profile”, *Scientific Reports*, Vol. 13/1, <https://doi.org/10.1038/s41598-023-33765-0>. [2]

Figure 9.6. Consumption of medicines for selected chronic conditions, 2011, 2019 and 2021 (or nearest years)



Note: See the "Definition and comparability" box for a breakdown of ATC codes. Data labels correspond to 2021 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/6icvb8>

Generics and biosimilars

All OECD countries view generic and biosimilar markets as an opportunity to increase efficiency in pharmaceutical spending, but many do not fully exploit their potential. In 2021, generics accounted for more than three-quarters of the volume of pharmaceuticals sold in Chile, Germany, New Zealand, the United Kingdom, the Netherlands, Canada and Latvia, but less than one-quarter in Switzerland and Luxembourg (Figure 9.7). In value, generics accounted for more than two-thirds of the pharmaceuticals sold in Chile in 2021, but on average only one-quarter across OECD countries. Differences in market structures (notably the number of off-patent medicines) and prescribing practices explain some cross-country differences, but generic uptake also depends on policies (OECD, 2018^[1]). In Austria, for example, generic substitution by pharmacists is not permitted, while in Luxembourg, generic substitution by pharmacists is limited to selected medicines. In some countries, such as Ireland, generic penetration is low but originators and generics may be priced at the same level.

Many countries have implemented incentives for physicians, pharmacists and patients to boost generic markets. Over the last decade, France and Hungary, for example, have introduced incentives for general practitioners to prescribe generics through pay-for-performance schemes. In Switzerland, pharmacists receive a fee for generic substitution; in France, pharmacies receive bonuses if their substitution rates are high. In many countries, third-party payers fund a fixed reimbursement amount for a given medicine, allowing the patient a choice of the originator or a generic, but with responsibility for any difference in price (OECD, 2018^[1]).

Biologicals are a class of medicines manufactured in, or sourced from, living systems such as microorganisms, or plant or animal cells. Most biologicals are very large, complex molecules or mixtures of molecules. Many are produced using recombinant DNA technology. When such medicines no longer have market exclusivity, “biosimilars” – follow-on versions of these products – can be approved. The market entry of biosimilars creates price competition, thereby improving affordability. However, the extent of biosimilar penetration in a country will depend on the reimbursement status of the biosimilar medicines. For example, in Ireland, only one of the five biosimilars licenced by the European Medicines Agency for epoetin alfa is available on the reimbursement list.

Biosimilar competition has led to both originator and biosimilar manufacturers of erythropoietins (used to treat anaemia) lowering their prices. During 2021–22, biosimilars accounted for 28% of the volume of the “accessible market” (see the “Definition and comparability” box) for erythropoietins, on average across 21 OECD countries with comparable data. These biosimilars accounted for more than 70% of the market in Greece and Italy (Figure 9.8). In all analysed countries except Belgium, list prices for the total market of erythropoietins have fallen, with an average decrease of 42% since biosimilar entry.

For tumour necrosis factor (TNF) inhibitors also known as anti-TNF alphas (used to treat a range of autoimmune and immune-mediated disorders), biosimilars represented over 90% of the accessible market in Denmark and Poland, but less than 40% in the Slovak Republic and Switzerland in 2021–22 (Figure 9.8). Price reductions since biosimilar entry have been similar to those for erythropoietins. However, for both medicine classes, actual price reductions are greater than those appearing in the figures shown here. This is because

these data are based on list prices: they do not take into account any confidential discounts or rebates, which can be substantial (Barrenho and Lopert, 2022^[2]).

Definition and comparability

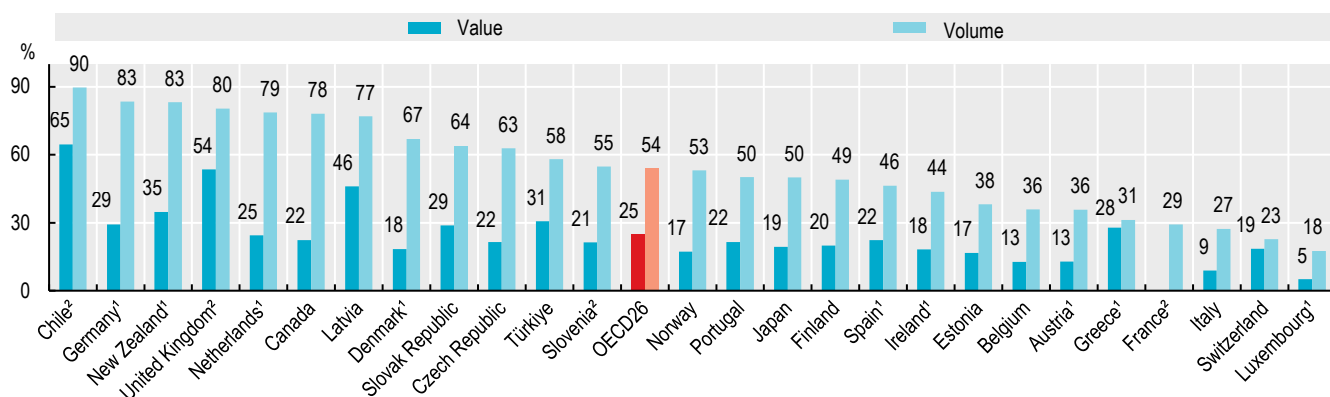
A generic medicine is defined as a pharmaceutical product which has the same qualitative and quantitative composition in active substances and the same pharmaceutical form as the reference product, and whose bioequivalence with the reference product has been demonstrated. Generics may be branded (with a specific trade name) or unbranded (identified using the international non-proprietary name and name of the company). Countries are asked to provide data for the whole of their respective markets. However, many countries provide data covering only the community pharmaceutical market or the reimbursed pharmaceutical market (see figure notes). The share of generic market expressed in value can be the turnover of pharmaceutical companies, the amount paid for pharmaceuticals by third-party payers or the amount paid by all payers (third-party and consumers). The share of the generic market by volume can be expressed in DDDs or as a number of packages/boxes or standard units.

A biosimilar medicinal product (a biosimilar) is a product granted regulatory approval by demonstrating sufficient similarity to the reference medicinal product (biological) in terms of quality characteristics, biological activity, safety and efficacy. Biosimilar market shares are measured with respect to the “accessible market”, which is the market comprising originator products that no longer have market exclusivity, and their biosimilars. The accessible market for biosimilars is highly dynamic owing to the progressive loss of exclusivity of biological medicines over time. Market share is computed as the number of biosimilar treatment days as a share of the accessible market treatment days. Changes in price are measured with respect to the “total market”, which encompasses all products with the same ATC code, and is computed as the difference in price per treatment day in 2022 (June Moving annual total (MAT)) versus the year before biosimilar entry.) The TNF inhibitor accessible market includes adalimumab, infliximab and etanercept. The erythropoietin accessible market includes darbepoetin alfa, and epoetin alfa, beta, delta, theta and zeta.

References

- Barrenho, E. and R. Lopert (2022), “Exploring the consequences of greater price transparency on the dynamics of pharmaceutical markets”, *OECD Health Working Papers*, No. 146, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/c9250e17-en>. [2]
- OECD (2018), “Strategies to reduce wasteful spending: Turning the lens to hospitals and pharmaceuticals”, in *Health at a Glance: Europe 2018: State of Health in the EU Cycle*, OECD Publishing, Paris, https://doi.org/10.1787/health_glance_eur-2018-5-en. [1]

Figure 9.7. Share of generics in the total pharmaceutical market, 2021

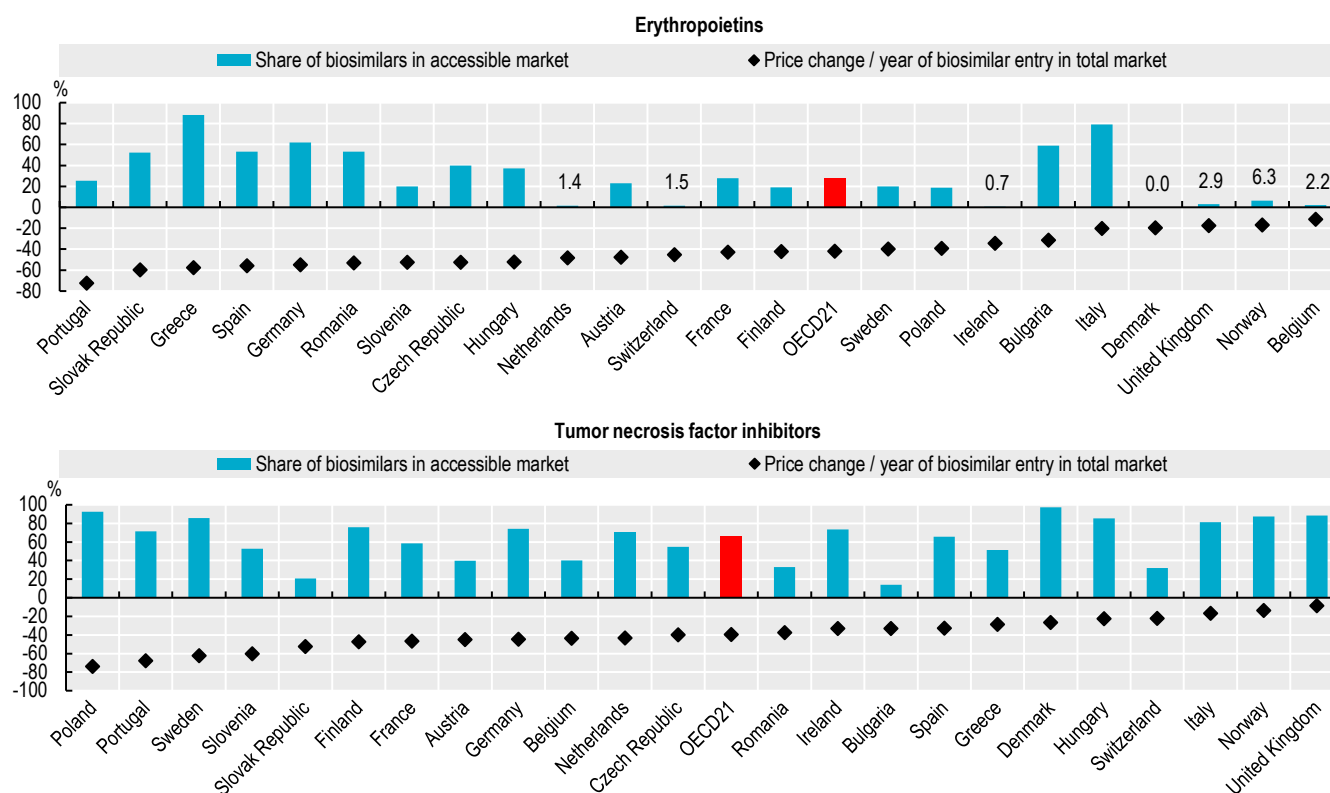


1. Reimbursed pharmaceutical market, i.e. the sub-market in which a third-party payer reimburses medicines. 2. Community pharmacy market.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/w74906>

Figure 9.8. Biosimilar market share in treatment days for erythropoietins and tumour necrosis factor inhibitors, 2021-22



Note: See "Definition and comparability" box for an explanation of "accessible" and "total" market. Data for Greece reflect only retail panel data.

Source: IQVIA MIDAS® MAT June 2022.

StatLink <https://stat.link/bamdtz>

Pharmaceutical research and development

Pharmaceutical research and development (R&D) is funded via a mix of private and public sources. Governments typically fund basic and early-stage research through budget allocations, research grants and public ownership of research and higher education institutions. The pharmaceutical industry funds R&D across all phases and most pre-registration clinical trials, but mostly contributes to translating and applying knowledge to develop products, with some support from R&D subsidies or tax credits. In 2021, governments in 35 OECD countries for which data are available, collectively budgeted USD 69 billion for health-related R&D. While this figure goes beyond pharmaceuticals, it understates total government support, as it excludes most tax incentives and funding for higher education and publicly owned enterprises. About two-thirds of this was spent in the United States (USD 45 billion), which also spent the most as a share of gross domestic product (GDP) (Figure 9.9). Since 2010, government-allocated budgets for health-related R&D have increased by 45%.

The pharmaceutical industry spent USD 129 billion on R&D in 2021, with the majority again spent in the United States. Business-based pharmaceutical R&D expenditure (BERD) has increased by 39% in real terms since 2010. Most of this growth occurs in OECD countries, specifically driven by the United States (69% of the OECD total). However, the non-OECD share is increasing. Notably, R&D expenditure in partner country the People's Republic of China increased from USD 4.9 billion (in constant 2015 PPPs) to USD 14.2 billion in 2019 (189%) – a higher growth rate than any OECD country (OECD, 2021^[1]).

The pharmaceutical industry is more R&D intensive than other, similar industries. Among OECD countries, it spends over 30% of its gross value added on R&D – more than the electronics and optical industry (23.5%), air and spacecraft industry (14.7%) and manufacturing as a whole (8.4%) (Figure 9.10). This is a notable increase, as R&D intensity of the pharmaceutical industry was only 13.3% in 2018: below that of the electronics and optical industry (16%) and near the air and spacecraft industry (13.1%).

Actual R&D activity can be observed through the number of products or medicines in development by therapeutic class and indication of treatment. Between 2011 and 2020, the total number of product-indication combinations that were in active development worldwide nearly doubled, to reach 28 643 (Figure 9.11), although this was driven in part by products with multiple indications. In any given year, the majority of active development projects are pre-existing projects that remain in active development. However, the number of new projects that enter active pre-clinical or clinical development has also increased – from 2 777 in 2012 to 8 227 in 2020. In terms of disease focus, product development priorities have not

changed dramatically since 2011. Cancer has accounted for the largest share of product indications in development in every year since 2011, and has increased steadily – from 27% of all product-indication pairs in 2011 to 38% in 2020.

Definition and comparability

Government budget allocations for R&D (GBARD) capture R&D performed directly by the government and amounts paid to other institutions for R&D. Health-related R&D refers to GBARD aimed at protecting, promoting and restoring human health, including all aspects of medical and social care, but excluding spending by public corporations or general university funding subsequently allocated to health.

Direct subsidies to the pharmaceutical industry for R&D consist of funding from non-industry entities such as governments and their agencies, higher education institutions, and private non-profit entities, such as philanthropic organisations.

Business enterprise expenditure on R&D (BERD) covers R&D by corporations regardless of the source of funding. BERD is recorded in the country where the R&D activity takes place. National statistical agencies collect data primarily through surveys and according to the OECD Frascati Manual, but there is some variation in national practices. Pharmaceutical R&D refers to BERD by businesses classified in the pharmaceutical industry.

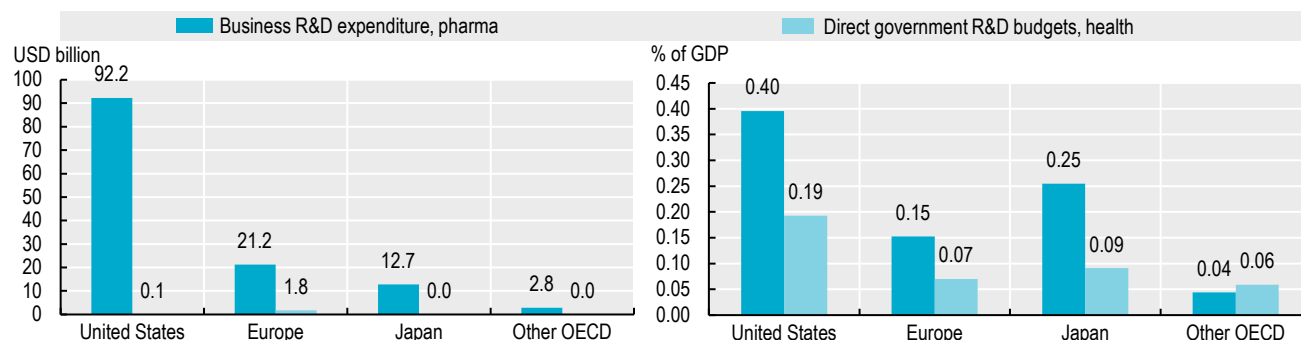
The gross value added of a sector equals gross output less intermediate consumption. It includes wage costs, consumption of fixed capital and taxes on production. The OECD averages in Figure 9.10 show unweighted means of R&D intensity, based on 17 countries with data available for air and spacecraft; and on 31-34 countries for all other industries.

Figure 9.11 includes the number of product-indication pairs in active development identified in the proprietary AdisInsight database curated by Springer Nature, which tracks commercial product development projects from discovery to market launch worldwide based on publicly available information.

References

- OECD (2021), *Analytical Business Enterprise R&D (ANBERD) and Main Science and Technology Indicators (MSTI) Databases*, <https://stats.oecd.org/>. [1]

Figure 9.9. Business enterprise expenditure on pharmaceutical R&D and government budgets for health-related R&D, 2021 or latest year available

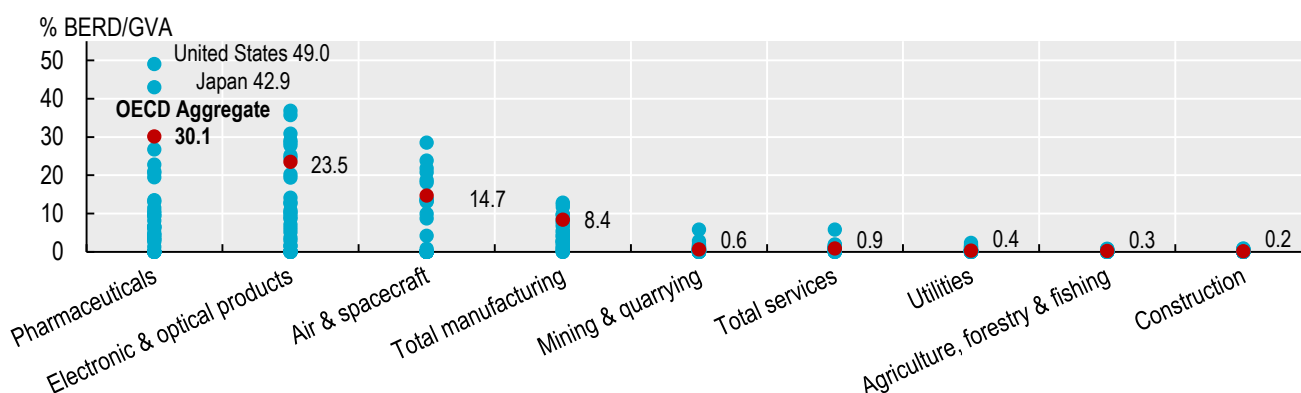


Note: Europe includes 21 EU Member States that are also OECD countries.

Source: OECD R&D Statistics.

StatLink <https://stat.link/mplt94>

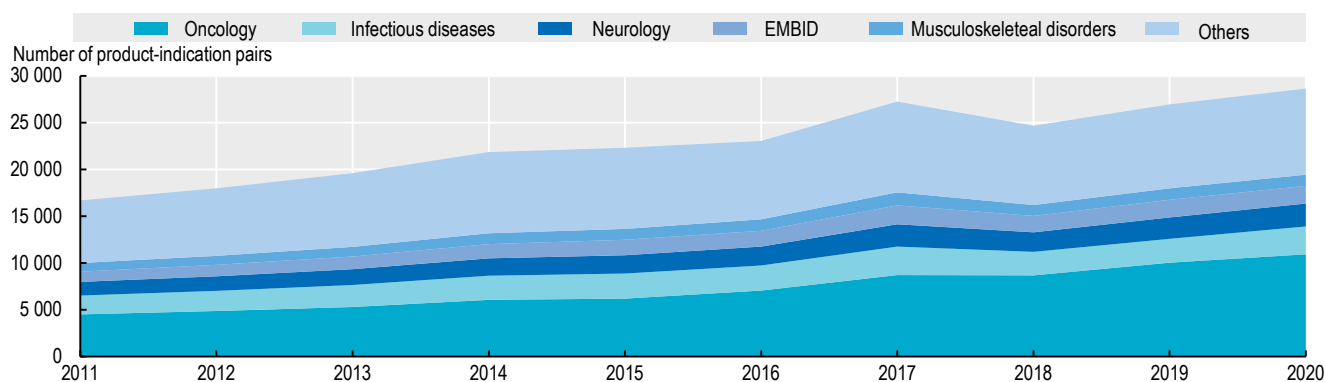
Figure 9.10. R&D intensity by industry: Business enterprise expenditure on R&D as a share of gross value added, 2019 (or nearest year)



Source: OECD Analytical Business Enterprise R&D (ANBERD), Structural Analysis (STAN) and System of National Accounts (SNA) databases.

StatLink <https://stat.link/wpmaf0>

Figure 9.11. Top health categories for product-indication pairs in active development, 2011-20



Note: Oncology includes malignant neoplasms; EMBID includes endocrine, metabolic, blood and immune disorders; infectious diseases also include parasitic diseases; musculoskeletal disorders include musculoskeletal and connective tissue disorders.

Source: AdisInsight.

StatLink <https://stat.link/czml93>



10 Ageing and long-term care

Demographic trends

Life expectancy and healthy life expectancy at age 65

Self-rated health and disability at age 65 and over

Dementia

Safe long-term care

Access to long-term care

Informal carers

Long-term care workers

Long-term care settings

Long-term care spending and unit costs

End-of-life care

Demographic trends

In recent decades, the share of the population aged 65 and over has doubled on average across OECD countries, increasing from less than 9% in 1960 to 18% in 2021. Declining fertility rates and longer life expectancy (see section on “Life expectancy at birth” in Chapter 3) have meant that older people make up an increasing proportion of the population in OECD countries. Across the 38 OECD member countries, more than 242 million people were aged 65 and over in 2021, including more than 64 million who were at least 80 years old. These demographic developments highlight the importance of ensuring that health systems are equipped to meet the changing needs of an older population.

Across OECD member countries on average, the share of the population aged 65 and over is projected to continue increasing in the coming decades, rising from 18% in 2021 to 27% by 2050 (Figure 10.1). In five countries (Korea, Japan, Italy, Greece and Portugal), the share of the population aged 65 and over will exceed one-third by 2050. At the other end of the spectrum, the population aged 65 and over in Israel, Mexico, Australia and Colombia will represent less than one-fifth of the population in 2050, owing to higher fertility and migration rates.

While the rise in the share of the population aged 65 and over has been striking across OECD countries, the increase has been particularly rapid among the oldest group – people aged 80 and over. Between 2021 and 2050, the share of the population aged 80 and over is predicted to double on average across OECD member countries, from 4.8% to 9.8%. At least one in ten people may be 80 and over in nearly half (18) of these countries by 2050, while in five countries (Korea, Japan, Italy, Greece and Portugal), more than one in eight people may be 80 and over.

While most OECD partner countries have a younger age structure than many member countries, population ageing will nonetheless occur rapidly in the coming years, and sometimes at a faster pace than among member countries. In China, the share of the population aged 65 and over will increase much more rapidly than in OECD member countries – more than doubling from 12.6% in 2021 to 30.1% in 2050. The share of the Chinese population aged 80 and over will rise even more quickly, increasing more than four-fold from 2.3% in 2021 to 10.3% in 2050. Partner country Brazil – whose share of the population aged 65 and over was only around half the OECD average in 2021 – will see similarly rapid growth, with nearly 22% of the population projected to be aged 65 and over by 2050. The speed of population ageing has varied markedly across OECD countries, with Japan in particular experiencing rapid ageing over the past three decades. In the coming years, Korea is projected to undergo the most rapid population ageing among OECD member countries, with the share of the population aged 80 and over nearly quintupling – from below the OECD average in 2021 (3.9% versus 4.8%) to well above it (16.5% versus 9.8%) by 2050. Among OECD partner countries, the speed of ageing has been slower than among member countries, although rapid ageing in large countries including Brazil and China will accelerate in the coming decades.

Because of longer life expectancy than men, women tend to predominate among the older age cohorts. On average across OECD countries, women represented 56% of the population aged 65 and over in 2021, a slight decrease from 59% in 2000 (Figure 10.2). In Latvia, Lithuania and Estonia, women made up more than 65% of the population aged 65 and over in 2021, while at the other end of the spectrum, they made up just 52% of the population aged 65 and over in Iceland.

One of the major implications of rapid population ageing is the decline in the potential supply of labour in the economy, despite recent efforts by countries to extend working lives. Moreover, in spite of the gains in healthy life expectancy seen in recent years (see section on “Life expectancy and healthy life expectancy at age 65”), health systems will need to adapt to meet the needs of an ageing population, which are likely to include greater demand for labour-intensive long-term care (LTC) and a greater need of integrated, person-centred care. Between 2015 and 2030, the number of older people in need of care around the world is projected to increase by 100 million (ILO/OECD, 2019^[1]). Countries such as the United States are already facing shortages of LTC workers, and in the coming years more will find themselves under pressure to recruit and retain skilled LTC staff (see section on “Long-term care workers”). More recently, the COVID-19 crisis has put the spotlight on the workforce shortcomings of the LTC sector. While the total number of LTC workers has increased in a number of countries, it has not kept pace with population ageing. As a result, the supply of LTC workers per 100 elderly people (aged 65 and over) has stagnated in most countries since 2011 (OECD, 2020^[2]).

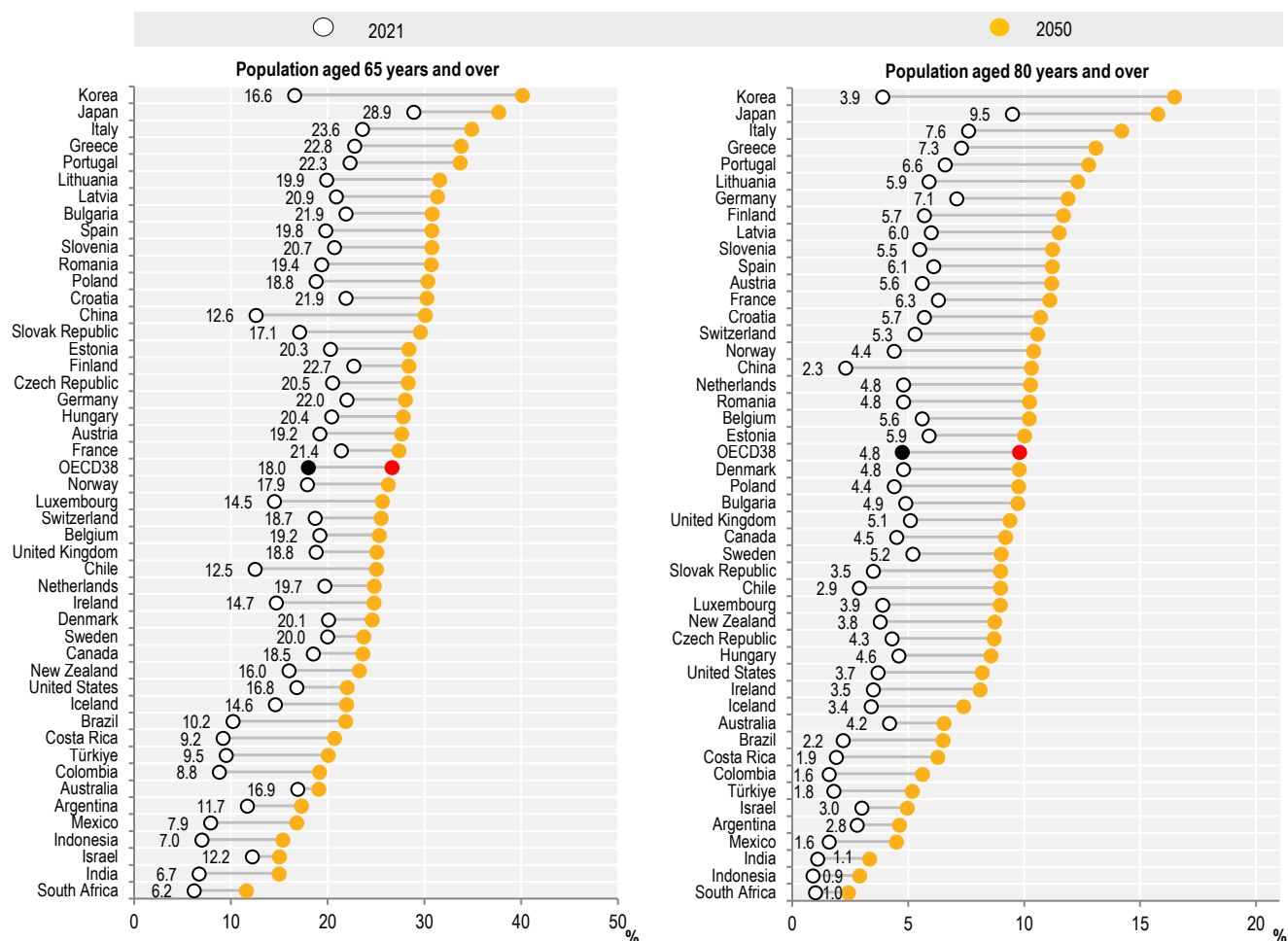
Definition and comparability

Data on the population structure have been extracted from the OECD Historical Population Data and Projections (1950-2060) Database. The projections are based on the most recent “medium-variant” population projections from the United Nations World Population Prospects – 2019 Revision.

References

- ILO/OECD (2019), “New job opportunities in an ageing society”, OECD, Paris, <http://www.oecd.org/g20/summits/osaka/ILO-OECD-G20-Paper-1-3-New-job-opportunities-in-an-ageing-society.pdf>. [1]
- OECD (2020), *Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers for the Elderly*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/92c0ef68-en>. [2]

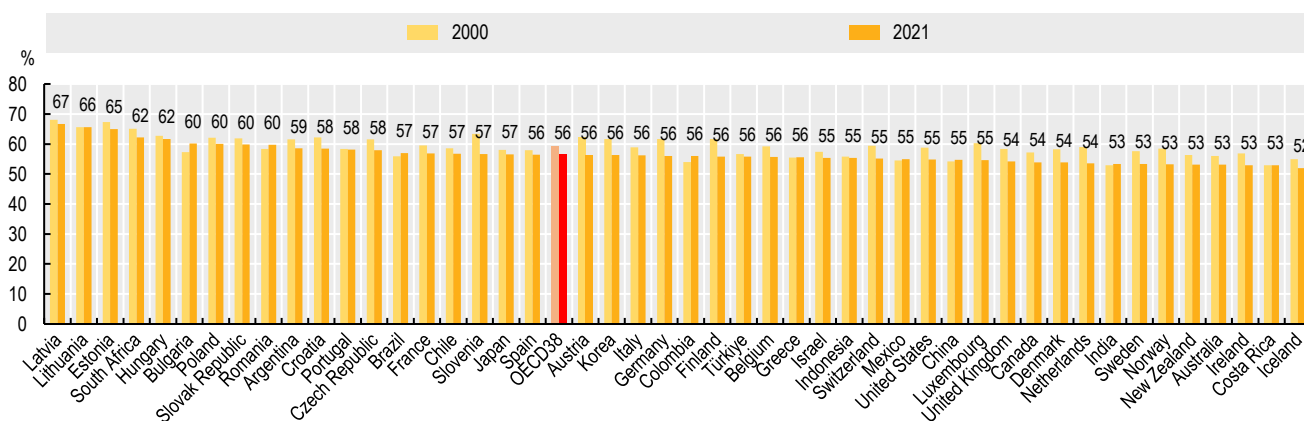
Figure 10.1. Share of the population aged 65 and over and 80 and over, 2021 and 2050



Sources: OECD Health Statistics 2023, OECD Historical Population Data and Projections (1950-2060) database.

StatLink  <https://stat.link/ctk9vs>

Figure 10.2. Women as a share of the population aged 65 and over, 2000 and 2021



Source: OECD Historical Population Data and Projections (1950-2060) Database, 2023.

StatLink  <https://stat.link/nsfcsl>

Life expectancy and healthy life expectancy at age 65

All OECD countries have experienced tremendous gains in life expectancy at age 65 for both men and women in recent decades, although these gains have been diminished by the impact of COVID-19. On average across OECD countries, life expectancy at age 65 increased by 6 years between 1970 and 2021, and by 2.1 years between 2000 and 2021. Five countries (Korea, Ireland, Chile, Australia and Portugal) enjoyed gains of at least 3 years between 2000 and 2021; five countries (United States, Poland, Latvia, Hungary and the Slovak Republic) experienced an increase of less than 1 year over the period, and one country (Mexico) experienced a slight decrease of 0.3 years (Figure 10.3). In Lithuania, life expectancy at age 65 remained unchanged between 2000 and 2021.

On average across OECD countries in 2021, people at age 65 could expect to live a further 19.5 years. Life expectancy at age 65 is around 3.3 years higher for women than for men. This gender gap has not changed substantially since 2000, when life expectancy at age 65 was 3.5 years higher for women than men. Among OECD countries, life expectancy at age 65 in 2021 was highest for women in Spain (23.5 years) and for men in Iceland (20.5 years). It was lowest for women in the Slovak Republic (17.1 years) and for men in Latvia (12.7 years) (Figure 10.4).

While almost all OECD countries experienced gains in life expectancy at age 65 between 2000 and 2021, not all additional years are lived in good health. The number of healthy life-years at age 65 varies substantially across OECD countries (Figure 10.4). In the European Union (EU), an indicator of disability-free life expectancy known as “healthy life-years” is calculated regularly, based on a general question about disability in the EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) survey. On average across OECD countries participating in the survey, the number of healthy life-years at age 65 was 10 years for women and 9.6 for men in 2021 – a noticeably smaller difference between men and women than that for general life expectancy at age 65. Healthy life expectancy at age 65 was close to or above 14 years for both men and women in Norway and Sweden; for men, this was nearly 2 years above the next-best performing countries (Iceland and Ireland). Healthy life expectancy at 65 was around 5 years or less for both men and women in the Slovak Republic and Latvia. In these countries, women spend nearly three-quarters of their additional life-years in poor health, compared to one-third or less in Norway and Sweden.

The COVID-19 pandemic had a significant effect on life expectancy, especially among older populations, who are at a higher risk of developing severe symptoms and dying because of underlying health conditions and frailty. More than 90% of all cumulative COVID-19 deaths were among people aged 60 and over, and more than 50% were among those aged 80 and over on average across 22 OECD countries by April 2022 (OECD, 2023^[1]). Between 2019 and 2021, life expectancy at age 65 declined in all 26 OECD countries with available data, falling by an average of 6 months. Life expectancy at age 65 declined by more than 1 year in nine

countries (the Slovak Republic, Poland, Latvia, Lithuania, the Czech Republic, Estonia, Hungary, Greece and the United States), while it increased slightly in eight countries (Japan, Mexico, New Zealand, Costa Rica, Iceland, Korea, Australia and Chile). As population ageing continues, OECD countries will need to anticipate health challenges that can disproportionately affect older people, and make structural changes to strengthen resilience.

Definition and comparability

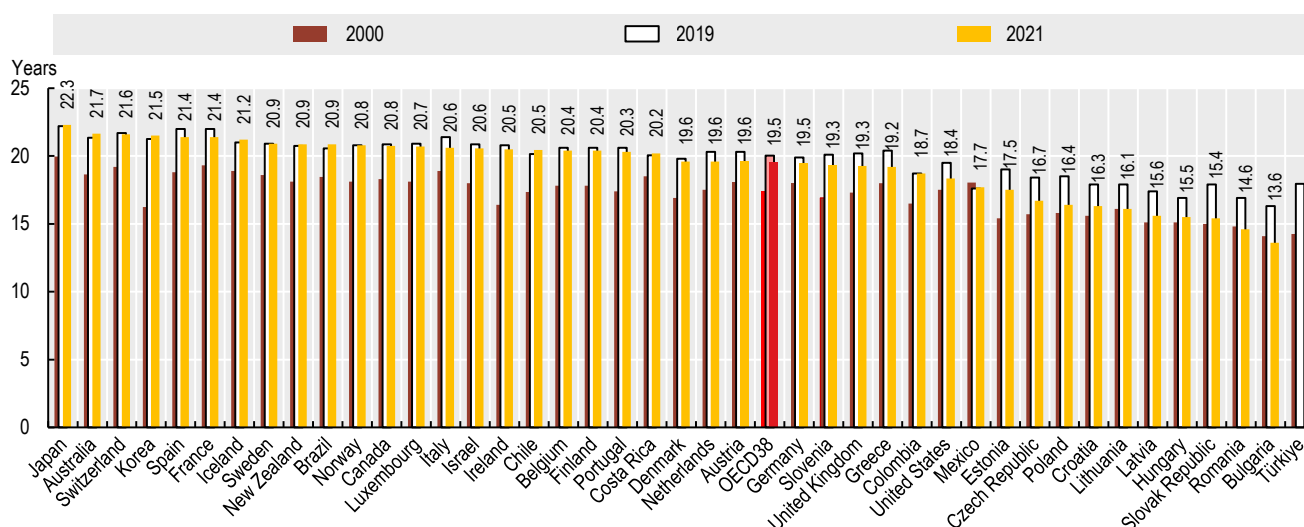
Life expectancy measures how long on average a person of a given age can expect to live if current death rates do not change. However, the actual age-specific death rate of any particular birth cohort cannot be known in advance. If rates are falling, as has been the case over recent decades in OECD countries, actual life spans will be higher than life expectancy calculated using current death rates. The methodology used to calculate life expectancy can vary slightly between countries. This can change a country's estimates by a fraction of a year. Data for life expectancy at age 65 come from Eurostat for EU countries. For non-EU OECD countries the data come from OECD Health Statistics 2023, where the OECD Secretariat calculates life expectancy at age 65 for all OECD countries, using an unweighted average of life expectancy of men and women.

Disability-free life expectancy (or “healthy life-years”) is defined as the number of years spent free of activity limitation. In Europe, this indicator is calculated annually by Eurostat for EU countries and some European Free Trade Association countries. The disability measure is based on the global activity limitation indicator (GALI) question in the EU-SILC survey: “For at least the past six months, have you been hampered because of a health problem in activities people usually do? Yes, strongly limited / yes, limited / no, not limited”. While healthy life-years is the most comparable indicator to date, there are still problems with translation of the GALI question, although it does appear to reflect other health and disability measures satisfactorily (Jagger et al., 2010^[2]).

References

- Jagger, C. et al. (2010), “The Global Activity Limitation Index measured function and disability similarly across European countries”, *Journal of Clinical Epidemiology*, Vol. 63/8, pp. 892-899, <https://doi.org/10.1016/j.jclinepi.2009.11.002>. [2]
- OECD (2023), *Ready for the Next Crisis? Investing in Health System Resilience*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/1e53cf80-en>. [1]

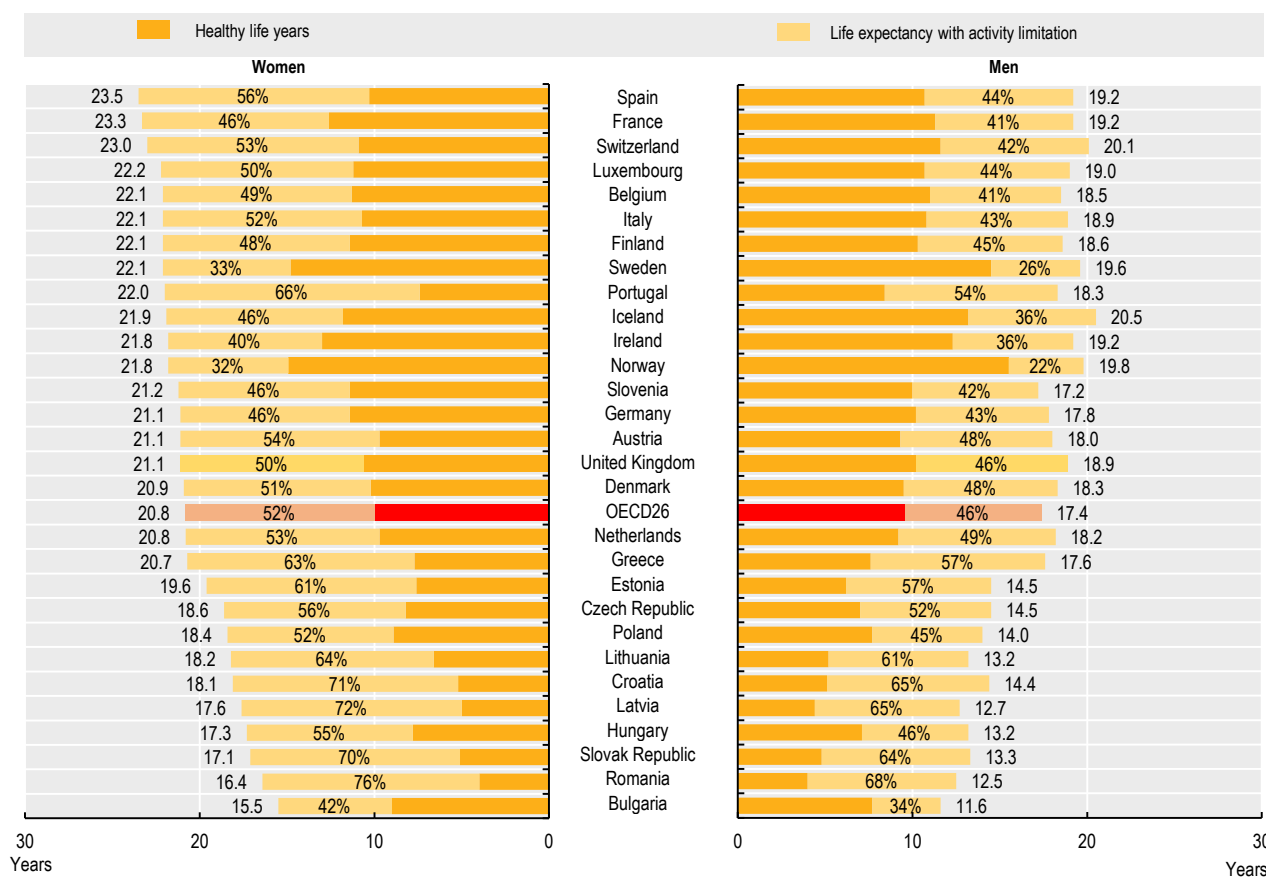
Figure 10.3. Life expectancy at age 65, 2000, 2019 and 2021 (or nearest year)



Sources: Eurostat Database and OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/bdo90r>

Figure 10.4. Life expectancy and healthy life-years at age 65, by sex, 2021 (or nearest year)



Note: Data comparability is limited because of cultural factors and different formulations of the GALI question in the EU-SILC survey. 1. Data for Iceland and the United Kingdom refer to 2018 2. Data for Norway refer to 2020.

Source: Eurostat Database.

StatLink <https://stat.link/eqso85>

Self-rated health and disability at age 65 and over

Even as life expectancy at age 65 has increased across OECD countries, not all older adults spend their remaining years in good health (see section on “Life expectancy and healthy life expectancy at age 65”). In 2021, less than half the population aged 65 and over in 36 OECD countries reported being in good or very good health (Figure 10.5). Excluding countries whose data are not directly comparable (see the “Definition and comparability” box), more than three-fifths of older respondents reported being in good or very good health in only five countries (Costa Rica, Ireland, Norway, Sweden and Switzerland). On average, fewer than half of older adults (45.9%) reported being in good or very good health across 36 OECD countries. Fewer than 30% of older adults reported being in good health in 11 OECD countries, including six – Croatia, Estonia, Korea, Latvia, Lithuania and Portugal – in which fewer than 25% reported being in good or very good health. Men are slightly more likely to report being in good health than women: 48% of men reported their health to be good or very good on average across OECD countries in 2021, compared to 45% of women. Excluding New Zealand, Canada and the United States (whose results are biased upward, see Definition and Comparability box), the highest rates of good health were reported in Switzerland for both men (72%) and women (67%).

In all OECD countries with available data, older people in the lowest income quintile are more likely to rate their health as poor than those in the highest quintile (Figure 10.6). Across 27 OECD countries on average, one in four (24.4%) people in the lowest income quintile reported their health to be poor or very poor in 2021, compared to one in nine (10.9%) among those in the highest income quintile. In eight countries, people in the lowest income quintile were at least two and a half times as likely as those in the highest quintile to report having poor or very poor health, while in five countries – Iceland, Ireland, the Netherlands, Norway and Switzerland – people in the poorest quintile were more than three times as likely to report living in poor health. In eight countries (Finland, Greece, Italy, Latvia, Luxembourg, Poland, the Slovak Republic and Slovenia), older adults in the poorest income quintile were less than twice as likely to report being in poor health.

Across 27 European OECD countries in 2021, around half (48%) of people aged 65 and over reported having at least some limitations in their daily activities: 33% reported some limitations and a further 16% reported severe limitations (Figure 10.7). Many of the countries reporting the lowest rates of self-rated good health also reported some of the highest rates of limitations in daily activities. In Latvia, 70% of adults aged 65 and over reported at least some limitations to activities of daily living, while in Estonia, Lithuania and Portugal, at least 60% of adults aged 65 and over reported at least some

limitations. In eight countries – Estonia, Greece, Iceland, Germany, Portugal, the Slovak Republic, Türkiye and the United Kingdom, at least 20% of adults aged 65 and over reported experiencing severe limitations in their daily life.

Definition and comparability

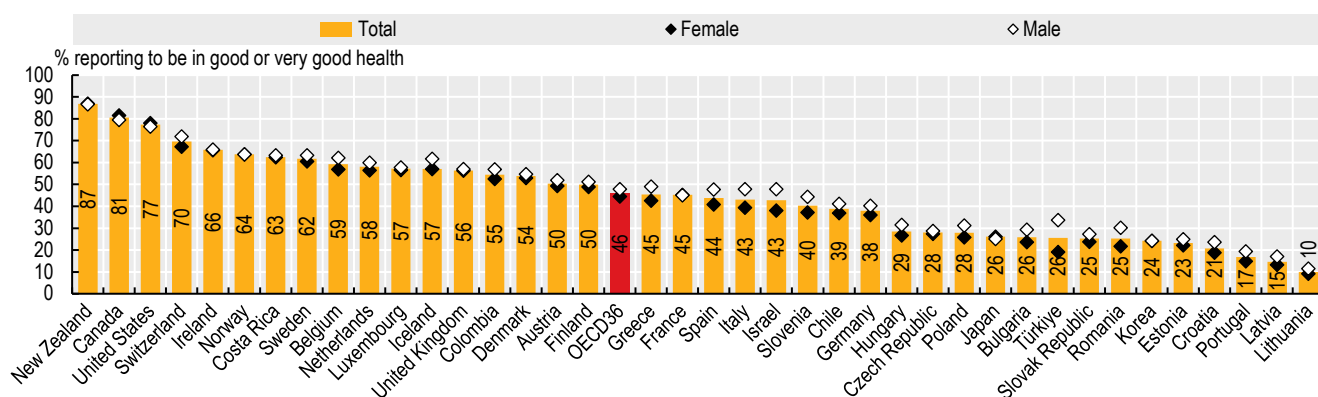
Self-reported health reflects people’s overall perception of their own health, including both physical and psychological dimensions. Typically, survey respondents are asked a question such as: “How is your health in general? Very good / good / fair / poor / very poor”. OECD Health Statistics provide figures related to the proportion of people rating their health to be good or very good combined.

Data comparability is limited, and caution is required in making cross-country comparisons of perceived health status for at least two reasons. People’s rating of their health is subjective and can be affected by cultural factors. There are also variations in the categories used to measure perceived health across surveys/countries. In particular, the response scale used in Australia, Canada, New Zealand and the United States is asymmetrical (skewed on the positive side), including response categories: “Excellent / very good / good / fair / poor”. By contrast, in most other OECD countries, the response scale is symmetrical, with response categories “Very good / good / fair / poor / very poor”. The data reported from these countries refer to two, rather than three, positive categories. This difference in response categories may introduce an upward bias in the results from those countries that use an asymmetrical scale.

Perceived health status by income quintile is based on Eurostat data with response categories “Very good / good / fair / poor / very poor”. Data for income-based inequalities in perceived health status looked at the difference in the proportion of adults 65 and over reporting their health to be poor or very poor, and did not include individuals who perceived their health status to be fair.

The category of limitations in daily activities is measured by the GALI question in the EU-SILC survey: “For at least the past six months, have you been hampered because of a health problem in activities people usually do? Yes, strongly limited / yes, limited / no, not limited”. People in institutions are not surveyed, resulting in an underestimation of disability prevalence. Again, the measure is subjective, and cultural factors and different formulations of the question may affect survey responses.

Figure 10.5. Adults aged 65 and over rating their own health as good or very good, 2021 (or nearest year)

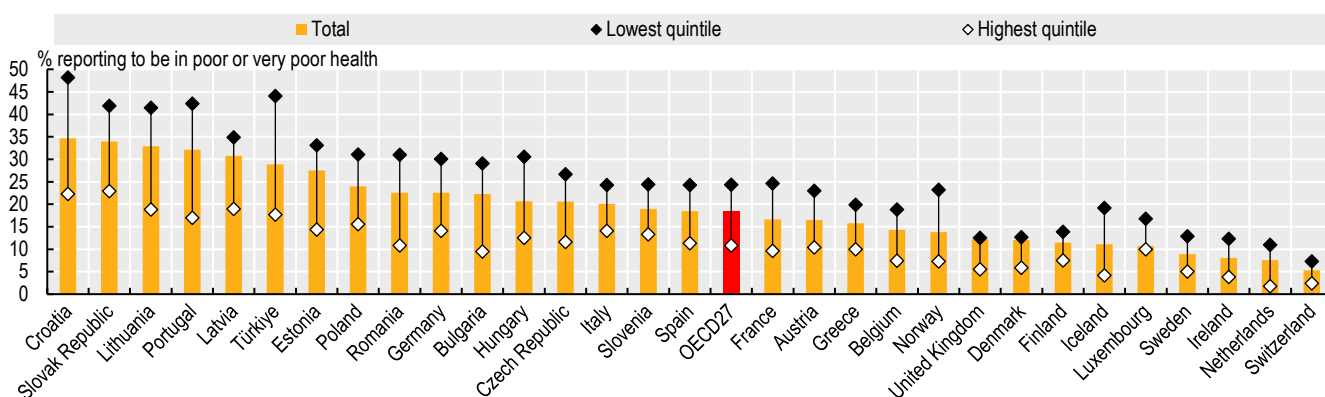


Note: Data for New Zealand, Canada and the United States are biased upwards relative to other countries, and so are not directly comparable.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/6lrx5d>

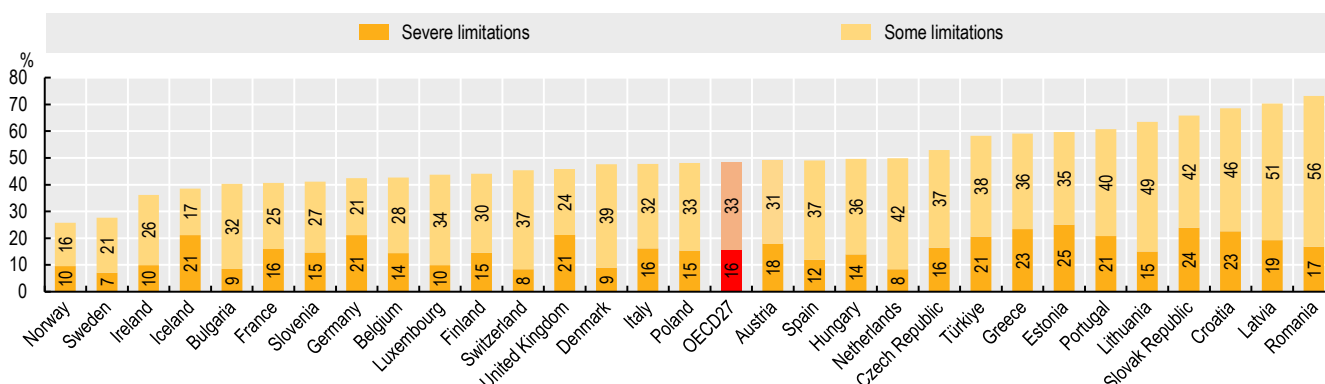
Figure 10.6. Adults aged 65 and over rating their own health as poor or very poor, by income, 2021 (or nearest year)



Source: Eurostat Database.

StatLink <https://stat.link/jvdw2e>

Figure 10.7. Limitations in daily activities in adults aged 65 and over, 2021 (or nearest year)



Source: Eurostat Database.

StatLink <https://stat.link/unmpq3>

Dementia

One of the greatest challenges of population ageing across the world, dementia describes a variety of brain disorders, including Alzheimer's disease, which progressively lead to brain cells and cause a gradual deterioration of a person's functional capacity and social relations. Years of research and billions of dollars invested in dementia-related disorders have only recently begun to pay off, with the first treatment for Alzheimer's disease in decades approved in the United States in July 2023. Even with these promising medical advances, there is no cure, and even disease-modifying treatments are only likely to slow the progression of the condition, with the possibility of concerning side-effects.

More than 21 million people in OECD countries were estimated to have dementia in 2021. If current trends continue, this number could rise by almost 50% by 2040, to nearly 32 million people across OECD countries. Age remains the greatest risk factor for dementia; as countries age, the number of people living with dementia will also increase – particularly as the proportion of the population aged over 80 rises. Already, OECD countries with some of the oldest populations – including Japan, Italy and Germany – also have the highest prevalence of dementia. Across OECD countries on average, 15 people per 1 000 population were estimated to have dementia in 2021 (Figure 10.8). In nine OECD countries, more than 18 people per 1 000 population are living with a dementia disorder. Without further prevention and medical advancements, by 2040, 12 OECD member countries (the Czech Republic, Estonia, Finland, Hungary, Italy, Japan, Latvia, Lithuania, Poland, Portugal, the Slovak Republic and Slovenia) will have a dementia prevalence of at least 25 people per 1 000 population, while in three countries (Japan, Latvia, Slovenia), more than 30 people per 1 000 will be living with the condition.

Even though treatment is not available in most OECD countries, there is much that health and social care systems can do to improve care for and the quality of life of people living with dementia and their families. In recent years, at least 25 OECD countries have developed or announced national plans or strategies for dementia. Increasing attention is being paid to reducing stigma around dementia, and to adapting communities and care facilities to meet the needs of people with the condition (OECD, 2018^[1]).

The recent approval of Leqembi (also known as Lecanemab) by the Food and Drug Administration in the United States – and possible future approval of the same treatment, as well as others in the pipeline, in other OECD countries – also drives home the need for countries to ensure that people living with dementia are given a high-quality diagnosis, to enable them to receive treatments that could benefit them. While helping to slow progression of Alzheimer's disease among people in the early stages of dementia or mild cognitive impairment, the treatment's resource-intensive method of administration and needs to monitor patients – including biweekly intravenous administration, as well as brain scans to monitor for brain bleeding – also underscores the need for health systems to take stock of how prepared they are both to care for people living with dementia today and to deliver and pay for treatments as they come onto the market in the near future.

Although antipsychotic drugs can reduce the behavioural and psychological symptoms that affect many people with dementia, the availability of effective non-pharmacological interventions – as well as the associated health risks and

ethical issues of antipsychotic medication – means that they are only recommended as a last resort. However, inappropriate use of these drugs remains widespread, and reducing their overuse is a policy priority for many OECD countries. Across 15 OECD countries with comparable data, on average more than 5% of adults aged 65 and over received a prescription for antipsychotic medicines. This masks the wide variation in prescribing rates between countries. Excluding Latvia, which has very low figures, antipsychotic prescribing varies by a factor of more than five across most OECD countries, from just 16 prescriptions per 1 000 people aged 65 and over in Sweden to more than 90 prescriptions per 1 000 in Ireland. Moreover, age-standardised rates of antipsychotic prescribing were higher for women than for men in every OECD country. On average across 19 OECD countries, women were 25% more likely to be prescribed antipsychotic medication than men (Figure 10.9).

Definition and comparability

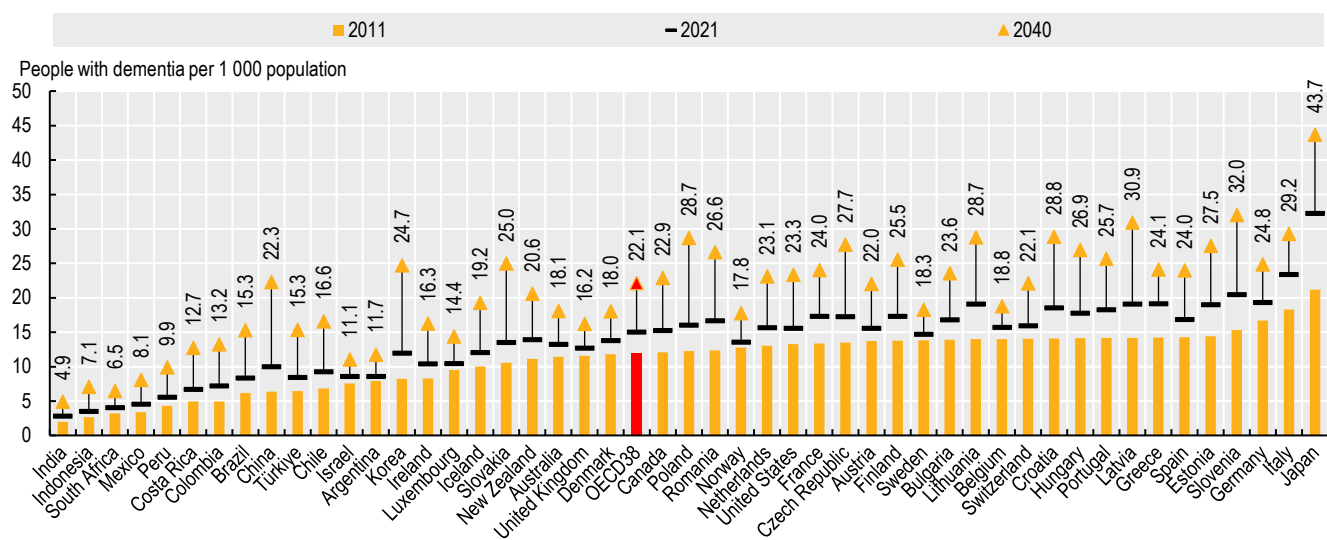
Dementia prevalence estimates are taken from the Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME) Global Burden of Disease Study. Estimates of future dementia prevalence are based on modelling the future prevalence of dementia that can be attributed to key risk factors for dementia (high body mass index, smoking and high fasting plasma glucose), while the prevalence of dementia that cannot be attributed to risks within the Global Burden of Diseases, Injuries and Risk Factors Study (2019) is estimated using a linear regression model that also considers education (Nichols et al., 2022^[2]).

Antipsychotics are defined consistently across countries using the Anatomical Therapeutic Chemical (ATC) classification of the World Health Organization (WHO). The numerator includes all patients on the medications register with a prescription for a drug within ATC subgroup N05A. The denominator is the total number of people on the register. Most countries are unable to identify which prescriptions relate to people with dementia, so the antipsychotics indicator covers all people aged 65 and over. Some caution is needed when making inferences about the dementia population, since it is not certain that a higher rate of prescribing among all those aged 65 and over translates into more prescriptions for people with dementia. Nonetheless, measuring this indicator, exploring the reasons for variation and reducing inappropriate use can help to improve the quality of dementia care.

References

- Nichols, E. et al. (2022), "Estimation of the global prevalence of dementia in 2019 and forecasted prevalence in 2050: an analysis for the Global Burden of Disease Study 2019", *The Lancet Public Health*, Vol. 7/2, pp. e105-e125, [https://doi.org/10.1016/s2468-2667\(21\)00249-8](https://doi.org/10.1016/s2468-2667(21)00249-8). [2]
- OECD (2018), *Care Needed: Improving the Lives of People with Dementia*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264085107-en>. [1]

Figure 10.8. Estimated prevalence of dementia, 2011, 2021 and 2040

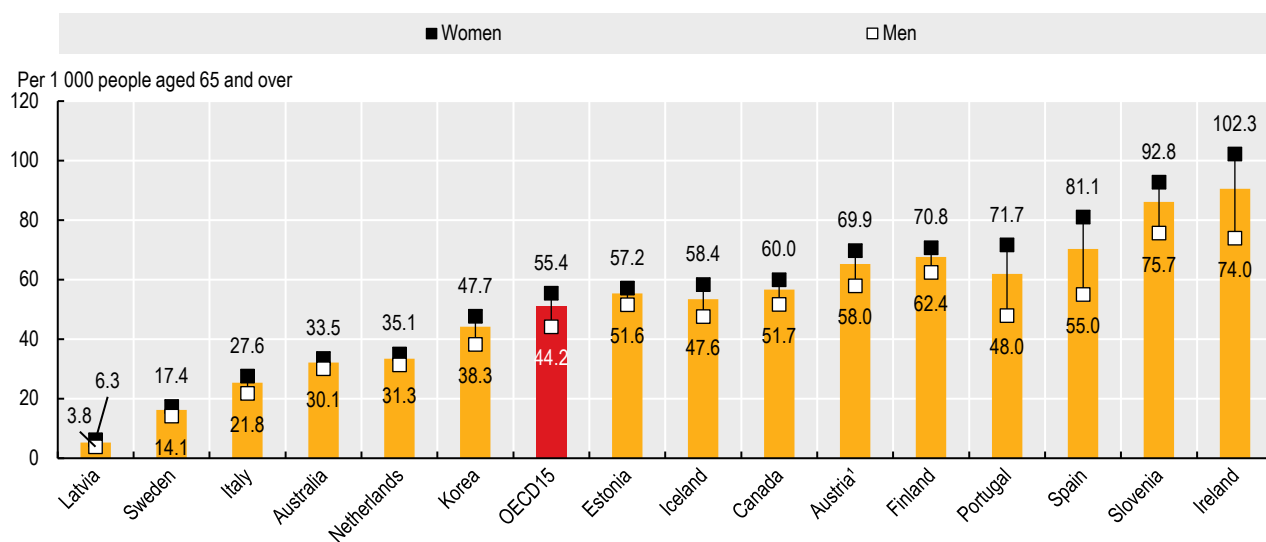


Note: Estimates for 2021 and 2040 are forecasts using a reference scenario.

Source: Institute for Health Metrics and Evaluation (IHME). Used with permission. All rights reserved. Global Burden of Disease Study 2019.

StatLink <https://stat.link/q1boiy>

Figure 10.9. Antipsychotic prescribing, by sex, 2021 (or nearest year)



1. 2017 data.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/34mt7a>

Safe long-term care

OECD populations are ageing rapidly. The demand on the LTC sector to provide care for more, and older, people with complex conditions and heightened needs for expert care is increasing as a result. This puts an enormous strain on LTC systems – a strain that is projected to increase in the coming years as OECD populations continue to age (see section on “Demographic trends”).

LTC entails safety risks, which were made evident by the rapid spread of COVID-19 among residents and health workers in LTC settings. The advanced age of many residents, lack of sufficient personal protective equipment, and poor infection control meant that many LTC facilities experienced outbreaks that spread rapidly (OECD, 2020^[1]). Another significant concern for LTC safety is healthcare-acquired infections with antibiotic-resistant bacteria, which can lead to infections that are difficult or even impossible to treat (see section on “Major public health threats” in Chapter 3). These infections are also generally considered to be preventable through standard prevention and hygiene measures. Safety risks amongst people in LTC facilities due to medicines also exist, as is the case with benzodiazepines and polypharmacy more in general.

For older people, most guidelines advise complete avoidance (that is, an ideal rate of 0%) of benzodiazepines because of the associated risks of dizziness, confusion and falls. Even so, benzodiazepines continue to be prescribed for older adults for anxiety and sleep disorders. Long-term use of benzodiazepines can lead to adverse events (overdoses), tolerance, dependence, and dose escalation. Long-acting (as opposed to short-acting) benzodiazepines are furthermore discouraged for use in older adults because they take longer for the body to eliminate (OECD, 2017^[2]).

Use of benzodiazepines varies greatly, but – on average – declined between 2011 and 2021 in OECD countries. Chronic use of benzodiazepines across OECD countries fell from 39 patients per 1 000 population aged 65 and over in 2011, to 28.2 per 1 000 in 2021, on average. Figures ranged from below 1 patient per 1 000 population aged 65 and over in Italy and Türkiye to 87.5 per 1 000 in Iceland. For long-acting benzodiazepines, the OECD average figure fell from 76 patients per 1 000 population aged 65 and over in 2011, to almost 44 per 1 000 in 2021. Rates were again relatively low in Italy and Türkiye, and also Latvia, at less than 2 patients per 1 000 population aged 65 and over, whereas in Spain and Korea rates were above 110 per 1 000 (Figure 10.10). The largest declines in chronic use occurred in Australia, Denmark, and Canada, while Sweden, Denmark and Iceland experienced the largest decline in use of long-acting benzodiazepines. The wide variation is explained in part by different reimbursement and prescribing policies for benzodiazepines, as well as by differences in disease prevalence and treatment guidelines.

Ageing and multimorbidity often require older patients to take multiple medicines (polypharmacy) for long periods of their lives. While polypharmacy is in many cases justified for the management of multiple conditions, inappropriate polypharmacy increases the risk of adverse drug events,

medication error and harm – resulting in falls, episodes of confusion and delirium.

Across a selection of 15 OECD countries with broader data coverage, the proportion of adults aged 75 and over taking at least five medications at the same time increased from 47.7% of the population in 2012 to 50.1% in 2021. Countries such as Denmark, Estonia and Finland reported the lowest rates in 2021, at less than 28%, while Luxembourg reported the highest rates at 86.6%, followed by Portugal, Italy, Korea and Ireland at more than 62% (Figure 10.11). These large variations are explained in part by the establishment of targeted polypharmacy initiatives in some countries, including related reimbursement and prescribing policies. Over time, Denmark, Australia and Canada have seen a decrease of 10% or more in the proportion of adults aged 75 and over taking at least five medications at the same time (which corresponds to a reduction of between 5 and 6 percentage points), while Estonia had an increase of 63.1% and Finland an increase of 56.7% (both increased by 10.1 percentage points). Slovenia, Sweden and Iceland also exhibited an increase in polypharmacy.

Definition and comparability

Data on trends in benzodiazepines for chronic and long-acting use, and data on the proportion of people aged 75 and over taking more than five medications concurrently, are collected throughout the OECD Healthcare Quality and Outcomes (HCQO) data collection biannually. Data shown in these indicators correspond to the latest HCQO data collection (2022-23).

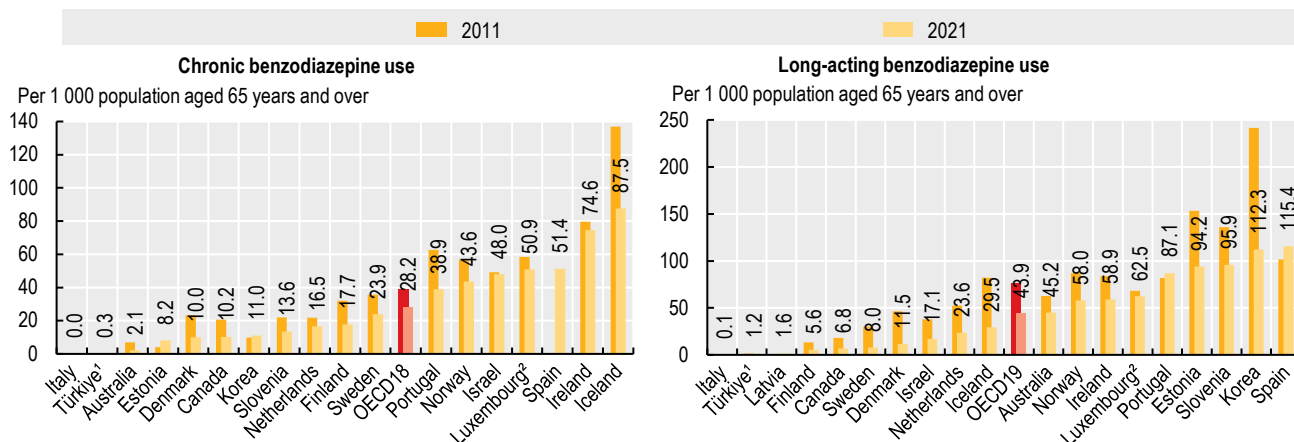
Denominators comprise the population aged 65 and over for data on trends in benzodiazepines for chronic and long-acting use, and the population aged 75 and over for data on the proportion of the population taking more than five medications concurrently, rather than the general population. Further information on sources and methods is available at OECD.Stat.

See the “Definition and comparability” box in the section on “Safe prescribing in primary care” in Chapter 6 for additional details regarding the definition and comparability of prescription data across countries.

References

- OECD (2020), “Workforce and safety in long-term care during the COVID-19 pandemic”, *OECD Policy Responses to Coronavirus (COVID-19)*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/43fc5d50-en>. [1]
- OECD (2017), *Tackling Wasteful Spending on Health*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/9789264266414-en>. [2]

Figure 10.10. Trends in benzodiazepine use in adults aged 65 and over: chronic and long-acting use, 2011 and 2021 (or nearest years)

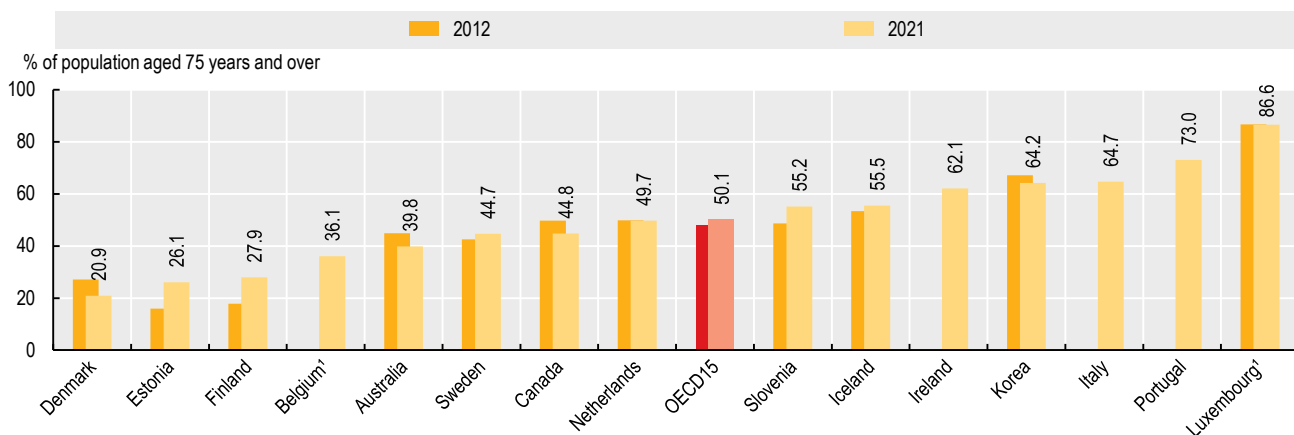


1. Most recent data point corresponds to 2016. 2. Most recent data point corresponds to 2017.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/ch6fui>

Figure 10.11. Proportion of adults aged 75 and over taking more than five medications concurrently, 2012-21 (or nearest years)



1. Most recent data point corresponds to 2017.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/x673be>

Access to long-term care

Across OECD countries, an average of 11.5% of people aged 65 and over received LTC, either at home or in LTC facilities, in 2021 (Figure 10.12). More than 20% of people aged 65 and over received LTC services in four OECD countries (Lithuania, Israel, Switzerland and Germany), while fewer than 4% received LTC services in eight countries (Canada, the Slovak Republic, Ireland, Japan, Portugal, the United States, Poland and Latvia). Cultural norms around the degree to which families look after older people may also be an important driver of the use of formal services (see section on “Informal carers”).

Many people in need of LTC care wish to remain in their homes for as long as possible. In response to these preferences – and the high costs of facility-based LTC – many OECD countries have developed services to support home-based care for older adults. Between 2011 and 2021, the proportion of LTC recipients who received care at home increased slightly, from 67% to 69% (Figure 10.13). Increases were particularly large in Australia, Switzerland, Finland, Korea and Germany. In Australia, reforms expanding financing for aged care and increasing the number of home care packages available led to increases in the number of recipients. In Germany, reforms in 2017 led to increasing numbers of recipients due to the introduction of a new assessment system (with lower entry barriers) which significantly expanded the range of persons entitled to long-term care insurance benefits.

While the proportion of LTC recipients living at home has increased over the past decade in most OECD countries, it has declined significantly in Estonia, where there has been an increase in the availability of institutional general care, and the number of added home service users has increased at a slower pace compared to 24-hour services in the social welfare system. In Lithuania, an ageing population and increasing access to LTC services have led to an increase in the number of recipients in institutions. In Switzerland, the increase in the number of LTC recipients at home in the last few years is explained by an increase in providers (which correlates with the increase in recipients) of some types of home services.

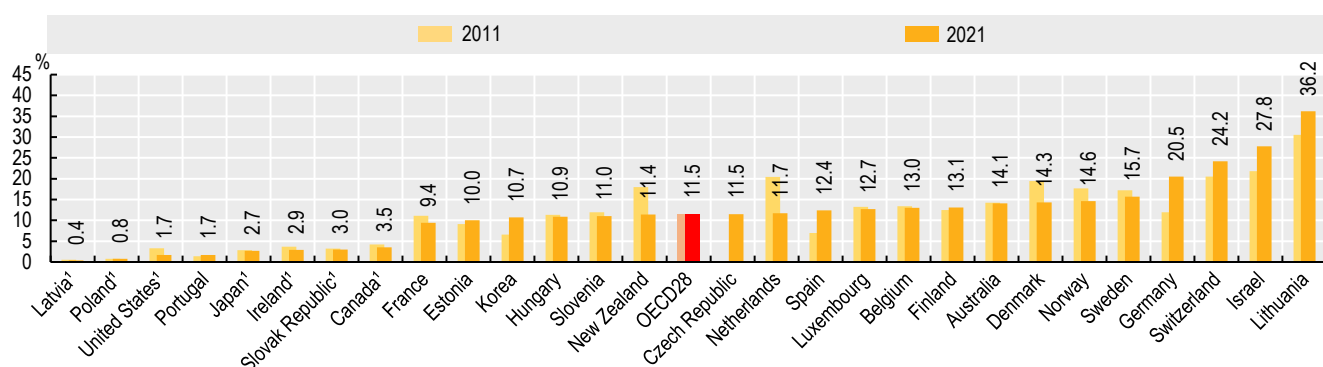
Even where people live with limitations in activities of daily living (ADL) and in instrumental activities of daily living (IADL), they may not always receive sufficient formal LTC support. Among people aged 65 and over across 22 European countries, half of individuals living at home with at least one ADL or IADL limitation – and nearly two in five (37%) people living with three or more ADL/IADL limitations – reported that they either did not receive sufficient informal LTC help, or did not receive formal LTC support (Figure 10.14).

Definition and comparability

LTC recipients are defined as people receiving LTC from paid providers, including non-professionals receiving cash payments under a social programme. They also include recipients of cash benefits such as consumer choice programmes, care allowances or other social benefits granted with the primary goal of supporting people with LTC needs. LTC can be delivered in facilities (institutions) or at home. LTC institutions refer to nursing and residential care facilities that provide accommodation and LTC as a package. LTC at home is defined as people with functional restrictions who receive most of their care at home. Home care also applies to the use of institutions on a temporary basis, community care and day-care centres, and specially designed living arrangements. Data for Latvia, Poland, the United States, Japan, Ireland, the Slovak Republic and Canada are only available for people receiving LTC in institutions, so the total number of recipients will be underestimated. For the Slovak Republic, even though data was available for LTC recipients at home in 2021, only data for institutions was used to ensure comparability with 2011.

Data on LTC services are difficult to collect in many countries, and there are some known limitations of the figures. Data for some countries refer only to people receiving publicly funded care, while other countries include people who are paying for their own care. Because data on people receiving care outside public systems are more difficult to collect and may be underreported, figures for countries that rely more heavily on privately funded care may be artificially low. For the indicator on unmet LTC needs, the data relate to the population aged 65 and over, based on wave 8 of the Survey of Health, Ageing and Retirement in Europe (SHARE), referring to 2019 and 2020. It is important to highlight that the COVID-19 pandemic may have affected the field work conducted for the survey in 2020. While there is no internationally accepted definition of unmet LTC needs, SHARE facilitates estimation of the share of older people reporting limitations in daily activities (ADL and IADL) who did not receive formal home care or sufficient informal care. Data for Portugal represent only the activity observed in institutions within the National Health Service. Private institutions supported by the Social Security are not included.

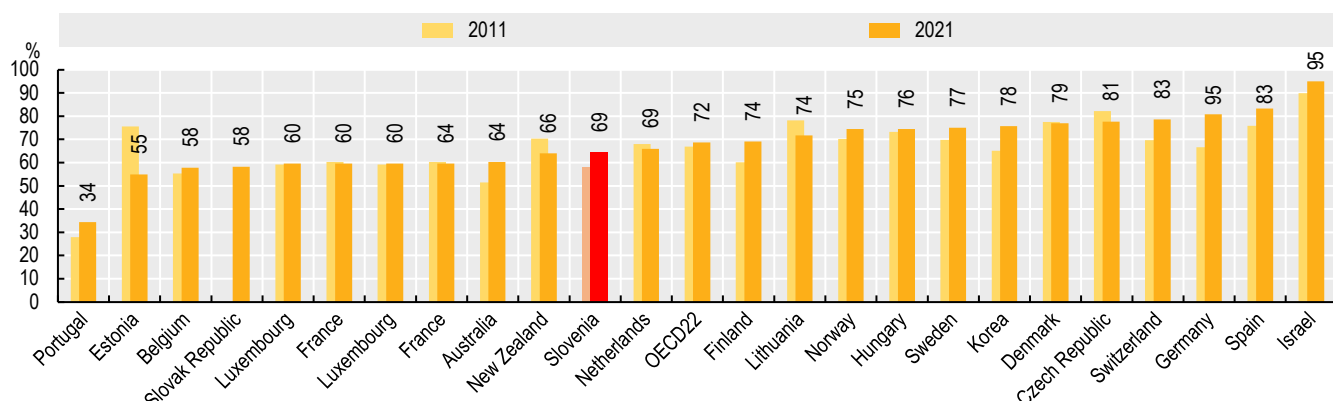
Figure 10.12. Share of adults aged 65 and over receiving long-term care, 2011 and 2021 (or nearest year)



1. These values include only recipients of long-term care in institutions. Data for the United States, Slovenia, New Zealand, the Netherlands and Belgium refer to 2020.
Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/g87yhw>

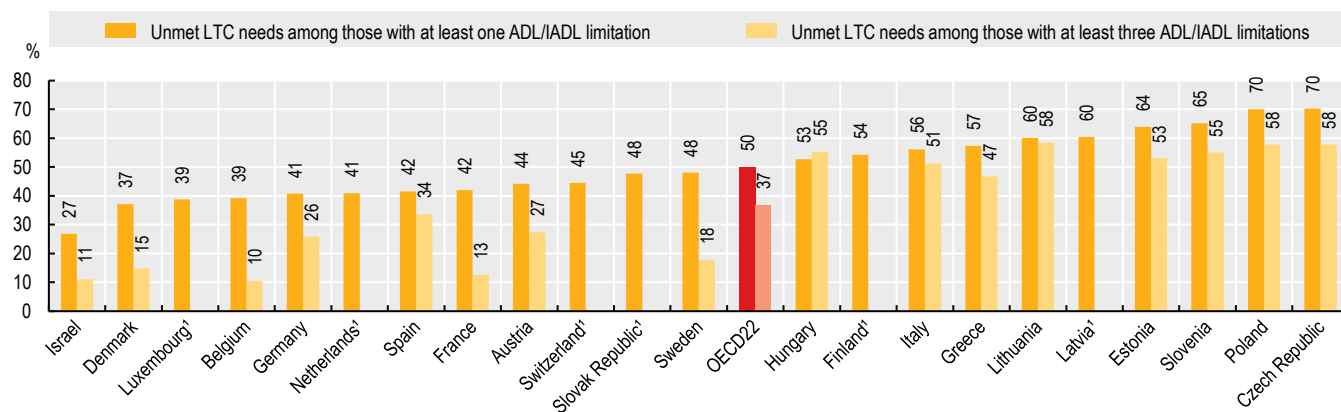
Figure 10.13. Long-term care recipients aged 65 and over receiving care at home, 2011 and 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/actqdz>

Figure 10.14. Unmet long-term care needs among people aged 65 and over living at home, 2019-20



1. Low sample size.
Source: SHARE, wave 8 (2019-20).

StatLink <https://stat.link/87r2m5>

Informal carers

Informal carers are a major – and often the only – source of care for people with LTC needs across OECD countries. Among analysed 19 OECD countries, about 60% of older people reported receiving only informal care (Rocard and Llana-Nozal, 2022^[1]). Informal care is provided by family members, friends and people in social networks to individuals who need support with everyday tasks. Due to the informal nature of care, comparable data are difficult to obtain. The data discussed in this section stem from international and national surveys. There are differences in the definition of informal care across these surveys, which affects the comparability of the data (see the “Definition and comparability” box).

Across 25 OECD countries with comparable data, more than one in eight (13%) people aged 50 and over provided informal care, ranging from 6% in Latvia to more than 20% in Austria and Belgium (Figure 10.15). Care intensity varied among these countries. On average, 8% of survey respondents across 25 OECD countries indicated that they provide informal care on a daily basis, compared to 6% providing care on a weekly basis. The percentage share of those caring daily was highest in Austria (13%), and lowest in the Slovak Republic (3%) and Latvia (3%). Among OECD countries, the share of those providing weekly care was highest in Belgium (14%), and lowest for Greece, Hungary and Latvia (2% each).

Informal carers are predominantly women. Across 25 OECD countries, 60% of informal carers were women, ranging from 37% in Switzerland to 80% in Hungary (Figure 10.16). The share of women was particularly high in South and Southeastern European OECD countries, with more than 70% of daily informal carers being women in Greece, Spain and Hungary. On average across 23 OECD countries, 29% of daily carers reported being employed or self-employed (outside the informal care they also provide), ranging from almost half of informal carers in Switzerland and the Netherlands to 10% or fewer in Latvia and Hungary (Figure 10.17).

Intense provision of informal care is associated with negative effects on mental health and labour market attainment, such as a reduction of hours worked and earlier retirement. At the same time, labour market activation policies can reduce the amount of informal care provided (Carrino, Nafilyan and Avendano, 2022^[2]). About two-thirds of OECD countries have introduced policies to support informal workers and to alleviate the burden of informal care – such as cash benefits paid to carers, those in need of care, or both. In addition, about half of OECD countries offer some form of paid leave for informal carers, although this does not necessarily make up for forgone wages, and may be particularly insufficient where the duration of caring is long (Rocard and Llana-Nozal, 2022^[1]). The degree to which countries can depend on informal care as a dominant provider of LTC is likely to decline in the future. Demand for LTC is going to increase due to population ageing and subsequent increases in LTC needs (see section on “Demographic trends”). At the same time, declines in family size, increases in geographical mobility and increasing female labour market participation are leading to reductions in the supply of informal carers. Countries will therefore have to expand their formal LTC sector to compensate for unmet care needs.

Definition and comparability

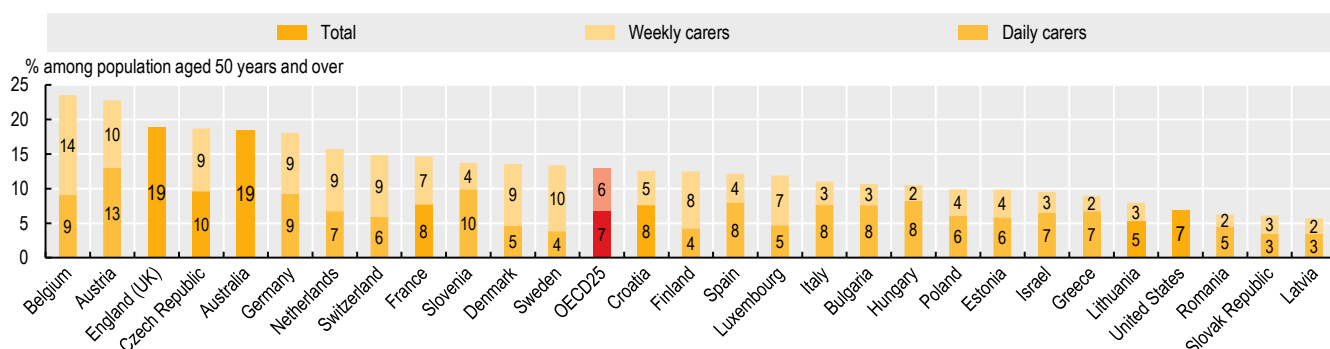
Informal carers are defined as people providing any help to older family members, friends and people in their social network, living inside or outside their household, who require help with everyday tasks. The data presented here relate only to the population aged 50 and over, and are based on national surveys for Australia (Survey of Disability, Aging and Carers – SDAC), the United Kingdom (English Longitudinal Study of Ageing – ELSA), the United States (Health and Retirement Survey – HRS) and an international survey for other European countries (SHARE).

Questions about the intensity of care vary between surveys. In SHARE, carers are asked about how often they provided care in the last year; this indicator includes people who provided care at least weekly. It is important to highlight that the COVID-19 pandemic might have made people realise their role, and identify as informal caregivers. In ELSA, people are asked whether they have provided care in the last week, which may be broadly comparable with “at least weekly”. Questions in HRS and SDC are less comparable with SHARE. Carers in HRS are included if they provided more than 200 hours of care in the last year. In SDAC, a carer is defined as a person who provides any informal assistance, in terms of help or supervision, to people with disability or older people (65 years and over). The assistance must be ongoing, or likely to be ongoing, for 6 months or more. People caring for disabled children are excluded in European countries but included in data for the United States and Australia. However, the US data only include those caring for someone outside their household, while Australia considers all informal carers together (and only primary carers). As a result, data for Australia and the United States may not be comparable with other countries’ data.

References

- Carrino, L., V. Nafilyan and M. Avendano (2022), “Should I Care or Should I Work? The Impact of Work on Informal Care”, *Journal of Policy Analysis and Management*, Vol. 42/2, pp. 424-455, <https://doi.org/10.1002/pam.22457>. [2]
- Rocard, E. and A. Llana-Nozal (2022), “Supporting informal carers of older people: Policies to leave no carer behind”, *OECD Health Working Papers*, No. 140, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/0f0c0d52-en>. [1]

Figure 10.15. Share of informal carers among the population aged 50 and over, 2019 (or nearest year)

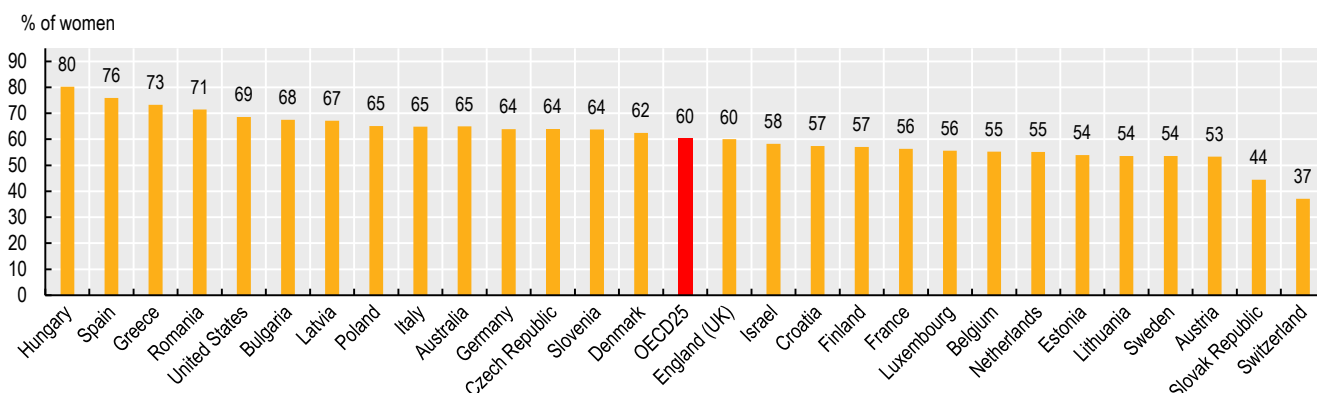


Note: The definition of informal carers differs between surveys (see the "Definition and comparability" box).

Source: SHARE, wave 8 (2019-20); SDAC (2018) for Australia; ELSA, wave 9 (2018-19) for the United Kingdom; HRS, wave 14 (2018-19) for the United States.

StatLink <https://stat.link/eovg59>

Figure 10.16. Share of women among informal daily carers (among the population aged 50 and over), 2019 (or nearest year)

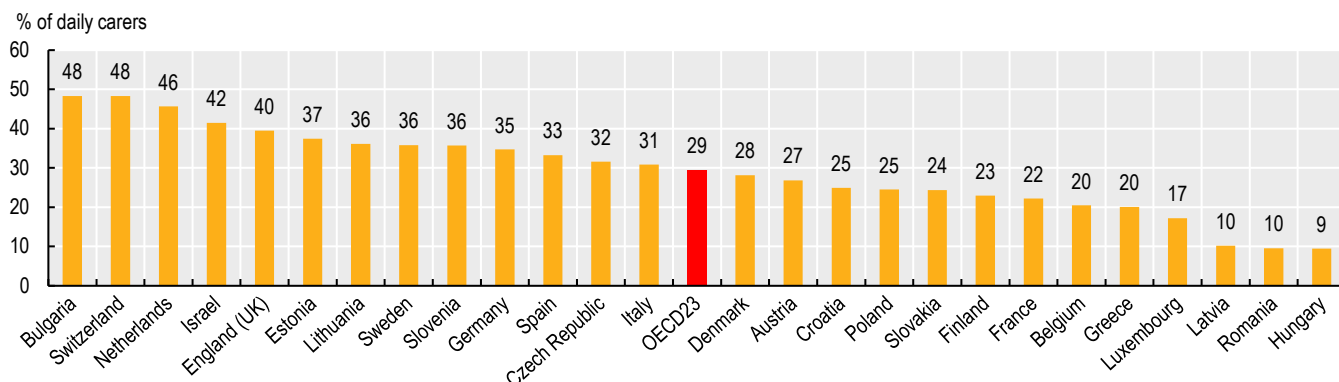


Note: The definition of informal carers differs between surveys (see the "Definition and comparability" box).

Source: SHARE, wave 8 (2019-20); SDAC (2018) for Australia; ELSA, wave 9 (2018-19) for the United Kingdom; HRS, wave 14 (2018-19) for the United States.

StatLink <https://stat.link/51iab7>

Figure 10.17. Share of informal daily carers that report working in addition to caring, 2019 (or nearest year)



Note: The definition of informal carers differs between surveys (see the "Definition and comparability" box).

Source: SHARE, wave 8 (2019-20); ELSA, wave 9 (2018-19) for the United Kingdom.

StatLink <https://stat.link/7pr8fd>

Long-term care workers

All OECD countries offer some degree of formal LTC to assist people in need of care in their daily activities. Care is provided by LTC workers, who are defined as paid staff – typically nurses and personal carers – providing care and/or assistance to people limited in their daily activities at home or in institutions, excluding hospitals.

In 2021, there were on average 5.7 LTC workers per 100 people aged 65 and over across the 23 OECD countries for which data were available, ranging from 12 in Norway to 0.8 in Portugal (Figure 10.18). While almost all countries have seen an increase in LTC workers in terms of headcounts, the number of LTC workers per 100 people aged 65 and over has, on average, slightly decreased over time, from 5.9 per 100 in 2011 to 5.7 per 100 in 2021. This trend was observed in just under half of countries with time trend data, with decreases over 20% in the Netherlands, Estonia, the United States, Hungary and Ireland. This is indicative of increased supply of LTC workers not keeping pace with greater demand caused by rapidly ageing populations. In contrast, 13 of the OECD countries with available data saw an increase in LTC workers per 100 population aged 65 and over, with the largest increases in Portugal and Korea.

The demand for LTC workers will increase in the years to come due to population ageing and changing patterns of informal care. At the same time, the LTC sector is facing longstanding difficulties in meeting demands for supply. The COVID-19 pandemic has exacerbated these shortages. The LTC sector is characterised by poor working conditions, including low wages, high physical and mental risks, non-standard employment, as well as low recognition (OECD, 2023^[1]).

LTC workers are predominantly women: a share of 80% or higher are female, and earn on average 20% less than the economy-wide average wage (OECD, 2023^[1]). Non-standard employment is common in the LTC sector. In 31 OECD countries that reported data, the share of LTC workers in part-time employment amounted to 37% on average, with 66% of the LTC workforce in Korea, Iceland, Germany, the Netherlands and Australia working in part-time arrangements. Moreover, every eighth worker across 31 OECD countries worked on a fixed-term contract basis (Figure 10.19). This is particularly common in Australia, Spain and Sweden, where more than one-quarter of the LTC workforce works under fixed-term contracts.

Low salaries among personal care workers have long been identified as a major challenge for recruitment and retention in the sector. Across 28 OECD countries in 2018, both care workers in facilities and those working in personal homes made substantially less than the average wage, with workers in facilities earning just 71% of the average gross hourly wage, and home-based care workers earning just 67% of the average gross hourly wage (Figure 10.20). Wages were highest in the Netherlands, where care workers earned more than 90% of the country's average gross hourly wage regardless of the location of their work, and lowest in the United States, where care workers earned just half (51%) of the country's average gross hourly wage.

Educational and training requirements are particularly low for personal care workers, while a mismatch between education and skills needed – such as specific geriatric training, health monitoring and co-ordinating care – can negatively affect the

quality of care delivered. Beyond low salaries and employment instability, limited access to training and education and career prospects might lower the attractiveness of the LTC profession. Several countries have introduced policies to improve the skills match between LTC workers and the tasks they perform to address this (OECD, 2020^[2]).

Definition and comparability

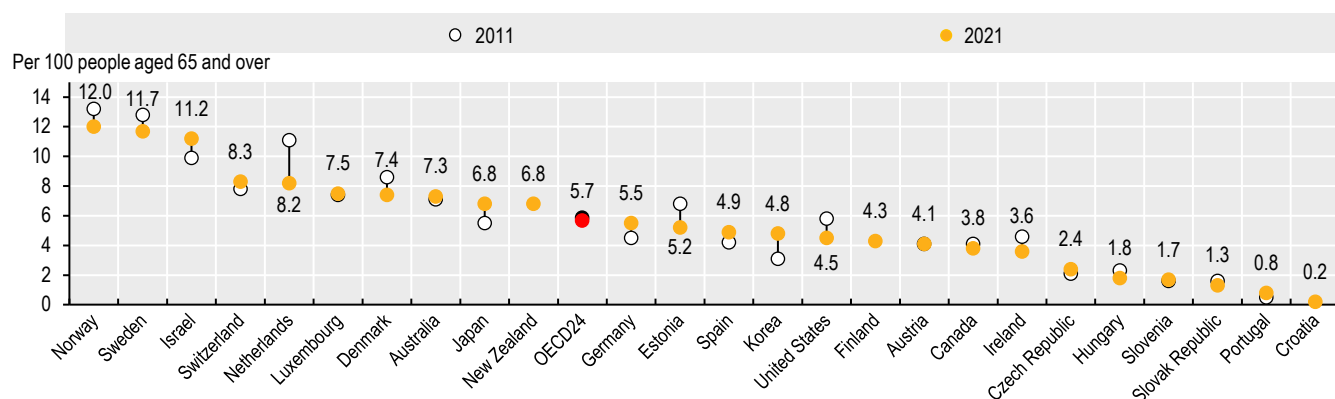
LTC workers are defined as paid workers who provide care at home or in institutions (outside hospitals). They include qualified nurses and personal care workers providing assistance with ADL and other personal support. Nurses include both professional and associate professional nurses – International Standard Classification of Occupations 2008 (ISCO-08) classifications 2 221 and 3 221. Personal care workers (ISCO-08 classifications 5 321 and 5 322) include various categories of workers, who may be called different names in different countries. Because personal care workers may not be part of recognised occupations, it is more difficult to collect comparable data for this category of LTC workers across countries. Data from OECD Health Statistics 2023 also include family members or friends who are employed under a formal contract by the care recipient, an agency or public and private care service companies. They exclude nurses working in administration. The numbers are expressed as headcounts, not full-time equivalents. Some LTC workers might hold multiple part-time positions.

Average hourly wages are calculated for personal care workers, referring to those included in ISCO-08 category 53, which groups together personal care workers and childcare workers. Nomenclature of Economic Activities (NACE) sectors are 85 – education, 86 – healthcare, 87 – residential care and 88 – non-residential care. For the United States, the category home health and personal care aides (SOC 31-1 120) identifies personal care workers. Calculations are based on 2018 EU Structure of Earnings Survey (SES) data, and 2021 Occupational Employment and Wage Statistics (OEWS) Survey data for the United States (OECD, 2023^[1]). For some countries, the sample size is small, affecting the comparability of the data.

References

- OECD (2023), *Beyond Applause? Improving Working Conditions in Long-Term Care*, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/27d33ab3-en>. [1]
- OECD (2020), *Who Cares? Attracting and Retaining Care Workers for the Elderly*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/92c0ef68-en>. [2]

Figure 10.18. Long-term care workers per 100 people aged 65 and over, 2011 and 2021 (or nearest year)

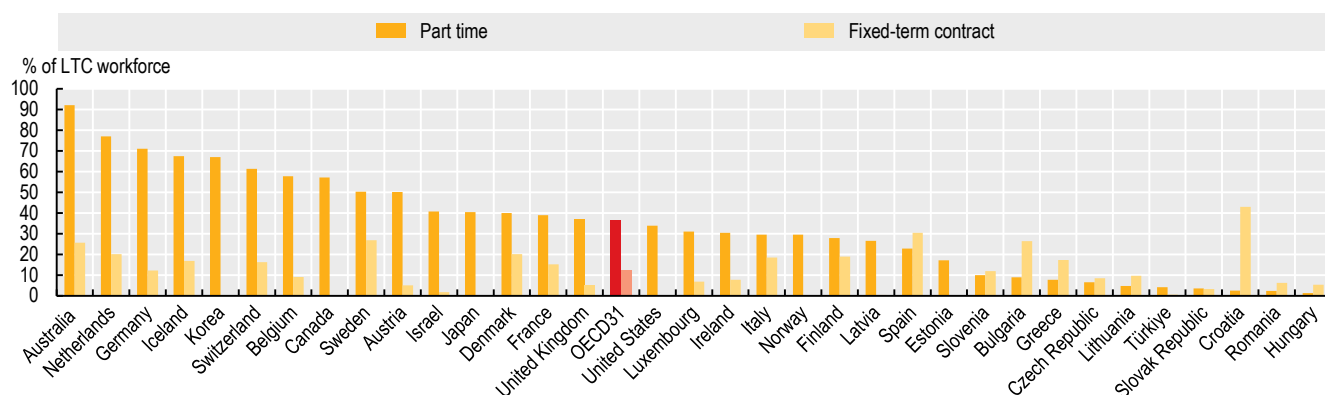


Note: For New Zealand, latest data refer to 2018.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/pnuacr>

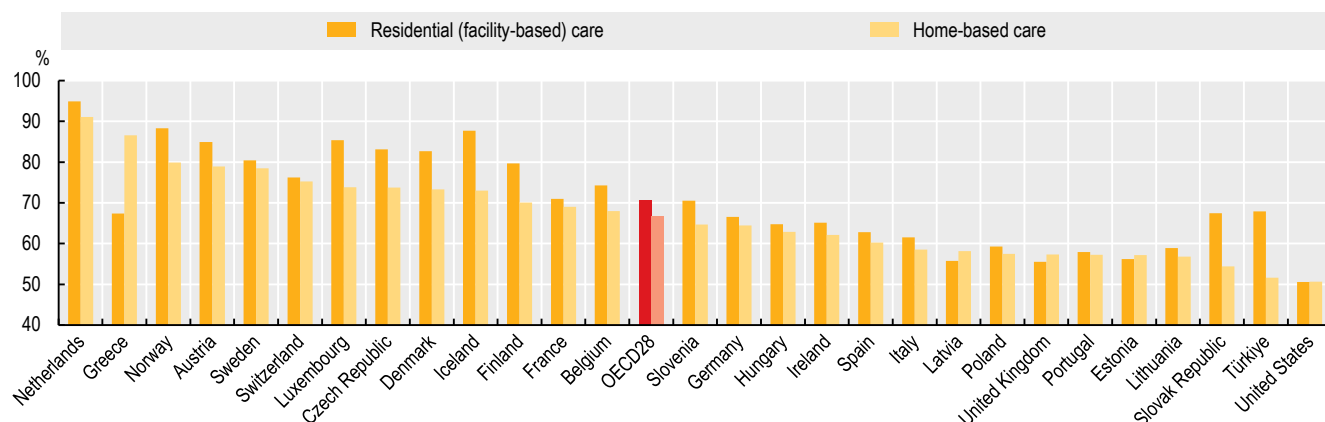
Figure 10.19. Share of long-term care workers who work part time or on fixed-term contracts, 2021 (or nearest year)



Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/omb8lx>

Figure 10.20. Average hourly wages of personal care workers, as share of economy-wide average wage, 2018



Note: Personal care workers are those included in ISCO-08 category 53, which groups together personal care workers and childcare workers.

Source: OECD calculations based on 2018 EU-SES data, and 2021 OEWS Survey data for the United States.

StatLink <https://stat.link/jpqgil>

Long-term care settings

Many people receiving LTC wish to remain at home for as long as possible, and most countries have increasingly taken steps in recent years to support this preference and promote community and home-based care. However, depending on individual circumstances, a move to LTC facilities may – at least eventually – be the most appropriate option. For example, people living alone and requiring round-the-clock care and supervision, or people living in remote areas with limited home care support, may find it difficult to manage at home as their needs increase, and will at some point require LTC services that cannot be delivered at home. It is therefore important that countries retain an appropriate level of residential LTC capacity. The number of beds in LTC facilities and in LTC departments in hospitals offers a measure of the resources available for delivering LTC services to individuals outside their home.

Across OECD countries, there were an average of 46 beds per 1 000 people aged 65 and over in 2021 (Figure 10.21). The vast majority of beds – 42 per 1 000 people aged 65 and over – were located in LTC facilities, while just 4 beds per 1 000 were located in hospitals. The proportion of LTC beds in hospitals exceeded 10% of all LTC beds in just six OECD countries, with Korea (56%), Japan (23%) and the Czech Republic (21%) reporting the highest proportions. Among OECD countries reporting both facility-based and hospital-based LTC beds, the number of beds available per capita varied enormously, with a more than seven-fold difference between the highest and lowest proportions. Luxembourg, the country with the highest number of beds, reported almost 80 beds per 1 000 people aged 65 and over, compared to almost 11 beds per 1 000 in Poland.

Between 2011 and 2021, OECD countries reduced the number of LTC beds in facilities by an average of 4.7 beds per 1 000 people aged 65 and over (Figure 10.22). In some cases, the number of LTC beds per 1 000 people 65 and over may have fallen even as the absolute number of beds increased, due to population ageing that outpaced the growth in hospital beds. However, the change in the number of beds varied significantly between OECD countries. Over the decade, nine countries reduced the number of LTC beds by about 10 or more, with Finland reducing the number of LTC beds by 24 per 1 000 people aged 65 and over. In contrast, in Luxembourg and Korea the number of LTC beds increased by more than 10 per 1 000 people aged 65 and over between 2011 and 2021. These substantial changes were largely driven by changes in

policies over the period. The increase of 10 facility-based LTC beds per 1 000 people aged 65 and over in Korea, for example, came about following the introduction of a public LTC insurance scheme in 2008, while in Sweden, declines (a drop of 11.9 beds per 1 000 people aged 65 and over) were driven by growing home-based care in ordinary housing, in addition to nursing homes.

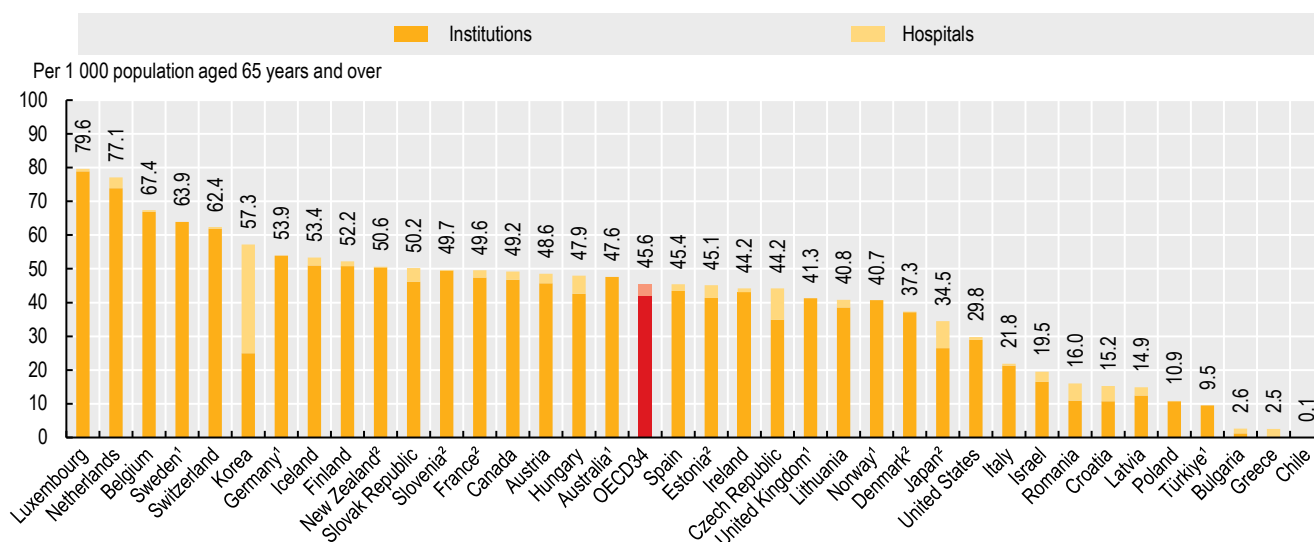
Residents of LTC facilities were badly hit during the COVID-19 pandemic: across 25 OECD countries, more than 40% of COVID-19 deaths occurred among nursing home residents. Moreover, containment measures – including strict bans on visitation in most countries – dramatically affected the well-being of many residents, even beyond the direct health impact of the virus. Developing and applying models of care that respect the resident's wishes and promote dignity and autonomy is a critical aspect of high-quality care. This includes ensuring that staff working in LTC facilities are appropriately trained, and that facilities receive the support they need to deliver high-quality care, reduce high turnover and facilitate the recruitment and retention of high-quality care workers (see section on “Long-term care workers”).

Definition and comparability

LTC facilities refer to nursing and residential care facilities that provide accommodation and LTC as a package. They include specially designed facilities or hospital-like settings where the predominant service component is LTC for people with moderate to severe functional restrictions. They do not include beds in adapted living arrangements for people who require help, while guaranteeing a high degree of autonomy and self-control. For international comparisons, they should also not include beds in rehabilitation centres.

However, there are variations in data coverage across countries. Several countries only include beds in publicly funded LTC facilities, while others also include private facilities (both for-profit and not-for-profit). Some countries also include beds in treatment centres for addicted people, psychiatric units of general or specialised hospitals, and rehabilitation centres.

Figure 10.21. Long-term care beds in institutions and hospitals, 2021 (or nearest year)

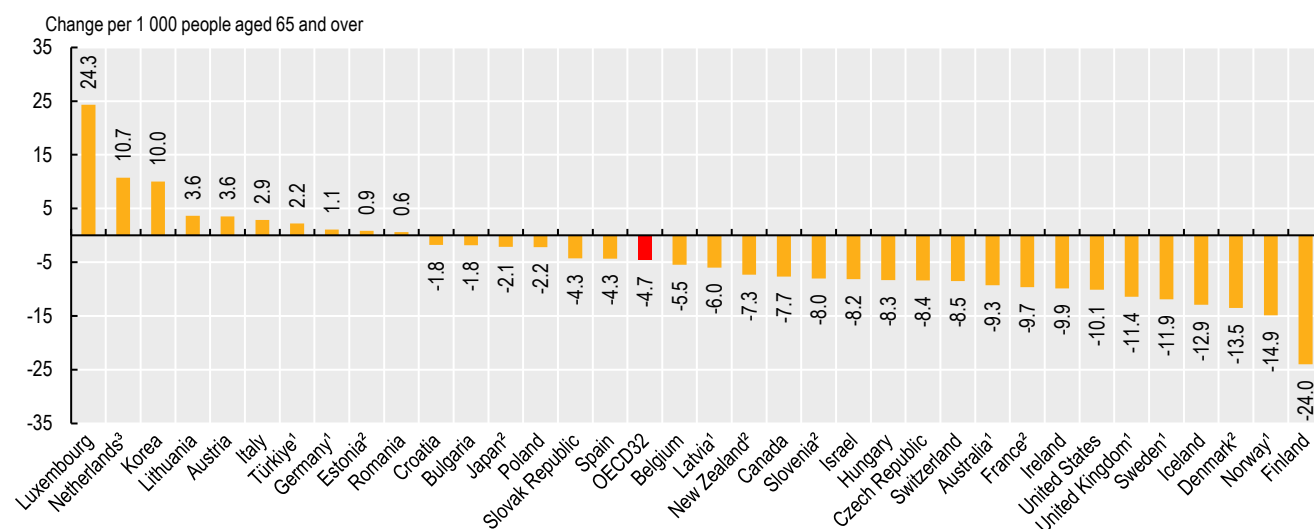


1. Number of LTC beds in hospitals are not available in these countries. 2. Number of LTC beds in hospital excluding psychiatric beds.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/gtalmc>

Figure 10.22. Trends in long-term care beds in institutions and hospitals, 2011-21 (or nearest year)



1. Number of LTC beds in hospitals are not available in these countries. 2. Number of LTC beds in hospital excluding psychiatric beds. 3. Break in time-series in 2012 and 2022, so changes between 2011 and 2021 need to be interpreted with care.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink  <https://stat.link/fzup4g>

Long-term care spending and unit costs

While LTC spending has been growing at a slower pace than overall health spending in most OECD countries since the pandemic, LTC was the healthcare activity with the highest growth rate leading up to this health emergency. It is probable that LTC spending growth will outpace health spending growth again in the years to come, driven by a number of factors. Population ageing will lead to more people needing ongoing health and social care, rising incomes increase expectations of quality of life in old age, the supply of informal care is likely to shrink, and productivity gains are difficult to achieve in such a labour-intensive sector. All these factors create upward cost pressures, and substantial further increases in LTC spending in OECD countries are projected for the coming years.

In 2021, 1.8% of gross domestic product (GDP) was allocated to LTC (including both the health and social components) across OECD countries (Figure 10.23). At 4.4% of GDP, the highest spender was the Netherlands, followed by the Nordic countries of Norway (3.5%), Sweden (3.4%) and Denmark (3.2%). In contrast, Greece, Poland and Latvia only spent around 0.5% of GDP or less on LTC services. This variation partly mirrors differences in the population structure, but mostly reflects the stage of development of formal LTC systems, as opposed to more informal arrangements based mainly on care provided by unpaid family members. Some level of underestimation can exist for those countries unable to record spending on social LTC. Across OECD countries, four out of five dollars spent on LTC come from public sources.

The way LTC is organised in countries affects the composition of LTC spending and can also have an impact on overall spending. Across OECD countries, around half of health and social LTC spending in 2021 occurred in nursing homes (Figure 10.24). In most OECD countries, these providers account for the majority of LTC spending. On average, around one-fifth of all LTC spending was used for professional (health) care provision at home. Other LTC providers include hospitals, households – if a care allowance exists that remunerates the informal provision of such services – and LTC providers with a clear social focus. These service providers each account for around one-tenth of total LTC spending across OECD countries. The importance of these modes of provision varies widely across countries, reflecting differences in the organisation of LTC and policy priorities.

Public schemes play a crucial role in ensuring the affordability of LTC costs for individuals aged 65 and over with LTC needs. Without public financial support, the total costs of LTC would be higher than median incomes among older people in most OECD countries. On average across OECD countries, institutional care for severe needs would cost more than twice the median income among older people (Figure 10.25). Among countries that provided data in 2022, institutional care for older individuals with severe needs was more than four times their median income in the Netherlands, Denmark, Finland and Sweden. Only in Slovenia and Hungary can an older person earning the median income afford the total cost of institutional care for severe needs solely from their income and without public support. In addition to income, older individuals may rely

on other sources such as savings, assets or support from family and friends to finance the care they need. Public social protection systems are crucial in ensuring that older people can access necessary care without falling into poverty. Thanks to these support systems, the actual costs faced by older people are significantly lower than those depicted in Figure 10.25 for a majority of countries (Oliveira Hashiguchi and Llana-Nozal, 2020^[1]).

Definition and comparability

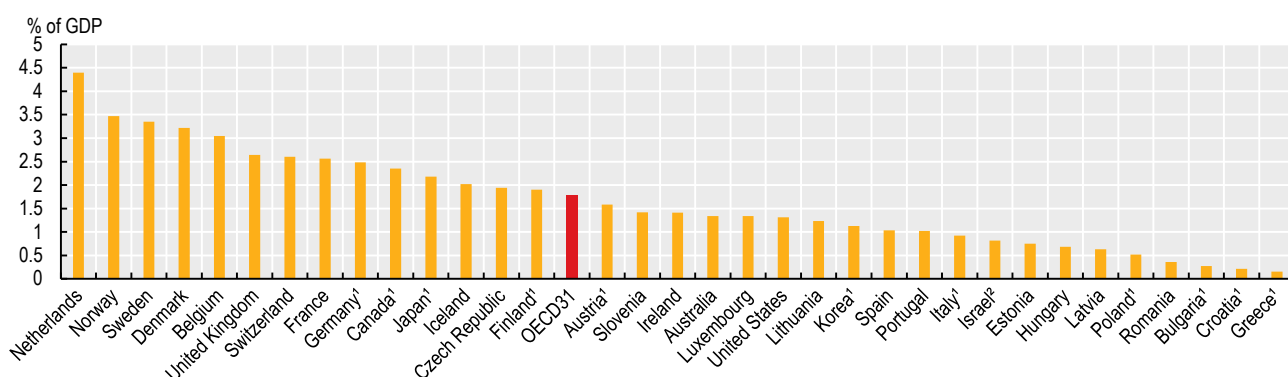
LTC spending comprises both health and social services provided to LTC-dependent people who need care on an ongoing basis. Based on the System of Health Accounts, the health component of LTC spending relates to nursing care and personal care services (help with ADL). It also covers palliative care and care provided in LTC institutions (including costs for room and board) or at home. LTC social expenditure primarily covers help with IADL. Progress has been made in improving the general comparability of LTC spending in recent years, but there is still some variation in reporting practices between the health and social components of some LTC activities. In some countries, social LTC is (partly) included under health LTC; in others, only health LTC is reported. There is also some variation in the comprehensiveness of reporting for privately funded LTC expenditure. Further, LTC providers can offer additional services to their main activity, notably in the Netherlands where around 20% of expenditure allocated to nursing homes is for homecare service provision.

LTC institutions refer to nursing and residential care facilities that provide accommodation and LTC as a package. They are specially designed institutions where the predominant service component is LTC for dependent people with moderate to severe functional restrictions. An older person with severe needs is defined as someone who requires 41.25 hours of care per week. A detailed description of their needs can be found in Muir (2017^[2]).

References

- Muir, T. (2017), “Measuring social protection for long-term care”, *OECD Health Working Papers*, No. 93, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/a411500a-en>. [2]
- Oliveira Hashiguchi, T. and A. Llana-Nozal (2020), “The effectiveness of social protection for long-term care in old age: Is social protection reducing the risk of poverty associated with care needs?”, *OECD Health Working Papers*, No. 117, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/2592f06e-en>. [1]

Figure 10.23. Total long-term care spending as a share of GDP, 2021 (or nearest year)

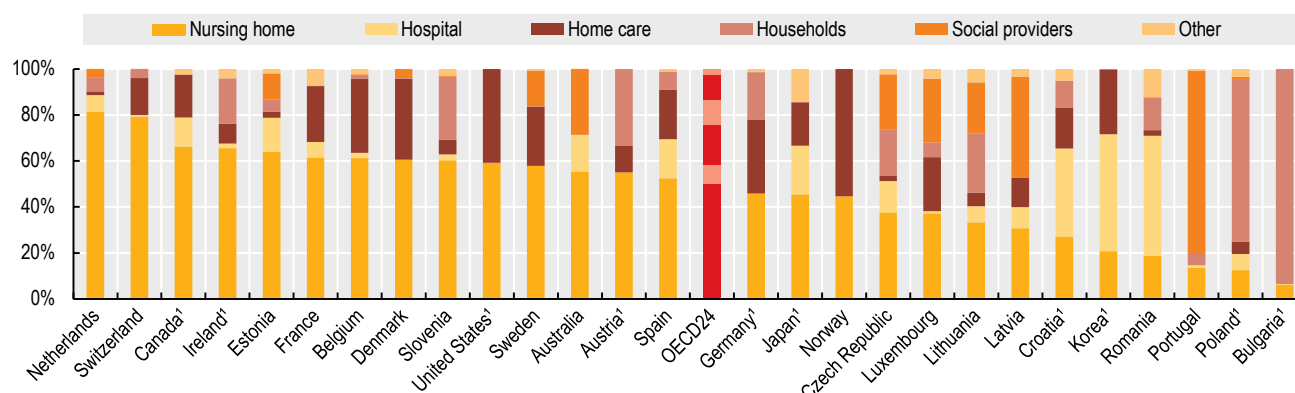


1. Countries not reporting spending for LTC (social). In many countries this component is therefore missing from total LTC, but in some countries it is partly included under LTC (health). 2. Country not reporting spending for LTC (health).

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/fobxem>

Figure 10.24. Total long-term care spending by provider, 2021 (or nearest year)

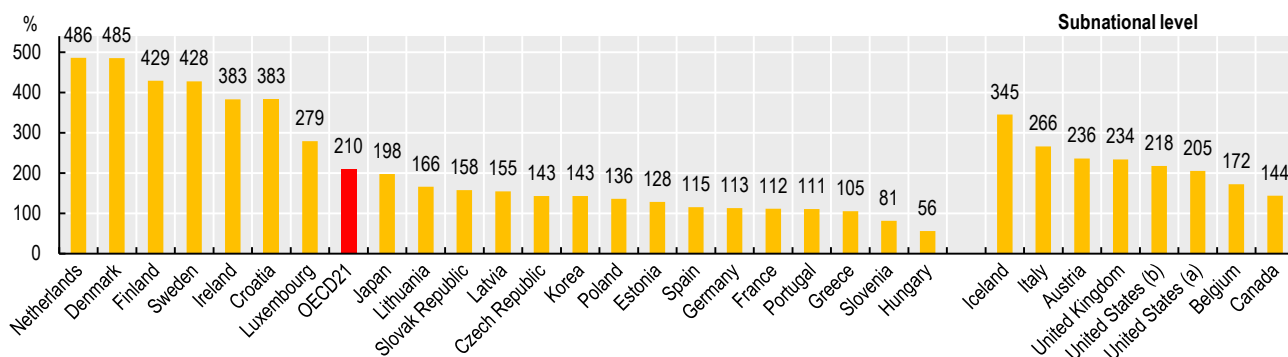


1. Countries not reporting social LTC. The category "Social providers" refers to providers where the primary focus is on help with IADL or other social care.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/dgi1tf>

Figure 10.25. Costs of institutional long-term care for people aged 65 and over with severe needs, as share of median income, 2022 (or nearest year)



Note: Subnational data for Belgium refer to Flanders, for Iceland refer to Reykjavik, for Canada refer to Ontario, for Austria refer to Vienna, for the United States refer to (a) California and (b) Illinois, for Italy refer to South Tyrol, and for the United Kingdom refer to England.

Source: OECD Long-Term Care Social Protection Questionnaire (2022) and OECD Income Distribution Database (2022).

StatLink <https://stat.link/tnxm9o>

End-of-life care

End-of-life care refers to the care provided to people who are near the end of life. It involves all the services providing physical, emotional, social and spiritual support to the dying person, including management of pain and mental distress. Emotional support and bereavement care for the dying person's family are also part of end-of-life care. Because of population ageing and an associated increase in prevalence of chronic conditions across OECD countries, the number of people in need of end-of-life care is growing and expected to reach 10 million people by 2050, up from 7 million in 2019. However, fewer than half of those who need end-of-life care are currently receiving it, meaning that many people die without adequate care (OECD, 2023^[1]). Measuring the quality of end-of-life care is not straightforward, but exploring where people die and what type of care they receive in their last months of life are considered good proxies.

End-of-life care can be delivered in a number of settings, including hospitals, hospices, nursing homes and patients' homes. Although personal characteristics, beliefs and other cultural factors can influence preferences for care at the end of life, existing literature shows that most people would prefer to spend the end of their lives in their homes. Hospitals are the most common place of death across OECD countries, although the share of deaths happening in hospitals has decreased in many countries in the past decade. As of 2021, 50% of deaths across 35 OECD countries occurred in a hospital. The Netherlands, Norway, Switzerland and New Zealand record the lowest shares, with only around one-third of deaths or fewer happening in hospitals. This is likely to be linked to the role of nursing homes, hospices or other LTC facilities, which in Sweden, Switzerland and the Netherlands represent the most prevalent place of death (OECD, 2023^[1]). In the Czech Republic, Hungary, Japan and Korea, 65% of deaths or more take place in hospitals.

The share of deaths occurring in hospitals decreased between 2011 and 2021 in most countries, with the largest reductions in Denmark (16 percentage points), Japan and Finland (14 percentage points), the United States (13 percentage points), Mexico (12 percentage points) and Ireland (11 percentage points) (Figure 10.26). This change was driven in part by an increase in the share of deaths taking place at home during the COVID-19 pandemic due to a lack of service availability during the crisis, yet this trend had already started before the pandemic. A decrease in the share of deaths in hospitals does not necessarily translate into better quality of end-of-life care if it is not supported by adequate care available at home.

Understanding when people are approaching the end of life can be difficult. Not recognising when death is near can result in overtreatment and delays in palliative care, and people might receive aggressive care until the very end of their lives, even when it is not likely to provide any curative benefit. Delayed referral to palliative care can compromise the end-of-life experience (Sallnow et al., 2022^[2]). The care people receive in the last months of life varies widely across OECD countries. In 8 out of 15 countries for which data are available, only a

minority of people experienced more than one unplanned/urgent admission during the last 30 days of their life in 2021, ranging from nearly none (0.2%) in Switzerland to 11% in Norway. New Zealand, Slovenia, the Czech Republic, Israel and Denmark recorded much higher shares of deceased people who had experienced more than one unplanned/urgent admission during the last 30 days of their life, ranging from 45% in New Zealand to 59% in Israel.

Furthermore, in at least six OECD countries the share of people experiencing more than one unplanned/urgent inpatient admission in the last 30 and last 180 days of life are very similar, suggesting that unplanned/urgent admissions are more likely to happen in the last month of life. Unplanned admissions at the end of life also vary within countries. Across all OECD countries with available data, people who died due to cancer and chronic respiratory conditions were more likely to experience at least one unplanned/urgent admission in the last 30 days of life, compared to people who died due to cardiovascular diseases and dementia (Figure 10.27).

Definition and comparability

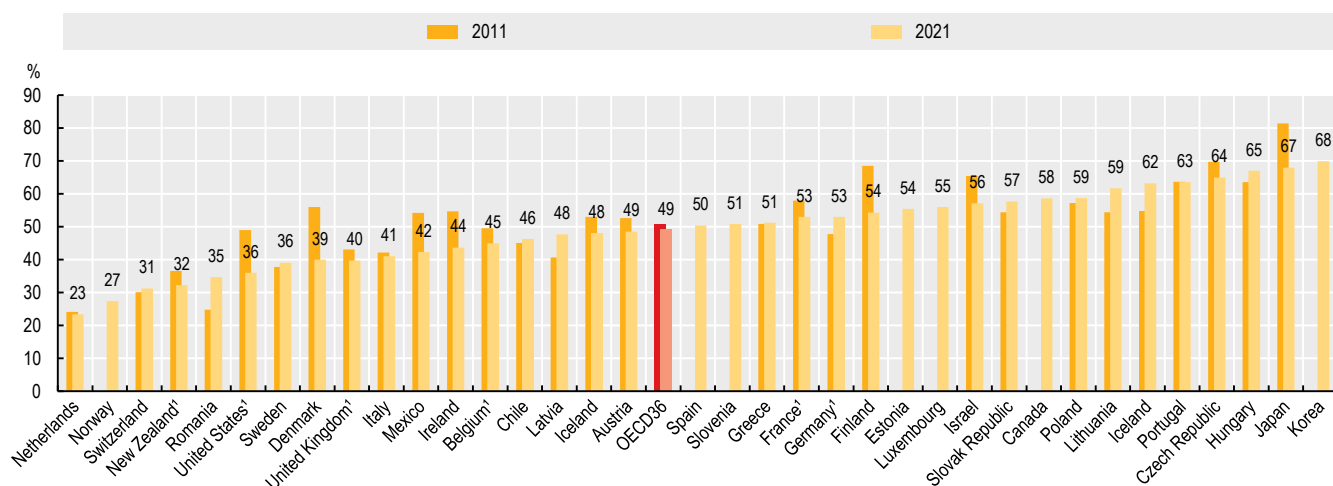
Data on the share of deaths in hospitals refer to deaths happening for any cause of death, excluding external causes of mortality such as accidents and injuries – all International Classification of Diseases, tenth revision (ICD-10) codes except V00-Y99. Data refer to years 2011 and 2021 or the nearest years available. Caution is needed in cross-country comparisons, as data might refer to different years. The share of deaths in hospitals has been calculated by the OECD Secretariat, based on the available data.

The data shown in Figure 10.27 classify deaths based on the ICD-10 codes used to identify the primary cause of death. Cancer refers to neoplasms (C00-D49); cardiovascular diseases refer to selected cardiovascular diseases, excluding stroke (I00-I52); chronic respiratory conditions refer to conditions codified as J40-J47 and J96; while dementia refers to Alzheimer's and other dementias (F00-F03, G30, R54).

References

- OECD (2023), *Time for Better Care at the End of Life*, OECD Health Policy Studies, OECD Publishing, Paris, <https://doi.org/10.1787/722b927a-en>. [1]
- Sallnow, L. et al. (2022), "Report of the Lancet Commission on the Value of Death: bringing death back into life", *The Lancet*, Vol. 399/10327, pp. 837-884, [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(21\)02314-x](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(21)02314-x). [2]

Figure 10.26. Trends in hospital death rates, 2011 and 2021 (or nearest year)



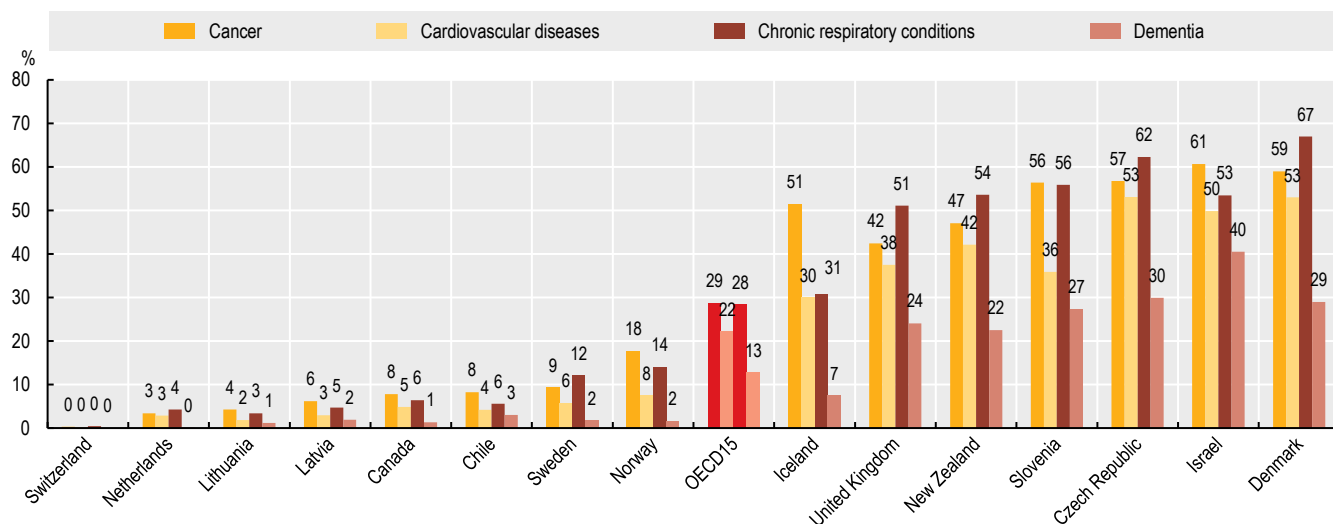
1. Latest data refer to the pre-pandemic period.

Note: Data for Belgium refer to the Flanders region. Data for the Czech Republic, Finland, Poland and Portugal might include deaths that occurred in other non-hospital inpatient institutions. Data from Finland, Greece, Hungary, Italy, Mexico, Poland and Portugal come from the EOLinPLACE Project funded by the European Research Council under the EU's Horizon 2020 Research and Innovation Programme, using data from national providers.

Source: OECD Health Statistics 2023, EOLinPLACE for Finland, Greece, Hungary, Italy, Mexico, Poland, Portugal, www.eolinplace.com/.

StatLink <https://stat.link/4m3pak>

Figure 10.27. Share of deceased people who, during their last 30 days of life, experienced more than one unplanned or urgent inpatient admission, by cause of death, 2021 (or nearest year)



Note: Data for New Zealand refer to 2018.

Source: OECD Health Statistics 2023.

StatLink <https://stat.link/gpm9so>

Health at a Glance 2023

OECD INDICATORS

Health at a Glance provides a comprehensive set of indicators on population health and health system performance across OECD members and key emerging economies. These cover health status, risk factors for health, access to and quality of healthcare, and health system resources. Analysis draws from the latest comparable official national statistics and other sources.

Alongside indicatorbyindicator analysis, an overview chapter summarises the comparative performance of countries and major trends. This edition also has a special focus on digital health, which measures the digital readiness of OECD countries' health systems, and outlines what countries need to do accelerate the digital health transformation.



PRINT ISBN 978-92-64-95793-0
PDF ISBN 978-92-64-94896-9



9 789264 957930

LAUSUNTO

ETELÄ-KARJALAN HYVINVOINTIALUE

Selvitys lainsoveltamisesta

19.11.2024

Lausunnon kohde ja ratkaistavat kysymykset

Etelä-Karjalan hyvinvointialue on pyytänyt oikeudellista arviotani aluevaltuuston ja aluehallituksen päätösvaihtoehtoista asiassa, jossa kysymys on hyvinvointialuelain (laki hyvinvointialueesta, 611/2021) 115 §:n mukaisesta alijäämien kattamisesta. Analysoin asiaa erityisesti laintulkinnallisesta ja mahdollisen rikosvastuun näkökulmasta. Käytettävissäni on ollut lausuntopyynnön lisäksi hyvinvointialueen sisäinen selvitys NHG:n skenaario 4:n vaikutuksista palveluihin ja PP-esitys NGH:n raportista.

Lainaan tähän suoraan toimeksiannon sisällön:

”Mikäli vahvistamme talousarviopäätöksenteossa (TA2025) talousarvion sekä siihen kuuluvan taloussuunnitelman (v. 2025-2027) sellaisella toimenpideohjelmalla, jossa hyvinvointialueen taseeseen kertyneet alijäämät eivät ole katettu v. 2026 lopussa, rikomme suoraan hyvinvointialuelain 115 §:n velvoitetta taloussuunnittelukauden tasapainosta (sekä vastaavasti, jos tällaisella toimenpideohjelmalla taloussuunnitelmaan kuitenkin kirjattaisiin talouden tasapainon saavuttaminen v. 2026, olisi suunnitelman vaikutukset talouteen ilmoitettu tietoisesti virheellisesti, eli rikkoisimme yleiseen kirjanpitolakiin perustuvaa velvoitetta perustaa talouden suunnitelmat ja talouden hoito aina kulloinkin käytettävissä olevalle parhaalle tiedolle).

- *Oheisen materiaalin perusteella on selvää, että talouden tasapainottaminen em. aikataulussa vaatisi sellaiset toimenpiteet henkilöstön irtisanomiseksi sekä ostopalvelujen alas ajamiseksi, että laissa turvatut subjektiiviset oikeudet ja perusoikeudet hoitoon pääsyn, hoivan ja huolenpidon sekä pelastustoimen palvelujen osalta eivät voisi alueella enää toteutua laeissa määritellyin ja edellytetyin tavoin.*
- *Skenaarion 4 mukaisen taloussuunnittelukauden tasapainoon v. 2026 lopussa tähtäävä toimenpideohjelma velvoittaisi aluevaltuuston päätöksensä aluehallitusta sekä viranhaltijoita noudattamaan aluevaltuuston vahvistamaa talousraamia sekä toimenpideohjelmaa, ja näin olleen ryhtymään toimenpiteisiin, joilla aluevaltuuston päätöksessään asettamat taloudelliset vaatimukset ovat saavutettavissa.*
- *Skenaarion 3 mukaiset hallitut sopeuttamistoimenpiteet, joilla palvelut voidaan toteuttaa lakisääteiset palvelut turvaten, ja joilla talouden tasapaino oheisen NHG:n selvityksessä esitettyjen toimien onnistuessa ei toteutuisi vielä v. 2026, mutta toteutuisi v. 2028, vaativat aivan erilaisia toimenpiteitä kuin skenaarion 4 toteuttaminen (→ skenaarioiden edellyttämät toimenpiteet eivät ole toistensa jatkumoa, vaan rakentuvat alusta lukien täysin erilaisten toimenpiteiden varaan)*

Pyydämme, että otatte kantaa oikeudellisessa arviointilausunnossanne:

- a) *onko näkemyksenne mukaan hyvinvointialueen talousarviopäätöksenteossa edellä kuvatuissa tilanteissa mahdollista löytää sellaista päätösvaihtoehtoa, joka noudattaisi kaikkia päätöksentekoa velvoittavia laillisuusvaatimuksia?*
- b) *mikä on arvionne eri päätösvaihtoehtojen laillisuuden arvioinnin näkökulmasta virkavastuusta sekä siitä, millaisiin virkarikos- tai muihin oikeudellisiin vastuistiin eri päätösvaihtoehdot voivat toisaalta luottamushenkilöpäätäjät ja/tai viranhaltijat asettaa?*
- c) *mikä on suosituksenne ratkaisuvaihtoehtoksi virkavastuulla toimiville päättäjille ja viranhaltijoille normidilemman ratkaisemiseksi talousarvio -päätöksenteossa sekä toisaalta päätöksen täytäntöönpanossa?”*

Sovellettava lainsäädäntö

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Investointia varten hyvinvointialue voi kuitenkin ottaa pitkäaikaisen lainan, jos valtioneuvosto on antanut siihen valtuuden hyvinvointialuelain 15 §:n mukaisesti. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Investointiosasta on ilmentävä hyvinvointialueen investointien lisäksi hyvinvointialuekonsernin toiminnallisesti ja taloudellisesti merkittävimmät investoinnit ja sen on perustuttava 16 §:ssä tarkoitettuun investointisuunnitelmaan, jonka toimivaltaiset ministeriöt ovat hyväksyneet siten kuin siitä erikseen säädetään. Hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.

Oikeudesta sosiaaliturvaan on säädetty perustuslain 19 §:ssä. Jokaisella, joka ei kykene hankkimaan ihmisarvoisen elämän edellyttämää turvaa, on oikeus välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Julkisen vallan tehtävänä on edistää jokaisen oikeutta asuntoon ja tukea asumisen omatoimista järjestämistä.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen. Huomioon on otettava myös perustuslain 6 §:n kirjattu ihmisten yhdenvertaisen kohtelun vaatimus.

Perustuslaissa säädettyjen oikeuksien toteuttamisesta on säädetty yksityiskohtaisesti terveydenhuoltolaissa (1326/2010), sosiaalihuoltolaissa (1301/2014), vanhuspalvelulaissa (980/2012), vammaispalvelulaissa (675/2023), laissa kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977), lastensuojelulaissa (417/2007), laissa potilaan asemasta ja oikeuksista (785/1992), laissa sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) ja pelastuslaissa (379/2011).

Miten ratkaistaan ristiriita, jossa vaihtoehtoina on vain lain tietoinen rikkominen?

Perustuslain etusija

Oikeusjärjestyksen lähtökohtana on perustuslain etusija muihin lakeihin verrattuna. Tuomioistuimien jättää soveltamatta tavallisen lain säännöksen, joka on ilmeisessä ristiriidassa perustuslain kanssa (perustuslain 106 §). Nyt puheena olevassa tapauksessa lait eivät sinänsä ole ristiriidassa keskenään. Hyvinvointialueen valtuusto ja hallitus eivät ole myöskään tuomioistuimia. Näin ollen perustuslain 106 § ei sovellu nyt puheena olevan ongelman ratkaisuun.

Alijäämän kattamista koskeva sääntely voi kuitenkin johtaa perustuslain säännöksen kanssa ristiriidassa olevaan *lainsoveltamiseen*. Perustuslailla on vahva *tulkintavaikutus*. Tavallisia lakeja on tulkittava niin, että tulkinta olisi mahdollisimman pitkälti sopusoinnussa perustuslain kanssa. Ideana on perusoikeuksien toteutumisen maksimointi (Hallberg ym., Perusoikeudet, jatkuvasti päivittyvä, Tulkintavaikutus.). Viitatussa teoksessa tulkintavaikutus on ilmaistu seuraavasti

”Perustuslakivaliokunta on perusoikeusuudistuksesta antamassaan mietinnössä (PeVM 25/1994 vp) todennut, että perusoikeuksien soveltamistilanteissa tuomioistuimissa perusoikeussäännökset ja tavallisen lain säännökset vaikuttavat yhdessä ratkaisun perusteena. Tuomioistuinten tulisi valiokunnan suosituksen mukaan valita perusteltavissa olevista lain tulkintavaihtoehdoista sellainen, joka parhaiten edistää perusoikeuksien tarkoituksen toteutumista, ja joka eliminoi perustuslain ristiriitaisiksi katsottavat vaihtoehdot. Tätä kantaansa valiokunta on kutsunut perustuslain mukaiseksi tai perusoikeusmyönteiseksi laintulkinnaksi. Vaikka valiokunta ei luonnollisesti voi antaa tuomioistuimia sitovia suosituksia, tällainen perusoikeusmyönteinen laintulkinta on luonnollinen lähtökohta ja vastaa oikeusjärjestyksemme yleisiä periaatteita. Tulkintatavan yleistyminen on vähentänyt mahdollisia perusoikeuksien ja muun lainsäädännön ristiriitatilanteita.”

Tulkintavaikutus ei koske vain tuomioistuimia. Muutkin viranomaiset ovat velvolliset tulkitsemaan tavallista lainsäädäntöä perusoikeusmyönteisesti. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on eräässä

ratkaisussaan korostanut, että oikeudellista ja perusoikeudellista punnintaa ei saa unohtaa myöskään terveydenhuollon päätöksenteossa ja ohjeistuksessa (Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen ratkaisu 23.7.2021, dnro 3432/2021, joka koski THL:n antamaa rokotusohjetta). Korkein hallinto-oikeus on korostanut, että kunnan talousarvio on tavoitteeltaan ja määrärahoiltaan muodostettava sellaiseksi, että se turvaa kuntalaissa tarkoitettulla tavalla esimerkiksi edellytyksiä kunnan vammaispalvelulain mukaisten tehtävien hoitamiseen (KHO 18.1.2005 T 89). Kannanotto soveltuu sellaisenaan hyvinvointialueisiin.

Hyvinvointialue vastaa hyvinvointialuelain 7 §:n mukaan sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden: 1) yhdenvertaisesta saatavuudesta; 2) tarpeen, määrän ja laadun määrittelemisestä; 3) tuottamistavan valinnasta; 4) tuottamisen ohjauksesta ja valvonnasta ja 5) viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Rahoituksesta vastaa valtio hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain (617/2021) mukaisesti. Rahoituslain 4 §:n mukaan hyvinvointialue päättää saamansa valtion rahoituksen kohdentamisesta tehtäviensä hoitamiseen. Hyvinvointialueella on lisäksi oikeus erinäisten maksujen perimiseen, mutta lähtökohtaisesti niiden merkitys hyvinvointialueen taloudelle ei liene kovin merkittävä.

Kysymys on siitä, kummalle annetaan etusija: perustuslaissa taatulle ja sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädännössä lähemmin määritellylle oikeudelle sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin vai budjettioikeudelliselle normille alijäämän kattamisen aikataulusta. Valtiolla on yksinomainen päätösvalta siitä, minkä verran rahaa hyvinvointialueella on käytettävissä palveluiden tuottamiseen. Alijäämän kattamista ei ole kuitenkaan perustuslaista johdettavien perusoikeuksien tavoin perustuslailla suojattu. Sosiaali- ja terveystalouden tuottamisen luonnollisena tavoitteena on ehkäistä sairauksia, hoitaa potilaita terveiksi ja ehkäistä ennenaikaisia kuolemia. Perustuslain etusija ilmenee itse asiassa myös lisärahoituksen myöntämistä sääntelevästä hyvinvointialueiden rahoituslain (217/2021) 11 §:stä. Näistä lähtökohdista on perusteltua tavoitella laintulkintaa, joka minimoi ristiriidan perusoikeuksien kanssa, mutta ottaa samalla huomioon valtiovallan oikeuden määrittellä hyvinvointialueille suunnattavien varojen määrää ja alijäämän kattamisen aikataulua.

Ihmisten perustuslaissa ja muussa lainsäädännössä turvattujen oikeuksien toteutumatta jääminen johtaa väistämättä oikeusriitoihin. Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on toistuvasti ollut ratkaistavana tapauksia esimerkiksi vammaispalvelujen toteuttamisesta. Palvelujen mittava karsiminen olisi siten omiaan lisäämään oikeusjuttuja ja siitä johtuvia hallinnollisia kuluja ja oikeudenkäyntikuluja. Sellainen oikeustila ei vastaisi palveluja tarvitsevien ja niitä käyttävien etuja.

Rikosvastuun näkökulma

Virkavelvollisuuden rikkomisen rangaistavuuden perusteena on virkatoiminnassa noudatettavien säännösten tai määräysten rikkominen (RL 40:9 ja 40:10, kirjallisuudesta ks. Frände ym., Keskeiset rikokset 2023, luku 9). Velvollisuus tuottaa sosiaali- ja terveyspalvelut hyvinvointialueella yhdenvertaisesti on virkatoiminnassa noudatettaviin säännöksiin perustuva velvollisuus. Samanlainen velvollisuus on myös laissa säädetty velvollisuus kattaa alijäämä laissa säädetyssä määräjassa.

Käytettävissäni olevan aineiston perusteella vaikuttaa jokseenkin riidattomalta, ettei kumpaakin tavoitetta voida taata samanaikaisesti. On joko rikottava alijäämän kattamista sääntelevää normia tai jätettävä perustuslaista johdettavassa lainsäädännössä taatut palvelut tuottamatta. Hallinto-oikeus ei tunne rikoslain tapaista pakkotilaoikeutta, jonka perusteella lainvastaisesti toimiva vapautuu rikosvastuusta, koska lain rikkomista pidetään tietyissä tilanteissa anteeksiannettavana. Oikeuskirjallisuus vaikenee täysin hallinto-oikeudellisesta pakkotilasta.

Vaikka hallinto-oikeudellinen sääntely ei tunnista pakkotilaa, lakeja on kuitenkin tulkittava niin, että mahdollisesta lain sanamuodon rikkomisesta johtuva haitta minimoidaan. On pohdittava, missä vaihtoehtoisessa lain soveltamisen tavassa rikosvastuun riski olisi vähäisin. Tässä näkökulma on päätösvaltaa käyttävien vastuussa.

Jos hyvinvointialueen valtuusto päättää rikkoa alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä, valtiovalta voi puuttua hyvinvointialueen toimintaan hallinnollisin toimin. Niistä on säädetty laissa hyvinvointialueista. Alue voi joutua arviointimenettelyyn (hyvinvointialuelain 122 §), sen

seurauksena vakauttamistoimenpiteiden kohteeksi ja uhkana on jopa se, että alue yhdistetään toiseen alueeseen (hyvinvointi- ja maakunta-aluejakolain, 614/2021, 2. luvussa säädettyssä järjestyksessä). Pidän äärimmäisen epätodennäköisenä sitä, että aluevaltuuston tai aluehallituksen jäseniä vastaan aloitettaisiin rikostutkinta. Ylipäättään rikosvastuu on viimesijaista vastuuta.

Jos hyvinvointialueen valtuusto päättäisi tietoisesti supistaa toimintoja niin, että ihmisten riski jäädä vaille laissa säädettyjä palveluita, rikosvastuun toteutumisen riski on varteenotettava. Vastuu kohdistuu valitettavasti ensi sijassa käytännön tason toimijoihin. Resurssienkin puutteesta johtuvat hoitovirheet sälytetään vakiintuneesti lääkärin ja hoitajan vastuulle, lastensuojelun puutteet vastaavasti lapsen asioista vastaaville sosiaalityöntekijöille. Rahoista päättävä taho on joutunut rikosvastuuseen lähinnä vain ympäristörikoksissa ja työsuojelurikoksissa (Frände ym., Keskeiset rikokset 2023, luku 12). Terveys- ja sosiaalihuollon alibudjetointi ei ole johtanut rikosvastuuseen. Poissuljettua ei kuitenkaan ole, että aluetason päättäjien rikosvastuuta testattaisiin tilanteessa, jossa todettaisiin tietoisien alibudjetoinnin johtaneen jopa kuolemantapauksiin. Eduskunnan apulaisoikeusasiamies on eräässä ratkaisussaan viitannut myös rikosvastuun mahdollisuuteen (EOAK 2021, s. 277). Puolustuksena päättäjät voisivat esittää sen, että hyvinvointialueilla, toisin kuin valtiolla ja kunnilla, ei ole keinoja hankkia varoja verotuksella tai velkaa ottamalla. Ensisijainen ja oikeastaan yksinomainen rahoitusvastuu on valtiolla.

Hyvinvointialuelain 43 §:n mukaan aluehallitus vastaa muun muassa aluevaltuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta. Hyvinvointialuelain 101 §:n mukaan, jos aluehallitus katsoo, että aluevaltuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, aluevaltuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, aluehallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on viipymättä saatettava aluevaltuuston uudelleen käsiteltäväksi. Nyt puheena olevassa tapauksessa aluehallitus joutuu vaikeaan tulkintatilanteeseen: pannako täytäntöön lainvastainen aluevaltuuston päätös, jolla rikotaan hyvinvointialuelain 115 §:ää tai päätös, joka johtaa väistämättä siihen, ettei hyvinvointialue kykene täyttämään edellä kuvatusta erillislainsäädännöstä johtuvia velvollisuuksiaan, jotka ovat johdettavissa ihmisten perusoikeuksista.

Yhtenä vaihtoehtona on esitetty sitä, että hyvinvointialueen menot määriteltäisiin tarkoituksellisesti todellisuutta vastaamattomiksi. Menot määriteltäisiin ikään kuin palvelut voitaisiin turvata budjetoiduilla menoilla, mutta selvää olisi, etteivät talousarvioon kirjatut menot riittäisi missään tapauksessa koko vuoden palveluiden tuottamiseen. Tarkoituksellinen menojen tai tulojen väärin arvioiminen on lainvastaista. Tauno Vesanen osoitti jo vuonan 1965 tarkastetussa väitöskirjassaan (Valtiontaloutta koskevat eduskunnan ratkaisut ja hallituksen toimivalta), että menojen tai tulojen tietoinen väärin arvioiminen on lainvastaista. Oikeustila on tässä suhteessa nyt aivan sama kuin vuonna 1965. Tietoinen menojen alibudjetointi on virkatoiminnassa noudattavien säännösten rikkomista. Tällainen menettely rikkoo myös hallintolain 6 §:ssä säädettyä tarkoitussidonnaisuuden periaatetta. Kysymys olisi siitä, että harkintavaltaa käytettäisiin vain, jotta alijäämän kattamista koskevaa sääntelyä voitaisiin näennäisesti noudattaa tietäen, että alibudjetointi johtaa joka tapauksessa palveluiden alas ajamiseen tai tarpeeseen hakea valtiolta lisärahoitusta.

Rikosvastuun riskin minimoimiseksi toimivin ratkaisu on tunnustaa alijäämän kattamista sääntelevän normin velvoittavuus. Samalla on syytä korostaa sitä, että perustuslaista johdettavien oikeuksien toteuttamatta jättäminen voi johtaa rikos- ja korvausvastuuseen. Riskin minimoimiseksi on ajateltavissa kompromissi. Siinä hyvinvointialue sitoutuu kattamaan alijäämän, mutta laissa säädettyä määräaika pidemmän ajan kuluessa. Lakia kyllä rikotaan, mutta tavalla, joka johtaa pienimpään ajateltavissa olevaan kokonaishaittaan. Budjettioikeutta muodollisesti rikkova päätöksenteko on pienempi paha verrattuna siihen, että aluevaltuusto päättäisi tietoisesti supistaa toimintoja niin, että olisi jokseenkin varmaa, ettei likikään kaikkia laissa säädettyjä sosiaali- ja terveydenhuollon velvoitteita kyettäisi toteuttamaan.

Päätyipä aluevaltuusto ristiriitaisessa lainsoveltamistilanteessa kumpaan tahansa ajateltavissa olevaan päätösvaihtoehtoon, mahdollista virkavelvollisuuden rikkomista ei voisi pitää tahallisenä. Alusvaltuusto olisi pyrkinyt noudattamaan lakia niissä rajoissa, jotka hyvinvointialuelainsäädäntö ja valtion myöntämä rahoitus toiminnan mahdollistavat. Rikosvastuuta rajaa se RL 40 luvun 10 §:ssä omaksuttu sääntely, että virkavelvollisuuden rikkomisen ollessa kokonaisuutena arvostellen vähäinen, kyseessä ei ole tunnusmerkistön mukainen teko ollenkaan.

Rikosoikeudessa on voimassa rikosvastuuta rajoittavana seikkana vaatimus siitä, että lakia rikkova olisi voinut toimia toisin (kirjallisuudesta ks. Tapani-Tolvanen-Hyttinen, Rikosoikeuden yleinen osa, Vastuuoppi 2019, s. 339–346). Toisin toimimisen mahdollisuus tarkoittaa sitä, että ihmisellä oli sekä kyky että tilaisuus noudattaa lakia. Jos kyky tai tilaisuus puuttuu, kyseessä ei ole rangaistava tekoa. Toisin toimimisen mahdollisuus on relevantti lähinnä tuottamuksellisissa rikoksissa.

Hyvinvointialueen valtuustolla ei ole mahdollisuutta lisätä käytettävissä olevia varoja, vastuu rahoituksesta on valtiolla. Valtuustolla on kuitenkin velvollisuus huolehtia lakisääteisten palvelujen tuottamisesta. Tällaisessa tilanteessa aluevaltuuston ja aluehallituksen voisi katsoa toimineen tilanteessa, jossa niiden jäsenillä ei ollut tilaisuutta toimia toisin. Tämä arviointi olisi relevantti tilanteessa, jossa esimerkiksi lainvalvoja katsoisi päätyneen punnintatilanteessa lainvalvojan tulkinnasta poikkeavaan lopputulokseen.

Rikosvastuun lisäksi relevantti voi olla vahingonkorvausvastuu. Potilasvahingot korvataan potilasvakuutuksesta. Muista vahingoista hyvinvointialue voisi joutua periaatteessa korvausvastuuseen. On mahdollista, että joku nostaisi korvauskanteen hyvinvointialuetta vastaan sillä perusteella, että hänelle on aiheutunut vahinkoa siitä, ettei hän ole päässyt hoitoon laissa määritellyssä ajassa. Nämä kanteet käsitellään riita-asioina käräjäoikeudessa. Palvelun vaatimista koskevat asiat puolestaan käsitellään hallintoriita-asioina hallinto-oikeuksissa. Kummassakin tapauksessa vastuutahona on hyvinvointialue. Vahingonkorvauslain perusteella työnantaja vastaa ensi sijassa työssä aiheutetusta vahingosta ja hallintoriitaa ei voi nostaakaan luottamushenkilöitä tai viranhaltijoita vastaan. Luottamushenkilöillä ei nähdäkseni ole edes teoreettista mahdollisuutta joutua korvausvelvollisiksi valtion suuntaan, jos aluevaltuusto päättää pidentää alijäämien kattamisaikaa oma-aloitteisesti ja hyvinvointialuelain 115 §:n vastaisesti. Valtiolla ei aiheudu päätöksestä vahinkoa. Kokonaan toinen prosessi on se, jossa hyvinvointialue vaatii valtiolta mahdollisesti lisärahoitusta palvelujen tuottamiseen.

Työsuojelun ja työturvallisuuden huomioon ottaminen

Työturvallisuuslain 8 §:ssä on työnantajaan suunnattu työsuojelun perusvelvoite. Työnantaja on tarpeellisilla toimenpiteillä velvollinen huolehtimaan työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä. Tässä tarkoituksessa työnantajan on otettava huomioon työhön, työolosuhteisiin ja muuhun

työympäristöön samoin kuin työntekijän henkilökohtaisiin edellytyksiin liittyvät seikat. Työnantajan on erityisesti otettava huomioon, että työntekijän henkilökohtaiset edellytykset voivat edellyttää yksilöllisiä työsuojelutoimenpiteitä työntekijän turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi.

Huolehtimisvelvollisuuden laajuutta rajaavina tekijöinä otetaan huomioon epätavalliset ja ennalta arvaamattomat olosuhteet, joihin työnantaja ei voi vaikuttaa, ja poikkeukselliset tapahtumat, joiden seurauksia ei olisi voitu välttää huolimatta kaikista aiheellisista varotoimista. Työnantajan on suunniteltava, valittava, mitoitettava ja toteutettava työolosuhteiden parantamiseksi tarvittavat toimenpiteet. Tällöin on mahdollisuuksien mukaan noudatettava seuraavia periaatteita: 1) vaara- ja haittatekijöiden syntyminen estetään; 2) vaara- ja haittatekijät poistetaan tai, jos tämä ei ole mahdollista, ne korvataan vähemmän vaarallisilla tai vähemmän haitallisilla; 3) yleisesti vaikuttavat työsuojelutoimenpiteet toteutetaan ennen yksilöllisiä; ja 4) tekniikan ja muiden käytettävissä olevien keinojen kehittyminen otetaan huomioon.

Työnantajan on jatkuvasti tarkkailtava työympäristöä, työyhteisön tilaa ja työtapojen turvallisuutta sekä työntekijöiden turvallisuutta ja terveyttä työssä. Työnantajan on myös tarkkailtava toteutettujen toimenpiteiden vaikutusta työn turvallisuuteen ja terveellisyyteen. Työnantajan on huolehdittava siitä, että turvallisuutta ja terveellisyyttä koskevat toimenpiteet otetaan huomioon tarpeellisella tavalla työnantajan organisaation kaikkien osien toiminnassa.

Työturvallisuuslain rikkominen voi olla rangaistava työturvallisuusrikos (RL 47:1). Työnantaja tai tämän edustaja, joka tahallaan tai huolimattomuudesta 1) rikkoo työturvallisuusmääräyksiä tai 2) aiheuttaa työturvallisuusmääräysten vastaisen puutteellisuuden tai epäkohdan taikka mahdollistaa työturvallisuusmääräysten vastaisen tilan jatkumisen laiminlyömällä valvoa työturvallisuusmääräysten noudattamista alaisessaan työssä tai jättämällä huolehtimatta taloudellisista, toiminnan järjestämistä koskevista tai muista työsuojelun edellytyksistä, on tuomittava työturvallisuusrikoksesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

Mahdollista rikosvastuuta olennaisempi vaikutus menojen alimitoituksella voi olla hyvinvointialueen toimintaan. Liian kireälle mitoitettu henkilöstö uupuu, minkä seurauksena työteho laskee. Sairauslomien lisääntyminen on omiaan lisäämään hyvinvointialueen toiminnallista

vajetta ja johtamaan sekä potilasturvallisuuden että työturvallisuuden heikentymiseen entisestään. Työsuojelun näkökohtaa ei siksi saa jättää huomiotta, kun hyvinvointialue arvioi, millaisella talousarviolla hyvinvointialueella on realistista toimia ja tuottaa ihmisille laissa säädetty palvelut.

Talousarvion vaikutukset vastuuvapauteen

Vastuuvapauden myöntää aluehallitukselle aluevaltuusto. Lain rikkominen johtaa lähtökohtaisesti siihen, että tilintarkastaja ei voi esittää vastuuvapauden myöntämistä (laki hyvinvointialueesta 130.2). Miten on arvioitava tilannetta, jossa aluehallitus ja viranhaltijat ovat panneet täytäntöön aluevaltuuston vahvistaman hyvinvointialueen talousarvion, jonka täytäntöönpano on johtanut lain rikkomiseen?

Nyt puheena olevassa tapauksessa aluevaltuusto näyttää joutuvan laatimaan talousarvion, joka rikkoo väistämättä jotain lain säännöstä. Onko vastuuvapauden myöntämisen kannalta eroa sillä 1) arvioidaanko menot tietoisesti liian pieniksi tietäen, että menot tulevat olemaan arvioitua suuremmat, 2) laaditaanko talousarvio sellaiseksi, että aluehallitus pannessaan sen täytäntöön tulee väistämättä rikkoneeksi hyvinvointialuelain 115 §:ää vai 3) laaditaanko talousarvio niin, että alijäämä tulee katetuksi hyvinvointialuelain 115 §:n täyttävällä tavalla tietäen, etteivät talousarvioon otetuilla menoilla pystytä tuottamaan alueen ihmisille laissa säädettyjä sosiaali- ja terveystaloudellisia palveluja?

Näkemykseni mukaan vastuuvapaudenkin näkökulmasta perustelluin vaihtoehto on skenaarion 3 osoittama toimintamalli. Hyvinvointialueen perustehtävä on tuottaa alueella sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut. Kustannusten minimoiminen on hyvä tavoite, mutta kustannuksia ei voida karsia niin, että hyvinvointialueen perustoiminnot vaarantuvat.

Rahoituslain huomioon ottaminen

Rahoituslain lähtökohtana on se, että valtio rahoittaa hyvinvointialueen toimintoja kullekin vuodelle hyväksyttävän tulo- ja menoarvion mukaisesti (hyvinvointialueiden rahoituslain 3 ja 25 §).

Lisärahoituksesta on säädetty lain 11 §:ssä. Jos rahoituksen taso muutoin vaarantaisi perustuslain 19 §:n 3 momentissa tarkoitettujen riittävien sosiaali- ja terveystalvelujen tai perustuslain 7, 15 ja 20 §:ssä tarkoitettuihin perusoikeuksiin liittyvien pelastustoimen palvelujen järjestämisen, hyvinvointialueella on oikeus saada rahoituslain 2–4 luvussa säädetyn lisäksi valtiolta rahoitusta se määrä, joka on tarpeen mainittujen sosiaali- ja terveystalvelujen ja pelastustoimen palvelujen turvaamiseksi (*lisärahoitus*) ottaen huomioon hyvinvointialueen edellytykset järjestää muut lakisääteiset tehtävät. Lisärahoitus myönnetään valtion talousarvioon otettavasta määrärahasta. Lisärahoitusta koskevaan päätökseen voidaan lain 11 §:n 1 momentissa säädetyn varmistamiseksi ottaa palvelujen vaikuttavuutta, laatua, määrää tai järjestämisen tehokkuutta koskevia ehtoja.

Lisärahoituksen myöntämisestä ja maksamisesta säädetään rahoituslain 26 §:ssä. Lisärahoitusta myönnetään hyvinvointialueen hakemukseen perustuen tai valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveystministeriön tai sisäministeriön aloitteesta. Lisärahoituksesta päättää valtioneuvosto.

Valtiovarainministeriö näyttää tulkinneen lakia (Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen tapauksessa) niin, että lisärahoitusta olisi mahdollista myöntää vastaa sitten, kun on jo osoitettu, että perusoikeudet ovat jääneet tai konkreettisesti vaarassa jäädä laajamittaisesti toteutumatta. Tälle tulkinnalle ei ole saatavissa tukea lain sanamuodosta. Hallituksen esityksessäkin (HE 241/2020, rahoituslain 11 §:n yksityiskohtaiset perustelut on korostettu perusoikeusnäkökulmaa. Perustuslain mukainen rahoitusperiaate tässä yhteydessä viittaa hallituksen esityksen mukaan erityisesti siihen, että voimavarojen on annettava mahdollisuudet saada lain mukaisesti perustellun tarpeen mukaisesti riittävät sosiaali- ja terveystalvelut sekä pelastustoimen palvelut. Voimavarojen riittävyyttä tulee tällöin arvioida viime kädessä yksilöiden tarpeen, eikä keskimääräisen väestön perusteella.

Jos hyvinvointialue osoittaa talouteen ja palveluiden tarpeeseen liittyvillä laskelmilla rahoituslain 11 §:ssä säädettyjen palvelujen vaarantuvan, lisärahoituksen edellytysten pitäisi katsoa täyttyvän. Sinänsä pitää paikkansa, että lisärahoitus näyttäisi koskevan tilannetta, jossa sen tarve ei ole ollut vuosittaisesta normaalista rahoituksesta päätettäessä tiedossa. Ei ole kaukaa haettua tulkita lisärahoitusääntelyä niin, että sen saaminen soveltuisi, paradoksaalisesti, tilanteeseen, jossa rahoituskriisi johtuisi menotarpeen väärinarvioinnista. Toisin sanoen siitä, että lakisääteiset palvelut

on tietoisesti arvioitu pystyttävän toteuttamaan sellaisella menojen määrällä, että alijäämä tulee katetuksi hyvinvointialuelain 115 §:n mukaisesti.

Lisärahoitus ei siirry hyvinvointialueen rahoituspohjaan. Lisärahoitukseen liittyvä ongelma on aivan sama kaikissa esillä olleissa skenaarioissa, siis myös skenaariossa 3 ja 4. Tässä vaiheessa joudun vain nostamaan lisärahoitukseen liittyvän erityisongelman esille. Sen laajempi pohtiminen ei ole nyt käytettävissäni olevalla ajalla mahdollista.

Johtopäätös

Edellä kirjoitetun perusteella suositukseni on, että hyvinvointialueen valtuuston päätöksenteon pohjaksi otetaan edellä kuvattu 3. skenaario, jossa alijäämä katetaan mutta laissa säädettyä määräaikaa pidemmällä aikavälillä. Muut esillä olevat päätösvaihtoehdot ovat sekä hallinto-oikeudellisesti että rikosoikeudellisesti riskialttiimpia.



Matti Tolvanen

OTT, rikos- ja prosessioikeuden professori (emeritus)

Neuvotteleva lakimies, Asianajotoimisto Kontturi & Co Oy